

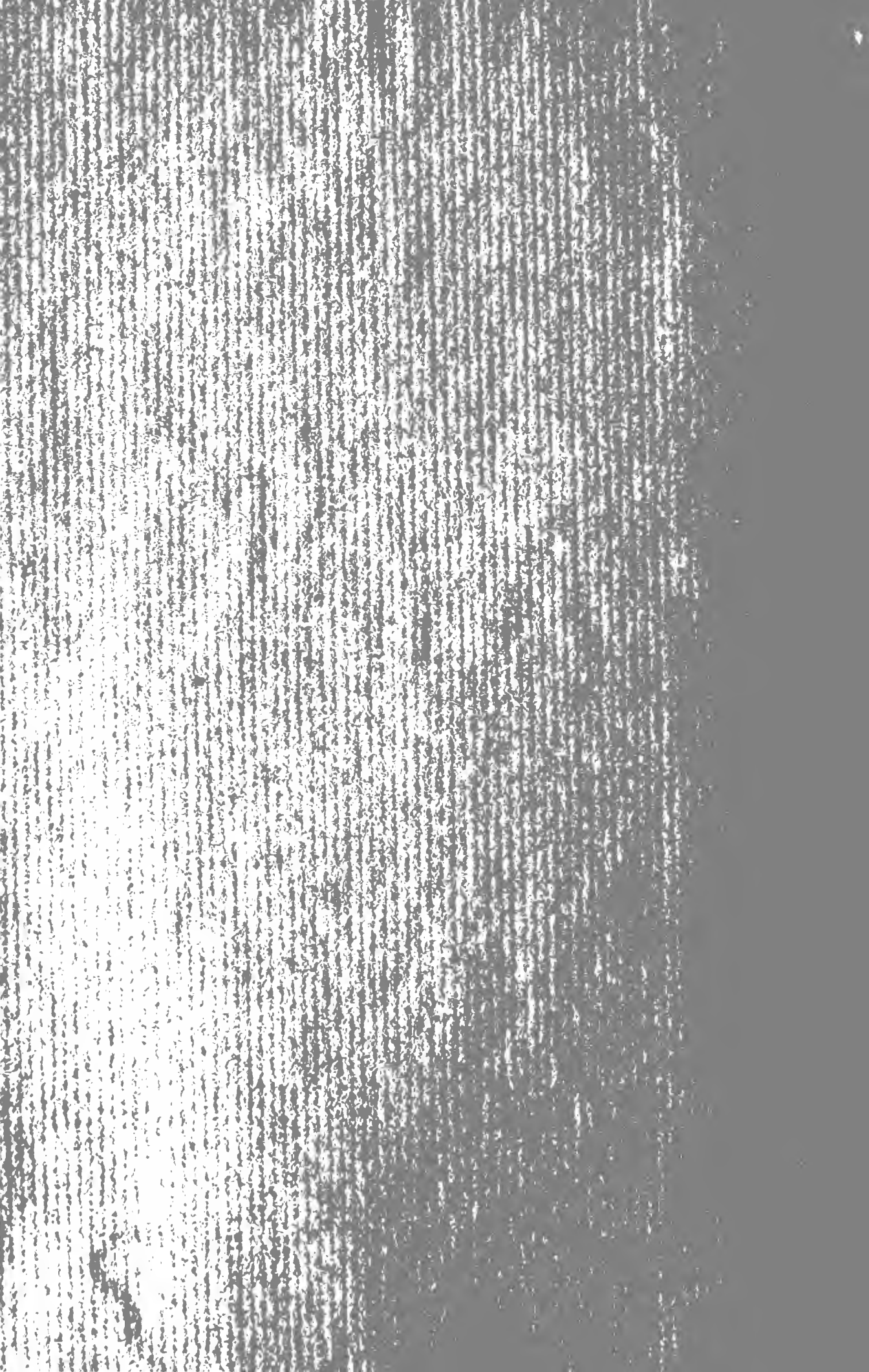
UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01271316 0

Dr. ALEXANDER HERTZ
Bookseller
77-05 41st Ave.
Jackson Heights, L. I., N.Y.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

В И Д А Ї

ІСТОРИЧНО-ФІЛСОСФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

Т. ІХ.

МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

І.

У ЛЬВОВІ, 1913.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

ТОМ ІХ.

~~667520~~

~~8. 11. 57~~

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

В И Д А Ї

ІСТОРИЧНО-ФІЛСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

Т. ІХ.

МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

І.

У ЛЬВОВІ, 1913.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Voznyak, Mikhaiko
'''

МАТЕРІЯЛИ

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

*Materiyali do istorii ukrains'koi
pisni i vircsi*

ТЕКСТИ Й ЗАМІТКИ

ВИДАЄ

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

v. 123.

I.

У ЛЬВОВІ, 1913.

Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка.

667520

8.11.57.

PG

3926

V69

Українські пісні

збірника бібліотеки Чарторийських ч. 2337.

Справи польсько-українських культурних відносин у минавшинї доторкає велике число наукових статей і праць в українській, польській, великоруській і инших мовах. Ще більше необробленого матеріялу опубліковано до вьяснення сього питання. Всеж таки на підставі сїх праць і сього матеріялу нинї не можливо ще дати повний і вірний огляд згаданих відносин; неоднo питання жде свого дослідника й багато матеріялу прїйдесть ся ще видобути на денне світло. Тай у дотеперішніх стагах і працях на сю тему неоднї погляд потребує критичної провіркв, хочби питання поширення і авторства старої української пісні і вірші, що до чого дотеперішні дослідники приписали рішучо за велику, просто мало правдоподібну участь Поляків авторів.

Се питання вимагає невідложної осїбної праці, де були би розглянені критично дотеперішні аргументи й наведені їм противні. Не місце на се ось тут. Найважнійший аргумент за авторством Поляків деяких старих пісень і вірш припадковий і тїсно звязаний з кровавою історичною долею наших земель. Рїч у тїм, що найранші рукописні і друквані закрїплення українських пісень і вірш на папір мають місце в польських брошурах і рукописних збірках.

Що тикаеть ся друків, найстарший досї відомий польський друк з українською піснею про козака та Куливу походить з 1625 р. Се брошура Івана Дзвоновского: „Seymu Walnego Domowego Artykułow szesc“, де на кінці подана вірша „Konterfekt cudowny u siła Kozaka Płachty, Ukraińca, który był przyciągnął z Saydacznym kozakiem do Morawy we dwudziestu tysięcy Ko-

zakow wybornych y dzielnych Mołodcow przeciw ludziom niechrześcianskim w roku 1620“ та „Piesń Kozaka Płachty“. Проф. Брікнер звернув увагу д-ра Франка на сю брошуру й др. Франко займився згаданою віршею і піснею про козака та Кулину в розвідці „Козак Плахта. Українська народня пісня друквана в польській брошурі з р. 1625“ в 47 т. „Записок Наук. Тов. ім. Шевч.“ Тут і подано фотографічну знімку сторінок брошури з піснею.¹⁾ Вдруге займився сею піснею др. Франко в XVI розділі „Студій над українськими народніми піснями“ (Записки, т. LXXVIII, відбитка, стор. 110—114).

Дзвоновский надрукував текст як пісню козака Плахти, отже признавав ся, що пісня не була його власним твором. На думку д-ра Франка Дзвоновский записав текст пісні з уст козака Плахти, вояка козацького полку Лісовчиків, які в 1620 р. в часі походу до Чехії і Моравії стояли якийсь час постоєм коло Кракова. Одначе є свідощтво ще давнійшої популярности сеї пісні. В 1622 р. вийшла драматична штука невідомого автора „Mięso-pust albo tragicomoedia na dni mięso-pustne“. В передмові стоїть, що штуку грали вже давніше та що вона дуже популярна. При кінці другого акту співає Лашікуфель „Hoј, kozaszejku, raneż mój“.²⁾ Тому найправдоподібнійше надрукував Дзвоновский пісню про козака та Кулину задля її популярности, як зробив і укладчик „Prażonki“ з 1640 р.

Текст сеї брошури відомий тільки з виривків, які навів Мацейовский, хочаби змалювати „вірний образ життя лицаря самітника“, розуміється, українського козака.³⁾ Як невеличкі

¹⁾ „Pisma Jana Dzwonowskiego (1608—1625)“ видав у Кракові 1910 р. Кароль Балецкий у виданню Академії „Biblioteka pisarzów polskich“ ч. 58. Передрук української пісні не вдовольняючий.

²⁾ St. Windakiewicz, Teatr ludowy w dawnej Polsce (Rozprawy Akad. Um. wydz. filol., ser. II, t. XXI, стор. 158—159).

³⁾ W. A. Maciejowski, Polska aż do pierwszej połowy XVII wieku pod względem obyczajów i zwyczajów, т. II (СПтб. і Варшава, 1842), стор. 116. Виривки на стор. 117. Характеристика пісні в замітці на стор. 116 підносить, що пісня „złą rusczyzną napisana, mając w sobie dużo wyrazów, częścią na Rusi, częścią li tylko w państwie moskiewskiem niegdys używanych, i tem samem okazując, że albo z różnych piosnek sklejona albo też wymyślona została“.

виїмки Мацейовського, всеж таки в них іще більше польонізмів, ніж в тексті Дзвоновського. Очевидно, для укладчика „Prażonki“ українська мова пісні була ще більшою новиною, ніж для Дзвоновського. Судячи по згаданих виривках, оба тексти й різнять ся тільки нерівною кількістю польонізмів; тому жерелом для „Prażonki“ могла послужити брошура Дзвоновського з 1625 р. Проф. Брікнер навіть припускає, „що на кілька літ перед „Mięsorust-ом“ 1622 р. появилася пісня про Кулину друком і здобула собі небавком велику популярність“. Звідси передруковано її в обох згаданих виданнях.¹⁾ Далі висловлює проф. Брікнер думку, що „се пісня автора Поляка, не українська народня“, але розгляд сеї справи ось тут являєть ся за далеким епізодом наміченої теми. Тут зазначу тільки, що з сям поглядом знаменитого знавця старої польської літератури згодити ся мені не дозволяють навіть аргументи шановного автора.

Між иншим на основі дуже штучної будови строфи доказує проф. Брікнер, „що „Кулина“ вийшла зпід пера віршописця, виробленого на танцях і падванах, а не з народніх уст“. Що пісня про козака та Кулину не є народнім твором, про се на мою думку не можна й спорити, хоч загалом в таким разі треба мати на увазі дві річи: перше, що кожний твір устної словесности в своїм первопочиві є індивідуальним, не колективним твором, друге, що велика частина так званих творів устної словесности се колишні літературні твори. Одначе ріжницю між українськими танцями та падванами відмітив дуже влучно иншим разом проф. Брікнер. В замітці „Pieśni ruskie“ в 2 зош. за 1913 р. „Pamiętnika Literackiego“ опублікував проф. Брікнер з друку кінця 17 в. „Piękna u Wesoła Uciecha przy dobrej myśli, w ktorej się zamykają Pieśni, Tańce, Padwany, Balety“, отсі українські тексти:

A 3a (ст. 217) Da biedasz moia, da nie małaiada (sic) niesta-
[raia maty;

A 36 (ст. 217--8) Tiaszkaiasz moia biedunka,
Pobiiet mene matunka;

¹⁾ Al. Brückner, Pieśni polsko-ruskie (Pamiętnik Literacki, z. II i III, Львів, 1911, стор. 187). В першій виданню „Prażonki“ з 1615 нема пісні про козака та Кулину.

A 4a (ст. 218) Pod lipoiu stoiała,
Z milenkim rozmawiała (Пісня відома з бро-
шури Боздаржевського¹);

A 4b (ст. 218—9) Dazrownay (sic), Boże, gory, doliny rowneyko;

B 1a (ст. 219) O iak mi tiazenko, o iak mi nudnenko, miły
[doma nie posuie.

До передруку додана замітка: „Друк, як усі подібні су-
часні, дуже лихий, але похібки легко справити. Самі пісні
відзначають ся, як усі українські (ruskie), реалізмом, нема
в них сеї афектації, сентиментів, мітології, високопарних а не-
щирих фраз, яких повно в польській ліриці тих самих збірок;
є вони більше людові і тому вже заслужили на передрук.“²)
А я додам, що з тої самої причини не є українські пісні тво-
рами віршопісців, яких продуктами вповнені згадані збірки.

Другий аркуш одної з таких збірок був власністю профе-
сора Головної Школи в Варшаві і бібліотекаря гр. Замойських
Йосифа Пржиборовського. Заголовок сеї збірки вповні правдопо-
дібно: Nowe Pieśni Dworskie. В сім аркуші є 17 текстів від
13 до 29; з того чч. 24, 25 і 27 українські пісні. Варшавський
бібліофіл Жигмонт Вольський зробив з згаданого аркуша невеличке
число літографічних знімків; одна з них попала в руки
проф. Е. Карського, що й опублікував з повною точністю в 4
зош. за 1905 р. „Руссаго Филологическаго Вѣстника“ „Три
малорусскихъ пѣсни изъ польскаго сборника XVII в.“ (стор.
400—402). Мова тут про оті тексти:

1. Da poudu ia, poudu da po podsyneyku stychonka stu-
paicy;

2. Da zrownay, Boże, gory, doliny rowneyko;

3. Przestań, Jaśiu, z wieczora hodity. В останнім тексті
спеціально більше польонізмів, ніж у двох перших. Сі самі
три тексти наведені в цілости також у цитованій праці проф.
Брікнера „Pieśni polsko-ruskie“ (стор. 185—186).

В відомій „Bibliote-ці zapomnianych poetów i prozaików
polskich“ Вержбовського вийшли як 19 зош. „Piesni, tance u rad-

¹) Заголовок збірки: Wesola ochota przy dobrej myśli. Pieśni,
Tańce, Padwany; Balety pieszczonej młodości gwoli. Початок
український, далі текст переходить у польський, вкінці знов україн-
ський.

²) Pamiętnik Literacki, 1913, з. 2, стор. 219.

wany kwoli zabawom uczciwym Szlachetney Młodzi. Teraz nowo wydane u bardzo uciészne“. Є тут і один український текст; як скрізь від брошури Дзвонівського почавши, так і сей у страшно попсованім видї, що на мою думку не промовляє також за авторством Поляка.¹⁾

Збірок такого роду було більше. Ледви чи всі вони заховали ся до наших часів. Евген Геленїюш (Івановський) знає про подібну книжку з 1740 р. Вона нинї дуже рідка. Заголовок її „Lutnia zgodna rezonacya głosów, takt w takt wystrojona światowym gracjom podana dla dystrakcyi melancholicznego czytelnika“. Знаходить ся тут багато давніх пісень, нових польських і українських (Ukraińskich), бо „нераз в старих польських книжках поміщувано з польськими також українські (rusińskie) пісні“. „Tylko światowe piosenki ruskie ludowe powszechnie znane

¹⁾ Український текст на стор. 49—50. Подаю його ось тут, бо нинї вже й передрук Вержбовського бібліографічна рідкість, а в розвідці проф. Брікнера вона не наведена в цілости. Ось сей текст:

Czem, czem, czem, czemu boso chodysz,
Czem, czem, czem, czemu nie zarobisz?
Prynese koli bies lisowczyki,
Zaroblu sebe na czerewiki.
Nie żdaj ty na lisowczyki,
Dam ja tebe na czerewiki.
Ne хочзу тебе, wolu lisaka
Z ostrohami, krasnoho kozaka.
Prydy do mene robity,
Boso nie budes(z) chodyty.
Ne prydu, koli szyst hroszy dajesz,
A czerewiki drohe dajesz.
Koli ne хочzesz robity,
To boso musisz chodyty.
Dytко te prosyt z czerewikami,
Maju ja chodaki z chołosenkami.
Boh ne budet tebe sproszynie (sic),
Koli obujesz chołoszynie.
Nicoho, tak powiedała maty,
Iż w chołoszeńkach harast skakaty.

Як видно, форма пісні діялогічна. Перший друк брошури з сею піснею відносить проф. Брікнер до часу перед 1617 р. Шитанне тільки, чи вона була в першім виданню?

w książce pod tytułem „Lutnia“ są umieszczone¹⁾ Автор наводить початки таких українських пісень з цього збірника:

1. Susid żyto sije;
2. I szumyt i hude;
3. Stojąła na kołodci,
Morhała na mołodci;
4. Handziu, Handziu, traścian (sic) w mamu.²⁾

Чи окрім цих пісень є ще інші українські пісні, чи нема евентуально відси якого тексту між іншими українськими піснями та віршами книжки Геленіюша, автор не говорить цього.³⁾ Вносять навіть деяку непевність в заголовок книжки, називаючи її рівнож „Zbiór pieśni czyli Lutnia“ та вірно підчеркуючи так велику рідкість її, що бібліографи не знають

1) E. Helenijusz, Wspomnienia lat minionych, т. II, Краків, 1876, стор. 680.

2) Тамже, стор. 680—681.

3) Надруковані тут іще такі українські тексти (крім строго духовних):

1. Kolenda ukraińska. Pyszły pastury do Ierusałym (стор. 639—40);
2. Пісня про Потоцького, вложена Поляком: Na szerokim poli ubutyj orł biły (стор. 665);
3. Пісня про Ничипора: Buw Nuczypor, harny mołodec (стор. 668—9);
4. Piosenki ukraińskie. Hej, ja kozak, zowut' Wola (ст. 670—1);
5. Piosenki ukraińskie. Oj, u poli dwi topoli; witer ich chytaje (стор. 686);
6. Oj, łyszko, łyszko meni,
7. Cyt, serdenko, cyt, mowczy (стор. 686—7);
8. Tam na (sic, za) horoju za kamiannoju (стор. 687);
9. Ревуха. Batku Rewucho, szczo teper budem robyty (стор. 690—92).
10. Piosnki ukraińskie. Bidnu połowyły (стор. 692—3);
11. Wy hałoczki, czerńiatoczki, podejmite sia w horu (ст. 693);
12. Oj, dawno, dawno ja u bateńka buła (стор. 693);
13. W misti na rypoczku na wysokim zamku (про Каньовского, стор. 694—5);
14. Nim zejdziesz, diweza, z mojej mohuły (стор. 695);
15. Stała w seli nowyna,
Klyczut' wójta do dwora (стор. 695—6);
16. Burlaka. Burlak stoit' pid werboju (стор. 697);
17. Biła huś. Iszow Nimec po nad Łuhom (стор. 697—8);
18. Oj, wyjdu ja na ulyciu, hulaju, hulaju (стор. 698).

її¹⁾, бо дармо хто шукав би сеї брошури в бібліографії Естрайхера. З 70 рр. 18 в. стали появляти ся численні збірки великоруських пісень, а в них здобувала собі менший чи більший захист і українська пісня. По рік 1819 включно начислив проф. Сперанский 26 співаників, в яких є і українські пісні.²⁾

Рівнож від 17 в. попадають українські пісні в польські і великоруські рукописні співаники та збірки. На жаль, науковий інтерес до змісту сих співаників і збірок зродив ся пізно, коли вже значна частина таких пам'ятників загинула як маловартна безповоротно. Перші українські фольклористи в Галичині користали також з матеріялу рукописних співаників, а в важну збірку Вацлава Залеского з 1833 р. „Pieśni ruskie i polskie ludu galicyjskiego“ ввійшло багато текетів з таких співаників і збірок.³⁾ То само треба сказати про приготовану гуртком Маркіяна Шашкевича двотомову збірку, видану Жетотою Павлім в 1839 і 1840 р. п. з. „Pieśni ludu ruskiego w Galicyi“.⁴⁾ Як досі не віднайдений старий співаник, про який згадує у своїй кореспонденції Микола Гоголь, так рівнож досі відомі тільки два старі співаники з досять значного числа таких, що були в руках Шашкевича, Ількевича й інших товаришів.⁴⁾

1) Heleniusz, Wspomnienia, стор. 681.

2) М. Сперанский, Малорусская пѣсня въ старинныхъ русскыхъ печатныхъ пѣсенникахъ (Этнографическое Обзорѣніе, 1902, № 2—3, стор. 133—136). Тут треба ще зачислити двотомове виданне збірника Прача з 1815 р., в яким є 15 українських пісень.

3) Др. Франко начислює у збірці Залеского 75 українських пісень, які на його думку взяті з рукописних співаників. Вичисленне сих пісень в розвідці: „Король Балагулів“ Антін Шашкевич і його українські вірші (Записки Наук. Тов. ім. Шев. т. LVII, стор. 4—6).

4) „Два замѣчательныхъ карпато-русскихъ сборника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету св. Владимира“ описав в 1909 р. в київських „Университетскихъ Извѣстіяхъ“ (її особно, стор. 95) др. Ю. Яворський. В додатку надруковано між иншим і тексти українських пісень обох збірників, переданих у київську університетську бібліотеку Як. Головацьким. Пісві і вірші, які з відписи Шашкевича опублікував я в замітці „З фольклорних занять Маркіяна Шашкевича“ (Записки, т. СІХ, стор. 141—148), показують, що Маркіян знав більше таких співаників. Не віднайдено досі і співаника, чи може якої иншої рукописи, що була в руках Григорія Ількевича. В 1 т. збірки, яку видав Павлі, в приписці до відомої вірші Йосифа Шумляпського, затитулованої тут „Odsiecz

Де́що пісенного та віршевого матеріялу з рукописних співа-
ннків і збірнків влучив Як. Головацький до чотвротомового
видання „Народныя пѣсни Галицкой и Угорской Русь“.

Характер старих співаннків є того роду, що вони рідко коли
складають ся з самих світських текстів, звичайно світські пісні
і вірші списані в них суміш з духовними віршами та вантами,
українськими та польськими, часом і занесеними великору-
ськими. Справжній науковий інтерес до тих памяток куль-
турного життя старої України пробудив ся разом з повстанням
спеціального орґану для українознавства, а таким була „Кієв-
ская Старина“. Тут знайшло місце багато заміток і статей
з сього поля, між иншим Науменка, Неймава, д-ра Франка
та Янчука. З українських наукових видань у Галичині пильну
увагу звернуло на стару віршу та пісню „Житє і Слово“ за-
вдяки д-рови Франкови та Драгоманову. Богато цінного мате-
ріялу в сїм напрямі првнесли „Записки Наукового Товари-
ства ім. Шевченка“; тут продовжав др. Франко ще з біль-
шим завзятем своє зацікавлення сею мало дослідженою сто-
рінкою нашого старого культурного життя, тут опублікували
цілий ряд давніх світських українських пісень і вірш проф.
М. Грушевський, Вол. Гнатюк, проф. Перетц. Останній при-
святив сій справі багато цінних праць в „Запискахъ Историко-
филологическаго факультета Императорскаго С.-Петербургскаго
Университета“ та й „Извѣстіяхъ Отдѣленія рус. яз. и слов.
Имп. Акад. Наукъ“. Синтетично використовували сей матеріял
у працях Павло Житецький, др. Франко та проф. Перетц.

Ширше про праці над старими співаннками та віршевою
творчістю згадав я у статі „З культурного життя України
XVII—XVIII вв.“ в CVIII т. „Записок“ В часі писання її ще
не вийшла друком цитована висше цінна праця проф. Брікнера
„Pieśni polsko-ruskie“, тому не міг я згадати за неї. Праця проф.
Брікнера складаєть ся з шістьох розділів: про похід польської
світської пісні на українські землі, про світську українську

Wiednia i bitwa pod Parkanami (Roku 1683)“ стоїть при кінці
таке: „Duma zaś niniejsza, opisująca owe wojenne zdarzenia,
znalezioną została w starym rękopisie z r. 1690 w obwodzie ko-
łomyjskim przez gorliwego badacza starożytności narodowych:
Mirośława z Horodenki“ (срор. 150). Се псевдоім Гр. Ількевича.

ліривку в польських друках, про пісню про козака та Кульну, про польські рукописи з українськими віршами, про стан справи з публікуванням такого матеріалу, а вкінці йде опис і коротші або ширші виписки з співаника бібліотеки Чарторийських ч. 2337. В додатку опубліковані дві історичні вірші: про Хотин і пасквіль на Адама Квсіля. Богатство нового матеріалу дуже цінне.

На згаданий співаник у бібліотеці Чарторийських звернув проф. Брікнер увагу українських учених уже давніше в одній своїй рецензії. Тому, що ніхто не скористав з вказівки, займав ся сам автор сим співаником в шестім розділі статі. Одначе проф. Брікнер текстів вповні не наводить з виймкою кільканайцятьох текстів, тільки робить виписки. Тому я зважив ся опублікувати всі українські тексти сього старого співаника в цілости¹⁾. Завдяки ввічливій учинности Заряду Бібліотеки Музею кн. Чарторийських і Дир. Бібліотеки Оссолінських у Львові д-ра В. Кентржвинського я міг вистудіювати рукопись у Львові.

Всі пісні співаника світські, а на скільки українські, в дуже поспованім виді. Розклад на рядки звичайно мій. Подаю тексти в сім виді, який мають у рукописи. Думаю, що тільки таке опублікування сих поспованих текстів дасть змогу потім займатися язиковою стороною текстів з їх польонізмами й білорусизмами та пробою відбудови первісних текстів в порівнанню з иншими їх варіантами.

Рукописних записів XVII в. українських пісень і вірш не багато опубліковано. Одну віршу й одну пісню з другої чверти XVII в. оголосив друком др. Щурат²⁾, а з рукописи другої половини XVII в. опублікував проф. Перетц „Dumę kozacką o Beresteckiem zwycięstwie 1651 31 July“³⁾ та пісню про попа-паницю „Sered pola szyrokocho cerkowka stała“.⁴⁾ Дуже

1) З рецензії проф. Брікнера здавна мав я винотоване число рукописи, тільки инші занятя не дозволили мені скорше займатися нею.

2) З незваної польської рукописи XVII в. (Записки, т. LXXIV, стор. 132—3).

3) Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, т. I, ч. 1, стор. 94—97.

4) Тамже, стор. 106—107.

інтересна збірка кінця XVII в. єзуїта Домініка Рудницького, опублікована проф. Перетцом в „Замѣткахъ и матеріалахъ для исторіи пѣсни въ Россіи“.¹⁾ Є тут 15 українських пісень. До кінця XVII в. або самого початку XVIII в. відносить проф. Перетц збірник бібліотеки синодальної школи церковного співу в Москві, звідки надрукував 12 українських текстів в другім розділі праці „Новыя данныя для исторіи старинной украинской лирики“.²⁾ Інші опубліковані тексти походять з записей XVIII в.

Тому на тим більшу увагу заслугує збірка українських пісень в суїванку бібліотеки Чарторийських. З того, що як 22 пісня рукописи подана відома вірша єпископа Шумлянського, можна здогадувати ся, що короткий час по даті зложення піснї се можлива найстарша границя повстання збірки. По всякій правдоподібности списана збірка при кінці XVII в. Вона й найбогатша, бо переховала в собі 68, що правда, декуди дуже поцесованих українських пісень.

(стор. 9)

1. Piesn ruska.

Oy, na ryse na Samaroch sila (sic) porom nosit,
Oy, ne odyн kozaczenko chetmanunka prosit.
Pustyz mene, chetmanunku Samora, do domu,
Oy, Boze muy, rozyhrau sie konik po do mnoyo (sic).
Oy, ne kazaw hetmanunko Samora puskaty,
Kazaw ze un asawule harmaty kowaty.
Ne kuyz mene, hetmanu(n)ku, k midanuy harmaty,
Prykuy mene, hetmanu(n)ku, g biłoy kyrawaty³⁾ (sic).

Piesni Ruskie.

2. Piesn: 1.

(71.) Oy, chtoż mene bude w moiom żalu teszyti,
Chtoż zo mnoiu bude horki slozy piti,
Koli niet diwonki, ktoruiu lublu,
Bo dla nieie zytie moje i zdrowie zhublu.
Oy, hlan chto na Boha, a poteszy mene,
Skazy, szczo diwonka diłaiе bez mene,

¹⁾ В 2 кн. за 1901 р. „Извѣстій Отд. рус. яз. и слов. И. А. Н.“ ²⁾ В 1 кн. за 1907 р. тихже „Извѣстій“.

³⁾ Може: kurowaty.

Czy spit, czy noczuie, czy s kim besieduie,
Czy tak tiaszko, iak ia, horenko horuie.
Szczaśliwaz to buła hodinonka miła,
Koli mene od nieie wiadomost buła
Z dalokoho kraiu, iak by z za Dunaiu.
A teper ni maiu; zabuła mene, znaiu.
Oy, koli zabuła diwczynonka miła,
A swoje słowonko w nepamet pustiła,
(72) Tadze, moje serce, sama se osudisz.
Czy ia tomu winien, szczo ty w słowie błudisz?
Ia pomniu na Boha y na swoje słowa,
Iakaia tam buła naszaia umowa,
I słuzyti budu, pokul swieta stoit,
A chto mene hudit, Boha sie ne boit.
Sam Boh toie znaie, szczo komu dati maie,
Lichiie worohi procz porozhoniaie.
S toboiu mne miło hore horewati;
Day ze, Boze, chutko milenkuiu znati.

3. Piesn : 2.

Niewolunkaz moia z wami,	Diuczynonka chorozaia,
S chorozenkimi ocenkami,	Bud na mene łaskawaia.
Szczo mne spati ne daiete,	Lubi, chorozaia diwczynno,
Tuhu sercu zadaiete.	Ne bud nudnosti pryczyno(w).
Iaz ne mohu ny spatunki,	Lepszey buło ne uszczynati,
Szczo mne toszno do diwonki.	Niz lubiuszy, perestati.
(73) Prynesi, Boże, hodinoiu,	Sam Boh tomu sudiia bude,
Szczob se baczyu z diuczynoiu.	Chto koho perwiey zabude.

4. Piesn : 3.

Niewolunkaz moia z wami	Bo ludi use rozumieit
I z ludzkimi mowunkami,	I howoryti umieit.
Szczo mne spati ne daiete,	Zaraz mene obmoulaiut
Ludiom muzy dodaiete.	I do miłoho ud(a)it.
Iaz ne mohu ny spatunki,	Chot ia o toie ne dbaiu,
Ne wizu szczo hodinonki,	Kolib chotiela, inszoho maiu,
(74) Hde se z miłym powidati ¹⁾ ,	Tolko soroma boiu se,
Skolko słowok pohadati ²⁾ ,	Ludiom na smiech ne daiu se.

¹⁾ Потім „і“ поправлено на „у“. ²⁾ Так само.

Bud ze łaskaw, moy milenki, Szczęśliwa tobie doroha,
Ne zabuway diuczynonki. Kaze diuczyna neboha.

5. Piesn: 4.

Wspomozy, Boze, moie serdenko,
Nechay ne tuzyt welmi tiazenko,
(75) Nechay ne tuzyt, szczo od woroha
Terpit bidnoie proboh dla Boha.
Czoho ty, serce, z mysloiu błudisz,
Iak bys ne znało, koho ty lubisz.
Ia toie znaiu, szczo tobie miło,
Toioz bo mene welmi suszyło.
Znaiut y ludi, biesu ich doli,
Iak bych ne lubiat ludi nykoli.
Iakiie diwa szczo chto mił komu,
Sobie ia lublu, ne komu innomu.
Nechay howoret, iak sobie znaiut,
Koli innoie zurby ne maiut,
A ia na toie krychy ne dbaiu,
Bo szczo tiaszszoho na sercu maiu.
Oy, iaz bo welmi tiażko¹⁾ kochaiu,
Oy, koli luby, toho ne znaiu.
Szczo za dolenka moia takaia,
Czy mene zhudyła inna iakaia.
(76) Pered toboiu, luba diwczynno,
Nudnosti moyho serca pryczyno,
Zyi zdorowonka²⁾, iak sobie znaiesz,
Nech³⁾ zdorow bude, koho kochaiesz.

6. Piesn: 5.

Sam ia ne znaiu, szczo dilati maiu, szczo miłoie ne wizu,
Oy, day ze, Boze w borzenkom⁴⁾ czasie, szczo była poblizu.
Sam ia poiedu, miłuiiu naidu, po sadunku chodiaczy,
Az moia milenkaia, słozki ronaiia, dumonki spiewaiuczy.
Hołowonkaz moia biednaia, komu se ia podobaiu,
Chtoz pozałuie zurbonki moie, szczo miły ne bywaie.

¹⁾ Непбцао: тязько. ²⁾ Зпазы: здорова.

³⁾ Зпазы: nechay. ⁴⁾ Зпазы: борзонком.

Buway, milenki, otry slozonki, potiesz serdonko¹⁾ moio²⁾,
Szczob ne tuzyło, tebe lubiło, wozmiz mene z soboiu.

7. Piesn: 6.

Och, ieho ma. Ne welika suma ta ne zoydet z uma. Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Pod okonkom sezu³⁾, bielyi kuzel predu Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Az no idet mołodec, miiaiet moy dworec. Och,
[ieho ma.
(77) Och, ioho⁴⁾ ma. Ny szaponki ne zniaw, pomohaybo ne daw.
[Och, ieho ma.
Och, ioho⁴⁾ ma. Czy lubiti ieho, czy liszyty ieho. Och, ieho ma.
Och, ieho ma. Day lubiwszy ieho, ne miety druho⁵⁾. Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Day lubiwszy ieho, ne uyti soroma. Och,
[ieho ma.
Och, ieho ma. Day ni mał ny welik, seredniy czołowiek.
[Och, ieho ma.
Och, ieho ma. Day milenki rumian, choroszonko⁶⁾ ubran.
[Och, ieho ma.
Och, ieho⁷⁾ ma. Ne weliki (sic) suma, day ne zoydet z uma.
[Och, ieho ma.
Och, ieho ma. Ne welika napast, day spatunki ne dast. Och,
[ieho ma. Och, ieho ma.

8. Piesn: 7.

Nychto enne ⁸⁾ ne pohadaie,	(78) Szczo odnieli mołoyczyna,
Chto swoho miłoho maie.	Choroszoho czeladina.
Moyho netu hołubonka,	Bisa oni sami maiut,
Bidnaia moia hołowonka.	Chot mene rozłuczaiut.
Szczo dilati, ne płakati,	Mne niczoho, im druhoie,
Na woroha day narekati,	Ne zabyway, serce moie.

¹⁾ Зразу: serdenko.

²⁾ „moio“ дописано пізвійше; так само „wozmiz“ до кінця, зразу було також переч.: welmi milenki.

³⁾ Зразу: sizu. ⁴⁾ Зразу: ieho. ⁵⁾ Зразу: ieko^{ho}.

⁶⁾ Зразу: choroszenko. ⁷⁾ Справлене на: ieho.

⁸⁾ mene або ynyj.

Oy, werni se, ohlany sia,
Pryied, poradmy sie,
Iak worohom odpor dati,
Szczo maiu z nimi dilati,
Bo zzuryli hołowunku
Newinnomu diuczynonku.
I sam im dopo(mo)haiesz,
Na Boha ne pamientaiesz.
Czy ia upiła, czy ia uieła,
Oczy chorosze schodila,

Na serdenku tuhu maiu,
Slozenkami sie obliwaiu.
(79) Dobro radiat, szczo(b) zabyti,
Neszczyroho ne lubiti.
Trudno w sercu ukoiti,
Szczo i tebe ne lubiti,
Trudno w sercu roskazati,
Szczo o tobie ne dumati.
A chot wizu neszczyroho,
Ne perepru serca moho.

9. Piesn: 8.

Oy, poydu ia u les tuzyca¹⁾ mizy hory y doliny,
Smutnenki chozu, tiazenko tuzu da bez moie diuczyny.
Myslu posylaty, oy, czy sam iachati da do moie diwonki,
Darmo zuru se, sam ze ia kinu se do moie lubonki.
Woronyi koniu, nesi stupoiu, rownay hory y doliny,
Prynesi mene chot o pounoczy da do moie diuczyny.
Stanu u poroha, da proszu Boha, szczo milui obaczyw,
Az no ma milenka sedit u wokonka iak iasna zorenka.
Sedeczy hadaie, o mne ne wiedaie, z wietrykom rozmoulaie:
Wietre s pounoczy, skazy, seie noczy szczo moy miłyi hadaie.
(80) Oy, koli hadaie, nechay sam buwaie, mene ne zabuwaie,
Oy, koli zabude, Boh sudioiu bude y Przeczystaia Maty.
Wszak my prysehali, ruczonki dali tebe (sic) ne zabuwati.
Iak ne prystupaiu, ruczonku daiu, milaia, ne zury se,
Oy, ne zury sia, na mene ohlani sia, taki ty moia budesz.

10. Piesn: 9.

Lubi men(e), diuczynonko,
Lubi mene, hołubonko,
Lubi mene, serce moie,
Tolko ty mene ne czaruyi (sic). Zawiedu ia dwie strełonki
Oy, ia czarok ne znaiu,
Czarowati ne umieiu,
Lubiti ne smieiu.
Oy, usez moie czarunki

Czornyie oczy i browonki.
Poday, chłopcze, łuczonka,
Chot bolit ruczonka,
Zawiedu ia dwie strełonki
Za zdrowie diuczynonki.
Szczo na strełonki pohlanie,
To na mene uspominaie:
Oy, ty miłyi, odiezdzaiesz,

¹⁾ tużaczy.

Komu mene pokidaiesz?	Budesz tam mieti szczo iesti,
Oy, czy Bohu, czy matonce,	Skazu szczo panu powiesti. ¹⁾
Szczu dilaty sirotonce?	Oy, poydu ie ²⁾ do staienki,
Oy, kozacze, lubcze moy,	Zarzel konik siwienki,
Wywiedion koniczok twoy.	Ten twoho pana, neboze.
Nechay ze on ziest obroczo,	Prynesi ieho, mocny Boze.
Nechay napasu swoich oczok.	(82) Biechay (sic) ty, koniu,
(81) Oy, koniu moy woronenki,	[z hostiny,
Bud ze ty tak szczasliwenki,	Zawezy panu nowiny,
Koli maiesz w nozenkach moc,	Szczu ia ieho ne zabudu,
Bezy do miloie na usiu nocz.	Pokul ono zywa budu.
Oy, prybiehszy k worotonkom,	Oy, prybieh konik siwenki,
Zakołatay kopytonkom.	Spytaiet pan mołodenci:
Czy spisiz, miła, czy hadaiesz,	Szczu uskuraw, koniu neboze,
Czy wze pana zabuwaiesz?	Potiesz mene, m(o)cny Boze.
Oy, ne tolkoz bo ia spała,	O panonku, ne zury sie,
Kolko o panu hadała.	Iak ti kazu, utieszy sie,
Oy, koniu ty moy siwenki,	Szczu ona te ne zabude,
Behay ze ty do staienki,	Pokul ono zywa bude.

11. Piesn: 10.

Oy, letiała hołubonka z Ukrainy,
Poroniła siwo pierie na dolini.
Ne zal ze mne siwoho pieria na doline,
Iak zal ze mne oyca i matonki na Ukraine.
(83) Pokin, dywka, oyca y matku, usiu rodinu,
Ied zo mnoiu kozaczonkom na Ukrainu.
Iak ia maiu oyca y matku pokidati,
Budet mene usia rodina proklinaty.³⁾
Czy na toie mene matka hodowała,
Szczob ia oyca y matku swoiu pokidała.
Na Ukraine szczuka ryba z szafranom,
Budisz zyti z⁴⁾ kozakom iak za panom.
Na Ukraine szczuka, ryby yz wodoiu,
Budesz zyti za kozakom z bidoiu.
Ne zabudesz.
Oy, pryiechau moy milenki day z woynonki,
Zakołataw w okonko day do izbonki.

¹⁾ Потім „powiesti“ переч. і написано: szczo powesty.

²⁾ ia. ³⁾ Зразу: proklinati. ⁴⁾ Зразу: za.

Czy spisz, miła, czy hadaiesz, Boh s toboiu,
Koli ne spisz, moia miła, mow so mnoiu.
Iak ia maiu s toboiu howoryti,
Nelub lezyt podle mene iak zabityi.
(84) Odsun ze se, moia miła, od neluba,
Zabii ieho s toho łuka iak hołuba.
Iak ty maiesz, oy, neluba zabiwati,
S kim ia budu ditki swoje hodowati?
Z Bohom, moia miła, i zo mnoiu,
Ne zury se, serce moie, Boh s toboiu.

Пор Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego,
Львів, 1833, стор. 391—392; Вол. Гнатюк, Хоценський співацьник Левицьких
(Записки Наук. Тов. ім. Шевч., XC¹, стор. 115).

12. Piesn: 11.

Annusiu serdenko, moie ty kochanie,
Day że mne ruczonku czerez dyłowanie.
Annusiu serdenko, palisz moiū duszu,
Sered noczy o pounoczy do tebe pryti muszu.
Annusiu serdenko, choro(s)zoie zielie,
Day ze mne ruczonku, budesz mieti spasienie.
Czeres (sic) sad na posad iestonki nosiła,
Czomu ko mne ne pryszow, ieszczem te prosiła.

13. Piesn: 12.

(85) Oy, lubiu ia chorosziū diwonku. Ticha woda, bystrenkiy
[Dunaiū.
Oy, ia ieho (!) lublu, ona mene ne lubiła. Ticha woda, by-
[stronkiy Dunaiū.
Proszu ia baboni, szczob (szczob) zielieyka dała. Oy, ticha
[wodo, bystryi Dunaiū.
Zakazała babonka ziele nad Dunaiom. Ticha woda, bystryi
[Dunaiū.
Kazała ieho rwati, s konia ne sedeti. Czuy, koniczenku, o polu
[dorozenku.
Ia zielieyka narwaw, s konika ne siedaw. Czuy, koniu, o polu
[dorozenku.
Pryiedu do domu, diwka zamuz poszła. Tiaszkostiz moia,
[welmi nemałaiā.

Za susieda moho welmi bliskoho. Tiaszkostiz moia, welmi
[nemałaia.
Czerez moje podworie po wodu chodiła. Tiaszkostiz moia,
[welmi nemałaia.
(86) A u moiom sadonku tresoczki łomiła. Oy, tiaszkostiz moia,
[welmi nemałaia.
Na moim serdonku ohnik paliła. Tiaszkostiz moia, welmi ne-
[małaia.

14. Piesn: 13.

Oy, uczyniła diwonka, uczyniła,
Z belenkim liczkom i s choroszymi oczunkami.
Oy, boday ty tak znaw z tey seni¹⁾ do chaty,
Oy, iak ze ia znaiu, czym (czym) tebe czarowati.
U mene czaronki choroszyie oczonki,
U mene ziele(y)ko rumianoie liczonko.
Oy, tekut reczonki s krynicy do ieziora,
Dumała, dumala diwonka s poranku do wieczora:
Hey, czy zamuz poyti, czy diuczynoiu byti,
Biedna hołowonka, nekomu poraditi.
Ey, zamuz poszowszy, muz, nie ia, newolenka,
Niżli na potom ludzkuiu obmowunku.
Ey, wydu k Dunaiu, nad berezonkom stanu,
Boh toie (87) wiedaie, komu se ia dostanu.
Oy, koli dobromu, to chwała tobie, Boze,
Oy, koli lichomu, boroni mene, Boze.

15. Piesn: 14.

Byłoż mene spierwa²⁾ ne lubity,
Byłoż mene zalu ne czyniti.
Teper odiezdzaiesz,
Mene pokidaiesz.
Oy, iak sobie, moy panonku, znaiesz,
Koli mene uzo (sic) pokidaiesz.
Ia o toie ne dbaiu,
Bo inszoho maiu.
Nasti, Nasti, welika napasti, szczo za ziele dała,

¹⁾ Зраву: i(z) seni do chaty. ²⁾ Попр. на: spierwszoy.

Szczo oczarowała.

Oy, Nastonka welmi prysehała,
Szczo ia tobie zielia ne dawala.

(88) U mene czaronki
Czornie oczonki,
U mene zielenko¹⁾
Biełoie liczonko.

Boday tyie use ludi propali,
Boday oni day szczastie ny mali.

Mene rozluczyl
I sami ne mieli.

16. Piesn: 15.

Chodit diuczyna po pokoiowi,
Welmi se żuryt po żołnierowi,
Ruczonki łomit, slozonki roni,
Chtoż moje serdenko w zalu ukoit.
Oy, iak by chto znau, iak ze mi nudno,
Szczo mne z miłym howoryti trudno.
Ey, trudno, trudniey że bude,
Koli ieho dowho²⁾ ne bude.
Lubilismy sie (89) poutora roka,
Pokul ne znali worohi z boka.
Oy, iak poznali, rozklewietali,
Boday od Boha szczastia ne mali.

17. Piesn: 16.³⁾

Oy, iszow żołnier od obozunka,
Wiesti wezie diwczyne od miłoho, wiesti.
Ona k nemu wyszła, stała se ieho pytati:
Szczo, żołnieronku, od obozu czuwaty?⁴⁾
Oy, kaza(l) ti sie twoy milenki klaniati.
O ty, diuczyno, czyrwonoia (sic) kalino,
Czom ze se tobie liczonko izmienilo?
Oy, zmienilo sie y s toho dobryie znaki,

¹⁾ Зразы: зieleuko. ²⁾ Зразы: uho (?) do mne.

³⁾ Но 16 йде 18 ⁴⁾ Зразы: czuwati.

Choczet mie mati za neluboho oddati.
Daway ze ty mene do obozunku znati.
Oy, zbieruz bo ia sto koniczenkow, luda,
Oy, zabiuz bo ia day twoho neluba.

(90) 18. Piesn: 18.

Szczasliwaia doroženka, kudy miłyi pryizdzaie,
Neszczasnaia hodinonka, koli mene pokidaie.
Słowa ieho uspominati, muszu horenko płakati,
Na osobu uspominati, muszu serdenkom wzdychaty.
Wzajemnosti ne widaiu, ludzkim mowom ne wieraiu,
Bo woh¹⁾ (sic) lude se kochaiut i szczyrosti ne znaiut.
Taki o toie ne dbaiu, iak kochała, tak kochaiu,
Odno (sic) nerownoie osobie, muszu dat(y) pokoy sobie.

19. Piesn: 19.

Dolenkoz moia lichaia,	Taki oni rozumieiu,
Hołoukoż moia biednaia,	Howoryti lichoiie umieiu.
Ludi o mne hadaiut	Na sebe niczoho ne znaiut,
Y pokoiu mne ne daiut.	Tolko o ludziach hadaiut,

(91) Chot ia niczoho ne znaiu, A ia, oddawszy sie Bohu,
Boh mia, y dumati ne dumaiu, Perebudu usiu worohu.

20. Piesn: 20.

Oy, ieszcze kardasz, ieszcze kardasz ne uradiw sia,
A na woynu pochwaliw sia.
Oy, bre more, kardaszu, mołodenki kozaczonku, bre, bre.
Synka matka, synka matka nauczala:
Oy, synku kardaszku, oy, koli poiediesz day na woynonku,
Ta na pered se ne wydaway,
Na zade se ne zastaway. Bre, bre more.
(92) Kardasz matki day ne słuchaw,
Day na pered se wydawał,
Day y na zade se zostawał. Bre, bre more.
Oy, hde se uziau inderbasza,
Zabiw konia s pod kardasza
Mołodoho,
Koniczenka woronoho. Bre, bre more.

¹⁾ wsi.

Oy, zoydimo se do radonki kozackoie,
Do radonki mołodeckiie,)
Do radonki reiestrowyie. Bre, bre more.
Oy, skinma se po szostakowi,
Kupim konia kardaszowi
Mołodomu,
Koniczenka woronoho. Bre, bre more.

21. Piesn: 21.

Hey, pasła diwka kaczku
Pry zielonem maczku,
Hey, pasuczy zahubiła,
Iduczy zabłudila.
(93) Hey, odbłudila se u pole,
Aż tam milenki ore,
Hey, ni ore, day ni plu yt,
Po swoioy diuczynie tużyt.
Hey, pomohayboh s boża¹⁾,
Czy zdorowenkas hoże,
Hey, Boh miaz, bo ia ne znaiu,
Iako se teper maiu.

22. Piesn: 22.

Posłuchayte, posłuchayte, szczo was zywo,
Iako woysko woienliwo
Nas mołoycow omyliło
I w nesławu wprowadyło.
Zal se, Boze, na hetmana
Samuyłowicza Iwana,
Szczo zakazaw nam chrestiiianom
Poyti proti w bisurmanow.
Turkom pryiazn w tom pokazaw,
A kozacku sławu zmazaw,
Kotru²⁾ w polach batki naszy
Zdobywali biuczy baszy.
(94) Otoż baczysz, szczo se stało
I bes tebe sie nadało

¹⁾ Зразу: s poza.

²⁾ Се первісна лекція справлена на: kotru.

Korolowi i Polakom,
Kawalerom i iunakom.
Wyszliż Turki wsimi siły,
Szczob cesara z nimi bili.
Korol ne w moczy, posiłkuie.
Turkom bitwu oznaymuie.
Oy, w niedelu, oy, w nedelu welmi rano
W surmy y w truby zayhrano,
Od korola zawołano,
Tiaszko z armat ohnia dano.
Nutez, Lachy, nutez, Lachi, zo mnoiu,
Skocztie szczyre z ochotoiu.
Budut Turki utekati,
A my ich budemo rubati.
Oy, od rana aż do noczy,
Ne odin tam zamknet oczy
I na krwawym polu zostaw,
Na wieki se (z) swietom rostaw.
(95) Tam zdobyczy nemałyie
Brali Lachi zołotyie,
A namietow se zostało
I Wiednianom se dostało.
Diła Niemcy wse zabrali,
Korolowi diakowali :
Korolu nasz, odkupiu¹⁾ ies,
Na inszyi swiet narodyw²⁾ ies.
Korol se tym welmi tieszył
I spod Wiednia z woyskom spieszył,
Kozdomu se mile stawił.
Nyhde se z woyskom ne bawił.
Ależ Turki zdradu knuiut,
Pod Parkany se hotuiut,
Nespodewanie nastupuiut,
U czetwer Laszonka woiiut.
Aż no korol peredmowu
Uczynił takowu :
Moy³⁾ Lachi, ne diwuyte se,

¹⁾ Властиво: odkupiy. ²⁾ Зразу: narodiw.

³⁾ Зразу: Moi.

(96) A u subotu hotuyte se.¹⁾
Skoroz toie wymawlaie,
Sam na konika usedaie,
Boha o pomocz prochaie:
Boże, Boże, dopomożi
Winšioie²⁾ (?) biet (?), mocny Boże,
Subotonku ofiaruiem,
Postiti w niu obiecuiem.

Пор. др. Ів. Франко, Вірша єпископа Й. Шумлянського про події
1683—1686 рр. (Записки Наук. Тов. ім. Шевч. т. XXXIX, Misc. стор. 1—5).

23. Piesn: 23.

Oy, czohoz ty, diwczyno, dumaiesz,
Czy dla toho, szczo swoho ne maiesz?
Oy, ne dumay, day pokoy,
Serdenko swoio uspokoy,
Oy, pryiedie borzdenko mily twoy.
Kotoraia nedela minula,
Iak ia o swoimr miłenkim czula?
(97) Oy, uzez bo mne tosznenko,
Szczo net ieho blizienko,
Szczo odiechaw od mene daleko.
Wolelabym nikoli ne žnati (sic),
Niż poznavszy, z nim se rostaty³⁾,
Chotielaz by perelomit.
Szczo b ieho ne lubit.
Oy, trudnoż bo lubiwszy zabyt.
Tobie, Boże, ia ieho oddaiu,
Wszak widaiesz, koho ia kochaiu.
Oy, day, Boże, ohledat,
W dobrym zdrowiu pryustat,
Na toy czas ia weso(o)laia budu.

24. Piesn: 24.

Wspomoży, Boże, moie serdenko,
Szczo b ne wzdychało welmi tiaženko,

¹⁾ В рук. властиво hote, згідно недостає другої черткы
з буккы: u.

²⁾ Се місце нечитке в рукописі; проф. Брікнер читає: windoje.

³⁾ Зразу: rostati.

- Nechay ne płacze, szczo od woroha
(98) Terpit proboh bidnoie dla Boha.
Ozymiz, Boze, lichiiie doli,
Wynesi borzdo z toie nedoli,
Bo zyt ne budu, sama toie znaiu.
Sama se szczoden proklinaiu.
Oy, hdez ty zbiehła, smertonki (sic), nyne,
Czomu moje zdrowie ne hine.
Czom oczu moich ne zawiera(s)iesz?
A ty milenki, szczo pohladaiesz
Na moi slozki welmi czastenko.
Sama to znaio (sic) twoie serdenko,
Szczo mne miłszaia smerti (sic) bez muki.
Wolełab zaraz w tiaszkiie ruki,
Niż na woroha szczo raz pohledaty¹⁾,
Szczo raz na nieho tiaszko wzdychati.
Wspomozy, Boże, moje serdenko,
Szczo ne wzdychało welmi tiazenko.
Baczu, szczo miło (sic) o mene ne dbaie,
Tak mi sie widit, szczo inszuiu maie.
(99) Zoszli, Boze, hradowuiiu tuczu,
Ubiż borzdo moiou rozłucznicu.
Nechay on znaie, za szczo Boh zabiw,
Za moiou prawdu, szczo mene zdradyw.²⁾
Oy, kolib zabył, w tom mene potieszyt.
Nechay moy miłyi z ynnoie ne tieszyt.
Ia bym za toie dała chwału Bohu,
Szczo mene w tom potieszYW nebohu.

25. Duma.

Oy, ne stoiu pod okno(m),
Ne kiwaiu kołpakom,
Kołpaczonka ne wnesesz,
Sam mołody ne teczesz.
Siuda wil, tuda wil,
Do miłoie dewet mil,
Desiataia doroha
Do samaho poroha.

¹⁾ Зразы: pohledati. ²⁾ Зразы: zdradiw.

Zaswieti luzynu,
Osmotry diwezynu.
Oy, u koho se udała (se),
Oy, u koho se udała,
Czy u popa, czy u dieka,
Czy u dobroho iunaka?
(100) Ne wdała se ny w popa, ny w dieka,
Tulko u dobroho iunaka.

26. Piesn: 25.

Nychto mne (sic) ne pohadaie,
Chto swoyho miłoho maie.
Moyho nietu hołubonka,
Biedna moia day hołowunka.
Szczu dilati, ne plakati,
Na woroha day narekati,
Szczu odneli mołoyczyna,
Choroszeho day czeladina.
Bisaz oni sami maiut,
Chotiaz mene rozluczaiut,
Mne niczoho, im druhoie,
Ne zabyway, serce moie.
Oy, werni sie, ohlani se,
Pryied ko mne, day poradny se,
Iak worohom odpor dati,
(101) Szczu maiu z nimi dilati.
Toz widisz, szczu newinnaia,
Dolaz mola day nieszczasnaia.
Czy ia upieła, czy ia upiła,
Czy choroše uchodiła,
Za toboiu, moy milenki,
Leta swoje day potratila¹⁾.
Na serdenku tuhu maiu,
Slozkami se obliwaiu.
Dobre radiat, szczob zabyti,
Neszczyroho ne lubiti.
Trudno w sercu ukoiti,
Szczob ieho ne lubiti.

¹⁾ Ci два рядки на маргінесі.

Trudno sercu roskazati,
Szczob o tobie ne dumati.
A chot wižu neszczyroho,
Ne perepru serca moho.

27. Piesn: 26.

Diwczy moie mołodoie,	Nemnohož ia nazbierała,
Choroszo oko twoie	Na miłoho pohledała.
Pod dubinoiu pod zielenoiu.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Oy, dla twoho biłoho lica	Nedaleko reczki
Utratiw ia konia.	Poszli panny po poreczki.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
(102) Oy, dla twoich biłych ru-	Adna druhuiu zapytała:
[czok	Czy mnoho nazbierała?
(Zołoty) Utratiw ia złoty łuczok.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	(103) Nemnohož ia nazbierała,
Dla twoich choroszych oczy ¹⁾	Bo na miłoho zdała.
Ne spau ia czotyry noczy.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	Oy, nedaleko woda, wody,
Oy, dla twoie krasnyie urody	Poszli panny po iahody.
Skakaw neraz czerez wody.	Pod dubinoiu pod zielenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	Odna druhowie zapytała:
Nedaleko kier z dembiny,	Czy mnoho nazbierała?
Poszli panny po maliny.	Pod dubinoiu pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	Nemnohož ia nazbierała,
Odna druhuiu zapytała:	Bo z milenkim rozmoulała.
A czy mnoho nazbierała?	Pod dubunoiu (sic) pod zelenoiu.
Pod dubinoiu pod zelenoiu.	

28. Piesn: 27.

Zora zachodit, wieczor blizienko,
Ne s kim howoryti, biedna hołowenko.
Ach, moy spodaru, luby²⁾, milenki,
Prydi do mene, ne masz matonki.
Oy, prydi, prydi, ne czyni zału,
Iahoda moia, dorohy kryszталu.
Rozmowlu s toboiu słowko werneho³⁾,
(104) Iahoda moia, krasna wi-zenko,

¹⁾ Зразы: oczok. ²⁾ Зразы: lubi. ³⁾ wernenko.

Wypuszczu tebe welni ranenko,
Iak slonce wzyde, moy hołubenko.
Oy, wypustiwszy, day zapłakała,
Wziawszy za ruczonku, pocałowała.
Po polu chozu, hołosok rozwozu,
Pohukiwaiu, tiaszko wzdychaiu.
Ne hukay, hołubok, u twoy hołuboczyk,
Poletiew że on u wiszniowy sad(i)oczek.
Siw nad rekoiu uwies belone(n)ki,
Pohukiwaie swoje hołubonki.
Pryleti, hołobonku (sic), do mene borzdenko
Potieszy moje smutnoie serdenko.
Ia swoiey hołubonki ne nahlezu se,
Ne hledi chto, proszu, porozimiewaiu se.
Ne chodi tudy, kudy ia chozu,
Ia tobie stezenku perehorozu.
(105) Ne lubi toho, koho ia lublu,
Ia tobie kamieniem hołowu probiu.

29. Piesn: 28.

Koty se kryształ po sienożaty¹⁾,
Choczet Laszenko Rusonku wziati.
Oy, ty Laszenko, a ty Rusenka,
Prypala do tebe moia duszenka.
Letieli husi z Bieloie Rusi.
Oy, zamutili wodu Marusi.
Oy, hyla, hyla, hosonki (sic) na staw,
Dobranocz, diwczynyna, ieszcze ia ne spaw.
O, koli ne spaw, ne budesz spati,
Za hodinonku bude switati.
Oy, mati, mati, szerszen u chati,
(106) Iak budet, tak budet, ne daie spati.
Bi(j) ieho, doniu, chot kociuboiu.
Boiu se mati, szczob se ne kaiati.

30. Piesn: 29.

Wczore (sic) była sobotonka,
A sehodne day nedelonka,

¹⁾ Зрааы: sienożati.

Na kozaku kozulenka,
Chot tonenka, day ne belenka.

Oy, ne maie kozak sestry, day ni rodiny,
Oy, nekomu kozakowi wyprati rubatki.
Lichoż tobie, kozaczonku¹⁾, mołodomu tay ne udawszy sie,
Sedit twoia milenkaia, oy, z ynszymi obniawszy sie.
Nechay sedyt, nechay sedyt, czey ona day nasedyt se.
Pryłeteł do domonku day na hołowu day rozbolił sia.
Bolit mene hołowunka, bolyt mene ponisaczaie (sic)²⁾,
Ne uidała hołubonka, nini den ni wczora.
Oy, sam ia ne znaiu, day szczo dilati,
Se odbiwszy ruki, nohi, day pokinuti.
Znaiu, oy, boday tebe day nedola pobiła,
Oy, czy ia tebe mołodenska lubiła?
(107) Czy ia była ne dewczynna, czy iaż była day ne krasnaia?
Dali mene za neluba, dolaz moia day nieszczasnaia.
Oy, boday tebe day tiaszkiy piorun zabiw,
Oy, szczo ty mene mołodenkuiu zdradiw.

31. Piesn: 30.

Zołnier idie na Ukrainu, diwczynonce pokłoniaie sie.
Ona k niemu ni słowunka, slozonkami se obliwaie sie.
Ne zury se, diwczynonko, szczo ia idu na Ukrainu,
Ne utieszu worozonka, oy, ia tebe day ne pokinu (ia).
Tiesz (sic), miła, piesienkami day dumonkami,
Pokul mene Boh prynese z Ukrainy day s podarkami.
Zelenoie zytko zaty, konople brati,
Prosi Boha, diuczynonko, choczu ia tebe uziati.
Oy, u polu tieczet ryczka. ny pereyti, ny perebrysti.
P(o)rosiz Boha, diwczynonka. (108) szczob da na woynie ne za-
Oy, letieła zezulonka z Ukrainy pozyuiuszy (se), [hinuti.
Pryjezdzy z, moy milenki, z Ukrainy, ne zeniuszy se.
Oy, łuhom, oy, łuhom. zelenoiu dubrowoiu,
Nakazaw ia do miłcho choc ezornoiu day woronuiu.
Nechay hołubonko day do mene prybude,
Uzielaz mene tuzonka, a slozonki (w) mene ne bude.

¹⁾ Справлено: kozaczonku. ²⁾ poniższe czola.

32. Piesn: 31.

Czohoż moje serdenko tiazenko wzdychaie,
Liboz ono na sebe weliki žal maie.
Czohoż moi oczunki smutnenkiie płaczut,
Liboz ony na sebe welikiy žal bączat.
Oy, sniw ze sie mne son welmi diwnisienki,
Iak by mene, iak by mene zdradiw, ach moy milusienki.
Iaz bo se toho day ne spodewała,
(109) Szczob iakuiu zdradonku od miłoho znała.
Oy, u polu werbonka day ne pochiłaiia,
Ne buy se, Annusiu, ne pokinu ia.
Oy, chot ia poiedu, taki ia wernu sia,
A dla twoho imienia day szczo ty Hanusia.

33. Piesn: 32.

Oy, wzełaz mene welikaia tuha,
Szczoz ia ne wizu swoho mił(ho) druha.
Poszłab ia za nim i śledu ne znaiu,
Szczoz ia czyniti biednaia maiu?
Tiaszkoz to moiemu sercu wzdychati,
Szczoz ia ne muhu (sic) szczo dnia widati.
Oy, ustanu rano, lahu poznenko,
Tebez ia ne wizu, moje serdenko.
Lahu poznenko, a na zory ustanu,
Na milenkoho nikoli ne zhlanu.
Iak ne tuzyti, dawno ne widawszy,
(110) Ieho lubosti po usiom doznawszy.
Skarzyt sia muszu, hey, na miłoho,
Oy, szczom tak dawno ne widala ieho.
Tohdi sie serce z zalu rozwiaze,
Koli z milenkim utoryti (sic) kaze.
A ty milenki, day koli pobludisz,
Sam ze se z swoim rozumom osudisz.
Budesz innuiiu, ne mene lubiti,
Skazu tobie prawdu, bude Boh suditi.

34. Piesn: 33.

Oy, lubiw że ia Marynu, day i wsiu zimu,
Koli wesna pryszła, Marynu pokinuw.

Oy, howoryła Maryna, podpiwszy :
Ne pokiday, kozaczenku, welmi polubiwszy.
Oy, ia Marynu wiek ne pokinu,
Oy, ia za Marynu day i sam zahinu.
Oy, ty, Maryno, ne naszoho pouku,
Na Marynie soroczenka (111) z czerwonocho szowku.
Oy, ty, Maryno, choroza dewczyna,
I sedisz i chodisz, hlediet na to miło.
Oy, poszła Maryna u duby po huby,
Oy, strilaz Maryna starenkoiu (sic) mati,
Poczała Marynu prawdonki (prawdonki) pytati:
Oy, ty, Maryna, chorozaia diwczyno,
Czy ty moyho syna welmi polubiła,
W zeleni hay zabłudiła ?
Kolib ia twoyho syna welmi ne lubiła,
Tob ia w hay zeleni ne chodiła.

(112)

35. Piesn : 35.¹⁾

Oy, koli ia tobie da neluba była,
Byłoż mene ne lubity.
Ty do mene chodysz,
Z rozumonku zwodysz,
Z inszoiu rozmowlaiesz.
Oy, biedonkaż moia da nienowy horszcok day ne kipił yz wodoiu.
Oy, horszaia bida, day ne moy milenki ne howoryt zo mnoiu.
Oy, ia za nim chożu,
Koniczonka wożu,
Nemoczy k serdenku prylehau.
Boday toho syn Boży ne mnożyw,
Kto tyie lubosty złozyw.
Złożyło lubosty biłoie pachole,
Pered pannami stoie.
Oy, listonki pisze,
Tiaženko wzdysze,
Lubosty wspominaie.
(113) Oy, tyie lubosty
Horszyie nemoczy.

¹⁾ Пісня 34 польська.

Oy, wolu ia chyrety, bolety,
Niż tyie lubosty miety.
Chyrewszy, holewszy taki perebudu
Lubosty ne zabudu.
Oy, tyie lubosty,
Horszeie nemoczy,
K serdenku prylehaye.
Pusty mene, maty,
Mizy ludy pohulaty,
Nechay ia pohlazu,
Nechay ia obaczu,
Z kim moy miły howoryt?
Oy, koli z toioiu,
Szczu ia ioy ne znaiu,
Spodobi yeho, Boże,
A koli z toioiu,
Day z towarzyszkoiu,
Pobi(j) ioho, Boże.

36. Piesn: 36.

Oy, ulicy, oy, studnicy, mnie po tobie ne chodyty,
Czerniawoie, bielawoie za ruczenku ne wodyty.
Oy, chot ona czerniawaia, takiż ona chytlawaia,
Szczu diwczyna bielenkaia, otoż moia kochannaia.
Oy, stanuz ia na kamieniu bielenkimi day nożenkami,
Obierni sie, diwczynonko, z czornimi ocenkami.
Szkoda moiey postelonki, szkoda moiey mołodosty,
Pohubiła leta swoje z lichyuu rabom day u nelubosty.
O, ia u lise ne buła, a u siebie nie kochała sia,
Szkoda moiey mołodosty, szczu hultaiowi dostała sia.
(114) Nie z(d)rodili iahodonki, nie zrodili połuniczonki,
Minuli se żarty moie y poznyie wieczorniczenki.
Y zrodili sie iahodonki, zrodili sie siuniczonki,
Ożenił sie moy milenki, a ia poydu u czerniczonki.
Oy, na łotok woda rynie, a ku lesu ne powernet se,
Choc oczonko uzhlane, a serdenko ne prywiernie se.
Oy, moy milenki, moie serdenko, pohowory ze mnoiu.

37. Piesn : 37.

Postuy, proszu, hołubonku, rozmowlu z toboiu,
Koli bude wola Boża, zyt budem z soboiu.
Oy, iak że mi, miy panonku, z toboiu stoiaty,
Maiuż bō ia woroženki, szczo budut brechaty.
A szcze k tomu, moy panonku, teper odiezdzaiesz,
Zmowlat moi woroženki, szczo o mia nie dbaiesz.
Oy, chotiy że ia poiedu, tebe ne zabudu,
Nā zlost naszym woroženkom spominaty budu.
Pobij, Boże, woroženki, szczo nam zyczat lichu,
My z soboiu, hołubonku, lubomo (sic) se ticho.
Tot czas swoim woroženkom zawiążem hubu,
Koli z toboiu, lubonku, stanemo do szlubu.

38. Piesn : 38.

(115) Sedyt kozak na koniku day w kobzenku hraie,
Sam sobie prypiewaie :
Oy, wy, bratia mołoycy,
Nakazyte diwonce,
Mołodoi hałonce.
Niechay ona ne tuzyt,
Swoiey krasy ne tratit,
Bo ia ieie ozmu.
A u swetlicy pry skamnicy w cymbałonki biit,
A użoz moiu dewczynonku do szlubu wedut.
Odin wede za ruczonku, a druhomu žal,
A tretemu serce kraiet, szczo lubiw, da ne wziaw.
Nie žal że mnie podateczku, szczo ia darowaw,
Iak žal mne koniczenka, szczo ia zmordowaw.

39. Piesn : 39.

Dolenkaż moia lichaia,
Hołowkaż moia bidnaia,
Ludenki o mne hadaiut,
Pokoiu mne ne daiut.
Chot ia niczoho nie znaiu,
Boh mia, y duniat ne dumaiu,
(116) Taki ony rozumieut,
Howoryt lichu umeiut.

Na sebe niczoho ne znaiut,
Tylko o ludziach hadaiut,
A ia oddawszy sie Bohu,
Perebudu use worohu!

40. Piesn: 40.

Zabludyw biel mołodec u tiomnionkom lesie,
U tomnionkom lesie, u czastoy bukowinie.
Prybludyw sie biel mołodec k zielonemu dubie,
Aż na dubie zeżula, a na druhym druhaia.
Oy, zeżula matonko, oy, wywid mene z lisu,
Oy, wywid mene z lisu, z czastoy bukowiny.
Oy, ia wiek swoy kukaiu, z lisa nie buwaiu,
Dorozenki nie znaiu da ny małoye styszki.
Zaplakaw biel mołodec u tiomnonkom lesie, u czastoy bukowinie:
Hołoważ moia biedna, hołowa mołodeckaia.

41. Duma: (1).

Oy, ia mołodaia hgdzie rozum podziela,
Za zołniera za złodzieia samam zachotieła.
Oy, ia rozum mieła, szczo z nim budu zyty,
Biedna moia hołowonko, szczo maiu czynity.
Oy, pożał sie, Boże, moiey mołodosty,
Pohubiłam leta swoje, zyiuczy w żalosty.
(117) Krasa, mołodosc moia, hgdzie sie ty podiela,
Żurbaż mene, niedolenka lichaia yziela.
Oy, poydu ia w pole, zytko sie płowieie,
Dobra moia hołowonka, szczo nie oszaleie.
Oy, zatiekli oczy rudoiu wodoiu,
Ży(j) że sobie, moy milenki, zo wsieiu biedoiu.

42. Duma: 2.

Oy, stoiała kalinonka w łuzie, w łuzie,
Każuć moho milenkoho w tuzie, w tuzie.
Oy, wymu ia kalinonku z łuha, z łuha,
Miniec moho milenkoho tuha, tuha.
Oy, waryła dewczynonka łobodycu
Y posłała milenkoho po wodycu.

Oy, biehom że, moy milenki, biehom, biehom,
Bo prypadec doroženka sniehom, sniehom.
Oy, szczwałom że, moy milenki, szczwałom, szczwałom,
Bo prypadec doroženka kałom, kałom.
Oy, swistom że, moy milenki, swistom, swistom,
Bo prypadec doroženka listom, listom.
(118) Oy, iaz toho da listonka nie boiu sie,
A z toboiu, serce moje, nastoiu sie.
Oy, biehay że, moy milenki, yz wodoiu,
Miła moia rozmowonka yz toboiu.

43. Duma : 3.

Oy, rozwiaw sie moy czerewiczek na nozie,
Oy, zażurył sie moy milenki w dorozie.
Oy, zawieźu ia swoy czerowiczek na nozie,
Rozweselic sie moy milenki, w dorozie.
Oy, posłuż bo ia sze(s)c koniczenkow, siodmy woz,
A osmoho wozniczenku, szczop (!) prywioz.
Rownay ze, Boże, hory, doliny rownienko,
Pryniesi, Boże, koho ia lubłu, borzdienko.
Oy, choc y rano, choc y nie ranenko, nie dbaiu,
Ia swoho hołubonka (po) hołosenku poznaiu.
Oy, pryletieło stado hołubow na moy dwor,
Oy, szczo bielenki, to moy milenki samowtor.

44. Duma : 4.

Oy, stoż ia maiu biednaia diełaty,
Iak że ia maiu nieluba lubenkom zwaty?
(119) Zwawszy lubonkom, serce omdlewa,
Zwawszy nielubom, ludzka obmowa.
Stanu ia w okonce, aż zezulenka,
Kukuiet ona w moich hołowenkach.
Kukuy że, kukuy, moia zezulenka,
Poradz ze ty mnie, moia matenka,
Iak ze ia maiu na swiete zyty,
Iak maiu mołoda wiek korotyty?
Iak że ia maiu tobie radyty,

Koli nie maiesz nikoho, z kim zyty?
Oy, ty nieboho, radz sie druhoho,
Sztob tobie pomoh (z) nieszczastia toho.
Zora zoraie, a ia z nim lahu,
Choc maiu na moim serdenku smahu.
Zora switaie, ia obernu sie,
Smacznymi slozami oblewaiu sie.
A on nie znaie, czasto pytaie:
Czoho serdenko ciaszko wzdychaie?
Albo nie znaiesz, czoho pytaiesz,
Siewszy na nobi (sic) mało nadobi.
(120) Boday ni zlosty, iak placzu (sic) toho,
Och, ia żaluiu nieszczast(i)a swoho.
Oy, choćby ia miała skarb nieprzebrany,
Choc ia zasiadu obok yz pany,
Wsio mnie nie miło, wsio mnie nie smaczno,
Az po moim liczenku znaczo.
Day że mi, Boże, nie daty znaty,
Hgdzie moy milenki bude prebywaty,
Umiała bym sie z nim poznawaty,
Iak swoho luba lubonkom zwaty,
Kazu lubomo (sic) loszko tesno zrobity,
Szczoby sie od nieho nie odkotyty.
Teper loszycze ze wsioho lysa,
Wykinu nieluba yz nim do bisa.
Smertenko, matenko, wezmiz ty menie,
Nie biery ioho dla wsioho dieła,
Bo lude skazuć, szto ia dała zieła.
Ludeb skazali szto inszoho.
Niechay że piersza ia umieraiu,
Chot na serdenku žal uznawaiu.

45. Piesn.

Oy, listonkom dorozenka zapala, zapala,
Dawnoz swoho milenkoho widała, widała.
Oy, prylety, hołubonku, do mene, do mene,
(121) Stesknilo sie moje serdenko bez tebe, bez tebe.
Ia do toho day do seho słowunkom, słowunkom,
A do tebe, hołubonku, serdenkom, serdenkom.

Pryletely dwa hołuby na moy dwor, na moy dwor,
Wderiły skrylunkami w moy pokoy, w m(oy) pokoy.
Oy, czohoz ty, hołubonku, hukaiesz. hukajiesz,
Czy nad mene milszoy szukaiesz, szukaiesz?
Oy, ne hukay, holubonku, ne (h)ukay,
A nad mene milszoie ne szukay, ne szukay.
Oy, Bozesz moy, Boze, diiet my sie wse nehoże,
Kolisz ty mene zabudesz, Boze, chtosz mene tay wspomozie.
Druzyna odiezdzaie, pryiatel odstupaie,
Oy, nichtosz myni tay bidnoykomu poradoyki tay ne dodaie.
Пор. Вол. Гнатюк, Хоц. спів. Лев. стор. 125.

(122)

46. Duma: 5.¹)

(123) Oy, ne kazyz ty, dywczynno, na mene,
Sczo ya noczował noczenku v tebe.
Oy, skazysz ty, dywczynno, na toho,
Sczo ne znaie nikoli nyczoho.
Oy, zostaway ze se, dywczynno, zdorowa,
Oy, prypałaz bo mni na Vkrainu doroha.
Oy, czy ne budesz ty, dywczynno, tuzyty,
Koli ya **p**oiedu na Vk(r)ainu słuzyty.
Oy, ne budu, serdenko, ne budu,
Ty za worotonka, ya tebe zabudu.
Oy, ne spodiwał se twoy słuzenka po tobi,
Oy, rozumił ze vn, sczo ty budesz w załobi.
Na szoz ya po nim w załoboney chodyt maiu,
Iak vn mene lubyt, toho, Buh mia, ne znaiu.
Dywczynonko moia, Bohu ia prysiahaiu,
Sczo na cyłom swity tak miłoi ne maiu.

47. Ruska.

(124) Anusiu serdenko, palisz moiu duszu,
Sered noczy o pułnocy do tebe pryty muszu.
Treba tobi, moy panonku, welmy diakowaty,
Sczo dla mene newczasonku choczes podeymaty.
(124) Za szasliwost newczasonki tey sobi maiu,
Koli twoi Anusienki nozki obeymai.
Panusenku hołubonku, czy maiu wiryty,
Sczo twoie serdenko chocet mni słuzyty?

¹) Відмінним почерком.

Anusienku hołubonko, Bohu prysiahaiu,
Czerez vsi hodynonki o tobi hadaiu.
Tyie v mene, hołubonko, bolszye tuzosty,
Ne spodywaiuczy se od tebe wzaiemnosty.
Proszuz tebe, moy panonku, ne dywuy se tomu,
Koli moje serdenko nalezyt ynszomu.
Ne хочuz ya serdenka od lubonka braty,
Tulko хочzu w łasce twoiey wsiohdy probywaty.
Ne mohuz ya, moy panonku, po wez den zabyty
Twoiey łaski, ktoruius dla mene chotył mity.
Vzesz twoi, Anusienku, nozki obeymai, u
W dalekuiu storononku sam se oddalai.
Bud łaskawa, Anusienku, na słuzonku swoho,
Kotory ty słuzyt bude do zytia swoioho.
Nesy, Boze, moi panonku, w dobru hodynonku,
Day tie, Boze, prywitaty z choroszo(w) zononko(w).

(141)

48. Piesn: 8.

Czoho moje serdęko tiazęko wzdychaie,
Alboz ono na sobi weliki zal maie.
Czohosz moje oczęki smutnenkyi płaczut,
Alboz ony na sobie weliki zal baczut.
Oy, snił se mni sen welmi diwniusienki,
Iak by mene zdradiw, ach, moy milesęki.
Oy, iaz bo se tohó y ne spodywala,
(142) Szczob iakuyu zdradonku od miłoho miela.
Oy, v polu werbonka day ne pochilaia,
Ne buy se, dywczyno, y ne pokinuz ia.
Oy, chot ze ya odiedu, takiz ia wernu sia
I dla twoho, dywczyno(n)ko, oy, szco ty Marusia.

49. Piesn: 9.

Szczasliwaia dorozenka, oy, kudy ty pryiezdzaiesz,
Nieszczasnaia hodynonka, koli mene pokidaiesz.
Ludenkiz o mni hadaiut y pokoyu mni ne daiut,
Takiz oni rozumieiut y howoryti vmieyut.
A yaz na toie ne dbai, u
Iak kochała, tak kochai, u
I oddawszy seya Bohu,
Perebudu wsych worohuw.

50. Piesn: 10.

Newolasz moia welmi tiazenska, czom ia doli ne maiu,
Ne mohu znaty, w ktoruu¹⁾ (sic) milenki obertaiet sia kraiu. \
Serdenkoz moie w zalu sie kraie, slozmi sia zaliwaie,
Koli spomenu, gdez moy milenki, och, tiazenko wzdychaiu;
W ktoruy storoni, szco poroblaie, czy inczuiu ne kochaie,
Iesli nie mene, scom ioho lubila, uzo ne zabywaiu (sic)?
Oy, prybud, prybud, moy hołubonku, tam, de twoia milaia,
Prybut chutenko, twoia milenka nech bude weselenka.
(143) Nech se ne tysut moii worohy, szco kazut, pokidaiesz,
Szco bez dolhy czas, moy hołubonku, do mene ne bywai(e)sz.
Prynesy(e), Boze, nepryiatele, ne budut sia smiiaty,
A my sia budem na peresadu worozenom kochaty.

51. Piesn: 11.

Oy, mielaz bo ia towarysonka, teper ioho ne maiu,
Koliz ia sobi ioho zhadaiu, tiazenko wzdychaiu.
Oy, poyduz bo ia do okononka, stanu ia wygladaty,
Oy, czom ne widno, serdenku nudno, com ioho ne widaty?
Oy, de sez podiw, moy hołubonku, od mene mołodoy,
Czom ze ty mene z soboiu ne wziau dyuczynonki biednoy?
Wsi hołubonki, wsi diuczynonki, tysit sia z hołubami,
A ia bidnaia y dyuczynonka horkimi slozonkami.

52. Piesn 11 (sic).

Posłuchayte pilno, pros(z)u,	A ia odnak pamiat tuiiu
Dla koho ya wam hołoszu,	Ko swym milym zostawuiiu,
Zalost moia, kotur ²⁾ (sic) maiu,	Kotoraia bude potol trwaty,
Sama skazat, ach, ne znaiu.	Pokol zbyre zemla maty
Bo wymouit trudno toho,	Z toho swieta mołoduiiu.
Koli zbudet kto miloho,	Wze na toy czas ne vezuiiu.
Iak mne tiazko, szcom pozbyła,	(144) Ach, milosty, kotoraia buła,
Lebz (sic) nechay bym ia ne zyła.	Czos me (z) swietom rozluczyla?

35. Piesn: 12.

Kazała mni dyuczynonka y do sebe pryti,
Koli bude hodynonka siomaia na noc byti.

¹⁾ w ktorum ²⁾ kotru.

Oy, ia prysou do yei, ona spit, ne czuie,
Nechay sobi z miłym Bohom zdorowa noczuie.
Dyuczynonko hołubonko, pustys mia do sebe,
Alboz ty mni dorozenku vkazy od sebe.
Iak ia tebe ne znała, tak ne chocu znaty,
Oy, ne buduz bo ia tobi dorohi kazaty.
Zal se, Boze, neboraka, szco darmo pryhodyu,
Sukmanonku pokalał, czobotonki zbrodyu.

54. Piesn: 13.

Spomozy, Boze, moje serdenko,
Nechay ne płace szco den horenko,
Nechay ne tuzyt, szco od woroha
Terpit biednaia szco den dla Boha.
Iz szco za zytie, koli neluba,
Tiaszkoz, moiemu serdenku zhuba.
Nechay z milenkim den perebudu,
Mocho (sic) nesciastia czy ne zabudu.
(145) Dez ty zabiechła (sic), smiertenko; ninie,
Czomu zdorowie moje ne chyne?
Czom moich oczek ne zawieraiesz?
Lubo ia maiu, szco pogladaiesz
Na moje slozki welmi horenko.
Samoz to znaiesz, moje serdenko.
Wolilab zazyt tiazkoi muki,
Szco mne milszaya smiert bez muki,
Niz nesczasnaia toho dozdaty.
Z nelubym sercom wiek korotaty.
Oy, chore (sic) moje, schnu ia gliadiaczy,
Koli ne mohu szco den wydaty.
Na szco widady maiesz czastenko,
Koli plywaie twoie serdenko
W sloskach horenkich, lepiey zabyty,
Mene mołoduiu ne zawodyty.
Buh bude na pomoc koznu chodynu (sic),
Ia tebe sloukom dobrym ne minu.
Zyy zdorou yz tym, szco nalichaie (sic),
Moie serdenko insoho maie.

(146)

55. Piesn: 15.¹⁾

Pryszou do mene luby towarzysz:
Szczu ty, diuczynonko, na weczeru warysz?
Waru ia, waru krup day rosadu
Moim worozenkom na peresadu.
Treszkay sie, pukay sie, dydczy woroze,
A moy milenki, Boh mia, w dorozie.
Skazaliz bo mni dobryye lude,
Szczu moy milenki na niedielu bude.
Oy, bude, bude do mohu (sic) boku,
Choczet mie wziaty vze w siem roku.

56. Piesn: 16.

Tiekut ryczenki, szumiat dubrowy.
Buh toie wiedaie, moy czy zdorowy.
(147) Ani stezenki ni dorozenki,
Oy, poslaz by ya do susiedonki,
Szczob wona mene day poradila,
Chde (sic) ya milenkoho swoioho obaczyła.
Duniko, dumonko, czym poszybaiesz,
Czemuz bo ty mnie wiesty ne daiesz,
Chde moy milenki bude noczowaty?
Tohdyb ia biehła na wsie noczononki,
Na usie²⁾ noczenku k moiomu hołubonku.
Na uschodu słonca zora switaie,
Woroh sercu memu tuhu zadaie.
Da uzez wisenki czas osczypaty,
Moim worozenkom czas perestaty.
Treskay sie, pukay sie, dydczy woroze,
Iak chniew (sic), tak laska twoia ne zmoze.
Koho ya lublu, lubity budu,
Lubiaczy yoho, wse perebudu. Amen.

57. Piesn: 17.

Oy, yszol ia mimo twoy dwor, tay dywczynonko moia,
Oy, zaczul ya twoy hołosok, tay hołubonko moia.

¹⁾ 14 польська. ²⁾ Na usiu.

Tebe matonka laie tay i mene proklinaie,
(148) Tebe matonka laie, mene złe wspominaie.
Ne zuryśz sie, dywczynonko, perebudesz ty toie,
A ia budu twoy słuženka za vtrapienie twoie.
Mnoho maiuczy bydonki perebywały lichy,
Koli mnoho hryzotunki od mey matonki tycho.
Dywczynonko milenkaia, toiesz y mene suszyt,
Koli tobi me serdenko tay w obmowonkach słuzyt.
Tut starszyi zabraniaiu, tut do tebe oskarzaiu,
Iak bym ty niewierne służył, boday by mie Buh ne mnożył.

58. Piesn: 18.

Oy, dobranocz, tay czy czuiesz,
Oy, s kim ze ty siuiu noczenku noczuiesz?
Ne spluz bo ia tay horuiu,
Koli tebe blisko sebe, o, ne czuiu.
Ne zabyway ze ty mene,
Prybyway ze, moy milenki, tay do mene.
Iak do tebe prybywały,
Budut tebe worozenki obmawłaty.
Iaz o toie tay ne dbaiu,
Koli tebe, waszeci, serce moie, prywitaiu.

59. Piesn: 19.

(149) Oy, ty lise, oy, ty lise nedobore,
Proszusz tebe, iak sam sebe,
Pustysz mene czeresz (sic) sebe
Z malenkoiu otawoiu,
Z welikoiu zdobyczeiu,
Z choroszeiu Turkineiu.
Oy, ne puhay, oy, ne puhay, puhaczenku,
Oy, ne puchay (sic), puhaczenku,
W tym zelonym bayraczenku.
Oy, iak ze mni, oy, iak ze mni ne puhaty,
Z malenkimi dytonkami, z welikimi syrotami.

(151) 60. Piesn: 23.¹⁾

Ze moy milenki, moy choroszenki konika sidlaie,
Na Vkrainonku po druzynonku sam sia wyprawlaie.

¹⁾ Пісні 20, 21, 22 польські.

Ia postelenku swomu hołubonku miachko peresała,
Wstała, ranęnko, szcöp śia chutenko z miłym powidała.
Nocno naspanie, den rozmyslanie, a serce śia smutyt,
Prydy, milenki, moy choroszenki, choc nasz (sic) lude vdiat (sic).
Wychoworyty (sic), swietu mutyty, ia o to ne dbaiu,
Bo chorozszoho y rozumnocho (sic) sobi drucho (sic) maiu.

61. Piesn: 24.

A szosz za zyty, koli ne lubo,
Tiaszkasz moiemu serdenku zchuba (sic),
(153) Koli ne wizu, kochom (sic) lubiła,
Tiaszkosty serca swoje rozluczyla.
Iak rozluczone serce zostało,
Niczynie potychy ni w czym nie znało.
Owszem zo wszych storon worohy zyły,
Szo peret tymi przyiatelmi były.
A ty, moy Boze, ne kar za toie,
Ieno sie zmiłuy nad syrotoi.
Dopusty smerty, wsioho pozbude,
A (L) swoim sercom złuczono bude.

62.¹⁾

Krasna v pani vroda,
Choroszaia, mołoda,
A yey muz star, nedusz, pudimo²⁾ do chaty,
Szczob wesoła pani buła, budem zabawlaty.
Pomahay Boh, boroda,
A hde zunka mołoda?
Lesz tycho na lichy, bo welmi stohnaiesz,
Weselity mołoduii nam pereszkaiesz.
Koli chcesz stohnaty, wolisz wyty z s chaty,
Tam, didu, na bidu budete narikaty.
My za twoiu duszu Boha budemo prochaty.
(154) Z dida dusza wychodyt,
Krasna pani prychodyt.

¹⁾ Вписано на незаписуваній зразу половинї сторони иншою рукою.

²⁾ Чи: prodimo.

Choroszaiia vdowa pozbyła staroho.
Lubyz teper, molodaia zunko, molodoho. Amen.

(161)

63. Piesn: 33.¹⁾

Dywczynonko hołubonko, biło liczko maiesz,
Odno, ze mnye mołodomu tuchu (sic) zadawaiesz.
Dywczynonko hołubonko, czorny oczy maiesz,
Odno, ze mnie mołodomu tuchu zadawaiesz.
Dywczynonko hołubonko, vpałas mi w mysli,
Oy, szco ze ya myw ynszych, y wysly (sic) my z mysli.
Oy, ne chody koło wody, na beresie (sic) puđu,
Nyechay tebe kozak lubyt, ya tebe ne budu.
Oy, ne chody koło wody, yd do moyei chaty,
Kuplu toby garnec medu y horyłki kwarty (sic).
(162) Hulay, hulay, diwczynonko, ne day sye zwodyty,
Kozak duma, zwede z uma, ne bude lubity.
Oy, koli ya toby ta neluba buła, bylož mene ne lubyty.

(167)

64. Piesn ruska.

Oy, chozuz ya nad berehom, trawonka se zeleneye,
Mysliu sobie, szco bez doli szcaste moye ne krasneye.
Mołodyie moye lita wede diwka nesczasnaya,
W smutku, w tuze, w narykaniu. azem lidwo szco zywaia.
Hodynami zyrok stanie, nesczasny den proklinayu,
Koli sobie uwazzayo (sic), szco bidnu doliu ymayu.

65. Pies(n) ruska.

Czy ia tobe ne kazała (на тим уриваєть ся).

(168) Na berzėku (sic) stoiała,

Biely nozenki vmywała.

Moie nozenki bilenki,

Komuz budete milenki?

Iesli lubomu, prywerny chutenko,

A nelubomu, oddali serdenko.

Na berezenku stoiała, stoiała,

Swoho miłochu czekała:

Oy, prybud, prybut chutenko,

Rozwe(se)li smutne serdenko,

¹⁾ Писні 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 польські.

Sco po wsze czasy bywało,
Az tebe, miły, dozdala.
Czołom, milenki, cz(y) zdorow,
Czy wzo (sic) ty mene ne zabyw?
A ia po tobi tuzyla,
Sczo widomos(t)y ne myla.
Dobra chwylenka prypala,
Sczo milenkocho widala.
Czołom, lubonko, ne dumay,
Mene wernocho (sic) ne zabyway.
Oy, ia o tobe duma(na)ła,
Vsy noczonki ne spala. Koniec.

66.

Czy ia tobe ne kazala, czy ne ochoryła (sic),
Ne yty było na Samaryn, scob ia ne tuzyla.
Oy, dzen, dzen nay wez den, oy, chuc, chuc na wsio nocz.
Czy ia tobe ne mowila, ne bery Wołoski,
A Wołoski bily nuszki, czerwone panczoski.
Oy, dzen, dzen nay wez den, oy, chuc, chuc na wsiuchu (sic) nocz.
Czy wsy tyjy sady czwitut, szco rozwiwaiut se,
(169) Czy wse tyie wenczeiut sze, szco zalycaiut se?
Oy, dzen, dzen na wesz den, oy, chuc, chuc na wsiuyiu nocz.
Czy ia tobe ne muwila, ty pochanski (sic) synu,
Ne weru ya twej lubosty, naradysz nowinu.
Oy, dzen, dzen na uwes den, oy, chuc, chuc na wsiuiu nucz. Amen.¹⁾

67.

Oy, chodyła diwczynonka po berezenkowi,
Vkazala bilu nusku (sic) day kozaczonkowi.
Ia no²⁾ (sic) od(n)em berezenku, ty na druchym (sic) stoisz,
Pereplyn ze, kozaczonku, iesli se ne boysz.
A kozak neborak ruskocho (sic) sumnena,
Ne boiau sa zymnoy wody any vtoplenia.
A diwka złodiyka kozakom zwodila,
Iak kozaka obaczyła, z oczu mu se skryła.
Postoy, diwko, ne wtykay, ia tebe dochoniu (sic),
A vz(i)awszy za ruczenku, powedu iak swoiu. Koniec.

¹⁾ Зпазы: Koniec. ²⁾ na.

68.¹⁾

Da ne masz moho chomuta, ne masz moho łamca (sic),
Ne masz moho milenkoho, ne masz y kochanca.
Hniewała sie dzieuczyna, ia nie uiedau o tym,
O, moy mily hniewoszu, day szoz było potym?
Serce psujesz humoronkom, a oczy slozami,
Oy, czomuz ty welmy bas sie (sic), nie pustysz z witrami?
Buynosc moia day zartunki z toboiu bywali,
Niechay skazut dni, noczunki, kotory, oh, nie spali.
Oy, miłaiia rozmowunka nam była z soboiu,
Czy ia koli poswaryu sie, czy hniewau z toboiu?
Odiezdziu, w sercu maju day załosc po tobie,
Błohoslau ze moie serce, a ia wzaiem tobie. R. Szpik (?).

¹⁾ На окладниці.

Нові тексти різдвяних і великодних вірш - орацій.

Початки звичаю виголошувати на Різдво та Великдень привітні вірші прийшли на Україну з заходу разом з учителями, які в західній Європі добували освіту. Сей звичай на українській території, передусім у північній Галичині, треба датувати дещо скорше, ніж маємо друкований його пам'ятник у львівській друці 1616 р. Пам'ятки Беринди ц. з. „На Рождество Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа вѣршѣ для утѣхи православнымъ Христіаномъ“. Подати історію цього звичаю, змалювати ступневий розвій різдвяної і великодної вірші що до її будови, мови, тону та змісту від нескладних початкових віршованих виробів до гарних формою і змістом гумористичних вірш, які зв'язують історію нашої літератури з народженням нового періоду, було б пожадане і для історії нашого минулого побутового життя і кинуло б тут і там ясний промінчик у мало досліджену історію нашої старої літератури, передусім віршевої, гумористичної.

Здається, що до такої історії ще досить далеко. Передусім не зібраний потрібний матеріал на українському ґрунті, а по друге навіть зібраного матеріалу не досліджено в зв'язи з аналогічними проявами у західно-європейських народів. Думаю, що з цих двох причин головна (є ще й інші) повстало так багато суперечних і різних думок у статтях і замітках про різдвяні і великодні вірші. Бажаючи бодай новим матеріалом прислужити ся на разі нашим дослідникам, подаю отсе тексти збірки різдвяних і великодних вірш - орацій з ру-

копійній колекції А. Петрушевича в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові.

Тексти під чч. 1—17, 33—45 походять з рукописи № 213, під чч. 18—28, 46—55 з рукописи № 212, під чч. 29—31, 56 з рукописи № 102, а тексти під ч. 57 і 58 з рукописи № 233. Вірша під ч. 34 має дату: 19 січня 1730.¹⁾ Цілий збірник № 213 не пізнійший половини XVIII в. Частина вірш зі збірника № 212 се останки довшого діяльогу. При числах 46—48 виразно зазначено „отрокъ“, а текст під ч. 53 кінчить ся ось як :

Отожъ той Актъ вамъ нынѣ заляцаемъ,
Абвстеса забавилв, о тое васъ упрашаемъ.
А затвмъ нынѣ прошу, перебачайте,
А ви, музици, весело заспѣвайте.

Не позбавлена цікавості й згадка про виступ „на театру“ (ч. 43).

Тексти під ч. 32 і 59 вибрані з двох рукописей, описаних далі в додатку до статі „З культурного життя старої України“ ; вірша на Різдво походять з співаника № 10 (16), а вірша на Великдень з співаника № 9 (566).

Текст під ч. 17 тільки з боку підходять до вірш, які зібрані ось тут разом, а які також дещо інтересного дають для історика нашої мови.

Що тькаеть ся видання отсих текстів, розвязую титля та вводжу настрічні букви в рядки, не зазначуючи навіть того ніякими скобками, як поступив я з анальогічними текстами в ХСVI т. „Записок“. Відповідно до такої вихідної точки заступлені букви: я через я, ѝ й оу через у, ѡ через о, а Ѡ через от, а так само управильною уживанне великих і малих букв. Інтерпункція моя. Свої доповненя або зайве означую скобками. Всякі инші відступлення від тексту оригіналу зазначую у примітках.

¹⁾ З школярської рукописи XVIII в., переданої д. Б. Заклинським для бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка, надрукував др. Франко „Псалмъ на рождество Ісусъ Христово“, зложений 1738 р. в праці „До історії українського вертеца XVIII в.“ (стор. 76—79).

№ 1.

(15 обор.) От юж н я пан Ивах
Вскочилем на столецъ як птах.
Не противтесея, панове, що я попод окна вашѣ хожу,
Бо я у писмѣ по колѣна¹⁾ брожу.
Знаю я, що то за книга
Торколой, знаю, що псалтира,
И всѣх книг много я знаю,
На котрих так часто хіба в рок читаю.
Але ви на нас, жоночки, скунии,
Подут вас истѣшати в пеклѣ аггели глухие.
Таку собѣ роскош будете мати,
Една до другои смолюю²⁾ переплевати.
Мовил мнѣ один человекъ: ци не лѣшише би тобѣ ся, небораче
[нищій, най(ми)ти йти служити,
Нѣжли у вечѣр в рано попод окна ся волочити?
И я тобѣ буду по пѣвѣ горшка кулешу варити,
А що слухна, и грѣшми платити.
Тилко ти перестан той школи заживати,
Можеш и лѣншим юристою зостати.
Але, панове, чомус наш дяк зубами скрегоче³⁾,
Подобно он пити ис кулака хоче.

№ 2.

(16) По(ма)гай Богъ, вшм., албо вечер добрый,
На ходого пахолка будте, вшм., щодрий.
Бом усе стратил у турецко(й) войнѣ.
Видите усѣ добре, жем не првійшов вб(р)анний.
Порадте, панове, где биея затыгнути служити,
Колѣбъ с ким цнотливим, хочѣи и конѣ водити.
Пришлаго дня хлєпцѣ мя здѣбли, мовят: ходи до школи,
А если що маеш, провшѣ, пойдешѣ от нас⁴⁾ голый.
Я розумѣвъ, же они мовят, будеш пасти⁵⁾ волв,
И так в лихом зайшовѣ аж до пхѣ школи.
Ажъ якис в кафтанику⁶⁾ дяков крєвний еще без уса,
А пѣдиж, який франтѣ лихий, власная поеуса,

¹⁾ В рукоп. ро kolina. ²⁾ В рукоп. смолюю.

³⁾ В рукоп. скрегоче. ⁴⁾ В рукоп. нас.

⁵⁾ В рукоп. pasty. ⁶⁾ В рукоп. кафтанику.

Провадѣт ми якус би слѣпому слацѣну,
А я на тое нѣ мишлю, нѣ ухом не шуну.
А овѣ мовѣт до мене с фурією: мовже с фуком¹⁾,
А з одного боку²⁾ кулаком, а з другого стусом.
Потѣм крикне на хлопцѣ: а дайтеж му з маслом³⁾ кашу,
А я мовлю: чорти драли матѣр вашу.
Написавѣ ми першу лацѣну: курпѣса, ходак, робакѣ,
А я знаю и без лацѣни⁴⁾, що то ест такѣ.
Знову питае мя: лемѣш, чересло, лопата⁵⁾, весло,
А я неборак мишлю, коби лемѣшка и масло.⁶⁾
Буду добре памятати, як мя шановали,
Бодай ся усѣ тоти поганцѣ з дяком такого дождали.
За рѣк я(к) бов(ем) той лацѣни мишлюся навчити
Албо и того, що умѣ⁷⁾ добре конѣ и кобили водити.
И ви, панове, если бисте котрий доброго слуги потребовали,
Певне бисте не найшли, хоч бисте из свѣчкою по всему свѣту
А мовтежѣ, котрий би слуги щврого потребовал, [шукали.
То зараз зо мною бѣся пѣлно сторговалѣ.
Албо проходѣмся далеке на господу⁸⁾,
Тамже из собою при горѣвцѣ учинимо (з собою) згоду.

№ 3.

От юж и я, панове, щом ся бил забавилѣ,
Алем ся пред особѣ вашѣ барзо пѣлве ставил.
О школних речах рад бѣм вам повѣсти,
Але вам здорова кажучи, хочет ми ся исти.
О тое вас наминаю, корчми не забувайте,
Если Дудка у церквѣ ест, то з собою его затыгайте.
Бо то утѣха цѣла, коли музики учятѣ,
А пришовши до церкви, то свѣчка не купит.
А котрий хочѣ купит, з годиву гадае по тихо
И мислячи, мовѣт: либой мя до той церкви занесло лихо.
А вжеж до той церкви нѣколи не буду ходити,
Волѣвѣ бѣм бувѣ и за той шелюг тютюну купити.

1) В рукоп. с фуком. 2) В рукоп. боки.
3) В рукоп. maslom. 4) В рукоп. лацѣну.
5) В рукоп. лопата. 6) В рукоп. maslo.
7) В рукоп. умѣ. 8) В рукоп. gospodu.

Бо тютюном не один от сердца плягу¹⁾ изганяе,
А коли пол наще власне, як и кусня хлѣба в губѣ не мае.
(17) Але я тую рѣчь на иншій час зоставую,
А о школьных речах вш. ознаймую.
Такая ми ся пригода стала,
Котрая еще на мене нѣди не бивала.²⁾
Справилом бил собѣ хороший даламан,
А коли ся бувало в него уберу, то хожу як пан.³⁾
Локот по шелюгу, а еще тонкымъ едвабомъ ушита,
Куда бвса зкруз ню подввив, то рѣдким вѣтро(м) подшита.
Петлицѣ з ледом, з морозом оздоблено,
А сподоуъ дрижаном слѣчне украшено.
Котрий мя даламан и кравцѣ много коштовали,
Также мя ести в тим даламанѣ часто видали.
Але вже есте мнѣ чомус и хлѣба не хотѣли давати,
Не один ми мовилъ: ой, маеш ти дорогие шатв.
А я той даламан под пѣчь бил сховалъ,
Злодѣй, подкопавшися, даламан укравъ.
Ужеж би я о той даламан не дбавъ,
Тилко бѣда, що Господь нам у школъ зимно давъ.
Въ одной шатѣ трудно ся загрѣти,
Бо дяк в печи лежат и нам нѣде ся⁴⁾ подѣти.
По старому чомус мя щастя завжди навѣжае,
А на урочистое свято все мя спотикае.
Так мя тепер една бялоглова⁵⁾ ошукала,
Щом си бил потравъ приготвил, то порозливала:
Борщъ из гвоздками, бураки з лоем,
Сухарѣ поцвилѣ, горох с пастернакомъ,
Мясо тлустое с тертым макомъ
И много било розних присмаковъ.
(обор.) Прийду с церкви, хочу тих потравъ зажити,
Аж она мовит: не садися, пане брате, нѣщо на стѣвѣ положить.
Такъ то нам бѣдным нищим щастя не маш,
В карти грати не вмѣю, мушу мовити: паш.
Просим вас, п(анове), ласкави на нас бувайте,
А чня би ласка, и цѣлий хлѣбъ дайте.

1) В рукоп. плягу. 2) В рукоп. нѣгды не бувала.

3) В рукоп. Пан. 4) В рукоп. нѣгдеса.

5) В рукоп. бялоглова.

№ 4. Отрокомъ.

Велький и незносный плачь во Вифлеемѣ стался¹⁾,
Гди Ірод на Христа Збавителя ступовал.²⁾
Росказалъ жолнѣром своим ити у повѣти,
Шукати Христа и губити маленьке дѣти.
Где тия немилостивие тиранове,
Росказаню его чинячи задосит поганове,
Жадной и наименшой дитинцѣ не фолговали³⁾,
Але всѣхъ заровно срогою⁴⁾ смертю карали.
Едних коніями пробивали, а других стинали,
Иных рожибали и конми топтали.
Там матки бѣднии свои шиш подставляли,
За дѣточки свои оных катовъ слезне прохали.
Лечъ тиранове на прозбу их не уважали,
От персей матернихъ дѣти маленьке отривали.
Дѣ тысящъ згубили маленьких дѣтокъ,
А в двух лѣтахъ будучих и пултора лѣтокъ.

№ 5.

(18) Потежност вижу преславную,
От вѣка нѣди⁵⁾ невиданную.
Из убогого хлѣва, яскняѣ
Богъ возлюбилъ собѣ нынѣ.
І Марію, чистую Дѣвицу,
Вмѣсто херувимовъ столицу.
Подлве а нѣкчемные ясли,
С котрихъ ся нѣмне бидлята пасли,
Учинилъ собѣ умѣстлище
И ровное небу освятилище.
Все то сам Христос, як хочет, справуе,
Небом и землею, як хочет, керуе.
Его теж хвалячи, величаймо,
А пѣснь ему вдячную щире заспѣваймо.

№ 6.

Звичай тии з давних школяров бували,
Же по вѣршахъ коляди ся упоминали.

1) В рукоп. стался. 2) В рукоп. stupował.

3) В рук. фолговали. 4) В рук. срогою. 5) В рук. нѣгды.

Чого и ми не хочачи понехати,
Мусимся к милостям вашим утѣкати,
Бисте нас чимколвекъ подаривали,
Бисмо охотне за вѣ(с) Бога прохали.
И будем у церквѣ голосно свѣвати,
Аж стѣни церковнии будутся розлѣгати.

№ 7.

(обор.) Любо то я мало що вмѣю,
А предця, щом витовкѣ, то и розумѣю.
Южѣ бим я и много дотяхчае того цвема знавѣ,
Коли би ми дякѣ частенко цети дававѣ.
Але часом два рази або раз
И длятого ми в серцу на дяка уразѣ.
И так з лиха голова дурѣе,
Хочѣ верада душа, та говѣе.
И через непоневольные вости
Посхли у минѣ жили и кости.
Правда, часом рад дяк щире дати,
Тилко бѣда, же нѣ вѣтки взяти.
Бо з вѣршем з двадцят хат обѣгну, мало що достану,
А прийшовши до школи, ледво дяка в души живого зостану.
Бо яки(й) такий бѣжит з губою як с холявою до горщати,
Ажѣ на остатку нѣщо и минѣ посербати.
И так они у мене з горщатокѣ деруть,
Власне якѣ пси¹⁾ стерво и рвуть.
Але коли би Богѣ давѣ весни дочекати,
Мушуся с тими поганцями пожегнати.
А коли ся буду з ними розлучати,
Буду васѣ усѣхѣ парафан на бенкет прохати.

№ 8.²⁾

(19) Пане отче и пань матусю³⁾,
Щом ся навчила, повѣсти мушу.
Христос Богѣ нас нынѣ ся раждаетѣ,
Царство небесное нам обѣщаетѣ.
Котрого я вам зичу достуцнати
И в нем на вѣки Бога хвалити.

¹⁾ В рукоп. Шд. ²⁾ Сorka. ³⁾ В рукоп. Matusiu.

№ 9.¹⁾

Пане отче, родичу мой зацний,
Я найнижший подножокъ твой власный
Пред тобою нынѣ упадаю
І святы хвалебными поздоровляю,
Котріе в радости опроважай,
А мене в ласцѣ своей май (албо ховай).

№ 10.

Христос раждається,	Вѣрних побужають,
Твар обновляється,	Аби ви спол ²⁾ з ними
Ангели спѣвають,	Рожденаго хвалили.

№ 11.

Веселится свѣтъ увес	И мы теж веселѣмся,
Богу рожденному днес.	Рожденному поклонѣмся.

№ 12.

(об.) Нынѣ ся родит Спаситель,	Смирну, золото и ливан.
Всему свѣту откупитель,	Он вдячне принял яко пан,
С Пречистой Маріи Пани ³⁾	Дарми тих царей не гордилъ,
В темной бидлячой стайни,	А за то им нагородилъ,
Где царѣ к нему приходят	Царство вѣчное даровалъ,
И трои дари приносятъ,	Котрое с початку зготовалъ.

№ 13.

Христос раждається, я вам колядую,
А рождеством Христовым пенкне вѣ(н)чую.⁴⁾
Рад бим вам щоколвекъ заслѣвати,
Але бо в нашей школѣ мало що доброго чувати.
Хвала Богу, маемся все хандого,
Ест що исти и пяти, иногда нѣчого.
Але вижу, же ви собѣ подвеселили,
З ласки Божой наилися и напили.
О, неборакъ, на другом и пояе трѣщитъ,
Абож немалый в собѣ брух тягар тѣщит.

¹⁾ Syn. ²⁾ В рукоп. pol. ³⁾ В рукоп. Рання.

⁴⁾ В рукоп. рієкне, а над ч надписано ш.

Натасовался другий галушокъ як соли мажку,
(20) Шлюбую, не завѣз би и верхоблюд у васажку.
Другий с ковбасами тѣсно намостилъ,
Власне як тепер з Гданска¹⁾ пригостилъ.
В другой тепер стоиѣ брѣх за камѣн лою,
Ба коли би еще трохи облѣпив смолою,
Не пробил²⁾ би дѣловая куля,
Хочай би була як волоская дуля.
Не перестерѣгавъ другий и полѣтки,
Але разом у рот клавъ мяса по три штукѣ.
Онѣ ся ради того дочекали,
Сербаючи з миски, и не отдыхали.
Досиѣ, мовит, ти бѣду було терпѣти,
Треба калацѣю давнюю споминѣти,
Бо через той пост на дзуру люде пропали.
Коли би люде болше вдали!
Ба и сирости позбили от нещасного дчуру,
Власне якби бувъ въ Москвѣ на калавуру.
А тепер з ласки Божой, дочекавши свят,
Як предтим, мориги тѣло опят.
Другий мовит, богме, буду исти, аж распережуся,
Бо яж нѣкого, анѣ попа не стережуся.
Всѣ дни заспол як пятниця, так недѣля
Годитея исти и пахати усякого зѣля.
Вложил на себе другий шумную мисюрку,
Але в тоей знайшов би негодную звѣрку.
(оборотъ) Укохавъ як сорочое гнѣздо чуприну,
Глянтеж на мою як на медвежу шкуратину.
Пойдѣте ви, п(анове), свои сѣножати косити,
Час би юж школьные звѣрки на отаву пустити.
Ба бѣда з ними, вже чомус и подичѣли,
Ба и до обори ходити не схотѣли.
А коли ся збѣгают от тут як в лѣсок у чуприну,
То юж несут добре знати на злую годину.
Як же почнут бѣгати так, як по дубинѣ,
А бѣгаючи рикают цвсками як свинѣ.

¹⁾ В рукоп. Gdanska.

²⁾ В рукоп. бробила.

Такая роскош наша, вуши нас пдят, гвиди помагают,
А° блихв як козаки вьскакають.
Панове, якъ мя вкуспла вош една у груди,
Авъ мя заболѣло всюди.
Але по старому неласкавим на нас глядите окомъ,
Дяковъ держите власне як нарокомъ.
Приходят свята албо вже и настали,
Принамнѣ бисте нам хоч по грошу дали.
Сама ся, вижу, добре шануете,
Един другому порося на свята даруете.
Носите вечерѣ от кума до кума,
А гди би до школи хто принѣсе, нема у вас розума.
Але вам гди ся трафит, нас не забувайте,
Книшамн и перогами и нас осѣдлайте.
Жонкам своим наказуйте, би нас на умѣ пцлно мали,
Подчас и молоком з банки доливали.
И ми будем за вас Бога щире просити,
А пожпвившися кашѣ з молоком, каждому послужити.

№ 14.

(43 обор.) Христос воскрес, ба, правда, народився,
Не дивуйтєся, в(анове), щом помилився,
Бо часом чловеку фрасунок голову сушитъ,
Розумъ заворочает, здорова мучитъ.
Спомнѣлем собѣ, якых то бѣд школа приймуєт
И хто в ней для науки вензи коштує.
Ба чомус¹⁾ моя чуприна як кручь в гору встала,
Тѣу, пек, либой на вѣтер, бодай пронала.
Ба чомус ми ся и черево одуло,
Либой тут празник у когос почуло.
(44) Ой, смѣйтєся, як хочете, бо вам, вижу, смѣхъ,
А коли би котрий давъ сѣрачину хоч як мѣх.
А хочай би котрий давъ шеляжину,
А чей би собѣ прицрятав хоч на злую сукманину.
Приходят свята албо ю(ж) настали,
Принаймнѣ бисте нам хочъ по грошу дали.
Такий же бабам под час шлюєт и пироги,
А до нашей школи либой не знают дороги.

¹⁾ В рукоп. чомус.

А нуно їди ся вам трафіг с пирогами, и нас не забувайте,
А дороги до нашеи школи добре ся питайте.
И еще вам щос хотїлем уповїсти до skutku,
Тилко ви то майте у своим розсудку.
Мав ем шату дорогую, щом ен сїм лїтъ латавї,
Якї жем пришов до вашого мїста, том ен подравї.
И мав ем штави, щом их пул року латавї,
И так наш пан дяк прибравї та их у мене украв.
Я неборак у штанах добрих хотївї пїйти на вечїрн(п)цї,
А наш пан дяк, приздобившиися у моих штанах, пойшов до
[мелодицї.¹⁾

И юж вижу, же межн вами тяжко ся заратовати,
Хиба мушу в иншї краи вандровати.
Ось дивїтся, п(анове), який на мнї кожух,
Власне як у Спасовї пост подраний допухї.
Надувся як доробило, що в нем сидят квочки,
Власне як в ямї ис пїрам бочки.
Егей виправа, виправа власне як лубї,
Тилко, що не до строю краю, власне як чернечий кублук.
И от з лихом ему, якї лїзе до купи,
Власне як руно козяче, коли вкинут до ступи.
(обор.) Але потреба бн его полатати,
Коли бн тилко едвабу достати.
Бо шкода бн его шити нитками, хиба купити валовини,
Сфрмарчивї бнм его межн купцями, не бавивши и години
И усїх бнм вас на могорч великий запросивї.
Хочї бнм цїлий лабець з него пропивї,
Не жаловав бнм вас пошановати
И ведлуг приятелства уконтентовати: Дух.

№ 15.

Христос воскрес, щаслива година,
Благословеная ковбаса и солонина.
А порося до сокола бнся ровнало,
Бо коби крила мало, то бн попїд небеса лїтало.
Так ем того дознавї,
Ѓдим печеню и ковбасу и порося добре затинав.

¹⁾ В рукоп. molodyci.

И так мя тая ковбаса розбрала,
Ажъ мя матуся водою отливала.
И мовит: спнку, еще борщюку извару,
А по хребту добре кнем у ребру.
Вчорам бѣлъ пойшов тилко под едно окно спѣвати,
А отой чоловѣкъ почав на мене з собаками гукати:
А улю, люлю, ловѣт котюжого сина,
Кобъ поймаѣ, добра у него чуприна.
А я неборакъ широко ногами ступаю,
А иншим ницим неборакам голосом подаю:
Утѣкайте подалеку тои хати,
Бо той чловекъ з псами¹⁾ и кнемъ хочет нас забѣгати.
Я кричу, а он мя кѣм стал загрѣвати,
(45) Мусѣлем, п(анове), на дорозѣ легчи отпочивати.
Гвалтъ, гвалтъ, люде добрѣ, ратуйте
Або мя старою солониною шмаруйте.
Прошу вас, панове, до доктора мя дайте,
А чей бим до зд(оро)вя пришовъ, кашѣ з молоком присилайте.

№ 16.

(48) Витаѣ, Адаме, отче всего свѣта,
Витаѣ, Створителю, во кончину лѣта.
С Пречистой Панны²⁾ без отца рожденный,
Тис едни от грѣховъ освобожденный.
Христос, сынъ Божий, рече ко Адаму,
Вступивши во адскую глубокую яму:
Давнос ся видѣлъ во раю со мною,
Смерть нас бѣда розлучила с тобою.
Лечъ ти причина и всѣх смерти,
Для тебе умусѣлем на крѣжу³⁾ умерти.
Рукою взялес овоц заказанный,
Рукою Божією прето естес и скараный.
Тераз же Христос всталъ з своимъ бозствомъ,
Тебе, Адаме, оживилъ и(з) всѣмъ твоимъ мнозствомъ
И дает ти потом от руки своен
И берет тя пилно до отчизни своен.
О мощная твоя, звѣтяжцо, рука,
Гдѣс спасель еси всякаго чловека.

¹⁾ В рукоп. ф-амп. ²⁾ В рукоп. кнѣж. ³⁾ В рукоп. Ранняу.

(оор.) Ого и вш. Христа воскресшаго гойне хвалѣте,
Горливым сердцем умолюте.

Тое я вам уповѣдаю,

А о коляду и грожу и прошу вас, припоминаю.

№ 17.

(69) Псаломъ¹⁾ утѣшний на рождество.

Гой, гой, сядмо вколо а весело

Заспѣваймо, вихваляймо

Бога рожденаго,

В яслех положенаго. 2.

Гой, гой, Панна Сына позивает

И панною пребивает.

Слѣчная Днянна

Мати есть и Панна. 2.

Гой, гой, арханггели со аггели,

Херувими, серафими

Пѣс(нь) поют новую

Ему чистую.

Гой, гой, во вишних слава поюще,

На земл(и) мвр гл(агол)юще.

Богъ вродился

И лежитъ в яскинѣ.

Гой, гой, старий Яцю, пий за працу,

Добрий хлопе, маешъ копе,

Знаешъ ти дорогу,

Веди нас ко Богу. 2.

Гой, гой, влѣзь на вишѣку, скинувъ кишѣку,

Максимъ²⁾ дае знати,

Що южъ отговѣвся,

Гди Богъ уродився. 2.

Гой, гой, без сусѣда нѣтъ обѣда,

Поживѣмся, поспѣшѣмся.

Прийшол Богъ из неба,

Витатиж го треба.

Гой, гой, чим ся бавиш, мой товариш,

Треба пити, би купити,

Немаш мѣхоношѣ,

А взявъ к себѣ грошѣ. 2.

¹⁾ В рукоп. Псаломъ. ²⁾ В рукоп. Маѣимъ.

(об.) Гой, гой, тиж, Гаврѣлку, пий горѣлку,
А ти, Грѣцю, дай скляницю,
Наливайте меду,
Есть грошии як леду. 2.

Гой, гой, я заправди люблю завжди¹⁾
Яко матку подостатку
У коршми снѣти,
Коли е що пѣти.

Гой, гой, нуно, Юрку, печи курку,
Прудко, Стецку, мели гречку,
Навар(в)мо кашѣ,
Будут исти нашѣ.

Гой, гой, лисни Куба влѣзь на дуба,
А ти, Бартку, озми картку,
У дуди заграйте,
Хвалу Богу дайте.

Гой, гой, Панько стоить та ся бовтъ,
А у Стаха нема страха,
Ближше приступае,
А в сопѣлку грае. 2.

Гой, гой, кривий Хома снѣвъ дома,
Завствдався, бо боявся,
Же нема що пѣти,
Треба всѣх просити. 2.

Гой, гой, хто не хоче пѣва пѣти,
Може он дома снѣвѣц,
А ми пѣймо нѣнѣ
В щасливой годивѣ²⁾. 2.

№ 18.

(к. 82)

Вѣрши розніе.

Котори смутныи, веселѣтес пристойне,
Неволниця, праведниця, тѣштес гойне.
Малии и великии, тутъ приступѣте,
Со всѣми тутъ купно коляду примѣте.

¹⁾ В рукоп. *zawždy*.

²⁾ Повнійший варіант надрукував з „Хоценського співанника Левецьких“ Вол. Гнатюк у 91 т. „Записок“ (стор. 104—106).

Которій то Пан з високости посилаєть,
Святых з годности, грѣшних с покути примаєть.
Ми тижъ заразь всѣх васъ вѣншуемъ
От Бога, которого днес проповѣдуемъ.
Тому згодне всѣ честь и хвалу отдавайте
И з наименшим поклоном Христа пана витайте.
Не одимѣтеся Христу Богу служити,
Аби и вас сподобилъ съ вышвыми жити.
А за остаток вѣлце вас упрошаемъ,
А святи хвалебными вас поздоровляемъ.

№ 19.

Кроль новий на свѣтъ юж ся випроважаєть,
Богъ вѣчный в тѣлѣ людском ся раждаєть.
Позволяєть цесарь моцнѣи и можнѣи,
Кроль незвитяжонѣи, кроль валечный,
(В) вѣку своем нескончоный.
(обор.) Потужный естъ Панъ над всѣми хвалимѣи,
Богъ слави, кроль над кролями славимѣи.
Той над всѣми рѣчами, небомъ и землею владѣєть.
Животом и смертію, як сам хоцет, справуєть.
Которѣи хтоколвекъ естъ такового стану,
Повиненъ поклон отдати такому пану,
Пану так великому, певне и значному,
Пану всея твари и монарсеъ вдячному.
В домъ сердечвы только пана всѣ примуйте
И подарки честввыи ему офѣру(й)те.
Того теди короля новорожденнаго
Жичу за оборонцу потужнаго,
Которѣи нехай вамъ в замислахъ вашыхъ допомагаєть,
До кролевства, где святии, нехай васъ домѣщаєть.
Тое вамъ оглашаемъ, бисте могли знати,
Поздоровляемъ вас хвалебными святи.

№ 20.

Радуйтеся, дѣти, въ малыхъ лѣтахъ,
Ісуса шукайте въ бидлятахъ, яслехъ.
Іерусалиме, южъ ся весели,
А в палацъ свой монарху прими.

Шати жалосніе из себе скидай
И о монарсѣ всего свѣта повѣдай.
Негднс¹⁾ пророкъ Захарія пророковалъ тобѣ
И вси пророци о пресвѣтломъ фебѣ.
Нынѣ юж ся оглядай, що ся южъ стало,
Чудо въ чудесех ся показало.
Чловеком стал навъ всего створеня
Народу людскому на пзбавленя.
Виходи кождій на гору високу,
Очи свои ясно възводи къ востоку.
Гляди, зо всѣх сторонъ пе(ле)гримують²⁾,
З далекых повѣтовъ монарху чують.
Перскіе послове вѣдомость дали,
Бо еще въ яслехъ Христа витали,
За возом небним въ Вифленм ишли
И тамъ радость гойную нашли.

№ 21.

(84) Вѣрши на Рождество Христово.
Чловеколюбець Господь умилосердися,
Для своего Створителя од Дѣви воплотися.
Архаггела до Панны чистѣ посилаеть,
Котрій вдячне ей „радуйся“ повѣдаеть.
Господь с тобою, Панно чистая, радуйся,
Духъ святій найде на тя, уготовися.
Од Иякова звѣзда воспяеть,
От Израйля Адово повстаеть.
Ото и(с)кона Богъ бѣ и предвѣчности,
От манстату его святого учтивости.
Будь же на вѣкѣ похвален, народженній Пανε,
Небесных и земныхъ хоровъ велможный Гетмане.
Слушную речъ заправди уважайте,
А Христово Рождество всюда прославляйте.

№ 22.

Незвимоная радость свѣту ся зявила,
Гдн³⁾ панна чистая сына повила.

¹⁾ В-рук. негднс. ²⁾ В рук. пегримують. ³⁾ В рук. Гдн.

Гдижъ¹⁾ Богу отцу сн(у) пред вѣкѣ рожденный,
З Маріи Пайны нынѣ свободженнй.
(об.) Небеси и земли творецъ натурн от сотвореня
Примуетъ для нашего волнаго зба(в)леня.
Одворивши небесные високіе двери,
На низкость южъ приходитъ аггелскіеми хори.
На которого пристя Христово весело спѣвають,
Слава во вишнихъ Богу оглашаютъ.
Того я вашецъ жичу и сприяю,
До новорожденнаго Христа. вам ся причиняю.
През апостоловъ вѣдомость дали,
Гди²⁾ над вертепом звѣзду показали.
Тому и ми поклонъ отдаваймо,
Христос раждается, всѣ заспѣваймо.

№ 23.

О свѣте нашъ прекрасный, кроль всего свѣта,
Вродился монарха во остатніе лѣта.
Чему ся внесли и Бога здумѣвають
И пѣснь в небѣ весело спѣвають,
Даючи славу Богу, нынѣ рожденному,
На том надолѣ земном, а непостижимому.
(85) Три цари от Персиди поклонъ ему отдают,
Гди²⁾ в (в)богом вертепѣ Спасителя оглядают.
Тому и ми нынѣ поклонъ отдаймо,
Христо(с) раждается, миле заспѣва(й)мо.

№ 24.

Посполитіе вѣщкове великих пановъ,
Стану воеводскаго, ксіонжонтъ³⁾ и гетмановъ
Смотрат при нарожденю знаковъ, которих знаютъ,
Якое маеть бити тсе дитятко⁴⁾, повѣдаютъ.
Заволати було тих, би ся присмотрили,
Рождеству кроли неба и землѣ би ся поклонили,
Оповѣдаючи, якое дитя бити маеть,
Которое нынѣ всѣх нас обновляетъ.

1) В рукоп. Гдижъ. 2) В рукоп. Гди.

3) В рукоп. ксіонжонтъ. 4) В рукоп. дит'ко, а над тим: тятко.

Маемо доситъ знаковъ, звѣзду од востока,
Которая слышати данна от пророка,
Музику аггелскую, нѣди¹⁾ неслыханну,
Которая триу(м)фуетъ днес своему пану.
Ясно можетъ бити,
Же ся непротий человекъ рачилъ народити,
З людзкою натурою, з бозкою злученны(й),
(об.) Нехъ будетъ от всѣх нас духовне упрошени(й);
Котораго небо и земля отгорнути не може,
Звѣздам оздобне оставивши ложе.
Приходить на землю кроль низкости,
Покой себѣ возлюбивши в панской честоти.
Которога покою з упрямости моеи
Зичу вамъ гаживати въ обфитости своей.
Гойно свята фалебные жичу опровадити
И крещенію его всѣм ся сподобити.

№ 25.

Витай, Христе нашъ, нынѣ нарощенный,
Витаем тя, монархо, во яслех положенны(й).
Витай, гостю, з високости поволанный,
Витаем тя, после, от отца посланный.
Витаем тя, гетмане нашъ, с неволѣ вибавцо,
Витаем тя, аггелскій у всѣх чиннов справцо.
Рачилес теразъ з неба пступити,
До нас упадлихъ рачилес пригостити.
Днес ого вдячного тепер гостя маемъ,
А рождеству его всѣ ся теразъ кланяемъ.
(86) Витаю тя, цару, днес новорожденный,
А (в) убогихъ яслехъ положенный.
Ци не лѣише тобѣ в небѣ було жити,
Нѣжъли тутъ на зем(л)и морозъ терпѣти?
А знати то, же за нашу справу,
Що взялъ на себе дитячую поставу.
За що ми тобѣ офѣру даруемъ,
Сами ся в ласку твою офѣруемъ.
Просим, абис рачилъ то от нас приняти,
Поздоровляю вас фалебными святы.

¹⁾ В рукоп. нѣди.

И тебе, Пречистая Панно, витаемъ,
А до ногъ твоихъ низко припадаем.
Просим, молися за нами до своего сына,
Бо з нем важна есть твоя, Панно, причина.
Тое от мене вдячне прймайте,
А мене малого в ласцѣ своей ховайте.

№ 26.

Ось южъ ¹⁾ и я студентикъ ма-	Тилко слуха(й)те пилно,
До науки пилненкій, [ленкій,	Повѣмъ вамъ неомилно:
(об.) З новиною ся ставлю,	Христос ся нынѣ народилъ
Вашмосцѣ не забавлю,	И всѣх нас увеселилъ.
Бо давно ся готоваль,	Тое от мене прймайте,
Аби з вамп розмовлялъ.	А миѣ коляду давайте.

№ 27.

И я ту маленькій до всѣх волаю
Зо всен сили, що в себѣ маю.
Але не такъ, якъ ви волаете
На всѣх горко, коли собѣ подпиваете.
Ото всѣ правдиваго Бога знайте,
А злих учинков переставайте.
Пѣснями новорожденного витайте,
А поклонъ ему яко Богу отдавайте.
За що вам всѣм обещуемъ даровати
Щасливе в покою вас заховати.

№ 28.

(87) Я отрок маленькій,
До школи пилненкій,
Не рад бим до ней ходити,
Але мя отецъ до ней каже гонити.
Матуся также не похлѣбуеть,
Тилко мя неха(й) новорожденій ратуеть.
Буду и я Христа новорожденного прохати,
Аби миѣ рачилъ в науцѣ допомагати.
Пречистая Панно, рачъ мя ратовати,
До сына своего о причину могу тя прохати.

¹⁾ В рукоп. *wsѣжъ* (?).

Всѣхъ Христомъ новорожденнымъ поздравляю,
А о коляду васъ mocno всѣхъ упрошаю.

(к. 291).

№ 29.

Вѣршъ на рождество Христово. 1.
Що за монарха Вифлеомъ нинѣ резидуе,
Же му вшестокъ свѣтъ гоине аплявдуе?
Што котры моцъ надъ всѣмъ свѣтомъ мае,
Тен ся днесъ человекомъ в поданство дае.
Еднакъ панства и владзи бынаймнѣ не стратилъ,
Гдижъ скарби такіе на сей свѣтъ спровадилъ,
Котрими можетъ вес свѣтъ збогатити,
А подъ свою моцъ и панство подбити.
Нехъ же и вашмосцювъ тими скарбамы звияжае,
Нехъ васъ за поданихъ своихъ вѣрнихъ мае.
Хтѣйте вашмосць тому пану голдовати,
Если хчете во его панствѣ кролевати.

№ 30.

Вѣршъ. 2.

Невимовная радость днесъ свѣту приходитъ,
Гди с Пречистой Панны Збавителъ ся родить,
Которого пророци здавна оглашали,
Того днесъ убогне ясли прияли.
Гдижъ то в нихъ Пречистая Панна положила,
А Евину клятву от насъ отдалила,
Бисмо под тую клятву южъ не подпадали,
Але новонарожденнаго завше вихваляли,
(об.) Же насъ от той клятви рачилъ уборонити,
А невимовной радости вес свѣтъ наполнити.
В которую и в(ашмосць) радость обфитуйте,
А менѣ коляди по грошу готуйте.

№ 31.

Вѣршъ. 3.

Значное веселя днесъ (ся) показало,
Предвѣчное слово человекомъ ся стало,
Лежитъ Богъ в яслехъ межн ослами,
Звязании му руки...

№ 32.

Орацья на Рождество Христово для студентовъ.

Осей же я студентъ зе Лвова,
Учивъ мене еденъ дякъ
Не девуйтеся, панови, що я недорѣкїй,
Але в мене розумъ великїй.
Якъ стану з вами по лацьнѣ розмовляти
И мудрагелевати:
Авсѣѣкумъ сагайдакумъ
Маркуѣѣзумъ тѣсакумъ.
А тепер моя лацьна пропала,
Бо в нашѣ ся школѣ пригода стала.
Якъ розѣгралися воши и блушицѣ,
То попадали горшки не полицѣ.
А нашѣ дякъ злякався,
На школу подрався.
Якъ погримотить до него блощиця,
Вѣнъ мовивъ, що ему вѣ очехъ блищитя.
Якъ его вкусить противъ...

(На сїм текст вїрші вриваєть ся).

№ 33.

(2а) Вѣршѣ на воскресенїе Христово.

Рицер то я добрий, бо палаш¹⁾ маю,
Бом барзо смѣливий, то добре знаю.
Ба пораде ви, панове²⁾, у кого кон добрий, би его торговати,
А ежели би добрий, и безъ грошви взяти,
Бо їдиж хочем войну мѣти.
Але безмал ци не лѣпше би верх печи сидѣти?
Правда, їди би пѣч на кони³⁾, а я верх печи воювавъ,
А округъ хлѣба в руках держачи, добре его утинавъ.
Ба пораде ви мене, панове²⁾, як би лѣпше на свѣтѣ жити,
Ци бися оженити, ци бися писма учити.
Ужеж я до тых школ ꙗ лѣт хожу
И у писмѣ от так по колѣна брожу.

¹⁾ В рукоп. pałasz.. ²⁾ В рукоп. Р (лат.).

³⁾ В рукоп. Prawda, gdyby picz na kony.

И так я того писма щос знаю,
А зробивши возок, по ї паря котов упрага(ю).
Болше вас не буду забавляти,
Бо он не тими дівчати буду розмовляти.
Бо люблю их, що заслинившись, хороше прядуть
И мнѣ полотна¹⁾ на штани дадуть.
(обор.) Але я знаю, же имъ не тяжко збрехати
И мнѣ полотна не схотят дати.
И вас болше не буду забавляти,
Тилко пилно хотѣт коляду дати.²⁾

№ 34.

(13 к.) Вѣршѣ нищенскіе розѣв мѣсяця Януарія
дї лѣтї.

О витайтеж, панове, вижу вас не мало³⁾,
А що то вас до церкви так много напхало?
Бо предтим вас тут рѣдко було видати,
А тепер як у мошка⁴⁾ у хатѣ.
Стойте, не тѣснѣте, дверей не ломѣте,
Прошу вас, для Бога, церкви не завалѣте.
О витайте, бабасю щебетухо, бачу, низко ся хилиш,
Ци тям, що на арендѣ кватирку добре вхилиш.
Он як ен ховае, аби ен не познати,
Але я вам на ню мушу палцем указати.
Бо я вам всѣм правду⁵⁾ кажу и буду казати⁶⁾,
Могли бисте мя хоч за якого пророка алб(о) фільозофа мати.⁷⁾
Бом я бвлѣ гетманом и керувалем обоомѣ,
Спотикалемся с курми, лежачи под возом.⁸⁾
Не дивно ми з гусми поединокѣ отправити⁹⁾,
Але умѣю и силцѣ на качки ставити.
Го, го, го в дѣвчат много.
О витайтеж, очнї не зривайте на мене пенкного.¹⁰⁾

1) В рукоп. polotna. 2) В рукоп. koladu daty.

3) В рукоп. malo. 4) Виточковано в рукописи.

5) В рукоп. pravda. 6) В рукоп. kazati.

7) В рукоп. filozofa maty.

8) В рукоп. lezachu pod vozom. 9) Первісно отправити.

10) В рукоп. riknoho.

Усѣ стоячи, позшиляли есте губочки,
А стрижете оченками якъ козочки.¹⁾
А до церкви лѣнуетес, не хочете ходити,
(обор.) Правда, бо вамъ страшно и поклонн²⁾ бити.
И такъ мовите: поклонн б^ючи, кости в черевѣ трѣщат,
Ребра митус (sic) идут³⁾, а ноги назад ся тѣщатъ.
Бо ми коли почнем у дзвони дзвонити,
В той час вамъ ся почнут молодцѣ снити.
А хоча котрая до церкви убѣгаеть,
Не слушае набоженства, якъ ся отправляет.
До стѣлця пилво очима заглядае,
Якъ дякъ с хлопцами на голоса спѣвае.
В церковъ Господ(н)а дуритъ клепаками,
А в танецъ пѣшовши, то музнку⁴⁾ шелюгами.
Онъ тотъ, що стоитъ у кутѣ якъ святиця,
А в танецъ якъ поиде, брикае якъ телиця.⁵⁾
А сюда но ти, сюда, що стоишь у куточку,
А ци тямши, колис брала на великдень сорочку.⁶⁾
Бо я до тебе на той часъ приспѣвъ
И тебемъ голу ю узрювъ на зашѣчу
И не щобимъ мавъ, п(анове), с хати утѣкати,
Алемъ ся почавъ зо стр(а)ху до неѣ брати.
Скаржуся вамъ, п(анове), же не хотѣла бути по моеѣ воли,
Але ми сказала, аби я не бути нѣколи.
И я тежъ у неѣ не хочу болше бути,
Тилко дай ми, Боже, еѣ забути.
Правда, часъ бисѣ и минѣ оженити,
Тилко бѣда, же не маю чимъ за шлюбъ заплатити.
А ци не пошла би иншая котрая за мене,
Чей бисѣ в тая не кпила⁷⁾ з мене.
(14 к.) Правда, за мною би роскоши зажила,
Нѣди би⁸⁾ кавалка хлѣба до зубовъ не приложила.
Але ви, дѣвчата, не сварѣтсѣ на минѣ, не буду я жадноѣ брати,
Бо узѣвши дѣвку, то якъ с туромъ ся турбовати.

1) В рукоп. козочки. 2) В рукоп. pokłony.

3) В рукоп. идѣд. 4) В рукоп. mszakъ.

5) Первисно: телица. 6) В рукоп. сорочки.

7) В рукоп. кпила. 8) В рукоп. wѣgdy by.

Волю я собѣ узяти молодицю¹⁾,
Буду обертати на все боки як телицю.
Але ви, п(анове), на мене за уразу того не майте,
А предца з ласки своєї хочъ по шелюгу мнѣ дайте.
А я за вас буду Господа Бога просити,
Аби вам дал спокійне ва сем свѣтѣ жити.
Тим мову свою скончаю,
А вас Христомъ воскре(с)шимъ поздоровляю.

№ 35.

Помагай Богъ вам, п(анове) мѣщане,
И тобѣ, рокови п(ане) Іване.
А ти знаеш, коли до тебе пришовъ хлѣба просити,
А ти мене хотѣвъ заправити ячмѣнь молотити?
А я тоє зрозумѣвши, и хлѣба не чекавъ,
Алем с хати якъ опарений²⁾ утѣкавъ, умикавъ.³⁾
Прибѣгъ ем под другу хату и там не дали нѣчого,
Але и там сказали: го, го, го, маю я спѣвака такого.
Я бѣгаючи як шалений, бим голодним не зосталъ,
И ледвом аж на Хоминьом городѣ двѣ моркви доставъ
И абим чимколвек свой галдун⁴⁾ напхавъ.
А певне не буду служити⁵⁾,
Бо трудно ся в Богом бити,
Колн ся не хочет робити.
(оборот.) Волю я, п(анове), дѣвчину якую за себе заживати,
А чей би и я где моглъ паном попом⁶⁾ зоставати.
Правда, и першая небожка за мною роскоши заживала,
Завше сего дня⁷⁾ пастернак з хрѣном идала.
Але я еи не хотѣвъ любити,
Бо не хочувала нѣчого робити.
Правда, она не пряха и я не косар,
Не потреба би присмаки, хочби и поцвилый сахар.
Привандровав я до мѣста Козина,
Ажъ там школа перогами накривана.

1) В рукоп. молодицю. 2) В рукоп. шпзгени".

3) В рукоп. умикавъ. 4) В рукоп. galdun.

5) В рукоп. А певне neбуду sluzhyty.

6) В рукоп. poro". 7) В рукоп. днз.

А почавъ дожъчъ на мене сметяний пти,
А я неборак почал рот подкладати.¹⁾
Аж зараз почал пти и пероговий градъ
И той пригодъ барзо бувъ рад.²⁾
Там то, п(анове), мѣсто свѣгу брннзя як свѣг з мѣха ся свплет³⁾,
А змежи нен масло плястрами⁴⁾ ся рвнет.
Там то доми з самих саль мурованѣ⁵⁾,
А лоем замѣст вапна шмарованѣ,
Книшамв, перогами побитѣ,
А паленицями з верху накритѣ.
Дверѣ с полтювѣ, а ковбаси до неи зашпипи,
А мѣсто колодокъ пшенични галушки.
Там душа моя прагнет, там я пти маю,
Допоможи, Боже, о, що я гадаю.
Бо ви, господинки, на нас⁶⁾ не барзо ласкави,
Не даете нам хлѣба анѣ жадноі страви.⁷⁾
Але ви, п(анове) мужеве, лѣпший на нас респект (на нас)⁸⁾ майте,
Коли приде нищий, хлѣба и стравц давайте.
Бо як ви намъ стараня⁹⁾ не будете давати,
То скоро по воскресенію будемо собѣ где инде мѣсця шукати.
А пзѣвши паску,
Не стоимо о дѣвочу ласку.¹⁰⁾

№ 36.

Ог юж и я вандровний пахолокѣ
Пришовъ ем до вас на той столокѣ.
Барзо бим вам рад що приповѣств,
Але здорова вам кажучи, хоче ми ся исти,
Якъ то наша школа умѣ,
Же не едни сидячи за столом, з голоду умлѣе.
Коли то я, п(анове), першого дня пришов до школи¹¹⁾,
Дали минѣ исти и пити до волѣ.
И зараз мене дякѣ до себе узявѣ,

1) В рукоп. podkladaty. 2) В рукоп. rad.

3) В рукоп. svplet. 4) В рукоп. maslo plastramy.

5) В рукоп. мугованѣ. 6) В рукоп. nas.

7) В рукоп. stravy. 8) В рукоп. na nas respekt na nas.

9) В рукоп. starania. 10) В рукоп. lasku.

11) В рукоп. школу.

Ажъ третого дня книжку у рукв давъ.

И сказавъ минѣ першую лѣтеру азъ,

Колѣ мя затне по пащецѣ раз.

В. Г. Д. Ж.

Озмѣт его, хлопцѣ, и на столец положѣте.

З. З. І. И. К. Л. М. Н. О. П.

Хочу утечи, а хлопцѣ за мною якъ у пропѣй.

Р. С. Т. У.

Же у минѣ посѣкли¹⁾ кости и жили якъ ткацкое бердо.

Ѓ. Ц. Ч. Ы.

Утѣкаючи, забивемся з гери.

Б.

Упавъ ем у вир.

Ѓ. Я. Ю. Ѕ.

Кусали мя з заду якъ пса²⁾.

Ажъ коли пришло до нещаснои фити,

Тогдиж мя стали все от тии поганцѣ оступом бити.

Що маю чинити, ци бѣся з ними бити, чили утѣкати,

Мусѣлемся за пѣчь до школи сховати.

Віенцѣ⁴⁾ я з вама не дешкерую,

А воскресеніемъ Христовимъ всехъ васъ вѣнчую.

№ 37.

(39) Христосъ народился, ба правда, воскрес,

Не дивуйте, п(а)н(ство), щомъ збрехавъ якъ пес,

Бо человекъ коли що в головѣ мае,

Хочъ би наймудрѣшій, то сѣ помя(е).

А в ког(о) концепту не маш, и фортуна му блудитъ,

Хочъ би найгоршій простак, то ему мова служитъ.

Не заблудѣтъ языкъ и концепту му достает,

Все его хвалят, все ему признають: добре онъ повѣдает.

Бувалъ и я колѣс мовний, ба колѣс и мудримъ,

Колѣс еще вѣвцѣ пас (з) своимъ братомъ рѣднимъ.

Мене бувало пастухи все на пораду берутъ,

Колѣс козу чужую зарѣзати ведут.

Котрой згубѣ (ди господар⁴⁾), яка причина, питаю,

То я за нихъ якъ юрѣста отповѣдаю,

¹⁾ В рукоп. posikly. ²⁾ В рукоп. џи.

³⁾ В рукоп. Віенцѣ. ⁴⁾ В рукоп. гди господар.

Мовячи, нж ми собѣ полягали спати,
А волкъ спрудка напавши, не дал нам скуру зняти.
Або тяж тая коза була юж старая,
Могла еи зѣсти колка якая.
Без вѣсти згйбла, не знати, где ся дѣла,
Бо вчора ся з медведем срого¹⁾ била.
Як его за хорбаку зубами порвала²⁾,
Аз ему скуру била обедрала.
Албо теж нишая еи коза изѣла,
Бо она жадною мѣрою згнути не мѣла.
Тилко бувало ходит, на нишую ся скрива поглядае,
Чому она згйбла, ци хто еи знае?
Албо теж кози сами еи згубила,
Бо еи вчора всѣ судили.
А вна судови еще ся спротивляла,
Нехай же она нѣ на кого не дивуе, що собѣ достала.
Бо еще могла еи ягниця вбрикнути,
То она ся и о(д) того могла звернути.
Албо она з землѣ на дерево упала
И тамъ она собѣ голову зломала.
Албо еи могла напасти мотилиця,
Отож и намъ на бордюг скори половиця.
И тав емъ слушний господареви⁴⁾ вивод давъ,
Жем нѣгди⁵⁾ виннимъ не зоставъ.
Вѣвѣць теж пасучи, барзом роскошне вживал,
Як пампух у маслѣ завжди плавал.
Масла, сира, бриндѣ достаток ставало,
Еще ми ся здавало, же и того барзо мало.
Пойшодем до школи учитися писма,
Бо мя натура до того знесла,
Розумѣючи, же напотим болш буду мати
Албо писма навчившися, и попом зостати.
Колиж я прийшол першаго дня до школи,
Дали ми нѣ исти и пити до волѣ.
А на другий ден еще мя лѣпше (мя) приймавали,
Всѣ ницѣ округ мене з горщати стояли.

¹⁾ В рукоп. срого. ²⁾ В рукоп. зѣбаму порвала.

³⁾ В рукоп. згивѣсти. ⁴⁾ В рукоп. го^оподаревн.

⁵⁾ В рукоп. нѣгди.

Едни до мене борщами за здорова перепивають,
А другие кулакамъ под бок мя штурхають.
А я тилко ся поглядаю и мишлю, що маю чинити,
Чи втѣкати, ци с тими ся поганцями бити.
Аж коли ми написал дяк: Аз, буки,
Не було мѣнѣ над тоє нѣди¹⁾ горшой муки.
Гдиж²⁾ ми показав першую лѣтеру азъ,
Витне мя в челюст рукою разъ.
Потим показал другую лѣтеру буки
И зараз взял канчук в руки.
Потим иншѣи лѣтери почавъ споминати
И канчукомъ по хребту добре зативати.
И мовит мѣнѣ: мовъ за мною люде,
Бо еще ти горше лихо буде.
Як же то, п(анове), прийшло до нещасной фити,
Тогдиж мя взяли всѣ оступом бити.
Але богдай такой науки не зазнати,
Бо могут и остатнюю сернягу знати.
Нарайте ми, панове, купця, богме, и тале продамъ,
Коби якому, то за сто золотих дамъ.
То, п(анове), хто хоче добре знати,
Же такой мѣди трудно и у Львовѣ достати,
Бо мнѣ привѣз з Гданска³⁾ тато,
Що ен тѣлько вдѣгаю на роковое свято.

(41 обор.)

№ 38.

Гой, гой, подпилем собѣ горѣлкою нынѣ добре,
Кто мя хочет слухати, повѣмъ ему охотне.
Хвала Богу, юж и свята прийшли, хто иль паску,
А я ен не вѣдѣл, тилко свою Настку.
Але то ви хочете, як бачу, всѣ о том знати,
Хиба аж вам мушу палцем показати.⁴⁾
Хвала Богу, тѣшимся, окрасити яйцѣ наступили,
Але бо ся и дѣвчатам личенка запалѣли.
Ци не хтят они лѣкаря албо доктора?
Я правдпве доктор приихалем з мѣста Надвѣрноѣ.

¹⁾ В рукоп. нѣгди. ²⁾ В рукоп. Гди.

³⁾ В рукоп. г'дан'ска. ⁴⁾ В рукоп. паісем роказати.

Бретери добре мѣю, хто хоче зажити¹⁾,
Але перше хтѣте мя просити.
Правду мушу признати, паска мя минула,
(42) Бо тиж моя Гасенка ноги завернула.
Моя тиж Олена ходила вчора на губи,
Настрашилася лиса, заклонула зуби.
И я, п(анове), о собѣ страх великий маю.
Коли бокъ правий на голой землѣ, а я лѣвий складаю.
Моя небожка мати, если знаете, стара Кулина
Два рази в рок до церкви ходила.
На рѣздво и на великденъ варила кашу с хрѣном,
Пастернакъ з росолом, з дубовим корѣніом.
И я часом тоей потрави заживалемъ,
Алеж и голос добрый малемъ.
О, тепер то я, п(анове), охрип, бом на горѣ спѣвал,
Чути мя било по самий Ярославъ.
Ещем ся бил горячей браги напил
И о(д) того часу голос емъ утратил.
Ци чувалисте, п(анове), що я еще вмѣю,
Як пойду до корчми, то голос маю.
А в церквѣ не питай, щоби спѣвати,
Ци не волю я помеже пекарки хлѣба прохати.
(обор.) И ви теж, панни, ласкави на мене бувайте,
Паски, перепѣчки з хрѣномъ давайте.
Христос воскрес, дяки, заспѣвайте,
А ви, дѣвчата, за тую вѣрштѣ писанку дайте.
И ви теж, панни, ласкави на мене бувайте,
Паски, передпѣчки, солонни з хрѣном давайте.
И я тиж на вас буду ласку мати,
Где буде музика грати, мушу вам давати знати.²⁾

№ 39.

(43) Пасха священная ми найбільше спѣвали,
А найменше от всѣх людей в школѣ исти мали.
Сподѣвалисмося от вас барзо великои ласки,
А ви сами ся обивши, не давъ нѣ одини нѣ кусня паски.
Добре я, хлопцѣ, мовив: озмѣм пасок с половиною,
А если ся на нас розгнѣвають, а ми пойдем с пасками у гостину

¹⁾ В рукоп. зажити. ²⁾ В рукоп. знати.

З радостю хлопцѣ всѣ на тое призволяли,
Тялко бѣда, жесмо ся в церквѣ спѣваням забавили.
До котрих я, вискочивши, крикнув як гусакъ :
А постѣйтеж ви еще и я межн вамн не простак.
Бо тутешнии люде жартовѣ не знаютъ,
Як тя с чим имут, добре тобѣ кожушинку полатают.
И так будут ти стусом гартовати кожух,
Обертаючи на оба боки, абис аж оглух.
Запаметав я, ещем вевелький бувъ,
Коли мене горѣвкою шмаровано, ещем не забув.
Правда, тогди три врочнстїе свята приспѣвали,
Перогами школу нищїи укривали,
В котрих исти повно ест и на горѣ,
Отпочивали пятничнїе сухарѣ.
От масла едни хрищу(т), заледво мовятъ,
А по обѣдѣ писанками у зуби дзвонят.¹⁾
По кутѣх теж повно передпѣчокъ,
Не зраховав би их хоч би наймудрѣший пророковъ.
Около церкви ласка Божа и на цвинтару,
Ох, мой Боже, тогдишний и предвѣчний цару.
(обор.) Тялко пасок, солонини, колачов, як звѣзд в небѣ,
Не един в той час нищїи учинил своей потребѣ,
Бо тогди люде били набожнїѣ, церкви цилновали,
Нѣхто при пасцѣ якъ тепер не стояли.
Але ви тут нищїи способъ маєте,
Кождий паску свою постерѣгаєте.
Хотѣлем я билъ давни лѣта згадати
И пасок скылка до школи достати.
Але мя Хавтур, Богъ ему заплат, поради,
Дай, мовит, той руча покѣй, абис ся не зрадив.
Даст ли Богъ, в том року будем запевне знати,
Где в кстром краю будеса котрий обертати.
Але нѣкому не вповѣмо, будемо мовчати,
Аж даст Богъ зеленого маю дочекати.

№ 40. От рокомъ.

(47 об.) Христос (воскрес), о том знайте
И его миле всѣ привитайте,

¹⁾ В рукоп. dzwoniат.

Бо я естем покоевий того
И слугою естем его.
Той мя до вас нынѣ прислал,
До вас, бим о немъ всѣмъ повѣдалъ.
Предця и мнѣ ради будте
И писанокъ намъ готуйте.
И моему торбоношу
Давайте хочъ по грошу,
Абисмо васъ похвалвли
И предъ Христомъ залецили.
И виж¹⁾, панни, почувайте,
А мнѣ о писанки ся старайте,
Бо котрая писанку дастъ,
То сихъ мясницъ замужъ ся отдастъ.
И я усѣхъ вѣншую,
Христа воскресшаго офірую.²⁾

№ 41.

Камѣня з жалю вчора ся роспадало,
Гди своего Творца зелживостъ познало.
Камемя томужъ Пану услугуетъ,
Бо при гробѣ, где Творецъ, тамъ ся знайдуеъ.
Великъ будучи каменъ, аггела на собѣ маеъ,
Который на немъ будучи, на увесъ свѣтъ волаеъ.
Гди Творецъ выходитъ, каменъ устуеъ,
Бездушное створеня якъ Творца востуеъ.
Вотуйтежъ и вш., отъ сердца взираю,
А воскресшимъ Христомъ всѣхъ васъ поздравляю.

№ 42.

Я естемъ пахолокъ небеснаго двору,
Бо стоялъ (в) Пана своего предъ гробомъ,
Бо невѣрнихъ жидовъ била тамъ стражъ,
А ихъ стаялъ за едни разъ.
А другие мусѣли отъ страху безъ замаху умирати³⁾,
Гди почалъ Христосъ з гроба уставати.

¹⁾ В рукоп. И вѣ. ²⁾ В рукоп. ѡфірую.

³⁾ В рукоп. имирати.

(48) Бо в той час блисканіе ясност солнечную просвѣтила (sic),
А невѣрных жидовъ темност ослѣпила,
Бо в той час молніи, громи великіе били,
А в пеклѣ адствѣ снли ся крушили.
Я гроба барзо Пана своего пилноваль,
Бя хто от невѣрных жидовъ судар не вкраль.
А teraz ступилем до вас всем вам повѣдати,
Где маете воскрешаго Христа шукати.
Идѣте зо мною, там его найдете
И поклон ему щире отдайте.
И мнѣ teraz на дорогу дайте¹⁾,
Хочь по три²⁾ грошѣ зараз складайте.

№ 43.

Во пресвѣтлую одежду слонце ся убрало,
На звѣязтво Христово свѣтлост указало.
Юж ся не мѣнят, але високо играет,
По смутку на радост ясност обертает.
И весела мусѣлася ясност просвѣтити,
Гдѣ Господь Богъ зезволил до него вступити.
Нерад тому гостеви Люципер пекельный бил,
Бо визволеніи вязнѣ от мукъ визволилъ.
Трнумфуймож со Христом, юж телец закланий,
Бо Христос юж воскреслъ, Панъ нам пожаданий.
Днес и немовятка мусят говорити,
Вдячную новину свѣту голосити.
С котрими и я на театру (и я) виступил,
Ознаймуючи, иж всехъ вас Господь откупилъ
Изъ ада, а пресвѣтлий рай даруетъ во ход,
В том кажет кролевати от рода во род.
Нехай же трнумфъ той кождий ся кохает,
Поюще мѣлїодїнно, вдячне витаесть.

№ 44.

Юж днес пророк Давидъ радостно играесть,
На мелїодиной арфѣ в струни ударяет.³⁾

¹⁾ В рукоп. teraz na dorohu dayte.

²⁾ В рукоп. try. ³⁾ В рукоп. ударяет.

И всѣ пророци в духу ликуютъ,
Меліодино вдячную з псалмовъ¹⁾ вопіют.
Ото прерадостный и пожаданный день,
Иже сотворил Господь, воарадуемся в он.
(49) Ми и нынѣ пред ковчегом, котрый фѣгуроваль²⁾,
Нынѣшнее празденство Давидово оглядалъ.
Скуток своего пророцтва длятого танцует
И з вѣрными пред Христом миле восклицает.
Процесню с пекелной темности отправуетъ
И звѣязством Христовим всѣ триумфуютъ³⁾,
Котрое през смерть Збавител наш справилъ,
Діавола и смерть стерлъ, а вѣрним живот даровалъ.
До неслиханной радости их впроважаетъ,
До небесной отчизни, там их посажаетъ.
Юж у свѣтлости будут на вѣки пребивати,
Со аггели в небѣ триумфовати.
Тому и ми звѣзжди всѣ упадаймо
И поклон ему любезно отдаймо.

№ 45.

Христосе нынѣ воскрес, до ада вступил
И нас от пекла всѣхъ свободилъ.
Всѣ темные панства днес побѣдилъ,
Адама смертію своею свободил.
Славим твое возкресеніе, славим и твоя рани,
Славим крестъ царем, крѣпост на погани.
Кланяемся страстем твоим, Христе Боже,
Ти нас ратуи крестом твоим, той нам поможе.
Цѣлуем гроб з радостию, в котором твое тѣло
Три дни в гробѣ било, жадной кази не мѣло.
И през рок нехай ты славим згодливе,
Нехай той ден славим и во прищлий рок щасливе.
(обор.) Приими от нас пѣсни, вси ты хвалимъ
И вси вѣрние ты славословимъ.
Тое ви рачте миле прияти,
А мнѣ по писанцѣ дайте.

¹⁾ В рукоп. Псалмовъ. ²⁾ рукоп. фѣгуроваль.

³⁾ В рукоп. триумфуютъ.

№ 46.

Вѣрши на възкресеніе Христово.

Отрокъ ѿ.

Витай, Христе и Пана воскресшаго (?) из мертвих,
Же нас еси откупил от мукъ печелныхъ.
Билъ еси на крестѣ, жиди тя прибили,
Въ гробѣ Иосифъ съ Никодимом тебе положилъ.
Смутніе гмахв¹⁾ и ляменти, преч уступѣте,
А Христа воскресшаго из мертвих миле привѣте.
Емпрейскаго²⁾ Бога втаем тя, Христе и Пана,
Будем тебе вихваляти, поки нас стане.
(об.) Теразъ триумфу и веселя, всѣ вѣрши, заживайте
Тебе воскресшаго Пана своего в небѣ оглядати.
Всѣ ся элемента и гмахв¹⁾ сполнѣте,
Христу воскресшему из мертвих всѣ ся поклонѣте.
Печелные мури, тепер ся крушѣте,
Христос възкресъ из мертвих, теразъ ся смутѣте.
Котрий билъ на крестѣ стродзе умордованій,
Ахъ лѣтостей, у слуха билъ бичованій.
Тепер тя, Пана, из гроба втаем
И радостно утѣхи тебѣ заспѣваем.
Три(м)фалніе гмахв¹⁾, тепер ся падайте,
А монарху възкресшаго тепер вихваляйте.
Пелѣкана небеснаго радостію примуймо,
А чистое свое с(е)рдце ему офѣруймо.
Которій рану свою из боку нам показуег,
Лечъ нещадне, але нам кров свою даруегъ.
Ми за такую ласку его под ноги упадаймо,
А во трох персонах Пана своего познаймо.
Там веселя и радости съ святими триумфовати,
Тебе там монарху, Христе Пана, в небѣ оглядати.

№ 47.

(Отрокъ ѿ).

(88) Спод земних краевъ слонце вникаегъ,
Пресладшій Ісус вес свѣтъ освѣщаегъ.

¹⁾ В рукоп. гмахв. ²⁾ Перечеркнене.

До горнихъ краевъ очи ваши възносятъ,
Радость намъ земнимъ болшую приносятъ.
Триумфу его ослѣваймо, миле спѣваючи,
Христосъ въскресь изъ мертвыхъ, миле викрикаючи.
И ми ему непрестанно поклонъ отдаймо,
А воскресеніе его вѣчне прославляймо.
Воскресеніе твое, Творче, ублажаемъ,
Триумфальніе пѣсни весело спѣваемъ.
Днесъ ангели въ небѣ весело ликуютъ
И чловеци на землѣ весело празнуютъ.
Которій всталъ изъ мертвыхъ и насъ увеселилъ,
А въ тие дни прес(т)вѣтліе пекло потлумилъ.
Тую потѣху вашей милости звѣствую,
Съ Христомъ воскресшимъ ликуйте, тми васъ вѣншую.
Дни тие святоблвниє вдячне одправляйте,
А другихъ такіхъ в добромъ здоровю дочекайте.

№ 48.

(оборот.)

Отрокъ ѿ.

Теперьъ тижъ и я витаю, Пречистая Дѣво,
Зо всего сердца витаю тя, що живо.
Красуйся и ликуй, бось живого видѣла
Сына, которогосъ вчора въ гробѣ положила,
Абисмо воскресшаго в небѣ оглядали,
Съ отцемъ и духомъ святымъ триумфовали.
Того всѣмъ христіяномъ жичу и сприяю,
А воскресеніемъ Христовимъ всѣхъ поздоровляю.

№ 49.

Глубокіе моря, нынѣ ся смирайте,
О своей навалности тєразъ зливайте.
Смутная хмара южъ пречъ уступила,
А свою темностьъ въ ясностьъ премѣнила.
Мѣсто Іерусалимское, нынѣ вносятся,
И горныйъ сіоне, ликуй, веселся.
А вапа милостьъ абисте другихъ святъ дочекали,
А намъ волочебное красное давали.

№ 50.

(89) Анггелъ то повазуетъ во своей оздобѣ,
Що за пожитокъ, чловекъ, справился тобѣ.
Христово из мертвихъ правдивое востаніе
И истинное естъ такое з(м)наменіе.
И шедши до гробу оныя жени,
Которія для страху били стривоженны,
Обачили молодца по правници в шатах бѣлх,
Длятого ся стали здумѣлв.
Бо були шати бѣли яко цвѣтъ,
А обличе его яко волный свѣтъ,
А слѣди его по правници гроба Христова.
И мовить до женъ таковыя слова:
Не лякайтесь и того ся боите
Ви, которіе при Пану своему стоите.
Из мертвихъ всталъ ведлуг слова своего,
Южъ тут во гробѣ не сподѣвайтесь его.
И то мѣсце, где его святое тѣло було
Положеніе, которне (!) страст терпѣло.
О¹⁾ востани(н) его цевную вѣсть оз(м)ѣте
И шедше, всѣмъ апостолом проповѣдѣте.
(обор.) Тую радост вамъ оповѣдаю,
А воскресеніем Христовим всѣхъ васъ поздоровляю.

№ 51.

Витай, Христе нашъ, витай, утѣхо наша,
Витай, Спасителю, витай, откупителю.
Ти в Ноевом ковчезѣ билъ фѣгурованій²⁾,
Жесъ мавъ принести покой пожаданній,
Якъ содецъ голубица принесла оливны(й),
Же усталъ на насъ гнѣвъ Божій противный.
Нынѣ южъ радост и я пожаданній,
Христось пекло збурнлѣ, триумф неслиханый.
Востанте, мертви, востанте, не спѣте,
Ис тми пекелной нынѣ выходѣте.
Учувши царъ Дав(в)дъ, на арфін грае,
Же Христось с пекла людъ випроважаетъ.

¹⁾ В рукоп. Ѡ. ²⁾ В рукоп. фѣгурованій.

О всемогущій Паве, нынѣ ты витаем,
А воскресенію твоему всѣ ся кланяем.
И я тоєю радостію будучи знятый,
Поздоровляю вас хвалебными святы.

№ 52.

(90) Спѣваймо красную пѣснь: свѣтися, свѣтися,
Иерусалиме, слава бо Господня я (sic, на) тебѣ явися.
И ти, Сионе, возведи окрестъ очи свои,
Обачь от всѣхъ сторонъ собраніе чада твои.
На Божій стражи¹⁾, Авакуме богогласный,
Стань, аггелскій глас возвѣсти намъ велегласный.
Днес спасенія всему миру явися,
А въскресеніемъ Христовымъ вся тварь просвѣтися.
Веселѣтеса, хрестияне, нынѣ духовне,
Другъ друга цѣлюючи весполъ любовне.
Христосъ воскр(е)сть изъ мертвыхъ, смертію смерть поправ
И будучимъ во гробѣ вѣчный жавот дарова(в).

№ 53.

При веселомъ дни гоине весело заживайте,
А празникъ фалебный сполне вихвалѣйте.
Ибо вѣмъ, жесте слышали, ижъ Христосъ изъ мертвыхъ в(с)талъ,
А праотцовъ святыхъ отъ пекла возвалъ.
Гдѣжъ еще покажемо жидовскую раду,
Же на Христа такую вчинили зраду,
(оборотъ.) Же его невинне на смерть осудили,
Своего Творца замордовавши, н(а) кр(и)жу прибили.
Іосифъ со Никодимомъ, зиявши, во гробѣ положили,
А жидове окрутніе запечатовали и каменіемъ привалили.
Разумѣли, жеби его ученици не украли,
Коло гробу Избавителя стр(а)ж(д)у поставили.
Але стражъ коло гробу отъ страху упали,
Гдѣ розвѣе гласи и громи блескали.
Ижъ гдѣ²⁾ жидове до гробу пришли,
Печати не рушено, а Христа не знаишли.

¹⁾ В рукоп. стражи^н. ²⁾ В рукоп. гди.

Але тилко во гробъ просцѣрадо застали,
Стражъ перенявши, повѣдати не казали.
А Марія до гробу вшли з аромати,
Ижъ хіѣли Христа Пана помазати.
Але ся апостоль на гробъ явилъ,
Же Христос от мертвихъ восталъ, тое ознаймил.
И казалъ им: идѣте до Галилею, шукайте,
А воскресеніе его всѣмъ оповѣдайте.
(к. 91) Предто и ми хочемо сказати,
Ижъ естъ Христос во гробъ, будемо знати.
Огожъ той актъ вамъ нынѣ галицаем,
Абвст(е)ся забавили, о тое васъ упурашаем.
А затимъ нынѣ, прошу, перебачайте,
А ви, музици, весело заспѣвайте.

№ 54.

В пятокъ обмешкалъ плачь и жалость,
А нынѣ намъ веселя и радость.
В пяток луна в кровѣ ся обернула,
А нынѣ намъ свѣтлость небесная огорнула.
В пяток слонце огорнулъ ноцный мракъ,
А нынѣ свѣтлости показался знакъ
В пяток раздралася церковная завѣса,
А нынѣ падеся през лютого бѣса.
В пятокъ падало камѣня и опокн,
А нынѣ в церквѣ текутъ славніе потоки.
В пятокъ жидове весели были,
А нынѣ смутны стали и поглупѣли.¹⁾
(обор.) Предтож ся намъ подобаетъ веселити,
Христос въскресе из мертвихъ, весело виносити.
До котороу радости вас првзиваем
И свяги хвалебными всѣхъ поздравляемъ.

№ 55.

О, якъ Богъ ден неделный улюбилъ,
Же его такой годности сподобилъ.
В неделю на низкость земли низшолъ
И человека в ямѣ пекелной знайшол.

¹⁾ В рукоп. поглупѣли.

В неделю Христос въ Иорданы ся окрестилъ
И главу змеву во водѣ сокрушилъ.
В неделю Христос войшолъ во Ерусалимъ
И всѣ уч(е)ници его з нимъ.
В неделю Христос из мертвихъ воскресъ,
Слава множеству Божіихъ чудесъ.
В неделю Христос в Оому увѣрилъ,
А(ж) гди¹⁾ онъ ему рану измѣр(илъ).
В неделю²⁾ и духъ святой апостоли осѣни(лъ)
И на розныя языки мови ихъ премѣнил.

№ 56.

Христос воскресъ... чи то, правда, народился,
Перебачте, панове, щомъ помилився,
Бо ми дякъ голову завернулъ
И, що Рождество Христово, нигдымъ не зналъ.
Але хвала Богу, же ми далъ Богъ святъ дочекати,
Хиба ся теразъ буду на кобасахъ отнимати.
Бо тиж ми ся барзо той постъ увѣрилъ
И неедень горшокъ кѣсвилицѣмъ змѣрилъ.
Але то мушу за тое от себе оддегнати,
Нехай иде где инде господи шукати.
А тебе, милая кобасо, до себе приймаю,
А ежели хцешъ, то ти в Мошка господу даю.
От не такъ, панове, рачте ви до себе кѣсѣль прияти...

№ 57.

(67) Вѣршъ на Воскресеніе Христово.
Веселис юж днес, пророче Иоане в Крестителю,
Всего пекла и моцы его засмутителю.
А ото маетеся всѣ сполечне веселити,
Же для нас грѣшныхъ рачил Христос з неба ступити.
Не погордѣлъ симъ свѣтомъ мѣзернымъ,
Также и убогимъ чловекомъ нензнимъ,
Але далъ пречистіе свои руки на крѣжъ прибыти,
Хотячы вашу нищету от вѣчной муки свободити.
Ото вамъ буду с школьными дѣтми спѣвати,
Веспол не церковными лики торжествовати.

¹⁾ В рукоп. гди. ²⁾ В рукоп. дїлю.

Христос воскрес из мертвих, смертію смерть поправ,
Сѣдячим в пеклѣ живот даровал.

А я з упримого сердца всим вѣншую,
За наиболшій дарунок Христа офѣрюю,
Бы вас рачвл благословити
И з собою царства небеснаго домѣстити.

№ 58.

(82)

Вѣршъ.

Днес веселая нам радость наступила,
Юж мощные замки земля отворила,
Маючи в собѣ давно святые отци замкненіе,
Днес Іеусом воскресшим на радость выпроваженіе.
Радуйся, Адаме, со праматерію Евуою,
Юж высвободены сут и пророци с тобою.

(83) З чого ся мы днесъ веселячы,
Христа воскресшого вам вѣншуючы,
Зычимо, абысте тут в щестю опливали,
А по смерти в небѣ з Христом кролевали. Конецъ.

№ 59.

Вѣршу (sic) на воскресеніе Христова.

Христось нивѣ¹⁾ от гроба воскресъ
И всѣмъ намъ велію радость привнесъ.
Ангели радостне: Христось воскресе, спѣвають,
Адама²⁾ и Еву и вся пророки потѣшаютъ.
Отожъ придетъ нашъ Избавитель,
Который билъ Адама и Еву засмутилъ,
А теперъ ихъ радостію великою увеселилъ.
Тоейи³⁾ вамъ радости жычу. Амѣн.

¹⁾ В рукоп. нивѣ. ²⁾ В рукоп. Адамъ.

³⁾ В рукоп. Тойею.

З культурного життя старої України.

I.

Гарний огляд української літератури XVIII в., який дав П. Жигецький у праці „Энеида Котляревскаго и древнѣйшій списокъ ея въ связи съ обзоромъ малорусской литературы XVIII вѣка“, вже нині можна тут і там доповнити. Будуча синтеза нашого літературного руху в тих глухих часах випаде тим повнійшою, вкаже на тим різнороднійші літературні інтереси наших предків у тих часах, підчеркне тим більше багатство тем і звяже їх тим тісніше з життям народу, а бодай тільки творців поодиноких літературних продуктів, чим краще будуть розроблені літературні українські збірки XVIII в. та їх пізнійші копії. Попри річи духовного характеру значно рідше знайдуться й останки давньої світської літератури, на які поперед усього треба звернути пильну увагу як в огляду на їх значний історично-літературний інтерес і, хоч уже рідше, більшу чи меншу літературну стійність, так і з погляду на боротьбу в старій нашій літературі двох елементів, духовного та світського аж до часу рішучої перемоги останнього.

Споміж згаданих літературних збірок здобули собі широкую популярність збірки старої української віршевої продукції, поміж якими не раз заблукаєть ся і так звана народня пісня по найбільшій часті під заголовком світської псалми. Деяким питанням, звязаним з такими українськими збірниками, хочу присвятити ряд заміток. Сі замітки викликані переглядом і описом півтретя десятки рукописних співанків і пошукуванням за давньою друкованою анальоґічною літературою, а являють ся вони безпосереднім продовженням попередніх моїх заміток

п. з. „З культурного життя України XVII – XVIII вв.“ в CVIII і CIX тт. „Записок Наук. Тов. ім. Шевченка“ (й особно).

Описані співанки походять з різних жерел. Поперед усього зобов'язаний я до щирої вдячності др. Ом. Калужняцькому, професорови черновецького університету, що ласкаво прислав мені до бібліотеки „Народного Дому“ у Львові до використання свою збілочку співаників. Рівнож щиро подяку складаю др. Ол. Сушкови за випозичення співаника, описаного під № 3, що його передасть до „Національного Музею“ у Львові, тай управителям бібліотек д. Ів. Кривецькому, др. Іл. Свенціцькому й проф. Ф. Свистунови за раду й прислужну поміч при роздобуванню бажаних рукописей і стародруків.

Що текаєть ся самого описування співаників, наперед подам їх короткий формальний опис, а потім змістовий. Описувані вони в такому порядку, як успів я їх роздобути для опису; через се хронологічний лад не вдержаний у їх чергованню, зміняєть ся кількома наворотами.

№ 1. Співаник з колекції проф. Ом. Калужняцького. З початку недостає найменше трьох карток, як можна здогадувати ся з означення Д. на першій картці в теперішнім стані. Вид кантчиковий. Івіціяли, а часто заголовки писані киноварем. На відворотній стороні останньої картки пізнішим письмом: *Piesn swiatowa. Nacuszsie teusta smuca.* Межи 75 і 76 к. вставлена картка відмінного пізнішого письма з пісню св. Миколаєви „Играймо, співаймо“. До співаника додана 21 картка сивого бібуластого грубого паперу й нового письма. Все разом у старій скіряній оправі. Заголовок додатку: *Сглавленіє пксней Бъ Богогласникъ ѿвкрѣтающыхся.* Подані тут під нотами перші строфи сих пісень співаника, які знаходять ся у „Богогласнику“. Співання походить з середини XVIII в. Найранша дата рік 1737. Згадуєть ся вона в пісні до Богородвиці в Буцневі:

Року тисящнаго ѿдъ исполнися,
Чудо изявися, Марія прославися
Въ Буцневой градѣ
Во Зачатія храмѣ
На престолѣ.

№ 2. Співаник без початку й кінця, XVIII в. Вид кантчиковий.

№ 3. Вид кантичковий. По трьох перших картках нема найменше одної картки. На 3б. запись: Ja nizu parodpisie wyrazony... Roku Panskiego 1758. По 4 к. недостає найменше трьох карток. На 11б на долі: Pomni, Panie, nadawida, moja suknia liezy wzyda. То само на ст. 6б на долі На 12а на долі: Wielebny w Bogu Mści X. Borzemsky (?). На 12б на долі Den dobry, diwezyno; се саме на 14б з горв. 14а на горі і на долі: Nawysokych dembach krukysie wywiodzo, A naglupych chłopach sraty (перечеркнено) chodzo; перша половина також на 15а з горв. По 15 к. витято перед списаннем співанька одну картку. 20б на долі: Roku 1767 (?). По 24б недостає карток. 30а на долі: Сін псалми Рака Бж҃аго Никити списаста оу веси Кахановцѣ при храмѣ соборѣ архієт Хѣва Муханла Рокѣ Бж҃їа мѣця фебруарїа дня ѿ. I. Przedworsky. 31б з горв: Добро сотворимъ. да благо намъ будетъ. 32 з горв: Pierwsza snota nadcnótami: trzymay ięzyk zazembami. 34б з горв: Стрѣвувати пера, ци докре пишеѣ. По 37 к. недостає карток. 40б з горв: Był tu Fteodor Sumowsky zabakalarza R. P. 1766. 41б з горв: Te piesni pana Fteodora Sumowskiego. Кк. 45 - 48 пізнїйші. 58б на долі відсилка: Истин; отже далі недостає щонайменше одної картки. 70а поперек з краю: тїн псалъми пана Трофима Чернѣакъского. 82б на долі в переверненім положеннїю: Te piesni Trofima Czerniawskiego... Anno 1786; ся записка значно пізнїйша. Останнї сїм карток сильно наддерті з краю, так до доброї третини.

№ 4. 43 карток обсмалених по боках; співаньк XVIII в., без початку та кінця, з богато повидираними картками в серединї. Тексти крайно поцсованї; тому не подаю останків акростихів в опасї.

№ 5. Співаньк з колекції проф. Калужняцького. Вид кантичковий, 40 карток. З окладинок заховала ся тїльки кінцева. З початку недостає 13 карток, як виходить з нумерації дї на першій картці співанька в теперїшнїм станї. На 27б з долу в відверненім положеннїю проба пера: 15 Juny 1781 (?). 36а записка: Іванъ Бенковскій Р. Б. мѣця ноемрїа зі Родомъ скраїю подолскаго змѣста всѣтчка псалъ Рскоїо сїаю.

№ 6. 27 карток обтятого кварта з свільно понаддираними рогами. Заголовки й ініціяля писанї киноварем. Походять з останньої четвертини XVIII в.; вказує на се й акростихова вірша

в честь св. Петра та Павла пера Дмитра Левковського з початком: *Днесъ вси христїанє.* Текст пісні нічим майже не різнить ся від тексту пісні в „Богогласнику“.

№ 7. Перші чотири картки сильно понаддирані. По 4 картці недостає карток, також по 8 к. На 17 к. на долі запись: *Єїа книжочка Руднова Петрова, кто быватъ на Бучовской Горѣ ѿ перваго дне Маїа.* На 25б з долу: *Іустифъ Єпѣкъ.* Вид кантичковий, картки понаддирані, в багато місцях у середині недостає карток. Співаник без початку й кінця,

№ 8. 21 к. кантичкового виду, оправлених у звичайне сільське полотно. Співаник без початку й кінця, кін. XVIII — поч. XIX в.

№ 9. Співаник кантичкового виду, без початку й кінця, кін. XVIII — поч. XIX в. По 16 к. видерта картка, також по 24 і 52 кк.

№ 10. Вид кантичковий, оправа деревляна. Датований співаник 1831 р.

№ 11. 35 к. зшитих і 3 осібно мал. 8^о, з рр. 1819—1820.

№ 12. Як при № 25, з рр. 1821—1826.

№ 13. 6 к. 16^о, з перших десятиліть XIX в.

№ 14. 26 к. 16^о зшитих разом, з уривком польського співаника, з рр. 1826—1836.

№ 15. Співаник збірки проф. Калужняцького. 17 к. попережного кварта, зшитих разом. На верху запись: *Єїа книжица єсть Василїа Продана, Оученикъ (sic) зъ первой Гимназіалной класси въ Черновцахъ 16 Январїа 1825 Лѣта.*

№ 16. Мал. 8^о. Оправа хребтом знищена. На відворотнім боці першої окладинки записка: *Teodor Rużyłowycz урокою іа dnїа 10 Liutoho 1873.* На першій картці з записками стоїть: *Teodor Rużyłowicz is Korczynа.* 29 карток старшого письма з 20 або найдалі 30 рр. XIX в. і 15 карток з новішими записами пісень другої половини XIX в. Кілька карток чисті або з господарськими записками. В тексті: *Язъ, азъ, азъ* — перша строфа під нотами. Низше примітка: *Пернписалъ на вѣчну паматку и сію Пѣсню виложилъ Михаїлъ Іворскїй зъ Урича, повѣта Єкельского, бывшїй дакоучителемъ въ Іли(н)коватѣмъ въ року 1864.* Під текстом: *Буди восхвалена* — є виразний рік 1833 почерком таким, як списані інші пісні старшого письма. Під текстом „Размышлал“ (25а) є під-

писе почерком тим, яким списаний на ст. 266 вірш „Глава бѹдь Богу“, Іоаннъ Гол....

№ 17. Співаник першої половини ХІХ в. з дописаними картками в другій половині, а навіть при кінці ХІХ в. Оправа нова. На четвертій з черги картці записка: Такъ пише Федоръ Луцикъ з Ялинковатого, жеби Панъ богъ Федорови ружиловичови дароваль еще многая лѣта на свѣті, а на той свѣтъ царствіе, же такихъ Набожныхъ пѣсний дае людямъ переписовати, бо в иншого такихъ Ручнихъ не має, якъ ружиловичъ. Карток, записаних цієнями, 61 старшого письма, а 5 новійшого. Деякі картки переставлені, а дещо недостає, що виказує огляд змісту співаника. На останній картці записка: Михайло Мастило, Дякъ села Ялинковат(о)го и учитель. Книга Пѣсний. Писавъ Гриць Рѣжнѹвъ.

№ 18. Угроруський співаник з 1845 р., як показує виразна дата. Має заголовок киноварем: Сїа Книга, именована Пѣснословъ, содержитъ къ (sic) себѣ пѣсни на празники ГѢки, Бѣни и сѣтски чрез весь год' и принадлежать до Игнат(а) Аноша. Окрім заголовної картки в 37 к. 16⁰ в ординарній оправі. Часом подибують ся гарні ініціяли, які писані виноварем. Перша строфа тексту „Іскапайте, горы“ під нотами.

№ 19. З рукописей Тимінського. 62 к. 16⁰ оправлені. Рр. 1852 і 1853.

№ 20. Співаник без початку й кінця, 71 к. 16⁰. Недостає карток і в багато місцях у середині. Писаний в останній четвертині ХІХ в., здасть ся, цілий 1885 р. Вказують на се записки. Під „Дивная новина“: Irta Czerkanik Ihnat 1885 г(о)да. Підпис йогож під „Днесъ оумираеть“. Під „Радуйся, Маріє цвѣте“: Писаль Церкуник Игнатъ Года 1885 Игнатъ обыватель Тернускій.

№ 21. Вид кишеневого молитовника, походить з кінця ХVІІІ або поч. ХІХ стол. Деякі картки заступлені новими, що на них уже тексти скопійовані з друкованого „Богогласника“. Прим. вірша Вольського „Воспойте согласно“ має на вставленій картці текст, скопійований з друку, а на дальшій первісній картці заховав ся кінець первісного виду:

На насъ во смертной годинѣ.	Бога нашего,
Дажь, благая Мати,	Которому честь и хвала
В небѣ оглядати	Съ тобою би не устала
Сына твоего,	Во вся вѣки.

- № 22. 29 к. кантичкового виду. Кін. XVIII — поч. XIX в.
- № 23. 88 к. кантичкового виду в грубих окладниках. На 366 на долі записка: **Сїи пкєнї сїислєк вєсїлїи Кїїмє рокє** **Божаго жєвдє про сєкє. Я хтє вє їхє ї ного вдалївє;** **нїгда вє го Бїк нє вєлєслєвїлєк.**
- № 24. Полїніювана нотатка найновїйшого пєсьма. На твердїй горїшнїй окладцї заголовок: **Пкєнї Цєркєвнїкє.**
- № 25. 39 к. кантичкового виду; XVIII стол. (друга половина). Одрєва новє. Останнї чєтїрї карткї — пїзнїйше пєсьмо.

№ 1.

- 1а. Кїнєць Зєрвєвцєкїї пїснї з акрєстїхом: (з Рєгє-т)ннє вєлємє.
- 2а. Пїснєя про смєрть: **Пємєслї, чївкчє, прєгєркїй чєсє** **сїрєгї.** Пор. М. Грєшєвєскїй, Сьпївєвнїк з пєчєтєку XVIII в. (Запєскї Н. Тов. їм. Шєв. т. XV, ст. 38—39); Бєгєглєснїкє, 1790, ч. 232, 1825, ч. 233, 1850, ч. 229, 1886, ст. 475.
- 3а. Пїснєя про стрєшнїй сїуд: **Ѓ** гєрє мнєк грєкшнємє **к' їбєлєк пєлєчєкє прєдєстєтї.**
- 4б. Пїснєя Бєгєрєднїцї: **Бєгєрєднїцє, вкрєнїмє ївєрєнє.** Пор. мєю стєтєю: З кєлєтурнєго жїтєя Укрєїнї XVII—XVIII вв., Львїв, 1912, стєр. 27, 75б.
- 5б. Молїтєвнє пїснєя дє Бєгєрєднїцї: **Бїцє Црїцє, || Прєчї-стєя Вєлчє.** Пор. М. Грє. Сьпївєвнїкє, Зєп. XVII, ст. 75; Бєг. 1790, ч. 139, 1825, ч. 140, 1850, ч. 140, 1886, ст. 310.
- 6б. Пїснєя Пїдкємїнєцєкїї Бєгєрєднїцї: **Прєчїстєя Дєвє Мїтї** **з' рєскєго крєю.** Пор. *Naczatki zytyia Nebesnahu Na Zemly*, ст. 245; Пєчєївєскє збїркє слєвїєннє-укрєїнєскїх ї пєльєскїх пєбєжнїх пїсєнєв кїнцєя 18 в. ч. 8; Бєг. 1790, ч. 134, 1825, ч. 135, 1850, ч. 135, 1886, ст. 297; П. Шєїнє, *Нєрєднїє бєлєрєусєкїє пєснї*, ст. 411—417; Я. Гєлєвєцєкїй, *Нєрєднїє пєснї Гєлїцєкїї п Угєрєкїї Рєснї*, Мєскєвє, 1878, ч. III, ст. 283—4; *Kolberg, Rokicie*, II, ст. 263—4; Пєсєннїкє или сєбрєнїє пєсєнєї, пєемєхє вє днї прєзднїкєвєхє п нєрєчї-тєхє свєтєхє, рєвнє пєсєнєї пєкєявнїхє, п нєдгрєбнїхє, Унївєр, 1902, ст. 321—3; П. Дємєцєкїй, *Лїрє п їїї мє-тївє*, Кїїв, 1903, стєр. 16; *Oskar Kolberg. Wołyń. Obrzędy, melodye, pieśni* (вїдєннє Трєтєякє), Крєкїв, 1907, стєр. 387—8;

Kantyczki, 1767, стор. 77—79; Холмскій народный календарь на 1885 годъ, Київ, 1884, стор. 174; Sadok Baracz, Cudowne obrazy Matki Najświętszej w Polsce, Львів, 1891, стор. 225; той сам, Dzieje klasztoru WW. OO. Dominikanów w Podkaminieniu, Тернопіль, 1870, стор. 160—1.

76. Пісня Богородиці: К Текѣ, Бѣлата Мѣи, привѣглемъ, || Ратѣи нась, Панно, ратѣи, погикаемъ. Пор. З культ. життя Укр., стор. 27, 75а.

86. Пісня Богородиці: Чистата Панно, Матко оутѣсенныхъ, || Потѣшителко людей оутрапленныхъ.

96. Пісня Новосамбірській Богородиці: Дивны твоа тайны чѣтата гѣвнста. Пор. Бог. 1790, ч. 133, 1825, ч. 134, 1850, ч. 133, 1886, ч. 139; Володимир Гнатюк, Угороруські духовні вірші, Львів, 1902, ст. 228; Пѣсенникъ, ст. 301—303; П. Демущькій, Лира, ст. 19—20.

10а. Пісня Богородиці: Чѣдната Помощнице, Пречѣтата Мѣи. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 229.

106. Молитовна пісня до Богородиці: О Пречѣтата Дѣо, Помощнице моя. Пор. Бог. 1790, ч. 142, 1825, ч. 143, 1850, ч. 143, 1886, ст. 315; Пѣсенникъ, ст. 234—35 і 316—17; П. Демущькій, Лира, ст. 18—19.

116. Молитовна пісня до Богородиці: Источнице благи ѣ. || Пречѣтата Дѣо Мати. Пор. З культ. життя Укр., ст. 27, 736. Акростих: Іоан. Мас.

126. Пісня Тиврівській Богородиці: Пречѣтата Дѣо Мати, словесныхъ раю, || Я оу веси оу Тивровѣ, краннскомъ краю.

13а. Пѣснь Ржѣтвѣ Пречѣтѣи Дѣѣ Мѣ Бѣи. На сеѣми дарѣхъ Дѣа Стѣ ѡснованна, || Црѣската дѣи Марѣи, Пречѣтата Панна.

14а. Пѣснь Бовѣдѣнію въ црковѣ Пречѣт. Бѣи. Вострѣвѣте, воскликнѣте, || Мѣрѣ Бѣію созовѣте. Пор. Бог. 1790, ч. 92, 1825, ч. 92, 1850, ч. 98, 1886, ст. 214; Пѣсенникъ, ст. 59—60.

146. Пѣснь Блговѣщенію Пречѣтѣи Бѣи. Да прійдетъ ѣ всемѣ мирѣ радость. Пор. Бог. 1790, ч. 98, 1825, ч. 98, 1850, ч. 105, 1886, ч. 111; Чубінський, Труды этнографической экспедиции, т. III, ст. 11; П. Безсоновъ, Калѣки перехожіе, Москва, 1863, т. II, ст. 173—78; др. В. Шура т, Із студій

над Почаївським „Богогласником“, Львів, 1908, ст. 15—16; Пѣсенникъ, ст. 137—39. Акростих: Демиян.

156. Пѣснь Успѣнію Престѣй Бѣи. Радѣйтесь, англовъ лики. Пор. Бог. 1790, ч. 106, 1825, ч. 106, 1850, ч. 113, 1886, ст. 254; Чубинський, Труды, т. III, ст. 253—54; В. Гн., У. д. в., ст. 206—7; Пѣсенникъ, ст. 243—45.

166. Пѣснь Кторам. Достойно їсть Дѣс величати, ||
Ѡ небесъ хвалѣ возвѣщати.

176. Пѣснь Покровѣ Престѣй Бѣи. Ѡ Престѣи Црце, мирѣ Покровѣ, || Избавляй насъ Ѡ вѣчныѣ мѣкѣ пекелна рова.

18а. Пісня Богородиці: Устомъ моимъ, Мѣко, твоимъ чѣдомъ хвалѣ нелѣтъ коздати, || Гды допѣро дражѣ зѣло їззыкъ пѣніямъ ѡтверждати.

19а. Пісня Богородиці в Будневѣ: Го горныхъ высотъ предста долнымъ || Благодать їзвѣилна волнымъ. Акростих: С Подгаец Велвких.

206. Пѣснь Ржѣтвѣ стѣго Ішана Крѣтла. Їскапайте, горы, днесъ сладость. Пор. Бог. 1790, ч. 198, 1825, ч. 199, 1850, ч. 201, 1886, ст. 426; Пѣсенникъ, ст. 210—12.

22а. Пѣснь Стѣомѣ Николаю. Ѡ стѣкшій ѡче, Стѣлемъ славо. Пор. З культур. житя Укр., ст. 24, 37а; П. Демущький, ст. 24—25.

23а. Пѣснь Кторам. Дивный во дѣлахъ Стѣль великій. Пор. З культ. житя Укр. ст. 24, 33а.

236. Пѣснь Стѣаго Василиѣа Великаго. Излѣпайса Ѡ ѡстѣ твонхъ, ѡче прѣхвалне. Пор. З культ. житя Укр. ст. 24, 32а.

246. Пѣснь Стѣомѣ Великомѣникѣ Димитрійю. Ликѣйте, свѣтло празднѣюще. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 75—76; Пѣсенникъ, ст. 49—50.

255. Пѣснь Стѣой Великомѣници Параскевѣи. Радостнымъ срѣцемъ козвышшаемъ гласъ. Пор. Бог. 1790, ч. 153, 1825, ч. 154, 1850, ч. 156, 1886, ст. 337; Вол. Гнатюк. Лірники, Львів, 1896, ст. 41—42; П. Демущький, Лира, ст. 32.

26а. Пѣснь Стѣомѣ Архагѣла Миханѣа. Миханѣе, кто їако Бѣтъ, велии возопилесъ. Пор. З культ. житя Укр. ст. 25, 58а; П. Демущький, ст. 36—37.

276. Пѣсни на Ржѣтвѣ Хѣо. Пѣснь Перва. Страны всего свѣта слышите, || Їси людїе внимѣте. Пор. Бог. 1790, ч. 12, 1825, ч. 12, 1850, ч. 14, 1886, ст. 32.

28а. Такаж: **Новая радость свѣта** ся з'явила. Пор. Бог. 1790, ч. 19, 1825, ч. 19, 1850, ч. 25, 1886, ст. 8; Чубінський, Труды, т. III, ст. 328, 380—81; Головацький, Народныя пѣсни, II, ст. 97—98; Цѣсенникъ, ст. 101; Kolberg, Wołyń, ст. 391.

29а. Такаж: **Глава вѣди во вышнихъ Бѣс.** Пор. Бог. 1790, ч. 11, 1825, ч. 11, 1850, ч. 13, 1886, ст. 28; М. Грушевський, Кілька духовних віршів з Галичини, Зап. XIV, Misc. ст. 4.

29б. Такаж: **Вси язици, кѣпно с' лици** || **Англьскій нѣкъ** **Млѣнца в' іаскинкѣ.** Пор. Бог. 1790, ч. 1, 1825, ч. 1, 1850, ч. 1, 1886, ст. 37.

30б. Такаж: **Агль Пастыремъ мовилъ.** Пор. М. Гр. Сьпіванник, Зап. XVII, ст. 62—63; В. Н. Черетцъ, Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, Спб. 1900, I, 1, ст. 170—172, 173—174; Чубінський, Труды, т. III, ст. 327—328; Бог. 1886, ст. 47; В. Гн. У. д. в. ст. 24; Цѣсенникъ, ст. 94—95.

31б. **Пѣснь на Бѣоавленіе Гѣда Бѣ й Сїса на Іс Хѣ.** **Іѡрданъ рѣчко, бѣготовиста.** Пор. Почаївська збірка кін. 18 в. ч. 13; Бог. 1790, ч. 28, 1825, ч. 28, 1850, ч. 33, 1886, ч. 35; М. Гр. Сьпіванник, Зап. XV, ст. 48; В. Гн. У. д. в. ст. 28; Цѣсенникъ, ст. 116—17.

32б. **Пѣснї ѿ Стрѣтѣхъ Хѣвухъ.** **Ќ Дѣце Пречѣта.** Пор. З культ. життя Укр. ст. 27, 76а.

34а. Такаж: **Даждъ ми слово, слово Бжїй.** Пор. М. Гр. Сьпіванник, Зап. XV, ст. 24; П. Безсоновъ, Калѣки перехожіе, II, ст. 229—30.

35б. Такаж: **Радость на свѣтѣ панѣтъ,** || **Кды Пилатъ декретъ фѣрѣтъ.**

36б. Такаж: **Ќ все створеня по ѡмѣшомъ Панѣ.** Пор. М. Гр. Сьпіванник, Зап. XVII, ст. 57—58; В. Гн. У. д. в. ст. 37—38.

37б. **Пѣснь на Воскресеніе Іс Христово.** **Йзыдѣте, Англовъ лики,** || **Бо стрѣтеніе влѣки.** Пор. Почаївська збірка кін. 18 в. ч. 118; Бог. 1790, ч. 52, 1825, ч. 52, 1850, ч. 56; 1886, ст. 119; П. Безсоновъ, Калѣки перехожіе, III, ст. 15—17; Чубінський, Труды, т. III, ст. 26.

386. Пѣснь на Вознесѣніе Гѣдне. Всѣ іазыци, кѣнно с' лицѣ
|| Вострѣвѣте ѣ воскланѣте.

39а. Пѣснь Вторага. В'зыйде Бѣъ ко небеси горѣк. Пор.
Почаївська збірка кін. 17 в. ч. 20; Бог. 1790, ч. 60, 1825,
ч. 60, 1850, ч. 64, 1886, ч. 68; Пѣсенникъ, ст. 195—97; В. Гн.
У. д. в. ст. 44.

406. Пѣснь на Сошествіе стго Дѣа. Источникъ дѣов-
ный || Радостъ всѣмъ ѣсполный. Пор. З культ. життя Укр. ст. 25,
49а. Акростих: Іосиф Реуте.

416. Пѣснь Пренайстѣйшой Єухаристіи, то єстъ Гѣлс Іс
Хрѣтовѣ. Твоя чєст. хвала, нѣтъ кѣчный Панє. Пор. З культ.
жизня Укр. ст. 25, 61а.

43а. Пѣснь Стѣомѣ Пророкѣ Іліи. Источникъ вѣдти, ѡ Іліє,
взятый || Прѣ Ігѣловъ двоухъ крылатыхъ. Пор. З культ. життя
Укр. ст. 25, 50а.

44а. Пѣснь ѡ Єпатрности Бѣей. Кто тилко знаєтъ,
же Гѣдъ на нѣтъ. Пор. З культ. життя Укр. ст. 28, 92а; Kol-
berg, Wołyń, ст. 388—9.

456. Пѣснь Вторага. Вшєлка моя потѣха ѣ цѣла ра-
дости, || Яни іа са вою лѣха. тилко звысокости.

466. Пісня про облаканий стан бідного студента. Я кто
на свѣтѣ без' долѣк. вродить са. Пор. др. Ів. Франко,
Карпаторуське пєсьменство XVII—XVIII віків, Львів, 1900,
ст. 67—69; Кієв-кая Старина, 1889, марець, ст. 741—744.
Акростих: Александер Падалекн.

496. Пѣснь ѡ Єтрашномъ Єздѣ Хѣомъ. Плачєса ѣ ри-
даю. || Є да ѡнъ чѣсѣ помышляю. Пор. Пѣсенникъ, стор.
151—153.

506. Пѣснь Престѣй Бѣгородици. Ёсполнєса нѣо ѣ земля
чѣдєсѣ твоухъ, црѣє. Пор. Бог. 1790. ч. 131, 1825, ч. 132,
1850, ч. 131, 1886, ст. 291; В. Гн. У. д. в. ст. 213—14 і 229—
30; Вагаєз, Сидownie obrazy, ст. 254—5. Акростих: Іоан
Волскій.

52а. Пісня Теревовельскій Богородиці: Кіа страшныа ||
Пѣсни дѣжасныа.

54а Пісня Богородиці: Яко Бѣомъ прѣйзкранєю, || Мѣрѣ
Дѣоу прѣкрасєю. Пор. М. Гр. Сьлвааннѣк, Зап. XV, ст. 34—35;
др. Ів. Франко, Карпатор. пєсьм. ст. 71—72. Акростих:
Яков И.

546. Пѣснь Покровъ Пречѣй Бѣгороди^{цѣ}. Бѣговѣстите днѣ радостѣ всемъ мирѣ. Пор. З культ. житя Укр. ст. 22, 106.

556. Пѣсня на Зачатѣ Богородицѣ: Прїйдѣте, крикнѣте на трїсѣмѣкѣ согласно, || Спѣвайте, плащайте днѣсь Марїи красно. Акростих: Павел Запотоцки.

58а. Пѣсня Буцневевскїй Богородицѣ: Яхъ, ѡдивиса, зряши, ѡжасниса, члѣкче. Пор. Бог. 1790, ч. 132. 1825, ч. 133, 1850, ч. 132, 1886, ст. 293; др. В. Шурат, Из студїй, ст. 20—21; Вагасъ, Sudowne obrazy, ст. 39—40. Акростих: Антонїй Добросинскїй.

60а. Пѣсня Богородицѣ: Избраннаа естєсь, Панно, ѡ всѣхъ родовъ земныхъ, || Престависа ѡ земля до дворовъ небесныхъ. Акростих: И. Яков.

60б. Пѣснь Сладчайшемъ Ісѣ. З' ѣмперовъ горныхъ Бѣкѣ са іавляетъ. Пор. З культ. житя Укр. ст. 25, 526. Акростих: Зарванцкая Фалма.

63а. Пѣснь ѡ мѣсти Бѣжой. Бѣже, кохаю ты, цѣлымъ срѣцемъ кохаю ты. Пор. Naczatki, ст. 229; Бог. 1790, ч. 222, 1825, ч. 223, 1850, ч. 221, 1886, ст. 464.

64б. Пѣснь Покаяннаа. Помышлаю ѡкаанный азъ, || В'падаючи во грѣхи що разъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 252.

65б. Пѣснь Сѣтомъ Апѣтлѣ ѡ Сѣланетѣ Іваннѣ Бѣслова. Іванна бѣслова || Ї риторомъ сладка мова. Пор. З культ. житя Укр. ст. 24, 426; П. Демуцькїй, Лира, ст. 25—26.

66б. Пѣснь Сѣтомъ Апѣтлѣ Яндрѣю. Во всю землю ѡзвїде вѣщанїе твое славно. Пор. Бог. 1790, ч. 162, 1825, ч. 163, 1850, ч. 164, 1886, ст. 354.

67б. Пѣснь сѣтой Великомѣници Варварѣ. Ѡ Варваро Мѣнице || В' наглої сѣрти помошнице. Пор. Бог. 1790, ч. 165, 1825, ч. 166, 1850, ч. 167, 1886, ст. 364; Пѣсенникъ, ст. 71—72.

68б. Пѣснь Преподобномъ Оцѣ Ѡнѣфрїю. Ѡнѣфрїй сѣкій, в' старости рожденный, || Ѡ него шатанъ з' млада по-срамленный.

70а. Пѣснь Сѣенномъ Савѣ. Позвеселиса, пѣстыни, цвѣтщи, || Іграй, Іврданъ, струями текщи.

71б. Пѣснь Честномъ Крѣстѣ. Істинна радость Крѣстѣ Хѣвъ. Пор. З культ. житя Укр. ст. 24, 46а. Акростих: Іоан Волскїй.

726. Пѣснь Сѣымъ Безсребрникомъ Коумъ и Деміа^н.
Днесъ созываю^т всю вселенню. Пор. Бог. 1790, ч. 155, 1825,
ч. 156, 1850, ч. 157, 1886, ст. 341.

736. Пѣснь Набожнаа. Несплюжъ ꙗ цѣла нощъ да
встанѣ ранейко, || На Бѣга моего раны погланѣ смѣтнейко.
Пор. В. Гнатюк, Хоценський співанник Левицьких, Зап. ХСІ,
ст. 107.

74а. Пѣснь Престѣй Трѳици. Трѳце сѣла, Бжѣ ласкавый.
Пор. М. Гр. Співанник, Зап. XV, ст. 30; Почаївська збірка
ків. 18 в. ч. 14; Бог. 1790, ч. 29, 1825, ч. 29, 1850, ч. 34,
1886, ст. 65; В. Гн. У. д. в. ст. 29.

75а. Пѣснь ѿ страшномъ Свѣдѣ Хрѳтовомъ. Йспомни,
неспи срѣцемъ затвердѣлыи, || Ёще неплачешъ такъ закаме-
нѣлыи.

756. Пѣснь Сѣомъ Николаю. По^т: Предвѣчный ро^т.
Й кто ѿ. Николаю любитъ, || Й кто ѿ. Николаю слѣжитъ.¹⁾ Пор.
М. Гр. Співанник, Зап. XV, ст. 35—36; Пѣсни набожныя,
Львів, 1857, ст. 67; Шейнъ, Нар. бѣл. пѣсн, ст. 409; П. Без-
соновъ, Калѣки перехожіе, I, ст. 757—762; Записки Юго-
Западнаго Отдѣла Историческаго Русскаго Географическаго
Общества, т. I, Матерьялы, ст. 30—31; Малый Богогласникъ,
Львів, 1891, ст. 284; Пѣсенникъ, ст. 72—73; В. Варенцовъ,
Сборникъ русскыхъ духовныхъ ствховъ, Спб. 1860, ст. 207.

77а. Пѣснь Престѣй Бѣи. Зсыхающимъ с'прагнення ||
Ќ чи^{ст}цоваго спаленѣ, || Мрїе.

776. Пѣснь Сѣомъ Первомѣникъ Архидіаконъ Стефанъ.
Страданіе мѣника Стефана прославляймо. Пор. Бог. 1790,
ч. 178, 1825, ч. 179, 1850, ч. 181, 1886, ст. 388; Шейнъ,
Нар. бѣл. пѣсн, ст. 409—410; Чубинський, Труды, т. I,
ст. 180—81; Пѣсенникъ, ст. 112—13. Акrostих: Стефан Дя-
ченко.

786. Пѣснь Престѣомъ Дхѣс. Утѣшителю мирѣ, || Храни
ниѣсъ вѣрѣс. Пор. Бог. 1790, ч. 62, 1825, ч. 62, 1850, ч. 66,
1886, ст. 138; Пѣсенникъ, ст. 199.

¹⁾ Сам текст піснї zaczynaєть ся уже на 76 к. Межи 75 і 76 кк.
вклеєна значно пізнійше ще одна картка з піснею значно піз-
нійшого пьсьма: Пѣснь Сѣомъ Николаю. Йграймо (в рукоп.
Йграймо), спікванмо. Акrostих: Іоан афтор.

79а. Пѣснь Сѣомъ Япстасъ ѿ Суглиствъ Хвѣсъ Лвцк. Что ты нарексъ, Япстасъ сѣый, || Служителю тайнъ, вѣсь ты естъ пречестный.

80а. Пѣснь Покаянная. Зболестію срѣца конію до Бѣа, || Настѣплетъ на мѣа вѣѣ смѣртная трикога.

80б. Пѣснь Сладчайшемъ Ісѣс. Ты еси, Ісѣ, ты моя радости, || Ты ми веселіе, ты моя сладости.

81а. Пѣснь Тремъ Сѣителемъ. Восхвалимъ пѣснями днесь торжественно || ѿ воскликнѣмо кѣпно пѣсенно.

82а. Пѣснь Покаянная. Надѣя моя в' найвышшаго Пана, || Же злая доля вѣдетъ ѿдогнана. Пор. М. Гр. Сѣпіванник, Зап. XV, ст. 37—38.

83а. Пѣснь Сѣомъ Ярхаггласъ Михаилъ. Ликдютъ вси на небеси || Ярхаггласкѣе словеси. Пор. Бог. 1790, ч. 157, 1825, ч. 158, 1850, ч. 159, 1886, ч. 164; Пochaївська збірка кін. 18 в. ч. 26; Чубіньський, Труды, т. I, ст. 166; В. Гн. Ліривки, ст. 46—47; В. Гн. У. д. в. ст. 62.

83б. Пѣснь Прѣтѣй Бѣи. Цвѣткъ мысленный || ѿ кринкъ полный. Пор. М. Гр. Сѣпіванник, Зап. XVII. ст. 79—80; Холмскій нар. календарь на 1885 г. ст. 174.

84б. Пѣснь Вторая. Тивровъ граѣ, гоине веселиста, || Благѣтъ во текѣ іави°. Акrostих: Тивровско.

85б. Пѣснь на Нѣлю Крѣтопоклоннѣю. Влѣка твари и Гѣдъ славы, || На крѣстъ пригвожденъ Панъ вшелакой хвалы.

86а. Пѣснь на Рождество Хрѣтово. Новый тридмѣѣ іависта, || Сѣсѣ миръ народиста.

87а. Пѣснь Вторая. Видѣк Бѣѣ, видѣк Творицѣ, же миръ погнелетъ. Пор. З культ. жвтя Укр. ст. 23, 17а; Kolberg, Wołyń, ст. 392.

87б. Пѣснь Третья. Дѣаа днесь Хѣ раждаеѣ || ѿ пеленами таѣ повиваеѣ.

88б. Пѣснь Прѣтѣй Бѣи. Чистаа Бѣѣ, || Грѣшнымъ людемъ Помощнице. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 218.

89а. Пѣснь на Нѣлю Цвѣтонѣснѣю. Цорко Сиѣнска, днесь веселиста. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 34.

90а. Пѣснь Воскресенію Хрѣтовѣ. Воскресъ Ісѣ ѿ грока, радость веліа. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 182; Пѣсенникъ, ст. 190—91.

906. Пѣснь ѿ Стрѣтѣхъ Хрѣстовыхъ. Црю Хї, Панє милый. Пор. З культ. житя Укр., ст. 22, 8а; П. Демущькый, Лира, ст. 3—4; Варенцовъ, Сборникъ р. д. стиховъ, ст. 233—4.

91а. Пѣснь Втората. Южъ ся жиди йзобрали. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 36.

92а. Пѣснь Престѣй Бѣи. Днесъ хощє вмираетъ Ісєва Мати, || Радєсть йквашєтъ, нетрѣка плакати.

926. Пѣснь Стѣомѣ Николаю. Стѣ Престѣй Шѣє, скорый Помещниче. Пор. З культ. житя Укр., ст. 24, 37а.

94а. Пѣснь Стѣомѣ Іваннѣ Златѣстѣомѣ. Златѣкованнєю трѣбѣ, ѿ. восхвалнимъ днє свѣри^т пастырскѣю. Пор. Бог. 1790, ч. 160, 1825, ч. 161, 1850, ч. 162, 1886, ст. 350; Чубинський, Труды, т. I, ст. 179—80; П. Безсоновъ, Калѣкѣ переходже, I, ст. 772—73.

946. Piesn swiatowa. Nacuszsie teusta smuca.

№ 2.¹⁾

1а. Пієня Богородицї: Мрїє, Мтїи всего свѣта.

2а. Пієня Ієусови: Ісє Хѣте || Ншѣ млѣтивнычє.

36. Чалма, пѣквашєма на похоронкѣ. Плачєса ѿ бѣжасяю. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 259; П. Безсоновъ, Калѣкѣ переходже, III, ст. 65—68, великоруськї варїянты 68—104; В. Варенцовъ, Сборникъ рус. дух. стиховъ, ст. 204—5.

7а. Пѣсны на Рождєство Хрѣтѣво. Яггѣль пастїрємь мѣвїлѣ, Пор. № 1, 306.

86. Яггѣли, знїжайтєса, || Коземлї зкїжайтєса.

96. Бѣкъ предвѣчний народїлєса. Пор. Бог. 1886, ст. 49; Пѣсенникъ, ст. 82—84; Чубинський, Труды, т. III, ст. 342, 383—384.

106. Всєленнаѣ кєселїєса. Пор. З культ. житя, ст. 21, 76.

12а. Дывнаѣ новїна. Пор. Бог. 1790, ч. 16, 1825, ч. 16, 1850, ч. 22, 1886, ст. 15; Пѣсенникъ, ст. 38—39; Головацькый, Народныѣ пѣсни, II, ст. 98.

13а. Стї Панєнка млѣнегѣ Сынка на^т породила. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 145.

¹⁾ Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка (Н. Т. Ш.), ч. 365.

146. Пѣсн' ст: Ярхїдіаконъ Стефанъ. Страданїе Мчїка Стефана прославляймо. Пор. № 1, 776. Акростях: Стефан Даченко.

166. Пѣсн' ст: Каснаю великомъ. Излі́сьмъ влѣдѣтъ востнахъ твоихъ. Ѡче. Пор. 3 культ. жвгтя Укр., ст. 23, 31а; П. Демуцькій, Лира, ст. 31; Лирники Валерїана Боржковскаго (Кїевская Старина, XXVI, ст. 692—3); А. Малинка, Лирникъ Евдоимъ Мыкитовычъ Мокровизъ (тамже, XLVI, ст. 438).

186. Пѣснь на Бѣсовленїе Гѣднє: Їврдѣ Рѣко оуготовїсьм. Пор. № 1, 316.

20а. Пѣснь на Стрѣтенїе Гѣнє. Подове" Радѣсьм, црїце, нїша заѣтѣспнїце. Свѣтло днес' лїкнїте, фалмї восклайцайте. Пор. Бог. 1790, ч. 36, 1825, ч. 36, 1850, ч. 37, 1886, ст. 72; В. Гн. У. д. в. ст. 155; Пѣсенникъ, ст. 127—128.

21а. Пѣснь на Неделю влѣднаго сына. Горє мнѣ грѣшникъ свѣдѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 33, 1825, ч. 33, 1850, ч. 38, 1886, ст. 74; Пѣсенникъ, ст. 145—146; Почаївська збїрка кїн. 18 в. ч. 29; П. Безсоновъ, Калѣки перехожїе, II, ст. 157—159; П. Демуцькій, Лира, ст. 47.

22а. Пѣснь на Неделю Сыропѣстїю. Подове" Фалшива" юноѣт, зрадлива фѣртѣно. Нарѣкахъ сїдѣцїе горка вавїлона. Пер. Бог. 1790, ч. 34, 1825, ч. 34, 1850, ч. 39, 1886, стор. 75; В. Гн. У. д. в. ст. 30; Пѣсенникъ, ст. 144—145.

23а. Пѣснь Великопостнїе. Юже декретъ поднїсѣтъ. Пор. Бог. 1790, ч. 41, 1825, ч. 41, 1850, ч. 46, 1886, ст. 92; М. Гр. Зап. XVII, ст. 55—57; В. Гн. У. д. в. ст. 168 і 170; Почаївська збїрка кїн. XVIII в. ч. 15; Холмскїй нар. календарь на 1885 годъ, ст. 178.

25а. Црїю Хѣте, Панє мїлїй. Пор. № 1, 906.

26а. Южсѣ жїдїи ѡзбралї. Пор. № 1, 91а.

276. Ѡ дѣцє Пречѣтаѣ. Пор. № 1, 326.

29а. Пѣснь на Блѣговѣщенїе Прѣѣт. Бїци. Лїкнї днес', Сїѡнє, возїграйте, горы. Пор. Бог. 1790, ч. 100, 1825, ч. 100, 1850, ч. 107, 1886, ст. 231; М. Гр. Зап. XVII, стор. 70; В. Гн. У. д. в. ст. 140; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 12—13; Катавасїя, Сербскїй Бїлгород, 1855; Пѣсенникъ, стор. 135—137.

31а. Прійде Архаггль вназаретъ ко дѣвк. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 36; П. Безсоновъ, Калѣкя, II, ст. 6 - 7.

32а. Посланъ бы^{ст} Архаггль Гаврїи^н ко дѣвк прч^{ст}ей. Пор. М. Гр: Зап. XVII, ст. 69—70; В. Гн. У. д. в. ст. 199—201; Пѣсенникъ, ст. 133 - 135.

33а. Пѣснь на Вѣханїе Гене, по^д: Іѡрданъ рѣкко. Цорко Сїѡнскал, їджъ веселїса. Пор. № 1, 89а.

34б. Пѣсны на Воскрєніе Х^{во}, по^д: Ѡдтровї дѣл. Воскрєсь Іс ѡ гроба, радостъ восїа. Пор. № 1, 90а.

35б. Изыйдѣте, аггловъ лїкї. Пор. № 1, 37б.

37а. Воссталъ Панъ Хс̄ змертвухъ нїк.

38а. Пісня св. Іванови: Іѡана бѣслова, || Й Рїторовъ сладка мова. Пор. № 1, 65б.

38б. Пѣсны Сѣомѣ Іерархъ Х^{вс} Нїколаю. Горы, сладость їскапайте. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 39; В. Гн. У. д. в. ст. 67—68.

39б. Подобє^н: Радѣйса, Црїе. Радс^нса, Нїколае, || Мы ктевѣ прївѣгає^н.

41а. Пѣсн' на Вознесенїе Гене. По^д Радс^нса зѣкло, дшї сїѡна. Бзыиде Бгь ко висотк горк. Пор. № 1, 39а.

42а. Пѣсны на Сшествїе Сѣаго Дха. Істочникъ дхонїи. Пор. № 1, 40б. Акроствх: Іосеф Реуте.

43б. Подобє^н: Іѡрданъ Рѣкко, зготовїса. Творче и Бжє, Пане ласкавїи. Пор. № 1, 74а.

44б. Пѣсны сѣомѣ Снѣфрїю пѣстиножит(елю). Се вѣгла бѣдалїса ѿ вѣстїню водвориса. Пор. Бог. 1790, ч. 192, 1825, ч. 193, 1850, ч. 195, 1886, ст. 419.

47а. Подобє^н: Бїе, вкрнымъ ѡборона. Снѣфрїи сѣи, встаростї рожденный.

49б. Пѣснь на Рождество ст Івана. Подов: Чѣтаж Бїе, грѣшнымъ людемъ помо. Сѣи великїи Прорче. Пор. В. Гн. У. д. в. стор. 64; Пѣсенникъ, ст. 124—125.

50б. Пѣсн' ст: апстло^м Петрѣ и Павлѣ. По^д: Фалшїваж юность. Сургань, їграйте. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 65; Пѣсенникъ, ст. 217—219.

52а. Пѣснь сѣомѣ проркѣ Ілїи. Істочниче благодати. Пор. № 1, 43а.

53а. Пѣснь на Превѣраженїе Гедне. На Олворѣ превѣразїса Іс Хс̄ славно. Пор. Бог. 1790, ч. 70, 1825, ч. 70,

1850, ч. 76, 1886, ст. 156; В. Гн. У. д. в. ст. 47; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 166—67; Пѣсенникъ, ст. 227—8.

54а. Пѣснь на Оуспеніе Прѣтой Бѣи. Архангѣли знеба пришли до бѣи. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 53 і 201; П. Безсоновъ, Калѣки, III, ст. 51—52; Пѣсенникъ, ст. 228—230.

55б. Пѣснь на Оуспеніе Чет: Глав: ст: Іоанна. Памятъ твоа првѣнаа ест сопохвалами. Пор. З культ. житя Укр., ст. 24, 40а; П. Демущький, Лвра, ст. 30—31.

57б. Пѣсны на Рождест: Прест Бѣи: поѣ: Мессіаши пришеѣ. Радость велѣа нѣѣ гавіса. Пор. Бог. 1790, ч. 83, 1825, ч. 83, 1850, ч. 89, 1886, ст. 196; В. Гн. У. д. в. ст. 193.

58б. Подобенъ: Архангѣли знеба пришли ко Бѣи. Радѣтеса, вси людіе, дѣаса раждаеть. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 195—196; Пѣсенникъ, ст. 33—34.

59б. Пѣснь на Воздвиженіе Чет: Крѣга Гедна. О трѣбѣженое древо, нанеѣже црѣ славы. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 40.

60б. Пѣснь на Покров Прѣтой Бѣи: Поѣ: Бѣе, вѣрныѣ оворона. Прѣста црѣца навѣсокоѣ тронѣ. Пор. В. Гн. У. д. в. стор. 55; Пѣсенникъ, ст. 39—41.

62а. Пѣснь ст: великомѣнкѣ Дѣмитрію. Наторжество вси мѣрно сотѣцѣса. Акростих: Николай А.

64а. Пѣснь ст: вѣ: мѣ: Параскевіѣ. Подобенъ Днесъ созѣваеѣ всю вселенѣю. Радостнымъ сердцемъ вси воздѣвѣзаймо гласъ. Пор. № 1, 25б.

65а. Пѣснь ст: Безсребрникѣ Козмѣ и Даміанѣ. Днесъ созѣваеѣ всю вселенѣю. Пор. № 1, 72б.

66б. Пѣснь ст: Архѣстратѣгѣ Мѣхайлѣ. Лѣкѣютъ вси нанѣси. Пор. № 1, 83а.

67б. Пѣснь ст: Іоанна Златоустомѣ: Поеѣврѣя: ѣ. Златоковаѣнѣю трѣбѣ, ѣ. восхвалѣмъ днесъ свѣрѣлкѣ пастѣрскѣю. Пор. № 1, 94а.

69а. Пісня св. Варварѣ: О колъ благодатѣ, || Ягнѣце ты матѣ.

70а. Пісня св. Николаевѣ: Дѣвныѣ водѣлѣхъ стѣтель великѣй. Пор. № 1, 23а.

71а. Пѣснь набожнаа. Ісполнѣса нѣо и земля чѣдѣсѣткѣйхъ, црѣце. Пор. № 1, 50б. Акростих: Іоан Волекѣй.

746. Пѣснь Прѣтой Бѣгородици. Радѣйсѧ, Црѣце, || Нѣша застѣннице. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 24; В. Гн. У. д. в. ст. 222; П. Безсоновъ, Калѣки, III, ст. 49—50.

756. Пречѣтаѧ Дѣо Мѣти рѣскаго краю. Пор. № 1, 66.

77а. Подобен: Се вѣгѧѧ ѡдалисѧ. Нѣйзглаголаѣна Тайна во мѣркѣ гавѣисѧ. Пор. 3 культ. жия Укр. ст. 25, 53а.

796. Дѣо Мѣти прѣвѣгѧѧ. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 51; В. Гн. У. д. в. ст. 224; Пѣсенникъ, ст. 299—301.

816. Подобен: Радѣйсѧ, Црѣце, нѣша застѣннице. Іѣе най-мѣлшѣй, Црѣю мѣрдникѣй.

826. Зволѣстѣю срѣца конѣю до Бѣга, || Настѣнѣт во мнѣ нѣк смѣртнаѧ трѣвога.

84а. Помышляю ѡ каѣннѣй азѣ. Пор. № 1, 646.

86а. Подобен: Радѣйсѧ зѣло, дѣи Сѣѡ. Ты, Повче, гоине веселѣсѧ, || Блѣгѣтѣ в Текѣ ѣзѣвисѧ. Акростих: Трофим.

87а. Хвалѣте Гѣда сонѣсѣ. || Сотворѣшаго сѣй свѣтѣ ѡвѣсѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 77, 1825, ч. 77, 1850, ч. 83, 1886, ст. 169; В. Гн. У. д. в. ст. 51.

886. Чѣлѣма ѡ Странномѣ Сѣдѣ. Горы, горы, дѣше мѣлѣ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 73—76. Акростих: Гедеон Пазѣй.

91а. Пѣсня на Рѣзѣво Богородици: Рождѣство славно прѣно дѣѣѧ. Пор. Бог. 1790, ч. 79, 1825, ч. 79, 1850, ч. 85, 1886, ст. 187; Почаѣвсѣка зѣбка кѣн. XVIII в. ч. 23; Чубѣн-сѣкнѣй, Труды, III, ст. 341—342.

93а. Кѣтко мѣй ѣ вѣѣ мѣѣ, || Пѣчалнѣѣ ѡслѣшѣй вопль мѣй. Пор. Бог. 1790, ч. 226, 1825, ч. 227, 1850, ч. 223, 1886, ст. 469.

№ 3.

1а. Кѣнець польсѣвоѣ вѣршѣ.

16. Пѣсня на Покрову Богородици: Воспойте согласно || Пѣснѣ новѣ прѣкрасно. Пор. 3 культ. жия Укр., ст. 26, 69а. Акростих: Волокнѣй.

3а. Чѣлѣма на воѣсенѣе Хѣво. Сотворѣжѣствуйте вси купно нѣкѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 53, 1825, ч. 53, 1850, ч. 57, 1886, ст. 121; Почаѣвсѣка зѣбка кѣн. XVIII в. ч. 19.

4а. Пѣснѣ (Оуспенѣю). Изидѣте архѣанѣгѣ(л)скѣе хорѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 107, 1825, ч. 107, 1850, ч. 114, 1886, ст. 256. Акростих: Иоан Во...

5а. Oczkniecie, liechu, || Przerwi sen twardy. Пор. Kantyczki, 1767, ст. 407—408.

6а. Пісня на boze Narodzenie. Przybiezeli do betlieiem pastyrze. Пор. Kantyczki. Podług wydania 1785, т, II, ст. 61—62.

7а. Anioł pastyrom muwil. Пор. Kantyczki, II, ст. 12—13.

8а. Piesn na boze narodzenie. Anioł pasterzom zwiastował.

9а. Dzieciatkosie narodziło. Пор. Kantyczki, II, ст. 11.

10а. Mesyiasz przyszedł naswat (sic) prawdziwy.

12а. Здаеть ся, кінець „псалми набожної“ з ст. 21а. Починаеть ся від: Что плачь Герекланта.

• 13б. Ти накрестк, Творче мой, каръзо оуранену (sic), || **Ї** безъбожни^х Геретиковъ копиемъ збодѣнный. Акrostих: Твмошей Рж.

15а. Пѣснь науспеніе Прѣтон Богородици. Троне вѣшкни“, дне^с двигънїста. Пор. Бог. 1790, ч. 105, 1825, ч. 105, 1850, ч. 112, 1886, ст. 251. Акrostих: Тростянец.

17а. Гей, самъ жиа не знаю, про такъ минк нсдно. Пор. В. Н. Перетцъ. Новыя давныя для исторіи старинной украинской лѣрки, Спб. 1907, ст. 6—7; Ю. А. Яворскій, Два замѣчательныхъ карпато-русскихъ сборника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету Св. Владимира, Київ, 1909, ст. 53—54.

18а. Piesn do obrazu Naysw(i)ę(t)szey Pa(n)ny Chełmskiey. Witay, nowa Jutrżeko kraiu Sarmackiego.

21а. Флама набожна. Жити неѡбвично вскѣтк неприлично.

22а. Беснойте небеса пѣснь велегла^сно.

22б. Леткльк чорний жукъ. Пор. З культ. жвтя Укр., ст. 28, 87а і ст. 67.

24б. Piesn Nayswię(t)szey Pa(n)nie. Госпоже небесъ и землї Царїце. Так мала зачинати ся духовна вірша, але зараз на вайблжшій картці починаеть ся пісня Параскеві:

25а. Радостни^м срѣце^м воздвїзає^м гла^с. Пор. № 2, 64а.

26а. Гей, неткнїтєста, короженкї. Пор. З культ. жвтя Укр., ст. 27, 78б і ст. 60.

26б. Ходжу та, блуджу посере^д ночї.

27б. Хрїсто^с па^н зме^ртви^н всталъ || И звїгнзтво штри-малъ.

28б. Юже декретъ подписуетъ. Пор. № 2, 23а.

296. Радуйтєся, нѣса, || Вѣтайте всѣ Ісуса.
306. Пѣснь оуспенію прѣвтой Бѣгородици. Чуде прѣлавно.
Пор. З культ. жия Укр., ст. 26, 676.
316. Пей и во'пени, || Коль благъ бѣтъ твоей.
336. О дѣице Пречѣтаѣ, || Мѣти благо'лове'наѣ. Пор.
№ 1, 326.
356. Ізидѣте Ярхагѣскіе хоры. Пор. 4а. Акrostих: Іоан
Волскій.
- 37а. Цвѣтъ мнѣ'ни дне' са родѣтъ. Пор. З культ.
жия Укр., ст. 22, 146.
- 38а. Пѣснь Сѣому Ярхѣстратиу Мѣхалу. О'рле'н-
шскій ѡ. коево'о страннѣи.
396. Воскресѣна дѣтъ про'вѣти'са нѣкъ. Акrostих: Вол-
скій Іоан.
416. Весело крикѣ'мо, || Воскрѣ'шаго хвалѣ'мо. Пор. Чу-
бѣнськѣи, Труды, III, ст. 27.
426. Радуйтєся, агѣловъ лики. Пор. № 1, 156.
- 44а. Jedyny muiy boze, kto mi psuje szyku.
- 45а. Piesń do świętego Mikołaja. Chwałę ty choszczę wo-
zdaty. Пор. Бог. 1850, ч. 178, 1886, ст. 383. Акrostих: Chi-
raszskowsky (I. Пашеовскѣи).
- 48а. Piesn do Pana Jezusa Zarwanickiego. Mayte, człowecy,
wiru ne suminnu. Акrostих: Mastyborsky.
- 49а. Пѣснь на Рождѣство Хѣо. Нова радост' стала ѣ'кв
в' нѣкъ хвала. Пор. Бог. 1790, ч. 22. 1825, ч. 22, 1850, ч. 28,
1886, ст. 25; В. Гн. У. д. в. с. 151—152; Чубѣнськѣи,
Труды, III, ст. 330—332; П. Безсоновъ, Калѣен, II, ст.
21—24; Пѣсенникъ, ст. 89—90; Kolberg, Wołyń, ст. 390—91.
496. Пѣснь на Рождѣство Хѣо. Глава во вышнѣ Бѣс,
воспѣ'вѣте, людѣе. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 139.
- 51а. Пѣснь на рождѣство Хрѣстово. Манда' вѣи'и к'сето
нѣ'правлаѣт. Пор. З культ. жия Укр., ст. 34—35. Акrostих:
Мастѣборскѣи.
- 52а. Пѣснь на Рождѣство Хѣо. Пси ѣзѣци кѣи'но с'лицѣ
агѣлскіе нѣкъ. Пор. № 1, 296.
536. Пѣснь Сѣома О'нофрѣю. Пойте всѣ согласно, ||
Дѣице пѣснь' краснѣ. Пор. Сборничокъ пѣней набожныхъ,
1862, ст. 65.

55а. Пѣснь Сѣмьмъ Аполомъ петръ ѿ павла. Радуеться Римъ дне° ликъѡ.

56а. Пѣснь наположеніе чтиѡа Ризи. Источникъ дне° намъ ѡзвѣстѡа. Акростихъ: Ян Масбовосквій (чѡ не Мавриборскій?).

57б. Пѣснь Зарванцка Прѣтой Бѣи. Мѡре шкрестніе страѡни сѡа всекѣ внемлѡ. Пор. З культ. жѡтя Укр., ст. 40—41. Акростихъ: Медзицки.

59а. Пѣснь ѡстрашномъ судѣ. Ѣ горе мнѣ грѣшному всюдолѣ плачѣѡ прѣстатѡ. Пор. Бог. 1790, ч. 36, 1825, ч. 36, 1850, ч. 41, 1886, ст. 79.

61а. Пѣснь Набожнаѡ. Хто тиѡко знаеть, цю Госпоѡ наневѣ. Пор. № 1, 44а.

62б. Пѣснь свѣцка. Помагай Богѣ вамъ, вамъ, || Да цѡ радѡисте намъ, намъ.

63б. Пѣснь свѣцка. Гѡй, негѣштесѡ, корожеѡкѡ. Пор. 25а.

64б. Пѣснь свѣцка. Сѡидѡтъ мѡѡвѣдъ на колоѡцк, шевкомъ вѡшѡиваетъ.

65б. Пѣснь наѡвѡденіе Прѣтой вѣа. Архѡереѡ Захарѡе, прѡймѡ дѡцѡ. Пор. Бог. 1790, ч. 88, 1825, ч. 88, 1850, ч. 94, 1886, ст. 205; Пѣсенникъ, ст. 62—63. Акростихъ: Архангел Гавриѡлъ прѡятъ

67б. Пѣснь Сѣмьмъ везеревнѡкомъ. Днесѡ созѡиваетъ всѡѡ вѣселенѡю. Пор. № 2, 65а.

69а. Пѣснь Сѣмомъ васѡлѡю. Ѣзлѡнѡйсѡ ѡ ѡустѣ твоѡхъ, ѡѡе прѡславне. Пор. З культ. жѡтя Укр. ст. 24, 32а.

70а. Пѣснь Сѣмомъ васѡлѡю великомъ. Ѣзлѡнѡйсѡ благодатъ во ѡстнахъ твоѡхъ, ѡѡе. Пор. №2, 16б.

71б. Пѣснь Іѡс Хрѡтѡ Распѡтомъ. Яхъ, ѡакъ жалѣ тяжкѡй неѡине вѡмѡрѡти.

73а. Пѣснь нарождѡство Прѣтой Богородѡци. Денъ радѡсти ѡ. нѡнѣ ѡсполнѡйсѡ.

74а. Пѣснь на Ѣошествѡе Сѣгого Дѡха. Источникъ дѡховнѡй. Пор. № 2, 42а. Акростихъ: Іосѡф Рете.

75б. Пѣснь свѣцка. Казавъ мѡкнѣ ватѡко погнати кози. Пор. Голов. Нар. пѣени, III, ст. 343.

76б. Psalma na narodzenie Pana Jezusa. W zlobie lezy. Пор. Kantyczki, II, ст. 63—65.

78а. Пѣснь сѣмомъ Николаю. Архѡереѡ сѣе Николаѡе сѡметъ. (Чѡ не останок акростиха: Аволсовкѡ?).

796. **Фалма Хртс Рашатомс Заркваницкка.** Златокова^{нїе} трѣви, днє воск^трѣвк^те. Акроствх: з Рогат(и)на Фалма.

82а. **Пѣснѣ стѣмс Іванс Богословс.** Йѡана богослова й рїторовѣ сла^ка мова. Пор. № 2, 38а.

836. **Пѣснѣ катицїзмава.** Трїа вѣк ѡцѣ, вѣк снѣ, вѣк Дхѣ стїи. Пор. Naczatki, ст. 221; Почаївська збїрка кїн. XVIII в. ч. 36.

876. **Пѣснѣ амежїю члѣвккѣ вжїю.** Коханого гдї в'тїрала. Пор. З культ. жїтя Укр. ст. 24, 396.

886. **(Пѣснѣ Благовѣщенїю прѣткї Бїи.** Да прїйдетѣ, в. вѣсѣмѣ мїрѣ радостѣ. Пор. № 1, 146. Акроствх: Демв(я)н.

90а. **Пѣснѣ ѡ страшнѣм сѣдѣ.** Лакнїцїй свѣтѣ, чѣмѣ нагрѣшнїе з'кло такѣ чатѣшнѣ? Пор. Бог. 1790, ч. 214, 1825, ч. 215, 1850, ч. 215, 1886, ст. 454; П. Демуцький, Двѣра, ст. 48—49. Акроствх: Лукаш Длонск(в).

93а. **Фалма ѡ страннѣм сѣдѣ.** Єгда дїша ѡтѣ тѣла ѣ. разлѣчатсїа. Пор. Бог. 1790, ч. 235, 1825, ч. 236, 1850, ч. 232, 1886, ст. 480.

№ 4.¹⁾

1а. **Покаянна пісня:** Горѣ, горѣ, дѣше моѣ без початку; починаєть ся від слів: Плачи ѣ. ѡ члѣче, поки часѣ майшнѣ. Пор. № 2, 886. Останок акроствха: Пазх.

Пѣс. ѣ. вонедѣлю стѣго неста. Плачи, дїше Іво^зрыдай горе. Пор. Бог. 1790, ч. 37, 1825, ч. 37, 1850, ч. 42, 1886, ст. 77; В. Гв. У. д. в. ст. 72 і 91; Пѣсєвникѣ, ст. 146—148. Акроствх: Паїї, очивидно: Пазїй.

16. **Пѣснѣ анѣтонїю.** Се вѣггаї оудалихса. Пор. № 2, 446.

2а. **Пѣснѣ амежїю.** Коханого гдї втїрала. Пор. № 3, 876.

26. **Пѣснѣ вонедѣлю крѣтопоказнѣ.** Земѣнѣкрѣ горныхѣ ко(г)сїа з'являєтѣ. Пор. № 1, 606.

36. **Пѣснѣ великопосна.** Црїю Хрѣте справѣдлїкї. Пор. З культ. жїтя Укр., ст. 22, 86.

4а. **Пѣснѣ благовѣщенїю прѣго.** Прїде Ярхангѣлѣ вназаретѣ ко дїи. Пор. № 2, 31а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 350.

46. Пѣснь благовѣщенію. Да прїдетъ в. всемъ миръ радост. Пор. № 3, 886. Акrostих: Демшан.

56. Пѣснь вѣхунію. Радѣста зѣло, дщи Сишны. Пор. Бог. 1790, ч. 44, 1825, ч. 44, 1850, ч. 49, 1886, ст. 99; В. Гн. У. д. в. ст. 32; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 169—172; Пѣсєвникъ, ст. 188—189.

6а. Пѣснь воскресенію Хѣс. Іїсъ Хсѣ змерт(в)ыхъ во-сталъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 179; Пѣсєвникъ, ст. 191—193.

66. Пѣснь воскресенію Хѣс. Воскресъ Іїсъ ѿгрова. Пор. № 2, 346.

7а. Пѣснь вонеделю фтоминс. Хвалите Гѣда сойбсѣ. Пор. № 2, 87а.

8а. Пѣ^с вонеделю мирносици. Водомъ Давыдовѣ страши-наа совершаютса.

9а. Пѣснь сѣомъ ишанс вогословс. Ішана вогослова. Пор. № 3, 82а.

96. Пѣ^с вонедюлю раслабленаго. Низглагола^ннаа тайна во мѣрѣ тависта. Пор. № 2, 77а.

106. Пѣснь Вознесенію Хѣс. Взыде въ ковкостѣ горѣ. Пор. № 2, 41а.

116. Пѣснь вонеделю самаряныни. Бдїе, вѣрны^м шко-рона. Пор. № 1, 46.

12а. Пѣснь вонеделю слѣпаго. Ішо Бого^м предизбра^нс. Пор. № 1, 54а. Останок акrostивха: Якоя.

126. Пѣснь вонеделю сѣихъ шїѣ в оникси. Істочникъ Дѣовныи. Пор. № 3, 74а.

13а. Пѣснь насонествїе сѣго Дѣа вонеделю пидеся-тѣю. Со иссе, дна пидесятѣго || Послааъ естѣ намъ Дѣа ѿшїа своего.

14а. Пѣснь вонеделю всѣхъ сѣихъ. Востыхъ Сѣла Мѣи.

15а. Пѣснь вонеделю первѣю. Дикни твоа та(й)ни. Пор. № 1, 96.

155. Пѣсн вонеделю ѣю. Вселе^нныи свѣтѣ, людие стра^н-ныи. Пор. Naczatki, ст. 242; Почаївська збірка кн. XVIII в. ч. 7; Бог. 1790, ч. 111, 1825, ч. 112, 1850, ч. 120, 1886, ст. 269; Шейвъ, Народныя бѣлорусскія пѣсєви, ст. 406—407.

16а. Пѣснь вонеделю їю. Главни гра^д чѣдесъ исполнїста. Акrostих: Серафв.

17а Пѣснь вонедѣлю Дю. Чистага бѣце, || Грѣшныѣ людеѣ Помощнице. Пор. № 1, 886.

Пѣ(с)нь стомѣ Петрѣ и Павлѣ. Органы, Гранте. Пор. № 2, 506.

17б. Пѣснь вонедѣлю Ю. Радѣйсѣ, црѣце, || Наша зачѣтѣнице. Пор. № 2, 746.

18б. Пѣснь пророкѣ Іаню в. Істочниче бѣти. Пор. № 2, 52а.

Пѣснь вонедѣлю Ю бѣци. Прѣтага Дѣво Мѣти рѣскаго краю. Пор. № 2, 756.

19б. Пѣснь вонедѣлю Ю. Прѣтага Дѣво Мѣти, словесни раю. Акроствх: Паз. Далѣ видерто що найменше двѣ картки.

20а. Кінець якоѣсѣ вѣрші.

Пѣснь вонедѣлю І. Іван нама, Бже сонѣсѣ рѣсѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 218, 1825, ч. 219, 1850, ч. 219, 1886, ст. 461; В. Г н. У. д. в. ст. 30 – 31.

20б. Пѣснь напреображеніе Гѣдне. Надаворѣ преображеніа Іисѣ Хѣсѣ славно. Пор. № 2, 53а.

21а. Пѣснь вонедѣлю аї или оуспенію. Архагѣли знеба пришли до вѣци. Пор. № 2, 54а.

21б. Пѣснь оуспенію бѣци. К (sic, Я) паненка здѣмкшисѣ. Се продовженіе попередньої вѣрші.

22а. Пѣснь оуспенію бѣци. Радѣйтѣсѣ Яггѣкиа лики. Пор. № 3, 426.

23а. Пѣснь вонедѣл. вї или оускновенію. Же пришедши црѣю лѣми дѣца рече. Се продовженіе якоѣсѣ вѣрші.

23б. Пѣснь оускновенію. Памятѣ твоя правѣнага. Пор. № 2, 556.

24а. Пѣснь рожтѣвѣ прѣтей бѣци. Рожѣтво славно прѣно Дѣви Мрѣни. Пор. № 2, 91а.

24б. Пѣснь вонедѣлю гї бѣци. Хвалиѣ ты блжеце Прѣта Дѣце.

25б. Пѣснь вонедѣлю ді бѣци. Достоинно еѣт двѣ величати.

26а. Пѣснь вонедѣлю ї бѣци. Послаѣ быѣт Архагѣ Гавриаѣ. Пор. № 2, 32а

26б. Пѣснь вонедѣлю сї бѣци. Глю теѣк, радѣйсѣ шѣрадована.

276. Пѣснь вонедѣлю зѣвѣдци. Ѡ прекра^{на}а црѣе, злата днана.

28а. Пѣснь вонедѣлю ѡвѣдци. Їстин^{ныи} швразъ тво^о, Мрѣе па^{но}.

286. Пѣснь Покровк Пр^{тои} Бѣдци. Їсполниса нѣо Иземла чдскъ твоухъ, црѣе. Пор. № 2, 71а. Останок акроствха: Іоат.

296. Пѣснь ПокровѠ Пр^{то} Бѣдци. Фвдованк^и храмъ твой ч^{стны}, ш мти ксепкта(та)на. Акроствх: Францек.

306. Пѣснь мчници Параскеви^и. Мчнице сѣла, па^{на} всекраснаа.

Пѣснь Параскеви мчници. Радост^{ни}мъ сердце^м си возд^{ви}зае^м гла^о. Пор. № 3, 25а.

316. Пѣснь Параскеви мчци. Воситаласъ такоже солнце.

32а. Пѣснь Димитрию сѣомѠ. Онсоло^мскаа свѣкто^ч оукра^{си}са. Акроствх: Феодор.

326. Пѣснь вонедѣлю дѣ. Весело спѣва^{те}, цоло^м оудла^{ри}те. Пор. Бог. 1790, ч. 112, 1825, ч. 113, 1886, ст. 298; Пѣсни благовѣйныя, Почаїв, 1806. 626; Почаївскаа збѣрка кн. XVIII в. ч. 1; Д. Мордовцевъ, Малорусскій литературный сборникъ, Саратовъ, 1859, ст. 188—94; П. Безсоновъ, Калѣки, I, ст. 684—685.

336. Пѣснь вонедѣлю кѣвѣдци. Бовесел^кмъса, Янесм^стѣмъса.

346. Пѣснь сѣомѠ миханѠ. Михаиле, кто яко бгъ велики возоп^{кл}е^о. Пор. № 1, 26а.

356. Пѣснь вонедѣлю ка или вознесению. Бси пазыци к8пно сло^{ци} возклик^кте. Пор. № 3, 52а.

36а. Пѣснь воведению вѣдци. Восклик^кте, вострѣв^кте. Пор. № 1, 14а.

366. Пѣснь воведению вѣдци. Бост^нх сѣла Мти. Пор. 14а. По двох строфах вѣрша переходить в пѣсню Евстафѣеви з останком акроствха: нѣовскі Ян.

376. Пѣснь вонедѣлю кв вѣдци. Тамъ нагор^к поднебо^м ид^{ст} двѣ дш^кки.

38а. Пѣснь стомѠ андрю апостола. Ко всю землю Изыде в^кцаніе твоѣ. Пор. № 1, 666.

39а. Пѣснь вонедѣлю кг архипастырскна. Ягнице стра^чена. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 172; Пѣсенникъ, ст. 253—254.

40а. Пѣснь николаю сѣомѸ. Ѡ, кто, кто Николаю лю-
виѣ. Пор. № 1, 75б.

40б. Пѣснь сѣомѸ Николаю. Горѣ сладость Искупати. Пор.
№ 2, 38б.

41б. Пѣснь Зачатию вѣдци. Бострѣвѣте трѣбѣ гласоѸ.
Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 51. Акростих: Влив (Василій?) Ілвіцкі.

43а. Пѣснь сѣомѸ ІванѸ Богос. Глаѣ Гѣднѣ наведеѣ во-
пѣетѣ. Пор. 3 культ. житя Укр., стор. 23, 18а.

№ 5.¹⁾

1а. Звѣрал(н)сѣ, в'звѣвал'сѣ, ѣкъ вѣ ѡглаѣдѣиѣ.

1б. Пѣснь н(а)рождѣств(о) Хрѣо. Всел(е)ннаѣ веселїсѣ.
Пор. № 2, 10б.

2б. Пѣснь нар(о)ждѣство Хрѣво. Ангѣлъ пастїреѣ мовїѣ.
Пор. № 1, 30б.

3б. Пѣснь н(а)ждѣтво Хрѣо подоб(е)нѣ засвїе лежї.
Вїаслѣѣ леж(н)ѣ, хѣжѣ повѣжитѣ. Пор. 3 культ. житя Укр.,
ст. 21, 4а. Акростих: Василїй.

5а. Пѣснь нарождѣство Хрѣво. Новаѣ радост' свѣтѣсѣ
звѣвала. Пор. № 1, 28а.

6а. Пѣснь нарождѣство Хрѣво. Глава век(н)шнїѣ Бгѣ
воспѣвайте, мѣдїе. Пор. № 3, 49б.

8б. Пѣснь нарождѣство Хрѣво. Див'наѣ новїна, нїнѣ
Панна Єнна. Пор. № 2, 12а.

9б. Piesń narodzenie Pańskie. Anioł pastyżem tuwił.
Пор. Kantyczki, II, ст. 12—13.

10б. Пѣснь ѡ страш(н)оѣ сѣдѣ. Плачї, дшѣ, и ридѣ
горе. Пор. № 4, 1а.

11б. Пѣснь ѡ страшноѣ сѣдѣ. Єгда дша ѡтѣкла вѣ.
раз'лѣчаѣсѣ. Пор. № 3, 93а.

13а. Свїтѣска вїрша про хрестиввї: Я мї при'шлї з вѣго
домѸ. Пор. мою замїтку „З фольклорних завѣть Маркїана
Шашкевичѣ“, Записки Н. Т. ім. Ш. СІХ, ст. 145—146; Голов.
Нар. п. II, 140—141.

14а. Пѣснь ѡ страшноѣ сѣдѣ. Ѡ горе мнѣ грѣшноѣ
сѣдѣ. Пор. № 2, 21а.

¹⁾ Збїрка проф. Калужняцького.

15а. П'кен' свѣцка. **Ќухъ, іакъ серцѣс неидѣти, || Когс
любю неидѣтїи.** Пор. З культ. житя Укр., ст. 28, 846 і ст. 65.

16а. **Фал'ма свѣцка. Флѣшкажъ моѣ потѣха, кѣлк-
шокъ радостїи.** Пор. З фольклорних занятъ, ст. 147—148.

17б. П'кен' свѣцка. **Сїдїтъ мѣвѣд' на колѣцѣ, шов'-
комъ вишїваетъ.**

18б. П'кен' великон(с)'(т)на. **Царѣ Хрѣте, Пане милїи.**
Пор. № 1, 90б.

19б. **Фал'ма нарождѣство Хрѣтово. Весела свѣтѣ но-
вїна.** Пор. З культ. житя Укр., ст. 21, 6а; Д. Мордовцевъ,
Малор. лит. сборникъ, ст. 347.

21б. **Фал'ма навѣговѣщенїе. Да пр(и)йд(е)тъ ѿ всемѣ
мїрс радость.** Пор. № 4, 4б. Акростих: Демїян.

22б. **Фал'м' навѣханїе поѣ иѣрданъ рѣкко. Цер'ко си-
ѣнскаїа, южъ веселїсїа.** Пор. № 2, 33а.

24а. **Фал'м' нашествїе стїго Дѣа. Источнїкъ дѣхов'нїи.**
Пор. 4, 12б.

25а. **Фал'мъ вїн чѣдов'ной лїсовецкой. Лїкїте нїнѣ
в'сї || Колїсов'цѣ весї.** Акростих: Лїсовецка Мати.

26б. П'кен' **ѡраспїтїѣ Хрѣтово^м. Скажї мѣнѣ, соло-
вѣю, прав'дѣ, || Гдѣ іа своего зквїтелїа знайдѣ.** Пор. В. Гн.
У. д. в. ст. 167 і 258.

28а. **Фал'мъ свѣцка. Дайшовъ лїшокъ їз'вар'шавї.**
Пор. З культ. житя Укр. ст. 29, ст. 96а і ст. 71—72.

29б. **Фал'мъ на Покровъ Прѣто' Бїи. Госпо'те согла'но.**
Пор. № 3, 1б. Акростих: Волекїи.

31а. **Фал'мъ Стїлю Хрѣс Нїколаю. Дївнїи водѣлѣ^ѣ
Свѣтї(тѣ)ль велїкїи.** Пор. № 2, 70а.

32а. **Фал'м' Стїс Ялексею. Коханаго, гдї в'тїрала, ||
Ма'ка Сїна жаловала.** Пор. № 4, 2а.

33б. **Фал'мъ Стратѣ^м Хрѣтовїмъ. Царѣ Хрѣте спра-
ведлївїи.** Пор. № 4, 3б.

35а. **Фал'мъ напокровъ Прѣвато' Бїи. Благоскѣтїте
д(н)есъ радѣсть в'семѣ мїрс.** Пор. № 1, 54б.

36а. **Фал'мъ ѡ страшно^м Свдѣ. При'детъ члѣ, гдї
Гдѣ наѡблацѣ^ѣ славно || Прїде^ѣ в'сѣхъ свдїтї со'лавою
їав'но.** Пор. Шейнъ, Нар. бѣлорусскїа пѣзвн, ст. 401—403;
П. Бевсоновъ, Калѣкн, III, ст. 108—110.

376. Пѣснь с(вя)той Великомученици Кар'варѣ. Прѣстател'ницѣ во'мертно' годнѣ Кар'варѣ стѣс во'хвалѣмъ. Пор. Бог. 1790, ч. 163, 1825, ч. 164, 1850, ч. 165, 1886, ст. 357. Акростих поцсованій: Пясецки Семноевн.

№ 6.1)

1а. Кінець похоронної пісні: Источникъ слезы разливайтєса. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 87—89; Пѣсенникъ, ст. 326—328.

2а. Пѣснь на погребѣ Ѣ всесветнаго свѣта. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 105 і 106; Пѣсенникъ, ст. 331—332.

3а. Пѣснь на погребѣ. Прійшоуць часъ мой того лѣта. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 107; Пѣсенникъ, ст. 330—331.

3б. Пѣснь Сошествію ст. Дѣа. Источникъ дѣховный. Пор. № 5, 24а. Акростих: Іосиф уе.

4а. Пѣснь на Воздвиженіе чѣснаго крѣта. Зарваницка. Зъ Смпѣрок' горних' Бѣкъ са з'ѣвляѣт. Пор. № 4, 2б. Акростих переплутаній: Зарванца Фамла (Зарваницка Фалма).

5а. Пѣснь Воскресенію Гѣдню. Воскрєсъ Іѣ ѿ гроба. Пор. № 4, 6б

6а. Пѣснь Во Ндлю Ѡминѣ. Поѣ: Воскрєсъ Іѣ ѿ гроба. По востаніи твоем' прєславномъ, Хрѣте, ѣвлейса. Пор. Пѣсенникъ, ст. 193—195; В. Гн. У. д. в. ст. 43—44.

6б. Пѣснь во Ндлю Сыропѣсенію. Плакалъ са ѣдамъ прѣ Раѣмъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 59; Пѣсенникъ, ст. 153—154; П. Безеоновъ, Калѣки, Москва, 1869, ст. 236—262.

7а. Пѣснь Благовѣщенію Прѣтой Бѣи. Да прійдеѣт, в. всемъ миръ радоѣт. Пор. № 5, 21б.

8а. Пѣснь Бѣожвленію Гѣдню. Іѣрданъ рѣкко, оѣготовиѣса. Пор. № 2, 18б.

8б. Пѣснь Прѣтой Бѣи. Дѣво мати прєлагаѣа. Пор. № 2, 79б.

9б. Пѣснь Прѣтой Бѣи. Бѣдї восхвалєнна ѿ всѣх' родов' земных'. Пор. В. Гн. ст. 219.

10а. Пѣснь Стѣомѣ Дѣхѣ. Утѣшитєлю мїрс. Пор. № 1, 78б.

1) Н. Т. Ш. 345.

105. Пѣснь на Покровѣ Прѣтой Бѣи. Воспойте согласно пѣснь новѣ прекрасно. Пор. № 5, 296.

116. Пѣснь ѿ Ядамъ ѿ Евк. Размышлалъ сѣкѣ Ядам'. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 60.

126. Пѣснь ст. Пророкъ Илїи. Поѣ: Похвалѣ прїнесѣ. Галладїйскїй славыый Прѣче жителю. Пор. Бог. 1790, ч. 202, 1825, ч. 207, 1850, ч. 205, 1886, ст. 436.

13а. Пѣснь стѣмъ Янѣомъ Петръ ѿ Павла. Поѣ: Лїквїи днеѣ, Сїѿне. Днесѣ всї Хрїстіане радосно лїквїютѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 200, 1825, ч. 201, 1850, ч. 203, 1886, ст. 431; Пѣсенникѣ, ст. 220—223. Акростих: Димїтр Левковски.

146. Пѣснь на Превѣраженїе Гѣдне поѣ: Сѿ(т) оутровы Дѣмъ. На Оаворѣ превѣразѣ Іс Хѣк славно. Пор. № 4, 206.

15а. Пѣснь на Оуспенїе Прѣтой Бѣи. Поѣ: Пракды весна. Ярхангелы звѣа прїишли до Бѣи. Пор. № 4, 21а.

156. Пѣснь Рождствѣ нѣ(с)той Бѣи. Поѣ Нѣо ѿ земѣ. Рождствѣо славно прѣсно Дѣмъ. Пор. № 4, 24а.

166. Пѣснь на Воздвиженїе чѣнаго крѣста. Поѣ: Излїасѣ благо(даты). Златокова^{ннїю} трѣкѣ днеѣ вострѣвїте. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 47. Останок акростиха: з Рогатна лм (з Рогатвна Фалма).

176. Пѣснь Коведенїю Прѣтой Бѣи. Поѣ: Радвїсѣ, црѣе. Евктлїа Герлице, оутреннаѣ деннїце. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 52; Пѣсенникѣ, ст. 67—68.

18а. Пѣснь Коведенїю Прѣтой Бѣи. Ковчегѣ слова, ѿ, злата кадилица.

186. Пѣснь Стїлю Николаю. Поѣ: Радвїсѣ, Марке. Радвїсѣ: Нїколае, мы к' теѣк прикѣгаѣм.

19а. Пѣснь Стїлю Николаю. Поѣ: Предвѣщнїи. Сѿ кто, кто нїколаѣ лѣвнт'. Пор. № 4, 40а.

20а. Пѣснь на Погреѣк. Прїишол' чаѣ мой того лѣкта. Пор. За.

206. Пѣснь Стїомѣ Ярхангелѣ Мїхалѣ. Поѣ: На Оаворѣ. Мїхалѣ, кто ꙗко Бѣк келми возопїлѣѣ. Пор. № 4, 346.

21а. Пѣснь свѣцкаѣ (про козака ѿ Кулину). Сѿи кхалѣ козакѣ на оукраинѣ. Пор. др. Иван Франко, Студїи над украинськїми народнїми пїснями, Львїв, 1913, ст. 110—114; Ю. А. Яворскїй, Два замѣчательныхъ карпато русскїхъ сбор-

ника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету св. Влади-
мира, Кіевъ, 1909, ст. 40—44.

21б. Пѣснь Рождѣствѣ Хрѣтѣ. Ёй паненка миленаго
сына намъ породила. Пор. № 2, 13а.

22а. Пѣснь Рождѣствѣ Хрѣтѣ. Предвѣчный родился
под лѣткамъ. Пор. Бог. 1790, ч. 17, 1825, ч. 17, 1850, ч. 23,
1886, ст. 13; Пochaйвська збірка кін. XVIII в. ч. 12; М. Гр.
Зап. XVII, ст. 66; Чубіньский, Труды, III, ст. 370; В. Пе-
ретцъ, Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, I,
1, ст. 368—369; П. Безсоновъ, Калѣки, II, ст. 79—81; Пѣ-
сенникъ, ст. 90—92.

23а. Пѣснь Богоявленію Гѣдню. Поѣ: Воскрѣ Іѣ ѿ гроба.
Крещается Блаѣка въ Іѡрдани. Пор. М. Гр. Зап. XIV, ст. 11
(Misc.) і XV, ст. 48; В. Гн. У. д. в. ст. 26.

23б. Пѣснь (на) Богоявленію Гѣдню. Іѡрданъ рѣкѣ, оѹго-
товіста. Пор. 8а.

24а. Пѣснь Благ(о)вѣщенію Прѣ(той) Бѣи. Лѣкѣи днѣ,
сѣѡнѣ. Пор. № 2, 29а.

25а. Пѣснь Рождѣствѣ Хрѣтѣ. Богъ предвѣчный наро-
дидъ сѣ. Пор. № 2, 9б.

25б. Пѣснь Стѣю Васілію. Изліася благодать ѿ 8еть
твонѣ, ѡче. Пор. № 3, 70а

26а. Пѣснь Стрѣтенію Гѣдню. Поѣ: Радѣи сѣ, царѣ.
Свѣтло днѣ лѣкѣите. Пор. № 2, 20а.

26б. Пѣснь на погрекѣ младаѣнца. Ѣ Бѣе ласкавыи, ѡче
безъконечный. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 92 і 93.

№ 7.¹⁾

1а. Пѣсня св. Варварі. Ѣ Баркаро Мѣчнице. Без перших
чотирох стрѡф. Пор. № 1, 67б.

1б. Пѣснь Прѣ Бѣи. Дѣкво мати преклагана. Пор. № 6, 8б.

3б. Пѣснь Нарождѣство Хство. Нѣва радость стала.
Пор. № 3, 49а.

5а. Зарванцька „Чалма“; задержані стрѡфы в акрости-
хом останнього слова. Пор. № 6, 4а.

6б. Чловекъ еденъ вогачъ вѣлкъ.

9а. Пѣсня про тершнѣи Христа без початку.

¹⁾ Н. Т. III. 364.

- 15б. Пресвѣтѣе рождество твоѣ на вс(ь) свѣтъсѣ завило.
- 16а. Пѣснь ш адамк ѿ ш евъ, колѣ врю влай. Поженже, ево, выдло || До ворѣ накалило.
- 18а. Пѣснь Бѣи. Бѣди возхвалена ѿвск^х родо^в земныхъ. Пор. № 6, 9б. Останов акростиха: Бачнен.
- 19б. Пѣснь набожна. Чемѣ церква, чемѣ Хри^отва, чемѣ ламе(н)тѣенѣ.
- 21а. Пѣснь. Величай, дѣше моѣ, Пречистѣю Па(н)нѣ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 198.
- 22а. Пѣснь Прѣтой Бѣи. Дивна твоѣ тайни, чистаѣ, гавнѣ. Пор. № 4, 15а.
- 23б. Пѣснь Богородици. Радѣйсѣ, царице, наша застѣпнѣ. Пор. № 4, 17б.
- 24б. Пѣснь Бѣи. Чистаѣ пано, сличнаѣ царице.
- 26а. Пѣснь на ѿбрѣзанѣ Гдѣе. Возвеселѣсѣ, церковѣ сѣи^нскаѣ, || Ликѣи радосно Иерусалимскаѣ.
- 28б. Пѣснь. Яггели, знизайтѣсѣ.
- 29б. Пѣснь нарождество Х^ово. Новая радостѣ свѣтъсѣ завила. Пор. № 5, 5а.
- 30б. Пѣснь Пресвѣтой Бѣи (въ) Тивровѣ. Тивровѣ гойнѣ веселѣсѣ.
- 31а. Пѣснь свѣтомѣ Дѣхѣ. Оутѣш(н)ѣю мирѣ. Пор. № 6, 10а.
- 32б. Пѣснь етомѣ Дѣхѣ. Источникѣ дѣховний. Пор. № 6, 3б.
- 33б. Пѣснь Пресвѣтѣѣ Богородици. Ѣмѣпѣретѣ свѣтлѣишнѣ.
- 34б. Пѣснь ѿмѣц Х(р)истовои. Повѣчемѣ (sic), соло-вѣю, правдѣ. № 5, 26б.
- 36а. Ѣгалилеѣ Хѣъ конурданѣ. Пор. М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 11; В. Гн. У. д. в. ст. 153.
- 37а. Радѣйсѣ зѣло, дѣгк сѣи^нна. Пор. № 4, 5б.
- 38б. Пѣснь свѣцка. Дандет' козакѣ зѣкрины. Пор. В. Гн. Хоцен. спѣван. Лев. Зап. ХСІ, ст. 114—115.
- 40а. Пѣснь великопосна. Прѣидѣ часѣ, гдѣ Господѣ на-шѣлацнхѣ славнѣ. Пор. № 5, 36а.
- 42а. Пѣснь нарождество Христ(о)во. Шасливнѣ часн вѣкомѣ нѣк южѣ настали.
- 44б. Пѣснь Сѣтомѣ Василию. Изнайсѣ благодатѣ во-снахѣ твоихѣ, ѿче. Пор. № 6, 25б.

46а. Пѣснь Апостола Петра и Павла. Пристѣ (sic), вир-
ний хртїанъ сокоры.

46б. Гѣй, повѣч же мѣ, соловѣю, правду. Пор. В. Н.
Перетцъ, Новыя данныя, ст. 9—10.

№ 8.¹⁾

1а. Piesn (на Рїздво). Do nug twoich się zblizamy. Пор.
Kantyczki, III, ст. 17—20.

2а. Кїнець піснї на тему смертї.

2б. Piesn. Dusza sciałemsia przemowiała. Łaknuszcy swite,
czem nahrisni ziło (o)czatuesz? Пор. № 3, 90а. Акростях: Łu-
kasz Dłonski.

4б. Prydet hodyna. Пор. Почаївська збірка кїв. XVIII в.
ч. 37; Naczatki, ст. 234; Я. Головацькый, Нар. пѣсни, III,
ст. 281—283; А. Малюка, Лирникъ Евдокимъ Мыкитовичъ
Мокровицъ (Кїевская Старина, XLVI, ст. 440—41).

6а. Piesn o Panu Jezusi Turynieckim. Trę Boha wysnaho ||
Isusa sładkaho. Акростях: Tarnawski.

7б. Bidaz moyey hoł(ow)oyci, ou, ou.

8б. Obludne nosy y dni oplakane.

9б. Ach, mni zal peromału. Пор. З культ. житя Укр. ст.
69, ч. 14.

10а. Co za awatarz (sic) stego ludzie maio (sic).

10б. A wy ludzie dobry.

11б. Boh naturu 2 chosczet yzbawyty. Пор. Бог. 1790. ч.
2, 1825, ч. 2, 1850, ч. 2, 1886, ст. 6; Пѣсенникъ, ст. 84—85.

13а. Piesn Poczaiowska nayswię. Pa(n)ny. Wselenoy swita.
Пор. № 4, 15б.

14б. O preswiataia diwo, pomocznycze moia. Пор. № 1, 10б,

15а. O hore mni Hrisznyku suszu (sic). Пор. № 5, 14а.

16б. Nawuicy gromada.

17а. Stę Vndrak (?) przygnała wieprzukuw pare.

20б. Szasływie czaszy (sic).

№ 9.

1а. Кїнець піснї Богородицї.

Пѣснь шѣтомъ шнѣфрїо натей подевинъ прѣчѣта. По-
моцника кто (и)ищиши, имани вскорѣ. Пор. Naczatki, ст.

¹⁾ Н. Т. III. 378.

247—250; Бог. 1790, ч. 193, 1825, ч. 194, 1850, ч. 196, 1886, ст. 421; Пѣсенникъ, ст. 207—209.

3а. Пѣснь престоу вѣродниці. О престоу дѣво, по-мошнице моя. Пор. № 8, 146.

4а. Псалма пресвѣтой вѣродниці. Богомъ избраннаа мѣи, дѣо вѣроковице. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 43; Бог. 1790, ч. 141, 1825, ч. 142, 1850, ч. 142, 1886, ст. 314; Чубинський, Труды, I, ст. 163; В. Перетць, Историко-литературныя вѣслѣдованія и матеріалы, I, 1, ст. 384—385; др. Іл. Свенцицький, Рукописи львівських збірок, I (Львів, 1906), ст. 66.

5а. Пѣснь вѣдномъ сиротѣ. Великий мой жалю, по-что ма смѣцнешь? Пор. Записки Юго-Западнаго Огдѣла И. Р. Г. Общ. I, Матерьялы, ст. 29—30. Авроствх: Васвли.

6б. Пѣснь (о) сиротѣ вѣдн(н)омѣ. Размишляю шканиї и шниваю. Акроствх: Романъ Корецк(ий).

7б. Пѣснь свѣтоваа. Благодаримъ тя, создателю всего свѣта. Авроствх: Базвли.

9б. Пѣснь набожн(н)аа. Днесъ шмираетъ исѣсова мати.

10а. Обладне ноци и днѣ шплакане. Пор. № 8, 86.

11б. Пѣснь пока(а)нна. Гей, доколѣ нещасливый восвѣтѣ живѣ. Авроствх поцесованнї: Гешроуши (Георгвї).

13б. Шастїе шастнемъ, вѣдное мое.

14а. Ой, вишенька, черешенька || Наровила лишенька.

15а. Поїхавъ мой милый пожврахвий (sic).

15б. Кажѣтъ люде, шо та шмѣрѣ. Вѣчний мой жалю и тѣга намоемъ серѣденкѣ.

17а. Кїнець шенї св. Трїдцї.

Пѣснь великопостнаа. Царѣ Хрѣте, пане милый. Пор. № 5, 336.

19а. Пѣснь великопостнаа. Царѣ Хрѣте, пане милый. Пор. № 5, 186.

20а. Пѣснь великопостнаа. Родѣ жидовский затвореный. Пор. В. Гн. Лїрнїав, ст. 25—26; Чубинський, Труды, т. III, ст. 20; Записки Юго-Зап. Огд. за 1873 годѣ, Матерьялы, стор. 28; Боржковскїй, Лїрнїки, ст. 693—94.

21а. Пѣснь набожвенїе хрѣтово. Коньми, неко и землаа. играл славно. Пор. Бог. 1790, ч. 25, 1825, ч. 25, 1850, ч. 30, 1886, ст. 59; Пѣсенникъ, ст. 118—119; П. Демуцький, Лїра, ст. 12—13.

22а. Таходикъ черчикъ понадводою.

23а. Пѣснь острашномъ сѣдѣ. Помилуаю день и часъ страшний.

24а. Псалма навествиженіе крѣтѣ. Госпойте вси днесь пѣснь новѣ. Початокъ акростиха: Вас.

25а. Пісня на Великдень безъ початку „Єрусалиме, свѣтелъ надъ звѣзды днесь буди“. Пор. З культ. житя Укр., ст. 29, 102а; Холмскій нар. календарь на 1885 г. ст. 178—9.

28а. Пѣснь стомѣ Василию. Йзліаста кагодать воветнахъ твоихъ, Ѡче. Пор. № 7, 44б.

30а. Пѣснь на Вознесеніе Хростова (sic). Єлешнѣ гѣоринкѣ свѣтит(с)я. Пор. Бог. 1790, ч. 58, 1825, ч. 58, 1850, ч. 62, 1886, ст. 131. Акростих: Еветафій.

31б. Пѣснь престою Бѣи Чѣдовной. Ѡ все пѣтати маѣи. Пор. Бог. 1790, ч. 129, 1825, ч. 130, 1850, ч. 129, 1886, ст. 287; Пѣсенникъ, ст. 323; Вагаѣcz, Cudowne obrazy, ст. 16; Холмскій нар. кал. на 1885 г. ст. 175.

32а. Пѣснь свѣтоваи. Возри всакъ насмерть шебразъ сѣхой.

33б. Пѣснь шнѣфрїю. Ѡ преподобне и превлаженне. Пор. З культ. житя Укр. ст. 25, 51б; П. Демущький, Лира, ст. 33—34.

35а. Пѣснь свѣтоваи. Я хтожъ насвѣтѣкъ бездслѣ вродил'ся. Пор. № 1, 46б.

37а. Пѣснь Оусѣкновенїю. Память твою праведнаи есть споухвалами. Пор. № 4, 23б.

39б. Пѣснь свѣтова. Яхъ мнѣ тесно, жал' немали. Пор. В. Гн. У. д. в., ст. 70; др. Ів. Франко, Карпатор. писъм. ст. 143—144; В. Перетцъ, Историко-литературныя изслѣдованїя и матеріалы, I—2, ст. 161—162.

41б. Пѣснь свѣтова. Я що в'свѣтѣкъ заграда великаи стала.

42б. Мѣзерїа насемъ свѣтѣкъ мене спогенила.

43б. Пѣснь покапаню. Вострѣбѣте, сѣдниа градетъ.

45а. Пѣснь стомѣ апостла андрею перѣковзан. Званити первій кистъ зрик'нка.

46б. Пѣснь навознесеніе Гѣдне. Гѣкъ вознесестя наневеса нынѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 59, 1825, ч. 59, 1850, ч. 63, 1886, ст. 132; Пѣсенникъ, ст. 197—198.

48а. Пѣснь великомѣчници Парескѣи. Радостнымъ
срдцемъ возвѣщаемъ гласъ. Пор. № 4, 306.

49а. Пѣснь азѣю человекѣс вѣю. Кохоннаго (sic) гди
в'терала. Пор. № 5, 32а.

50б. Пѣснь свѣтова. Шо га комѣ виноватъ, зацо по-
гнибаю. Пор. Голов. Нар. в. I, ст. 357—358.

51б. Пѣснь нарождество Хрѣтово. Цвѣтъ мисленій днесъ
са родитъ. Пор. № 3, 37а.

52б. Пѣснь великомѣчници Барварѣ. Предстателницѣ
восмѣртней годинѣ. Пор. № 5, 37б.

55а. Пѣснь сошествію стго дѣа. Источникъ дхов'ній.
Пор. № 7, 32б.

56б. Бѣршиѣ (sic) навоскресеніе Хрѣово. Хрѣтскъ нѣкѣ (sic)
ѡгрова воскресъ || И всѣмъ намъ велію радость принесъ.
Пор. ст. 84.

Пѣснь покаянію. Духъ, оуши мои лѣта. Пор. Бог. 1790,
ч. 227, 1825, ч. 228, 1850, ч. 224, 1886, ст. 471; В. Гн. Лір-
викя, ст. 65 - 67; Головацькій, Нар. ѡбщв, III, ст. 285—
286; П. Демущькѣи, Лвра, ст. 44—46.

58б. Пѣснь прістѣи брѣи. Избави всѣхъ ѡггени (sic).
Пор. М. Гр. Зап. XIV (Misc), ст. 12. Початокъ акростиха: Іо.

№ 10.¹⁾

1б. Ѣрацѣа на Рождество Хрѣво для Стѣдентовѣ.
Ѣсей же ѡ стѣдентъ зе лвова. Пор. ст. 65.

2а. Пѣснь ѡ. на Рождество Хрѣво. Кесела свѣтѣс новына.
Пор. № 5, 19б.

5б. Пѣснь ѡ. на Рождество Хрѣово (!). Предвѣчній ро-
дился подлѣти. Пор. № 6, 22а.

8а. Пѣснь ѡ. на Рождество Хрѣово. Новая радость свѣтѣс
са з'авила. Пор. № 7, 29б.

9а. Пѣснь ѡ. на Рождество Хрѣово. Цаслывѣи часи,
лѣта нѣк южъ настали.

12а. Пѣснь ѡ. на Бѣоавленіе Гдѣе. Іѡрданъ рѣкѣ, оѣго-
тови са. Пор. № 6, 23б.

13б. Пѣснь ѡ. на Бѣоавленіе Гдѣе. Тонъ Кос'трѣвѣте.
Іѡрдане, оѣготовиса. Пор. Бог. 1790, ч. 27, 1825, ч. 27, 1850

¹⁾ Н. Т. III. 363.

ч. 32, 1886, ст. 64; Пѣсенникъ ст. 119—121. Акrostих: Іоан Волевкѣ.

16а. Пѣснь ѣ. на Богоявленіе Гдѣне. Глаголь Гдѣнь на водахъ глашаетъ. Пор. № 4, 43а.

19б. Пѣснь й. на Воведѣніе Прѣстымъ Бдцы. Востровѣите, воскланкните. Пор. № 4, 36а.

21б. Пѣснь ѡ. на Рождество Хрѣтво. Бѣкъ натѣрѣ, Богъ натѣрѣ. Пор. № 8, 11б

25а. Пѣснь і. на Рождество Іисъкъ Хрѣво. Нево и земля, нѣво, земля нѣкъ торжествуютъ. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 60; Бог. 1790, ч. 5, 1825, ч. 5, 1850, ч. 7, 1886, ст. 3; Пѣсенникъ, ст. 100—101; Чубинскѣй, Труды, т. III, ст. 375—376; Холмскій нар. календарь на 1885 г. ст. 173.

26б. Пѣснь ай. на Рождество Хрѣтво. Дивная новина, нынкъ пана сѣа. Пор. № 5, 8б.

28а. Пѣснь вї. на Рождество Хрѣтво. Богъ прѣвѣкчній народилса. Пор. № 6, 25а.

32а. Пѣснь гї. на Рождество Хрѣтво. Нѣте, нѣте, врата свѣдѣи, || Покиньмо нѣж'ди, забвдѣмо вѣдѣи.

34б. Пѣснь дї. на Рождество Хвѣ. Б'(в)пслаухъ лежитъ, хтожъ повѣжитъ. Пор. № 5, 3б. Акrostих попеваний: Васалин.

37а. Пѣснь еї. на Рождество Хрѣтво. Бѣкъ раждается, хтожто можетъ знати. Пор. Бог. 1886, ст. 57; М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 5.

38б. Пѣснь зї. (на) Рождество Хрѣво. Херѣвими сѣкъ, Ярухангелн, зратъ. Пор. Пѣсни набож. 1857, ст. 36; М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 6. Останок акrostиха: Хнитшковскѣ (І. Пашковскѣ?).

43а. Пѣснь їз. (!) на Рождество Хрѣтво. Показалса на вѣртеномъ прѣскѣтлаж денница. Акrostих: Провоп(в)їй.

45а. Пѣснь нї. на Р(о)ждество Хвѣ. Возвеселим'са в'си вѣчно нынкъ. Пор. 3 культ. жвтя Укр., ст. 23, 15б.

47а. Пѣснь ѡї. на Рождество Хрѣтво. Яггѣль пастиремъ мовилъ. Пор. № 5, 2б.

49а. Богъ прѣд(в)ѣкчній народилъ са. Пор. 28а.

71а. I-sza Piesn Bozego Narodzenia. Aniol pastyrzom muwil. Пор. Kantyczki, II, ст. 12—13.

72a. II. W zlobie lezy, ktoz pobiezy. Поп. Kantyczki, II, ст. 63—65.

73б. III. Piesn. Przybiezeli do Betlehem pastyrzy. Поп. Kantyczki, II, ст. 61 - 62.

75a. IV. Piesn. A wczora z wieczora (z) niebieskiego Dwora. Поп. Kantyczki, II, ст. 56—57.

76б. V. Piesn. Pasli pasterze woły. Поп. Kantyczki, II, ст. 51—52.

77б. VI. Piesn. Do nog twoich upadamy. Поп. Kantyczki, III, ст. 17—20.

80б. VII. W tey kolendzie, kto tam będzie. Поп. Kantyczki, III, ст. 52 - 53.

82a. VIII. Przyskocze ia do tey szopu (sic) z cicha. Поп. Kantyczki, II, ст. 62—63.

83б. IX. Piesn. A coz to, Dziecino, będziem czynili. Поп. Kantyczki, II, ст. 70—71.

№ 11.¹⁾

1a. Пѣснь на рождѣ(с)тво Хѣво. До нѣгъ тронѣхъ спадами. Поп. № 10, 77б.

4a. Пѣснь на Бѣжи народзеніе. Гей, в'дзинѣ народзеніе сѣа Єдинногѣ. Поп. Kantyczki, III, ст. 21—22.

5б. Пѣснь на рождѣво хѣво. Видѣ вѣъ, видѣ творицѣ. Поп. № 1, 87a.

6б. Пѣснь на рождѣво хѣво. Єкѣныя всезлатая. Поп. В. Гн. У. д. в. ст. 25; Пѣсенникъ, ст. 96—97; Чубинський, Труды, т. III, ст. 340—341; Холмскій нар. календарь на 1885 годъ, ст. 173.

7б. Пѣснь на с(т)орѣтѣныє Гѣне. Прыносятъ дѣква младенца. Поп. Бог. 1790, ч. 30, 1825, ч. 30, 1850, ч. 35, 1886, ст. 69; Пѣсенникъ, ст. 126—127.

8б. Pies(ń) na obwiastowanie P. M. Da przyidet wsemu miru radost. Поп. № 6, 7a. Акростих: Diemyian.

9б. Piesn wilikoposna. Podoben car. Rod zydowskyu zatworenij. Поп. № 9, 20a.

10a. Piesn do Pana Iezusa Milatynskiego. O Iezu, sama dobroci.

¹⁾ Н. Т. III. 357.

11а. Пѣснь о смерты напогребѣ. **Ѓ** в'се з' сѣтнаго свѣта || **М**ымо идѣтъ наша дѣта. Пор. № 6, 2а.

12а. Подобенъ гласъ ѣ. Подобенъ гласа ѣ. (sic). Подобенъ гласъ г.

12б. Пѣснь Прѣтѣй Бѣи. Возведи ѡчи, ѡ дшѣ моѣ.

13б. Piesn Prypodobnomu Onufry. Pomocznyka kto iszczeszy. Пор. № 9, 1а.

15а. Дѣстѣ з' Шѣва.

18а. Piesń na wskresenie Chrystowo. Wskres Isus ot groba.

19б. Piesń narozdestwo Presw(i)atoy Бѣи. Rozdestwo sławno. Пор. № 6, 15б.

20б. Piesn Presw(i)atoy Bohorodycy. Matko boza, twoe państwo nad zemleiu. Акростих: Marija.

21а. Piesn Preswiato(j) bohorodycy. Czystaia Diewo Carycy, || Hriesznym ludem pomoszcznyca. Пор. № 4, 17а.

21б. Piesn Pokutna o duszach Isusy w horodcu umliwalyj || Y krywawy pot wulywaleu. Пор. польскый текст у почаївскый збірці кн. XVIII в. ч. 42.

23а. Piesn na Bozy narodzenie. Przybiezyli dobytliem pastyrzy. Пор. № 10, 73б.

24а. Piesn nabozy narodzenie. W zlobie liezy. Пор. № 10, 72а.

25б. Kazanie swieckoe.

28б. Piśń Światomu Nykolaiu. Bolszaho nist na zemly trona. Пор. З культ. життя Укр. ст. 21, 26; П. Демущькый, Лира, ст. 23; А. Малюка, Лирникъ Евдокимъ Мыкетовычъ Мокровъ (К. Ст. XLVI, ст. 436—7). Акростих: Bardynski.

30а. Piesn 2 swiatomu Nykolaiu. Яггелѣ хоры, возиграйте. Акростих: Авктор Е.

31а. Piesn zaduszy wczyscu zostaiacy. Nadzieia ludziom zyionsym.

33б. Piesn wulykopostna. Uze dekryt podpysuiet. Пор. № 3, 28б.

33б Piesn 2. Wulykoposnaia. Ohn horaszczy na sercu moiem. Пор. Бог. 1790, ч. 47, 1825, ч. 47, 1850, ч. 51, 1886, ст. 104.

35а. Пѣснь в'стѣй в' Четвертокѣ. Царю Хрѣты, панны мылкый. Пор. № 9, 19а.

№ 12.¹⁾

1а. Польська пісня Богородиці без початку.

2б. П'єснь ꙗ. николаю. Нота нова ра. Ѡ свѣтѣйшый Ѡче. Пор. № 1, 22а.

3а. П'єснь на Божеств'їе С҃аго Д҃ха. Источникъ д҃хов'ный. Пор. № 9, 55а.

4а. П'єснь на Б҃ожественіе Г҃днє. Глаголь Г҃днѣ наводѣхъ глашаетъ. Пор. № 10, 16а.

5б. П'єснь на рождѣво Х҃во. Swiet myslennyu dneś sia rodyt. Пор. № 9, 51б.

6а. Pism o strasznom Sudi. Płaczu sia ia i uzasaju. Пор. № 2, 3б.

7а. Pism na Bohoiawłenye Hospodne. Iordan Riko, uhotowy sia. Пор. № 10, 12а.

7б. Piesń Na тіло Chrystowo. Twoia czest, sława wikow, hospody. Пор. № 1, 41б.

8б. Piesn Strasznaho Maistatu Bożoho. Nebo Izemlia, swit Iwody.

9б. Piesn Wylykoposna. Caru chrystu, rany Mylyu. Пор. № 11, 35а.

10б. П'єснь Великопосна. Родъ жидов'скый затвореный. Пор. № 11, 9б.

11а. П'єснь С҃тому Николаю. Ѡ кто ѿ. Николаю любытъ. Пор. № 6, 19а.

11б. П'єснь на Воскрєсныє Хр҃тво. Мырѣ восвѣтѣ южѣ днѣсь сѧ исполнил. Авростих: Мастыборекѣ.

12б. П'єснь на рождѣтво С҃т. Іѡана. Всемирныя радости церковѣ исполнысѧ. Авростих: Василіи.

14а. Крат'кое соб'раніе ѿ Гдѣт'кѣй Пас'цѣк.

14б. Сѣнѣ Прѣтой Б҃цѣ. Пор. В а с. Дѣдичь, Христовѣ листѣ, Унѣвар, 1905, ст 15—16; др. Іван Франко, Апокрифи і легенди з українських рукописѣв, IV, ст. 79—80 і 458—460.

15а. Nauka na Wozdwyżenye czestnaho Xa.

19а. П'єснь ѿ. Сладчайшемѣ Іс҃с. Пох'валѣ пренесѣ сладкомѣ Іс҃с. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 191; Пѣсенникѣ, ст. 251—252.

20а. П'єснь ѿ. С҃т. Іѡанѣ Б҃гословѣ. Іѡанѣ Б҃гослова и риторомѣ сладка мова. Пор. № 4, 9а.

1) Н. Т. Ш. 358.

21а. Пѣснь ꙗ. прѣткѣ Бѣы. Пречыстаѧ Дѣо маты Гло-
венского раю.

22а. Piśń Ioanu bohosłowni. Ioana bohosłowa. Пор. 20а.

23б. Pieśń 5 na pokrow П. Бѣы. Włahowistwuiem dneś ra-
dość. Пор. № 5, 35а.

24б. Piśn 4 narozdestwo Хѧ. Nowaia radość świetu sia
ziawyła. Пор. № 10, 8а.

26а. Piśn 5 na rozdestwo Chrystowo. Prewiecznyu rodyl sia
pod lity. Пор. № 10, 15б.

27а. Пѣснь 6 напреѡвраженіе (sic) Гдѣ. Нота Нова рад-
На горѣ преокразыса. Пор. № 6, 14б.

27б. Пѣснь наоуспѣныѧ прѣвѣтыѧ Бѣы Троны вышній,
Д'неск д'выгыса. Пор. № 3, 15а. Акростих: Тростянец.

29б. Пѣснь на Воз'двыженіе ч. Крѣста. Крестнымъ дре-
вомъ распятого. Пор. Бог. 1790, ч. 71, 1825, ч. 71, 1850, ч.
77, 1886, ст. 157; Пѣсенникъ, ст. 164—166. Почаѣвск акро-
стиха: Кле...

30а. Пѣснь четверта д. Як(т)ъ скрѣхн до Ісуса слачай-
шого. Бѣи, доброцк нѣгди нѣпшибран'ни. Пор. Почаѣвська
збірка кн. XVIII в. ч. 35.

31б. Пѣснь до прѣстѧ Бѣи. Ѡ всепѣтаѧ мѣи, Ѡ, гди
на сѣдѣ кажѣтъ стати. Пор. Naczatki, ст. 241; Почаѣвська
збірка кн. XVIII в. ч. 40; Пѣсенсловецъ, 1870, ст. 423; Ма-
лый Богогласникъ, 1891, ст. 318.

32а. Пѣснь набожна. Низки ти поклонъ, Божи мой,
ѡдаю. Пор. Naczatki, ст. 238; Почаѣвська збірка кн. XVIII в.
ч. 39.

№ 13.¹⁾

1а. Милосердній несен слачайши. Пор. Бог. 1850, ч. 241,
1886, ст. 497.

2б. Пѣа ѣ. Бѣцентемѧ. Подокна нота Тройца Бѣ к ѡтецъ.
Ладцк втрап'коніхъ.

3б. Piśn nabożna swiatowa. Єще сѣце незаходи, спати
положсѧ. Пор. В. Варенцовъ, Сборникъ р. д. ст., ст. 248.

4а. Пісня про смерть. Дшнѧ неизнаѧ, комѧса достанишъ.

¹⁾ Н. Т. III. 362.

56. Цѣлѣтъ мислѣнни днессѣ родитѣ. Пор. № 12, 56.

66. O preswiataia Diwo, pomoznycu moia. Пор. № 9, 3а.

№ 14.¹⁾

1а. Пѣснь Катхуызмока. Троица Бѣтъ ѿцѣкъ, Бѣтъ сѣтъ, Бѣтъ дѣтъ стѣй. Пор. № 3, 836.

56. Пѣснь показна по^д шгору. Гды въ животѣ мой воз'рѣ гдѣбоко. Пор. Naczatki, ст. 232; Почаївська збірка кін. XVIII в. ч. 38.

76. Пѣснь ѿ смерты, сѣд'к. пекл'к ѿ нѣ'к. Придетѣтъ година для всѣх'х' едїна. Пор. № 8, 46.

9а. Пѣснь Престѣй Бѣтъ Почаївской. Пасли настыры ѡвцы на горѣ. Пор. Зоря, Львів, 1880, ст. 121; П. Безсоновъ. Калѣкв, I, ст. 686—688; Kolberg, Rokucie, II, ст. 264—267; Чубїнський, Труды, т. V, ст. 160; польський текст у почаївській збірці кін. XVIII в. ч. 48; А. Малинка, Лирникъ Евдокимъ Мыкитовычъ Мокровицъ (Кіевская Старица, т. XLVI (1894), ст. 435—6); йогож, Лирникъ Ананій Гомынюкъ (тамже, т. LXIII (1898), Документы, ст. 2—4); Холмскій нар. календарь на 1885 годъ, ст. 176.

116. Пѣснь ѿ томже ѡбразѣ. Пселеннаѣ всѣ страны землань. Пор. № 8, 13а.

13а. Пѣснь ѿ Рас'патїю Іса Х'а. Іс'к Хр'тосъ в'крыжованный. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 171; П. Безсоновъ, Калѣкв, II, ст. 180—181.

14а. Пѣснь П. Бѣты Под'камынецко(й). Пречыстаѣ Дѣво Мѣты Рѣскаго краю. Пор. № 4, 186.

15а. Пѣснь навокресенїе Хр'во. Іерусалымь свѣтысѣ нѣ'к на^д зв'кзди. Пор. № 9, 25а. Акростих: Іоан Гешницкі.

176. Пѣснь Іс'с'с' сла'чашем'с. Мылосер'днїй Іс'ы сла'чайшїй. Пор. Пор. № 13, 1а.

19а. Pisan akt(u) skruchi. Bozy, (w) dobroci nigdy ni-przybrany.

206. Пѣснь Превѣт'кїй Бѣты. Ѡ в'се пѣтатѣ Мѣты, || Ѡ гды на сѣд'к кажѣтъ статы. Пор. № 12, 316.

21а. Пѣснь навожна. Ныз'ки ты пок'он'к, Бж'ы мой, ѿдаю. Пор. № 12, 32а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 359.

23а Пѣснь къ Пресѣтой Бѣы. Ѡ пресѣтаѣ Дѣво, по-
мошницы моѣ. Пор. № 13, 66.

24а. Пѣснь набожна. Днесъ нора и той часъ, || Ѡхоты
дай дла насъ. Пор. Головацькнй, Нар. пѣсни, II, ст. 493.
Текст мало чим рѣзнить ся від тексту Головацького; нема
тут передоставньої строфи.

24б. Пѣснь свѣцкаѣ. Бидитса прав'да, к'си гречнїи люди.

25а. Пѣснь погребова. Пришовъ часъ мой того л'кта.
Пор. № 6, 20а.

26а. Пѣснь свѣцкаѣ. Бѣдажъ мой головоньцѣ.

№ 15.

16. Пѣснь рождества Хр'това. Новаѣ радость свѣтѣ сѣ
ѣвила. Пор. № 12, 24б.

2а. Пѣснь великопостнаѣ. Царю Хр'те справедливїй. Пор.
№ 9, 17а.

2б. Пѣснь ѡ распѣтїю Хр'товомъ. Оуже дѣветъ под-
писетъ. Пор. № 11, 32б.

3б. Пѣснь великопостнаѣ. Ѡ все створенїе по бумер-
шомъ Панѣ. Пор. № 1, 36б.

4а. Пѣснь на воскресенїе Хр'тово. Мрамрорїе и ка-
манїе ѡноки падѣтса, || Некедна врата, стала тамъ варта
и сѣни трасѣтса. Акростих: Мاستиборекнїй.

Пѣснь на воскресенїе Хр'тово. Изїйдѣте, аггло^в лики.
Пор. № 2, 36б.

5а. Пѣснь Покѣтна. Дѣше, їакъ ти варзо гейна, || Я до
грѣховъ и надер поколна. Пор. М. Гр. Зап. XV, ст. 42.

5б. Пѣснь прѣчистомѣ Кр'тѣ. Истинна радост' Кр'тъ
Хр'товъ. Пор. № 1, 71б. Акростих: Іоан Волекнїй.

6а. Пѣснь ѣ. Крестѣ. Древо райское новопроцѣтаетъ, ||
Во мѣсто смерти животъ намъ раждаетъ.

6б. Пѣснь на воскресенїе Хр'тово. Гори и холми, всело
играйте. || Дрека дѣкравнїи, цвѣта испѣшайте. Акростих: Гри-
горїи Кровѣцкнїй.

7а. Пѣснь пресѣтой Богородици. Воспойте согласно. Пор.
№ 6, 10б. Акростих: Волекнїй.

8а. Пѣснь на рождество Хротова. Веселаа свѣтъс новина. Пор. № 10, 2а.

8б. Пѣснь рождества Хротова. Цвѣтъ мисленій днесъ самъ родитъ. Пор. № 13, 5б.

Пѣснь на рождество Хротова. Нинѣ, Ядаме, возвеселиста. Пор. 3 культ. житя Укр., ст. 22, 13б.

9б. Пѣснь рождества Хротова. Цаславїе часи вѣка нинѣ южъ настали, || Которого пришествїа изъ давна чекали.

Пѣснь на рождество Хротова. Шедше трїе цари. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 148.

10а. Пѣснь на крещенїе Іорданское. Иорданъ рѣко, оуготовиса. Пор. № 12, 7а.

10б. Пѣснь Страстемъ Хротовимъ. Ахъ, ажъ жалъ тажкїй невинно оумерти, || Тажко терпѣти безъ винной смерти.

11б. Пѣснь (на) воведенїе претїей Брѣци. Вострѣвѣте, воскликнѣте. Пор. № 10, 19б.

12а. Ёрага. Дивни твоа тайни, Чистаа, їакиса. Пор. № 7, 22а.

Пѣснь претїей Брѣци. Вселезнаа, торжествїй днесъ. Пор. Бог. 1790, ч. 95, 1825, ч. 95, 1850, ч. 101, 1886, ст. 223; Почаївська збїрка кїн. XVIII в. ч. 24; Пѣсенникъ, ст. 80—82. Акроствх: Воле.

12б. Пѣснь стомс Дхс. Оутѣшителю мїрс. Пор. № 7, 31а.

13а. Пѣснь втораа стомс Дхс. Источникъ дсховнїй. Пор. № 12, 3а. Акроствх: Юсиф Рус.

14а. Пѣснь Заваждшаго Сына. Ахъ, мнѣ тажко, жалъ не малїй, || Скѣрби многи ма швнѣли. Пор. № 9, 39б. Акроствх поцсованїй: Алия Мачивсеви.

15а. Пѣснь на воскресенїе Хротова. Соторжествїйте вси кспно нинѣ. Пор. № 3, 3а.

15б. Пѣснь на воскресенїе Хротова. Хротос Панъ зъ мѣртвихъ всталъ || И звитѣзство шримал.

16б. Пѣснь на воскресенїе Хротова. Милостивїй Бгъ и человекъ, || Которїйса къ тѣло шваккъ. Акроствх: Мастиборк.

17а. Пѣснь Д. на воскресеніе Хр^{сто}во. Играй, новій Іерусалиме. Пор. Бог. 1790, ч. 50, 1825, ч. 50, 1850, ч. 54, 1886, ст. 114. Акrostих: Іоан Мастиборскій.

17а. Пѣснь Ё. Іерусалиме, триоумфѣй нинѣ радость велию. Пор. Бог. 1790, ч. 55, 1825, ч. 55, 1850, ч. 59, 1886, ст. 124. Акrostих: Іоан.

№ 16.¹⁾

1а. Пѣснь Рождества Хѣс. Богъ предвѣчный. Пор. № 10, 28а.

1б. Пѣснь Рождества Хѣс. Предвѣчный родиль сѧ. Пор. № 12, 26а.

2а. Пѣснь Рождества Хѣс. Ангелъ пастыремъ мовилъ. Пор. № 10, 47а.

2б. Пѣснь Стѣлю Басилію. Измай сѧ благодать. Пор. № 9, 28а.

3б. Пѣснь Богоявленію Г^днию. По^а: Воскресъ Іс^х ѿ гроба. Крепаетъ сѧ Блѧка. Пор. № 6, 23а.

4а. Пѣснь Богоявленію Г^днию. Іѡрданъ рѣчко, оѹготови сѧ. Пор. № 15, 10а.

5а. Пѣснь Стрѣтенію Г^днию. По^а: Радѣй сѧ, Царнице. Свѣтло днесъ ликѣйте. Пор. № 6, 26а.

5б. Пѣснь ѿ Страшномъ сѣдѣ. Горѣ, горѣ, дѣше мол. Пор. № 4, 1а. Акrostих: Гедеон Пазі(ѣ).

6б. Пѣснь Во Ндлю Масленскю. Плачи, дѣше, рыдай горе. Пор. № 5, 10б.

7а. Пѣснь Благовѣщенію Престой Бѣи. По^а: Днесъ вси Благовѣщенію. Ликѣй днесъ. Сиѣне. Пор. № 6, 24а.

8б. Пѣснь Вѣханію Г^днию. По^а: Взыде Бѣкъ ко высокой. Радѣй сѧ зѣло, дщи Стѣна. Пор. № 7, 37а.

9б. Пѣснь Вознесенію Г^днию. По^а: Радѣй сѧ зѣло, дщи. Взыде Бѣкъ ко высокой горѣ. Пор. № 4, 10б.

11а. Пѣснь Стѣомъ Дѣс. Утѣшителю мирѣ. Пор. № 15, 12б.

11б. Пѣснь С. Апло^м Петра и Павла. По^а: Фалшива юно^{ст}. О^рганы, играйте. Пор. № 4, 17а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 165.

126. Пѣснь на Превѣраженіе Гѣдне. По^а: Муханле, кто ѿ.
На Оаворк превѣраз'са. Пор. № 12, 27а.

13а. Пѣснь Ст. Архистратигѣ Муханлѣ. По^а: Надворк
прев^о. Муханле, кто ѿко Бгъ. Пор. № 6, 20 б.

146. Пѣснь Боведенію Престой Бци. По^а: Радшй са, Ца-
рице. Свѣтлаж Зорнице. Пор. № 6, 176.

156. Пѣснь Стлю Николаю. Со кто, кто николана любит.
Пор. № 12, 11а.

166. Пѣснь Стлю Николаю. По^а: Радшй са, Маріе. Ра-
дшй са, Николае.

176. Пѣснь Стлю Николаю. По(д) Ша. Болшаго вжеть
на земли трона. Пор. № 11, 286.

186. Пѣснь на Жспеніе Престой Бци. По^а: Правды весна.
А(рхангелн) зѣба прішли до Бци. Пор. № 6, 15а.

206. Пѣснь Оуспенію п. Бци. По^а: Іврдан' рѣко, оуго-
виса. Днѣ оумирает Ісѣова Мати.

21а. Пѣснь Престой Бци. Бѣди во^ахвалена. Пор. № 7, 18а.
Акростях: Бачивскн.

216. Пѣснь Престой Бци. Радшй са, Црце. Пор. № 7, 236.

23а. Пѣснь на Погревк. Со все сѣтнаго свѣта. Пор. №
11, 11а.

24а. Пѣснь на Погревк. Источники слез' разливайтесь.
Пор. № 6, 1а. Акростях: Иоан Вуюяник.

25а. Пѣснь ѿ Ядамк и Стк. Размышлал' сѣвк Ядамк.
Пор. № 6, 116.

266. Пѣснь. Слава будь Бегу въ Тройци единому.

27а. Пѣснь ѿ Марности сего свѣта. Фалшивлаж юно^{ст}.
Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 89 і 264; Зап. XXI (Misc.) ст. 8—9;
Головацькнй, Нар. пѣснв, II, ст. 570—571; В. Перетцъ,
Очерки по исторіи поэтическаго ствля въ Россіи, Спб. 1905,
I—IV, ст. 52.

276. Пѣснь на Погревк. Пришол' ча^о. Пор. № 14, 25а.

28а. Пѣснь ѿ Смерти Х^овой. Повѣжъ же ми, соловкѣ.
Пор. № 7, 346.

29а. Пѣснь Рождества Хвѣс. Бѣдк Бгъ. Пор. № 11, 56.

30а. Остання строфа піснї на Рїздово Христа:

Іродъ пойдеть ажъ до адѣ
Лвцѣперѣ напорадѣ.

Мы же стого веселѣм'ся,
Хрѣс (Богс) поклонѣмся. Ямѣнк.

Пѣснь на Рождество Хры(с)тово. Богъ предвѣчній на-
родыл' сѣ. Пор. 1а.

32а. Пѣснь Головѣи. Головѣю маленькій, || Маешъ го-
лосъ тоненкій.

33б. Колѣда на Рж^с Хр^сво. Вѣ галиц'кой зем'ли новаѣ
зора зыйшла зъ замора. Вірш Луки Данкевича з „Зорі Га-
лицеюї“ за 1849 р. ст. 10—11.

35а. Пѣснь о смерти. Кон'чина приходитъ, свѣтови не
быти.

36а. Пѣснь ѿ Ядамѣ ѿ Евѣк. Гди Богъ Ядама со-
твори^т рскама. Пор. М. Гр. Зап. XVII, ст. 77; Жите і Слово,
1894, II, ст. 216; В. Гн. У. д. в. ст. 61 і 244; В. Перетць,
Историко-литературныя паслѣдованія и матеріялы, I, 1, ст.
112—120; II. Демуцькій, Лвра, ст. 7.

37а. Пѣснь ѿ смерти. Тож'ми не мило ѿ невесело. По-
чаток; сеж і на відворотній стороні.

кк. 38—40 чветі.

41а. Пѣснь ѿ смер'ти. Тож'ми не мило тай невесело.

кк. 42 і 43 чветі.

44а. Пѣснь ѿ страшномъ судѣ, Некѣ и Пеклѣ и ѿ Ян-
тихристѣ. Язъ, азъ, азъ, прійде страшній часъ.

№ 17.¹⁾

1а. Пѣснь ѿ смерти. Источ'ники слезъ, разливайтесь.
Пор. № 16, 24а.

Далі одна картка чвета, друга з запскама, а третя з урив-
ками катехизму.

5а. Пѣснь свѣцкаѣ. Теразъ свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ, ве-
ликаѣ з(рада). Пор. М. Гр. Зап. XIV (Misc.) ст. 15.

5б. Пѣснь Катехизмова. Трѣца Бѣгъ ѿцѣ. Пор. № 14, 1а.

7а. Пѣснь Рождества Хрѣтѣвс. Хрѣтѣсъ Спаситель ѿ. ||
Ковсѣмъ вѣрнымъ ѿ. православнымъ просвѣтителъ. Пор.
М. Гр. Зап. XVII, ст. 64; Шейнъ, Нар. бѣлор. пѣсни, ст. 398.

7б. Гласъ ѿ. Ішовъ чернець ѿзъ манастѣрс.

Гласъ ѿ. Стрѣтнѣ ѿго вѣторый чернець.

1) Н. Т. III. 188.

Гласъ ѳ. **СѢДЪ ТЫ, БРАТЕ ЧЕРЧЕ, ГРАДЕШГЪ.**

Гласъ д̄. **СКОСТАНТИНА ГРАДА ПОЛА.**

Гласъ ѳ. **САД'МЕ СОВЪ, БРАТЕ ЧЕРЧЕ, ТА ПОВЕСКДЪЙМО.**

Окрім того „Спасительная жертва“.

86. ПѢСНЬ РОЖДЕСТВЪ ІСЪ ХР^ОТОВЪ. ВОЗСІАВНІЙ НАДЪ СОЛНЦЕ ВО ВЕРТЕПѢ НЫНѢ. Пор. Бог. 1790, ч. 21, 1825, ч. 21, 1850, ч. 27, 1886, ст. 46; Чубінецькій, Труды, III, ст. 348, 384; Собрание колядь, Унівар, ст. 48—49.

9а. ПѢСНЬ д̄. РОЖДЕСТВЪ ХР^ОТОВЪ. ТОНЪ НА: Т(РОНЕ) КИШНІЙ. (СВѢ)ТЪ МЫСЛЕННІЙ ДНЕСЬ СЯ РОДИТЪ. Пор. № 15, 86.

9б. ПѢСНЬ в̄. НА РОЖДЕСТВО ІСЪ ХР^ОТОВО ВМѢСТО КОЛ. ДИВНАЯ НОВИНА. Пор. № 10, 266.

Далі належить тут картка, що вклеена при оправі аж по 29к. Містить вона:

30а. Пісню на Рієдво Хр. Превѣчний роднася подлѣтн. Пор. № 16, 16.

30б. ПѢСНЬ д̄. НА РОЖДЕСТВО ІСЪ ХР^ОТОВО. ДАРЪ НЫНѢ ПРЕБОГАТЫЙ Ѡ НЕБЕСЬ ПРІЙДЕ. Пор. Бог. 1790, ч. 18, 1825, ч. 18, 1850, ч. 24, 1886, ст. 27; Чубінецькій, Труды, III, ст. 326—327, 333, 383; Собрание колядь, Унівар, ст. 33—34.

10а. ПѢСНЬ ѳ. РОЖДЕСТВЪ ІСЪ ХР^ОТОВЪ. НОВАЯ РАДОСТЬ СВѢТЪ СЯ З'ЯВИЛА. Пор. № 15, 16.

ПѢСНЬ з̄. РОЖДЕСТВЪ ІСЪ ХР^ОТОВЪ. НОВА РАДОСТЬ СТАЛА. Пор. № 7, 36.

10б. ПѢСНЬ з̄. РОЖДЕСТВЪ ІСЪ ХР^ОТОВЪ. Ѡ ХР^ОТЕ ЦАРЮ, БЛАГІЙ ШАФАРЮ. в̄.

11а. ПѢСНЬ й̄. РОЖДЕСТВЪ ХР^ОТОВЪ. ВАСЛЕХЪ ЛЕЖИТЪ. Пор. № 10, 346. Акростих: Василю.

11б. ПѢСНЬ д̄. РОЖДЕСТВЪ ХР^ОТОВЪ. БѢЪ ПРЕДВѢЧНЫЙ НАРОДИСА. Пор. № 16, 30а.

12а. ПѢСНЬ а̄. НА БГОАВЛЕНІЕ Г^ОДНЕ. і̄. ГЛАГОЛЪ ГОСПОДЕНЬ. Пор. № 12, 4а.

12б. ПѢСНЬ в̄. НА БГОАВЛЕНІЕ Г^ОДНЕ. а̄. ТОНЪ НА: ВОСТРѢБИТЕ, ВОСКЛИКНИТЕ. ІУРДАНЕ, ОУГОТОВИСА. Пор. № 10, 136. Акростих: Іоан Волски.

13б. ПѢСНЬ ѳ. НА БГОАВЛЕНІЕ Г^ОДНЕ. в̄. ІУРДАНЪ РѢКО, ОУГОТОВИСА. Пор. № 16, 4а.

14а. ПѢСНЬ д̄. НА БГОАВЛЕНІЕ Г^ОДНЕ, г̄. ПѢВАЕМАЯ НА ТОЖЕ ТОНЪ. ТРОЙЦЕ СІАМ, БЖЕ ЛАСКАВЫЙ. Пор. № 2, 436.

146. Пѣснь ѿ. на С(т)рѣтеніе Гѣдне, дї. Предивное торжество. Пор. Бог. 1790, ч. 31, 1825, ч. 31, 1850, ч. 36, 1886, ст. 71; Пѣсвенникъ, ст. 130—132.

156. Пѣснь ѿ. на Стрѣтеніе Гѣдне, еї. Тонъ на: Бѣомъ избраннаѣ мати Дѣво. Свѣтло днесь ликуймо. Пор. № 16, 5а.

Пѣснь ѿ. на Неделю ѿ владномъ св(нс), сї. Ѡ горе мнѣ грѣшникъ свцѣ. Пор. № 8, 15а.

166. Пѣснь ѿ. ѿ Страшномъ Сздѣ, зї. Тонъ на: Ѡ горе мнѣ грѣшникъ свцѣ. Плачи, дѣше, слезъ ѡзай море. Пор. № 16, 6б.

176. Пѣснь на Недѣлю Сыропѣстнсю, нї. Плачь Адама праоца ѡз' Рамъ изгнанаго. Оуби, ѡквдѣ ѡпадохъ къдный. Пор. Бог. 1790, ч. 38, 1825, ч. 38, 1850, ч. 43, 1886, ст. 84; В. Гн. У. д. в. ст. 59.

186. Пѣснь на Недѣлю ѿ. Великопѣстнсю ѿ Стрѣстехъ Хрѣтовыхъ, дї. Царю Хрѣте незловивїй. Пор. № 12, 9б.

19а. Пѣснь на Недѣлю ѿ. Великопѣстнсю ѿ Стрѣстехъ Хрѣтовыхъ, кѣ. Хрѣте царю справедливїй. Пор. № 15, 2а.

206. Пѣснь на Недѣлю ѿ. Великопѣстнсю ѿ Стрѣстехъ Хрѣтовыхъ, кѣ. Оубже декретъ подписеть. Пор. № 15, 2б.

216. Пѣснь на Недѣлю ѿ. Великопѣстнсю ѿ Стрѣстехъ ѡнѣхъ Хрѣтовыхъ, кѣ. Тонъ: Болша нѣстѣ земнаго трона. Ѣ ктсжъ такъ запамѣталїй. Пор. Бог. 1790, ч. 43, 1825, ч. 43, 1850, ч. 48, 1886, ст. 97. Акростих: Иоан Моравскїй.

22а. Пѣснь на Бѣхванїе Гѣдне, кѣ. Радѣйсѣ зѣло, дщи сїона. Пор. № 16, 8б.

23а. Пѣснь на Воскресенїе Хрѣтово, кѣ. Ѣзыдѣте, аггловъ лнки. Пор. № 15, 4а.

236. Пѣснь на Вознесенїе Гѣдне, кѣ. Тонъ на: Радѣйсѣ зѣло, дщи сїона. Ѣзыде Бѣкъ к' Селеонстей горѣ. Пор. № 16, 9б.

246. Пѣснь ѿ. на Сошествїе Сѣаго дѣа, кѣ. Ѣсточникъ дѣховный. Пор. № 15, 13а.

25а. Пѣснь ѿ. на Сошествїе сѣаго дѣа, кѣ. Оутѣшителю мнрѣ. Пор. № 16, 11а.

256. Пѣснь ѿ. ѿ Престой Сѣхарїстїи Тѣла, кї. Твоѣ честь, слава. Пор. 12, 7б.

26а. Пѣснь на Превѣраженіе Гѣдне, кѣ. Тонъ на: Нова радость стала. Нагорк превѣразиса. Пор. № 16, 126.

26б. Пѣснь на Воздвиженіе крѣта, ѡ. Тонъ на: Ахъ оудивиса. Древо трѣскачое, вѣсомъ оужасное. Пор. Бог. 1790, ч. 72, 1825, ч. 72, 1850, ч. 78, 1886, ст. 159; В. Гн. Лірники, ст. 27—28; П. Демущькнй, Лвра, ст. 13—14. Акростих: Димітри.

27а. Пѣснь Флаомническаа, ѡ. Хвалите Господа со не-вѣсь. Пор. № 4, 7а.

28а. Пѣснь ѡ Промыслѣ Бжїемъ, ѡ. Кто тилко знаетъ, же Гѣдь на нѣѣ. Пор. № 3, 61а.

29а. Пѣснь ѡ повѣтрю моровомъ, ѡ. Чистаа панно, матко оутѣшонна.

29б. Часть в. Пѣснь ѡ. на Рождество прѣстѣа Бѣы, ѡ. Рождество славно. Пор. № 11, 196.

30 в. по 9 в.

31а. Пѣснь в. на Рождество Прѣстѣа Бѣы, ѡ. Тонъ на: Вѣтай, свѣнта въ нѣво взѣнта. Свѣтло неко со аггелы весели са днесъ. Пор. Бог. 1790, ч. 81, 1825, ч. 81, 1850, ч. 87, 1886, ст. 191. Акростих: Сопатицкй.

32а. Пѣснь на Покровк прѣстѣа Бѣы, ѡ. Благовѣ-ствѣтѣ днесъ радость всемъ мїрс. Пор. № 12, 236.

32б. Пѣснь ѡ. на Воведеніе Прѣстѣа Бѣы, ѡ. Архїерее Захарїе, прїйми дѣвицѣ. Пор. № 3, 656. Акростих: Архангел прїять.

33а. Пѣснь в. на Воведеніе Прѣстѣа Бѣы, ѡ. Вострѣ-вите, воскликните. Пор. № 15, 116.

33б. Пѣснь ѡ. на Блговѣщеніе Прѣстѣа Бѣы, ѡ. Да прїйдетъ, да прїйдетъ в. вѣсемъ мїрс радость. Пор. № 11, 86. Акростих поповангй: Демивн.

34а. Пѣснь в. на Благовѣщеніе Прѣстѣа Бѣы, ѡ. Анкѣй днесъ, Сїѡне. Пор. № 16, 7а.

34б. Пѣснь ѡ. на Состраданіе Прѣстѣа Бѣы, ма. Ѡ Дѣ-вице всечестнаа. Пор. № 3, 336.

35а. Пѣснь на Оуспеніе прѣстѣа Бѣы, мѣ. Троне выш-ны(нї)й. Пор. № 12, 276. Акростих: Тростянец.

36а. Пѣснь Чѣдотворной почаевской (Бѣи), мѣ. Кселенныа вса страны. Пор. № 14, 116.

366. Пѣснь ѿ Прѣткѣи Бѣцкѣ ѿ Преславной покѣдѣ еѣ надъ тѣрками, бывшей Рокѣ Бѣжѣи кахѣде Мѣца Юлѣа ѿ. дня, мѣ. Весело спѣвайте. Пор. № 4, 326.

37а. Пѣснь Пресвѣткѣи Бѣцкѣ, мѣ. Пречѣтаѣ дѣо мати Рускаго краѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 115, 1825, ч. 116, 1850, ч. 121, 1886, ст. 270; Почаѣвска збѣрка кѣн. XVIII в. ч. 4; Гора Почаевская, 1762, ч. 2; П. Безсоновъ, Калѣки, I, ст. 688—690; Холмекѣи нар. календарь на 1885 годъ, ст. 177.

38а. Пѣснь пресвѣткѣи Бѣцкѣ Ч. П., мѣ. Нынѣ прослависѣя почаевска скала. Пор. Бог. 1790, ч. 117, 1825, ч. 118; Почаѣвска збѣрка кѣн. XVIII в. ч. 6.

39а. Пѣснь прѣткѣи Дѣкѣ Бѣцкѣ, мѣ. Яхѣ оудивисѣя. Пор. № 1, 58а. Останов акростиха: Антон.

39б. Пѣснь Прѣткѣи Дѣкѣ Бѣцкѣ, мѣ. Тонъ на: Нова радость стала. Дивни твоѣ тайна. Пор. № 15, 12а.

Пѣснь Прѣткѣи Дѣкѣ Бѣгородницкѣ Подкаменецкѣи, мѣ. Пречѣтаѣ дѣо Мати Рускаго краѣ. Пор. № 14, 14а.

40а. Пѣснь молитвеннаѣ Дѣкѣ Бѣцкѣ, ѿ. Бѣсѣхѣ Царице Владычѣице. Пор. Бог. 1790, ч. 136, 1825, ч. 137, 1850, ч. 138, 1886, ст. 303; Пѣсени благовѣйныѣ, 1806, 256. Акростих: Василѣи.

Дальша картка оправлена по 44 к.

45а. Пѣснь мѣтвеннаѣ Дѣкѣ Бѣцкѣ, ѿ. Богомъ избраннаѣ мати, ѡтроковице. Пор. № 9, 4а.

45б. Часть, ѿ. Пѣсени благовѣйныѣ. Пѣснь Сѣомѣ великомѣченикѣ димитрѣю, ѿ. Тонъ на: Тронѣ вышнѣи. Что возда ми Хрѣтѣ Бѣсѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 150, 1825, ч. 151, 1850, ч. 152, 1886, ст. 328; Пѣсенникъ, ст. 46—49.

41б. Пѣснь ѿ. на С. С. Архѣстратига Мѣхѣанла, ѿ. Вышнихѣ хорѣхѣ Началничѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 156, 1825, ч. 157, 1850, ч. 158, 1886, ст. 343; Пѣсенникъ, ст. 54—56.

42а. Пѣснь ѿ. на Соборѣ С. Архѣстратига М., ѿ. Ликѣѣѡтъ вси нанекѣсѣхѣ. Пор. № 2, 666.

42б. Пѣснь ѿ. на С. С. Архѣстратига Мѣхѣанла, ѿ. Мѣхѣанле, кто ѿко Бѣтѣ. Пор. № 16, 13а.

43а. Пѣснь ѿ. на соборѣ сѣаго Архѣаггѣла Мѣхѣанла, ѿ. Хвалитѣя вси згоднѣ, зѣбраннѣи воєводе. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 245; Пѣсенникъ, ст. 57—59.

Пѣснь Сѣткѣи Великомѣицкѣ Барваркѣ, ѿ. Тонъ на: Иѣванна Бѣослова. Ѧ Баркаро мѣченице. Пор. № 7, 1а.

436. Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николію, нї. Івннй всемъ мїрѣ благодѣтелю. Пер. Бог. 1790, ч. 168, 1825, ч. 169, 1850, ч. 170, 1886, ст. 370. Акростих: Я. Кулички.

446. Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николаю, нд. Три крати блаженъ, пастырю. Пор. 3 культ. житя Укр. ст. 21, 3а.

Далі недостає одной картки, а найближша вправлена по 51 к.

52а. Остання строфа піснї св. Миколаєвя: Дивный во дѣлѣхъ свѣтителъ великій. Пор. № 5, 31а.

Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николаю, жѿ. Горы, холми, дѣравы, листвіє, цвѣты. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 67.

526. Пѣснь ѿ. Сѣтителю Хрѣтовъ Николаю, жѿ. Ой хто, хто Николаю любитъ. Пор. № 16, 156.

46а. Пѣснь Сѣтомъ Первомѣченикѣ Стефанѣ. Страданїє мѣченика Стефана прославляймо, жѿ. Пор. № 2. 146. Акростих: Стефан Дяченко.

466. Пѣснь Сѣтителю Хрѣтовъ Васілію, жѿ. Васіліа великаго, пастыря Кесарійскаго. Пор. Бог. 1790, ч. 180, 1825, ч. 181, 1850, ч. 183, 1886, ст. 393. Акростих: Васілій.

47а. Пѣснь Сѣтымъ Трѣмъ Сѣтителемъ, жѿ. Тонъ на: Воскрѣните. Воскликните. Торжественно воскликните. Пор. Бог. 1790, ч. 184, 1825, ч. 185, 1850, ч. 187, 1886, ст. 400. Акростих: Тарнавекн.

476. Пѣснь прѣномъ Оцѣ Алексїю челоувѣкѣ Бжїю, жѿ. Тонъ на: Оуже декретъ подписетъ. Коуаннаго сѣ ѿстала. Пор. № 9, 49а.

48а. Пѣснь Сѣтомъ Апостолѣ и Євѣлїстѣ Іваннѣ Богословѣ, жѿ. Іванна богослова. Пор. № 12, 20а.

486. Пѣснь на Рождество Сѣаго Крестителя Іванна, жѿ. Всемирнаго днесь начало. Пер. Бог. 1790, ч. 197, 1825, ч. 198, 1850, ч. 200, 1886, ст. 423.

49а. Пѣснь ѿ. Сѣтымъ Апостолѣмъ Петромъ и Павломъ, ѿ. Пресвѣтлымъ князи церковныхъ соборовъ. Пор. Бог. 1790, ч. 199, 1825, ч. 200, 1850, ч. 202, 1886, ст. 428.

50а. Пѣснь Сѣтомъ Прѣксъ Ілїю Освѣтанинѣ, оѿ. Галаадскїй славне пророче. Пор. № 6, 126.

506. Пѣснь на Оусѣкновенїє честнымъ главы С. Іванна Пророка, Прѣтечи и Крѣтелѣ Гѣднѣ, оѿ. Тонъ на: Іхъ, оуди-висѣ. Онебесъ посланна. Пор. Бог. 1790, ч. 204, 1825, ч. 205, 1850, ч. 207, 1886, ст. 438. Акростих: Отецъ Всел.

51а. Пѣснь ѿ любви къ Бг҃у, оѣ. Боже, кохаютъ, цѣлымъ сердцемъ кохаютъ. Пор. № 1, 63а.

53а. Пѣснь покаянная Ѡтѣпника Ѡвѣры, оѣ. Плачите сердца моего зѣнны. Пор. Бог. 1790, ч. 216, 1825, ч. 217, 1850, ч. 217, 1886, ст. 458; В. Гн. У. д. в. ст. 31 і 57.

53б. Пѣснь ѡ. ѿ смерти, оѣ. Ахъ, смотри, кто живъ. Пор. Бог. 1790, ч. 233, 1825, ч. 234, 1850, ч. 230, 1886, ст. 476. Акrostвх: Андрѣевски.

54а. Пѣснь ѡ. ѿ смерти, оѣ. Ёгда душа ѡтѣла. Пор. № 5, 116.

55а. Пѣснь ѡ. ѿ смерти, оѣ. Кажѣтъ люде, же ѡ оумрѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 236, 1825, ч. 237, 1850, ч. 233, 1886, ст. 482; Головацьквй, Нар. пѣсни, III, ст. 286—288; Пѣсенникъ, ст. 337—338.

. Пѣснь ѡдшахъ в' мскахъ чистельныхъ сѣцихъ, оѣ. Поманите помолитеса ко Господу. Пор. Бог. 1790, ч. 237, 1825, ч. 238, 1850, ч. 234, 1886, ст. 484. Акrostвх: Пашковскій.

56б. Пѣснь навѣханіе Г҃подне. Црковъ Сѣвнска. Пор. № 5, 226.

56а. Пѣснь Сѣтителю Хр҃тову Николаю. Болшаго нѣсть земнаго трона. Пор. № 16, 176. Акrostвх попований: Бардвсѣш.

57б. Пѣснь ѿ злой вѣчности. Паматгайте, Хр҃стіане, || Шо са зѣвами потомъ стане. Пор. Бог. 1790, ч. 241, 1825, ч. 242, 1850, ч. 238, 1886, ст. 493; Пѣсни благовѣйныя, 1806, 1116; Пѣсенникъ, ст. 346—350; Головацьквй. Нар. пѣсни, III, ст. 278—281.

58б. Пѣснь ѡ. ѿ смерти. Прійдетъ година. Пор. № 14, 76.

59б. Пѣснь Покаянная. Тонъ: ѿ горе мнѣ. Гды въ животъ мой возрѣ глѣбоко. Пор. № 14, 56.

60б. Пѣснь свѣцкаа. Фалшиваа юность. Пор. № 16, 27а.

Пѣснь свѣцкаа. Ѡ кто навѣтѣ без' долѣ родитса. Пор. № 9, 35а.

61б. Пѣснь свѣцкаа. Ивиласа еси, великомученице згорѣлице!

62а. Пѣснь на Погребѣ. Ѡгъ (sic), Смерте, Смерте, чомусь такъ страшнава? Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 96—97; Пѣсенникъ, ст. 332—335.

63а. Пѣснь сѣомѣ Василю. Излишася благодать. Пор. № 16, 26.

63б. Пѣснь Благовѣщенію. Посланъ бысть Архѣль Гавриилъ. Пор. № 4, 26а.

65а. Wzłobie lezy. Пор. Kantyczki, II, ст. 63—65.

66б. Dywnyi w diłach s. welykiy. Пор. 52а.

67б. W złobie lezy. Пор. 65а.

68а. Bolszaho nisc zemnaho trona. Пор. 57а.

68б. Пѣснь ѿ смерти и ѿ мѣка^х печельныхъ. Тожь ми не мило и не весело.

№ 18.¹⁾

2а. Пѣснь ѿ. на Рождество Ісуса Хѣо. Богъ предвѣчный народился. Пор. № 17, 11б.

2б. Пѣснь ѿ. на Рожд. Ісуса Хѣо. Предвѣчный родился подлѣкты. Пор. № 17, 30а.

3б. Пѣснь ѿ. Рожд. Христова. Ягль пастыремъ мовил. Пор. № 16, 2а.

4а. Пѣснь ѿ. Рождество. Крикнѣте, аггил. Пор. В. Гв. У. д. в. ст. 147—148; Чубинский, Труды, III, ст. 340.

5а. Пѣснь С. Василю. Излишася благодать. Пор. № 17, 63а.

6а. Пѣснь на Богоѿ(в)ле(нїе) Господне. Іурдан рѣко, оуготовиса. Пор. № 17, 13б.

6б. Пѣснь Богоявленію. Глаголѣ Гѣпденѣ. Пор. № 17, 12а.

7а. Пѣснь на Стрѣтеніе Гѣдне. Свѣтло днесъ ликует. Пор. № 17, 15б.

7б. Пѣснь Благовѣщенію Престой Бѣци. Посланъ бысть Архѣгль Гавриилъ. Пор. № 17, 63б.

9а. Пѣснь на Вѣханіе. Радѣиса зѣло, дщи сионѣ. Пор. № 17, 22а.

10а. Пѣснь на Воскрѣніе Ісуса Христова. Іисъ Хрѣтосъ змертвыхъ всталъ. Пор. № 4, 6а.

10б. Пѣснь на Вознесеніе Ісуса Христова. Възйде Бѣгъ ко высокой горѣ. Пор. № 17, 23б.

12а. Пѣснь Сошествію сѣаго Дѣа. Источникъ дѣховный. Пор. № 17, 24б.

13а. Пѣснь Соше. Сѣаго Дѣа. Оутѣшителю мѣрс. Пор. № 17, 25а.

¹⁾ Н. Т. III. 352.

136. Пѣснь Сѣмъ Аполомъ Петра и Павла Поѣ: Фалши.
Органы, играйте. Пор. № 16, 116.
- 14а. Пѣснь ѿ. Прокс Илію. Исполненный благодати. Пор.
№ 4, 186.
146. Пѣснь Зспенію Престой Бѣци. Архангелъ з'нѣа прій-
шли до Бѣци. Пор. № 16, 186.
156. Пѣснь ѿ. Зспенію Престой Бѣци. Поѣ: Іурдан' рѣко.
Днесъ оумираетъ Ісѣсва Мѣти.
- 16а. Пѣснь на Превращеніе Господне. Поѣ: Архангелъ з'нѣа.
Надворѣ превращеся. Пор. № 17, 26а.
166. Пѣснь ѿ. Превращенію. Поѣ: Изліайсѣ бл. Велиим
гласомъ и оужасомъ. Пор. З культ. жвтя Укр., ст. 24, 416.
Акростихъ попованій: Ваеная.
176. Пѣснь на Оусѣкновеніе Чтныя главы Іѡ. Прѣ. Поѣ:
Бѣце вѣр. Человѣкъ небесный. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 248;
Пѣсенникъ, ст. 249—250.
- 18а. Пѣснь на Рождество Престой Бѣци. Поѣ: нѣо и землѣ.
Рождество славно. Пор. № 17, 296.
196. Пѣснь на Бодвиженіе Чтнаго Крѣта. Поѣ: Изліайсѣ.
Взлатокораннсю трѣвѣ. Пор. № 6, 166.
- 21а. Пѣснь ѿ. Бодвиженію. Земпѣровъ горныхъ богъ сѣ
являетъ. Пор. № 6, 4а.
- 22а. Пѣснь на Покровъ Престыа Бѣцы. Преста црѣца на
высокомъ тронѣ. Пор. № 2, 606.
- 23а. Пѣснь ѿ. Покровѣ Престой Бѣци. Богородице, вѣрныи
шворона. Пор. 4, 116.
- 24а. Пѣснь Сѣтомѣ Архангелъ Михаилъ. Хвалимъ та вси
згодне. Пор. № 17, 43а.
256. Пѣснь ѿ. С. Михаилъ Арх. Михаиле, кто яко вѣтъ,
велики возопилъ еск. Пор. № 17, 426.
- 27а. Пѣснь на Боведеніе Прѣтыа Бѣцы самоподобна. Какъ
проницаетъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 196; Пѣсенникъ, ст.
65—67.
276. Пѣснь Боведенію Прѣтой Бѣцы. Нота. Ez nagy
Szencség valoban. Воскликните, вострѣбите. Пор. № 17, 33а.
286. Пѣснь Благовѣщенію Прѣтой Бѣцы. Подобенъ:
Рождество сѣкное. Анкѣи днесъ, Сѣвне. Пор. № 17, 34а.
- 30а. Пѣснь Вѣ Ндію Баднаго. Поѣ: Фалшикамъ юнѣсѣ.
Нарѣкахъ сидѣща горка Кагулона. Пор. № 2, 22а.

306. Пѣснь С. Апѣлъ Андрею. По^а: Івана вѣслова. Апѣла перевозванна, російскаго фндатора.

316. Пѣснь Прѣтой Богородицы. Дѣво мати преблагая. Пор. № 1, 16.

326. Пѣ(с)нь Прѣтой Бѣцы. Радѣйся, црѣце, нѣла застѣпнице. Пор. № 16, 216.

33а. Пѣснь Богоавленію Гѣдню. По^а: Бѣскре Гѣкъ Ѡ гроба. Крещается Бѣдка во Іордани. Пор. № 16, 36.

336. На рождество С. Іѣвана прѣдич. Іскапайте, горы. Пор. № 1, 206.

356. Верховнымъ Апѣломъ Петръ и Павѣлъ на подовенъ. Ликѣй днесъ, Сѣвонѣ, Благовѣщенію. Днесъ вси хрѣтіане радостно ликѣютъ. Пор. № 6, 13а. Акростих: Димітр Левковскій.

38а. На Оуспеніе Пресѣ. Бѣцы. Тронѣ вышній. Пор. № 17, 35а. Дві строфи і початок третьої з початком акростиха: Тро.

№ 19.¹⁾

16. Рицар і смерть. Бѣвъ некоторій рицар велможни^а.

106. Пѣснь Гѣсъ сладкомъ. Ісѣсе мой прелюбезни^а, серѣцѣ сладостѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 242, 1825, ч. 243, 1850, ч. 239, 1886, ст. 495; Шейнъ, Народ. бѣлор. пѣснѣ, ст. 403; П. Демущевскій, Лира, ст. 10.

116. Пѣснь Оуспенію Бѣцѣ. Божіа Матер сімет. Пор 3 культ. житя Укр. ст. 22, 10а; Вагазъ, Сидовне образу, ст. 19—20. Пісня тут приложена до почаївської Богородиці.

126. Пѣснь Оуспенію Прѣтѣ Бѣцѣ. Тронѣй (sic) вышней, днес двигнеса. Пор. № 18, 38а. Акростих: Тростянец.

146. Пѣснь П. Бѣцѣ Чѣдотвор^аой Поча. (властво Підваменецькій). Причистаа Дѣво Мати рѣскаго краю. Пор. № 17, 396.

16а. Пѣсньк соловѣа. Іхъ, воспой 2, соловѣй, ахъ, воспой, молодой. Ю. А. Яворскій, Великорусскія пѣснѣ въ старинныхъ карпато-русскихъ записяхъ, Спб. 1912, ст. 58—61.

166. Пѣснь Рождества Хѣтвѣ. Крикнѣте, ангели, на небѣси вгласно. Пор. № 18, 4а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 343.

18а. Пѣснь нареждество Хѣо. Небо и земля нинѣ торжествуют. Пор. № 10, 25а.

19а. Пѣснѣ въ владномъ сынѣ. О горе менѣ грѣшномъ сѣщѣ. Пор. № 17, 15б.

20а. Пѣснь о смерти и страшно^{мъ} сѣдѣ. Какъ свѣтъ, чѣмъ на грѣшники такъ зѣло чатѣши? Пор. № 8, 2б. Акростихъ попований: Лукаш Дланскы.

23б. Пѣснь о смерти и страшно^{мъ} сѣдѣ. Егда душа ѿ тѣла разлѣчается. Пор. № 17, 54а.

24б. Пѣснь о смерти и страшно^{мъ} сѣдѣ. Кажѣтъ люди, що а смрѣ, а а хоцѣ жити. Пор. № 17, 55а.

25а. Пѣснь забавна о адымѣ и Бѣкѣ. Екде Ядам прамораж. Пор. Чубіневскы, Труды, т. I, ст. 147—148.

26а. Пѣснь рождества Хр^{ст}ова. Цвѣтъ месленни^и днес сародит. Пор. № 17, 9а.

27б. Пѣснь мѣз(е)рномъ челоуѣкѣ. И мнѣ тажки^и жалѣ немалны^и. Пор. № 15, 14а. Акростихъ: Илья Бѣченскы.

29а. Пѣснь мѣз(е)рномъ челоуѣкѣ. Фалшиваа юност, зрадлива ф(о)ртѣна. Пор. № 17, 60б.

30а. Пѣснь на покровъ П. Бѣи. Благовѣстете днес радостъ всемъ мнрѣ. Пор. № 17, 32а.

31а. Пѣснь о Іосифѣ Прекрасномъ. Комъ повѣмъ печалъ мою? Пор. Варенцовъ, Сборникъ, ст. 136—7; Кіев. Стар. т. 63, Докум. ст. 6—8.

32а. Пѣснь Архидиакона Стефана. Страданіе Мѣченика Стефана восхвалѣймо. Пор. № 18, 46а. Акростихъ попований: Стефан Дячо.

33б. Пѣ(с)нь С. Іерарха Николаю. Трѣби гласъ поднесѣмъ. Пор. Бог. 1790, ч. 170, 1825, ч. 171, 1850, ч. 172, 1886, ст. 373. Акростихъ: Теодор М.

35а. Пѣснь С. Іоанна Богослова. Іоанна Богослова и ритера сладка мова. Пор. № 17, 48а.

36а. Пѣснь Евангелиста Богослова. Сперки^и весней дней акъ ѿ вселилися. Пор. Пѣсни благовѣйныя, 1806, 114а.

37б. Пѣснь мѣзерномъ челоуѣкѣ. Щастне щастнемъ вѣдное, злосѣ.

38б. Пѣснь Страстемъ Хр^{ст}овымъ. Царю Хр^{ст}е справедливый. Пор. № 17, 19а.

40а. Пѣснь Стратѣм Х^овмъ. Родъ Жидовс(к)ий затворенни". Пор. № 12, 106.

416. Пѣсн свѣцска. Яхъ, фортѣно нещасна, що ти вкроблаеш? Пор. Wasław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego, Львів, 1833, ст. 378; Головацький, Нар. пѣсни, I, ст. 375.

436. Пѣснь свѣтѣва. Я оученик горовец наприпѣчкѣ жнива. Пор. З фолькл. зан. М. Шашк. Зап. СІХ, ст. 146—147; Wasław z Oleska, Pieśni, ст. 406—408; Голов. Нар. п. II, ст. 507—508.

456. Пѣснь С. К. Барварѣ. Ё кол благодат(и), Ягнца ти мати.

466. Пѣснь С. К. Демітрію. Цвѣте красни" и пахнючей.

48а. Пѣснь С. Я. Петра и Павла. Органе, грайте, || Петра вкхвалайте. Пор. № 18, 136.

49а. Пѣснь ѿ смерті. Господи, Господи, ах, когда би а знак.

496. Пѣснь на Воскрѣсеніе Х^отово. Іерусалиме, свѣтиса нинѣ надзвѣздами. Пор. № 14, 15а. Останок акростиха: Іоан Геш.

516. Пѣсн навогоявленіе Господне. Бонми, небо и земле, грай славно. Пор. № 9, 21а.

526. Пѣснь навогоявленіе Господне. Іордан рѣков (sic), оуготовиса. Пор. № 18, 6а.

536. Пѣснь насешествіе С. Д. Істочник дѣховни". Пор. № 18, 12а.

546. Пѣсн Архистратига Михаила. Бонми днес, небо, внѣши, земля. Пор. Пѣсни благовѣйныя, 1806, 836; Пѣсни набож. 1857, ст. 70; Пѣсенникъ, ст. 56—58.

556. Трепетн(и)к о премѣдрости Соломона царя.

62а. Пѣснь кмѣрѣ. Стѣкнѣло, пѣкнѣло кѣтѣ. Пор. Др. Ів. Франко, Студіи над українськими народними піснями, ст. 200—230 і 517—521.

На останній стороні:

Червона рѣжа, білі" цвѣт,
Не була а добра цілий свѣт.

Не вѣла я добра, не (не) вѣдѣ,
Любіла я хлопцѣк, цѣй вѣдѣ,
Цѣй вѣдѣ.
На то мене мати вродила,
Сиро аки я хлопцѣк любіла...

№ 20.¹⁾

1а. 21. Пѣснь ѿ. Велико Постнаѣ. Тонъ Подъ Прій-
дѣт(ѣ), восхваляимъ. Витати мы пришли, ѿ сваткѣй Крѣтѣ.

3а. 22. Пѣснь ѿ. великопостнаѣ. Христїане, плачите, ||
Смѣтно вси пристѣните. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 162—163.

4а. 23. Пѣснь д. Великопостнаѣ на великѣй Четвергѣ.
Сгда на вечери Гѣа глаголь подалъ.

5б. 24. Пѣснь ѿ. подъ св. крѣтомъ. Ѿ Мрѣ Дѣво
Чиста.

6б. 25. Пѣснь з. подъ Крѣтомъ. Ѿ Ісѣ пораненый.
Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 176; Пѣсенникъ, ст. 178.

7а. Від 11 строфи пісня про жите у небі „Радуйтєся,
вкрны дусѣк“ починаеть ся від слів: Вѣде тамъ радость ве-
лика. Пор. Пѣсенникъ, ст. 344—346.

8а. 28. Пѣснь къ Прѣтѣй Трѣци. Бєнта хоры, небєс
дворы. Пор. Бог. 1790, ч. 64, 1825, ч. 64, 1850, ч. 68, 1886,
ст. 143; Пѣсенникъ, ст. 360—361.

8б. 29. Пѣснь къ Прѣтѣй Мрїи на свѣотѣ по полднѣ.
Свѣота дєнь Мтїки Бжой. Пор. Новыи Побожныи Пѣєни От-
пустныи до Прєсвятой Дѣвѣ Марїи Матєри Божой къ упо-
требленїємъ Царїцїмъ во Повчу, Биксадѣ и Бороняву на па-
мятку уложенныи черєзъ Владислава Волькенберга въ
Сотмарѣ, Перемишль, ст. 24—26.

10а. Без початку: „Богъ предвѣчный“. Пор. № 18, 2а.

10б. 32. Пѣснь ѿ. Рождѣствѣ Хрѣтовѣ. Тонъ подобєнъ
на Бог предвѣчный. Божїй сынъ днєсь народилєся. Пор. Пѣ-
сенникъ, ст. 85—87.

12б. 33. Пѣснь ѿ. Рождѣствѣ Хрѣтовѣ. Тонъ подобєнъ само
собою. Вѣдѣк Богъ, вѣдѣк творєцъ, же миръ погибаетъ.
Пор. № 16, 29а.

¹⁾ Н. Т. Ш. 355.

136. 34. Пѣснь д̄. Рождѣствѣ Хр̄товѣ. Тонъ подобенъ само собою. Се суждѣтъ Ангель ковамъ съ небесъ, пастыре, пастыре. Пор. Пѣсенникъ, ст. 97—98.

14а. Пѣснь ѣ. Рождѣствѣ Хр̄товѣ. Тонъ пд само собою. Неко ѡ земля, в̄, нынѣ торжествуютъ. Пор. № 19, 18а.

146. 35. Пѣснь з̄. Рождѣствѣ Хр̄товѣ. Небойтеса, пастыре, пастыре.

15а. 36. Пѣснь з̄. Родѣствѣ Хр̄товѣ. Тонъ под само собою. Ѡ днесь рожденый, Ісѣе сладкій.

156. 37. Пѣснь ѡ. Рждѣствѣ Хр̄товѣ. Тонъ пдбвнѣ пд: Ѡ, кто, кто Никол(а)мъ люб(н)тъ. Предвѣчный родилъсѣ по(д)лѣтѣ. Пор. № 18, 26.

16а. 38. Пѣснь і. Рдѣствѣ Хр̄товѣ. Дивная новина, нынѣ дѣва сына. Пор. № 17, 96.

166. 39. Пѣснь іа. Рождѣствѣ Хр̄товѣ. Новая радость стала. Пор. № 17, 10а.

17а. 40. Пѣснь Василійѣ Великомѣ. Тонъ само собою пдбвнѣ. Излїйсѣ благодать во ѡстнахъ тѣвнхъ, ѡче. Пор. № 18, 5а.

18а. 41. Пѣснь на Бѣожвленѣе Гѣдне. Іордан Рѣко, ѡготовисѣ. Пор. № 19, 526.

186. 42. Пѣснь в̄. на Бѣожвленіе Гѣдне. Троице сѣла. Пор. № 17, 14а.

19а. Від „Оувѣ мнѣ, любимый сынъ“ починаеть ся пісня „О Дѣвице всечестная“. Пор. № 17, 346.

196. 45. Пѣснь а̄. на Воскресеніе Хр̄тово. Хр̄тосъ Господь воскресъ. Пор. Бог. 1790, ч. 54, 1825, ч. 54, 1850, ч. 58, 1886, ст. 123; П. Демущьквй, Лвра, ст. 6.

206. 46. Пѣснь в̄. на Воскресеніе Хр̄тово. Воскресъ Ісѣсъ ѡтъ гроба. Пор. № 6, 5а.

21а. 47. Пѣснь Благовѣщенію Прѣтой Бѣдци, подобенъ: Рождество славное прѣно дѣвы. Да придетъ в̄. всемъ Мр̄с радость. Пор. № 17, 336.

216. Пѣснь в̄. Прѣтѣй Бѣдци. Ѡ всепѣта Мѣти. Пор. № 9, 316.

22а. 48. Пѣснь Псаломническа повса недѣли. Хвалите Гѣд(а) сонесекъ. Пор. № 17, 27а.

23а. 49. Пѣснь Прѣтѣй Бѣдци. Архангеловъ всехъ радости. Останов акроствха: Алексн.

24а. 50. Пѣснь ѿ Прѣтой Бѣдици. Дѣво, дѣво пречистаа, || Мати благословенна.

25а. 51. На празникъ СС. Петра и Павла *ѿ* Ис. Тропар, ковдак і т. д.

25б. 52. Пѣс(н)ь ѿ. (о) стѣломъ Петрѣ и Павлѣ: тонъ подобенъ на предомновъ сѣме крѣ. Хрѣ. Се крѣпкѣ молиса Исусъ въ заградѣ.

27б. Пѣснь ѿ. (о) стѣмъ Петрѣ и Пѣлѣ, тонъ подобенъ: Фалшивалѣ. (sic) юношѣ (sic). Оурганы, играйте. Пор. № 19, 48а.

28а. 54. Пѣснь ѿ. свѣ. Пророкъ Илию, под(о)бенъ: Патриарси торжества. Исполненный благодати. Пор. № 18, 14а.

29а. 55. Пѣснь ѿ. св. Прѣк. Илию само подобен собою. Галадѣскій славный Пророче. Пор. № 17, 50а.

30а. 56. Пѣснь на Прѣображеніе Гѣдне, под: нова радость стала или *ѿ* Аррѣгганъ зѣ неба прѣшли наспеніе. На Оаворѣ преобразса Хрѣтосъ Гѣтъ славно. Пор. № 18, 16а.

31а. 57. Пѣснь ѿ. Оуспенію Прѣтой Бѣци, подобенъ на: Іордан Рѣкѣ, оуготовиса. Днесъ оумираетъ Иссова Мати.

31б. Пѣснь ѿ. Оуспѣ. Прѣтѣ Брѣ. Аррѣгганъ зѣ неба прѣшли до вогородицы. Пор. № 18, 14б.

32б. 59. Пѣснь ѿ. Рждѣвѣ Прѣти Бѣци. Рождество славно присно дѣваа. Пор. № 18, 18а.

33б. 60. Пѣснь ѿ. Рждѣствѣ Прѣ Бѣци. Радѣи са, царице, неба владычице. Пор. Пѣсени въ честь пресвятыя Дѣвы Богородицы, издавныя въ употребленіе посѣщающихъ отпусты, Унѣвар, 1889, ст. 12—14; Пѣсенникъ, ст. 275—278.

34б. 61. Пѣснь ѿ. Рждѣствѣ Прѣтой Бѣци, тѣтъ подобенъ на: радѣиса, царице, неба владычице. Радѣиса, Царице, наша заступнице. Пор. № 18, 32б.

36а. 62. Пѣснь ѿ. на Оуспеніе Прѣтѣ Бѣци, тонъ подобенъ: котвоей стѣой иконѣ прѣ. Здалекой сме кранны. Пор. Пѣсенникъ, ст. 318—319.

37а. 63. Пѣснь ѿ. на оуспѣкновѣ ч. гѣ. Іна, подобенъ: скинниа все злата на Р. Хрѣ. Человѣкѣ небесный земный *ѿ* Ангелъ стаетъ. Пор. № 18, 17б.

38а. 64. Пѣснь ѿ. Прѣтой Бѣдици. Бѣди восхвалена шѣтъ всѣхъ родокъ земныхъ. Пор. № 16, 21а. Акростихъ: Бачивке.

386. 65. Пѣснь ѿ. къ Прѣтѣй Бѣдци. Радосно анкѣиме, ||
Марію хвалимъ.

396. 66. Пѣснь ѿ. Прѣтѣй Бѣдци, тонъ пд: омаріе, мати
всѣхъ. Ѡ маріе, драгый цвѣтъ.

406. 67. Пѣснь ѿ Прѣтѣй Бѣдци. Подобенъ: вѣди вос-
хвалена отвсѣхъ. Радѣиса, Маріе, цвѣте прекра(сны)й.

416. 68. Пѣснь ѿ. къ Прѣтѣй Бѣдци. Ѡ Маріе, драгый
квѣтъ. Пор. Пѣсенникъ, ст. 303—305.

43а. 69. Пѣснь ѿ. Рождѣвс Прѣ. Бѣци, тонъ пѣвѣ подѣ:
ш мрѣ, дрѣги` цвѣтъ. Ѡ маріе, свѣтла зоре.

44а. 70. Пѣснь ѿ. Рождѣвс Прѣтѣй Бѣци, подвѣнъ само со-
бою. Небеса царице, ласкава го(л)ранице Марѣ.

44б. 71. Пѣснь ѿа. Рѣдѣвс Прѣ Бѣци, подобенъ подѣ: Ра-
дѣи са, црце, небл. Дивна твоа тайна чистаа явиса. Пор. №
17, 396.

456. 72. Пѣснь ѿв. Прѣтѣй Бѣдци, тонъ подвѣнъ само
собою. Радѣиса, Црнице, прекрасна Дѣнице. Пор. Пѣсенн, ст.
9—11; Пѣсенникъ, ст. 293—295.

466. 73. Пѣснь ѿг. Прѣтѣй Бѣци. Спѣквайте весело красна
пѣснь Маріи. Пор. Пѣсенникъ, ст. 286—289.

48а. 74. Пѣснь ѿд. Рѣдѣвс Прѣтѣй Бѣци, подвѣнъ само со-
бою. Ты Маріе, наша павно. Пор. Пѣсенникъ, ст. 279—281.

49а. 75. Пѣснь ѿе. Рѣдѣвс Прѣтѣй Бѣци, тонъ подвѣнъ: ко-
твой стѣой иконѣ. Красна Гора вѣксац(а)каа.

496. 76. Пѣснь Прѣтѣй Бѣдци, подвѣнъ: небеса царице,
мрѣ помощѣ. Пречиста Дѣво, мати Бжѣа.

50а. 77. Пѣснь Прѣтѣй Бѣци, подобенъ само собою. При-
кѣгаемъ къ тѣвѣ. Пор. Пѣсенникъ, ст. 291—293.

516. 78. Пѣснь Прѣтѣй Бѣци, тонъ подобенъ само всовѣ.
Ѡ Маріе, ранице Бжѣа.

526. Рѣдѣвс Прѣтѣй Богородици: тропар. Далі образецъ
розцята.

53а. Тропар Воздвиженню. 79. Пѣснь ѿ. на Вздѣженіе
ѿ. крѣ, подобенъ само всовѣ. Преомновъ сіаетъ Крѣтъ
Хрѣтовъ прчнѣй. Пор. Пѣсенникъ, ст. 166—169.

54а. 80. Пѣснь ѿ. Вздѣжѣю Чѣтнаго Крѣта, подѣнъ тонъ:
маріе, помочѣ. Красота Крѣта нынѣ сіаетъ.

546. 81. Пѣснь ѿ. (на) Възѣиженіе Чс. Кр^{ст}а, тонъ подѣкъ само всоѣкъ. Похвалѣ принесе слаткомѣ Іс^св. Пор. № 12, 19а.

55а. 82. Пѣснь первомѣ Ядамѣ, тонъ пдѣнь подѣ: призри, омарк(е). Призри, ѿ Боже мой, на мене грѣшнаго.

56а. 83. Пѣснь ѿ. Воведенію Пр^{ст}а Бѣци, тонъ само подобенъ. Какъ проницаеть, || Въ црковъ вѣстѣпаеть. Пор. № 18, 27а.

566. 84. Пѣснь ѿ. Вовед(ен)ію Пр^{ст}й Бѣци. Воскликните, возтрѣбите. Пор. № 18, 276.

576. 85. Пѣснь смѣоу Мѣхилѣ, тонъ подобенъ само собою. Мѣхилѣ кто такого (sic) во Богъ велики возопкѣ еси. Пор. № 18, 256.

586. 86. Пѣснь Пр^{ст}й Бѣци само подѣна. Радѣса, вселенныа похвало. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 240; Пѣсенникъ, ст. 283—284.

596. Чинъ Пѣрастѣса.

67а. Пѣснь ѿ. (погрѣвъ пѣснь) на погрѣвъ. Каждый человекѣ, слѣхай оѣважно. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 110.

676. Пѣснь ѿ. смѣртна на погр(ѣ)въ пдѣ само собою. Источникъ слезы, разливайтесь. Пор. № 17, 1а.

69а. Пѣснь Ядамѣ, тонъ: ѿ дѣвице пречистаѣ. Плакала Ядамъ предраемъ. Пор. № 6, 66.

696. 90. Пѣснь ѿ. Ядамѣ, тонъ: Хр^{ст}иане, прикѣгайте. Ходилъ Ядамъ пораю.

71а. 91. Пѣснь Пр^{ст}й Бѣци, тон под само собою. Звѣзда слична и пѣсна, ѿ повчанска Мрѣ.

72а. Пѣснь навоскресеніе Гдѣ нашего Ісѣ Хсѣа, тонъ: благодаримъ Бога. Ёрѣсалиме, свѣтисѣ надъ звѣзды. Пор. № 19, 496.

№ 21.¹⁾

1а. Пѣснь ѿ. Рж^{ств}с Хр^{ст}овѣс. Нкнѣ, Ядамѣ, возвеселісѣ. Пор. № 15, 86.²⁾

¹⁾ Н. Т. Ш. 356.

²⁾ Якъ виходить з поданого далі „Оглавленія пѣсней въ книжцѣ“, недостае в початку одного тексту: „Предвѣчий род(илъ ся подъ лѣгы)“.

26. Пѣснь ѿ. Рождество Х^в. Крае: Василии. Бислехъ лежитъ, ктожъ повѣжитъ спѣвати маленкомъ. Пор. № 17, 11а.

4а. Пѣснь ѿ. Рж^{тв} Х^в. Шедше трѣ цри ко Хр^т со дарн. Пор. № 15, 9б.

4б. Пѣснь ѿ. Рждество Х^в. Бесепа на веселса. Пор. № 5, 1б.

5а. Пѣснь ѿ. Рождество Х^в. Бесепа свѣтс новина. Пор. № 15, 8а.

6б. Пѣснь ѿ. Рождество Х^в. Видѣ вѣ, видѣ твб^вецъ, же мѣръ погнѣетъ. Пор. № 20, 12б.

8а. Пѣснь ѿ. Рождество Х^в. Аггъ пастѣремъ мб^ввилъ. Пор. № 18, 3б.

9а. Пѣснь ѿ. рождество Х^в. Глава вѣди во вѣшнихъ вѣс. Пор. № 1, 29а.

9б. Пѣснь ѿ. Рождество Х^в. Нѣо ѿ земля, вѣ, нѣк ликовствѣт. Пор. № 20, 14а.

10б. Пѣснь Рж^{тв} Х^в аѿ. Кси ѿзицы, кѣпно слѣцы. Пор. № 4, 35б.

11б. Пѣснь вѣ. Рождество Х^в подобенъ: рождество славно. Цвѣтъ мисленѣи днеска рб^днтъ. Пор. № 19, 26а.

12б. Пѣснь гѣ. Рождество Х^в. Хр^тосъ родѣса, вѣк копаотѣса. Пор. Бог. 1790, ч. 14, 1825, ч. 14, 1850, ч. 16, 1886, ст. 16.

13а. Пѣснь дѣ. Рождество Х^в. Показас над' Бертѣпомъ пресвѣтла денница. Кра: Прокопѣи.

14а. Пѣснь еѣ. Рождество Иисусъ Хр^товс. Исна зора, вишѣдши з мб^ра.

15а. Пѣснь зѣ. Рождество Хр^тово (sic). Боспойте днеск согласнѣ. Пор. № 15, 7а.

17б. Пѣснь зѣ. Рж^{тв} Хр^товс. Днеск всѣ возиграйте, в'длани воспѣщайте. Краегранесѣи: Дроздовскѣи. Пор. Пѣсни благовѣнныя, 30а.

19б. Пѣснь на Рождество ѿ. Радость са на^х з'авлѣетъ. Пор. Пѣсни благовѣнныя, 32а; Бог. 1850, ч. 3, 1886, ст. 56; Пѣсенникъ, ст. 98–99.

21а. Пѣснь на Ѡбрѣзанїѣ Гѣдня по Краегранесїю Дроздовскїй. Днесь играй, ветхїй человекѣ, съ нами. Пор. Пѣсви благовѣйныя, 1806, 646.

22а. Пѣснь сѣителю Хрѣтовѣ Насилїю Архїепѣкпѣ Кесарїи Каппадокїйскїѣ сложѣна Рокѣ Бжїѣ аѣпѣс. Краегра: Дроздовскїй. Да гримїтъ Нѣко, йграюще днесь, днесь. Пор. Пѣсви благ. 66а; Бог. 1886, ст. 397.

246. Пѣснь Стѣомѣ первомѣ: Архїи: Стефанѣ. Бїждѣ, всѣ правѣкрный человекѣ. Пор. П. благ. 101а.

256. Умнѣ при Грѣбѣ Гѣднемѣ. Благообразнїй Іѡсифѣ.

266. Пѣснь С: Первомѣчнкѣ и архїдіаконѣ Стефанѣ. Краегра: Стефанѣ Даченкѣ. Страданїе мѣнка стефанѣ прославлїмо. Пор. № 19, 32а.

276. Пѣснь пресѣѣй Бѣцѣ при грѣбѣ гѣднѣм. Матѣрѣ Бога йста и Дѣва пречнста. Пор. П. благ. 396.

286. Пѣснь двѣѣ С. Насилїю велї. Йзлиѣсѣ ѡ оустѣ твоїхѣ, ѡче преслѣвнѣ. Пор. № 1, 236.

29а. Пѣснь браѣ С: Насилїю велнкомѣ. Йзлиѣсѣ влгодать во ѡустнѣхѣ твоїхѣ, ѡче. Пор. № 20, 17а.

306. Пѣснь в' памѣт' Стїхѣ трїехѣ Стїтелѣй Насилїѣ велїкаго; Григорїѣ Бгѣслѣва и Іѡанна Златѣстаго. Кїнми днесь пою гласн. Пор. П. благ. 70а.

32а. Пѣснѣ Бгѣовлѣнїю Гѣдню. Іѡрданѣ рѣкѣ, ѡготовїсѣ. Пор. № 20, 18а.

33а. Пѣснь вѣторѣѣ бгѣовлѣнїю Хѣвѣ. Гласѣ гѣднѣ на водѣхѣ вопїетѣ. Пор. № 18, 66.

34а. Пѣснь гѣтаѣ бгѣовлѣнїю гѣдню, подѣбенѣ, слава вѣди во вышнѣхѣ вѣс. Завдлѣне, готовїсѣ.

346. Пѣснь Д. бгѣовлѣнїю Хѣвѣ. Бѣнїми, нѣо, землѣ, йграй славно. Пор. № 19, 516.

35а. Пѣснь Е. бгѣовлѣнїю Гѣдню. Крѣщѣетсѣ Хрѣтѣсѣ дїсѣ.

356. Краегра Йвасенкѣ. Пѣснь З. Бгѣовлѣнїю Гѣдню. Подѣбенѣ, Рождѣствѣ славно. Іѡрданѣ рѣкѣ течѣтѣ трѣпѣщїѣ.

366. Пѣснь З. на Бгѣовлѣнїе Гѣднѣ, по краегранесїи Дроздовскїй. Днесь мѣрѣ йграйтѣ. Пор. П. благ. 336.

38а. А. Пѣснь Срѣктенїю Гѣдню, по Краѣ: Снлвѣстер, Й. Пор. П. благ. 566.

406. Ё. П'снь Срѣтенію. Принѣсѣ дѣсь воцрковъ дѣюю млѣцѣ. Пор. № 11, 76.

416. Краєгра: Деміанъ. П'снь ѧ. бѣговѣренію вѣы. Да прійдетъ, ё, всемъ мірс радѣсть. Пор. № 20, 21а.

42а. Крає: Венедиктъ. П'снь, ё. Бѣговѣренію Бѣци. Возвѣрнанной дѣо мѣы. Пор. Бог. 1790, ч. 99, 1825, ч. 99, 1850, ч. 106, 1886, ст. 229.

43а. П'снь г. Бѣговѣренію Бѣци, по Крає: Дроздовскій. Днѣс' прійдѣте, дѣвс прославѣте. Пор. П. благ. 53а; Бог. 1886, ст. 233.

466. П'снь ѧ. Стрѣтемъ Хрѣтовымъ. Црѣю Хрѣте, пане мѣлїй. Пор. № 17, 186.

47а. П'снь, ё., стрѣтемъ Хрѣтовымъ. Црѣю Хрѣте, пане мѣлїй. Пор. № 19, 386.

48а. П'снь, г, стрѣтемъ Хрѣтовымъ. Їсѣ Хрѣтѣсъ крижованній. Пор. № 14, 13а.

486. П'снь, ѧ, стрѣтемъ Хрѣвымъ, подъ вселѣнаѣ всѣ. Їхъ, ѡкъ жѣль тѣжкїй невѣнне вмерти.

49а. П'снь, ё. Стрѣтемъ Хрѣвымъ, Кра: Клебанѣ(вѣа). Крѣтымъ дрѣвомъ распѣтаго. Пор. № 12, 296.

50а. П'снь, ѣ, Стрѣтемъ Хрѣвимъ. Сѣгнь горѣщїй на срѣцѣ моѣмъ не мѣжетъ ѡзгѣсти. Пор. № 11, 336.

51а. Крає Іванъ Моравскї. П'снь, ѣ. Стрѣтемъ Хрѣтовимъ, Подѣбенъ Бѣлшаго нѣсть на землї. Ї ктѣожъ тѣкъ запамѣталїй. Пор. № 17, 216.

52а. Кра: Іванъ Болскї(ї). П'снь Їсѣ Хрѣтѣ ѡ Распѣтомѣ подъ стрѣданїе мѣчїка стѣфѣана прославѣ. Їсѣ црѣ распѣтїй на крѣтѣ дрѣвѣномъ. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 38.

53а. П'снь, ѧ, Їсѣ Хрѣтѣ распѣтомѣ вѣторѣню. Мнѣосѣрднїй Їсѣ сладчѣйшїй. Пор. № 14, 176.

536. П'снь, ї, Їсѣ Хрѣтѣ распѣтомѣ вѣпопѣцѣхъ. Тецѣте, црѣе ѡ кнѣзї, патрїѣрсе со вѣкн. Крає: Теѣдѣврѣ.

546. П'снь, ѧ, Їсѣ Хрѣтѣ распѣтомѣ вѣзворѣвѣ. Їхъ, ѡкъ чѣдѣ велїкїй вѣзворѣвѣ нѣк.

556. П'снь, вѣ, Їсѣ Хрѣтѣ распѣтомѣ Зѣвѣ(рѣ)вѣ. Мнѣосѣрднѣшїй вѣтъ прѣстѣкшїй вѣѣдїномъ слѣвѣк. Кра: Мѣстїворскї. Пор. Бог. 1790, ч. 75, 1825, ч. 75, 1850, ч. 81, 1886, ст. 164.

56а. П'к'снь гї. Страстѣмъ Хрѣтовоимъ. Всемилосердникъ ѿ Хрѣстѣ сладчайшій. Пор. II. благ. 35а.

57б. П'к'снь прпѣк: Алѣژیю члвк'кѡ Бжїю, по Краегранесїю СѢЛВѢСТЕРЬ. Создателью Боже. Пор. II. благ. 73б; Бог. 1886, ст. 404.

58б. П'к'снь СѢОМѢ Сцѣнночїнкѡ Антѣпк, по Краегранесїю ІЕРѢМѢИИХ. Избранный сосѣдъ Хрѣтосъ (sic) Антѣпа вк'рний. Пор. II. благ. 75б.

60а. П'к'снь СѢОМѢ великомчїнкѡ Гевр҃гїю, по краегранесїи Дроздовскїи. Днѣскъ возиграйте ѿ воскликайте. Пор. II. благ. 72б.

63а. По Краегранесїю Дроздовски. П'к'снь на Воскресѣніе Хрѣтово. Да прїидеѣт нѡваѡ радость мїрсъ днѣскъ. Пор. II. благ. 43а.

64а. П'к'снь в. воскресѣнію Іїсѣ Хрѣтово. Авторъ нѡвы, Ядѡ вторы. Пор. II. благ. 44б. По краегранесїи Авторъ.

65а. П'к'снь Воскресѣнію Хрѣтово. По кра: Хрѣтосъ воскресѣ измѣртвиѣ. Хваленъ Богъ всди во вк'кѣ вк'ка. Пор. II. благ. 45б; Бог. 1886, ст. 182.

66б. По краегранесїи ПАХА БѢРНИХЪ. П'к'снь на Воскресѣніе Хрѣтово. По востанїи Хрѣтосъ Спаситель. Пор. II. благ. 47б.

68б. П'к'снь, ѡ, вокрнїю Хрѣтово, Кра: ІЮЯНЪ Мѡстїкѡрскїи. Играй, нѡвій Іерусалиме. Пор. № 15, 17а.

69б. Кра: ІЮЯНЪ ДѢШИЦКІИ. П'к'снь, в. на воскресѣніе Іїсѣ Хрѣво. Іерусалиме, свѣтїса нїнѣ наѣ звѣздѡ. Пор. № 20, 72а.

71а. П'к'снь, г. на воскресѣніе іїсѣ Хрѣтово. Изидѣте аг҃ловѣ лики. Пор. № 17, 23а.

71б. Кра: Мѡстїворски. П'к'снь, д, на воскресѣніе Іїсѣ Хрѣво. Мѡрмѡровїе ѿ каманїе ѿпѡки падѣтѣ.

72б. П'к'снь, е, на воскресѣніе Іїсѣ Хрѣтово. Кра: Іванъ Пашковски. Істинно дѣдѣ ѿ ал'мїста || Проповѣдѣ свойма ѡуста.

73б. П'к'снь Покаянїа краеграѣ: Кѣра. Вплѣнь плѡтъ дѣхъ мѡй ведѣтъ во мнѣ. Пор. II. благ. 102б.

75а. в. П'к'снь покаянна. Ктѡ мнѣ плачѣ зк'ланїи ѿ вопль безмѣрнїи можеѣт ѡтѡлїти. Пор. II. благ. 104а.

766. ѿ. П'к'снь покáнна краєгра^м: ПОПРЯВЄЛ. Припо-
мани, челоу'чє, сов'ѣ. Пор. П. благ. 1056.

776. д̄. П'к'снь покáнна. Оу'сѣмн'клемса, ѿзъзѣм'клемса.
Пор. П. благ. 1066.

79а. з̄. П'к'снь Покáнна ѿ ѿста'к'нїи т'клесє. Станк^м
при гроб'ѣ, оу'зрї^м т'к'нїє. Пор. П. благ. 108а.

80а. Умн'ѣ Возвѣждаюцїи дѣшѣ ко спасєнїю, пбї съ
слáдкоп'к'нїемъ. Дѣшє моѡ, дѣшє моѡ, востáни.

81а. П'к'снь ѿ смєрти. Прїдетъ годїна. Пор. № 17, 586.

826. П'к'снь, д̄, Вознесєнїю Г'дню, по краєгранєсїи ПЯ-
ХОМСКІЙ. Пѣстїннїє птѣци ѿ вѣи всїи гбраницы.

836. П'к'снь ѿ дѣшахъ в' мѣкахъ чистїтелнїихъ сѣ-
щїихъ. Поманїте, помолїтєса. Пор. № 17, 55а. Акроствх:
Пашковскїй.

866. П'к'снь, д̄, Сошєствїю сѣаго дѣа. По краєгранєсїи:
Іосифъ Рєвоутє. Істбчнїкъ дѣбвнїй. Пор. № 20, 536.

87а. П'к'снь, в̄, стбїи, трбцы. Прїдїте дѣсь, нбвїй їїль
вєск. Краєгра^м: поєтъ, твбрца.

88а. П'к'снь, ѿ, сѣаго дѣа сошєствїю. Ут'кшїтелю мїрѣ.
Пор. № 18, 13а.

886. П'к'снь, д̄, Стбїи трбцы. Всїи тѡ хбри. Пор. № 20,
8а. Тїлькв перша строфа.

П'к'снь нравобучїтелнаѡ, по скбро. Съ первїихъ вєснї
днїи. Пор. № 19, 36а.

916. П'к'снь Бжїемѣ т'клѣ. Твоѡ ч'ть, хвáла, нашъ
вк'чнїй пáне. Пор. № 17, 256.

926. П'к'снь прєстбїи вѣци сострадáнїю. Бгбмъ ѿзврáна
мѣи ѿ пáнна.

93а. П'к'снь Молїтвеннаѡ къ П. Дѣк Бѣцк. О Прє-
свѣтáѡ цáрице, Помбцинице моѡ. Пор. № 14, 23а.

94а. П'к'снь, д̄, прѣвномѣ ѿїцѣ на^м: бнѣфрїю. О прѣвнє
ѿ прѣвлáжєчнє. Пор. № 9, 336.

946. П'к'снь на Соббръ Стáгѡ Главнáгѡ Прорбкá Прєд-
тїча ѿ Крєстїтелá Івáннá (sic). По краєгранєсїю Пáроухъ
Ќнїшковскїи. Прїдїте, всїи їзїци. Пор. П. благ. 68а.

97а. П'к'снь, д̄, ст. áп'тбм пєтрѣ ѿ пáвлѣ. Ќргáни, грáйте.
Пор. № 20, 276.

976. По краєгранісїи ІГОАНЬ ПЛѢСОВСКОЙ. И҃грай всецѣло
всѣ Риѣскаѣ страна. П. благ. 70а; Пѣсен. 1870, ст. 85.

996. Пѣснь, ѿ, ст: пророкъ Ілїи десвѣтѣннѣ. Прекраснїе
крїны, зѣло || Веспойте пѣснь сїю смѣло.

100а. Концѣртъ Престѣкїи Бѣцк Бердїчевской Народно
Оувѣнчаннѣй. Божїа Матѣрь сїѣетъ. Пор. № 19, 116.

1016. Пѣснь, ѿ, Прѣшкращенїю гдню, по: страданїе
мѣника стефана про. Надавѣрк прѣшбразїлса їйсъ хсъ славно.
Пор. № 20, 30а.

102а. Пѣснь покаѣннаѣ. Ахъ! доколѣ ѡкаѣннѣй на
свѣтѣк живю? Пор. Бог. 1790, ч. 217, 1825, ч. 218, 1850, ч. 218,
1886, ст. 460.

1036. Пѣснь, ѿ, Оуспенїю престїа Бѣы, По краєгран Тро-
станецъ. Трѣне вишнѣй, днѣсь двїгнїлса. Пор. № 19, 126.

1046. Пѣснь Престѣкїи Дѣк Бѣцк Чсдотвѣрной въ Бѣрк
градѣ. О Всепѣтаѣ Матї. Пор. № 20, 216.

1056. Пѣснь Преподѣвномѣ Оцѣ Ілѣзїю, Человѣкѣ, Бо-
жїю. Тонъ на: Оуже дѣкретъ под(п)исдетъ. Коханаго са
ѡстала. Пор. № 17, 476.

1066. Пѣснь ѡ смѣрти. Творецъ Іандрѣвски по крає-
гранісїю. Ахъ! смотри, ктѣ живѣ, на прежднѣй мой вѣкѣ.
Пор. № 17, 536.

1096. Пѣснь, ѿ, Оускновенїю четнїа главїи ст: ївана
по: страданїе мѣника стефана прославлѣмо. Паматѣ твоѣ
правѣзнаѣ їсть со похвалами. Пор. № 9, 37а.

1106. Пѣснь Стѣомѣ Архїстратїгѣ Мїханаѣ. Бѣннї
днѣсь, Нѣво, внѣши, землѣ. Пор. № 19, 546.

1116. Пѣснь, ѿ, Ржѣтвѣ престїа вѣы. Ржѣтвѣ славно
прѣно дѣїа. Пор. № 20, 326.

112а. Пѣснь, ѿ, Ржѣтвѣ престїа вѣци. Дѣнъ радѣсти,
ї, нїнѣ исполнїлса.

1126. Пѣснь на Воведенїе престїа вѣци, по Краєгранісїи
Дрозѣвской. Днѣсь прїйдїте, воскликнїте. Пор. П. благ. 52а;
Бог. 1886, ст. 208.

1136. Пѣснь ѡ злої вѣчности. Паматїйте, Хрїстїанѣ.
Пор. № 17, 576.

1166. Пѣснь, ѿ, четномѣ крѣтѣ гдню. По краєгранісїи
Дїмїтри. Дрѣво трїсѣе, вѣсомѣ оужасное. Пор. № 17, 266.

117а. Пѣснь, ѿ, четномѣ крѣтѣ гѣдню. Воспойте всѣ днѣсь пѣснь новѣ. Краегранесій Василій.

117б. Пѣснь Престѣкѣи Бѣцѣ Подкаменецкой. Пречистаѣ Дѣво Мати рѣского краю. Пор. № 19, 14б.

119а. Пѣснь ѿ ѿвщемѣ сѣдѣ мѣртвыхѣ. Ихѣ, порѣ прихѣдитѣ, трѣба ѿумираги! Пор. Бог. 1790, ч. 239, 1825, ч. 240, 1850, ч. 236, 1886, ст. 489; В. Гн. У. д. в. ст. 86; В. Гн. Лірникв, ст. 70—72; Записки Юго-Зап. отд. И. Р. Г. О. I, Матерьялы, ст. 31 - 32.

120б. Пѣснь, ѿ, Гѣтомѣ іѡанѣ вѣслѣвѣ. Іѡана вѣслѣва. Пор. № 19, 35а.

121а. Пѣснь на Рождѣствѣ С. Іѡана Предѣчи ѿ Кре- ститѣла Господна. Вселмирнаго днѣсь начѣло. Пор. № 17, 48б.

123а. Умнѣ. Внїйди, внїйди, Іерію.

123б. Пѣснь: ѿ, на покрѣвѣ престѣма вѣцѣ. ѿ всѣмѣ страннѣ всѣ хрїстїанѣ. Пор. З культ. житя Укр., ст. 26, 71б.

124а. Пѣснь, ѿ, покрѣвѣ престѣма вѣцѣ. Блговѣстїте днѣсь радѣсть вселѣ мїрѣ. Пор. № 19, 30а.

125а. Пѣснь, г, на Покрѣвѣ П. Бѣцѣ. Воспойте соглѣснѣ. Пор. № 21, 15а.

126а. По краегранесїи СѢМОНЪ. Пѣснь прѣвнѣи Параскїїи поѣ Сѣ вѣгѣмѣ ѿѣдаѣ. Снїдѣтемѣ вси празднѣлюбци.

127а. Пѣснь Сѣ Великомѣ Дїмїѣ, краегранесїе Рѣденскїй. Рѣди всѣ днѣсь воѣгласїте.

128б. Пѣснь Сѣ. Архїстрѣт: Мїхѣйлѣ: Мѣстївор(скїй). Мїхѣйлѣ, Гетманѣ ѿжѣснїй.

129б. Пѣснь сѣ Чѣдоѣвѣ Нїколаю. Краегранесїй: Пашковски ірей. Хвалѣ тї хоцѣ воѣдати. Пор. № 3, 44а.

131б. Пѣснь, ѿ, сѣ. Нїколаю. Хтѣ патрѣна потрѣбѣѣт. Краегранесїй: Пашковски.

133б. г. Пѣснь сѣитѣлю Николаѣ в' Сѣлѣїн. Чтѣ сѣ ново градѣтѣ на всѣ шѣлѣхи || Рѣсь, Полаки?

134а. Пѣснь Дѣтаѣ сѣитѣлю Нїкѣлаю. Главнаго вѣ чѣде- сѣхѣ пѣстїра восхвалїмѣ. Пор. Бог. 1850, ч. 179, 1886, ст. 385.

134б. Пѣснь престѣвѣи вѣцѣ почѣвской Поѣ Беселѣнїѣ всѣ рѣкѣ дѣѣ. Пѣсли пѣстїре ѣвци на горѣ. Пор. № 14, 9а.

136а. Пѣснь сѣїѣи великомѣнїци Сѣкатерїнѣ. По краегранесїи СѢБѣГѣтерѣ. Соторжѣствѣїте днѣсь, Ангѣловѣ хѣри. Пор. П. благ. 84б.

137а. Пѣснь НИКОЛАЮ по краєгранісїю. Пѣснь Святи-
телю днѣсь похвалнѣс въздадѣмъ. Пор. П. благ. 89а.

138б. Сѣгласлєніє пѣсней въ книжцѣ сїей ѡбрѣтающихся.

140а. Пѣснь на Рождество Іисъ Христова. Англь чреди
пасѣцимъ || Возвѣстїи чвѣающимъ.

140б. Пѣснь ѿ. на Рждество Христова. Богъ предвѣчный
народился. Пор. № 20, 10а.

141б. Пѣснь ѿ. на Рждество Христова. Внейже Рахиль пла-
четъ ѿ Отрочатехъ ѿ Ирода избвенныхъ. Пѣвецъ ѿ ѡутѣ-
шаетъ. Пѣвецъ. Не плачь, Рахили. Пор. Бог. 1790, ч. 4, 1825,
ч. 4, 1850, ч. 6, 1886, ст. 47; М. Гр. Зап. XV, ст. 19; В. Пе-
ретцъ, Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, I,
1, ст. 360—362 і 364—365; П. Безсоновъ, Калѣки пере-
хожіе, II, ст. 104—105.

143а. Пѣснь Катехизмова. Тройца Бѣъ Оцъ, Бѣъ Снъ,
Бѣъ Дхъ сѣый. Пор. № 17, 5б. Дві перші строфи. Далі кілька
карток чвстнх.

№ 22.¹⁾

1а. а. Пѣснь Престїи Дѣк Бдцѣ Подкаменецквій. Пре-
чїстѣмъ Дѣо Мтїи Рѣскогѣ краю. Пор. № 21, 117б.

3а. в. Пѣснь Претѣи Бдцѣ Чсѣ. П(о)чѣвской. Пасли пѣ-
стїры ѿвцї на гѣрѣ. Пор. № 21, 134б.

9а. г. Пѣснь Мѣтвеннаѣ ко Престїої Дѣѣ богородицѣ.
Ѣ прѣсвѣтаѣ Царїцѣ, помощнїцѣ моѣ. Пор. № 21, 93а.

11а. д. Пѣснь на Соборъ Архїстратїга Мїхѣйлѣ ѿ про-
чїихъ нѣбеснїихъ силъ кѣзплѣтнїихъ. Вонїмї днѣсь, нѣвѣ,
внѣшѣй, зѣмлѣ. Пор. № 21, 110б.

12б. е. Пѣснь Стїителю Хрѣтовѣс Нїкѣлаю. Творецъ Бѣр-
дїнскїй по краєгранісїю. Бѣлшѣгѣ нѣсть на зѣмлї Трѣна.
Пор. № 17, 68а.

15а. з. Пѣснь ѿ Стрѣшномъ Сдѣ Бѣжомъ. Ахъ,
свѣте прѣкрѣснїй, тѣ ѣстѣсь ѿбладнїй.

16б. з. Пѣснь ѿ стрѣшномъ сдѣ Бѣжомъ. Прїйдѣтъ
годїна. Пор. № 21, 81а.

19б. ѿ. Жѣль на дѣ слѣ ѿждївѣннїмъ врѣменѣмъ жї-
тїѣ. Ахъ, ѡшлѣжъ моѣ лѣтѣ. Пор. № 9, 56б.

¹⁾ Н. Т. Ш. 368.

25а. Пѣснь ѡ смѣртѣ. Творецъ Дѣмитрій краѣгранистѣ. Дѣше, не знаешъ, комѣса достанешъ.

27а—29б. ѿ. Пѣснь ѡ дѣлахъ в' мѣкахъ чѣстѣлнѣхъ сѣщѣхъ. Помѣнитѣ. Пор. № 21, 83б. Початокъ акростиха: Пашко(векіѡ).

№ 23.¹⁾

1а. Пѣснѣ гевргію, то.. Правды наста свѣтѣ весна.

2а. Пѣснь нарожде.. Бѣъ предвѣчный народилса. Пор. № 21, 140б.

3а. Пѣснь нарождество Христово ѡ. Дѣвна новина. Пор. № 20, 16а.

3б. Пѣснь, ѣ, нарождество. Предвѣчный родилса подлѣто. Пор. № 20, 15б.

5а. Пѣснь нарождество Христово, д. Крикнѣте, ангелѣ, нанебесѣ согласно. Пор. № 19, 16б.

6а. Пѣснь нарождество Христово, ѣа. Нова радость свѣтѣса ѡзѣвила. Пор. № 17, 10а.

6б. Пѣснь нарождество Христово, з. Вденъ Божого нарождена. Пор. Kantuzki, II, ст. 21—22.

8а. Пѣснь нарождество Христово, з. Нова радость стала. Пор. № 20, 16б.

8б. Ангель пастыремъ мовиль. Пор. № 21, 8а.

9б. Пѣснь. Вселенна веселѣса. Пор. № 21, 4б.

10б. Пѣснь стефанѣ, ѿ. Благнѣ рабѣ ѡ вѣрный стефанѣ. (Чи не оставокъ акростиха: БѢРГОУГ?).

11б. Пѣснь Василію, дѣ. Излѣилса благодать ѡустѣ твоѣхъ, ѡ(т)че. Пор. № 21, 29а.

12б. Пѣснь Богоявленію. Їѡрданъ рѣко, оуготовѣса. Пор. № 21, 32а.

14а. Пѣснь крещенію Гѣню, тонъ воскресъ Ісусъ ѡгро. Крещаетса вѣка воѡрданѣ. Пор. № 18, 33а.

14б. Пѣснь ѡванѣ крестѣтелю. Веселѣса, красна пѣстынѣ. Пор. З культ. жвтя Укр. ст. 24, 43б.

15б. Пѣс(н)ъ настрѣтинѣ, тонъ ѡрданъ, радѣса. Свѣтло днесъ лѣкѣйте. Пор. № 18, 7а.

17а. Пѣснь, зѣ, внеделю мѣсонѣснѣ. Плачѣ, дѣше, рыдай горе. Пор. № 17, 16б.

¹⁾ Н. Т. Ш. 369.

18а. Пѣснь в недѣлю сыропѣснѣ, зѣ. Плакался Идама предраемь. Пор. № 20, 69а.

19а. Пѣснь ѿ владномь сѣс, тонь, фал'шыва юност'. На рѣкахъ сѣдѣще горка Вавилона. Пор. № 18, 30а.

20а. Пѣснь ѿ владномь сѣс. Бѣе, вѣрнымь. Горе мнѣ грѣшникѣ сѣцю. Пор. № 19, 19а.

21а. Пѣснь в недѣлю крестопо(к)лонос, тонь ѿ дѣвице. Крестъ гѣднь оублажаемь. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 31.

22б. Пѣснь в недѣлю похвалнѣ. Похвалѣ прѣнесѣ. Пор. № 20, 54б.

23б. Пѣснь Ялекѣю. Коханнаго гды вѣтѣрала. Пор. № 21, 105б.

24б. Пѣснь Благовѣщенію Бѣи. Посланъ кысть соневскъ Ярунгель гаврѣил' ко дѣѣ пречѣстой. Пор. № 18, 7б.

26б. Пѣснь Благовѣщенію. Да прѣдетъ, ѣ, всемѣ мѣрсъ радость. Пор. № 21, 41б.

27б. Пѣснь навлаговѣщеніе, тонь рождество славно. Лѣкѣи днесъ, сѣшнѣ, вознѣграйте, горы. Пор. № 18, 28б.

28а. Пѣснь навлаговѣщеніе, тонь рождество славно. Янгель прѣдстатель соневскъ возвѣщаеть.

28б. Пѣснь в недѣлю цвѣтнѣ, тонь ѿ ѿрдань. Днесъ благодать насъ собѣраеть. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 164; Пѣсенвѣѣ, ст. 189.

29б. Пѣснь в недѣлю цвѣтнѣ, тонь взыйде. Радѣсѣ зѣло, тѣи сѣшнѣ. Пор. № 18, 9а.

30б. Пѣснь страстемь Хрѣстовымъ. Царю Хрѣсте, пане мѣлѣи. Пор. № 21, 46б.

31б. Юже декретъ поднѣсеть. Пор. № 17, 20б.

33б. Пѣснь великопостна Бѣи. Ѿ дѣвице пречѣстаѣ. Пор. № 20, 19а.

35б. Пѣснь навоскресеніе Хѣтово. Воскресъ нѣкъ ѿгрова, радость воснѣж. Пор. № 20, 20б.

37а. Пѣснь навоскресеніе Хрѣтово. Ёсѣкъ Хрѣтосъ нѣзмѣрткыѣхъ оусталь. Пор. № 18, 10а.

38а. Пѣснь в недѣлю Ѵомовѣ, тонь воскрес' нѣсѣ. По востанѣи твоемь, Хрѣте, прѣславно. Пор. № 6, 6а.

39а. Пѣснь навознесеніе Гѣде, ѣе. Взыйде Бѣѣ ковысокой горкѣ. Пор. № 18, 10б.

40б. Пѣснь Іѣваннѣ Богословѣ, ѣс. Іѣванна Богослова. Пор. № 21, 120б.

416. Пѣснь геѡргію, лѣ, тонъ Бѣе вѣрным'. Комиче-
нйцеухъ славне геѡргіе. Акростихъ: Василій Поп(о)вич(ай).

436. Пѣснь насоществіе ст. дѣа, ѣи. Источникъ дѣннй.
Пор. № 21, 866.

446. Пѣснь насоществіе ст. дѣа, тонъ йорданъ. Троице
стѣа, Бѣе ласкавый. Пор. № 20, 186.

456. Пѣснь нарождество йѡана, м. Стый великій про-
роче. Пор. № 2, 496.

466. Пѣснь Петръ и павла, ма. Стрѣны, грядите. Пор. №
21, 97а.

47а. Пѣснь йлію, тонъ йѡанна богослова. Источникъ
благодатй. Пор. № 20, 28а.

48а. Пѣснь напреѡбраженіе, мѣ, тон' мйхайле. Нада-
ворѣ преѡбразился и съ Хрѣтосъ славно. Пор. № 21, 1016.

486. Пѣснь наспеніе Бѣи, мѣ. Архангелй и знеба прйшли
до Бѣи. Пор. № 20, 316.

506. Пѣснь наоусѣкновеніе главы йѡ(а)на. Памнѣть твоа
праведнаа естъ сопоухвалами. Пор. № 21, 1096.

526. Пѣснь йѡанс Златоустомъ. Златокованію трѣбъ,
ѣ, восухвалймъ днесъ. Пор. 2, 676.

536. Пѣснь Апостолъ Андрию, мѣ. Божю землю и зый-
детъ вѣщаніе твое славне. Пор. № 4, 38а.

546. Пѣснь Апостолъ андрию, тон' йѡана богос. Apo-
стола первоуванна, російскаго фундатора.

556. Пѣснь нарождество вѣи, мѣ. Рождество славно
прйсно дѣвямъ. Пор. № 21, 1116.

576. Пѣснь навоздвйженіе Крѣста. Земпѣрей горныхъ
Бѣе са зѣвалеть. Пор. № 7, 5а і № 18, 21а.

59а. Пѣснь напокров'ъ, тонъ Бѣе, вѣрнымъ ѡ. Прѣста
царйца наввысокомъ тронѣ. Пор. № 18, 22а.

60а. Пѣснь мйхайла, нѣ. Мйхайле, кто іако Бѣе, велмй
возопйл' есъ. Пор. № 20, 576.

616. Пѣснь мйхайла. Постаы, монархо, звысокого
тронъ. (Чя не акростихъ: ПОТЯП Толстый?).

626. Пѣснь Мйхайла. Хвалймъа всѣ згодне. Пор. №
18, 24а.

63а. Пѣснь дймйтрію, архангелй тонъ. Кто неславить
и неухвалить дймйтріа вѣры.

636. Пѣснь Дѣмѣтрію. Дѣкѣйте всѣ свѣтло празнѣюще.
Пор. № 1, 246.

646. Пѣснь навоведеніе Бѣцѣй. Какъ пронїцаетъ, || Бощер-
ковъ стѣплетъ. Пор. № 20, 56а. Акrostихъ: КИГѢТ Хероуімомъ.

656. Пѣснь навоведеніе Бѣцѣй. Нелїчай, дѣше мѡж, пречї-
стѣю паннѣ. Пор. № 7, 21а.

66а. Пѣснь навоведеніе престѣж Бѣцѣй. Архїерее Захарїе,
прїймї дѣкѣцѣ. Пор. № 17, 326. Акrostихъ: Архангел прїатъ.

67а. Пѣснь навоведеніе пресѣж Бѣцѣй. Вострѣбїте,
восклїкнїте. Пор. № 20, 566.

68а. Пѣснь нарождѣство Хрїстоуо. Бѣъ натѣрѣ. Пор.
№ 10, 216.

69а. Пѣснь Параскѣвїй, тонъ рождѣство славно. Радост-
нымъ сѣрцемъ всѣ воз'дѣїзаймо гласъ. Пор. № 9, 48а.

696. Пѣснь варварк, тонъ йѡана богослова. Ѣ варваро
мѣченїце. Пор. № 17, 43а.

71а. Пѣснь ѡнѣфрїю. Всевѣгж, оудалїсѣ. Пор. № 4, 16.

726. Пѣснь навознесенїе Гѣдене. Гѣдъ вознесѣмъ нанѣбеса
нынѣ. Пор. № 9, 466. Акrostихъ: Гора елеонская.

736. Пѣснь свѣтомѣ нїколаю. Большаго нѣсть наземлї
трѡна. Пор. № 22, 126.

746. Пѣснь свѣтомѣ нїколаю. Ѣ кто, кто нїколаю лю-
кїтъ. Пор. № 17, 526.

76а. Пѣснь стѡмѣ нїколаю. Горы, сладость йскапайте.
Пор. № 4, 406.

77а. Пѣснь свѣтомѣ нїколаю. Нїколае свѣтїтелю. Пер-
В. Гн. У. д. в. ст. 249.

776. Пѣснь свѣтомѣ нїколаю. Дѣвнїй вод'ѣл'кх' свѣ-
тїтель великїй. Пор. № 17, 666.

786. Пѣснь наѣспенїе Бѣцѣй. Трѡне вышнїй, днесь двї-
гнїсѣ. Пор. № 21, 1036. Акrostихъ: Тростянец.

80а. Пѣснь на оуспенїе кїцїй. Торжѣственнѡ днесь всѣ
возклїкнѣте. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 203.

81а. Пѣснь на оуѣкновенїе глакы йѡана. Йѡанъ пре-
дѣтеча пророкомъ слакнїй. Акrostихъ: ИЛИЙШ.

816. Пѣснь нарождѣство пресѣж Бѣцѣй. Радѣтѣсѣ,
всѣ людїе, дѣа сѣ раждаетъ. Пор. № 2, 586.

83а. Пѣснь ѡадамк. Ходїлъ адамъ порою.

84а. Пѣснь Крестъ. Ѽ древо трехлаженое. Пор. В. Гн. У. д. в. ст. 190.

85а. Пѣснь насоществіе святаго дѣа. Оутѣшителю мѣрѣ. Пор. № 21, 88а.

85б. Пѣснь страстемъ Христовымъ. Оуже декретъ подпѣсѣ. Пор. 31б.

87а. Пѣснь напричастіе. Неко, земля ѣ вса зорк. Пор. Пѣснв набожнѣв, 1857, ст. 53.

88б. Пѣснь Бѣи. Ѽ мати, дѣо стаа.

№ 24.¹⁾

ст. 2. Пѣснь I. Нарождество Христово. Се сѡждѣ ангелъ конамъ со небесъ.

Пѣснь ѣ. Вѣдѣаъ Богъ, Кѣдѣаъ Богъ створеніе, же миръ погикаютъ. Пор. № 21, 6б.

ст. 5. Пѣснь 3. Сата Василіа великаго. Излисаа Благодати воостнахъ твоихъ, ѡче. Пор. № 23, 11б.

ст. 8. Пѣснь 4. набогоавленіе Господне. Іурданъ рѣко, зготовиса. Пор. № 23, 12б.

ст. 11. Пѣснь 5. Богородична. Призри, омарѣе, на твоей прекрасны людъ. Пор. Пѣсенникъ, ст. 284—28б.

ст. 17. Пѣснь къ Крестъ 6. Христиане, плачите, || Глазѡко сѣ смѣтѣте.

ст. 18. Пѣснь къ Крестъ. Царю Христе незлобивый. Пор. № 23, 30б.

ст. 22. Пѣснь нарожд. Хрѣво. ѣ. день. т. призри. Поглянь (sic) на тѣ паннѣ. Пор. Вас. Дідвч, Христовъ листъ, Унѣвар, 1905. ст. 39—40.

ст. 26. Пѣснь о гѣскый пѣтъ. Оуска всѣкмъ есть то дорога. Пор. В. Дідвч, Хр. листъ, ст. 50—53; Пѣсенникъ, ст. 350—352.

ст. 31. Пѣснь на Благовѣщеніе. Радѣйсѣ, царице, наша застѣпнице. Пор. № 20, 34б.

ст. 35. Пѣснь Георгіе. П. Радѣйсѣ, царице. Истиннаа весна, Георгіе, наста.

ст. 37. Пѣснь на вознесеніе Гдѣне. Господъ вознесесѣ на небеса (Боже) нынѣ. Пор. № 23, 72б.

¹⁾ Н. Т. Ш. 348.

ст. 39. Пѣснь насоществѣ сатаго дѣха. Источникъ дѣховный. Пор. № 23, 436.

ст. 42. Пѣснь с. апостоломъ Петръ и Павелъ. Органы, играйте. Пор. № 23, 466.

ст. 45. Пѣснь Илию Пророкъ. Исполнена Благод(ат)и. Пор. № 23, 47а.

ст. 47. Пѣснь Маріи на горѣ Гошовѣ. Тонъ. Сердце Ісусово. О пресата дѣво, за христьянъ заступи. Пор. Пѣсенникъ, ст. 306—308; Пѣснь, Унѣвар, 1889, ст. 6—8; В. Ді-дич, Хр. лѣствъ, ст. 77—78.

ст. 49. Пѣснь Богородици. Т. Прийдите, восхвалимъ Привѣгаемъ ктѣвѣ, небесна царице. Пор. Пѣснь, ст. 14—16 Пѣсенникъ, ст. 260—263.

ст. 51. Пѣснь радосна. Радосно ликѣйме нарадость дѣвицы.

ст. 52. Пѣснь наведеніе. Радѣйса, Маріе обрадованна.

ст. 53. Пѣснь навѣденіе. Бойшла еси въдомъ Захаріинъ, мати.

ст. 54. Пѣснь предрождествомъ Христовымъ. Внишла въ вѣмѣлѣмъ изъ Іосифомъ мати.

Пѣснь на стрітеніе. Марѣѣ зіосифомъ законъ исполнила.

ст. 55. Пѣснь. Аѣта дванадесать Ісусъ Христосъ имѣлъ.

ст. 56. Пѣснь Болезна ѡ. Ісусъ возаградъ три разы оумѣвалъ.

Пѣснь Болезна ѡ. За насъ Ісусъ Христа ланцами стискали.

ст. 57. Пѣснь Болезна ѡ. За насъ Ісусъ вѣнецъ оттерниѣ приѣлъ.

Пѣснь Болез(н)а ѡ. Егда Ісусъ Христа на смерть осудили. Пор. В. Дідич, Хр. лѣствъ, ст. 55—60.

ст. 58. Пѣснь Болезна ѡ. Самъ изволаше накрестъ распнати.

ст. 59. Пѣснь хвалителнѣ. Воскресъ Ісусъ славно триднени от гроба.

ст. 60. Пѣснь (на Вознесеніе) Хѣво ѡ. Вознесыйса славно Господъ нанѣбеса.

ст. 61. Пѣснь ꙗ. Апостолы дѣха отъ отца вждали.

ст. 62. Пѣснь подобна: приидите, воухвалим. Пристѣпите, христіане, на молѣтвѣ.

ст. 64. Пѣснь Хѣо (sic) ѿ. Господь матерь свою стѣломъ вознесивый.

ст. 65. Пѣснь къ пресѣтой вогородницѣ. Когда Ісѣсъ Христосъ на небо звирался.

ст. 70. Пѣснь о страшномъ сѣдѣ. Готѣйме, христіане. Пор. Пѣсенявкѣ, ст. 353—357; В. Дѣдич, Хр. лѣствъ, ст. 29—38.

ст. 82. Пѣснь Болѣзна. Величаемъ тебе, мати Ісѣсъ Христа.

ст. 85. Пѣснь Болѣзной Маріи. Оу патницѣ дѣже рано.

ст. 89. Пѣснь. Приими, матко, приими силъ, рѣже, квѣты.

ст. 90. Пѣснь размысленіа о сѣдѣ. Призови, Ісѣсе, каждаго грѣшнаго.

ст. 95. Пѣснь под. ктѣвѣ прибѣгаемъ. Приидите, взирайте на крестное древо.

ст. 100. Пѣснь. Приидите, вѣрныи, лобзайте сѣтый крестъ.

ст. 106. Пѣснь на благовѣщеніе. Т. призри. Небеса и земля, нынѣ торжествуютъ (sic).

ст. 109. Пѣснь о пѣть ранъ Христовыхъ. Приими, Ісѣсе Христе, кроткѣю молитвѣ.

ст. 112. Пѣснь ѿ (sic) смерти. Что ми немало и невесело.

ст. 113. Пѣснь о смерти. Ѿ (sic) смерти, смерти, ты еси едина. Пор. Пѣсенявкѣ, ст. 338 - 341.

ст. 115. Пѣснь ко пресѣтой Маріи. Дѣво чиста марѣе.

ст. 117—119. Пѣснь. Погадай же на смерть, акбы самирати.

№ 25.¹⁾

1а. Пѣснь Пресѣтой Бѣиѣ Бѣе Црѣе, Прѣстаѣ Влѣчѣе. Пор. № 1, 56.

2а. Пѣснь Самборская ко Прѣстоѣ Бѣиѣ. Дивнѣ твоѣ тайнѣ чѣстаѣ таѣвнѣ. Пор. № 20, 446.

¹⁾ Библиотека Оссоливскихъ, ч. 3586.

3а. Пѣснь свѣцка. Гей, доки, в, такъ ташко здихати.

3б. Пѣснь свѣцка. Гей, дѣвично мила, мнѣ срѣнько з'вѣдала.

4б. Пѣснь свѣцка. Я хѣтожъ са насвѣткѣ вѣдолкѣ оуродитъ. Акrostих: Автор Е.

5б. Пѣсня св. Миколаеви. Яггѣль хорн, во^опѣва^{те}. Акrostих подвійний: Автор Е. Левицки.

6а. Пѣснь свѣцка. Я хѣто^ж нагородитъ за такѣ оутратѣ.

7а. Пѣснь С^томѣ І^ванѣ Златоуст(омѣ). Злато кова^нню трѣбѣ, в. Пор. № 23, 52б.

8а. Пѣснь Коведенію Пр^ето(й) Б^ин. Патрїарси, трид^цѣ^тѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 93, 1825, ч. 93, 1850, ч. 99, 1886, ст. 216; П. Безсоновъ, Калѣкѣ переходіе, II, ст. 1—3; Пѣсеникѣ, ст. 61—62. Останок акrostиха: Петр За(п)отоцки.

9б. Пѣснь пр^есто^й Б^ин на всѣ^х ча^х. Ликѣй днѣ^х, снѣ^хонѣ. Пор. № 23, 27б.

11б. Пѣснь Б^сцнѣвска до Пр^ето^й Б^ин.

(12а. Пѣснь пр^ето^й Б^ин в(с)цн^кв^ок^о). Со горнихъ висот пр^еста долни^х вл^астѣ. Акrostих: С Подгаец велкѣх.

13б. Фалма І^с Х^тѣ ч^довному нван^кв^окомѣ. Ни^рече^ное ч^до днѣ^х и^звистѣ.

15а. Piesn naboze narodzenie. Przybiezeli do betleem pastyrze.

16а. Пѣснь Пр^есто^й Б^ин Б(с)цн^кв^ок^о. По^х в^древо св^тое. Яхъ, оудивистѣ. Пор. № 17, 39а. Останок акrostиха: Антоній Довскѣ.

17б. Пѣснь с. Николаю. Во Барѣ, в, естѣ трид(м)ѣ^х великѣй.

18а. Piesn swiecka. Бѣднажъ мой го(ло)во^ко. Пор. Пер. Ист. лѣт. взелѣд. I, 2, ст. 167; др. Франко, Карп. пѣсьм. ст. 149—150.

19а. Piesn swiecka. Teraz sie, wdzieczna iunono.

20а. Пѣснь кривенію. Гла^х Г^денъ наводахъ^х вопі^е. Пор. № 21, 33а.

21а. Гла^хса всѣ^хдаю вто^х з^номъ надолкѣ.

21б. Да всѣ^х моя потѣха цѣлей Радости.

22а. Пѣснь м. мучкомѣ. Водомѣ дѣдовкѣ стра^шнай со-вѣ^ршаю^тсѣ.

236. Пѣснь Сѣомѣ Михаилѣ. По^д: Бѣе, вѣрнѣ шборона.
Пекста^н, Мона^рхо, звисокого тронѣ.

246. Пѣснь Длѣжею члѣкѣ Бжѣомѣ. Коханого гди вте-
рала. Пор. № 23, 236.

256. Пѣснь Сѣой Улѣѣни Кѣвско^н. Возридайте всѣ дне^с,
Росѣйскѣа странѣ.

276. Сѣхъ, мой свѣкте вале^чни^н, || Чем^сже^с такъ небез-
пе^чнѣй.

28а. Пѣснь в^ч сѣом^н Дѣмитрѣи^н. Кто нехвалитъ, то^н
неславитъ Дѣмитрѣа вѣрѣ.

29а. Пѣснь набо^жнаѣ. Изглубѣннѣ ср^дца зове^т Голѣвѣца.

306. Пѣснь стѣю Насѣлѣи^н. Излѣтахсѣя ѿ оустъ твоѣхъ,
ѿче прехвалне. Пор. № 21, 286.

316. Пѣснь пресѣтой Бѣи. Пречѣстѣя Дѣво Мѣи Рѣскаго
краѣ. Пор. № 22, 1а.

33а. Пѣснь набо^жнаѣ, гдѣ дѣша стѣкло^н рѣл^счаѣтсѣя. Сгда-
дѣша ѿ тѣла, вѣ, рѣл^счаѣтсѣя. Пор. № 19, 236.

35а. Сѣспилъ донѣ звисоко^сти.

Пѣснь 2. Ликѣюще, возигра^нмо дне^с. Пор. Бог. 1790,
ч. 8, 1825, ч. 8, 1850, ч. 10, 1886, ст. 31. Акростих: Ликуй.

36а. Пѣснь наро^ждѣт^ство. Нѣкъ, адаме, возвеселиста. Пор.
№ 21, 1а.

376. Пѣснь наро^ждѣт^ство Хѣо. Граде славнѣн, ви^нфлѣеме,
ликѣ^н нѣкъ ѣ веселиста. Акростих: Гаврил.

386. Пѣснь свѣцкаѣ. Славна вѣла ведмедовѣка. Пор.
др. Ів. Франко, Студіѣ, ст. 145—151 і 502—503.

396. Dokoli, imnuj (sic) regnaty. Пор. 3 культ. життя Увр.
ст. 28, 916.

II.

В головному вповнюють описані отсе співаники так звані
набо^жнѣ піснѣ. Сей рід духовноѣ віршѣ занесеннѣ до нас без
сумнѣву з захѣдноѣ Европѣ, головнѣо з Польщѣ, і не має нѣчого
спѣльного з церковнимп співамп грецькоѣ церквѣ, хѣба що
останнѣ послужили декуди жереламп для свѣх набо^жннх пісень,
що ори^нгѣнально повстали в нас по занесеннѣм з захѣду зразкам.

Початки українськоѣ набо^жноѣ піснѣ майже не тиканѣ досѣ
в науковнх дослѣдах. До цѣннвх вѣсток проф. Перетца в його
першѣм томѣ „Историко-литературннхъ в^зслѣдованѣй в матеріа-

ловъ“ і в інших статях хочу додати тут дещо нового. В рукописнім відділі „Національного Музею“ у Львові переховується під ч. 333 „Тріодъ“, folio, в якій на трьох картках з початку й одній вінцевій містяться зразки нашої набожної пісні з другої половини XVII в. Зараз на першій стороні під двома віршованими текстами подана записка (титли скрізь розвязую, надстрічні букви вношу в рядки): Тие пѣсни набожние внесение в богоспасаемий град Старую Сол и начертание многогрѣшнымъ Θεодоромъ Рясновскимъ, родичомъ з Дунаева спод Рогатина, з мѣста маестности архибискупа лвовского в сию книгу, названную Тріодъ, року 1667 з мѣсяца ноемвриа дѣ дня, якъ ставъ на кондицней зде.

У згаданім 1667 році вписані пісні з початками: Кроль з Емперу к нам приходит і Днес благодат явися. Навіть, коли не було би зазначено в надписи: „Пѣсни набожние на Рождество Христова“, вказували би на се їх тексти. Текст першої пісні виглядає так:

Кроль з Емперу к нам приходит, Гди приходятъ триє цари,
Богъ отъ Дѣвы гди ся родит. Офѣрюютъ ему дари;
Зъ небесъ ступивъ, Поклякаютъ,
До насъ ступивъ Привитаютъ
На земние крає, Кроля рожденного.

Теразъ земля трвумфуетъ, И ми взаєм дари даймо,
Плачъ и ляментъ уступуетъ. Тую му пѣсньъ заспѣваймо:
Южъ спѣваймо, Хвала царю,
Викричаймо Господарю
Пѣсни весолне. Небесного трону.

Надъ вертеномъ звѣзда стала, Же намъ давъ свою корону,
Бога в яслехъ показала: Гди (з) своего ступилъ трону,
Оглядаймо, Где кролює
Привитаймо И справує
Пана рожденного. С хорнъ аггелскіми

Где будемо крелевати,
Кроля зъ неба виславляти.

Трвумфуймо,
Поступуймо
Всѣмъ весолимъ крокомъ.

Слова: „поступуймо вси весолим кроком“ промовляють за сьм, що співали сю пісню колядники, найправдоподібнійше ученики школи, ходячи з зізодоу.

Другий текст отсей:

Днес благодат явися,
Богъ от Дѣви родися,
Рожденный пред лѣти, нынѣ во плоти
В безсловесных яслех возлег со скоти,
Имѣяй херовими
Во службу, серафими.
От пастир и волхвов восприят дари,
Болии над високныхъ надземные цари,
Образ раба восприем
Чловечим подобием.
Восприят естество чловѣкъ хуждшее,
Да подаст во вѣчний живот лучше.
Изволившему того
Хвалу дадѣм за всяко благо,
Воление Богу всѣм вѣком,
Иж ся Богъ сталъ для нас чловѣкомъ.

Ще старше письмо дальших двох текстів на відворотній сторони першої картки й на першій сторони другої картки. Почерк той сам, що записка: Року Божого 1773а церковъ згорѣла і т. д. Перший текст з початком „Христос Спаситель“ не поправний. Се правдоподібно орація:

Христос Спаситель,
Вѣрним просвѣтитель,
Народиль ся во Выфлеомѣ
З Дѣвици Маріи Пречистой.
Не згордѣлъ во вертепѣ ся родити
И во яслехъ лежати.
Ирод хотѣлъ его убити.
З востока царіе пришлися ему поклонити.
Принесли ему дары,
Злато яко вѣчному цареви,
Змирну яко несмертелному,
Во вѣки царствующему,
Ливан яко Богу и тридневному мерцеву.

Вѣнца не смертелности дознали,
А з Ирода ся насмѣяли.
Вѣрныи християне, прійдѣте,
Спасителя восхвалѣте,
Же ся¹⁾ от не насъ народилъ,
А с нами ся зединилъ,
Абы нас от тмы свободилъ.
Его же в небѣ аггели славят,
Небо его звѣздою показует,
Земля вертеп, пуствни ясли приготова.²⁾
Мы же Дѣввицу Марію Пречистую,
От нея розшагося...²⁾
Пастиріе чудятся,
Вся твар радуется,

зовущи: Слава во вышнихъ Богу и на земли мир во челоуѣцехъ благоволеніе.

Друга пісня має по кождей двостричній строфі дворядковий рефрен:

Дѣвая денес Христа раждаеть
И пеленами днес повивает.
Звѣзда свѣтлая ясно свѣтила,
Гды Панна Чистая Сына повила.
В малом вертепѣ во яслехъ лежитъ
Межи быдляти, из зямна дрижит. Звѣзда свѣтлая...
Ему быдлята услуги чинятъ,
Гды Створителя свосго видят.³⁾ Звѣзда...
Царые пршли Христа вѣтати
И поклонъ ему покорне дати. Звѣзда свѣт...
И мы вѣрніе Христа вѣтаймо
И поклонъ ему покорне даймо. Звѣзда свѣтла...
Аггели в небѣ духовне поють
И пастырые поклонъ отдают. Звѣзда...
Вифлеомъ мѣсто весело граеть,
Же пророчество в нем ся вполняет. Звѣзда...

1) Зразу: Егоже. 2) Щось певно пропушено.

3) В рукоп. видат.

Дѣвая денес красно спѣваетъ,
Царя царем Христа прославляетъ. Звѣзда..

Даждь в покою весело жити
И со аггели Бога хвалити.

Звѣзда свѣтлая ясно свѣтила,
Гды Панна Чистая Сына повила.

На останній стороні Тріоди вписана „Пѣснь набожная на рождество Христово“. „Писав рабъ (витерто) тую пѣснь року „ахѣѣ““. Ось вона:

От утробы дѣвыя Богъ произде,
Вселитися на землю от небесъ прйде.

Во верѣтепѣ возлежа яко дѣтище,
Имѣяй на небеси престоль, жплище.

Во яслех безсловесных возлеже младо,
Да згнбшее ко себѣ обрѣте стадо.

Целенами повитый всѣхъ одѣватель
Просия от утробы нашъ возсиятел.

Рожденому во гуслех нынѣ играймо,
В доброгласных кимѣвалех пѣснь восклицаймо.

Слава во вышъных Богу пѣснь заспѣваймо,
Рожденому на земљи поклон отдаймо.

Ввійшла ся вірша в Зарваницький співаник і має там девять строф.¹⁾ Приходить також у збірнику псалм (рукопись колекції Ундольського ч. 897), писаним при самім кінці XVII в. (80—90 pp.), можливо навіть до 1710 p.²⁾

Трохи пізнійше вписані тексти різдвяних духовних вірш на третій картці. Перша з їх ряду „Пѣснь на рождество Христово в року ахѣп“:

Христос ся з Панны раждает,

Богъ челоуѣком ставает.

Утренка солнцу продкует,

Панна Христу услугует.

Аллилуя, аллилуя.

¹⁾ М. Грушевський, Співаник в початку XVIII в. (Записки, т. XVII), ст. 65—66.

²⁾ В. Н. Перетць, Новые труды по источниковѣдѣнію древне-русской литературы и палеографіи (Київські „Университетскія Ізвѣстія“, 1911, кн. 11), ст. 74.

Небо весело ликует
И к вертепу пос(т)тупует
К тому малому дитятку,
К небесному пахолятку.

Алилуя, алилуя.

Звѣзда поселство справует,
С тремь кролми путешествуєть.
До станѣ го впроважает,
Где волю з осломъ Пана грѣет.

Алилуя.

Додай же нам, Христе Пана,
Поки сего свѣга стане,
Абы ты Бога хвалили,
А с тобою вѣчне живи.

Алилуя, алилуя.

Текст Зарваницького співаника складаєть ся з вісьмох строф.¹⁾

Найблїжша пісня, здаєть ся, досї з друку не відома :

Пастиріє в ночї їди пасли в темности,
Рекль до них аггелъ, становши (sic) в ясности :
Не лякайтеся, велико звѣствованя,
Веселе, кторе на ввес свѣтъ повстане.
Народился нам Пан в мѣстѣ дня того
В Вифлеомѣ, Ісус имя, маєте его.
Леч го знайдете увиненно дитятко,
В яслех вложово праве якъ ягнятко.
Чест Богу, хвала на високом тронѣ
И на земли мвр у каждой сторонѣ.
Потям аггели якъ от них зникнули,
Пастиріє зараз во Вифлеом збѣгнули.
А Иосифъ старий колсавъ дитятко,
Ляляй же, ляляй, малое пахолятко.

Далї іде текст дуже популярної пісні, основаної на апо-
крифічних мотивах. Увійшла вона в усі почаївські і львівські
видання „Богогласника“. Приходить у згаданім збірнику ко-

¹⁾ М. Грушевський, *op. cit.* ст. 64--65.

лекції Ундольського.¹⁾ В Зарванцькім співаньку текст о одну строфу довший.²⁾ Перед кінцевою строфою є тут іще отся:

Ангели с пастирми приходят, Ладан, злато отдають,
Царіє подарки привосят, Пред ногами падають
Христови.

Найстарший досі відомий текст має отсей вид:

Предвѣчній родися пред лѣтв, А звѣзда понудила царей,
Хотячи землю просвѣтити, Бѣгучи к вертепу со дары.
Да нас от тмы возведет Перше знайшли пастиріє,
И ко свѣту приведет Нѣжъ мудріє звѣздаріє
Омрачних. Ісуса.

Новое лѣто зачинає, Ирода лжива омилили,
Новый царъ царя низлагає. Иным ся путем возвратили,
Убого ся народилъ, Радуются неложно,
Богатого засмутилъ Же ходили непружно
Августа. В дорогу.

Гды Панна породила Сына, Смутятся вси Иродяне,
Падаєт в Ефесѣ Дианна, Крушатся в Египтѣ болване.
В Римѣ теж храмина. Ангельъ воину⁴⁾ зсказует,
Веселся дружина Же ся Ирод готует
Христова. На Христа.

Привикай³⁾, Панно, повивати, А Ирод с того засмутился,
Не престає, старче, пильновати Же Христос з Панны народился,
Створителя своего. Казаль его питати,
Знают Пана моего По всей земли шукати
Быдлята. Для здради.

Сполнота взящъная была, Поймуй же, Иосефе, Панну,
Гды Панна Сына породила, Из отрочатем бѣжи в ину страну.
Цѣлюю ноцъ свѣтитъ, Поки врази погнѣнутъ
Волю его чинити И кончину воспріймутъ,
Муѣла. Прєбуди.

А мы днес з того веселѣмъ ся,
Рождеству его поклонѣмъ ся,
Абы от грѣхъ свободилъ
И на земли покой, мир
Даровалъ.

¹⁾ В. Н. Перетцъ, Новые труды, ст. 74.

²⁾ М. Грушевський, op. cit. ст. 66—67.

³⁾ В рукоп. Привитай. ⁴⁾ В рук. во"ву.

У своїй цінній студії про „Наші коляди“ (Львів, 1890) вказав др. Франко на жерело апокріфічних деталів в сій пісні. Деякі отці церкви, головню пресвітер Елпфаній у Слові про жите Марії Богородиці, оповіли легенду про чуда, які стали ся на світі в часі Христового народження, а саме, що сеї ночі зава- лив ся в Римі поганський храм, який називав ся вічним, і ра- зом з сим порозбивали ся в нїм усі ідоли. Появу в коляді Риму замість Ефесу та перенесення місця акції легенди до храму Діяни в Ефесі пояснив др. Франко сим, що автор пісні „вчинив се з огляду на звісний епізод Діянїй апостольських, де розказано про перше пробування св. Павла в Ефесі і про агітацію, підняту проти нього майстрами, що продавали срібні моделі храму“.¹⁾ Наведений вище текст коляди згадує не тільки, що „падає в Ефесъ Дианна“, але й рівночасно „в Римѣ теж храмина“.²⁾ З огляду на се треба, здаєть ся, для вяснення ефеської події ждати нової апокріфічної легенди, як що роз- ширення падання ідолів з Риму також на Ефес не є плодом довільної фантазії автора. Апокріфічні деталі з ефеською Діян- ною, з місячною повнотою в часі народження Христа та з по- валенням єгипетських ідолів задержали ся і в тексті „Богоглас- ника“, що задля великої популярности не піддав тут великим змінам, хоч все таки надрукований у розділі „пныхъ пѣсней на Рождество Іисусъ Христово вмѣсто не богоугодныхъ обы- чныхъ колядъ простымъ пѣвцемъ служащихъ“.

Слова останньої пісні, внесеної до згаданої Тріоди (№ 333 F):

Скочив за звѣздою
Зо всею дружиною,
Где свѣтлость луча сияет,

вказують, що пісні співали ся при ходженню з звіздою. Ось текст сеї коляди:

Ангелы, спѣвайте.	Уклонне Пана прїймѣмо.
Чест Богу отдайте.	Пророци прорекли,
И мы с настирми спѣшимо,	Чест Богу прїнесли,

¹⁾ Др. Ів. Франко, Наші коляди, ст. 39.

²⁾ Про обі події оповідаєть ся також і в тексті, який видав з Супрасльського співавника виленської Публичної Бібліотеки (№ 233) проф. В. Черетц. Пор. Историко-литературныя изслѣдованія и ма- теріалы I, 1 (Сптб. 1900), стор. 368.

Же ся рачилъ народити,
З нами на земли прожити.
Скочни за звѣздою
Зо всею дружиною,
Где свѣтлость луча сияет,
Нех наше сердце спѣвает:
Аллилуя, слава,

Чест Богу и хвала,
Же ся рачилъ народити,
З нами на земли прожити.
Ото днес спѣваймо,
Рожденнаго витаймо,
Же рачилъ нам даровати,
Слава во вышних спѣватв.

Стверджують думку про співання сих пісень у часї хо-дження з звѣздою і вірші-орації на Рїздво, списанї на відво-ротній сторонї другої картки. Записка з боку „Пїсни на рожде-ство Христово в року 1871“ вказує на час, коли вже були сї орації написанї. Виголошували їх студенти, просячи о коляду, за що спївали піснї. Тому тісна звязь mezi сими піснями й ора-ціями дає нагоду навести їх тут також:

Я малый пахолик
На высокій столик
Юж мушу вступити,
Всѣх вас увеселити.
Христос ся раждает,

Радост намъ подаеть.
То вам ознаймую
И святы вѣншую.
То за даръ приймуите,
Коляду даруйте.

Нынѣ нам радость ся заявила,
Панна Христа породила
Пречистая въ Вифлеомѣ
У бидлячом подлом домѣ.
Прето всѣ ся весельмо,

Христа Пана умольмо,
Абы даль нам долго жити,
Свята в щастю проводити.
А преживши ту мешканя,
Зычу въ небѣ кролюваня.

Вшиясто праве створення триумфуе
И дивное веселя охотне справуе,
Пристя Збавителя на свѣт дочекавши
И нарождення его с Панны оглядавши.
Котрому аггелове як Богу спѣвають,
Повой и веселя вшистким оповѣдают.
Тогож веселя, и в(аш)м(о)с(ць), рачте заживати,
В добром здоровю тїя свята опроважати.
Як сынъ и служба уприме жадаю,
Тым прехвалебным празникомъ поздоровляю.

Юж, дѣти маленькіе, юж ся собирайте,
Христа народженнаго в яселках витайте.
Который зоставивъши божство, до нас вступил
З неба на низкост, бы ты, человеце, навѣдил.
Смотриж, мѣзерный человеце, що то ся дѣе,
Тылко помысли о том, аж ты сердце млѣе.
Уважай же, мѣзерный, як Богъ щодробливый,
Непонятый в щедротах, барзо литостивый.
Неищераемое жродло щедрот маєт,
Которое всем вѣрным гоине вилывает.
Тым же способом рач, слухачу, выливати,
А Христос раждається, умилно сиѣвати.

З XVII в. походять і записи двох різдвяних пісень на полях Типика в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові ч. 5. Саму рукопись відносить др. Свенціцей до кінця XVI в.¹⁾ Перша пісня вписана на третій картці. Записка на відворотній стороні другої картки з 1662 р. з тогож часу дозволяє означити менше-більше час вписання. Свідчив би про се й характер пісні, згідний з характером горі наведених текстів. Ось вона:

О Мати Дѣво чистая,	Ис котрого поколѣня
Звѣздо в небѣ пресвѣтлая.	Вышло правдивое сѣмня,
Та ест заря свѣтлѣйшая,	Панна, чистая Дѣвица,
Над всех святых святѣйшая.	Пречистая голубица.
Засвѣтилася в темной ночи,	Выбрана с початку свѣта,
Додала нам всем помочи,	А прорѣвла аж под лѣта
Родячяся от Адама,	Не болѣзно превѣчно слово
От потомка Авраамля.	През Духа святого.

Вѣрных своих охлани,
Двора небесная Пани,
Дай нам в небѣ кролевати,
З аггелами лыковати.

Аллилуя.

¹⁾ И. С. Свѣнцицкій, Церковно- и русско-славянскія рукописи публичной бібліотеки Народного Дома во Львовѣ, Спб. 1904, ст. 47.

Друга пісня виписана на 45 к.:

О Дѣво превзбранная,
Въ небѣ суших прехвалная,
От тебе Богъ вѣплотися
И животъ всѣм явися,
С тобою небо прон'зися
И вѣход (в) царство предадися.

Простотою і не рідко красою відзначають ся єї найстарші наші різдвяні пісні. На основі описей найстарших співаників можна до XVII в., найдалі до початку XVIII в. віднести такі з богогласникових текстів, як „Новая радость свѣту ся зявила“, зложена зівсім народнім складом „Дивная новина“, „Нова радость стала, яка не бывала“, „Небо и земля нынѣ торжествуютъ“, „Не плачь, Рахвля“, згадуючи тільки про пісні, відомі з першого видання „Богогласника“. Вичислені отсе пісні належать до найпопулярніших коляд mezi нашим народом.

III.

Коли навіть загально розповсюднений звичай у Польщі співати набожні пісні по костелах не був би достатчною підставою для твердження про подібний звичай і в українських уніятів, можна навести на се письменні докази. На маргінсєї Житій святых, рукописи колекції Ант. Петрушеввча в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові ч. 2 з XVI в.¹⁾, на картці 89б списана десь на початку XVIII в. пісня, яку велить ся співати на мелодію пісні без сумніву XVII в. „О Дѣвице Пречистая“, яка ввійшла до „Богогласника“. Не відома за се досі „Пѣснь Адаму“:

Рай прекрасній сотвореній,	Тільки древа едного,
Для Адама насажденній,	Средѣ рая стоящаго
Всей роскоши наповненій.	То не кснешися его.
Обѣщаєт ему дати	Якъ запомниш моя слова,
От древа овоцу брати,	Возмешъ овоцу от древа,
Всей сладости заживати.	Въ той час тебѣ смерть готова.

¹⁾ Др. Іл. Свенціцкій, Рукописи львівських збірок. Вип. I (Українсько-руський архив, т. I), Львів, 1906, ст. 108.

Змій лукаво мовить Евѣ:	Богъ Адама виганяе,
Что ви у мом несмысленнѣм	Дверѣ рая затворяе,
Древо минасте даремѣ?	Твоя днѣ вли (sic, зли), повѣдае.
Скоштуй ябка, все дознаешъ,	Адам сяде прямо рая,
Мои слова спамятаешъ,	Горко плача и рѣдая,
Якъ Богъ, все то те дознаешъ.	Глас жалостный испущая.
Ева овоць скоштовала	Увы мнѣ, раю прекраснѣй,
И Адамови подала:	Свѣте очий мо(в)хъ ясныѣ.
Сей овоць естъ твоя слава.	Позбилемъ ты азъ нещаснѣй.
Адам забилъ глаголь тайный,	Ахъ, ты Ево, израдльва,
Принялъ овоць заказанныѣ,	По чтос мя раю избавила,
В той час позналъ, же естъ нагый.	Южъ естъ и ты нещаслива.
Там Богъ Адама волае,	Ева жалостно заплаче,
Адам ся в раю ховае,	Змѣй зрадиль мя, человекѣ,
Естем нагый, повѣдае.	Близко древа лестно рече.

Будеш яств, що ти дано,
Не братв, що заказано,
Богъ мовиль тое явно.

По текстї йде замїтка : „Сїя пѣ(с)нѣ пѣта имат быти въ недѣлю свропостїя въ услышанїе всѣм людем по божественой леїтургїи, яко то Адам за невоздержанїе улышися сладости райскїя и възган(ан)ъ быст и не утоли Бога и не умплосердился Богъ. Тое и нам потреба памятати и о том побдѣти, яко преплывше рочнїй обход прѣблвжихомся ко подввигом душеспасителныхъ постовъ“.

Є також свїдоцтво, що по наших церквах лучено набожнї піснї з акафістами. В згаданїй колекцїї Петрушевича переходуєть ся під ч. 180 рукописѣ акафістів до святої Трїїцї і Ілїї. „Акафістѣ Трїїци Пренайсвятѣйшой списаея Р. Б. 1773 мѣсяца марта двя зї. при храмѣ святого Ілїи во веси „Герновцехъ“ рукою Павла Свѣдзѣнського, поповича Тарнавского“¹⁾, а „акафістѣ слав. прор. Ілїи списаея р. б. 1773“.²⁾ По першїм акафістї слїдує отсей „Гимнѣ Святої Трїїци“ (20аб):

¹⁾ Той сам, Рукописи львівських збірок. Вип. III (Українсько-руський архив, т. VII), Львів, 1911, ст. 155.

²⁾ Тамже, ст. 157.

Троице святая, Боже ласкавый,
 Котрый себе днесъ нам показавый
 Во трехъ персонахъ в боствъ единомъ,
 Отче со Сыномъ и Святымъ Духомъ,
 Котрого для насъ з неба зослалесъ,
 Нам людем твоимъ збавленя далесъ.
 Благодарымъ ты и воспѣваемъ,
 Смотреніемъ ты вси величаемъ,
 Имже спаслъ миръ погибающъ
 І грѣхъ потреби смерть нам раждающъ.
 На горнемъ мѣстѣ все содѣявый,
 Сѣдящимъ во тмѣ свѣтъ воснявый,
 Просвѣти и насъ, тебе славящихъ,
 Во вѣки вѣкомъ тебе хвалящихъ,
 Безначалнаго Бога и Отца,
 Всемогущаго всѣхъ речей Творца.
 Рачъ нам здарытъ, Творче небесный,
 Отче со Духомъ, Боже единый,
 Абысмо трвали вси непорочно
 В той святой вѣрѣ единодушно.

Знов же другой акафіст попереджує „Гимнъ святому
 славному пророку Іліи Фезвитянину“ (24аб):

Похвалу принесемъ кую	Ко тебѣ, пророче, явѣ.
Фезвитянину Ілію,	Како воспеемъ достойнѣ
Пророку пречестну	Тебе превелка,
Кую пѣснь достѣну	Во чудесахъ толка
Воздадимъ?	И славна?

Радуйся, Іліе пророче,	О всепѣтый Іліе пророче,
Земный аггеле и чловеце,	Предъ пришествіемъ второй пред-
Небесный, пречестнѣйшій,	Молимся мы, моли, [тече,
Во чудесехъ славнѣйшій	Всѣхъ насъ помяни
Іліе.	Предъ суднемъ.

Ты огнемъ от аггелъ повиванъ,	Понеже естесъ втораго
От родителъ сій чудъ узнапъ.	Пришествия Христоваго
Благодарятъ Бога,	Предитечемъ честнѣйшимъ
Яко милость многа	И пророкомъ славнѣйшимъ,
Его бысть	Молися.

Молися судню в Богу,
Да дасть нам милость свою многу
Твоими молитвами
Жити зъ ангелами
Во вѣки.

Самі акафісти підгоняли перерібчвки під лад набожної пісні і навіть народніх пісень. З рукописного акафістивка, писаного в Стародубі 1571 р., навів для прикладу др. Франко другий ікос з акафіста Хресту.¹⁾ Ритмічну прозу можна помітити також в інших акафістах, навіть друкованих, приміром в акафісті св. Варварі, що з додатком життя святої вийшов у Києві 1698 р.²⁾ й пізнійше мав іще кілька видань.

З кінця XVII в., найдалі з початку XVIII в. походить запис пісні Варварі на рукописнім євангелію кінця XVI або початку XVII в.³⁾ в бібліотеці „Народного Дому“ ч. 71 (896). Ось текст сеї пісні:

¹⁾ Др. Ів. Франко, Апокріфи і легенди з українських рукописів, т. I (Львів, 1896), ст. XXXII. Можна вказати рівнож на численні випадки ритмічної прози в XVII в. Ось як одна з багато прикладів записка на учительнім євангелію в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові ч. 62 (1486): В лѣто от созданія мира Зрмѣ , по плоти рожества Господня Ахлѣ промышленіемъ Бога вышняго, въ Тройци единого, написася снѣ книга евангеліе учительное недѣляемъ през все лѣто и праздникомъ Господекымъ рукою многогрѣшнаго раба Божія Тимофѣя презвитер(а) Высочан. Но молю вас со тѣшаніемъ, отци честнии и еже о Христѣ братія:

Читаючи исправляйте,

А по дару Духа святого талантъ, данный вам, распложайте,

А порученное вамъ стадо Христова словесныя овца прикладомъ

[духовнымъ ширей з головы своєя духомъ Божиимъ усты своими
[научайте,

А мене наче всѣхъ грѣшнаго и сквернаго во молитвахъ святыхъ
[своихъ не забывайте,

А Богъ мира да будет со вами во сей вѣкъ и во будущей. Аминь.

²⁾ Київсько-печерське видання акафісту св. Варварі має віршований „Вѣнецъ от дванадесятъ звѣздъ святой Варварѣ

Отъ молитвъ къ ней о крайней доброй смерти дарѣ“ з початкомъ „Варваро, родителемъ рожденная дѣво“. 12 чотирьох-віршів і вкінці чотирострічне поучення, щоби спм способом візнати св. Варвару.

³⁾ П. С. Свѣнцицькій, Церковно и русско-славянскія рукописи, ст. 26.

- 1 Красная дѣво, красная дѣво, кровъ ты украшает,
Котрую тебѣ отецъ проливает.
Тис позволила, тис позволила за Христа пролити,
Своею кровию Христову нагородити¹⁾.
- 5 Где отецъ живот, где отецъ живот чадомъ звикль давати,
Тут и отецъ твой прагнулъ и отнати.
А ты, Варваро, а ты, Варваро, в живот уступиеш,
Земнимъ бо вѣчный животъ в небѣ готуешъ.
Святую Троицу, святую Троицу през три окна бачишъ,
- 10 През окно, дѣво, видѣти даръ рачишъ.
Отца и матку латво оставуешъ,
Облюб(ен)цеви себе офѣруешъ,
Абис оному руку могла дати,
Позволилася ю отцеву отнати,
- 15 Бисе руки дане(м) Христови служала,
Давши му руку, чисто послюбила.
Отецъ от Христа гди ты оттягаетъ,
Моцно тягнуучи, руку отриваетъ.
Алес я глави ему не боронила.
- 20 Главою собѣ Христа осудила.

¹⁾ Відміни тексту співака „Національного Музею“ ч. 17 Q
такі: 4. Своею его кровью нагородити. 5. животъ звикль чадомъ.
6. Тутъ отецъ. 8. на небѣ. 9. безъ три окна. 10. видѣти мя рачишъ.
Між 10 і 11:

А гды ты въ неба окномъ оглядають,
Уподобивши, дверь ты отворяють. 14. ей отцеву отнати.
15—16. Бисе, руку давши, Христови служила,
Давше му руку, чисто послюбила.
17. оттягаетъ. 18. тягнувши, руку урываетъ. 19. главу... не бронила.
20. собѣ. Від стр 21 дальший текстъ такий:
Такъ Господеви главу прекланяешъ,
Христови главу тымъ нагорожаешъ.
Нехай и животъ отецъ отнимуетъ,
Христосъ ся тебѣ за животъ чаруетъ.
Справ, о Варваро, бысмо тамже мѣли,
Бы на насъ врази наступитъ не мѣли.
А мы свой животъ тебѣ офѣруемъ,
Вѣчный тобою животъ обѣцуюемъ.
Болезни наша латво улѣчаешъ,
За облюбенца Христа врача маешъ.

Аггелы в небѣ со серафими спѣвають,
Тебе до кролевства небесного звивают.
Дай же, Варваро, жеб ми тое мѣли,
Жеб ми през тебе до кролевства войти смѣли.

- 25 А ти, Варваро, часто на небо зглядаеш,
Архистратига на помощ звиваеш.
А ти, Михайле, стой з мечем добитим,
Храни скарбѣ, который ест храм твой знаме(ни)тий.
А ти, Варваро, невѣсто и дѣве (sic),
30 Аггелом тебе назват могу смѣле.
За людми ся завше Христу Богу молиш,
Всѣх за собою до царства уводишъ.

П'рвстали в XVII в. набожни піснї також у честь инших святых, толовно від найдавніших часів дуже популярного на Україні св. Николая. Поширена між нашим народом пісня св. Николаєви „О кто, кто Николая любитъ“ се без сумніву продукт нашої віршевої продукції XVII в. Історичний фон і національнє почутє пробиваєть ся з отсих двох пісень св. Николаєви. Перша знаходеть ся в цікавім співаньку колекції Ант-Петрушевича ч. 233 (ст. 10—12):

О Николае чудотворче	Просящимъ щедрый дателью
И всѣх врагов наших борче,	И всѣмъ нам благодателю,
Во бѣдах всѣм предстателю,	Тебѣ просим со слезами,
Николае святителю.	Ты, настѣру, стань за нами. 2.
Сиротамъ и вдовамъ отче,	В тепѣрѣшних бѣдахъ нашихъ
Вязнемъ и болнымъ дозорче,	Полки враговъ всѣхъ роспроши,
Утапающим во мѣры	Котрый на нас воюють,
Ратунком стаеш воскорѣ. 2.	В неволю берутъ, мордуют.

Твое нам тѣло лѣкарством бывает,
Як вошый квѣток, леч не увядаеть.

О Михайле, стой з мечем добытым,
Храни скарб, котрым храм твой знаменитый.
Варвара тебѣ гды отдала тѣло,
Аггелом ен могу назват смѣло.

Она без тѣла, аггел(е) в тебѣ тѣло,
Варварою тя назват могу смѣло.
Нищету нашу скарбом спомагаеш,
Скарбѣ непрбралый Христа в небѣ маешъ.
Справ нам, Варваро, дайся упросити,
Абы скарб в небѣ могли мѣти.

Дигят, девцъ в мужатокъ, Нехай той гнѣвъ на погане
Забивает (sic) невинятокъ. Пошлѣ, на всѣ Агаряне,
Лежатъ труни по дорогахъ, Котрый тебе не знають
В лѣсах, пбляхъ погибают. 2. И тебе не прославляють.

Котрыхъ в рвуть, идят птаство, Будь похваленъ, святителю,
Не поидят вх робацтво, Мурликійскій учителю,
Другіе з голоду гинуть От насъ грѣшнихъ людей твоихъ,
И в сѣхъ нещастяхъ плінуть. Да будет во нѣдрех твоихъ.

Змілуй же ся, Николае, Рачъ, Николае, вислухати,
Нѣхай твой люд не вмирает, При храмѣ насъ вѣхъ тримати.
Молвмо мѣ тебе отца, Мы тя будемъ вихвалѣти,
Просимъ Христа, Бога Творца. Молби ти всѣ отдавати, 2.

Аллилуіа, алилуя, ал. ал.

Друга „Пѣснь Святому Николаю“ приходить у співаньку
„Національного Музею“ у Львові ч. 17 Q:

Веселя намъ всѣмъ настало, Принес к Богу за насъ грѣшнихъ
З небесныхъ кругъ завітало Молбу к нему в денъ вынѣшый,
З Николаемъ мирликійскимъ А рачъ з нами ликовать,
И чудотворцемъ ливійскимъ. В денъ святой торжествовати.

Котрый слѣзы выливает, Нехай же днесъ все створѣня
Молбу Богу приношаєтъ Проситъ у Христа збавлѣня
За всѣ вѣрны хрїстіяни, В церкви святой Николая.
Посрамивши Арьяни. И ты, Дѣво Пречистая,

Святителю мирликійскій, Сына намъ рачъ умолити,
Архвєрею ливійскій, З святителемъ упросити,
На небѣ ты проквѣгаєшъ, Котрого день парочитихъ
Враговъ нашихъ устрашаєшъ. Соборъ аггелъ и всѣхъ святыхъ.

Гды ты маємъ поборника, Гды ликъ єрей целебруетъ,
По Бозѣ вся заступника, Згодне з нами триумфуетъ
Тысъ людемъ в мори помагалъ, В празникъ святого Николы,
Спод меча вѣрнихъ выѣмовалъ. Бы от насъ напасты устали.

Агарян рачъ отпудити, Бы рачилъ омефоромъ
Нѣхъ ты можемъ умолити Константинопольскимъ взоромъ
В храмѣ твоємъ, святителю, Покрити насъ в храмѣ его,
Нашъ скорый вспоможителю. В коронѣ позбыты злого.

А ты, святой Владимирю,
Насъ хрїстіян вѣрный царю,
З мученики пресвѣтлимъ
И княжати російскимъ,

З святымъ Романомъ, Давидомъ,
Нашимъ великимъ гетманомъ
Преподобнымъ Антонь(н)емъ
И святымъ Θεодосіемъ,

Нехай нас не карет мечемъ,
Простри гласъ, святой чловече,
Нех нас збавитъ всего злого
И повѣтра морового.

А по зестю души с тѣла
Просимо тя, бы тамъ была,
Где ты з аггелы ликуешъ,
Николае, торжествуешъ.

Однимъ словомъ уже в XVII в. поширені були на українських землях набожні пісні з усіх чотирох відділів, з яких у сто літ пізнійше зложила ся програма „Богогласника“. Немаловажним доказом сього ствердження може бути описаний проф. Черетцом Супрасльський співанок. При піснях на Різдво Христа зазначено в співанку, що вони „изъ древнихъ Пѣснописцевъ или Пѣснопоиичищъ выписанныя“. ¹⁾ Рівнож „Пѣсни духовныя о страшномъ судѣ Христовомъ изъ древнихъ пѣснописцевъ или пѣснопоиичищъ обще выписанныя“ ²⁾; так само великопісні ³⁾, на Великдень і інші Господні свята ⁴⁾, пісні в честь Богородиці ⁵⁾, святих ⁶⁾ і псалмові. ⁷⁾ З уваги, що співанок відносить проф. Черетц до 40 рр. XVIII в., думаю, що під давніма співаникама треба розуміти рукописи XVII в., втімково самого початку XVIII столітя.

IV.

Поміж набожними піснями того часу вдаряють не раз поетичним полетом і інтересним історичним кольоритом пісні до Богородиці. До наших дум зближена своїм складом „Пѣснь людей, зостаючих в теперішом небезнеченствѣ от Турка“. З збірника колекції Ант. Петрушевича ч. 102 (2856) подаю ось тут цікавий текст пісні до Богородиці:

Прійми, всеблагая
Панно Пречистая,
Молення наша, пѣсни.
Просимъ тебе,

Прійми насъ до себе,
Нехъ нам не буде в тѣсни
Врата небесная.
Ты еси Пречистая,

¹⁾ В. Н. Черетць, Истор. лит. изслѣдованія, I, 2, ст. 12.

²⁾ Тамже, ст. 16. ³⁾ Тамже, ст. 19.

⁴⁾ Тамже, ст. 21. ⁵⁾ Тамже, ст. 23.

⁶⁾ Тамже, ст. 27. ⁷⁾ Тамже, ст. 30.

Пророком нареченная.
Отвори дверь,
Дай жити в небѣ,
Матко милосердная.
Ты в небѣ кролюешь,
В небѣ ликоствуешь
Со святыми твоими.
Будь литостива,
Матко милостива,
Над слугами своими.
Ты еси нескверная,
Ти еси нетлѣнная,
Тыси Павно Пречистая.
На тя всю мою
Надѣю имѣю,
Царице небесная,
В тутейшом кролествѣ,
Гдыжъ в небезпеченствѣ
Зостаешъ от погана.
Сына умоли,
Покрем обдарь,
Зотря Турка под ноги.
Котрыи воюють
В насъ, барзо мордуютъ,
Христьянъ забиваютъ,
Церкви, монастырѣ,
Святые олтарѣ,
Огнем ихъ поपालютъ.
Крести с церкви скидаютъ,
Под ноги гружаютъ.
Ах, людей забиваютъ.
В нашой сторонѣ,
Такъ теж в Божом домѣ
Жалосне ляментуютъ.
Юж от давних лѣтъ,
Якъ набоженства нѣтъ
И звоновъ также не чуютъ.
Такъ наша кравна
На злого Турчына

Бога о помсту просить,
Ревне плачучи
И ляментуючи,
До Бога руки зносятъ.
Священници крвльцѣ,
Заковници бѣлци
Оружиемъ падоша.
Котрыи невинни,
Безъ жадной причины
Кровь свою пролиша.
Трупие рабъ твоихъ,
Такъ тежъ святыхъ твоихъ
И преподобныхъ,
Котрыи ся стали
Покармом немалым
Окрутным звѣромъ земнымъ.
Еднихъ постывано,
А другихъ забрано
В неволю турецкую.
Там ихъ мордовано
И примушовано
На вѣру поганскую.
Пролѣй гнѣвъ твой сродий
На поганы многи,
Котрыи насъ ненавидятъ,
Положи ихъ яко тросту
Предъ лицомъ вѣтру,
Нехай ся з насъ не бредятъ.
А намъ рачь дати
В покою мешкати,
Бысмо ты выславляли,
Сына твоего,
Бога нашего
Во вѣки прославляли.
Потлумижъ поганы,
Вызволь окованны
Твоихъ всѣхъ вѣрнихъ.
Пут(ешеств)ующихъ направи,
Недужныхъ издрави,

Христнанъ православныхъ,
Звѣздо пресвѣтлая,
Панно Пречистая,
Царице небесная.
Отвори дверь,
Дай жити в небѣ,
Царице небесная.
Плачущих потѣши
И всѣхъ возвесели,
Помощнице чистая.

Возвыси рогъ нашъ,
Не забывай о насъ,
Панянку Пречистая.
А мы слуги твои
Православнии
Хвалити тя будемъ,
Имя твое,
Панно, пречистое
Во вѣки не забудемъ.

В такім тяжкім положенню одинокого ратунку надієть ся набожна пісня від Божої Матери. Прошенне до неї о поміч представляє текст співаника колекції Ант. Петрушевича ч. 233 :

1 Ратуї, Маріє, ратуї, погнбаємъ,
Тебє патронку на поміцъ зываемъ.
Приїди, потщіяся, а заживи милостив¹⁾,
Потлуми врагів, котрихъ своєю злости

5 На нас керують, уста отворяють
И всѣхъ клеверятъ пожертви желаютъ.
Приїди зливанна, скоро нам на поміць,
Отжени от насъ всѣхъ неправостей тощъ.

Тыс свѣтъ мірови зродила обфитый,
10 Сынъ твой и Богъ нашъ всѣмъ незакрытый.
Тымъ свѣтомъ темноєт нашу просвѣщаєшь,
Гды к намъ з ратункомъ скоримъ прибѣгаєшь.

Ратуї, Маріє, ратуї насъ, волаємъ,
Иной поміщи надъ тебе не знаємъ.

15 Ты намъ помози, надъ царство выбранна,
Тремає коронни укоронованна.

Ратуї, Маріє, ратуї, Владычице,
Крѣвомъ крыл твоихъ покрый насъ, Царице.

¹⁾ Відміни тексту в співанику „Національного Музею“ ч. 175 такі: 3. заживи литости. 4. котрихъ своя. 5. отвирають. 6. Твоихъ клеверитовъ. 7. к намъ. 9. зродилася. 10. а Богъ нашъ свѣтъ намъ незакрытый. 13. Ратуї, Царице. 14. Ивѣшою поміщи. 15. надъ царство выбранна. 16. укоронована. 17—20 vacant.

Ратуй нас, ратуй, низко упадаем,
20 Поклон и хвалу тебѣ отдаваемъ.

Обі пісні не дають ніяких конкретних даних для означення часу, до якого відносять ся. Знищення, зроблене Турками, не було новиною на українській землі. З уваги, що в першій пісні є мова про довше замовкненне церковних дзвонів, здається, зміст пісні відноситься до часу занятя Турками Каменця Подільського. Думати про це дозволяє обставина, що в нашій національній пісні дійсно відбилося відгомонам подільське лихо-літе. В співанику колекції Ант. Петрушевича ч. 233 є ось яка пісня до Богородиці:

Предста Царица на високом тронѣ
В шатѣ солнечной и в свѣтлой коронѣ,
Руцѣ подевши, Сына свѣ объемши,
Молитвы приемиши.

Цесаря Христа, ахъ, мѣле благаетъ
И омофором люд свой покрывает.
Покрый нас, покрой, Панно, омофором
Под своим дворомъ.

Крблю Іоанну поспѣши в рицетствѣ
За свой люди и за свой церкви.
Не дай бесурманом, татарским уланом
И вганским паномъ.

На христiane нехъ не настѣпують,
Отчизну нашу нехъ не отимуют,
Потлуми царя, турецкаго пана
И в Татаръ погана.

Гетманом паном подай булаву,
Всеми рицетству вѣкуистую славу.
Рач намъ привернути подолские крайни
И христian без мѣры.

Стан на молитву, Пречистая Панно,
Ей, причинися до Сына, Диянно,
Изъиднай ласку у своего Сына,
Панно едина.

Аллилуїа, аллилуїа, слава,
Нех ти будет от нас честь и хвала.
Спаси нас от бѣд, Мати преблагая,
Дѣво святая.

Инша пісня з сього самого співаника звертаєть ся з такими прошеннями до Богородиці:

Царыце небу и земли Госпоже,
Свѣту покрѣве, вдячная всѣм рѣже.
Аггеломъ слава, Мати Царя Христа,
Утѣхо вѣша, Маріе Пречиста.
Тисе милосердіе и жродло милости,
Прето мы грѣшніи в той земнои низкости
До тебѣ, Панно, мы всѣ прибѣгаемъ,
От тебѣ поможь нехай оглядаем.
В ласцѣ твоєй вси, молимся, сподоби,
Во скорбехъ призри оком си на людї.
Утоли слѣзы вѣрныхъ си гѣйніе,
Ублагай стрѣлы, ярости срѣгіе.
В смутной то землі христіанской слїне,
Гды тма христіан без сповѣди гїне.
Зяїи намъ, Панно, звиклую свою силу,
А причинїся за нас своему Сїну,
Абї врагомъ стер гордіе си роги,
А ти нас заховай в мїрѣ лѣтїа долги,
Абї врагъ упалъ вѣчне пред тобою,
А мы будемъ славити Господа с тобою.

Правдоподібно в часах подільської тривоги повстала й отся „Пісень Пресвятой Богородици“, яку подаю в згадуваного співаника „Національного Музею“ у Львові ч. 17 Q:

Благого Царя Мати,
Що ты маем воздати,
Сего приношу,
Усердно прошу,
Не дай нам погнѣбати.

Не допущай же вмерти
В тяжкой хриховной (!) смерти,
Моли нам Сына,
Панно едина,
Не можем врагов стерти.

Так нас опановали,
Справитися не дали,
Стягают луки,
Берут нас в руки,
Молчати заказуют.

Коп'єм нам'брают,
До бою ся складают,
Меч наострили,
Путь заступили,
Сердце м'є проразили.

Я т'єлько ся складаю,
А в небо поглядаю,
Укр'єпи мене,
Утверди мене,
Я к теб'є приб'єгаю.

Не маюся кам(о) д'єтв,
Не по(мо)жем (sic) рады м'єти,
Уб'євай же ся,
Закладай же ся,
Матко, за своїми д'єтми.

Постави одесную
И землю словесную
Уч'єни чисту
И прозорчисту
Яко поднебесную.

Красная Д'єво моя,
Святая память твоя,
Полегла еси
В Геос'єманской веси,
На в'єкв слава твоя.

На полях рукописного Варлаама й Йоасафа колекції Ант. Петрушевича ч. 7 списана пісня до Богородиці, але так сильно позатирана, що тільки в часті можна її відчитати. З читких місць довідуємо ся, що в пісні представляєть ся Богородиці: „Видишь, як многа Полща враговъ маєтъ“, і просить ся її: „Дай щастя кролю, дай нашему пану, дай и гетману“, „нехай згинут тр'євоги“ (666). Повторює сї мотиви та згадує рівночасно за підбій Поділя Турками пісня до Камінецької Богородиці (17 Q), яку велить ся співати на мелодію „Богородице, в'єрнимъ оборона“ :

Царица неба Сына предв'єчнаго,
Матко д'єв'єцтва непокалянаго.
Относиш хвалу от люду в'єрнаго
Дня вшелякого.

Тыє соб'є народ людскій улюбивши,
На свою службу онъ приз'єсобивши,
Обралас м'єсце, где благословити
Будут, хвалити.

Щасливис прето земли волинскых краю,
Котрый роскош пот'єшного раю,
— Чистая Панна добр насъ набавила,
Гды тут прибыла.

Образ свой святой в Полску высылаеш,
Пред геретицтвом с Каменца вступаеш,
Не позволяеш быти ис погани,
Там з бѣсурмяны.

В Полгановѣ гды мѣсце дедякуеш,
В которой церкви жити обѣцюеш,
Чуда рожные там нас освѣчали,
Котрых дознали.

Росня вшитка нехай ся радует,
А церков наша свѣтло триумфует,
Патронко наша, молим, нас борони
С каждой стороны.

И там в тых краяхъ быты особливе
Всмотрилас, где лзы выдаеш плачливе,
Пріймуеш от нас и благаеш Сына,
Панно едина.

Трймай в опецѣ Полску утрапленну,
От неприятел барзо понижену,
Нех геретици чти твои варуют,
Не наступуют.

Нехай ся болят обозовой ночью,
Гды додаеш з неба кroleви помощи,
Градом огнистым рач их все карати,
Роги стирати.

Нам здравіе дай, потѣш утрапленных,
Затрймай грѣшных, в грѣхах погруженных,
Нехъ милость твою днес оглядают,
Котрон жадают.

През Сына твоего ест нам откупленя,
Отдал от Полщи много утрапленя,
Справ нам, нех ласку от Бога днес маем,
Гды ты взываем.

Збав нас, Царвце, луципера злого,
Повѣтря, глада, меча поганского,
Дай нам при смерти грѣхов прощеніе
И забавленіе.

Благай, всѣхъ Матко, нам Сына своего,
Бысмо глас чули Ісуса слаткаго,
Справъ, бысмо вшитця годни неба были,
Тебе хвалити (!).

Інтересні передусім єї пісні Богородиці, що згадують за українське козацтво. І так патріотичну струнку бачимо в одній пісні співаника колекції Ант. Петрушевича ч. 233 :

Кто не хвалит, кто не славит рождества пречиста,
Той противник, ненавистник єї дѣвства чиста.¹⁾

Лечъ мы поем и спокѣемъ усѣ величаемъ
И в небесех истно видимъ, ону Дѣву чаемъ.

Бо ест славна, свѣту явна Марія Пречиста,
Мати Бога нам дорѣга завсте ест ѣста.

Изъ глубины нашея винѣ сильно взчерпати
И в напасти не дажд впасти, о Божая Мати.

Царская дщер, царская Мати, царская невѣста,
Достойна ест вѣнца славы Мária Пречиста.

В тебѣ уфност и надѣю, Панно, покладáемъ,
Ратуѣ, Панно, ратуѣ, Мати, до тебе волаем.

Гдыж у той час, егда он час изрещи не смѣемъ,
Егда снѣде направити, Царице, не вмѣемъ.

Слѣзне слѣзю, вѣси стезю, настави нас, Мати,
Подажд поміощъ, вѣси немощ, дажд нам силу знати.

Даруй царю госудáру тишину покѣя,
Бос Царыца, голубица, тая ест власт твоя.

Реементу Малой Рѣсїѣ ты буди правица,
Божїя сїла всной спрãви твоя нам, Девїца.

Іоанна намъ гетмáна укрѣпїи, Царице,
Вѣрне рãдїти, щаслїве жити сподоби, Дѣвице.

Правдоподібно пісня згадує за Івана Мазепу й се в початках його гетьмановання. В такім разі зложеннє пісні припадало би на останні лїта XVII й перші роки XVIII столїтя.

¹⁾ Другий рядок усе повторюєть ся.

До пісень з патріотичною закраскою належить і пісня в честь Руднянської Богородиці, названої Матерню Низу. Текст сеї пісні заховав рівнож горі згаданій співаник:

Новá утренняя в Россах восіяла,
Богом дѣланная едемская скала,
Мать царя всѣх в предвѣчном чудесы
В Руднянской веси.

Пречъ юж, Емѣфоне, з свѣтлыми крвницѣ,
Гды с милостивной чистой Голубици
Чудъ превеликій гойне выплывае,
Хладъ всѣмъ подае.

Котѣрыхъ жродло з двору из новѣго
Вирнувши, пришло, даючи цѣлбы много —
Тут край російскій — хромых, невидящих,
Такъ тежъ болящихъ.

Где и до нынѣ приходящимъ вѣрно
В замислихъ прозбахъ дает изобвѣсно,
А тимъ щоденне в храмѣ си покрѣвы
Чинить чудъ новыи.

Не престаеъ нашей радости причина
Спасѣти вѣрное стадо своего Сына.
А на невѣрныхъ дай царю державу
Стерти ихъ главу.

Дѣво, живущи, Низу естес Мати,
Не хтѣ(й) російскій народ отпушати,
Нехай же в Руднѣ, поки Днѣпръ пліне,
Имя твое слине.¹⁾

¹⁾ Є в сѣм співанику й друга пісня до Руднянської Богородиці, властиво отсеї початок її:

В рѣскої корѣнѣ чуд великій стался,
Же народ людскій барзо здивовался,
В котѣром мѣсцу вѣгды не бывало,
В людскої нѣмѣти вѣгды не сливало.
В Руднянской веси Пречистая Папва
Дивними чудесы сїяетъ преславно.
Образъ то единъ Папны пресвятои,
Дающъ нам всегда чуд свой святыи новыи.
Якъ в новомъ двѣру люд многій сцѣляла,
Так... (далі недостае).

В Зарваницькім співаньку є рівнож один текст з подібними прошеннями до святої Трійці. Починаєть ся пісня „Тройце святая, Боже ласкавий“ і співаєть ся, як „Іордань рѣко“ (доказ, що ся богогласникова пісня походить з XVII в.). Автор молять ся тут ось як:

Боже правдивый, рачъ намъ зослати
Духа святого, вѣрнымъ подати.
Родъ сей сохрани в вѣрныхъ пановъ,
Погуби войска злыхъ Агарановъ.
Укрѣпы князей на сопротивныхъ,
Крестомъ Христовимъ всѣхъ благовѣрныхъ.
Ушивуй войска, додай помочи,
К тебѣ волаемъ во дни и в нощи.
(Да)й и патрона росской коронѣ,
Аби зостала въ своей обронѣ.
А царемъ нашимъ даруй здравие
На долгіе лѣта и спасеніе.
Гетману пану подай булаву,
Всему рыцерству вѣчную славу.
Нехъ постыдятся вси противници
Креста Христова, вси геретици
От лица его нехъ исчезаютъ,
В пропастьехъ земныхъ всѣ погибаютъ,
Во вѣки вѣкомъ в пеклѣ зоставаютъ,
Гдвжъ Бога в Троици не называютъ.¹⁾

¹⁾ М. Грушевський, *op. cit.* Зап. XV, ст. 30. Наче доповненієм сеї псалми стає пісня до Ісуса Христа з співанька „Національного Музею“ ч. 17 Q:

Творче и Боже, Пане ласкавий,
Во трехъ персовахъ намъ показавый.
Кролю небесный, вѣрныхъ подателю,
Духу правдивый, вашъ потѣшителю.
Показалесь голосомъ в небѣ,
Ратуй насъ, ратуй в каждой той потребѣ.
Босъ ты еси жродло и студня милости,
Ратуй насъ, ратуй на той то вискости.
Якосъ намъ послалъ Сына своего,
Который стеръ роги врага проклятого.
Отче и Сыне и Душе святыи,
Рачъ же то дати, абы згибъ врагъ проклятыи,

З нагоди цього тексту зауважує проф. Грушевський: „Молитва за „росську корону“, за „пана гетьмана“ і „все рицарство“, — се показує виразно, що вона (псалма) зладжена десь між козачною на Подніпрянщині; се теж може бути доказом, що псалма ся зладжена значно давніше, бо треба було часу, аби вона замандрувала до Галичин¹⁾“. Що тикаєть ся місця і часу походження, треба спостереження проф. Грушевського приложити також до головної частини текстів співанки колекції Ант. Петрушевича ч. 233. Симв він передусім цікавий.

По польськи вийшла в Супраслі 1654 р. „Książka do na-bożeństwa“, де подані молитви й набожні пісні, що звертають ся з прошенням до Бога й Богородиці о ратунок перед нещастями від татарського нападу.²⁾ Не могучи роздобути сеї книжечки, я і не в силі зайняти ся справою евентуального впливу набожних пісень у сїм польським молитовнику на українські вірші. В Квіві вийшло в 1681 р. „Молебное пїніе при наше-ствїи варваръ“. Здаєть ся, сї дві дати означають менше більше час, коли в нас на Україні повсталала більша скількість набож-них пісень, повних грозв від страшного гостя.

Повна побутового елементу й „Пїснь ко Пресвятїй Бо-городици педчас повїтря“. Сього характеру не змінить навіть се, як показало би ся, що сей текст є перекладом з польської мови. Приходять він у співаванику „Національного Музею“ ч. 17 Q:

Чистая Дѣво, Царяце,	Будь причиною своєю,
Маріе Богородице,	Не гордь прозбою нашею.
Тебе в день и в ноци просим,	Внесі я Сыну своѣму,
Руки свои вси подносим.	Царю и Богу нашему.

Котрый яко лев, бѣгающ(и), рызает,
Твое створѣня пожерти желаетъ.
Покаж юж ласку, покаж, о Пане,
Гвѣв твой правливыи нехай юж устане.
Отдал же от нас тяшкіе войне (!),
Ужич гойних лѣт, а дай нам вѣк спокойвыи.
Не выпускай нас з своен опека,
Боже в Тр(р)ойци, на вѣчыве вѣкѣ.

¹⁾ Тамже, ст. 8.

²⁾ K. Estreicher, Bibliografia Polska, т. XX, ст. 345.

Привзрї с высоты, о Дѣво,
Новозпжденная Еввѣ.
Прострї нам руку помѣщи,
Сѣтуя во дне и в ноци.
Маріе, Матко милости,
Матко вшеляких лѣтѣстїй,
Брон нас от сконаня злѣго,
Дїавела проклѣтого.
Маріе, Панно над панны,
Нех твой Сынъ, през тя благаный,
Вшитки вини нам отпустит,
До ласки своей припѣстит.
Жес Маткою, нех познами,
Гды ся ты молишь за нами.
Нехай тя Сынъ твой выслухат,
Ку нам грѣшным склонит уха.
Маріе, Цѣрко Вышняго,
Матко Царя небеснаго,
Борон нас от наглої смерти,
Не дай повѣгря дознати.
Отврат от нас глад, мор тяжкій,
Узыч здравя на час всякій.
Захочай нас крѣвой войны,
Рач нам дати вѣк спокойный.
Ого повѣгря мордует,
Не еден в здравю шванкует.
Пожерат смерть неужита
И слѣва ся не допигат.
Мѣстечка вси закопѣют,
Дрѣвом, стражѣю варѣют.
Не пристѣпуй, варѣ тобѣ,
Небезпечно о той добѣ.
Палят халѣпы, стрѣляют,
Заражѣных вылѣчают.
В полю, в будах их забѣва,
Не в час зїмно, шупла стрѣва.
Еден ся дрѣгаго хронит,
Далѣко от него стронит,
Навет кохавый прїгел,

В таком разѣ непрїятел.
Ходячи за плотом врчат,
А прѣвѣ што з горла рычат:
Вынес, подай штѣку хлѣба,
Будеш мал заплату з неба.
Страхом великим стрвожѣни,
Глѣдом, нендзѣю ственѣни
Яко быдло умврают,
В полях, лѣсах ся тулают.
Южъ и погребу не мают,
Тѣла звѣрѣ пожирают.
Албо ли теж и клѣками,
Тягнут в дол тѣкже жердѣми.
Яке сердце прїятелей,
Побѣжных обывѣтелей,
Смѣтрѣчи на розшарпѣне,
Тѣла члонков розрѣване.
А хоч тѣло на то прїдет,
О душу страх вѣчный идет,
Бу без святых Сакраментов
Сходит много тех момѣнтов:
Сповѣдв, напоминая.
Кто бы чинил розвѣжания
На дорогу далекую,
Жебы жегнал кто рукою!
Исус Христе, буди с ними,
Бы не были потѣплени.
Причина Дѣвы Марїи,
Также святой Розѣлѣи.
Розѣлѣи пустѣлянце,
Христова облюбѣнице,
До тебѣ ся утѣваем,
Ратунку твоѣго жадаем.
Ратѣвалас Свѣцїлію,
Ратѣуй также и весь сію
От повѣгря морового
И припадку гвалѣвного.
О Маріе, Матко Божа,
Дай ласку твою за стрѣжа.

Гды день прійдет остатечный, Учви з грѣшвых Божіе сыны.
Нехай маем покой вѣчный. Живот в нас справ во всем чи-
Панно, во вшем особліза, Бѣсмо мали вѣкуистый [стый,
Скрѡмна, тѣха и терплѣва, И Ісуса оглядали,
Упрос наши вшитки вины, С ним ся вѣчне радѡвалъ.

V.

Авторів наших набожних пісень в переважаючій числі не знаємо. Одначе значне число вірш полишило сліди їх авторства в акростихах. Залюбованне до акростихів, здавна відоме в західній Европі, було розповсюднене також і в українських школах. Одначе все таки можна припускати, що першим аматорам акростихового закріплення свого авторства могла дати попуку велика популярність набожних пісень на українській ґрунті. Вже в Зарванецькій співанку маємо два в цілості заховані акростихи. Молитовна пісня до Богородиці „Яко Богомъ предизбранную“ дає акростих Яков Я¹⁾, ще скорше Яков II з уваги на нерідке писанне Я через Ия. Пісня з акростихом Якова в співанку з початку 18 в. не однока. Що сей автор зложив більше пісень у честь Богородиці і саме, як можна здогадувати ся, молитовного характеру, доказом сього й отсей текст з його акростихом з співанка збірки проф. Калужняцького (№ 1, 60аб):

Избранная естесь, Панно, от всѣхъ родовъ земныхъ,
Представи бо ся от земля до дворовъ небесныхъ
Благодать Сына твоего
И предаешь в руцѣ его
Душу и тѣло.

Явися тебѣ арханггелъ, посланный от Бога,
По трехъ днехъ тебѣ. Царнице, естъ в небо дорога.
Сынъ твой во свѣтлости прійде
И апостолы призове
От конецъ земли.

Ко славѣ вѣчной пріят тя своими руками.
Рачь, Панно, молитися усердно за нами.

¹⁾ М. Грушевський, *op. cit.* Зап. XV, ст. 34—35.

Не дай насъ врагомъ истерти,
Борони нас наглою смерти,
Порфиро красна.

Облюбленница естесь Духа пресвятаго,
От него родила еси Сына единаго.

В Гефиманіи почила,
Дѣвство свое сохранила
В рождествѣ своемъ.

Возри на насъ, Владичице, з Емпѣру горнаго
И умоли за нами Бога истиннаго,
Бы насъ пріялъ до Сіону
И удароваль корону
В небѣ на ѣкъв.

Псалма Ісусови „Ісусе мой пренайсладшій и Творче свѣта“ дае акростих: Иеродиякон Герасим Парфенович. З значними змінами ввійшла в „Богогласникъ“. Ось первісний текст псалми в порівнянню з текстом „Богогласника“ з співаника колекції А. Петрушевича ч. 169:

1 Ісусе мой пренайсладшій и Творче свѣта,
Еще хочай мало пожди моего обѣта.

Радъ не рад мушуся бавити в моемъ упадку,
Особлвве небо трачу у недостатку.

5 Душу с тѣлом погубилех, живючи в мирѣ,
Искалях одежду крещения без мѣри.

Явно грѣшачи, на свѣтѣ все скверно живу,
К тебѣ з болестію сердца, Ісусе, зову.

Овая бо наймилшая душевна сила,

10 Несподѣванная на мя негда насѣбла.

Где приклоню главу мою, кого упрошу?

Едвинъ к тебѣ глас мой, Боже, жалосний вношу.

Руцѣ сердца простраю, так теж и душу,

А¹⁾ во многих грѣсех бивши, просити тя мушу.

15 Сам всесилою рукою на путь направи

И от пути блудящаго к себѣ настави.

Море моихъ прегрѣшений рад бѣм избѣти,

През тебе, Бога моего, в радости жити.

¹⁾ В рукоп. И.

А щом грѣшил з молодости през увес мой вѣкъ
20 Роспуст(и)ѣйше над бѣдята, а не як человекъ,
Фрасунокъ ми есть на души, а в тѣлѣ болест,
Еще чую в сердцу моем прикроую горест.

Несподѣваннаго часу мушу умерти,
Оборонцо мой и Боже мой, не дай мя пожерти
25 Веліорібови оному превсподному
И смокови пекелному и суровому.

Чтуть тя, славят архаггели со человекѣн,
Благословенъ, препрославленъ буди на вѣки.¹⁾

Ся псалма в „Богогласнику“ зівсѣм перероблена. Як
друга „воздыхательная“ пісня до Ісуса представляеть ся вона
тут ось як:

Ісусе мой пресладкій и Творче свѣта.
Еще хочъ мало моею пожди обѣта.
Твами ти покайнія общахъ плоды,
Но дотоль есмь неплодное древо, Господи.
Душу съ тѣломъ погубилемъ, живущи въ мѣрѣ,
И крещенія одѣжду скаляхъ безъ мѣри.
Где приклоню мою главу, когó упрошу,
Токмо къ тебѣ гласъ мой, Боже, жалостный вношу.
Руцѣ сердца простираю, купно и душу,
Предъ тобою каменную утробу крушу.
Самъ всесилою рукою на путь мя правый
Въ бездуги золь блудяща къ тебѣ настави.
Море моихъ согрѣшеній преглубокое,
Волтвами всегда смущаетъ житіе мое.
Чтомъ-согрѣшилъ от младенчества чрезъ юности вѣкъ,
Наче скота то содѣлахъ. не якъ человекъ.
Дѣга плінуть, грѣховъ тяжкихъ болшь прилагаю,
Спаси мя, Господи, спаси, бо погибаю.
Уже при корени дрѣва свѣира смѣрти
Лежитъ, убо нечаянно мушу умерти.
Древо безъ плода (реклъ еси) посѣвається
И на сожженіе въ вѣчный огонь вметається.

¹⁾ Иншій варіант, мало відмінний, в Зарваницькiм співанику,
Зап. XVII, ст. 74.

Но, ахъ! ещѣ не вели мнѣ отсюду шій,
Еда могу въ сіе лѣго плодъ сотворѣти.
Душі, носящей печáги твоего дара,
Не предаждь пожертвой быти от Велиара,
Да ты слáзлю со ангели и человѣки:
Благословѣнь, препрослáвленъ, Боже, на вѣки.

Ся пісня се одна з тих двох, яких авторство приписав Мирович Дмитрови Ростовському, ніби опираючи ся на передмові до вересневих Четій Міней.¹⁾ Правда, Ростовський складав також вірші, але й правда також, що в згаданій передмові віде не приписує собі Ростовський сих двох пісней. Як горі наведена одна з них є твором Герасима Парфеновича, так автором другої є якийсь пізнійший еромонах Дмитрій, на що вказує акростих.

З пописованим акростихом „Петр Заотоцкѣ“ стрічаєть ся у Зарваницькѣм співаньку пісня на Воведенне Богородиці „Патріарси, триумфуйте“.²⁾ Все таки сей пописований акростих не тяжко відчитати: Заотоцкѣ. Що автором сеї псалми був Петро Заотоцький, доказ на се маємо в співаньку „Національного Музею“ № 41 Q з заголовком: Канѣки или Пѣсни Различнїя собраннї Празникомъ Господскимъ, Богородичнымъ и прочимъ Святымъ Въ Станѣславовѣ. Начерта Року Божїя 1874. Григорій Мил'ен'евъчъ.

Тут „Пѣнь Воведенію Пресвятой Богородицы“ (46а) заховала вповні акростих автора:

1 Патріарси, триумфуйте,	Ева, вѣтъ веселися,
Съ пророки ликовствуйте ³⁾	Се Дѣва родїся,
И вы Дѣвѣ днесъ бодрствуйте.	10 На престолѣ посадїся.
Приведутъ ся дѣви	Та бо въ церковь воведѣся,
5 Блїжняя ея	Іерѣю воздадѣся,
Во слѣдъ ея	Предъто весь миръ спасѣся.
Въ святая святыхъ.	Руцѣ старецъ простираетъ,

¹⁾ Н. Мировичъ, Библиографическое и историко-литературное изслѣдованіе о Богогласникѣ, Вильна, 1876. ст. 59.

²⁾ М. Грушевський, *op. cit.* ст. 72—73.

³⁾ Відмінн тексту співанька бібліотеки Оссолїньскихъ ч. 3586 (№ 25, 8а—9б) такі: 2. Со. 3. И вы, дѣви, бодрствуйте. 7. Во. 9. Се Дѣвая днесъ. 10. посад(ае)вса. 11. Та в церковь. 13. През

15 Чистую Дѣву привѣтають,
 Съ Давидомъ воспѣваетъ.
 Захарія съ дѣвами
 Приемъ Дѣву съ свѣщамъ,
 Днесъ аггели поютъ с нами.
 20 Архаггели вькрикають,
 Чѣсту Дѣву привѣтають,
 Царицею називають.
 Прѣлѣтають херовими,
 Окружають серафѣми,
 25 Поютъ гласи трисвятими.
 О котóромъ пророци
 Ясне здавна всѣ питали
 И намъ тоѣ повѣдали.
 То днесъ хóри аггелскіе

У „Богогласник“ увійшла вірша так перероблена, що з акростиха остали тільки сліди: Пет За(вс)цки:

Патріарси, торжествуйте, Отроковицы, обдрствуйте, Со пророки ликовствуйте. Приведутся дѣвы Во слѣдъ ея Блїжняя ея Во святая святыхъ. Ева нѣнѣ веселїся. Непорóчна дщерь родїся, На престолѣ возложїся. Та бо въ цѣрковь воведѣся, Іереею воздадѣся,	Еюже мїръ весь спасѣся. Захарїа со дѣвами Приемлетъ ю со свѣщамъ. Возглашають вси устнамъ. Архаггели торжествуютъ. Богомáтерь прѣлѣтствуютъ, Царицею именуютъ. Всяже сїлы небесныя Поютъ пѣсни прекрасныя, От Давїда писанныя. Соломóне премудрѣйшїй, Девъ сей есть ти пресвѣтлѣйшїй
--	---

сію мвр вес. 15. витают. 16. Со. 17. Со. 18. Приемлет Дѣву со.
 21. Чистую Панину вптают. 23—25. васант. 27. През Духа свя-
 таго звали. 29. Тріе днес. 30. краснїе. 31. И здавна писанїе. 34.
 юж жити. 35. Церковь сионская. 36. вколо украшенна. 37. Духом
 святвмъ осѣневна. 38. приходит Царица. 39. Трилѣтствующая.
 40. Марїа и Богородица.

41—43. И ми вси прихожаймо.
 Пречистую Дѣву вихваляймо,
 Вдичивми гласи вькрикаймо.

В онъ же прѣздникъ всечѣст- Трїлѣтствующа Юница,
[нѣйшій. Небѣсная Владѣчица.
Цѣрковь твоѣ совершена, И мы все ю привитаймо,
Чїстымъ златомъ украшена, Непрестѣнно восхваляймо,
Ликовствуѣтъ просвѣщава. Со прорѣкомъ восклицаймо.
Къ ней прихѣдитъ днесъ Дѣвица,

VI.

Дальших аматорів акростихового закрїплення свого авторства приносить Камяньскій збїрник з 1734 р. духовних вірш, описаний д-ром Франком. Вірша на Вознесїннє „Дхно-венїемъ духа Христога даєть нужднимъ“ дає акростих: Димитрій Рїйницкїй.¹⁾ Він зложив також віршу про страшнїй суд.²⁾ Вірша на цвітну недѣлю у згаданїм Камяньскїм сїванїку „Іерусалиме, воспрїйми днесъ Христа“ з акростихом „Іоан Буховецкї“³⁾ стрїчаєть ся і в сїванїку „Національного Музею“ у Львовї № 17 Q, де „Пѣснь на Вѣханїє Господне“ має отсей вид:

Іерусалиме, прїйми Христа,
Котрого зродила Пanna Чиста,
Весело сївають,
Осана выкрикають,
Сыну Давидовъ.

Ото вѣходить на жребятн ослѣ,
Котрого прїяли в Вифлеемѣ ясли,
Благословенъ грядый,
Ог небесъ прїшедый
Насъ всѣхъ спасти.

Авраамъ весело нынѣ да играєть,
Прїшеды на ослѣ сїлу отдвмуєть,
Люцифера злого
И всѣхъ слуговъ его
Поражаєть.

¹⁾ Др. Ів. Франко, Карпато-руське письменство XVII—XVIII вв., Львів, 1900, ст. 136.

²⁾ А. Петрушевич, Сводная галичско-русская лѣтопись, ч. II (Литературный сборникъ, Львів, 1889), ст. 103.

³⁾ Др. Ів. Франко, Карпато-руське письменство, ст. 135.

На столбцы своей хочет посадити,
Дондеже вся враги маеть положити
 Подъ ноги своего
 Сына наймилшаго
 Отець предвѣчный.

Берѣте, людіе, древа палмовые,
Стелѣте подъ ноги вѣнѣ Христовые,
 Шаты посьтилайте,
 Сердечнѣ витайте
 Яко Спасителя.

Услышв, Адаме, въ темности связанный,
Бо пришолъ по тебе от вѣкъ обѣцанный
 От небесъ за свѣтъ весъ,
 Хцетъ отца укротити,
 Самъ претерпѣти.

Хоросеть улѣявшы, покору вказуетъ,
Жыдомъ запроданный самъ ся имъ являетъ:
 Кого вы глядате,
 Отого имате
 Къ вамъ пришедшаго.

Остро самъ помивши, насъ юж розвязуетъ,
Преа свое вязѣня моць дѣбла стираетъ,
 Хтячи самъ умерти,
 Насъ з моци вдерѣти
 От дѣбла злого.

Витайте, людіе, къ вамъ пришедшаго,
Очи невидущихъ просвѣщающаго.
 Цорко сионова,
 Выкрикии: осана,
 Царю покоръный.

Еврейскій сонмъ ослѣпленный,
Сей есть к вамъ пришедый обѣцанный,
 Не радъ ся забыти,
 Аггелъ его познати,
 Поклонъ отдати.

Царю, рачь позрѣти, насъ выслухати.
А от насъ негодныхъ молитвы прияти.

Потри наши враги
Подъ ноги воскорѣ,
Насъ благослови.

Ко тебѣ приходимъ, поклонъ даючи,
Покоръне оброну твоею жадаючи.

Бронь мору и войны,
От враговъ сохрани,
Хтящихъ пожерѣти.

Исусъ Христос, и повторе просимъ,
Даждь намъ рабомъ твоимъ, най гнѣвъ твой укротим,
Бысъме тя хвалили,
Покойне пожили
На том надолѣ,
А потомъ во горъномъ
Снонѣ прекрасномъ
По твоей воли.

Акростихи цього самого віршопиєця стрічають ся і в пісні на Вознесінні „Иерусалим же град и святыи Сионъ“¹⁾ і в вірші на „неделю пядьдесятную“ з початком „Исусъ Спаситель нашъ апостолом сердца“.²⁾

Супрасльськый співаник заховав віршу св. Дмитрію „Да-дѣше вѣнецъ небеса и земля воиу Христову“ з акростихом: Дмитрия Твардиевич жій на многіе лѣта“. Приписка з боку „Року божія аѣма дня къ октоврія“³⁾ дає дату окінчення вірші. В сей самий збірник увійшла пісня Семена Пясецького в честь святої Варвари з початком „Предстательницу во смерт-ной годниѣ Варвару святу восхвалимъ“.⁴⁾ Коли же до 1741 р. могла ся вірша увійти в збірники, можна час її написання по-сунути й дещо назад. Акростих Семена Пясецького в сій вірші відчитав вперше др. Щурат з співаника другої половини XVIII стол. Микола Гривневецького, що помер парохом Нагуєвич з по-чатку XIX в. Акростих не повний: Piasiecki Siemie(n).⁵⁾ У „Бо-

¹⁾ Тамже, ст. 136. ²⁾ Тамже, ст. 137.

³⁾ В. Н. Перетць, Истор. лит. изслѣдованія, I, 2, ст. 31.

⁴⁾ Тамже, ст. 30.

⁵⁾ Др. В. Щурат, Из студій над почаївським „Богогласви-ком“, Львів, 1908, ст. 18—19.

рогласняку“ акростях зівсім попсований: Пяски Сяпесне. Первісний текст мав акростих: Пясецки Семеон. Выходить се з зводного тексту двох уривків, що доповнюють себе в співанках: Хоценським Левицьких (Н. Т. Ш. ч. 367, ст. 167—70) й описанім під № 9 (526—55а). В Хоценським співанику має вірша надпись „Пѣснь святой Мученици Варварѣ“:

1 Предстател'яницу о смертноѣ¹⁾ годинѣ Варвару святу восхвалимъ,
Юну дѣвицу и образъ житію, житіе чудно прославимъ.

Тожъ отчаяннымъ и от наглої смерти

Без сакраменту не дает умерти,

5 Явѣ предстател'ствуесть.

Якъ цвѣтъ прекрасній, корене не власній, слѣчне в терню цвѣтуще,
Тако Варвара посредѣ невѣрныхъ отца невѣрна имуще.

В небѣ дѣвица всея страны тіа,

Краснѣйша наче Варвары святыя,

10 Та всѣхъ превосхождаше.

Столпъ всего ради отецъ дѣлателемъ сооружити повелѣ,
Прекрасну дщеру якъ ока зѣнцу на том затвори отолѣ.

Она же на томъ вел'ми ся вѣшаше,

От створенія Творца познаваше,

15 Чія рука вся созда.

Егда о ея красотѣ слышаху, мнози юношѣ приспѣли,
Благородніе царіе и князи юну дѣвицу хотѣли.

Отець к ней шедши, сіе глаголаше:

Кому з тых хочешъ? Она не хоташе

20 Житіе полюбити.

Цѣломудрная сіе услышавши, ко отцу рече: нех жию,
Бо егда ты мя бол'ше будеш принуждати, то сама себе убію.

Бол'ше не хочу того о мнѣ труда

И чадомъ твоимъ южъ да не буду,

25 А ты мнѣ милымъ отцемъ.

Коль ти прекрасну сотворю подату, дщери вѣщаше Діоскоръ,
Образы свѣтлы, слон'це и луну и всему миру во позоръ.

¹⁾ Відміна тексту вірші в № 9, 526 — 55а такі: 1. во смертної. 2. Юну дѣвицу образъ в сѣмѣ. 3. Та отчаянимъ и во. 4. умерати. 5. предстател'ствуешъ. 6. коренне не вяцетъ слѣчне в терниѣ. 8—25 vacant. 26. сотвору. 27. Во образъ свѣт(л)ій

- Да, в немъ живуще, помалу размыслить
И посягнути, за кого вехочет,
30 Самъ в дорогу вляше
- Истинная ревность яко зѣло дерзость дѣство жениху храняше,
Того любити, іже ю сотвори, и креститися хотяше
От вѣкогго Еврея крещенна,
Дозол'ной вѣрѣ святой прилученна.
35 Мѣсто купца к ней пришолъ.
- Егда от пути отецъ возвратися, ко дѣлателем притече,
Егда увидѣ три окна строены, з великвмъ гвѣвом к ним рече :
По что три окна, а не двѣ устроилъ ?
Они рекоша : Егда мы не хтѣли,
40 Варвара нас принуди.
- Молю тя, рече отецъ ко Варварѣ, по что три окнѣ сотвори ?
Она охотнѣ вся ему о Бозѣ сокровенная отвори :
Бога, всѣхъ Творца, во Троици узрѣлам,
В бани трѣ окна здатим повелѣла,
45 Сіе да свѣдител'ствуеть.
- Егда услыша чудная словеса, же отецъ еи распалися,
Зѣло бѣжаше в каменну пещеру и тамо пред ним сокрися.
Онъ ю обрѣте, за власы приведе
И Гемону в руцѣ еи предаде,
50 Да приклонять его совѣту.

двохъ слоцца и луни и всему свѣту во позорѣ. 28. помалѣ. 29. и(з)волить. 31. Истинная ревностію зѣло мѣсто жениху. 33. перее. 34. До волной вѣри святой поученна. 35. Вмѣсто купцу к ней пришедша. Межи 35—36 :

Сердцемъ милости огнемъ распалися, ко дѣлателемъ приснѣла,
Егда увидѣ двѣ окна встроена, а не три встроить узрѣла.

Они не хотяше, зѣло привуждаше,
Да устроить ей, якоже хотяше

Во образъ Троици святой.

37. встроена. 38. встроили. 41. окна. 42. охотне. 44. В банѣ. 46. словеса, зѣло на дщеръ разъярися. 47. Она, видящи отца распаленна, от лица его. 48. обрѣвши. 49. И ко Гемону. Межи 50—51 :
Онъ ю хотяше краткими словеси ко отческой привести вѣри
И, егда видѣ непоколѣбнму, мукамъ предаде без мѣри.

Непокоримый видячи и Гемонъ юну дѣвицу отолѣ
И всѣмъ зѣло нещадно дѣвицу бити лютымъ катомъ повелѣ.

Самъ же окаянный главу отсѣкъ отецъ
И тако мукамъ предасть жизни конецъ,

55 Богу духа предаде.

Невіднайдений досі співаник „Начало съ Богомъ пѣсней“, списаний одним з авторів богогласникових вірш Дмитром Левковським, відкриває автора ще одної пісні з Супрасльського співаника. Пісня на Успенне Богородиці „Троне вышний, днесъ двигнися“ дає акростих: Тростянец, „зане тамо сложена бысть“, як стоїть у „Богогласнику“. А в описі співаника Левковського зазначив Антін Петрушевич, що автор Свентовський з города Тростянця, віддаленого від Уманя 8 українських миль, зложив пісню на Успенне Богородиці.¹⁾

І в богогласниковім тексті задержав ся апокріфічний детал. В годині перставлення Богородиці з землі на небо

Мечь изощренный,
Врагомъ явленный,
Посѣкаетъ,
Устрашаетъ,
Тму прогоняетъ.

Одначе

Народъ злый не ужаснулся
Еврейскъ, одра прикоснулся,
Но векорѣ посрамленный
Бысть, Аоній, рукъ лишенный,
Падъ ницъ слѣпо.

Про популярність пісні свідчить факт, що в „Богогласнику“ не піддала розмірно великим змінам.

Адамавтъ в мягкій воскъ притворишъ,
Нѣжели мене от Христа отвратишъ,
Такъ Варвара вѣщаше.

51—52:

Непокориву видяще и Гемонъ, зѣло душею поболѣ
И неприклонну ко отческѣй вѣри главу всѣкну(ти) повелѣ.

53. Самъ окаянный главу всѣче. 54. муки жизни приять. 55. духъ придаде.

¹⁾ А. Петрушевич, *op. cit.* ст. 103.

• VII.

У порівнянні з дотеперішніми співаниками досить багатий акростиховими віршами співаник збірки проф. Ом. Калужницького. Заховав ся тут вповні акростих у пісні до Богородиці в Буцневі „Ахъ, удивися“ (58а—60а). Автором сеї пісні Антін Добросинський :

1	Ахъ, удивися,
Зрящи ужаснися,
Человѣчѣ.
Яже Богъ избави		Неизглаголанна
Благодать поданна
5	И сія сотвори
Во остатніе лѣта
Оплаканнаго свѣта
Преславно.	35	Совышше.
От небесъ Царица,
Пресвѣтлая денница
Паче солнца сіяетъ,
Чудеса изявляетъ
10	Нѣсть мощно изрещи,
Цѣлбы приємлющи
Вѣрніи.
В Буцневой у веси
Чудо баше с небесъ,
Плачетъ Царица,	40	В мѣстечку Буцневой.
Иже бо небеса,
Внемлюще чудеса
Преславно,
Силы небесныя
15	Слезна Дѣвица
Ко Сыну.
Тѣмъ к ней приходяще,
Цѣлбы приємлюще
Вѣрніи.	45	И племена земная
От востока солнца,
Вся мирская конца
Восклицають.
20	Бѣсы бо проганяе,
Аки громъ устрашае,
Хромыхъ вецѣляет,
Темныхъ просвѣщае
Изоблвно.	50	И мы восклицаймо
И ѳалмы спѣваймо
Царвца.
Радуйся, Маріе,
Тебе славят царіе,
Сердечне волають,
25	О колика блага,
Милость твоя многа,
Царице.
В Буцневой во градѣ
Зачатія во храмѣ	55	Зѣло, зѣло прославляют
Чудеса твоя.
Да заградятся
И да посрамятъ ся
Всѣ врази,
30	Токи точиши,
Вѣрныхъ чистиши
От грѣховъ.	60	Не вѣрующии
И не славящии
Образа святаго
И чудотворнаго
Веси Буцневой.

65 **О** Буцнева веси,
Славна всюду еси
Зосгала.

Аки в небѣ на тронѣ
Царница на престолѣ
Слезы изливаетъ,
За весь миръ благодаетъ
Святу Троицу.

Бодрствующе, стоймо,
Маріи воспоймо

Пѣснь нову:

Иноца в чистотѣ,
Іерей в лѣпотѣ,
Старци со младенци,
Старици со дѣвици
Пѣсенно, красно.

Року тысящнаго
Ѵѣз

Исполнися,

Чудо изявися,
Марія прославися
В Буцневой градѣ
Во Зачатія храмѣ
На престолѣ.

О Госпоже чвстая,
Дѣвице Пречистая,
Слезне молимъ тя,

Успокой насъ войны,
А подаждъ часъ спокойный,
Покорнъ вся враги
Християномъ под ноги,
Злыхъ бесурмяновъ.

Слава еси вѣрныхъ,
Царей правсвѣрныхъ,
Царице.

Помощница намъ буди,
Соблюдай насъ всѣхъ людій,
Нынѣ побѣди,
Бесурмянъ потлumi
На вѣки.

Имя тежѣ святое
И многоцѣное
Прославися.

Во всемъ свѣтѣ естѣ славна
Помощь от Бога данна.
Полскому королю
Ударуй покою
На многи лѣта.

На тя надѣемъ ся
И не посраимъ ся
Во вѣки.

Ты же с небесныя призри
На смиренныя, ущедрн,
Не даждъ (во) обладу
Пекелному аду
На вѣки.

Слезяще просимъ тя,
Усердне молимъ тя:

О Госпоже,
Буди за насъ причина
До своего Сына,
Да не погибнемъ люте
Во суетномъ пути
Вѣка сего.

Кій языкъ изречетъ,
Чудеса изочтетъ
Бывшія.

Звѣзды небесныя,
Капля дождевныя,
Нѣстъ мощно исчести
И чудеса изрещи
Твоя, Царице.

Иконѣ же твоей,
Дѣво, чудотворной
Вси кланяемъ ся,

Просяще помощи
Во нашей немощи:
Ратуй насъ, Царице,
Спаси, Голубице,
От всякихъ бѣдъ.

В „Богогласнику“ прямо не пізнати первісного тексту Антона Добросинського.

4—7 рр.:

Еже Богъ изволи,
Содѣла в юдоли

Оплаканнаго свѣта
Во послѣдняя лѣта.

10—15 рр.:

Преславнія вещи
Чудесныя.
В мѣстечку Буцневѣ

Бысть позоръ сицевый:
Восплакася Царица,
Прослезися Дѣвица.

Дальші дві строфи такі:

Тамо притекають,
Милость обрѣтають
Прибѣгшии.

О коль есть велика
Благость ты толка,
Богородице.

Слѣпыхъ просвѣщаетъ,
Болныхъ исцѣляетъ,
Демони же прогонитъ,
От лукавства боронитъ
Всѣхъ вѣрнихъ.

В скорбехъ помогаешь,
Руку в помощь даешь,
Страждущимъ сосѣтуешь,
Болящимъ сболѣзнуешь
Намъ земнымъ.

35 р. есть в Буцневѣй.

36 - 40 рр.:

Небесе Царица,
Матерь Владичица

Токм слезъ изливаетъ,
Спасителя благаетъ
За весь міръ.

Крім цього має текст „Богогласника“ ще три кінцеві строфи:

Дивящися, стоймо,
Царицы воспоймо
Благодарно,

Рабомъ ти подъ ноги,
Сохрани глада, войны,
Времена же спокойни
Даруй намъ.

Ивоцы в чистоѣ,
Клирцы в лѣпотѣ,
Старци со юнотами,
Матери со дѣвами
Пѣнь сію:

Еще тя благаемъ,
Низко припадаемъ,
Владичице:

Госпоже благая,
Маріе Чистая,
Молим ти ся;
Смирн враговъ роги

Буди намъ причина
До своего Сына
На житейскомъ сем пути,
Да не погнѣнемъ лють
В часъ смертный.

В первіснім текстї піснї згадуєть ся за чудо з 1737 р. Історики чудотворних ікон Богородиці подають, що Буцнівську копію Ченстохівського образу подарував місцевий губернатор Матвій Цвоньскій Василіанам у Буцневі 1729 р. Чудотворним оголосив образ митрополит Атанасій Шептицький 1737 р. А що пісня згадує і про чуда з сього самого року, найлекше припустити, що зложена 1737 р. або недовго по сім.

Як автор піснї на Зачате Богородиці „Прійдѣте, крикнѣте на тріумфъ согласно“ (556 - 576) появляеть ся тут новий віршопсець Павло Запотоцький:

Прійдѣте, крикнѣте на тріумфъ согласно,
Спѣвайте, плещайте днесь Маріи красно.
Се бо Царица Во церковъ входитьъ,
И Владчица Молитвы творить
Ог вѣхъ насъ.

Архаггели и аггели вси удивишася,
Начала и власти ей уклонишася.
Дѣвы вдуше, А мы офѣру
Свѣщѣ нѣсяще, Любовь и вѣру
Принесѣмъ.

Видѣвъ Захарія во церковъ идущу.
Родителей Дѣвыя днес тамо грядущу,
Чистую Пайну, В руцѣ пріймаєть,
Слѣчну Діянну Богу отдаєть
На службу.

Еще же небесныя силы приникають,
Престоли Господствія Царицу витають.
И херувими С небеснаго трону
Со серафими Дают корону
На главу.

Ликуйте, пророци, и вси возыграйте,
З Давидомъ Маріи на тріумфъ заграйте.
Ото Дѣвица Предстоит Богу,
Якъ голубица Абысте многу
Мѣли радост.

Зачинай, Адаме, южъ веселися.
Избавитель миру хоцет родитися

З Пречистой Панны Южъ ся народит
Намъ пожаданный И насъ свободит
Отъ всѣхъ бѣдъ.

Ангеломъ питанна тремя лѣти суще,
Богу молящаяся во церкви живуще,
Чистая Панна Ему предстала
Быст незмазанна, И одержала
Заплату.

Пророкъ Захарія о ней повѣдаеть,
Дѣвица во чревь Сына зачинаеть.
Ест то новина, Сама раждаеть
Гды Панна Сына И повиваеть
Без мужа.

Отъ вывѣ начнутъ ты вси роди блажити,
Когда ты увидятъ Матерь Богу быти,
На тебѣ, Дѣво, Южъ исполнити,
Святое дѣло Маешъ повити
Исуса.

Тебе Іезекіиль враты именуеть,
През тебе до неба путь намъ показуеть
Даніиль гору, Естес и Панна
Бо без покору За Матерь данна
Исусу.

О чудо веліе паче всѣхъ чудеси,
Когда, Дѣвая Сына со небеси,
Тебе пророци Здавна жадали,
И вси праотци Бы оглядали
Избавителя.

Церковь Соломонова днес ся украшаеть,
Когда в ней Дѣвая Сына зачинаеть.
Днес патріарси Святителіе
Со іерарси, И вси людіе
Ликуютъ.

Когда Дѣвая во церковь входила,
Тогда всѣхъ в отклани отцевъ увеселила.
Пеуютъ ся брамы И Ад рыдаеть
И всѣ стклани И умлѣваеть
Отъ жалю.

И мы вси, людіе, с того веселѣмъ ся,
Со страхомъ Пречистѣй Паниѣ поклонѣмъ ся,
Абысмо живли, Днес и во вѣки
Ея хвалили Со человекѣи
Во вышнихъ.

Богогласникова вірша на Благовіщення „Да прійдетъ всему міру радость“, якої авторську принадлежність до Деміана відчитав з акростиха в співанику Гривецького др. Щурат¹⁾, представляє у співанику збірки проф. Калужняцького досі відомий найпоправніший текст (146—156):

Да прійдегъ 2. всему миру радость,
От небесъ 2. во Назаретъ сладость.
Аггелъ Гавріилъ Благовѣствити,
От небесъ приспѣ Чудо явити
Пречистѣй.

Емпѣрет 2. всѣх нас просвѣщаеъ,
От него 2. Гавріилъ вѣщаеъ
Маріи Паниѣ Небесной Царци
Непокаляниѣ, И Владичици
Пречислѣй.

Младенца раждаги от Духа святаго
Гавріилъ вѣщаеъ во Троици еднаго.
Зачнеши Сына, На радость миру,
Панно една, Дѣво Емпѣру
Святаго.

Из отца 2. Духъ святой изыйде,
Который 2. ко тебѣ днесъ прійде.
Радуйся, Панно, Благовѣствую
Слѣчная стамно, Радость новую
Тебѣ днесъ.

Явственно 2. буди тебѣ нынѣ,
И ийде Духъ святой крылѣ голубинѣ.
Твоя ложесна, На веселіе
Дѣво прекрасна, Во спасеніе
Всѣмъ вѣрнымъ.

¹⁾ Др. В. Щурат, *op. cit.* ст. 15—16.

На весь свѣтъ 2. Дѣвъ святой слава,
 От нынѣ на вѣки да будетъ ей хвала
 От всѣхъ христіянъ. На земномъ трону
 Богъ даруетъ намъ В небѣ корону
 На вѣки.

Як у співанку, про якій мова, так і в „Богогласнику“ заховав ся акростих Стефана Дяченка в вірші первомучениковн Стефановн „Страданіе мученика Стефана прославляймо“, хоч вірша ввійшла тут з змінами. Має акростих і пісня на Зелені свята „Источникъ духовный“, а саме: Іосиф Реутс, що правдоподібно треба читати: Ревтський. Вірша првходить в Супрасльськѣм співанку. З співанка бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка ч. 345, описаного під № 6, відчитав акростихове ім'я Йосиф др. Щурат.¹⁾ Текст співанка збірки проф. Калужняцького з відомих найпоправнішій (406—416):

1 Источникъ духовный	Истинный Духъ правый,
Радост ²⁾ всѣмъ исполный.	От Отца посланный,
Страны сего свѣта, крикнѣте,	Днесъ вѣрныхъ всѣхъ просвѣ-
С апостолы пріймѣте	Благодатію оросял [гилъ,
5 Росу благодати.	20 Параклитъ небесный.
Облакъ раздѣляше,	Фестъ пресвѣтлый нынѣ
Языки раждаше	В Іерусалимской сѣни
Рыбаремъ огненная,	Огнемъ покрывашеся,
Евреемъ ужасная	Шумъ бурный являшеся
10 И всѣмъ врагомъ страшная.	25 В) градъ Давидовъ.
Спасъ Избавитель	Рцѣмъ купно и мы вси
И Духъ утѣшитель,	Пророка словеси:
Отець бо безначаленъ	Боже, Духа твоего
И божествомъ Сынъ равенъ	Не отими святого,
15 И Духъ сопрестоленъ.	30 Молимъ ти ся, человекѣлюбче.

¹⁾ Тамже, ст. 25—26. Співанк відносять др Щурат до початку XVIII стол. Тимчасом співанк походить з кінця XVIII в. Вказує на се й акростихова вірша Дмитра Левковського „Ликуй днес, Сіоне“. Автор піснї прийшов на світ щойно 1759 р. (А. Петрушевич, ор. сіт. ст. 102).

²⁾ Відміни тексту співанка Ів. Пашковського (49а—50а) такі: 2. Радост' днес. 3. всего. 4. Со апостоли прѣймѣте. 6. раздѣляетъ. 7. раждаетъ. 9. ужасная. 10. страшная. 14. божества.

Емпѣру святѣйшій,
Паче сонца свѣтлѣйшій
Промени огненными,
Языки ужасными,
35 Поюще гласъ трисвятый.

Умныя силы
Поють серафими
Богу во Троици святъ, святъ,
Апостолская сердца зрят, [святъ,
40 Приймѣте Духъ святъ.

Туюжъ и мы славу,
Исклонивши главу,
Богу во Троици дадѣмо,
На колѣна впадѣмо
45 Единому Божеству.

Святый Боже Отче,
Святый крѣпкій Творче,
Святый безсмертный Царю,
Приими от насъ чест и хвалу,
50 Дающе тебѣ на вѣки.

Навіть у богогласниковій перерібіці заховали ся слова:

Истинно Духъ данный,
От Отца посланный.

Сей вислів дав Мировичеві основу до твердження, що його „ужив православний письменник у протыввагу навчанню римокатолицької церкви о вілюче“.¹⁾ Що до цього, можна сказати, що, як не рідкі є в богогласникових піснях апокрифічні налети, так миг у наведений спосіб висловати ся про походження св. Духа також увіят, що не вспів ще присвоїти собі ріжнвць греко-католицького віроісповідання від православного. Чи до цього самого автора належить пісня Тернопільській Богородиці в „Богогласнику“ „Истинное чудо намъ взявися“ з акростихом „Іосвф“, не маю даннх сказата про се щось певного.

VIII.

Одним з пліднійших акростихових віршописців XVIII в. був Іван Вольський. Досі відомі з „Богогласника“ чотири його пісні: на Богоявлення „Іордане, ūготовися“, на Воздвиження „Истинна радость крестъ Христа“, на Цокрову „Воспойте согласнo“ й у честь Струмиловокамінецької Богородиці „Исполнися небо, земля чудесъ твоихъ, Царице“. Цікаво, що бого-

16. Истинный. 17. пославий. 18. Днес вѣхъ вѣрнихъ просвѣти. 23. Духомъ 25. Давидовим. 28. Бога. 31. свѣтлѣйшій. 32. Паче слоцца ясвѣйшій. 33—35 р. Пламени огненная,

Словеси ужасная,
Приймѣте Духъ святъ.

36. Умныя сили. 39. сердца зждеть. 40. Во единомъ божествѣ. 42. Приклонивши. 43. дадѣмо. 44. впадѣмо. 45. Поюще гласъ трисвятый. 48. царю. 49. от насъ днесъ хвалу.

¹⁾ Н. Мировичъ, op. cit. ст. 8.

гласняковий текст останньої з вичислених пісень має трохи відмінно зроблений акростих, ніж текст співанка збірки проф. Калужняцького (№ 1, 50б 52а):

Исполнися небо и земля чудесъ твоихъ, Царице,
Избранная яко луна, одѣяна во солнце.

На главѣ ей вѣнецъ,
На рукахъ младенецъ,
Прежде вѣкъ рожденный,
Из нея воплощенный,
З Маріи Дѣвица Сынъ ея возлюбленный.

О Пречистая Царице, на образъ твой взираемъ
Струицой Камянецкой чудотворной, волаемъ:

Приври на насъ, Мати,
Не дай погвѣти
Во суетномъ свѣтѣ
Во лвовскомъ повѣтѣ,
Абысмо ты могли вси усердно воспѣти.

Архаггеломъ, херувимомъ Чествѣйшая Царице
И серафимомъ воинстину славнѣйшая Дѣвице,

Ты в небѣ на тронѣ
В Тройческой коронѣ.
Днес во храмъ твоємъ
Под ноги впадаемъ,
Тебе чудотворну на помощь призываемъ.

Не доумѣеть ся всякъ языкъ достойно воспѣвати,
Яко звѣзды чудесъ твоихъ не удобъ изчитати.

Темныхъ просвѣщаешь,
Хромыхъ исцѣляешь,
Бѣсовъ проганяеши,
Громомъ устрашаешь,
Намъ всѣмъ вѣрнымъ своим во помощ предстаеш.

Восилещайте вси руками вѣрніи днесъ Царици,
Воскликните гласомъ радости пресвѣтлой Владичици:

О обрадованна
Маріе преслачна,
Господ ис тобою,

Даждь намъ милость свою
Тебе выхваляти в мирѣ и в покою.

Ликуй, граде, и веселся, гды Царица во тебѣ,
Избави(т) тя от всякихъ бѣдъ в каждой нашей потребѣ:
Ог лютыхъ Агарянь,
Еретиковъ бесурмянъ,
Повѣтря и огня,
Якъ Мати Господня,
Заступница наша во скорбехъ неслжна.

Сияешь чудеса на земли яко солнце на небѣ,
Просвѣщаешь сущихъ во грѣсехъ, притѣвжающихъ к тебѣ.
Упроси намъ Сына,
О Матко едина,
Бы намъ милостивъ былъ
И грѣхи отпустилъ,
На правци своей на судѣ поставилъ.

Кто притѣкает ко образу (в) Каменцѣ Струмилоу,
Наполнился благодати и ласки ей пресвятой.
Слезы выливаетъ
И тварь просѣщаетъ,
Невѣрнымъ ужасна,
Якъ солнце есть ясна
На престолѣ своемъ Дѣвица прекрасна.

Исполняешь благодати всегда во храмѣ твоємъ,
Всѣ вѣрнии христіяне ласки твоей дознаемъ.
Радуйся, Царице,
Пресвѣтлая деннице.
Тебе Богъ возлюбилъ,
С тебе ся воплотилъ,
Якъ Матерь Божию Духъ святой осѣнилъ.

И мы те днесъ чудотворну Царицу ублажаемъ,
Со слезами и со плачемъ к тебѣ прибѣгаемъ.
Нынѣ насъ на земли
Радости исполни,
А на страшномъ судѣ
Милостива буди
Во ѣкъ вѣка аминь всѣхъ насъ не забуди.

Про Струмляловекамінецьку Богородицю оповідає Галятовський у „Новім Небі“; одначе все таки не можна згодити ся з думкою Мировича, що пісня має свій початок при кінці XVII в., хоч і просять ся у пісні Богородицю, щоби помогла оминути „сопротивныхъ лука“ та щоби „смирла Агарявъ“. Проти сеї думки говорив би факт, що в найстарших співаниках не стрічаємо вірш Вольського.

Помічєнне про акростих Вольського в попередній пісні справджуєть ся і на тексті „Пісни Честному Кресту“ (71б, 72а):

1 Истинна ¹⁾ радость крест Хри-	Во истинну ты хранитель,
	[стовъ, Всему миру просвътитель,
Царъ всему миру нам зыйшовъ.	Кресте честваѣишій,
За наши грѣхи	Найвыборваѣишій,
Притерпѣлъ муки,	25 Над солнце естесъ ясваѣишій.
5 На крестѣ простерый руки.	Лѣствице, кресте пречестный,
О кресте Христовъ пречестный,	До небеси утвержденный,
На тебѣ Богъ былъ небесный,	Утвердился миръ,
И ты он носилъ	Гды ся самъ крестилъ
За наши грѣхи,	30 Исус Христос, Маринъ Сынъ.
10 Богъ истинный на небеси.	Свътлостію осваешъ,
Ангели ты окружают,	Бѣсовъ темныхъ проганяешъ
Патріарси поднимають,	От всего мира.
Царіе вдут,	Страшная сила
Чест ти воздают,	35 Твоя, кресте, побѣдила.
15 На помощь ты призываютъ.	Кресте Христовъ прелюбимый,
Над солнце просіялъ есв,	Во свѣтлостехъ невидимый,
Кресте Христовъ, на небеси	Днесъ намъ сіяешъ,
И насъ на земли	Всѣхъ просващаешъ,
Всѣхъ возвесели,	40 Бѣсовъ темныхъ проганяешъ
20 Бысмо вси покойне жили.	

¹⁾ Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (46а — 47а) такі: 1. Истина. 2. Царъ всего мира намъ зийшолъ. 3. нашѣ. 5. простеръ. 6. пречесный. 7. распятій. 8. обносилъ. 9. За ваша. 12. подіймают. 20. всѣ. 21. истинну. 23. чеснаѣишій. 24. надвыборваѣишій. 25. слонце естесъ ясваѣишій. 26. Лѣствица. — пречесный. 27. До небеси утвержденный. 37. Во свѣтлости невидимъ. 38. сияетъ. 39. Всѣхъ просващаешъ. 40. проганяетъ. 41. Истинное веселіе. 42. Днесъ крест

Истинное веселіе	И мы ты, кресте, лобзаемъ,
Днесъ чудо превеліе.	Радостне к тебѣ волаемъ,
На горѣ Голгоѣ	Радуй ся, кресте,
На лобномъ мѣстѣ	К небеси мосте,
45 Богъ былъ распятый на	50 Православнымъ христіаномъ.

[крестъ.]

Цікаве попереднє заповідженнє Марії Ісусом часу її смерті, далі також молитва Марії на Оливній горі, перенесеннє апостолів облаками до Гетсеманії і спосіб прийнятя душі Богородиці в пісні на Успеннє „Ийдите вси архаггеловъ хоры“. Що се рівнож продукт віршевої праці Вольського, доказом його акrostих у тексті співанька, описаного під № 3 (346 — 36а):

Ийдѣте, архаггелскіе хоры,
До Гетсиманіи спѣшится вси воскорѣ,
Где Матеръ Цареву,
Небесную крѣлеву
Возносятъ ко горѣ.

О успеніи Сынъ ея извѣщаетъ,
Прежде трнех днес самъ ко не(й) посилаетъ
Архаггела свята,
Би царская полата,
Во Снонъ била взята.

Апостоли облакомъ ся собрали
До Гетсиманіи, там Царици предстали,
З нею ся жегнають,
Под ноги ей впадають,
Слезини з очей пуцають.

Не гору Елеонъ Царица восхождаетъ,
Ко Сыну в Богу молитву исполняетъ.
Зряще сіе древа,
Би matka царева,
Низко ся ей скланяють.

На воздухъ Цар со аггелскими вон
Грядетъ взяти душу Матере в руцѣ свои,

чудо. 43. На Голгоѣ. 44. На лобіѣмъ. 46. лобизаемъ. 47. Радостно.
49. Небеси.

Самъ ей ассестуетъ,
В небѣ презентуетъ
Во горнемъ Сионѣ.

Во триумфѣ в небо ей впроважаютъ,
Горніе князства под ноги ся скланяют,
Престоли и сили
И вся, яже с ними,
Якъ Царицу витают.

Лѣствице неба патриарховъ, видѣнна
По смерти, в небѣ пребиваешь нетлѣнна.
Просимъ ты, по смерти
Даждь намъ ко ней взійти,
В небѣ ты оглядати.

Свѣтлѣйша слонца твоя, Панно, корона,
Ог Троицы святой на главѣ положона,
Богъ Отець вѣнчаетъ,
Сынъ ты прославляетъ,
Духъ святій просвѣщает.

Квоге сзятій воплощеннаго слова,
Ходотанце ко Богу тис готова,
Всѣхъ насъ грѣшнихъ гласи
Ко сыну принеси,
Просимъ ты усиленно вси.

Избави, Панно, повѣтра, гладу, войны,
Всѣмъ христіяномъ даруй намъ вѣкъ спокойній,
Во мирѣ прожити,
Тя Матерьъ блажити
Яко кривъ благоволий.

И паки просимъ ты, о Божая Мати,
Рачь милость свою на всѣхъ насъ показати,
А ми христіяне,
Поки свѣта стане,
Должни ты вихвалити. Амѣнь.

Рівнож маю змогу приписати Вольському ще одну віршу „Богогласника“, а саме пісню на Зачатє „Вселенная, торжествуй днесь“. У співаньку Васпля Продана (№ 15, 12аб) входить досить виразний акростих: Воле:

Не однокі се докази, що й деякі вірші Вольського ввійшли до „Богогласника“ в такій степені перероблені, що нема майже сліду з авростихів. До двох випадків можна додати ще й первісний текст пісні на Покрову „Истинная Мати свѣта, Пречистая Панно“, який з співаника Івана Пашковського надрукував я у замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ (ст. 36—37). Досить великим змінам підпав у „Богогласнику“ й текст вірші Вольського на Покрову. Старший текст виглядає так (№ 3, 16—26):

1 Воспойте согласно	Люта Голоферна
Пѣсь нову прекрасно	Тис глави сотерла,
Марѣи Дѣвици,	Тис царем добраний
Нескверной царици,	30 На враги шьт данній.
5 Всея странн ¹⁾	Юдифѣ славна,
Христьяни,	Чиста Панна,
Котора на тронѣ	Побори вся враги
Во горнем Сионѣ	Королеви под ноги,
Рудѣ подносятъ,	35 А христьяни
10 За весь мирѣ просятъ:	Прослави, Пани.
Прошу тя, Цару и Пανε,	Даруй нам в мирѣ прожити,
Пощади вся христьяне,	Тя Богоматер блажити
Помилуй ихъ.	Непрестанно.
Омофорѣ свѣтѣще,	40 Свѣтозарна деннице,
15 Паче електра блищащій,	Свѣтлѣйша понад слонце,
Которым царица,	Свѣтѣщѣ не престаешъ,
Мати владичица	Благодатѣ подзешъ
Покриваетъ,	От небесѣ.
Соблюдает	45 Ми к тебѣ вси
20 На земли вся люди	Сердечне волаем,
От всѣхъ бѣдѣ и нужди,	На помощь звиваем.
Повѣтра, брани.	Пре(д)стателнице,
Вся христьяни	Ходотанце
Вѣрнихъ воскорѣ	50 Ко Творцу всѣхъ непреложно,
25 На земли, в морѣ	Маріе, Мати велми можна,
Избавляешъ.	Не престаешъ.

¹⁾ Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (69а — 70б) такі: 5. страни. 14. свѣтѣщій. 16. царице. 17. Владичице. 18—19. Покриваешъ, Соблюдаешъ. 25. и в мори. 28. главу. 40. Созарна.

Кюте благодати,
Пречистая Мати,
55 Вся (sic) слово вселися,
З тебе воплотися
Чудо врасно
И ужасно.
Небес пространѣша,
60 Серафим славѣша,
Аггелъ царице,
Ходотайце,
За нами Сына благаеш,
Якъ Матка гнѣвъ утоляешъ
65 Справедливый.
Избрана, святая
Порфиоро красная,
Блажат тя вси роди,
Тя же насъ свободи
70 Вражнихъ рукъ,
Искелнихъ мукъ.
Упроси у Сына,

О Матко едина,
Даби в ден судный
75 Каждый сын блудный
Биль до Свону принятый
Презъ тебе, чистая Мати,
Надеждо всехъ.
И ми днесъ ко тебѣ
80 И в каждой потребѣ
Руцѣ вси подносимъ,
О помощь тя просимъ.
Призри на насъ
Во смертный часъ.
85 Дажь, благая Мати,
В небѣ оглядати
Сына твоего,
Бога нашего,
Которому честь и слава
90 З тобою на вѣки данна
Буди.

41. над. 42. предстаешъ. 50. непреложна. 52. Не презри насъ. 55. В тя. 67. царская. 68. Блажимъ. 71. Адекихъ. 74. Аби. 89. в хвала. 91. Буди, буди.

Відміни тексту сиіваникка колекції Петрушевича в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові ч 194 (106 – 12а) такі: 4. Небесной. 5. Вся страны. 8. горнемъ коронѣ (sic).

9 – 10. Руцѣ вси возносимъ.

О помощь тя просимъ.

11. Прушу (sic) тя, царе. 13. насъ. 14. твой свѣтляще. 15. лектра блищаще. 16. Которомъ (sic) царице. 17. Влаичьце.

24 – 26. Даруй намъ в мирѣ прожити,

Тя Матерь хвалити

На всяки часъ.

27. Лютаго. 28. Тисъ. 29. Тисъ... во брани. 30. данн. 35. христяне. 36. папве (sic). Стр. 37 – 39 відповідають стр. 25 – 26 (стр 25 и в морѣ). Стр. 40 – 52 і 66 – 78 відповідає отся строфа:

Снове благодати,

Пречистая Дѣво Мати.

Далі стр. 68 – 78 з такими змінами: 68. Блажим. 71. Аловилъ. 76. приняти. 77. тебе, Дѣво чистая... 78. На земли всехъ.

54. Пречистая Дѣво Мати. 55. В тя... 56 Слово воплотися. 61. Царицу. 62. Ходотайцу. 64. Яко. 65. Справедливи. 80. Во всякой потребѣ. 81. возносимъ. 84. смертн. 87. своего. 91 Буди, буди.

Сим способом досі є стверджених сім пісень Вольського в „Богогласнику“. Правдоподібно нові співаники побільшать се число. З вірш, що не ввійшли до „Богогласника“, а заховали акростих Вольського, відомі отсі. В 14 т. „Записок Наук. Тов. ім. Шевченка“ надрукував проф. Грушевський між кількома духовними віршами з Галичини з Яворівського співаника пісню „Избавы всѣхъ отъ геенны“ (Misc. ст. 12—13). В моїх замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ опублікований текст вірші св. Михайлови „Істини глас твой, Михайле“ (ст. 37—38). Дві нові вірші Вольського маю нагоду подати ось тут. Перша на Великдень узята з співаника, описаного під № 3 (386—406):

Воскресенія день просвѣтимся нынѣ,
Воскресе Христос Богъ изъ гробной яскини,
Смертію смерть поправій,
Намъ животь даровавій
Нетлѣній.

О чудо ужасно, Богъ за насъ вмираше,
Тридневно во гробѣ яко мертвъ лежаше.
Во триумфѣ востаєть,
Вѣрнимъ рай отверзаєть
Прекрасній.

Ликуйте, пророци, вси со Бого(м) отци,
Раздруши Христос Богъ пекелніє моци,
Крѣпост его велія,
Сокрушавій верія
Адова.

Свѣтися; новій Иерусалиме,
Слава бо Господня днес на тебѣ слине,
Веселся, Сионе,
Востаніє Господне
Празднуйте.

Красуйся, Маріє, Пречистая Цявно,
Воскрес отъ гроба Христос, Сынъ твой, славно.
Ликуй и веселися,
Славно бо прославися
Христос Богъ.

Іона пророкъ гробъ проображаше,
Тридневно во чревѣ китовом лежаше
Неврежденно, бо святе,
Тако Христос воскресе
От гроба.

Изведи нас тми, от вѣйни смертніа,
Адама, Іеву от сосци святія.
Узи ихъ растерзаесть,
Полки в рай проваждаесть
Преславно.

Істинній Богъ нашъ животъ нам дарова
Живим и мертвим, воскресній от гроба.
Вѣрнимъ радость велія,
Слонце правди возсія
От земля.

Отче небесній, огнезрачный Боже,
Ктожь тебе устнами вихвалити може,
Же нас Синъ твой откупил,
А Духъ святій просвѣтилъ
Славою.

Анггеля сладцѣ пѣснѣ нову спѣвають,
Христос воскресе, велми восклицаютъ,
А ми вси днес на земли
Веселими устнами
Спѣваймо.

Небо и земля, посолнечній свѣте,
Бога во Тройци святой на вѣки хвалѣте,
Отца Сотворителя,
Сына откупителя,
Духа святаго. (Finis bonus)

Друга „Пѣснь Іисусу Христу Распятому“, що з попсо-
ваным акростихом „Іоанн Восл“ надрукована в „Угроруських
духовних віршах“ В. Гнатюка (Львів, 1902, ст. 38), представ-
ляєть ся у повнім виді ось як (№ 21, 52а—53а):

Іисусе Цару, распятій на крестѣ древяномъ,
Сокрушилесь мо(ц) бѣсомъ, радость христіаномъ.

О проклятій и невѣрній, злій роде єврейській,
По что страждаетъ без милости Ісусъ Назарейскій?

Анна, Пилать и Каяфа, декретъ феровали,
В слуга Христа бвчовали и короновали.

Непремѣнно вси во злобѣ пакости дѣяху,
За сладкую воду желчемъ, оцтомъ наповаху.

Вовна темна Логіна сего принудили,
Копіємъ бокъ отворили, кровь воду сточили.

О каковій страхъ и ужасъ, земля потрясета
И тма бѣше по всей земли, камень распадета.

Лечь твердѣйши над камень єврейскіе сердца
Не познали Сотворителя, камень позна Творца.

Солнце во тму премѣнися, луна во кровь бѣше,
Егда агнецъ незлобивій на крестѣ вмираше.

Краснѣйшая паче солнца, егда Сына взрѣла
Южъ умершаго на крестѣ, от жалю умлѣла.

Іосифъ со Никодимомъ Христу послужили,
Тѣло его съ креста зняли, в гробѣ положили.

Источнице жизни нашея, потлуми погановъ,
Востаніємъ своимъ з гроба потѣшъ християновъ.

Як що повисший текст поєриваєть ся з піснею о „страсти Господа нашего І. Х.“ в описі співаника Левковського, невідома була би тільки вірша, що приходить у „Начал-ї съ Богомъ пѣней“, а саме: пісня на Різдво Христа з початком „Ісаія, ликуй“.¹⁾

ІХ.

Що тикаєть ся вірш иншого автора, відомого з „Богогласника“, Івана Мастиборського, в описі названого „Начала“ згадуєть ся про його пісні: св. Мвхайлови, Зборівському Ісусови й на Великдень. У „Богогласнику“ відомі досі отей пісні Мастиборського: „Играй, Іерусаламе новий“ на Великдень, Зборівському Ісусови „Милосерднѣйшій Богъ пресвятѣйшій въ превѣчномъ Словѣ“ і дві молитовні „Источнице благодати“ й „Играй, свѣте, и веселся“. Пісня на Великдень увійшла

¹⁾ А. Петрушевич, *op. cit.* ст. 103.

в „Богосланик“ переробленю; доказом сього отсей текст (№ 21, 686—696):

Играй, новій Іерусаліме,
Се бо на весь свѣтъ слава твоя слыше.
Ты Сіоне, возвеселіся,
Чистая Панно, южъ не смутися.
Вси аггелы, архаггелы,
Херувимы і серафімы,
Воспѣвайте пѣснь новую
Хрвсту воскре(с)шему таковуу,
Воіюще, глаголюще: а(ллилуя).
О Маріе, южъ не плачъ,
Бо Хрвстосъ воскресъ о полночи.
Вси мертвіи от гроба восгаша,
Когда и свѣтлость ихъ облысташа.
О евреи невѣрніи,
Ваша сердца камяніи,
Же ви в Христа не вѣруете,
Чему пѣсней не спѣваете,
Воіюще, глаголюще: аллилуя?
Аггелъ сѣди на камены,
К нему прійдоша тріе жены,
Вопрошаху о Іисуса.
Реклъ имъ: идите до Емауса,
Тамо обрящете чловѣка,
Которій есть всѣхъ владыка.
Рцѣте ученкомъ сія,
Же Хрвстосъ воскресъ, правдивій Месія,
Воіюще, глаголюще: аллілуя.
На гробъ камень велій привалиша,
Кустодією запечатлѣша,
Стражу тамо поставиша
И стрещи имъ повелѣша.
Мняху, же его ученицы
И прішедши озмутъ в ноци.
Іисусъ Хрвстосъ воскресъ от гроба,
Панъ всего свѣта, наша оздоба,
Воіюще, глаголюще: а(ллилуя).
Масти Маріи приношаху,

Со слезами вси вопіяху:
Христе, Сыне Божій во гробъ,
Прійми дари наша к собѣ.
А Петръ скорѣ течаше
И привнѣ въ гробъ, сіе видяше.
Рязы его быша звиненнн
И сударъ бѣ особъ положеннн,
Воіюще, глаголюще: аллілуя.
Боръ великій у євреевъ стался,
Когда во адѣ демонъ стрепетался.
Во отхлани свѣтъ облисташе,
Гди Господь Богъ посередѣ ихъ сташе,
Адъ пекелній горко ридаше,
Пророкъ Давидъ, играя, скакаше,
Адамъ з Евою ся кланяють,
Христа Пана своего витають,
Воіюще, глаголюще: аллілуя.
Собравшесе апостоли равно,
Бяху двери затворены тамо.
Ісусъ Христосъ посередѣ ихъ сташе,
Міръ вамъ буди, сіе глаголаше,
Показа имъ руцѣ и нозѣ
Острими гвозд'ми пробитіе сквозѣ.
Ученицы вси ся ужасають.
Христу воскресшему піснь нову спѣвають,
Воіюще, глаголюще: аллілуя.
Кій языкъ южъ не удивится,
Зряще, вся тварь днесь веселітєя:
Солнце, мѣсяць, звѣзди небесныя,
Гори і холмя, древа прекрасніе.
Вси людіе, днесь возиграйте,
Христа воскре(с)шаго вси вихваляйте,
Абы рачвлъ жввотъ дароваты,
В небѣ вѣчне с нимъ царствоваты
Со аггели, архангели на вѣки. Аминь.

І Петрушевичіз опис-співаника Левковського і останок акростяха „Мас“ в „Богогласнику“ вказують на Мистиборського як на автора пісні Зборівському Ісусови „Милосерд-

нѣйшій Богъ*. Зрештою можу подати сю віршу з повним акро-
стихом Мاستиборського (№ 21, 556—56а):

1 Малосерднѣйшій Богъ пресвятѣйшій въ единомъ словѣ.
Вси прибѣгайте, главы скланяйте в градъ Зборовъ.

Вразъ руцѣ подносеѣте,
Исусъ Христа просѣте,

5 Сина Божія.

Ахъ, незлюбивій, крѣико любимій Боже единій,
Тысь Бога Отца Сынъ есть названій, Христе коханій¹⁾,

Ко кресту пригвозденій,
Барзо замордованій,

10 Убичованій.

Склоненная глава, предвѣчная слава предукрашена,
Терновымъ вѣнцемъ до мозгу его вся уязвлена,

Гвозд'ми пребыша нозѣ,
Так тежъ в руцѣ сквозѣ

15 Пресвятѣшій.

Тисяща сѣмсотъ пятьдесятъ пятій Христосъ распятій,
В дому дзѣкана кровію спльненій до церкви взятій,

На престолѣ сіяетъ,
Ог бѣсовъ очищаеѣтъ

20 Усѣхъ христіянъ.

Бодрствуй, чловече, зри, яко рече кровь его свята,
Якъ бокъ вигненій и прободеній, ребра отверста.

Браму ты отверзаеѣтъ,
До рукъ своихъ приймаеѣтъ

25 Тебе грѣшника.

Російскіе страны, вел'можніе паны, сіе слышите,
Же на позорѣ в церквѣ Зборовѣ Христа узрите,

Которій есть чудовній,
В щедротахъ превѣборній

30 Христосъ распятій.

¹⁾ Відміни тексту в співанику ч. 367 Б. Н. Т. ім. Ш. ст. 109—110 такі: 6. любовий. 7. выбраный, Боже коханий. 8. пригвожденный. 10. Убичованый. 11. Склоненна глава, предвѣчна слава предукрашена. 12. уязвлена. 15. Пресвятѣшій. 17. слыненый. 22. вигненый и прободеный. 23. ти отваряетъ. 26. Російсти страны, вел'можни паны. 29. превыбранный. 30. Христос коханий.

Скиптри цареви в его держави завше пособствуй,
А царствовавши, воинствовавши звѣтяство даруй,
Даждь во мѣрѣ прожити,
Тя во Тро(й)ци хвалити

35 На вѣки вѣковъ.

3 з мѣнами приходить у „Богогласнику“ ѣ молитовна пѣсня
Мастиборського „Источнице благодати“ (№ 1, 116—126):

1 Источнице благодати,	Нетлѣнная, Пречистая,
Пречдстая Дѣво Мати,	Милостива нам здѣ буди,
Миру рождшія ¹⁾ Спасителя,	Всѣхъ насъ соблюди.
Избавителя.	Страны всякія христїанскія
5 Молимъ ти ся раба твои,	30 От глада, труса, погопа,
Прекланяемъ главы свои,	Огня, меча, супостата
Молимъ ти вси слуги твои,	Избави 2. всѣхъ нас
Избави 2. нас от всякихъ бѣд.	Христїанъ.
0 дивная, преславная,	Матерними молитвами
10 Всѣхъ Царице небесная.	35 Счастїся грѣховъ даруй ми.
Ты Царице всѣхъ ангеловъ	Вошю ти, помилуй мя,
И архангеловъ,	Оборони мя.
Херувимовъ и серафимовъ,	3 ада нежелна нехити мя,
Ты славнѣйша у престола,	Побѣди невидимыя
15 Надъ всѣхъ святыхъ вывыш-	40 Полки враговъ душевныя
Славою. 3. [шона	В часъ смерти. 3.
Апостолскій, пророческій	Свѣтозарна звѣздо ясна,
Хвалитъ тя ликъ святителскій,	Ты бо свѣтїя небесна,
Тебе хвалятъ всего круга	Теплая предстателница
20 Солнце и луна	45 И помощница.
И вся звѣзды небесныя.	Во день судный заступница,
Тебе хвалятъ патріарси,	Даждь нам одесную стати,
Тебе хвалятъ іерарси	Бога в небѣ оглядати
В небесехъ. 3.	На вѣки, на вѣки вѣковъ.
25 Нескверная, неблазная,	[Аминь.]

31—32. Скиптри крелеве в его державѣ вси пособствуйте,

А крелевавши, воинствовавши звѣтяствомъ даруйте.

33. мѣрѣ. 34. Бога в Тройци. 35. вѣкомъ.

¹⁾ Відмѣни тексту снѣваника Ів. Пашковського (736—74а) такі:
3. ролшій (sic). 13. Херовимовъ. 14. славнѣша. 15. вывшона. 19.
славятъ. 20. словце. 22 і 23. славятъ. 26. Нетлѣнная. 32—33.
Избави нас отъ всякихъ бѣд. 37. И оборони мя. 38. нежелная. 44.
предстателнице. 45. Во ден судный ти. 49. На вѣки вѣкомъ. Аминь.

Зложив Мастиборський також пісню у честь Зарваницького Ісуса (№ 3, 47а6):

Mayte, człowecy, wiru nesuminnu,
Tak też nadzieu (w) Maryinom synu¹),
Kotoryi czudownym stał sia,
W sinożatach pokazał sia
Muzu Stefanu.

Strach przewęlyki tohda yspólny sia,
Kohda krow z ruk, z noh y z boku jawysia.
Na prestoli postawłenny,
Czudesamy proślawłenny
U Zarwanycy.

Tym czelowikom blahodat zjawlaiet,
Tilom, krowiju swojeju wytaiet,
Kotoryie prybihajut,
A na pomoszcz przywajut
Isusa Chrysta.

Borony wsich nas, Isuse ślędczayszy,
Ot nahłoy smerty, naprasno naszędszy,
Ot powitra, hłada, trusa
Y bisowskaho pokusa
Wsich nas chrystyian.

Razum człoweczy nigdy ne widaiet,
Iak toy Syn Bozy czudesa zjawlaiet,
Slipych, chromych yscilaiet
Y ot bisow oczyszczaiet
Wsia chrystyiany.

S pokoroju ty serca nakłaniaiem
Y jako Bohu sławu wozsyłaiem.
Spasy, Boże. dneś wsia ludy
Y ot wsich bid nas sobłudy,
Wsia chrystyiany.

Kymy iazycy welmy udywłal sia,
Ach, czudownomu Chrystu pokłaniał sia,
Bo toy nas yz tła wozwedu
Y ko otcu wsich prywede
Na wiki wikom.

¹) В рукоп. sunu.

Яку віршу на Великдень відчитав А. Петрушевич з акростиха Мастиборського у співанику Левковського, нема даних се означити. В замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ (ст. 35—36) надрукована вірша на Великдень, що не ввійшла до „Богогласника“, з початком „Миръ во свѣтѣ юж ся днесъ исполнил“. Нині можу подати ще дві пісні з акростихами Мастиборського на Великдень. Одна з них заховала ся з повним акростихом (№ 21, 716—726):

1 **М**армуровіє н камяніє оцки падутся,
Пекелна врата, стала тамъ варга, н стѣны трясутся.

В той часъ на крестѣ Богъ главу склонилъ,
До разбойника тіє слова мовилъ :

5 Днесъ будеши в рав.

Стидѣся Юда, яко облуда еще в свѣтѣ ходилъ,
Потомъ зо встиду на свою бѣду на бзвнѣ ся вдавиль.

В той часъ приспѣли діаволи с пекла,
Порвали душу аки зо пса встекла,

10 Увергоша до аду.

Бо гди южъ славно воскресъ трідневно спод темной скали,
Мироносицы, шедше ко гробу, н мірс си взяли.

Рекоша к себѣ: помажемъ тѣло,
Аггелъ блищася рано бо зѣло,

15 Сѣдяше на гробѣ.

Рекъ имъ: идѣте во Галилею н рцѣте Петровы,
Якъ соберутся вси ученицы, нехъ будут готовы

Пред пришествіємъ Пана своего,
Же по всемъ свѣтѣ южъ слава его

20 Нехъ на вѣки сльнетъ.

¹⁾ Відміни тексту в № 15 (4а) такі: 2. сѣни. 5. Будешъ днесъ со мною въ рай. 6. Встидѣся. 7. от встиду... вѣдавиль. 8. діаволи. 9. Душу порвали яко. 10. Вергоша ю. 12. мира.

13—15. Аггелъ южъ рано на гробу стояше

И, къ нимъ рекше, сія глаголаше:

Нѣсть здѣ южъ, но воста.

16. Реклъ. 17. Да соберутся вси человѣци, щобъ били готови. 19. Бо южъ на вѣки днесъ слава его. 20. слине. 21. Скиптри врученни убо Діани ис... 22. Прійди, сокруши глави змієви своєю славою.

Скиитри цареви в его держави крестъ из хорентвою,
Триднєвно воскресъ, радость намъ принесъ з гроба со славою.
Нехъ будетъ хвала ему на вѣки,
Прійметъ до неба вся человекн
25 Между святыхъ лыкы.

В другій вірші на Великдень акростих Мастиборського не задержав ся вповні, все таки дуже виразний: Мастибок (№ 15, 166):

Милостивій Богъ и человекъ,	И въ руцѣ катомъ даль
Которій ся въ тѣло облѣкъ,	За сребникы.
Южь пекло сокруши	Х. в. а. р. н. п. а(л).
И врага побѣди	Богъ на крестѣ плотію билъ,
Крѣпостію.	А душею враги прогонилъ,
Христось воскресъ, Алилуя,	Верія сокрушилъ,
Радость намъ принесъ, Алилуя.	Всѣ души вибавилъ
Агнецъ Божій вземляй хрѣхи (!)	Изъ отхлани.
Онъ на крестѣ терпѣлъ муки,	Х. в. а. р. н. п. а.
Копіємъ пробивша,	Кедри и всѣ древа дубраве,
Кровъ, воду сточиша	Солнце, мѣсяць, звѣзды во славъ,
Зъ боку его.	Пойте, его хвалѣте
Х. в. а. р. н. пр. а.	И во вѣки превозносьте,
Стидѣшєся Іуда	Всѣ людіє.
И хождаше яко облуда,	Хр(ис)тось воскресъ, алилуя,
Жє Христа онъ предаль	Радост' намъ принесъ, алилуя.
	[Конецъ.]

Вкінці відома є також вірша з акростихом Мастиборського св. Михайлова. Неповний текст сеї вірші надрукував В. Гнатюк у замітці „Причинок до літератури нашого віршотворства“ (Записки Наук. Тов. ім. Шевченца, т. XXI, Misc, ст. 9), Повніший і поправніший текст має отсей вид (№ 21. 1286—1296):

1 Михаиле, гетмане ужасній,
Над всѣхъ святыхъ ти естєє прекрасній,

23—25. Богу днесъ хвала на вѣки данна,
Жє его ласка естєє предибранна
На вѣки вѣковъ. Амишь.

Над тих торжествуешъ,¹⁾
Аггелскій хоръ кируешъ,
5 Во горній виборній Емиѣръ шествуешъ.

Аггелскія хори ся зближають,
Михаилу свой уклонъ отдають
Яко своему пану,
Небесному гетману,
10 Вѣдуще и чуще власть ему дану.

Совокуплшесея днесъ херувімя,
Срѣгаются днесъ серафіми,
Міхавль з Гавріиломъ,
Уріил з Рафаиломъ
15 Спѣшатся, двишатся (sic) вразъ ко престоломъ.

Тие слова Міхавль вѣщааетъ:
Кто яко Богъ, Люципра встрашаетъ:
Же онъ равній Богу бити хтѣлъ,
Втомъ стался Сатанаил,
20 Зверженній, зниженній во адекій предѣлъ.

Богъ бо вѣдалъ его мисли зліе,
Же Люциперъ мовиль слова тіе:
Престоль себѣ созижду,
Равенъ Вшньому буду.
25 За тое такъ злое слетѣл к аду.

Родя земніи, вси ся соберѣте,
Міхавлу свой уклонъ дадѣте,
Бо онъ на насъ взираетъ,
От бѣдъ, скорбей збавляет.
30 К помощи в день, ноци, всегда предстаеш.

¹⁾ Відміни тексту співавика Б. Н. Т. ім. Ш. ч. 367, стор. 205—207 такі: 3. Днес в небѣ тріумфуеш. 4. керуеш. 5. Во горних. 6. Аггелскія полки ся злітают. 10. Видуще, ищуще власть ему дають. Третя і передоставня строфа переставлені. 11. Совокупляються днесъ херовими. 12. Стрѣгаються орав з серафіми. 14. Рафаиль з Урииломъ. 15. Движатся, спѣшатся вси ко. 17. Люципер падает. 18. Бо он равен. 21. Богъ вѣдает. 24. Равенъ Богови. 25. злетѣл ко аду. 28. Бо овъ нас всѣхъ взывает. 30. По-

Скланяймо и ми пред образом главн,
Доступуймо великой слави.

35 Все в небесном трону
 Отримаемъ корону,
 В милости, в радости пойдем к Сіону.

Кій языкъ ты можетъ исчитати

И чу(де)са твоя исказати?

40 Токмо къ тебѣ глаголемъ:
 Будь въ день лють предстателемъ,
 Соблюди, всемъ буди покровителемъ.

Жив Мاستиборський у другій і третій четвертині XVIII в Підставу для орієнтації в часі його віршевої діяльності подають не тільки співанки, в які найранше успіли потрапити його вірші, але й згадка про 1755 р. в пісні Зборівському Ієусови.

X.

Нарочно не згадав я при акростихових авторах співанка збірки проф. Калужняцького про ще одного, найцікавішого для нас автора Олександра Падальського. Перший опублікував „Пісень о свѣтъ“ др. Франко з преінтересного рукописного збірника бібл. Оссоліньских ч. 2189 Теодора поповича Тухлянського в княжці за січень, лютий і март „Кіевской Старны“ з 1889 р. Схарактеризував сю віршу літературної стійности др. Франко ось як: „Богато стихів сеї вірші майже зівсім узяті з народніх пісень, що головно й свідчать про се, що автор вірші був чоловіком близько знайомим з житем народу, живучим разом з народом, і хоч досить на ті часи грамотним, але все таки далеким від властивого тодішнім грамотіям згідного відношення до простого народу. Щира жура, що пробивається з усіх стихів його вірші і виявляєть ся просто, природно й без вишукання фраз, властивих на првклад польській поезії того часу, вказує нам в авторі чоловіка нещасливого, покривдженого долею, яким міг бути бідний руський священик у далекім гірськїм селі „на вівсянім хлїбі“, що почував у душі

мощи в день, в ноци всегда предстае. 31. Складаймо мы. 32. Доступимо. 33. Все враз. 35. В радости, в милости прїйдем. 36. исказати. 37. исчитати. 40. Соблюди вся люди покровителемъ.

порив до вишого умового життя і не знаходив у своїм середовищі ніякої підмоги, а противно мусів тратити цілий час і свої енергії на дрібничкову боротьбу за існування¹⁾ Вдруге надрукував сю віршу др. Франко, описуючи згадану рукопись Теодора поповича Тухлянського з бібл. Оссоліньских у „Карпаторуськім письменстві XVII—XVIII вв.“ (ст. 67—69) і подав відміни з копії, одержаної від о. М. Зубрицького, а зробленої також у XVIII в. десь у горах коло Турки. Остання копія має більше закраски місцевого гірського діалекту, ніж копія Теодора поповича Тухлянського.²⁾

Маю три свіжі старі копії; з них текст співанка збірки проф. Калужняцького найпоправніший і найкрасшій з усіх досі відомих (466—496):

1 А кто¹⁾ на свѣтѣ без долѣ вродить ся,
Тому свѣтъ марне якъ коло точить ся.
Лѣта марне плынуть якъ быстрые рѣки,
Часы молодые якъ з дощу потоки.

5 Все то марне мѣняеть.

Лѣпше быся было нѣкды не родити,
Нижли мѣзерному на семь свѣтѣ жити,
Албо, вродившися, скоро в земли гнити,
Щобы бездолному на свѣтѣ не жити.

10 Нехай жалю не буде.

Ей, долежъ моя, где ты в той часъ была,
Коли моя мати мене породила,
Же мя теперъ в свѣтѣ нѣ в чомъ не ратуешъ?
Тилко той панует, кому ты голдуешъ,

15 А я бѣднѣй думаю.

Куды повернуся, не маю радости,
Тилко в очахъ слезы, а в сердцу жалости.

¹⁾ Кіевская Старина, т. XXIV, ст. 741—42.

²⁾ Др. Ів. Франко, Карпаторуське письменство, ст. 67.

³⁾ „Щѣсь свѣтовая“ в № 9 (35а—37а) має такі відміни: 1. хтожъ... вродился. 2. марне свѣтъ якъ коломъ точился. 3. плынуть марне. 5. минаеть ся. 6. Лучше... вѣди. 7. Нѣжли бездолному. 8. Ал'бо. 9. Щобъ недолго в свѣтѣ бездолному жити. 10. не будетъ. 11. долежъ моя, доле, гдеж ты той часъ була. 13. Що. 14. Тол'ко той гуляе, кому но ты служишь. 15. А я бѣдн(и)й на свѣтѣ.

Выйду межи люде, стою та думаю,
Що люде гуляють якъ риба в Дунаю.
20 Ахъ, тяжкій мой жалю.

Самъ же я не знаю, що маю чинити,
Якъ мнѣ мѣзерному на семъ свѣтѣ жити,
Коли бы менѣ крыла орловые мѣти,
Полетѣлъ бымъ долѣ где своей глядѣти
25 На чужіе стороны.

Ахъ, свѣте марный, ты щастямъ керуешь,
Еднаго мѣняешь, другаго даруешь.
Ившихъ людей садвшъ в дорожне шаты,
А другіе водишь в нестернимыхъ латахъ,
30 Равы сердцу задаешь.

Нѣкто человекъ в нещастю не знаетъ,
Коли онъ в кешени нѣчого не маеть.
А хочай бы былъ и честнаго рода,
Якъ не машъ в кешени, запевне незгода,
35 Хочъ бы былъ наймудрѣйшій.

Дежъ ся человекъ в нещастю подѣти,
До кого онъ маеть главу приклонити?
Хочъ иншій панует, а не поратуетъ,
Не тилко чужива, але и родина
40 При нещасной годинѣ.

Есть такі люде в свѣтѣ, що пендзы не знаютъ,
Вродившися в щастю, в томъ же умирають.
А инші в роду фортуны не мають,
Хочъ найбільше жиють, роскоши не знаютъ
45 Ажъ до смерти своен.

Рожные мовы о мѣзерномъ мають,
Котры на свѣтѣ пендзы не знаютъ.

16. Кудежъ бо я пойду, не маю. 17. Тол'ко. 18. меже... стану.
19. Же люде. 22. Якъ мнѣ на свѣтѣ бездолному жити. 23. Ко-
либъ мнѣ. 24. Полетѣвъ би долѣ своей где. 25. У чужие.
26. красній ти. . вкруешь. 27. Еднаго минаешь, другому. 28. во-
дишь в дорожнх шатахъ. 29. А другихъ воли(шь). 30. завдаешь.
31—45. vacant. 46. Розин. 47. Которіе... пензи. 48. меже бога-

Коли прійдетъ вбогій где межн богаты,
Заразъ единъ з другимъ почнутъ зглядати,
50 В каждомъ словѣ осудятъ.

Пойду я мѣзерный фортуны шукати,
В какой она странѣ, коли бы могъ знати.
Якъ в мене фортуна мѣзернаго буде,
В той часъ мене всюды будут знати люде,
55 Куды я повернуся.

А всежь то фортуна тое справуетъ.
Кому она служитъ, той завше пануетъ.
Кто фортуну маєт, кождый того знаетъ,
А на мѣзернаго якъ звѣръ поглядаетъ,
60 Еще ся наругаетъ.

Да щожъ за утѣха в свѣтѣ человеку,
Коли марне тратитъ лѣта свого вѣку.
Чижъ то менѣ самъ Богъ тое уручаетъ,
Же ся надо мною такъ велми звучаетъ
65 Нешаслива година.

А еднаго нѣмашъ, що мнѣ живчливый,
Що бы мя порадила в нещасной годинѣ.
И самъ я не знаю, до кого я маю
Свой жаль уносити, бы мя могъ утѣшити
70 В тяжкимъ моемъ жалю.

Ласкавъ есть Богъ в небѣ, усѣмъ тымъ керуетъ,
Чей ся надо мною хочай разъ змплуетъ.
Коли менѣ самъ Богъ исхошет що дати,
Не даст надо мною велми ся звучати
75 В нещасливой годинѣ.

Смутнежь мое сердце нѣды ся не втѣшитъ,
Тилко власне все жаль тяжкин раны сушитъ.
Нѣ машъ жадной хвилѣ, щобъ мнѣ послужило,
Щобъ ся мое сердце хоць разъ утѣшило.
80 За вѣкъ бы менѣ стало.

тихъ. 49. начнут. 50. В каждомъ. 52. В якѣй... колибъ мнѣ знайти.
53. А якъ. 54. всегда знати будутъ люде. 56--90. vacant.

Кривавыя слезы з очій мовхъ плынуть,
Хоць бы на адныя часъ, то не перестануть.
Плачуть мов очы, серцемъ своимъ тужу,
Же я нѣ от кого радости не вижу.

85 Якъ же мнѣ не тужити?

Измилуйся, Боже, прошу, до тебе волаю,
Я в тобѣ надѣю тилко едномъ маю.
Боже з высокости, не дажд болшь жалости
Меаѣ мѣзерному, в свѣтѣ бездолному.

90 На вѣки ты буду хвалити.

Мотив такого самого опущення і недолї пробиваєть ся і з одной вірші співацяка бібліотеки Оссолівських ч. 3586 з акростихом „автор Е“. Як що в 9 рядку справити „стают“ на „встают“, а в 15 р. „а щожъ“ на „и щожъ“, то ся „Пѣсн свѣцка“ (46—5а) є твором сього самого, Левицького, якого вірша „Архистратигъ умнихъ сялъ воевода“ надрукована в замітках „З культурного житя України XVII—XVIII вв.“ (ст. 42—43). Осъ текст вірші, яка являєть ся немов наслідуваннем вірші Падальського:

А хтожъ ся на свѣтѣ без долъ уродить,
Тому нѣгди люцка ценсура не шкодитъ,
Людем бо и щастя на свѣтѣ даруетъ,
А мнѣ и тоє житя одиймуєть.

Волѣлъ бим не знати, що в себѣ свѣт може,
За що мя карашъ, ахъ, мой моцний Боже.
Ей, трудно ся мнѣ на тоє подняти,
Всѣм моимъ ворогам пски з'гамовати.

Трудно з ворогами да нѣщо чинити,
Прійдетъ ся якъ каменъ (в) воду утоптити,
(В)стают и блвскѣ сусѣде судятъ.
По дор(огах мя нес)лушнѣ (гудятъ).

Отца на мя и матку завше направляютъ,
На невинность мою бинамиѣ не дбають.
А щожъ я учинивъ тымъ ворогамъ вашко,
Скарай ихъ, о Боже, на души ихъ ташко.

Роскажжъ, о Боже, земли мя пожертги
Албо позволъ мнѣ всѣ вороги стерги.

Ци на вѣки кажешъ той бѣди терпѣти,
Що вороги чинят, ажъ тяжко глядѣти.

Ей, бодай вороги твѣ скаменѣли,
Котрив на мое жи(тя ся ск)упили,
Бодай зуби, очн собѣ вобрехали,
(И як ка)мевъ в воду, бодай такъ пропали.

У збірнику вірш і пісень, списаним найдалі до 1729 р., петербурзької Академії Наук ч. (16. 6. 29) побіч віршів любовного змісту стрічають ся і вірші на тему сирітської долі або життя на чужині.

Бѣдна моя головонка, жалуєть ся автор одної,
Я на свѣгѣ сиротонька.
Умер отецъ, вмерла мати.
До когожъ мнѣ прибѣгати?

Батька й матір заступить йому Ісус. Він потішить автора в його жалю і тузі.

Оставивъ я всю родину, оповідаєть ся далі,
Зайшовъ в чужую кравну.
Знайшовъ бувъ я хлѣба шматокъ
И покою тѣсний кутокъ;
И тое людѣмъ тяжко стало,
Що в убогомъ углѣ мало
Тугу свою раздѣлявъ,
Тѣсний кутокъ за рай мавъ.

Задумав переселити ся в инші околиці. А дорогу покаже йому Ісус, бо „шляхи злий, воровский, перевози дороги“.¹⁾

Друга сирітська пісня з сього самого співанька заховала вже й свого автора в акростяху. Се вірша з початком „И мнѣ тесно, жал не малий“ з акростихом: Ілія Бачинскі.²⁾ В новій копії подаю сю віршу з співанька, описаного під № 9 (396—416). Тут має вона заголовок „Пѣснь свѣтова“:

І Ахъ, мнѣ тесно, жал'немали³⁾,
Огца и матеръ оставилемъ,
Скорби многи мня обняли, А самъ от нихъ заблудилемъ.

¹⁾ В. Н. Перетцъ, Истор. лит. изслѣдованія, I, 2, ст. 167—68.

²⁾ Тамже, ст. 171—72.

³⁾ Текст в № 19 (276—29а) має заголовок „Пѣснь мѣзерному челоуѣку“ й такі відміни: і. И мнѣ тяжкий, жалъ немалий.

5 Лечъ в чужинѣ мушу жити, 25 Чи не глупій разумъ стался,
С кривними ся не видѣти, Що я в чужину забрался,
Хочъ умерти, не видати, Кривнихъ вѣкупѣ оставилемъ,
В чужомъ краю зоставити. А сам от них заблудилемъ.
И они тежъ также не знаютъ, На чужинѣ пробувати,
10 Якъ я бѣдній пробуваю, 30 Такъ чужину треба з(а)нати,
И о себѣ зна(е)ть не дають, А нѣ чести нѣ поваги,
Чи вѣсь живи пробувають. Тол'ко достати (и) зневаги.
Я оставилъ усѣхъ живихъ, Слези моя, Христе, пр(і)ймив,
А днес слышу преставленихъ. Житіе чисто даруй ми.
15 Отець, мати преставися, 35 Ахъ¹⁾, от грѣховъ изведи мя,
Ахъ, мнѣ сердце раздвоися. Якъ спасенію настави мя.
Бо жал' сердцу и скорбѣ глави, Крестнимъ дровомъ распятаго,
Що без мене повмрвали. Все то для мене грѣшнаго,
Плачьте, очи, слези лїйте, Ахъ ко кресту припадаю,
20 Отца и мат(и)ки не узрите. 40 Прощенія грѣховъ чаю.
Ахъ, несчастная година, Изъ глубини в(о)здвигни мя,
Що чужина не родина, Правой стези настави мя,
Куди гляну, не обачу, А я долженъ отвѣтъ дати,
Тол'ко стану да заплачу. Тебе Творца вихваляти.

Не завидна доля сироти. Його

Ненавидять, гонять, бють, живцемъ пожирають,

Якъ яструби на бѣдного пташку нападають.

Лютимъ огнемъ, яростію палають безъ мѣри.

Сховати ся не може, а явно жити приходит ся тяжко.

Тайно гонять, явне бють, закидають сѣти.

Ой, нѣкому боронити, нѣкто не ратуе.

2. мя. 3. Отца, матер. 5. Леч во... звик... 6. Со кривними ся на-
ходить. 8. Во чужомъ. 9. также не. 10. проживаю. 12. живѣ про-
живают. 15. приставися. 16. А мнѣ... роздвоися. 17. Бѣ жал...
а скорбѣ главѣ. 18. повмерали. 19. Плачте, оче, слезе лїйте. 20.
Отца, матер. 21—24. vacant. 25. Че не глупий разумъ. 26. во
чужий край забрался. 29. На чуженѣ проживати. 30. чужену. 31. ни.
32. Толко достати зневаги. 33. Боже. 34. Жетие.

35—36. А я должен отвѣтъ дати,

Тебе Творца вѣхваляти.

38. грѣшнаго. 42. Ко прави... мя.

43—44. Во чужом краю зоставати,

Не дай, Боже, погибати.

¹⁾ В рукоп. Азъ.

Ніхто не чує плачу сироти. З його нещастя може його вира-
тувати один Бог — така доля сироти в вірші з початком „Що
я кому виноватъ, за що погибаю?“ (№ 9, 506—516).

Складно, гарно й реально малює долю сироти отця „Піснь
свѣтова“ (№ 9, 416—426), зложена зівсім на народній лад:

А що в свѣтѣ за зрада великая стала.
Чили теперъ чили з давнихъ лѣтъ такая бувала?
Потратилемъ лѣта в свѣтѣ, втратилемъ надѣю,
Гдежъ я теперъ бѣдний сынъ подѣтися мѣю?
Не кождому, якъ бачу, Вкраина пануєтъ,
Единъ плачєтъ, другий скачєтъ, а третій не чуєтъ.
Единъ плачєтъ, другий скачєтъ, третій ся насмѣваєтъ,
А о лиху, о печали своей не знаєтъ.
А у лѣсѣ тонкимъ дровомъ и вѣтеръ колишєтъ,
А сирота на чужинѣ ледъви з лиха дишєтъ.
А у лѣсѣ болшая пташка меншую збиваєтъ,
А сирота на чужинѣ слези проливаєтъ.
А хто схоцєтъ сироту къ себѣ прихилати,
Тол'ко треба ласки Божой о помощь просити.
Прошу, прошу, измилиуйся, о Божая Мати,
Не дай же мнѣ сиротойцѣ марне погибати.

Иный сирота від дитинства зріє ся уже так з своєю не-
долею, що инакше жите крім вандрівного видаєть ся йому не-
можливым. Долю такого бродяги малює внша „Піснь свѣтова“
з сьогож стіваника, що й повисша (426 436):

Мѣзерія на семъ свѣтѣ мене спогонила (sic),
Обоюдная копѣя сердце мнѣ проразила,
Же не маю з молодыхъ лѣтъ щасливой долѣ,
Тол'ко бѣду тяжку терплю от лихой невольѣ.
Скитаюся на семъ свѣтѣ якъ яка пташина,
Не знаєтъ мя, где я живу, нѣ жадна родина.
Можебъ мнѣ лучше било з родвною мешкати,
Тол'ко бѣда мѣз(е)рному, да що звикъ вандровати.
А вжежъ якъ буде, такъ буде, далѣ пов(а)нѣдрую,
А чей не пойду во глубину под землю сярую.
Хяба мнѣ тая будетъ щирая родина,
Сяжень землѣ на цвинтарѣ, висока могла.

На той то могилѣ будетъ написано :

Той тутъ лежить той человѣкъ, що сиротою звано.

Видно, що мотиви, які стрічають ся у сій вірші, повторювало більше вірш, що оспівували сирітську долю, бо трохи ширше розвинені вони в иншій вірші. Як „Пѣснь свѣтова“ приходять вони в однім співанику XVIII в., який одержала бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка вже потім, як були видруковані аркуші з моїм описом співаників. Своєю не-долю малює ось як сирота в сій вірші :

Бѣдажъ мнѣ на чужинѣ бѣдной сиротонцѣ,
Не такъ же той сир(тон)цѣ, якъ бѣдной головонцѣ,
Же не маю с кѣмъ прязни, туги разлучити,
Тѣлько звиклемъ безъ престанъку на чужинѣ жити.
Хожу, блужу, по Юловъцѣ т(я)женко здѣхаю¹⁾,
Же на той чужинѣ родини не маю.

Колибъ в мене тутъ була хочъ една родина,
Нѣхтобъ, нѣхтобъ мнѣ не сказабъ²⁾, сщо я сиротина.

Летѣвъ орелъ через море, пѣро уронивъши,
А хтожъ тебе тамъ потѣшит, сирото наймилъший.

Ой, якъ тяжко сиву пѣру на земли лежати,
Охъ, такъ тяжко на чужинѣ, родини не мавши.

Летѣвъ орелъ через море, да подай, море, пити,
Трудно, трудно сиротонцѣ на чужинѣ жити.

Гой, сироти, гой, сироти, когда вамъ добро будетъ,
Що васъ уненавидять, еще судять люде.

Можебъ мнѣ луче було з родиною мескати,
Тѣлко бѣда мѣзеръному, сщо звикъ манѣдровати.

Ой, виду я за ворота, стану якъ сирота,
Нѣхтожъ мене не займае, бо роду не знае.

Алежъ бо той свѣтъ такъ до себе маеть,
Що теперъ убогаго рад ся одрѣкаеть.

Хиба мнѣ тая будетъ щирая родина,
Саженьъ земли на цвинтару, висока могила.

А на той могилѣ будетъ написано :

Тутъ той лежить человѣкъ нещасливий, що сиротою звано.

¹⁾ В рукоп. ждихаю. ²⁾ В рукоп. скажъ.

Да вся знають, мѣмо идуць, хто тутъ одъпочиваець,
Той человекъ нещасливій, що тутъ роду не маєць.

Автором сирітських вірш був і Роман Корецький, доказом чого його „Пѣснь (о) сиротѣ обдѣн(н)ому“ (№ 9, 66—76):

Размишляю окаяній и униваю

И до тебе Створителя слезне волаю.

Окомъ своимъ возри на мя и помилуй мя

И по смерти в огонь вѣчн(н)ій не осуди мя.

Милоседрѣствуѣ¹⁾ о мѣнѣ, Боже, и призри на мѣя,

Да прибудець во чистотѣ нищета моя.

Ахъ, мѣзеръный естъ во свѣтѣ и удаленій

И на пути спасенія ненастав(н)леній.

Начну нишѣ с(в)ѣтовати и унивати,

Аби тебе Створителя моглѣ ублагати.

К тебѣ, всещедрий Владико, сие возношу

И о(д) тебе прощенія о тое прошу.

Озми душу, мой Владико, и помилуй мя

И по смерти в огонь вѣчний не осуди мя.

Растогрѣнися (!), печаль моя, пойдн от мене.

Твой рече святей, неба и земљи не презри мене.²⁾

Едина ти мѣнѣ надежда, всещедрий Боже,

И ктожѣ мя от любви твоей разлучити можетѣ.

Цвѣти, травъний вси мимоидутѣ и процвѣтаютѣ,

А мѣладіе моя лѣта марне силывають.

К тебѣ, всещедрий Владико, возношу мой гласѣ,

В³⁾ день и въ ноци плачутѣ очи и на всякий часѣ.

Вкінці ще оден віршописець сирітської долі. Акростих зраджує автора Василя. Хто кривець ся під сям голим іменем, викомбінувати не тяжко. В описі співаника Левковського згадує Петрушевич про священника Базилія Пашковського, що його дві вірші відчитав у згаданім співанику Петрушевич, а саме пісню на Великдень і св. Дмитрію. При сїм зазначив

¹⁾ В рукоп. Милоседрѣствци.

²⁾ В рукоп. тѣой рече стѣий нѣба и земљи не презри мене.

³⁾ В рукоп. а.

Петрушевич далі „Україна в княжестві Смілянськiм 1783 р.“¹⁾ Акростих „Базилі“ в вірші „Благодаримъ ты, Создателю всего свѣта“ и обставина, що можна вказати и на пісню на Великдень з акростихом „Василій“, наводить мене на думку, що твором Василя Пашковського є и отся „Піснь о бѣдномъ сиротѣ“ (№ 9, 5а—6а):

Великій мой жалю, по что мя смущаешь?
По что сердцу рани нестерпиме даешь?
Аки мечемъ остъримъ пробождаешь тѣло,
Ща(с)тне мое, де ся ти подѣло,
Жесъ мя оставило?

Ахъ, якъ трудн(и)о в с(в)ѣтѣ без тебе прожити,
Не маю я бѣднои где главы приеловити,
Анѣ пригадати, гдеб ты позискати.
Гдесъ (в) такое время залаяла мати,
Щобъ щастия не мати?

Самъ же я не знаю, що мнѣ такое,
Отець мнѣ и мати не мислили злое;
Тая то лютая смерть мя обѣдила,
О(т)ца и матеръ убѣла,
Мя нещаслива въ свѣтѣ оставила.

И ти, смеръте давна. жесъ немилостива,
Оставилась мене якъ блуднаго сина;
По свѣтѣ блукаю, отради не маю,
Жалюжъ мой, жалю, самъ же я не знаю,
Що чинити маю.

Лутше би мнѣ нынѣ вмерти в той годинѣ,
Нѣжли скитатися въ свѣтѣ якъ бидлинѣ.
Жалюжъ мой немалнй, неугамованій,
Що я жию въ свѣтѣ власне якъ вигнаній
Змежду хр(в)стиянѣ.

И чтожъ мнѣ за полза, що я живу в с(в)ѣтѣ,
Без престаня тужу аки птица в клѣтѣ;
Лутше би въ пустинѣ жити наединѣ,
Нѣжли скитатися в свѣтѣ якъ бидлинѣ
(В) нещасной годинѣ.

¹⁾ А. Петрушевич, ор. cit. ст. 103.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

ТОМ X.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

В И Д А Є

ІСТОРИЧНО-ФІЛЬСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

Т. X.

МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

II.

У ЛЬВОВІ, 1914.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

МАТЕРІЯЛИ

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

ТЕКСТИ Й ЗАМІТКИ

ВИДАЄ

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

II.

У ЛЬВОВІ, 1914.

Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка.

XI.

Народня мова здобула собі розмірно ширші права в порівнянню з иншими духовними віршами в віршах, що мають темою світову суєту, смерть і позагробові вірування, також і Христові терпіння. У віршах на тему світової марности не рідко стрічаєть ся і поетичний полет. Навіть такий нудний і позбавлений усякого літературного інтересу віршороб, як Кирило Транквіліон Ставровецький, оживлюєть ся у своїм „Перлі многоціннім“, коли дає „Лѣкарство... роскошникомъ того свѣта правдивое“. Має се бути „Пѣснь вдячная при банкетяхъ панскихъ“. Наведений тут цілий ряд мотивів світової суєти. Богатій пан заводить жалі, що смерть несподівано забирає його.

Где мой вынѣ замки кошовне мурованіи — питає він —
И палаці мой свѣтне в сличне маліованіи,
А шкатулы, злотоу нафасованіи,
Възники под злотоу цугованіи?
Где мой пресвѣтлыи златотканныи шати,
Рысѣ, соболе, сличныи кармазини и дорогіи шкарлати?

Где мой сады и красныи винограды?

Його скарби

расхищены и побраны,
Шпаліери кошовныи пошарваны.

Несподівано все забрала йому смерть і положила його „межи смродливыи трупы“.

Пріятели мой — нарикає далі — далеко от мене стали
И носы свои пред смрадомъ моимъ позатикали.
Вчера в дому моемъ было гоине веселя,
Музыковъ играя,
А спѣваковъ веселое спѣваня
И на трубахъ мѣдяныхъ викриканыя,
Скоки, танцѣ, веселое плясаня,
Вина наливай,
Впивай, проливай,
Столы мой кошовныими сладкими покорми покритіи,
Гостѣ мой и пріятели персоны знаменитіи.

А нинѣ мене все доброе и веселое минуло,
Слава и богатство на вѣки ушлывуло,
Тылко мя нинѣ все злое до себе пригорнуло :
Страхъ, болезнь, стогнаня
И плачивое нарѣканя.

Не зважала смерть на його молодість. Правда, приятелі плачуть по нїм, але вороги скачуть з радости. Вчера ордами ходили слуги за ним, а винї нема нї одного. Одну прислугу зробили йому тїльки, що положили до темного гробу, щоби його скоро „робаца ядовитїи расточили“. Смерть

на всѣхъ мѣчъ свой срогїй обнажила

И през него ольбривовѣ сильныхъ положила.

Под ноги свои сихъ потоптала,
А славныхъ вѣка сего побрала
И въ тмѣ безъ памяти сховала.

Где нинѣ суть міролюбци
И роскошныи сластолюбци,
А лакомыи златолюбци?

Всѣхъ сѣть гнѣвливои смерти помкнула
И въ тмѣ вѣчной несподѣване замкнула.

Где нинѣ тиранове неужитїи
И князи на земли знаменитїи,
Играющїи съ птицами небесными
И съ звѣрами иногда земными?

Смерть въ гробъ послала,
Веселїе и славу ихъ забрала.

Где нинѣ воинове горделивыи
И мучителѣ невинныхъ злосливыи?

Где срогїи и страшнїи гетманове?

Несподѣване смертнымъ мечемъ посѣчени

И безъ памяти въ тмѣ нинѣ заключени

И знагла ядовитымъ червіемъ расточени.

Гнѣвлива й страшна смерть здїймає корони цїсарям і королям, стройть „с премудрыхъ филозофовъ смѣховиска“, робить нїмим „в мовѣ и премудрого у словѣ“. Смерть

. многим смѣхотворцумъ огноила незапертїи губы,
Тилко ся zostали огнилыи при нвхъ зубы.

Приходить і мотив, який так плястично й прегарно віддав Шевченко в відомій думці:

О смерти страшливая и нежалосливая!
Ты яко косарь нынѣ неросудный
Под ноги свои крадешъ цвѣтъ барзо чудный.
Молодости и красоты жаловати не знаешъ,
Анѣ на едномъ святыхъ милости нѣ маешъ.

Значно поетичнійше оспівуе мотиви „Лѣкарства“ Ставро-
вецького отся вірша співаника колекції Ант. Петрушевича
ч. 233:

О всесуетнаго свѣта	Пред судію правдіваго,
Мимо идуть нашѣ лѣта,	Господа Бога своего.
Гинуть, якъ роса утрная.	К нему вы помолѣтесе
Суета челоувѣческая.	И слезами возплачѣтъ ся.
Якъ прах вѣтром гонимый,	Ближніи и далекіи,
Челоувѣчскій вѣкъ нещасливый,	Сродници и знаемыи,
Съни удобряетъ ся,	Послѣдне мя простѣте
Гды з свѣтом разлучается.	В том гробѣ, где мя ввидите.
Яко цвѣтъ села красного	Юж мя от днес не ввѣдите,
От пожару великого	Гласа моего не услышите,
Воскорѣ премѣняетъ ся,	Червь ми уста зачервила,
Во пепел претворяется.	Земля очи заступила.
Вчорам бесѣдовал с вами,	Руцѣ и нозѣ связавы,
Нынѣ мертвъ лежу пред вами.	Слуха землею напхави,
Нѣсть ми помагающаго	Члонки вшитки омертвѣли,
Развѣ Бога небеснаго.	Чорной ся земли прилучили.
Красота ми почорнѣла,	Молѣте за мя грѣшнаго
Смерть мя с вами разлучила	Творца неба моего,
От сродниковъ и знаемых,	Абы ми грѣхи отпустил,
Вселяхся во гробѣхъ земных.	Вѣчнаго царства домѣстил,
Сталемъ ся мерзскій пред вами,	Да не буду осужденный,
Юж не бесѣдую с вами,	На лѣвци поставленный,
Богу всѣхъ вас поручаю,	Где вѣгди тма не згябаетъ,
В далекій путь отбѣгаю.	Оген не угасаетъ,
Не скорблю земной красоты	Но (з) святыми предстану
Ни свѣта того доброты.	Нелицемѣрному Пану
Иду судищу предстать,	И з аггелы заспѣваю,
От своихъ дѣлъ отвѣтъ дати	Тебе, Христе, оглядаю.

На сю тему є дуже багато вірш. Авторів можна вказати тільки при деяких. Не рідка по співаниках вірша „Фалшивая юность“, якої автором є Теодор Кастевич. Відкриває автора акростих :

Фалшивая юност, зрадлива фортуно,
Служишь челоуѣку во молодомъ вѣку,
Тепер оставила, гди сила вступила,
Старостъ челоуѣчу к земли прихвлила.
Ей, орлова юностъ, обновися нынѣ,
Потѣшь челоуѣка в припадлой годниѣ.
О вѣтри буйные, с сторонъ повѣйте,
Юностъ молодости моей приверните.
Даждъ ми твою помощь, Боже справедливій,
Былъ ты хвалилъ завше, ахъ, я нещасливій.
О роскоши мов, где ся ви подѣли?
Нѣби у Дунаю бистромъ ся втопили.
Роснууться, воды, от земли вступите,
Сердце фрасовливе во мнѣ охлодѣте.
Куди обернуся, слези проливаю,
А в старости моей самъ ся осуждаю.
Ахъ, приходитъ время до гробу ступати,
Южъ не буду в свѣтѣ якъ орель лѣтати.
Самъ ся осуждаю в томъ земномъ падолѣ,
Же в свѣтѣ жиючи, ужилъ своей волѣ.
Тамъ возьму заплату, якъ стануть питати,
Ахъ, тяжело сердцу, якъ маю отвѣтъ дати.
Ей, тутъ ужаснися, кождій челоуѣче,
Же по смерти ревностъ яко мечъ сердце пресѣче.
Вѣдаешь, же роскошь не долго триваетъ,
Радитъ челоуѣка и во гробъ впроважаетъ.
И плачь не поможе, когда смерть приходитъ,
Жаль немалій в сердцу в той часъ ся находитъ.
Чемъ ся не восплачешь и не возридаешь,
Же ся конецъ вѣка сего приближаетъ?¹⁾

¹⁾ Ю. А. Яворскій, Два замѣчательныхъ карпато-русскихъ сборника XVIII-го в., принадлежащихъ Университету Св. Владимира, Кіів, 1909, ст. 52—53.

Отсей текст узятий з співаника, в яким найстарша записка з 1721 р., пізнійша з 1759 р. В бібліотеку кнївського університету подарував в 1874 р. сю рукопись Яків Головацький. Які акростихи стрічають ся у співанику, його описець др. Юл. Яворський не подає сього. Поміж доданими до опису текстами можна вказати ще на один акростих, що правда, не повний, але все таки виразний. З змінами ввійшла ся вірша в „Богогласник“ з поч. „Изльй мнѣ, Боже, со небесе слезы“. Первісний текст має такий вид:

Изльй мнѣ, Боже, со небесе росу,
Да сему пѣнію начало принесу.
Откуда начну слези проливати,
Страннаго ми житія дѣла возвѣщати?
Ахъ, уподобихъ ся вранови нощному,
В день и в ноци во грѣсехъ пребывающому.
Навикохъ на вся дѣла моя злая,
Прето лишень буду небеснаго рая.
Туга мя нынѣ зѣло свѣдаеть,
Мечъ обоюду острый сердце прободаеть
Уви¹⁾ мнѣ грѣшному, что азъ содѣлаю,
Же ст многихъ ми лѣтъ Бога прогнѣваю.
Разорихъ законъ Создателя Бога,
Уви, отриневъ есмъ свѣтлаго чертога.
Ой, душе, чему не радиши
И о грѣсехъ своихъ чем не поболши?
Вѣдаешъ, тѣло, жесмо вкупѣ згрѣшили,
Совокупне, треба, бисмо поболѣли.
Сердце, неусинно подвигнися удв,
Ко познанію в немъ пребуди.
Кій плачъ воспою лечъ язикомъ моимъ,
Помилуй мя, Боже, по щедротамъ твоимъ.
Из глубини гласъ мой ізведшаго
Помилуй мя, Боже, помилуй мя падшаго.

При двох усиправдливленнх і незначних поправках являєть ся акростих Івана Туровського. Третім акростиховим віршовисцем

¹⁾ На „уви“ переминою в текстї „горе“. ²⁾ В текстї „ей“.

світової марноти є Лука Длонський, що його вірша, „въ нейже душа окаеаеаьтѣ тѣло, а тѣло душу о грѣсѣхъ“ увійшла рівнож до „Богогласника“. Приходить вона у співаняку колекції Ант. Петрушевича ч. 254. Співаник складаєть ся з останків кількох співаників; сям і можна пояснити записки з початку XVIII в., з 40 і 50 рр. тогож столітя і появу вірші „Тройца Богъ Отець“ десь з 60 рр. XVIII в. Вірша Длонського має у сѣм співаняку назву „Шалма пок(у)тна“:

1 Лакнуцій¹⁾ свѣте, чемъ на грѣшніе зѣло очатуешъ
И вмѣсто жизни²⁾ отхланъ дѣдизни то намъ ознаймущъ?
За учники наш(і)е намъ тое,
Будем осуждени за тое,
5 Же отхлан горяца,
Будетъ³⁾ намъ прияца
На вѣки.

Утрагилемъ южъ небо презъ грѣхи у Пана моего,
Жемъ б(а)рзо слухалъ рошкошей (!) свѣта нѣжли хвали его.
10 Волѣлемъ в роскошехъ гуляти,
Що день веселим бувати,
Не засмутелемся (!),
Але втѣшвлемъ ся
На завжди.

15 Како пред тебе судію Богу минѣ грѣшному стати,
Когда с небесъ придетъ с трубою злие обличати?⁴⁾
Отче, змилу(ѣ)ся, не помни
На роскоши, мои свиволѣ,
Бо то мое тѣло
20 Мене приводило
На тое.

Ахъ, отповѣсть тамъ мерзевне тѣло за мене и за себе,
Бо би я била не согрѣшила, токмо же прес тебе.

²⁾ В рукоп. жижни. ³⁾ В рукоп. бедетъ. ⁴⁾ В рукоп. обличата.

¹⁾ Текст співаника № 8 (26—46) має надпись „Dusza s ciałem sia przemowiała“ й такі відміни: 1. Łaknuszeczy... hrisni. 3. uczynku nasza. 4. oszużdeny (!). 5. otchłą harascza. 6. spryiaszcza. 8. swoeho. 9. Barzi(j) słuchałem roskoszy. 10. w roskoszach. 11. Szczodę weselo. 13. tiszylem sia. 15. sudyiu. . hrisnomu. 16. Kohda wo truba(c)h snydet s nebese zlie oblyczaty. 17. O Otcze. 18. swawolny. 22. odpowic tam mizerne. 23. tilko ze. 24. Ty

То еще з младости зводило,
25 Завше тосъ до мене мовило:
Гуляй, душе, в тѣлѣ,
Заки не пом(лѣ)ли

В мнѣ кости.

Шумѣла съ также, о душе моя, теперъ южъ не прися
30 И ти со мною на всяко дѣло нечисто згодися.

Поболѣемъ равно на тое,
Еще ти в(и)нна за тое,
Жесъ слезъ не точила,
Жалю не чинила

35 За грѣхи.

Доколѣ, тѣло, будешъ на мене слушне волати?
Досвѣтъ южъ жалю на сердцу моемъ мнѣ виражати.

Помни, древня злобо, на себе,
Якъ ямъ мукъ терпѣла у тебе.

40 Горшъ нѣжъ в оковахъ,
У твоихъ утробахъ

Мучиламъ ся.

Латважъ то мука, о душе моя, еще била в мене,
Пожди, послѣдн якъ буде, гди виѣдешъ от мене.

45 Тогда по расходѣ свѣтовомъ,
Якъ цале во гробѣ домовомъ
До часу лежати,
А покармъ давати

Робацтву.

50 Охъ, лутше било, о душе моя, на свѣт ся не родити,
Волѣламъ била во утробѣ маткі каменемъ свѣдѣти.

Лечъ ся южъ достану во муки
Пекелному аду во руки,

ieszcze. 25. Zawsze to do. 27. Poky ne pomlily. 28. Wsi koszty.
29. Szumilasz tak tez. 30. Y ty na wsiako dilo neczyste zo
mnoiu. 32. winisza. 33. lez. 34. Dokoli tilo, swite, budet na mene
nesluszne hadaty? 37. na serczu (!) moiem seho wyrazaty. 38.
drewnaa. 39. Jakich muk. 40. Horsze. 41. Wo twoich. 43. Latwa
to. 44. Pomny poslidnia, iak tebi budet, hdy. 46. Iuz, iuz cile
w doli hrowowom. 49. Robotstwu. 50. O lutsze by bylo na swit
czelowiku nigdy sia ne rodyty. 51. Wolilbym byl w mat(e)rney
utrobi. 53. Luczyperu zlomu w ruku. 55. Hrisnyk(a)m. 57. praw-

Где бу(де)тъ отчизна,
55 Грѣшникъ дѣдизна

На вѣки.

На тебе тлько надѣю мѣю, Боже мой правдивий,
Вѣмъ, же не схощешъ мсти(ти)ся кривди, Пане добротливий.
Я ся на тѣе слова заглядѣвъ,
60 Котріе фалмиста повѣдѣвъ:
Аще согрѣшиша,
Лечъ не отступиша

От Бога.

Свѣдчитъ и тайна сердца моего, сердцевѣдче Боже.

65 Ктожъ мя, якъ не ти, въ сумленю помнѣмъ змѣрковати може?
Ѣа горшаго (!) гнѣлаго живючи,
На тѣмъ свѣтѣ много будучи,
Не чинилемъ благо,
Але всего злаго

70 Набилемъ.

Кому ся теперь унодобилемъ презъ учинки мои?
Отдалъ бимъ душу, отдалъ бимъ тѣло в руцѣ, Творче, твои.
Лечъ в(е)ѣмъ, чи схощенъ ти првняги,
Бвсѣ не хтѣлъ до цекла отдати,

75 Не отсилай в муки
Луциперу в руки,

Прошу тя.

Избави войны, избави гладу всѣ(х) (в) тя вѣрующихъ,
Не даждъ намъ смерти, даждъ грѣховъ стерти на свѣтѣ жи-
80 Горнему намъ отдай Свону, [юцехъ (sic).
Нехъ будемъ достѣйни того, ерону
Твоему служити,
Со ангели пѣти:

Свят, свят, свят.

dywy. 58. s(c)hoczes mstyty sia krywdi. Pane dobrotlywy. 59. Na
tiem sia. 63. Ot tebe. 64. sercza moiego, ach, moy mocny. 65.
Ktoz to, iak... moiem. 66. hor(s)ze... buduczy. 67. Dolho na sem
switi zyiuczy. 68. Ne wczynyl dobroho. 69. Ale b(i)lsze zloho ro-
bylos. 71. Komuz sia... pres uczynky 72. Chryste, w ruci. 73.
Lecz sy (! czy) chosces, Tworcze. 74. oddaty. 76. Lucyperu w ruki.
78. Izbawy ohnia wicnuiuszczaho wsich nas. 79. Izbawy woyny,
yzbawy hrada nas wsich zywusczych. 80. nas odday. 81. Hde
budem dostoyny ko tronu. 82. Tamo tia chwaloty.

XII.

З вишних богогласникових авторів є у згаданім співанку вірші Вольського, Івана Гешницького й Барданського. Вірша Гешницького на Великдень „Іерусалиме, свѣтель надъ звѣзды днесь буди“ стрічаєть ся у Супрасельськім співанку. Навіть у текстї „Богогласника“ задержане апокріфічне оповіданне про вхід Христа до пекла:

Імахи пекелнія, верен вѣчныя крушатся,
Врата мѣдная, узя желѣзная ломятея;
Се бо съ крестомъ грядеть Царь славы:
Огцы, вознесѣтъ въ радость главы.
Ты, аде, плачи и горко рыдай,
Же Христосъ воскресъ, повѣдай.

З вірші Гешницького в співанку колекції Петрушевича ч. 254 остало всего шість строф, бо недостає дальших карток. Одначе текст мало чим рїзнить ся від тексту співанка № 21 (696–71а):

- 1 Іерусалиме, свѣтися нивѣ надъ звѣзды,
Се бо Царь твой снаель днесь от ада вся люди.
Вострубѣте, аггеловъ¹⁾ лики,
Поправъ смертію смерть на ѡчки.
- 5 Всяко бо древо цвѣги пускаеть,
Земля траву пропускаеть.
- О воскресеніи Створителевомъ ликуйте,
Моря и рѣки, со человекы играйте.
Гори и холми, кедрн помраченіи,
- 10 Днесь есте свѣтлости наполненіи.
Солнце промени спущаеть,
Спод скали темной сіяеть.
- Аггелъ бо камень велій от гроба отвали,
Міроносцамъ радость велію пзявы,
- 15 Маріини слези отялъ от очію,
Реклъ имъ: идѣте во весь Галилею,

¹⁾ Відміни тексту співанка колекції Петрушевича ч. 254 такі: 3. аггели. 5. Всякое древо. 10. есте вси свѣга. 11. променѣ пускает. 14. Міроносицамъ. 15. очію. 16. Рекъ: Ідѣте во предню весь.

Тамо обрящете Ісуса,
Грядущаго до Емауса.

Не плачь, Маріе, не прикасайся ко хресту,
20 Глаголетъ Ісусъ, восхожду ко Отцу.

Иди ко братіи моеи, сице рци,
Да прославятъ мя предъ чловѣцъ,
Азъ бо прийдохъ мiръ спасти
И отъ ада вся возвесты.

25 Смахни¹⁾ пекелнiя, верiя адова крушатся,
Врата мѣдяная, узы желѣзныя ломятся.
Се бо со скиптромъ грядетъ Царь славы
И вси людіе восплещайте руками.

Ты, аде, плачь горько, ридай,
30 Же Христосъ воскресъ, в бездну бѣгаи.

Ево праматы, се изволь знати торжество,
Сей день Господень единъ суббота празденство.

Скачи, играй, Давиде, со отцы
И вы пророцы и вси чловѣцъ,

35 Пиюще паво новое
Отъ тверда камене давное.

¹⁾ В рукоп. Дмахи.

17. Тамъ. 18. Грядущаго. 22. чловеци. 23. прийдохъ вся спасти.
24. ада мiръ возвести. 25. Згiдно з № 21 Дмахи... и верiя вси
крушатся. 27. грядетъ. 28. А ви, пророци, восплещайте... 30. безну.
31. Ево... сіе. 32. суботамъ. 34. Тѣмже образомъ вси чловеци.

Вiдмiни тексту спiваника № 9 (25а — 27б) такі: 2. спасеть от...
вси. 5. Всякое бо. 8. Мора. 10. есте вси наполненiя. 11. Слонце...
спускаетъ. 16. Рекъ имъ: идѣте в преднюю весь Галилею. 18. Гра-
дущаго. 20. Азъ бо восхожду. 21. моеи и рци. 22. ты вси предъ
чловѣци. 23. вся спасти. 24. мiръ возвести. 25. пекелнiя. 26. мѣ-
дяная. 27. грядетъ (с) съкиптромъ. 28. Восплещайте вси руками.
31. Ева... се исполъви. 33. Играй, скачи. 34. Тѣмъ же образомъ
вси чловѣци. 36. каменна. 37. наполненная. 38. на тое. 39. Воспой.
40. страшнымъ. 42. Ключъ безднiй (!) 45. Побѣдителя грѣха вос-
къли(к)вѣте. 46. Во кивалѣхъ доброголасно вдарѣте. 47. восклик-
нѣте. 48. ударѣте. 49. ненобѣдимомо (sic)... славимомо (sic). 50.
служать чини. 51. Мора. 52. Сили небесныя (в)ся ужааютъ. 55.
Криви селитя (sic) в крили своя вдарите. 57. нашъ от. 51. Ра-
дость велю намъ на земли принесъ. 60. Скорбъ и гнѣвъ свой
отложѣте. 61—66. vacant.

- Широта земная есть наполненная свѣтлости,
Адаме, обачь, призри на сіе с темности
И воспой согласно пѣснь таковую,
40 Демономъ страшно зѣло ужасную,
Ключа дѣвія не вреди,
Лечь ключъ бездны сокруши.
- И ты, Соломоне, з мудрости своей що подай,
На триумфъ Христу воскресшему заспѣвай.
46 Побѣдители пѣснь воскликните,
В кувалѣ dobroгласно вси ударите,
Клирицы и пѣвцы, воскликните,
В трубы, органи ударим
- Царю непобѣдимому, всегда славимому на вѣки,
50 Ему же служатъ силы, престолы, вся лыки.
Моря и рѣки его послушаютъ,
Воинства небесная ему ся кланяютъ,
Служаще, зрѣти не могутъ,
Же Христосъ воскресъ, вси поют.
- 55 Крини селія, в крила своя вдарайте,
Киты и рыбы, морскіе звѣри, играйте.
Се бо Створитель днесъ от гроба воскресъ,
Радость небу и земли принесъ.
Людіе, другъ друга пріймите,
60 Скорбы и гнѣвы отложте.

Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (102аб) такі: 2. Царь бо твой спасъ от гроба. 3. Вострубѣте днесъ лыки. 4. По-правъ бо. 5. пускай. 6. проникай. 7. Сотворителевомъ. 8. Мора. 9. помрачениѣ. 10. Днес' свѣтлостію вси. 11. Словоце променѣ спускаетъ. 12. скази. 13. вели. 15. Марииѣ. 16. идѣтъ во предню вес'. 17. Тамъ обращете. 18. Градушаго. 20. Глаголе... снисхожду бо. 21. братѣй. 22. прославлятъ убо человекѣци. 23. испасти. 24. мир извести. 25. Гмахи... верпя вѣчная. 26. мѣдянная, узи желѣзная ломлятся. 27. з крестом градетъ. 28. И ви вси. 31. Ево... дождати. 32. суботи. 34. Такожде и ви вси. 37. есть наполнена. 38. Адаме з Евовъ. 39. гласно пѣсн' днес'. 40. В пеклѣ демо(номъ зѣ)ло страшную. 41—42. Же ключи темних не вреди.

Лечь ключи в бездни сокруши. На сім уриваєть ся текст сього співаника.

И тако рцѣмо сіе словеси: даруй намъ,
Христе воскресшій, сподоби жити, где будешъ самъ,
Бисмо жили з аггелскімы днѣи
И тя хвалили от нынѣ на вѣки.
65 Даждѣ намъ вѣкъ zde прожити,
Сподоби в небѣ ты зрѣти.

Акростих у вірші Бардинського св. Миколаєви попсова-
ний. Цікаво, що в співанику Левковського відчитав Петру-
шевич акростих цього віршениця „Бардійскій“.¹⁾ У співанику
Івана Пашковського виходить акростих „Бардинскій“, а у спі-
ваннику колекції Петрушевича ч. 194 (50б—52а): Бардински:

1 Болшаго нѣць²⁾ на земли трона,
Хто хоцетъ себѣ за патрона
Обрати Николое святе,
Бо в немъ есть помощь непонята
5 Разуму.

Ажеби потаналъ на морѣ,
Николай перебудетъ вескорѣ.
Токмо рци: Николое святе,
Ратуеть, заразъ руку даеть
10 Помоща.

Ратуеть вязня ис тивници,
Дасть помощь сиротѣ и вдовици.
Тилко его потреба богати,
На помощь къ себѣ призвати
15 Требуеть.

Досциъ такъ есть, нема такого люда
Дознати пресвятого чуда,
Тилко хто ему ся помолить,
Найменши члунокъ не заболить,
20 Дасть цѣлбу.

¹⁾ А. Петрушевич. ор. сіт. ст. 103.

²⁾ В співанику колекції Петрушевича ч. 254 третя і четверта строфи пропущені. Зрештою відміни такі: 1. вѣсьть. 3. Николая свята. 4. непонята. 5. Разумомъ. 6. Аше бисъ... на морі. 7. Прибуде Николай. 8. святе Николай. 9. Ратуй мя... руки даве. 10.

- Изведеть от пути блудяща,
Скоро ты услышишь моляща.
Не впадетъ между волки люти,
Разденеть (sic) бѣсовскіи полки.
25 Не згинешъ.
Нехъ би билъ в якой напасти,
Не дасть ти Николай пропасти,
Хоць би билъ осужденъ на згубу,
Впадетъ самъ напасникъ в пагубу
30 Вѣчную.
Сиротамъ онъ есть опекуномъ,
А в рожнвхъ справахъ естъ патрономъ.
Не (в)важай, хоць не маешъ злата,
Но проси Николая свята
35 Во помощь.
Кормитель естъ всему миру,
Хто отдасть ему¹⁾ во офѣру,
Дасть способъ, якъ жити на свѣтѣ,
Алчущихъ рачиль кормити
40 Запевне.
И ми тежъ, всклонивши главу,
Дасть намъ помощь Николай яву.
О що его будемо благати,
Будеть намъ во всемъ помагати
45 Николай.

¹⁾ В рукоп. еми.

На помощь. 21. Изведеть из пути блудяще. 22. моляше. 23. люти волчки. 24. Разденеть бѣсовскіи. 25. Ни. 26. Хоць и би билъ и. 27. Ни. 28. Хоць билъ южъ видан. 31. опѣкуномъ. 32. И в справахъ ружнимъ овъ патрономъ. 33. Ни важай, хоць ни. 35. На помощь. 36. Кормитель онъ естъ. 37. Хто тилко дасть ему офѣру. 38. на свѣтѣ жити. 39. рачить накормити. 40. Запевне. 41. исклонивши (sic, исклонивши) глави. 42. нам явѣ. 43. (О) аще. 44. Намъ завше помагати.

Відміни тексту співаника Івана Пашковського (26—3а) такі: 1. нѣст. 2. Кто. 4. милосг непонята. 7. Пребудет Николай. 8. сватий Николае. 9. Ратуй нас, заразъ руцѣ дае. 11. темници. 12. Дажд способъ сиротѣ, одовици.

13—15. свѣтѣ жити,
Алчуща рачиль накормити
Запевне.

Вірша св. Миколаєви „Іграймо, співаймо“ з акростихом „Іоан авторъ“ відома з співаника Івана Пашковського й надрукована в замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ (стор. 43—44). У співанику колекції Ант. Петрушевича ч. 181 стрічаєть ся і „Піснь святымъ апостоломъ Петру и Павлу“ з акростихом „Іоан“:

Истинная двоце, во мѣри ізъявися.
Петръ теплѣйшій, любезнѣйшій Христу примирися.

Павель предизбранни
Сосудъ зготованній
Богу зготовися. От небесъ возва(с)я:
Савле, Савле, что мя гониши?

О твердѣйшій ти камен вѣри, Христось Петру вѣщаєть,
Когда ключъ царствя своего в руцѣ его вручаєть:

Тебѣ паству даю,
Паси агнци моя
И вся избранныя,
Паси овци моя.

Аще билъ Савель на вѣру гонительъ,
Потому тебѣ являєть ся очесъ просвѣтительъ.

Радуйся, радости,
Дамаску сладости,
Вѣру утвердвій и всѣхъ научивій
Поклаєятся Богу во Троицѣ.

Нѣтъ взрещи трудовъ вашихъ от вся страны,
Благаємъ васъ: молѣте Христа за вся християни,

Да дасть намъ во мѣри прожити,
Завше во вѣри вихваляти,
Завше прос(лав)ляти
На вѣки вѣковъ. Аминь.

16—17. немало люда

Дознали присватаго чуда.

21. Извидет нсь пути. 23. Не впадеш между люте волки. 24. Разженет бѣсовскіе. 26—30. васант. 32. У съправах у розних патрон. 35. Даст помощь. 36. онъ естъ. 37. Кто ему дает на офѣру. 38. Як на свѣтѣ жити. 39. Алчущаго рачил накормити. 41. исклонивша главу. 42. Даст и нам Николай во яву. 44. Рачит нам.

Вірша Іллі Бачинського „И мѣ теск(о)но, жаль нимали“ має попований акростих; у цілості заховав ся „Илья“. Приносить згаданий співаник і імя нового віршеписця Прокола. Видно се з акростиха отсеї вірші сього співаника:

Преподобная Маріе святая,
В Ерусалими во святіхъ святая
Со слезами сидяху¹⁾,
Же внити не можаху
Во церковъ.

Ревне со жалемъ под хрестом стояла,
На яко(ну) святу пелне (!) позирала
И Царицу благала,
Аби крестъ лобызала
Ісуса.

О пут правій извѣстно питаєт,
За Иор(д)анъ рѣку пойти умивляєтъ.
В пустини хождаше,
Марію оглядаше
Ист(инно).

Ко Христу Богу молитву твораєт,
Пламенемъ и студенъ на тѣлѣ терпяєт,
В храмниѣ не живяєт
И ризи южъ не имяєт
На себѣ.

Ой, Зосиме, велми потрудилъ ся²⁾,
За Иорданъ рѣку пойти не лѣниєт.
Во пустини хождаше,
Марію оглядаше
Исти(нно).

Преподобная Зосима молаше (!),
Пригоситиєтєя барзо требоваше.
Вона Духа святого,
Креве (!) и тѣла его
Желаше.

Истинно святій великій Софоне (?),
Египтянина житія истинна

¹⁾ В рукоп. сѣдахн. ²⁾ В рукоп. подрудилъ ся.

Во синодѣ втвердили,
Марію прославили
Изрядно.

До сього самого автора належить і пісня на Різдво Христа в співаньку № 21 (13а - 14а):

- 1 Показася надъ вертепомъ свѣтлая денница¹⁾,
Где раждаеть Ісусъ Христа нескверная агница,
Которому на небеса
Вси аггели поють гласъ:
5 Слава во вышнихъ Богу.
- Росквѣтнулся жезлъ Ароновъ, квѣтъ з себе видае,
Где Марія Пречистая Ісусъ Христа раждае.
Тогда Іродъ засмутися,
Сердцемъ зѣло разярися,
10 Же Царъ міру родися.
- Онъ посилаеть своя вой Ісусъ Христа шукати,
Розказуеть малихъ дѣтей от сосца убивати,
Аггелъ во снѣ ся являеть,
Іосифу возвѣщаеть
15 До Египту вступати.
- Ко вертепу, пастыріе, прудко ся поспѣшайте,
Ягня возмѣтъ и понесѣтъ, Ісусъ Христа витайте:
Ласкавое пахолятко,
Прійми от насъ то ягнятко,
20 Даръ пастирей убогихъ.
- Первовѣчній Сынъ от Отца на сей свѣт естъ зосланій,
Незлюбівій агнецъ Божій, откупитель ласкавій,
Которому триє цари
Поклонъ дають, кладуть дари:
25 Злато, ливанъ и смирну.

¹⁾ Відміни тексту в № 10 (43а—44б) такі: 1. Показалася... пресвѣтлая деница. 2. Паниа Сына. 6. Розквѣтнулся... видав из себе квѣтъ. 7. Же... царя Христа раждаеть. 8. осумнѣлся. 9. розярился. 10. Же из неба родися. 11. Он шукаеть, посилаеть свои войска пивати. 12. Ісусъ Христа розказуеть малихъ дѣтей убити. 13. Сіе аггелъ в снѣ являеть. 15. вступити. 16. вертепѣ. 17. и пренесѣтъ, царя Христа витати. 19. то дитятко. 20. пастирскій, убогій. 22. незлюбивій. 24. Дають поклонъ, 25. Ливанъ, смирну и злато.

Іосифе, веселися о рождествѣ Христоваго,
Слово плоть быст и вселися в мѣстечку Давидовомъ
И во Дѣвюю вселися,
Человѣкомъ народися
30 Христосъ з Пречистой Панны.
И ми днесъ Рожденаго весело вихваляймо,
Яко Богу безсмертному честь и хвалу отдаймо.
Тому поклонъ и пѣніе,
Во вѣкъ вѣковъ хваленіе
35 Буди отъ всѣхъ христіянъ.¹⁾

XIII.

Крім продуктів віршевої діяльності відомих акростихових авторів Стефана Дяченка, Йосифа Ревте(ького) й Івана Вольського („Ісполнися небо и земля чудесъ твоихъ, Царице“) заховав співаник, описаний під № 2, ще вірші авторів Миколая, Трофима й Гедеона Назія. Перший з наведених авторів уложив „Пѣснь святому великомученику Димитрію“ (62а—63б):

На торжество вси мирно сотецѣмся,
Царіе, князи, купно веселѣмся.
И вы, царици, жены, дѣвци, восплещайте красно,
Воспѣвающе, восклицаяще Димитрію гласно.
И вси людіе, вынѣ притецѣте,
Радостно ему хвалу првнесѣте.

По пятій строфі йде строфа з замітки з такими змінами: 1. родился, 2. мужейскаго от Дѣви воплотился, 4. Народился, воплотился. 5. Изъ Пречистой... 26. Іосефе... Христовѣ. 27. бысть во вертепѣ в мѣстечку Давидовѣ. 28. Со Дѣвою веселися. 30. Христосъ Богъ нашъ предвѣчній. 31. И ми вѣрніи рожденнаго Христа вихваляймо. 32. Яко Богу честь и хвалу предвѣчному отдаймо. 34. Хвала на вѣки вѣчніе.

¹⁾ Далі стоїть ось що: Здѣ полагається пунктъ под тою: осіялес.

Воль и осель стоятъ в ясель, где Христосъ Богъ родися,
Без сѣмене мужескаго из Дѣви воплотися.

Сей во плоти между скоти
Народися во чистости
Христосъ з Пречистой Панны.

На боці: Кра(егранесіе): Прокопій. По четвертій строфі відсилка:
По семъ да поется пунктъ ниже написаній.

Радуйся, святий, дар пребогатый у Христа обрѣлес'
И яко орел, а драгшій перел в небо возлетѣлес'.

Когда во Солунѣ Маѣмїянѣ првспѣ,
В благочестїи святаго увидѣ,
Всади в темницу свѣтлу денницу, славна Дїмитрїя,
Хвалящу же ся, славящу же ся, кто побѣдит Лїя.

О, христїянывѣ Несторѣ быст именемъ,
Увѣдавѣ сіе, ревностїю движемъ,
Во темницу текъ, Дїмитрїю рекъ: о мнѣ помолвса,
Да зложу дерзост, Лїеву гордостъ, дабы побѣдилса.

Лечъ Дїмитрїе знаменїемъ креста
Знамена чело, Несторѣ Лїв предста.
На позорщїи, царском тронщїи зрннувѣ долу Лїю,
Разори силу, его горднїю святий побѣдїю.

А Маѣмїянѣ посрамленѣ бывает,
Егда и о той вещь увѣдаеть,
Яко выновенѣ Дїмитрїй славенѣ смерти Лїя того,
Посла ко нему ребра з Бодему, умучи святаго.

И ты, Солуне граде, веселвса,
Свѣтлнвкѣ в тебѣ пресвѣтлїй явлса,
Дїмитрїй чудес свѣтїящїй вездє с знаменїемъ славнымъ,
Освѣщай нывѣ в грѣховной тывѣ всѣхъ насъ православыныхъ.

А мы фестъ его вси свѣтло празнуїмо,
В ѣалмахъ и пѣснєхъ духовно лїкуїмо.
Радуйся, святе и пребогате Дїмитрїе чудный,
Дай нам прожїтїи, Бога хвалїтї всѣмъ во долготу днїй.

Вірша Трофїма має і свїй льокальний інтерес, бо зложена в честь Повчанської Богородиці (86аб):

Ты, Повче, гоїне веселвса,	Держащая всезлата
Благодать в тебѣ вїзавлса,	Хрїстова естъ полата
Предпосланна з высоти	Марїа.

От Марїей чистотї	Органы Дѣвѣ прїнесѣте,
Мїровн.	Устнамы и сердцем славѣте,
Радуйся, роде хрїстїянскїй,	Священвыци со лїки,
Же в Повчи квїтнєть тронъ	Мїро з дармы великї
сіонскїй,	Прїїмѣте.

Финикъ Дѣва всѣхъ найдостой- Буд' намъ в небѣ веселіе,
[нѣйша, Душамъ нашимъ спасеніе,
Паче херувимъ гласомъ честнѣй- Царице.
Молимъ ти ся отъ сердца: [ша, Маріе, Повчанская главо,
Прійми яко Младенца, Радуйся, небесная славо.
Маріе. Прибѣгаемъ мы къ тебѣ,
Избави грѣшныхъ отъ немочи, Прійми насъ всѣхъ ко себѣ
Прибѣгающихъ ко тебѣ до Повчи, На вѣки.

З угроруського співанка кін. XVIII — поч. XIX стол. відчитав др. Франко в одній вірші акростихъ Гедеона Пазія, здогадуючи ся, що се угроруське складанне.¹⁾ З неповним акростихом „Гедеонъ Пазі“ надрукована ся вірша в „Угроруськихъ духовнихъ віршахъ“ В. Гватюка (ст. 73—76). Повний акростихъ заховавъ отсей текст „Шалми о страшномъ судѣ“ (886—91а):

Горы, горы, душе моя, ко Творцу своему,
Бѣжи, бѣжи со еленемъ ко источнику живому.
Къ нему тамо припадѣмъ Котрій завше нападаеть,
И з него ся насладѣмъ, Кто ко нему прибѣгаеть.

Едиавъ, едиавъ той источникъ неисчерпаемый,
Вѣрнымъ, вѣрнымъ токмо людямъ всегда желаемый.
А іды з него вкушаемъ, А потому червомъ быти
То себѣ в нѣчто маемъ, И во прахъ ся претворити.

День оный, ден онъ страшный грядеть, іды самъ судія сядеть
Грѣшныхъ, грѣшныхъ отлучати и геенѣ ихъ предати,
Абы ся тамъ мучили, Бо источникъ презирали
Червь пекельный кормили, И о Творцу забывали.

Едну, одну душу маешь, а по что ея страчаешь?
Охъ, вона в тебѣ драга вышше якъ свѣцка слава.
На тварь Боску створенна, А от тебе доброволне
Кровію окропленна, Діаволу естъ преданна.

Онъ Люципер з діаволи в пеклѣ завше перебуваеть,
Впетечниковъ, клеветниковъ тамъ ко себѣ призываетъ
И всѣхъ грѣшныхъ чекаеть, Бо ихъ будетъ напавати³⁾,
Пугар²⁾ в рукахъ тримаеть, Вѣчнымъ огнемъ распалати.

1) Др. Ів. Франко, Карпаторуське письменство, ст. 138.

2) В рукоп. Пагар. 3) В рукоп. напапати.

Небо уже утрачаешъ, гды сваволне жнешъ,
Бо во смродѣ, в лютыхъ грѣхахъ денно, ноще плаваешъ,
А до неба ничтоже Токмо все справедливаго,
Тамъ скверно вныти може Ко грѣху неповиннаго.

Плачь горко, о человекѣ, покв ту часъ маешъ,
Престань южъ болше грѣшити, да царство тамъ достанешъ.
Дайся до покаянiя, А найпаче тѣло свое,
Звiтяжишъ свѣтъ и дiявола, Бо ест найзрадливиѣйшее.

Алчъ, жажди Христа ради, во свѣтъ живучи,
На той источникъ небесный всегда взираючи.
Со страхомъ з него черпай, Да испустишъ як лелю
Сердце свое окропляй, Ко Творцу душу чистую.

Земля пуста, затвердѣла плоду не даетъ,
Еже сердце осквернено, то Богъ не прiймаеть.
Но твои очи отвори, Дабы землю оросили,
Слезамъ токв испусти, Сердце твое очистилив.

Исусъ Христосъ, Спаситель нашъ, всегда тя чекаеть,
Кающихся, плачущихся радостно прiймаеть.
Такъ и вы ся покайте, Твоихъ ради святыхъ страстей
А до него волейте: Свободы насъ от напастей.

И нынѣ же, вси христiяне, изъ источника пiйте,
С плачемъ, со слезами своими Бога умолюте.
Онъ естъ Отецъ ласкавый, Твари своей моленiя
Исполнить вамъ дни благи, Прiиметь сердцець желанiя.

Нового вiршеписца Тимотея вiдкривае акростяхъ у вiршi
до розпятого Исуса в спiванкку № 3 (126—136):

Ти на крестѣ, Творче мой, баръзо уранией¹⁾,
От безъбожныхъ геретиковъ копиемъ збоденный.
Все то для мя упадлаго
Человѣка мiзержнаго,
Злѣ окаянаго.

И могль бимъ я, Творче мой, тебе ублагати,
Тилько треба всѣхъ грѣховъ оразъ перестати,

¹⁾ В рукоп. ураниеву.

Аби моглъ в небѣ зостати,
Со святыми гойновати
И свѣтлости наслаждатися.

Машлю самъ себѣ самому, жемъ есть злѣй, окаянный,
Даже от Адама есть поданій.

Горе в горахъ,
Горе во вертепахъ,
Горе в пропастьехъ земьнихъ.

Охъ, несчастное тѣло, чесо ради почернѣло?
Же у свѣтѣ жиючи много южъ грѣшило.

Пойди в кладяжъ нескопанный,
Тамъ обратишь студенець долъгнѣй
И благодати в немъ полъгнѣй.

Оимпянъ води драгой в немъ преобращеши,
Умивъшися от грѣховъ, повелѣваеши.

Умивъшися, спомни на свѣтѣ,
Же свѣтѣ есть злѣй челоувѣкъ
И души непрятел.

Ей, тѣложъ мое, тѣло, душѣ неспокойно,
Очи поглядають, на красу взирають,

Мисли найдутъ,
Зраки глянутъ
И руцѣ ся дотикаютъ.

И вольнение моръское и твои нѣравнѣ мають
И вольненіемъ своимъ всегда ся колѣбають.

Вѣтеръ вѣнет,
Волни подійметъ,
Корабли ся разбѣпвають

Ревнуй теперъ, душа моя, бо южъ маешь волю,
Абисъ на ономъ свѣтѣ мешкала в спокою,

Бо дияволъ на тя чатуеть,
Дивни сѣти закидуеть
И рихло тя поймуеть.

Житие баръзо меръзкое свѣтове понежай,
Творъцу неба и земъли хвалу ему воздай

И упавъши на колѣна
И повелѣ же Богъ дѣло,
Душа в тѣло меръзъское.

З інших акростихових авторів являють ся у сїм співанику вірші Івана Вольського, Деміяна, Луки Длонського, Мاستиборського, Йосифа Ревте(ького) й відомого з співаника Івана Пашковського Медицького (як у співанику Пашковського, так і тут акростих дав назву: Медзицки), якого зарваницька вірша „Мире окрестний“ надрукована в замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ (ст. 40—41). На пізнійше вложеннх картках співаника списана пісня св. Миколаєви „Chwała ty choszczu wozdaty“ Івана Пашковського.

XIV.

Дещо з його віршевої спадщини заховав йогож співаник, що переходуєть ся у бібліотеці Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові під ч. 370. Близший розгляд сеї рукописи, яка не задержала ся у цілости й представляє в теперішнім виді тільки останки колишньої автольоїї світської і духовної вірші і пісвї, показує, що співаник зложений з кількох частий, писаних ріжними часами й почерками. В кождім разі пізнійшим є сей почерк яким списані вірші з акростихами Івана Пашковського, прим. „Pieśń swiatowa, wydana Anno Dni 1764-to“ „Повижь думати, Боже, дай знати“.

Співаник Івана Пашковського дав змогу приписати богогласникову віршу св. Миколаєви „Трикрати блаженъ, пастиру“ Теодорови. Інша його вірша на Воведенне „Трилѣтнюю Ювицу“ має захований акростих у „Богогласнику“. Можу вказати й третю пісню сього автора „Трубы гласъ поднесѣмъ“. Доказом сього акростих Теодора в тексті сеї вірші у збірнику колекції Ант. Петрушевича ч. 181:

1 Труби гласъ подимѣмъ¹⁾, пѣснь нову воскликнѣмъ,
Во святыхъ святаго сокрасно прославимъ,
Поднесѣмъ, поднесѣмъ милодию гласно
І воскликнѣмъ пѣснь нову прекрасно
5 Святу Николаю.

Емпѣреть естъ земний і житель небесній,
Гражданинъ царства. Господь тебе прятъ,

¹⁾ Відміни тексту співаника № 19 (326—336) такі: 1. поднесѣм... восклекнѣм. 2. согласно. 3. мило(сер)дию. 4. И воспоем нинѣ... прикрасно. 5. Неколаю. 6. а жетел небесни. 8. непоколе-

- Столпе вѣри непоколибимы,
Доме всезлатій і необоримій
10 (В)сесвятня Тройци.
Отца сиротъ усѣхъ всещедра¹⁾ ты вѣми
І воспоймо нынѣ святителя пѣс(н)ми,
Пастыра велика святителска лѣка,
Монаховъ сладосте, хрестиянъ радосте,
15 Отче Николаете.
Доситъ ты прослави(мъ) Господь всея твари,
Николаете святе, в чудесех непоняти.
І ктожъ і ктожъ имя твое призоветъ святое,
На земли, на морю пребудетъ воскоря
20 Тебли предстатель.
Отче, отче, отче, драгъ помощниче,
Во бѣдахъ, тяжкомъ смутку скорій помощниче,
Призри нынѣ, сердечне волаемъ,
Ратуй, ратуй, до тебе вздыхаемъ,
25 Отче Николаете.
Радуйся, священій, в небѣ почтеній
Патронъ великъ зѣло. Тебѣ наше тѣло
Служитъ всегда безъ всякаго вреда,
От ересъ губящихъ²⁾, на насъ брань носящихъ
30 Избави воскорѣ.
И ктожъ имя твое призоветъ святое,
В чудесехъ живяше, святій нерарше.
Ктожъ ты, ктожъ ты тилко имѣетъ за патрона,
Егоже не хибнетъ отъ Бога корона
35 На вѣки вѣковъ.

бимей. 9. всезлати и необоримей. 10. Святня Тройце. 11. все щедра. 12. И восхваляемо нынѣ святетел пѣсп(п)ми. 13. Пастыря. 14. хрестияном. 15. Неколае. 16. прослави. 17. Неколае святе, во чудесѣхъ непоняте.

18—20. Кто ты толко имѣетъ за патрона,
Буди всеѣмъ намъ оборона
Твоя корона.

21. священниче. 22. во тяжкомъ.. скоры заступниче. 23. на насъ нивѣ... вздыхаемъ. 24. волаемъ. 25. Неколае. 26. священнѣй и во небѣ. 27. велики зѣло, ко тебѣ. 28. Служитъ безъ. 29. О ерее (!) губящихъ... носящихъ. 30. вкорѣ. 31. Ми тоже... призываемъ. 32. Николаете святе, во чудесѣхъ непоняте. 33. Кто ты толко. 34. Ейже (!).

1) В рукоп. вся щедра. 2) В рукоп. гибящихъ.

Ось як змінений текст сеї пісні у „Богогласнику“:

Трубы гласъ поднесѣмъ, пѣснь нову составимъ,
Во святыхъ святаго согласно прославимъ,
Поднесѣмъ, поднесѣмъ мелодію гласно
И совоскликнемъ пѣніе прекрасно
Святу Николаю.

Аггелъ сый зѣмленный, человекъ небѣ шый,
Гражданнъ царствія, на землі чудесный,
Столпъ правыя вѣры непоколебимый,
Домъ преукрашенный и необоримый
Всесвятія Троицы.

Господь всея твари велии ты прослави,
Иерарше святе, во святыхъ избравый;
Кто бо имя твоѣ призоветъ воскорѣ,
Представишь во помощь на землі и морѣ,
Отъ бѣдъ избавляя.

Сиротамъ ты знаѣмъ скоря предстателя,
Алчущимъ и нищимъ блага питателя,
Недужнымъ и болвымъ чюдна цѣлѣбника,
Узникомъ и плѣннымъ славна заступника
Тя призывающимъ.

Плавающимъ въ бурѣ правый окормитель,
Въ завистехъ, напастехъ еси защититель,
Душамъ же и тѣломъ данны благодати.
Кто иже подробну хтѣлбы изчитати?
Огнюды не возможно.

Тѣмже, отче щедрый, драгий священниче,
Во бѣдахъ и скорбехъ общій помощниче,
Призри, призри на насъ, усердно зываемъ,
Избави отъ вѣсхъ нужды къ тебѣ воздыаемъ,
Тѣмъ предстателю.

Прійми пѣсенное мало хвалѣніе,
Воздаждь потребнѣйше благотворѣніе,
Изволь отъ вѣчныя казни свободити
И безконечныя жизни сподобити,
Велии чудотворче.

У згаданім збірнику ч. 181 а ще й друга пісня Теодора, але в ній строфа з початковою буквою „е“ пропущена:

Тя пѣс(н)ми почтимъ, немолчними гласи, о неизреченна Дѣво
[Марие;
Тисъ надъ в(с)ѣхъ святыхъ вивишенна лелѣе, подъ твои ноги
[падутъ царие.

Тисъ ласки непребранна, Чистая голубице,
Тисъ Богу укоханна, Пречистая Мати,
Драгая ластовице, Не дай погибати,
Своя пѣвци сохраняй.

О Монархине, имя твое слине, повсюду простр(е)ся неизреченно,
Что Марья Мати дастъ благодати во всякихъ потребахъ нен-
Марья, Марья очищаетъ, Марья очи даетъ, [сказанно.
Марья, Марья уличаетъ, Во всякой потреби
Марья, Марья воскрешаетъ, Преходяще к теби
Не от тѣхъ посрамлень.

(об.) Древле избранній источникъ милости показася намъ з не-
[плодной А(н)ни,
Не доумѣеть всякъ умъ, како би изрече о сличности Пречи-
[чистой Панны.

И Лука потрудися, Сличности удивися,
Начерта, почудися, О неизреченна,
Піенкности изумѣся, Будь благословенна
От всѣхъ родовъ избранна.

О невзче(р)паемій кладязъ милосердия, подающе намъ все(г)да
[здравие,
Всякъ, сущи (въ) бѣдахъ, не имѣ ивнаго тово глагола: ратуй,
Марья защищаетъ, Марья исполняетъ, [Марие.
Марья соблюдаетъ, Марья Мати
Марья сохраняетъ, Дастъ благодати
От (в)сѣхъ родовъ избранная.

Райскіе цвѣти, пресльчна лелѣя, кюте избраній, прекрасна роже,
Доме всездати, кюте избраній, палато царска, пресльчна роже,
Пречина дязима (!), Аби намъ била винна
Пречина будь до Сына, И отпущенна
Пречина ти едина, И разрѣшенна,
Осуди на вѣки. Аминъ.

Зложив Теодор і віршу в честь св. Дмитрія (№ 4, 32аб):

Оя Соломска ясвѣточ украсися, Память страсотерпца,
Роде земный, днес возвеселися, Дмитроя мироточца.

Егоже бокъ за Христа боденно, Сяюще паче солнца
Каплями зѣло прободено Во подсолнечная конца.
Точит мира благодати, О велики Христовъ страсотерпче
Вѣрних лица умащати. Димитрие, чести вѣчнече,
О пророче дивни Ісаия, Буди всѣмъ нам предводител
На источник водъ іты вспѣю, І во скорбех защититель.
Сеже zde мира істачаяй Рачъ ся онас, святой, причиняти.
Страхомъ во вѣкъ. Егда во славѣ Богъ придетъ су-
Да похвалим Димитрия главу, Испроси во горнаго трону [дети,
Христіяномъ пречудную славу, Наслѣдв(тв) нам корону.

Відомі є рівнож дві пісні Теодора в честь льокальних ікон. І так акростях вказує на Теодора як на автора пісні „Ісусу Христу распятому в Поповцахъ“ (№ 21, 536—546):

Тецѣте, царіє и князи, патріарси со владыки,
Сващеници со инокы, старцы, юноши со человѣки,
Притецѣте вси, зрите, съ небеси
Богъ всѣмъ явися и прославися.
В Поповцахъ веси распятій,
На престол до церкви есть взятій
И днесь всѣмъ благодать даетъ.

Есть на престолѣ якъ Царъ славы поставленій в церкви По-
[повской,
Чудами слынетъ такъ немало, нѣсть же изрещи в коронѣ це-
[сарской.¹⁾
Російскіє страны, вси христіане,
Зрите, в образѣ Христосъ скараній,
Же солнце лучи²⁾ испущаетъ,
Христосъ тваръ чисту измѣняетъ,
Кровъ из боку сточаетъ.

О чудо ужасное днесь явися в Поповцахъ веси,
Сотворитель, Богъ правдивій, подаетъ усѣмъ многи чудеса.
Слѣпимъ очи даетъ, хромыхъ исцѣляетъ,
(В) всякой недузѣ всѣхъ очыщаетъ.
Спѣшѣтъ ниѣ вси кушно, странны,
Собравшеса вси христіаны,
Творцу воздадимъ пѣснь нову.

¹⁾ Ритм і рим указують, що в первіснім тексті стояло: в коронѣ полской. ²⁾ В рукоп. лучу.

Днесъ во твоємъ храмѣ Успеніи (sic), Дѣво, Сынъ твой, о
[Панно, тваръ пзмѣняше,
Приводяще слѣчихъ предъ образъ, множествомъ паче громомъ
[страшаше.

Кричигъ, бѣжитъ в бездну, ничтоже дерзну,
Тако глаголетъ, слезне вопіетъ:
Не муч мя, Исусе, Сыне Бога живаго,
Не вмамъ сотворити ничтоже злаго
Сотворенію твоему.

О незлобывій, крѣтко любымій Боже ласкавій и Царю славы,
Тысь имѣешь моць; їди бысь восхотѣлъ, сотер бысь усѣмъ вра-
Плачте, людіе все, что за чудеси [гомъ главы.
Творецъ що дѣетъ, такъ болѣзнуеть
Терніемъ укоронованій,
У слупа тяжко бычованій.
За весь міръ Творецъ скаранній.

Руцѣ простеръ на крестѣ всѣхъ Творецъ неизреченній,
Которому бокъ пресвягій крѣпемъ прободеній.
Долготерпеливій Царю единій,
Даруй в храмѣ семъ, абы билъ спасенъ
Всякъ прибѣгающій в потребѣ.
Тому сподоби жити в небѣ
Со святыми на вѣки вѣковъ

Хоценський співанік Левицьких заховав і пісню Теодора
Тиврівської Богородиці (Н. Т. Ш. 367, ст. 133—37):

Tecite, wsy hrady u wesu.
Yzbrannyie wsia luku, caryie, władyku
Wostocznyie strany u wsia chrystyiany.
Kupno w swoim lysi wospoyte Carycy
Sohlasno, prekrasno pisń nowuiu dneś,
Ze dneś Diwa czudna dila diiet w Tywrowi
Y blahodat prosiaszczemu daiet woskori,
Twar czystuiiu yzminiaet wo swoim obrazi,
Syiaiuscze na prestoli aky wo czertozi
Czystaiia Diwycsa, Bożaia Maty.

Jest to roda czudna, buduczy neplodna.
Yzbra Boh Diwycu, Mater Władyczycu
Yz matere ystoy z czrewa Anny czystoy.

Aky od czertoha pronže radość mnoha
Y dneś na prestoli wosyia.
Wsy tecite, proslawite Mater Carycu,
Yzbrannu czystu Pannu, Diwu Władyczycu,
Ze y mertwym żytyie czudesno daruiet
Y wsy, o szčo ieia prosiat, to skoro sprawuiet
Czystaia Diwyca, Bożaia Maty.

O czudo neskudno yzreczy to trudno.
Slipyie, chromyie zostaiut zdrowyie,
Ynohda z wiążenia, chotiaczy zbawlenia
Od pohybelna rowa, prytek do Tywrowa
Y pryspi ko Diwi Carycy.
Słezne moły y opały ieho weryhy,
Da, wydiaczy czudo syie, wsy proslawyły,
Ze Caryca y Diwyca, Bożaia Maty
Yzobylno chrystyianom daiet blahodaty,
Prytikaiuszczym wo chram toy.

Dneś wo chrami twoiem, o Mychaile,
Maty Bożaia czudesamy slyne.
Dowolno to znaiem, nebesna Caryce,
Žes Maty Bożaia odiianna w słońce,
Syiaiesz na prestoli czudesno.
Wostok, zapad, iuh y siwer sobrasza sia strany,
Wsy stecit sia, soberit sia, wospoyte so namy
Y wy, ryby morskyie, dwyzit sia sohlasno,
Y ty, Melozyno, wospoy dneś prekrasno
Na radost Carycy pisń prekrasnuiu.

O drażayszaia Diwo, Monarchyne,
Kto na tebe upowaie, nigdy ne pohybne.
Ty iesteś drażayszaia pacže wsiakoy własty,
W wsiakoy tuzi y neduzi ne daiesz propasty.
Kto tebe na pomocź przywaiet,
Altorysta, Diwo czysta, tebi pryznaiet,
Že twoy obraz w Tywrowi czudesno syiaiet,
Ze stražduszcze bez dwa hody iuż smerty ożydał
Y blahodat od Carycy na sebi pryiał
Y dneś zdrow zostaiet twoy słuha.

Ratuy nas, Diwo, pohybszych wo switi,
Prosymo tia slezne (sic) wo wsiakom powiti.
Yspraw pokoy państwu ta w polskoy koroni,
Uprosy nam swoho Syna, sidiaczy na troni,
Po smerty w nebesy wiczne żyty.
Nadeżda nasza, ko tebi wo wsiakoy potrebi
Y czrez twoie mołenyie budem żyty w nebi.
Tokmo rcy słowo skoro, to hotowo
Syn twoy u Car sławy wincem nasza hlawy
Uwinczaiet w nebesy na wiku wikom.

Як щойно наведена пісня Теодора просить о спокій „в полської короні“, рівнож і пісн: Тиврівській Богородиці¹⁾, яка ввійшла в „Богогласникъ“ з початком „Согласно крикиѣте“, мав в останній своїй строфі прошення через Богородицю до Ісуса,

Да дасть въ полской коронѣ
Мирно всѣмъ намъ прожити.

Одначе не можна вичитати в свх словах ніякої вказівки на час, в яким зложена ся богогласникова пісня Тиврівській Богородиці. В кождім разі відгуком вищих пісень є слова „Смири главы Агарянъ“.

Цікавий у пісні один мотив. Наслідком чудес Тиврівської Богородиці

Люциперъ темнѣетъ,
Же такъ власти не имѣетъ,
Сталь ся Сатананлъ..
Откодь храмъ сей явися,

¹⁾ З помянника XVIII в. потіцької церкви холмської єпархії надрукував А. Лонгінов пісню Тиврівській Богородиці „Пречистая Дѣво Мати, Словенъ раю“. Через хибне відчитання тексту або пропущення в рукописи букви „в“ вийшло в тексті „у Тирови“ замість „у Тиврови“. Наслідком сього й невірне твердження, що „подъ украинской Тиравой несомнѣнно разумѣтся мѣстечко Тирава близь Санока, на ю. з. отъ Перемышля“ (А. В. Лонгиновъ, Червенскіє города. Историческій очеркъ въ связи съ этнографією и топографією Червоной Руси, Варшава, 1885, ст. 365). Запись сеї пісні з уст лірника подала за „Подольскими єпархіальными вѣдомостями“ (1889, № 7) „Кіевская Старина“ (т. XXV, ст. 238). Приходить ся пісня і в співанику № 1.

Оттоль бѣсъ постыдѣся,
Тренещуще рыдаетъ,
Во тартаръ отбѣгаетъ,
Бѣднимъ пакостити людемъ престааетъ.

XV.

У почаївських виданнях „Богогласника“ є дві пісні з акростихом „Василій“. Одна з цих пісень, а саме молитовна до Богородиці „Всѣхъ Царице, Владичице“ заховала акростих вповні. Друга вірша св. Михайлови „Воннства небесаго силы“ має акростих поцсований. Вірші цього автора ввійшли рівнож з змінами до „Богогласника“. Доказом цього друга з згаданих пісень з повним акростихом з співаника „Національного Музею“ у Львові ч. 61 О (296—31а):

Воннства небесаго сили Міханлъ святыи воевода.
Чрезъ него по бунтахъ у небѣ сталася совершенна угода.

Кто яко Богъ — крикнувъ, поклонимся,
Все купно смиренно молимся,
Того есть небо и земля Творца,
Царствію его не будетъ конца.

Ангели Міханла вожда согласно вси послушаютъ,
Честь, хвалу во вышнихъ сѣдѣшу во пѣсняхъ достойно отдаютъ.

Святъ, святъ, святъ Богъ единъ во Троицы,
Духъ святыи со Сыномъ во Отцы
Хвалимый нехъ будетъ во вѣки
Ангеламъ со человѣки.

С нами Богъ — покорви ангели мовятъ: Міханле гетмане,
Воннимъ твой совѣтъ исполненный, противныхъ враговъ соборъ

Нехъ идуть въ огнистое море, [нехай гине.
Тамъ будетъ имъ вѣчное горе,
Нехъ летятъ, якъ дождь со небесе,
Во подзємвія и темнія тарасв.

Исаіа пророкъ то глаголетъ, что ся уже прежде вѣкъ стало,
Дєнница спадетъ со небесе, со нею злыхъ аггеловъ немало.

И яко риза очервлена
Не можетъ бити убѣлена,
Такъ духи нечистіи, зліи
Южъ не могутъ бити благи.

Люциперъ, найвишше створеня, помисливъ равень бити Богу,
З найвышшаго престола в небѣ учинилъ себѣ во адъ дорогу.

Гди Міхаилъ порвался до меча,
Люциферъ, в долъ летячи, кричалъ:
Горежъ намъ южъ на вѣки буде,
О страшливій Божій суде.

Имѣйможъ усн Міхаила предъизбранна за патрона.

Онъ есть всѣмъ вѣрнымъ христіаномъ от враговъ душевныхъ

Онъ мечемъ враги проганяеть, [оборона.

Тарчею от бѣдъ заступаеть,

Онъ важить злн и добрин дѣла,

Когда душа виходить от тѣла.

И наша гди от тѣла душа будется съ тѣломъ разлучати,

Рачъ в той часъ, святый Міхаиле, грѣшную душу ратовати.

Хоть чого до ваги не стане,

Просимъ тя грѣшній непрестанне,

Сокруши діаволскъ сѣти,

А дай (в) лице Боже въ небѣ глядѣти.

Апокріфічний мотив про стручення Люципера за гордість
з неба до пекла задержався і в богогласниковім тексті. Вірша
починаеть ся :

Вовнства небеснаго свлы Міхаилъ святый воевода,

Чрезъ него во демонской брани совершенна сталася згода.

„Кто якъ Богъ“ — рече, поклонѣися,

Вси купно смиренно молѣмъ ся.

Послухали ангели своего гетьмана, а непослушні злі духи
пішли до пекла.

Люциперъ чествѣйшій во тварехъ помисливъ равень быти Богу,
Зъ найвышшаго престола въ небѣ вчинилъ себѣ во адъ дорогу.

Едва бо Міхаилъ мечъ прія,

Гордый князь въ адъ слетѣ, вопія :

Горежъ намъ уже во вѣкъ буде,

О праведнѣйшій Божій суде.

Вірш з акростихом Василія є більше ; не вільні вони від
апокріфічних налетів. Зложив сей віршописець і пісню „на
рождество с. Іоана“ (№ 12, 126—136):

Всемирныя радости церковъ ісполныся,

От неплодной Іоавъ преславно родыся.

Страны вся окрестныя Во рождествѣ святаго
Полны быша веселыя Пророка велькаго.

Архангелъ се Гавриилъ съ небесы благовѣстылъ,
Бо¹⁾ совѣтомъ бывш(м), рече, Богъ насъ посѣты.
Зачать сына во старосты Всего мыра свѣтыло,
І породы во радости Богу и людемъ мыло.

Старый святой Захарыя за неудобнѣ нынѣ
Глагола архангела свята, сего рады онѣмѣ.
А во время рожденя Отверзъ уста на хвалу,
Исполныся хваленыя, Зачать Христу Пану.

Імя ему Іоанъ начерта на дошыцы,
Посла Елысаветѣ жевѣ и пророчыцы.
Втомъ абіе прорыцають, Іжы посѣты люды
Благословенъ Богъ свѣвають, И от ада свободы.

Лыкъ пророческій лыкуеть въ рождествѣ святаго,
Іжы естъ совершеніе закону сѣновскаго (!).
А початокъ благодаты Прешествѣя Христова.
От Іоана естъ завзяты Всѣмъ радость готова.

Іоаны пророчы и Христовъ Крестыгелю,
Молыся выну за намы ко своему Спасытелю²⁾,
Бы даль время до покуты³⁾, Где естъ радость вѣчная
А по смерты в небѣ буты, Добрымъ зго(то)ванная.

І мы вси купно днесъ сердцымъ (!) хвалѣмо Бога,
Же чрез Іоана до неба дорога
Всѣмъ вѣрнымъ показана, Всѣхъ вовесты до неба,
Чрез покуты обѣцана, Где вѣчны жыты треба.

У співанку № 21 (117аб) виявляє акростих отсю віршу „честному кресту Господню“ сьогож автора :

Воспойте вси днесъ пѣснь нову
Кресту пречестному такову:
Крестъ христіаномъ похвала,
Крестъ вѣрнимъ царемъ держава,
Наша слава.

Аще естъ древо крестъ святой,
Билъ на немъ Творецъ распятій,

¹⁾ В рукоп. Во. ²⁾ В рукоп. пасытеля. ³⁾ В рукоп. покуты.

Претерпѣль раны за нашъ грѣхъ,
Избавль отхланы насъ усѣхъ
Вѣрующихъ.

Сего ради в храмъ сей тецѣте
И людіе вси днесъ рецѣте:
О, чудо велне явися,
Се всѣмъ спасеніе открися,
Смерть умертвися.

И Ева от древа прел'стися,
Адамъ под древомъ крестися,
Древомъ из рая изгнаній,
Древомъ крестнымъ к раю призваній
Из отхланы.

Люциперъ нежелній тесниѣте,
Же такой власти не мѣте.
Хрістняни, в длани плещѣте,
Же врагъ поправній, рецѣте,
А крестъ славѣте.

И ви, собраніи, ликуйте,
Со нами куцо праздну(й)те,
Вострубѣте в трубы со нами,
Во трубъ златомъ ковани,
В сей день славній.

И ви, священницы со лики,
Со избранными музика,
Клирцы и пѣвцы, не стойте,
Пѣснь нову Богу воспойте,
Органы стройте.

В цитованім уже співанку Миленевича „Кантики“, списанім у Станиславові 1794 р., знаходить ся отся „Пѣснь Въскресенію Христову“:

Въскресъ Христозъ днесъ,
Разрушивъ Адъ весь
И сущія возведе,
Зѣницу имъ подаде.

Предитеча вопіетъ:
Господь, Царъ славы, грядет,
Ада разоритель,
Смерть побѣдитель.

Адама свободи
От адскої побѣди,
За руку воспріавій
Съ собою появій,
На небеса возведе,
Вънецъ подаде,
Освященъ кровію
Пренайдорожшую.

Сошедій съ небесе
През смерть свою нас спасе.
Вчера бил погребенный,
Въ гробъ положенній,
Днесъ смертію смерть поправъ
И въ гробъ даровав
Живот будущимъ,
Древле жаждущимъ.

Из мертвых воставій,
Знак звѣтства приавій,
Крестъ четвероконечній,
Клейнотъ драгій, пречестній.
Прогонитель демоновъ,
Освященъ Хрвстом Павомъ,
През которій Адъ стenet
И горко рѣдаеть.

Лекто(то)р возглашаше,
Жидом проявляше
Христово востаніе,
Святыхъ, свободженіе
От Ада пекелнаго,
Вел'орѣба онаго,
Пришедшаго къ намъ,
Явл'шагося женамъ.

Іудова земля,
Днес вся себѣ внемли,
Же ся длятого родилъ,
Аби святыхъ свободилъ,
Древле умирающихъ
И до Аду идущихъ
В пекелніе муки,
В демонскіе руки.

И взійде къ Отцу,
Неба и земли Творцу,
Паки прійдетъ судити,
Мертвых от гроб будити,
Правіе мертвых дуса,
Грядѣте днес къ мнѣ вси,
Азь упокою вы
И себѣ прійму вы.

Написав Василь Пашковський і псалму св. Дмитрієви, доказом чого співаник Дмитра Левковського.¹⁾ Крім того переложив на нашу мову відому коляду „Въ яслахъ лежить“.

У співанику Левковського відріжнюють ся виразно двох авторів: Василя Пашковського й „ерея Пашковського“.²⁾ І коли покійний Петрушевич відчитав у співанику акростих Пашковського в вірші на Великдень, се буде або наведена щойно пісня на Великдень з акростихом Василій або вища з таким самим акростихом.

¹⁾ А. Петрушевич, ор. сіт. ст. 103.

²⁾ А. Петрушевич, Сводная галичско-русская летопись съ 1700 до конца Авг. 1772 г. Ч. I, Львів, 1887, ст. 211.

Правда, у співанку Левковського названий сей вірше-писець Базилієм, але се не зносить зробленого здогаду, що більше, ідентичність Василя з Василем Пашковським, здаєть ся мені, стверджує, бо саме в співанку № 9 (76—9а) є отся „Пѣснь свѣтовая“ з акростихом „Базили“:

Благодаримъ ты, Создателю всего свѣта,
Жесь намъ здарилъ м(н)огая лѣта
Прожити без отвѣта.

Вси днесь блажимъ ты, не отрини милости твоей,
Пощади насъ своихъ дѣтей,
Да прославляемъ ты.

Буди тебѣ хвала, честь и слава
От всѣхъ насъ на всякъ день и часъ,
Прийми мольби, Отче благий,
Боже Сине, Душе святей,
В Троици едини.

А(г)в(н)че пресщедрий, терпѣль еси за насъ страсти,
Не дайжъ(дѣ) врагомъ в руцѣ впасти,
Избавъ от напасти.

О милостиве, призри с небесе, сидяй горѣ,
Услиши плачъ вѣр(нн)хъ вскорѣ,
Не даждъ пропастн.

Ми твои раби, пощади,
Не погуби насъ во огненній часъ,
А еще и достойніи тяжелой муки,
Не о(т)давай врагомъ в руки
Ради своєя имена.

Зрите усь днесь, коликие от врага навѣти,
Како препинають сѣти,
Хотять поглотити.

О чудо чудесъ, оплакани лѣта и годивѣ
Осьмой тысяща, а нинѣ
К(о)гожъ можетъ стерпѣти?

Гоненіе, стѣрахъ, тѣснота
От всѣхъ стравъ на християнъ,
Законъ вѣри святой и спа(сеніе).
Разніи анѣтихристомъ южъ налщени,
Умомъ помѣраченни.

Илия пророкъ мѣлъ от Бога посланъ бити,
Даби вѣру утвърѣдити

Предъ антихристомъ.

От запада на востокъ анѣтихристовъ лживи
Пророкъ немилостиви, жестокий,

Прельщаютъ (!) отолъ вини

На хрестиянъ. Каждый станъ миръскій
И духовный, горѣдсти поболѣввй.

За роскоши свѣта и гонори

Кланяютъ ся болвановѣ.

Горе, горе будетъ таковимъ.

На основі сказаного думаю, що вірші з акростихом „Василій“ у „Богогласнику“ треба приписати Василеву Пашковському, а признані йому дром Щуратом дві вірші в „Богогласнику“ з акростихами „Пашковскій“ і „І. Пашковскій“ се твори пшого Пашковського — Івана.

XVI.

З відомих досі авторів богогласникових вірш заступлений у співанику Івана Пашковського також Іван Моравський „Пѣнею Николаю“ (35а—36а):

Изливаеш чудеса миру,
Архерею, кто крѣику вѣру.
Тебе сердцемъ испрашаемъ
И на помощь тебе призываемъ,
Чудотворче Николае.

Обравъ еси от Вишняго
На Арю, стерти главу его.
Ми же сердцемъ и уснамъ
Вопьемъ ти, Николае,
Радуйся, священная главо.

Агрикъ тебѣ вопияше,
Со Евлавиємъ глаголаше.
Со ан(н)гели лвуеши,
Старимъ крѣпост даруеши,
Лукавъ языкъ связуеши.

Не вѣмъ, кую похвалу дати,
Кими пѣснями тебе вихвалити.
Серцемъ токмо проникаемъ
И на помощь ты призываемъ,
Алилуя вси спѣваемъ.

Мвру всему миру многочудно
Лнеши, отче, неоскудно,
Врачъ, заплати не требуя,
Полезное всемъ даруя
Притѣкающ(им)ъ вѣрно.

О велики чудотворче,
В бѣдахъ, скорбихъ скори по-
[мощниче,
Врачъ, заплати не требуя,
Полезное всемъ даруя
Притѣкающимъ вѣрно.

Радуйся, отче святителю,	Ратуї, ратуї во ден суда,
Всѣхъ глаголь небеснихъ стро-	Моли Творца, на(й) бѣсомъ па-
[втелю.	Святителю Николае. [губа,
Подаждь бранн на варвари,	Кимн пѣснми тебе вихваляти,
Круши силу шатаномъ органи,	Токмо душу в опеку отдати,
Отче отцемъ Николае.	Призри на насъ во ден страшни,
Вси ко храму прибѣгаемъ,	Благай Творца в судъ напрасни,
Под ноги твои глави прикла-	Даждь, аби ся всѣмъ намъ
[няемъ:	[спасти.

Як текст отсеї вірші відбігає від богогласникового, так і текст вірші Розняту „И ктожь такъ запамяталій“. Як автор указаний у „Богогласнику“ не Іван Моравський, а Іван Муравський. Се свідчать, що автор не був відомий редакторам. Перехрещенне Моравського на Муравського вийшло через переробленне первісного тексту, в яким виходять акростих: Моравскі. Доказом сього текст свіваника № 21 (51а—52а):

І ктожь такъ запамяталій,	Множество нань клеветаху,
Ктожь твердѣйшій над всѣ ска-	А потомъ к Пилату волаху:
Зряще на Ісуса раны, [ли,	Крижуй Маріина Сѣна,
Же такъ збигій, змордованій	Христа и Назарянина,
Не плачеть?	Волають.

Огородокъ, тисъ граде славній,	Обачь, кождїй челоувѣче,
Втебѣ видокъ всѣхъ мукъ явній.	Пилать слова тіе рече:
Прозрѣ Избавитель свѣта,	Не повиненъ онъ естъ смерти,
Же имать въ тридцать и в три	Горе невинне умерти
Умертв. [лѣта	Синови.

Ахъ, Отче, аще возможно,	Райскіе древа усихали,
Нехъ идетъ чаша тая тощно.	Скали, опоки падали,
Дондеже скорблю душею,	Солнце во тму премѣнися,
Южь днесъ з волею твоею	Луна во кровъ претворися;
Буди мнѣ.	Плачмося.

Народъ тогда весь собрался,	Ахъ, чловече, ужаснися,
Скоро на Христа шатался,	Зряще, горко прослезися,
Хотяше его цѣнити,	Твой Павъ збитій, змордованній,
А потомъ с(т)родзе убити	На смерть тяжко изсказанній
На крестѣ.	Невинне.

Востречета округъ свѣта,
Страшніе, похмурніе лѣта.
Панъ над пани укоханній
Виситъ южъ укрижованній
На крестѣ.

Сотрасль землю и смуті ю,
Умеръ, сирю оставі ю.
Плачмо уся христіяни,
Зряще на Ісуса раны
Слезяще.

К тому кожій усумнися,
А о грѣсехъ своихъ попецся.
Дай отраду Хрвсту Пану,
Онъ дастъ милость пожаданну
Богъ щедротъ.

І днесъ отдай сердце Богу,
Пойдешъ в спасену дорогу
Тамъ, где аггелскіе лики
Святъ, святъ, святъ Господь
Спѣвають. [Богъ на вѣки,

Мирович уважає Івана Моравського черцем єзуїтського ордену. Признає його автором релігійних писань, виданих у 1700 р. п. з. „Ambona Ducha świętego do serca mówiącego“ й „Namowi Ducha świętego na pustyni bogomysłney“.¹⁾ Правда, в „Богогласнику“ є пісні, але польські з надписями „dzieło zakonnika towarzystwa Jezusowego“, правда також, що видавець наведених двох писань Іван Моравський був єзуїтом²⁾, як єзуїтом був і якійсь Іван Вольський³⁾, одначе говорити про їх тожсамість з авторами богогласникових пісень нема ніяких даних. Зрештою вірші з акростихами обох сих віршеписців появляють ся у співаньках розмірно пізно (в найстарших співаньках їх нема), а польські жерела не говорять нічого про їх віршеву діяльність.

З виших авторів богогласникових пісень є у співаньку Івана Пашковського по одній вірші Бардинського (властиво Бардиского) й Івана Гешвицького. На другій до половини захованій картці співанька в теперішнім стані є в часті заховані сі строфи богогласникової пісні Западнєцькому св. Миколаєви з початком „Море тя чудесы“, які відповідають чотвором останнім строфам богогласникового тексту сеї вірші. У співаньку дають

¹⁾ Мировичъ, ор. cit. ст. 54.

²⁾ Józef Brown, Biblioteka pisarzy asystencyi polskiej Towarzystwa Jezusowego, Poznań, 1862, ст. 284—287. Походив з північної Галичини. До єзуїтів вступив в 18 р. життя 1651 р. Був професором філософії, математики й теології й на поручення польського короля Івана III мав диспути з православними. Вичислено тут 26 його писань. Умер 1700 р.

³⁾ Тамже, ст. 427. Уродив ся також на українській землі Умер 1729 р.

вони кінець акростиха ...нські. З початку вірші є у „Богогласнику“ ще п'ять строф. З віршенписців, що їх вірші досі не відомі в „Богогласнику“, є тут плоди пера згадуваного вже Медвцького, автора пісні на тему сирітської долі Е. Леввцького, далі Костецького й Васіяна Бро...

Вірша Е. Леввцького св. Михайлові „Архистратигъ умнихъ силъ воевода“ з подвійним акростихом, надрукована в замітках „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ (стор. 42—43), не одинока пам'ятка його віршовання. У співавнику бібліотеки Оссоліньских ч. 3586 є така пісня св. Миколаєви (№ 25, 56—6а):

1 Анггелъ хорп воспѣвайте¹⁾,
Людіє, днес пред им грайте.
Николая велегласно,
Чудотворца, о, прекрасно
5 Пѣс(н)ми почтѣте.
Во снѣ цару изявляет,
Евладію возвѣщает
Невинные испустити
И мечъ страшній отдалити,
10 Бога хвалити.
Ками пѣс(н)ми тя днес, отче,
Все похвалим, чудотворче?
Хрестыяне утѣшает
И чудеса изявляетъ
15 Во мирѣ преславно.
Тв Арію обличилес
И в ланиту ударилесъ,
(Николає), отче святыи,

От тя Арія трекляти
20 Срамоту прийм(ует).
Отче, отцем предизбранне,
Церквам стров(телю данный),
О(т) потоцу избавляетъ
И до неба проважает
25 Вѣрующих ему.
Рачся за нами ставити
Къ Богу, отче, (збавити)
От противныхъ всѣхъ нас страни,
Пожаждъ помощь во день брані,
30 Да не погибнем.
Егда схочетъ Богъ судити
И по дѣломъ всѣмъ платити,
Тогда бисмо в небѣ жили,
Его сполне все хвалили
35 Во вѣк вѣка со святыми.
[Finis.]

¹⁾ Відміни тексту в № 11 (30аб) такі: 1. возиграйте. 2. Все людыє, воспѣвати. 3. велыгласно. 4. и прекрасно. 5. Пѣсньмы почтѣм. 7. Авлавѣю. 8. Невывиня. 11. Кѣымы пѣсньмы... отчы. 12. чудотворчы. 13. Хрестыяны утѣшай. 14. Чудеса изявляй. 15. В мирѣхъ днесъ. 16. обличылысь. 17. ударылысь. 18. отчы. 19. О(т) тя Арія проклятыи. 20. Сромоту встрымує. 21. Отцемъ отче предизбраный. 22. строитылю. 23. изявляитъ. 24. впроваждаетъ. 25. тебѣ. 26. Рачъ за нами статы. 27. Бога Отца ублагаты. 29. в день браны. 30. рохубнум люѣ. 31. схочет. 34. споломъ. 35. На вѣки вѣков(м)ъ.

Як звучать прізвище Васіяна Бро..., може відкриве який свіжий співаник. Його „Цѣсн на Преображеніе Господне“ ріжнять ся навіть розміром від тексту, надрукованого в „Угроськихъ духовнихъ віршахъ“ В. Гнатюка (ст. 186 - 87). Текст співаника Ів. Пашковського отсей:

Великимъ гласомъ и ужасомъ днес, Давиде, викричай,
Мову свою южь давною з радостію поетгорай.

Өтаворъ, Ермонъ о имени,
З твоей пресвятой пламени
Гойне возрадуемся.

А гдежь твои древнии гусли, днес на нихъ нинѣ заграй,
Хоч старими, лезъ святими арфами провозглашай.

Гдися глаголъ твой сполняеть,
Правдою ся називаеть
Вѣмъ будучи явственно.

Сионскую любъ святую, гору Өтаворъ славную
Преждаеть (!), виввшаеть от Бога днес даную,

Котрий на ню виступивши
И на ней ся вѣцаривши,
Днес преобразуется.

Истину тежь непремѣну Өтаворъ вѣмъ показуеть,
С фѣгурою тае(м)мною самъ ся южь презентуеть.

Правда теперь тривумфуеть,
Богъ, котрий ся показуеть
Днес на Фтаворской горѣ.

А на бокахъ на облакахъ со Мойсеомъ Ілвй,
Где страшливий, прорасклевий (!) свѣтъ с небесе восия

Петръ, Іакозь под святою
Со Іоаном(м)ъ горою
От ясности упали.

Бо гдизъ лице яко слонце от ясности сияло,
Жвющаго, будущаго Бога в тѣлѣ вказало,

Же яснѣйше Богъ сияеть,
Слонце весь свѣтъ просвѣщаеть,
Тилко же плоть закрвло.

Ризи свои найбѣлѣйшѣ ясни показует,
Бозтва своего предвѣчнаго хвалу нам презентует

И невинность гербъ свой маєт,
Ясностю ся заставляет,
Котрый долго тримаєть.

О святая найяснѣйша горо, гдѣж ты обибралъ,
Бо (з) своими угодными на тебѣ ся показалъ.
Годно би ты небом звати,
Поневажес годна мати
Бога на своем тронѣ.

XVII.

Сам власник співанка, про який отсе була мова, полишив у нїм ледви три виразні слїди своєї віршенної штуки. Дня 10 вересня 1764 р. написав віршу в честь св. Миколая „Помрачнїє часи, днес ся вясняйте“ (З культурного житя України XVII—XVIII вв., ст. 44—45). Дня 2 сїчня, здаєть ся, 1766 р. зложив віршу на Богоявленне „Іерей днесъ зъ крестомъ градеть“ (З культур. житя, ст. 45—46). З світських писань певна є його пісня, написана 1764 р. „Покижъ думати, Боже, дай знати“ (З культур. житя, ст. 58—59). З записок у співанку довідуємо ся, що був „бакаларом предградским“ і певно пізнійше вже мшкковицьким парохом правдоподібно в Тернопільщині. Писав вірші й за часів львівського єпископа Білянського.¹⁾ Про щастє для нього просить св. Миколая у закінченню отсеї пісні (№ 3, 44а - 47а):

1 Chwałę ty choszczu wozdaty,
Sohłasno pisan zaspivaty,
Archiereie, pastyru dobry²⁾
Słowesnych owec, iesteś wyborny.
5 My k tebi smyrenno wsy przybihaiem
Y so szezamy tia upraszaiem,
Zastupy, sochrany
Ot zła chrystyiany,
Nykołaie.

¹⁾ Поставленне Петра Білянського на львівського єпископа відбуло ся 12 вересня 1781 р. у львівській святоюрській церкві.

²⁾ Відмини тексту співанка № 21 (1296—1316) такі: 3. добрій. 4. словесніхъ овецъ тиє єстъ вѣборній. 5. къ тебѣ усердно. 9. Ніколає. 10. мірлікійській. 11. Тиє єсть. . міркій. 12. Радость...

10 Ierarcho myrlykiyski,
Tyś utiszytel myrski,
Radość szeziaszczych, nahich odeżda,
Wo bidach y skorbech iesteś nadeżda.
Otwerzy dweri myłoserdnyia,
15 Uprosy wicznaho spasenya
Wo Troycy sławymaho
Boha iedynaho
Dla nas hrisznych.

Prawyło wiry, krotosty,
20 Zhasyleś newirnych zlosty,
Ariia luta y bezumnaho
Werhl iesy dobre posramlennaho,
Ohnenna słowesa ypuszczaia,
Sawelyia pod nohy sokruszaia,
25 W Nykiei so otcy,
Kłaniaty sia Troycy
Nauczyleś.

Anhełom sobesidnycze,
Prewelykiy czudotworcze,
30 Zwizda preswitlych, w noszczy błudiaszczych,
Wsich oswiszczaiesz wirno molaszczych,
Na zemły, po moru sposobstwuiesz,
Nawalnost szatańsku prohanaiesz,
O swityło neba,
35 O radosty myra,
Nykołaie.

Szafuiesz złatom prymnohim
Trem diwan y wsim ubohim.
Ne dopuskaiesz brak skwerny znaty
40 Y wspomahaiesz, otcze preświaty.
O predywnaia radost iest starcu,
Triech diw z płoty rozdennu otcu,

нагихъ. 13. В бѣдахъ. 14. Отвори двери милосердія. 15. спасенія.
16. Въ Тройци. 21. Арію. 22. долу посрамленнаго. 23. испущаяй.
24. Савелію... скрушаяй. 25. В Нікен. 30. Звѣздо. 32. и мору соб-
ствуешн. 33. Навалность шатанску. 34. небу. 35. радосте міру.
36. Ніколае. 37. прмногимъ. 38. убогимъ. 39. скверній. 40. пре-

- Już wsich wraz winuiesz,
Czystość zachowuiesz
45 Neskwarnuju.
- Kormytel iesteś alczuszczych,
Utiszenie płaczuszczych,
Bolaszczych wraczu, czudes ystocznyk,
Syrotam, wdowam iesteś pomosznyk,
50 Mładęcew krotki nakazatelu,
Starych, nedużnych ukripytelu,
Ruku nam podaiesz,
Ot bid zastupaiesz,
Nykolaie.
- 55 Ohnia, trusa, mecza, hlada,
Wsiakaho yzbawy wreda,
Blahay za nami Chrysta raspiata,
Kotraia myłość iest neponiata,
Usłyszy nas molaszczych sia tebi,
60 Bysmo mohły so Chrystom zyty wo nebi,
O wseblahi otcze,
Tepły zastupnycze
Nykolaie.
- Wostok, juh, zapad y siwer
65 Czudes twoich już iest wiren
W branech, w powitrach y w nahłoy smerty,
W tuhach smertelnych ne daś umerty,
Pomahay nam, uhodnycze Boży,
Y sochraniay ot myrskich miateży,
70 Jako mužey tryiech
W temnycy sidiaszczych
Yzbawyleś.

святій. 42. с плоти рожевна. 43. Вразъ всѣхъ южъ. 44. Чистост.
46. алчущимъ. 47. Утѣшеніе прачущихъ (sic). 49. помощникъ.
50. Младенцемъ кроткій. 51. Старимъ, недужнимъ. 52. Руку всѣмъ.
54. Николае. 57. нами. 48. Котраго милость. 59. Услиши моля-
щихъ ся. 60. съ Христомъ жити в небѣ. 61. всеблагій. 62—63.
Скорій помощниче Николае. 67. Въ грѣгахъ (!).. не даешъ вмерти.
68. Божій. 69. мірсквхъ. 70. триехъ. 73. Николае. 74. Сердце тя,

Swiatytelu Nykolaie,
Serce, myśl moja tia znaie,
75 Ze skory iesteś w prozbach pomosznyk,
Ne otchodyt wsiak ot tebe toszczyk.
Pohody nepryiatelem jazyki,
A nam prawowirnym władyki
Dažd rychło doždaty,
80 W myri ohladaty
Szczasływe wsim.

Кумы похвалнымы wincy
My k tebi wospoiem piwcy,
Raduy sia, otcze, pastyrem hlawo,
85 Iereyskaho czyna pochwało.
Uprosy u Boha Bielańskomu
Petru, pastyru chrystyiańskomu,
W szczastiu wik prożyty,
Wrahow potłumyty
Pod nohi wsich.

З нагоди посвячення Петра Білянського на львівського єпископа зложив Іван Пашковський віршу св. Миколаєви (№ 21, 130a—131a):

Хто патрона потребуєт,
Нехай вѣрне приступуєт
Въ храмъ святаго Николая, знайдеть благая.
Онъ разуму научаєт,
На путь правій наставляєт,
Во глубинахъ и въ бистринахъ руку подаєт.
Но молися умилно,
Вилій слези всесило;
Що схощешъ одебрати,
Готовъ ти будетъ дати.

мисль моя знає. 75. Же скорій. 77. неприятель. 78. правовѣрнаго владыки. 79. Даждь скоро. 80. Въ мітрі. 82. Кіми похвалними. 85. Іерарскаго. 86—87. Упроси у Бога Левѣцкму¹⁾ пастиру христіанскому. 89. Враговъ покорити. 90. ноги.

¹⁾ Вільне місце на імя; очевидно, переписчик не знав, яке імя Левицького.

Онъ лкуетъ и царствуетъ въ небѣ со святителн.
Помилуй мя, Ніколае,
Гдижъ ты мнръ весь прославляе
И я бѣднй, непремѣннй твой вѣрнй слуга.
Дажь ми всегда памятан,
Бн Бога не обржати,
Притѣваю, испрашаю ты яко мога.
Чудесъ много преллялесь
И теерь не престалесь,
Гдижъ ты кто уирашае,
Рихло помощь дознае,
Ижъ въ хоробахъ и въ жалобахъ, въ смуткахъ потѣшаешъ всѣхъ.
Алщущихъ насъ всѣхъ укрѣпи,
Въ бранехъ, въ скорбехъ вразъ посѣти,
Превеликй чудотворче, пастыру добрй.
От нагости и напасти,
От напрасной всегда смерти
Оборони и свободы, отче пресвятй.
На колѣна впадаемъ,
Помощи твоей желаемъ,
В день и в ноци просяще,
Со слезами моляще
В той святинѣ всегда, нинѣ и въ каждой годинѣ.
Шатанскія навалности,
Отганяй ихъ от насъ злости
Непремѣнно, вожделѣнно в каждой годинѣ.
Негодня молби моя
Присялаю в руцѣ твои,
Хотяще ты ублагати яко сынъ блуднй.
Прйми мя заблужденна,
Очисти зло и скверна,
В тебѣ надежда моя,
Токмо нехъ ласка твоя
Очищаетъ, просвѣщаетъ въ мирѣ многогрѣшнаго.
Ко Господу помолися,
За нами тежъ причинися,
Печаль в радость нынѣ в сладость вскорѣ премѣни.
Ко пренайсвятѣйшой Дѣвѣ,
Пренайласкавшой Маріи,

Та єдина свого Сына рихло умолитъ.
Вразъ с тобсю, Царица,
Благайтежъ Бога Отца,
Бвсмо в мврѣ прожиль,
Тронъ его вси хвалили,
Що години вѣрнии сини прагнемъ вси умилно днесъ.
О глубина той щедроти,
Незмѣрна святость цноти
Яко жрудла необлудна нань изливаєшъ.
Слабихъ, хромихъ подвншаешъ,
Младимъ память, разумъ даешъ,
Неправедна брака скверна всѣмъ забраняешъ.
Даешъ злато дѣвицамъ,
Тремъ несквернымъ агницамъ,
Якъ отецъ ихъ вѣнуешъ
И чистость захоуешъ,
Путь временній, превнборній показуешъ сиротамъ.
В лѣто року тисячнаго
(Сѣмъ сотъ вѣсѣмъдесятаго¹⁾)
Щедротами, молитвами святыи²⁾ Николай
Пастиря намъ поставляєть,
.³⁾ оглашаетъ
В мѣстѣ Львовѣ катедровѣ въ церкви достойно.
Когноменумъ (Бѣлянскій)³⁾,
Пастиръ каеолическій,
Нехъ пануе дознойне (sic)
Вѣкъ щаслеве коханній,
Всеусилно, вождельнно жиче твой вѣрній слуга.
Скиптръ, жезлъ метрополѣтанск(і)й
Презентуєть хїондзъ (Бѣлянскій)³⁾
Въ рукахъ славно в мѣтрѣ явно на главѣ святой.
Южъ дѣвствуєть, триумфуетъ,
Желающихъ посвящуєть
Въ мѣтрѣ зѣло и всецѣло при вгодности той.
Даждь, святій Николає,

¹⁾ В рукоп. осмсот, а далі лишене чисте місце. Доповнення
з иншого свѣдѣннѣка.

²⁾ В рукоп. стїшій.

³⁾ В рукоп. чисте місце.

Яко онъ тя спрашае,
Би могль спокойне жити,
А потомъ въ небѣ бѣги¹⁾
И ми просимъ, да относимъ ласки твоей на вѣки.

З кінця XVIII до початку XIX стол. походить одна його вірша на Великдень. Цікава вона не тільки апокріфічним мотивом входу Хрвста до пекла, але й ввіразним натяком, що в часі грози з боку Наполеона йому ходило передусім о спокій на Поділю. Видно се з закінчення отього тексту (№ 21, 726 — 736):

Істинно Давидъ ѱалміста
Проповѣдъ своима уста.
Во вечеръ плачъ бысть, заутра радість,
Дозналисмо вси днесъ тую сладость.
Недавно ляментя отягченни,
А теперъ радости наплененія,
Гди Христосъ от гроба,
Панъ, наша оздоба,
Днесъ воскресе.

Поклонѣмся воскресшему
Христу, Царевн нашему.
Той смерть упразднѣвъ, насъ воѣхъ ввеселѣвъ,
Адама, праотцевъ из тмы вибавилъ,
Врата мѣдяная вся сокрушилъ,
Смокъ пекелній барзо ся засмутилъ.
І ми вси людіе
Днесъ воскресеніе
Праздуємо.

Аще утѣха на землѣ,
А в небѣ далеко вел'ми.
Гори и холми, моря, играйте,
Звѣріе и вси вразъ викрикайте.
Ото Кроль над крол'ми триумфуесть,
Правовѣрнымъ всѣмъ небо даруесть.
Архангелн грают,
Хори вразъ спѣвають:
Христосъ воскресъ.

¹⁾ В рукоп. жижи.

Шибкая шицы, пернати,
Орлы (з) своими шташаты,
Возлѣтайте вси южъ под небеса
И прославѣте преднѣ чудеси.
Южъ солнце Христосъ взійшолъ от гроба,
Свѣтъ Пречистой Панны, наша оздоба.

Царіе, людіе,
Князы и судіе,
Радуйтесея.

Кавнѣ уби своего брата,
Горка ему бысть заплата.
А вы, жидове, чѣмъ не познали,
Творца своего кровъ проливали?
О, заслѣпленій народъ ужасенъ,
Копіемъ болю пробилю Христу страшенъ.

Будете на вѣки.
За тое горѣти
В пеклѣ страшном.

О Христе, з гроба вступилесь,
Деять хоровъ опустивлесь,
Котріе служатъ тебѣ пред вѣки,
Вразъ вихваляютъ со человекъ
Съ нами, бо неложно обѣщался,
Длятого на крестѣ распяти дался.

Ахъ, невимовная
Радость предивная
Христосъ ко намъ.

В субботу рано во преди
Прійшли жидове до ради.
Рекутъ Пилату: архіерее,
Книжници и вси вразъ фарісее,
Абы кустодию гробъ запечаталъ,
Жебъ Христа з ученыкъ котрій не укралъ.

Христосъ от гроба всталъ,
Печати не рушалъ,
Воскресъ славно.

Скиптри цесареви
И держави Францѣшкови

Даждь щасливіе в каждой годнѣ
И военіе (sic) всегда от нинѣ,
Нехай французскій народъ рѣдаеть,
В Подоля нѣгди не заглядаеть.

А ми заспѣваймо,
Честь Богу отдаймо:
Христось воскресь.

Пісня Івана Пашковського св. Миколаєви „Хвалу ти хощу воздати“ ввійшла щойно в львівське видання „Богогласника“. В почаївських виданнях є дві інші його вірші: на Великдень „Ісусь днесь от гроба встаеть“ і вірша про муки в чистилищі „Помяните, помолитесь ко Господу дати свободу“. Популярна в галицькій Україні різдвяна пісня „Херувими святъ“, друкована часто по збірничках коляд і духовних вірш, се рівнож твір Івана Пашковського. Вистарчить у текстї, надрукованім проф. Грушевським межі „Кількома духовними віршами з Галичини“, поправити перше слово другої строфи на „иже“ й переставити третю і четверту строфу, щоб одержати доказ сього ствердження.¹⁾

XVIII.

Нераз досї була згадка за співанк № 9. Є тут і пісня Олександра Падальського й вірші Іллі Бачинського, Романа Корецького, Василя Пашковського й інші вірші на тему сврїтєської долї і народні піснї. З богогласникових текстів являють ся у нїм вірші Івана Гешвицького, Семена Пясецького, Йосифа Ревтє(ького) й Евстафія. Вірша останнього, перероблена в „Богогласнику“, має тут отсей вид (30а—31б):

Елеонъ гора нинѣ свѣтит(с)я,
Богъ бо от нея днес вознесетя.
Аггели слѣжаху,
Апостоли зряху
Возносима Христа Бога на небеса.

Вознесся Христось днес на небеса
И Утѣшителя послетъ от Отца

¹⁾ Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, т. XIV, Misc. ст. 6—8.

Своимъ учеником
И веѣмъ ч(е)ловѣкомъ,
Вѣрующимъ въ него бѣти Сына Божія.
Свѣтли ты облакъ подъять, Іисусе,
Не остави насъ сирими, Спасе,
Но послѣ святаго
Намъ Духа твоего,
От Отца исходящаго.
Тебѣ, о Царю, служатъ ангели,
Умилно на тя зрятъ апостоли
И Матеръ Царице,
Слѣчная Дѣвице,
Отдаеть сама себе яко сыну.
Апостоломъ Спасъ повелѣваетъ,
Во Иерусалим ити кажетъ
И тамъ параклита
Обѣщаетъ свята,
Посл(в)етъ ученикомъ его во радость имъ.
Фестъ знаменитый свѣтло празнуймо¹⁾,
Духа святаго вси ожадаймо (sic),
Который насъ петѣшитъ,
От бѣдъ избавитъ,
Иже подасть жити в мирѣ немятежно.
Іисусе Цару, првзри на люди,
Молитви нашей милостивъ буди,
Услиши, помилуй,
Где жати намъ даруй,
Твоя сохраняющая заповѣди.
Избави глада и огня и меча,
Тебе благаеть (sic), своего Творца,
О Христе, всѣхъ Цару,
Тое намъ всѣмъ даруй,
Би ты вину вихваляти во вѣкѣ вѣк(а).

Збільшує співання і число акростихових віршенисців ще одним. Відразу видно, що в отсій псалмі поцесований акростих Георгія (116—13а):

¹⁾ В рукоп. празнуємо.

Гей, доколѣ несчастливый во свѣтѣ живу,
 Призри, Боже, з високо(о)ти, я к тебѣ зову.
 В день и в ноци, Волѣни мя воскорѣ
 Без помощи, Понудятъ,
 Утонулѣемъ в морѣ, Приводятъ.

Если такъ мя породила мати на сей свѣтѣ,
 Горко¹⁾ будетъ мнѣ воздати за дѣла моя отвѣтъ.
 Дѣла, мисли На душу едину
 Вся зависли, Уважай,
 Во остатню годину. Памятай.

Окаяный челсвѣче, чему не дрижишь.
 Нѣди на смерть не спамятаешъ, тол'ко в марностехъ зришь.
 Улѣтуйся,²⁾
 Измилуйся, Покутуй,
 Перестань грѣшити, Не жертуй.

Радъ бисъ потомъ (от)отдати вся скарби своя³⁾,
 Скоро зажмуришь⁴⁾ своя очи, то вся не твоя.
 Бо г(е)гмановъ Де же нхъ оздоба?
 И всѣхъ пановъ Пропадетъ,
 Смерть беретъ до гроба. Зогнетъ.

(Гей), уважъ, кажъдый челсвѣче, якъ въ морѣ пѣсокъ,
 Продолжь, Боже, челсвѣку еще явий рокъ.
 Дѣво, Мати У своего Свна
 Благодати, Якъ мати
 Буди намъ умоленна Дитяти.

И приятель мя не заступитъ анѣ мощный градъ,
 Червий тѣломъ накормитъ ся, а душа пойдетъ во адъ.
 Бо до церкви Якъ на панщину гонятъ.
 Спятъ якъ мертвѣ. Глаголютъ,
 Хочъ якъ звони дзвонятъ, Не чуютъ.

Измилуйся, Боже Отче, твораи чудеса,
 Приими духъ мой в руцѣ свои к себѣ на небеса.
 Тебѣ хвала За вся челсвѣки,
 И держава Боже мой,
 Да будетъ на вѣки Творче мой.

1) В рукоп. гроко. 2) Пропущенный рядок.

3) В рукоп. своя скарби. 4) В рукоп. жамуришь.

У співанику, з якого навів я пісню про сирітську долю „Бѣдажъ мнѣ на чужбнѣ“, є також пам'ятка віршенисної штуки сього автора. Се вірша в честь св. Параскевії. Тут заховав ся акростих у цілости:

1 Горн, сладость вскапайте,	Не щадѣте лице красно,
Вси людие, возиграйте.	Бо ругаетъ,
Се дѣва Параскева,	Называетъ
Возлюбленица ¹⁾ Христова,	Идоломъ Бога.
5 Гонителя,	30 Кая тривога
Мучи(теля)	Поражаетъ,
Посрами крѣпко,	Облываетъ
Идола прудко	Тебе, невѣста?
Изметають.	Разсмотри себѣ, о панно,
10 Ожыдають.	35 Геомонъ рече явно,
Зримъ святыю Тройцу.	Богомъ моимъ поклонися,
Едивъ Богъ есть во Тройци,	Лютыхъ мукъ ужаснися,
Котораго пророци	Бо жалѣю,
Прежде рождества Христова,	Же имѣю
15 Я умрѣти зань готова,	40 Власть надъ тобою,
Возвѣстиша	Пойди со мною
И сломиша	До божниці,
Вражню силу,	Где дѣвици
Всѣмъ не(ви)диму.	Богомъ честь дають.
20 Во темъниці	45 Глава твоя безумна,
Ангелица ²⁾	Словеса ³⁾ твоя студна.
Зримъ Параскеву.	И ти Христу поклонися,
О твердий Адаманте,	На мя все не ярися.
Жили я бичми въдаряйте,	Я Христова
25 Сѣдѣте, жѣте (?) напрасно,	50 Параскева,

²⁾ В рукоц. Английцѣй.

³⁾ В рук. словесѣй.

¹⁾ Відміни тексту співаника, свіжо присланого до бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка, описаного далі під ч. 27, такі: 4. Возлюбленица. 8. Идоловъ. 12. есть Богъ. 13. Которого. 19. Тѣмъ неунилу. 20. И в. 21—22. Во апостолскомъ лицѣ Параскеву. 24. Жили и бичми ударайте. 25. Сѣдѣте кнами напрасно. 26. лица красна. 29. Идола. 33. Мене. 35. И Геомонъ рече к ней. 37. Лютой муки. 45. безумная. 46. Слава твоя студная. 47. помо-

Тя не ствждуся,
Мувъ не убоюся,
Бо возметъ мя
И въведетъ мя
55 В черътогъ ко себѣ.
И Инъдію сооружите,
Рече: вѣрѣтко стружите.
Мучители предстояху
И свѣщами ребра паляху
60 И нещадно,
Лечъ израднo
Мечъ изостриша,
Кровъ испус(тв)ша.
Несрамотно,

65 Лечъ охотно
Кресту пострада.
И насъ, дѣво, воспрійми,
Со мудрими дѣвами
Память твою прослави.
70 От Агаранъ ратовати,
А въ часъ смеръти
Дажъдъ намъ стерѣти
Демоновъ смѣло.
Молимъ тя зѣло:
75 Прийми сне
Моление,
Параскевне.

XIX.

Жаль, що досі не віднайдений інтересний співаннє Дмитра Левковського в крилошанській бібліотекі у Перемишлї. Поки що знаємо про нього се, що зазначив в своїй описи Антїн Петрушевич. Уродив ся Левковський 26 жовтня 1759 р. Подорожував по Росїї, Польщі, Нїмеччанї й Угорщинї. В 1777 р. перебував в Барі на Поділю, в 1787 був в Рихвалтї в західній Галичанї, в монастирї св. Онуфрїя у Смилянщинї, а 12 липня у Квїві. Умер 1821 р. в червні в дрогобицькїм василїанськїм монастирї.

Лишив збірку духовних вірш „Начало съ Богомъ Пѣсней на праздники Господскїя, Богородичныя и Святыхъ, списанныя чрезъ Дмитрїя Левковскаго 1777—1787“. В передмовї до збірника зазначив Левковський, що списанї віршї „въ градѣ Львовѣ, (від) бывшаго тотъ часъ аудитора фѣлософїи р. б. 1783 и на рожныхъ мѣсяцяхъ zostaючого“. ¹⁾ З акростивів відчитав Петрушевич імена отсих віршенисцїв у збірнику: Бардїйського,

лися. 51. Мувъ не боюся 52. Тя не боюся. 53. Онъ взметъ мя. 54. Воведетъ мя. 55. В чертогъ ко Христу. 58. Спекулятори предстаху. 59. Свѣщами... оналяху. 66. Ко Христу (sic). 71. И в день. 73. Муриновъ. 74. Молимся.

¹⁾ А. Петрушевич, Сводная галичско русская лѣтопись (XVIII в) ч. II, ст. 163.

Івана Вольського (з датою 1759), Дуйковського, Стефана Дяченка, Дмитра Левковського, Мاستборського, Мвшковського, Івана Моравського, Олександра Падальського, Василя Пашковського, Семена Пясецького, Дмитра Рійницького, Свентовського, Василя Тарнавського й Якимовича.

Що тикаєть ся Дуйковського, вірша на Зелені свята з його акростихом досі не відома. З вірш самого Левковського не стрінули ся досі з його акростихами пісні: св. Йосифови Обручникови, св. Михайлови, на Покрову, Зачатє і Великдень (1788). Вірша Падальського має тут заголовок „Пѣсьнь о плачливомъ станѣ нищаго студента“. Не відомі також досі ніякі різдвяні пісні Василя Тарнавського; а були рівнож у співавтору Левковського, як і невідома пісня св. Іванови Богослову Якимовича. З вищої замітки Петрушевича виходить, що у співавтору були вірші і „ерея Пашковського“¹⁾, отже Івана.

Співавтор, описаний Петрушевичем, не є одиноким документом залюбовання Левковського до старої вірші і пісні. Один з збвращів пісень для відомого видання Якова Головацького Олександр Павлович, приходський священник під Карпатами на Угорщині в селі Біловежа прятівської єпархії, пивзав між вищим (цвтую з рукописи між паперами Як. Головацького в бібліотеці „Народного Дому“ у Львові): „Теперь посылаю, что у мене находится, стародавний пѣсенякъ руско-польскій и латинскій Левковского поэта пзъ 1759 года“...

З акростихами Левковського є в „Богогласнику“ отсі вірші: св. Йоакимови й Анні „Днесь торжествуемъ вси празднующе“, св. Параскеві „Любовію и со страхомъ вси днесь прибѣгаймо“, св. Дмитрію „Ликуй днесь весело, Греція“, св. Космі й Даміянови „Люту бывшу гоненію от Діоклетіяна“ й св. Петрови й Павлови „Днесь вси христіяне радостно ликуютъ“. Можливо, що Левковському треба приписати пісні: на Покрову „Лучи благодати“ й на Зачатє „Днесь от корене Іессеова“.

У вірші св. Йоакимови й Анні виводить Левковський Йоакима з покоління Юдь, а Анну з покоління Лезі. Обое старі, бездітні приносять раз у свято жертву. Одначе

¹⁾ А. Петрушевич, Сводная галичско-русская лѣтопись (XVIII в.), ч. I, ст. 211.

Разгнѣванъ зѣло о неплодствіи
Архіерей рекль къ нимъ въ безчестіи:
Не достойни суть офѣри сія
Безчадныхъ вини ради грѣховныя.

Пригноблений вийшов з святині засоромлений Йоаким, засу-
мував тяжко, пішов у пустиню, постив там і молив ся. Анна
гірко плакала в саді. Тоді зявив ся ангел, заповів її зачате
довьки і велів назвати її Марією. Зачувши сю вість, Йоаким

Отиде въ церковь, отложивъ тугу.

Там застав „свою супругу“ й дякував Богу. Подане в пісні
і число літ Йоакима й Анни:

Іоакимъ святъ бѣше осмдесять,
Анна праведна бѣше седмдесять
Лѣтъ всѣхъ житія и духъ предаша,
Во веселіи Господу предсташа.

З якими змінами ввійшли вірші Левковського до „Бого-
гласника“, не маю матеріялів сказати щось у сій справі. Здаєть
ся, стрінула їх доля інших вірш.

Богогласникової пісні „Ісусе прелюбезный, сердцу сла-
досте“ не можна вважати писанням Дмитра Левковського, бо
вона приходить уже у співаню Ундольського ч. 900 з запис-
кою 1754 р.¹⁾ В „Богогласникъ“ увійшла пісня з невеличкими
змінами, доказом чого текст співанка колекції Ант. Петру-
шевича ч. 181:

1 Ісусе мой прелюбезній, сердцу сладосте,
Едина в скорбехъ утѣха, моя радости.²⁾

Рци души моеї: твое есмъ азъ спасение,
Очищение грѣховъ, въ раѣ вселение.

5 Мнѣ же тебѣ Богу благо есть пр(и)леплятися,
От тебе³⁾ милосердия намъ надѣятися.

Някто же мнѣ в моихъ бѣдахъ грѣшному поможе,
Аще не ты, о всеблагн Ісусе Боже.

1) В. Н. Пететцъ, Новые труды по источниковѣдѣнію
древне-русской литературы и палеографіи (київські „Университет-
скія Извѣстія“, 1911, № 11, ст. 79 і 82).

3) В рукоп. 1 в тебе.

2) Варіант співанка колекції Петрушевича ч. 357 має такі
відміни: 2. во скорбех утѣхи моеї радости. 3. душе моя, твоей есм.
4. И очищеніе грѣхов моих, в рай. 5. благо прилѣплятися. 6. А от...

- Хотѣане мнѣ единому с тобою бити,
10 Даждь мнѣ тебе, Христе, всегда имѣти.
Изволь во мнѣ обитати, благъ явлейся,
Мною грѣшнимъ, недостойнимъ не вознушайся.
Исчезе во болѣзни животъ мой без тебе Господа,
Ти мнѣ крѣпость и здравие, ти слава многа.
15 Радуюся азъ о тебѣ и веселюся
И тобою во вся вѣки, Боже мой, хвалюся.

3 акростихом „Димитри“ сгрічаєть ся у співанику № 22 (25а—27а) така „пѣснь о смерти“:

Душе, не знаєшь, кому ся достанєшь
И в день остатный с тѣлом ся ростанєшь.
Тѣло будєть въ гробѣ робаство¹⁾ точити,
А ти будєшь в чвсцу муки те(р)пѣты.
И отецъ и мати южъ тя не откупятъ,
Братъ, сестра родна в злом разѣ отступятъ,
Плачъ, душе, тепєрь и ридай до зѣла,
Жєсь чрєзь грѣхи свои Бога образила.
Марности свѣта, душе, угаждала,
А о покутѣ не памятала.
Была бисъ тепєрь часъ вол'ній имѣла
И таковой муки тяжкой не терпѣла.
Имѣлась, душе, власть бол'шу якъ тѣло,
На щєсъ позволила робити зле дѣло?
Алєсь, душе, съ тѣломъ посполу гуляла,
А о грѣхахъ своихъ не памятала.
Тогдасъ, душе, с тѣломъ одну раду мѣла,
Брата и сестру ненавидѣла.

милосердія надѣятися. 8. о преблагій. Стрїчки 9—10 й 11—12 переставленї. 9. Хотѣнія мнѣ единому. 10. тебе Христа в сердцу. 11. благъ мнѣ являйсѣ. 12. не возмушайся. 13—14. vacant.

Вїдмїви тексту уривка співаника, описаного під № 26 (14а):
5. благо прилѣплятисѣ. 6. милосердія надѣятисѣ. 7. И ктожъ.
8. о преблаже. 9. бути. 10. мнѣ, Христе, в сердцу всегда. 11.
Извєль... благъ мнѣ являйсѣ. 13. Ищеже (sic) в болѣзни. 14. здра-
вие и слава моя. 15. Радуйся (sic). 16. вѣки веселюся.

¹⁾ В рукоп. робатсво.

Сиротамъ, старцемъ ал'мужни не дала,
Якъ ишовъ убогій, брами замккала.

Размишляти було, душе, о грѣхахъ,
А не о гуляню, о жартахъ и смѣхахъ.
Была бисъ теперь часть имѣла
И таковой мукѣ не терпѣла.

Измили(и)ся, Отче Сотворителю,
Душъ хрїстіянскіхъ откупителю.
Прїйми мя едну якъ заблудшее овча,
Жемъ ты образила своего Творца.

З самого імени рівнож відомий акростиховий віршеписець, що його богогласникова вірша на Благовіщення „Взбранная Дѣво Мати“ має такий вид у співанику № 21 (42а—43а):

Возбранной Дѣво Маты,
Пучину (sic) благодати,
Наполнена радости
От небесной сладости.
Радуйся, всѣхъ Царице,
Пречистая Владычице
Неба и земли.

Емпѣрейская главо,
Авнейская похвало,
Глубыно незмѣрна,
По всемъ мїрѣ славна.
Радуйся, листовице,
Блудящимъ помощнице,
Мати всѣхъ Царя.

Нескверная Маріе,
Тебе славятъ царіе,
Ковчеже позлащеній,
Кноте одушевленій.
Радуйся, забавленіе,
Бѣсовъ темныхъ вызъ паденіе
Во всякой вещи.

Еже тайна открыся,
Сынъ Божій воплотися.

Ко ней благовѣсти рекъ
Архистратигъ человекъ:
Радуйся, игралище,
Царево сѣдалище
В небѣ на тронѣ.

Дѣва со страхомъ стоя,
Аггелъ ко ней глаголя:
В чревѣ зачнеши Сына
Нескверна и нетлѣнна.
Радуйся, обрадованная,
Тебѣ благодать данная
И вожделѣнна.

Избранная Царвце,
Свѣтлѣшшая над солнце,
Дѣвствующихъ похвало,
Падающихъ забрало.
Радуйся, злато чисто,
Дѣвице и невѣсто
Неневѣстная.

Кораблю водъ текущихъ,
Кивоте всѣхъ жаждущихъ,
Дворе овецъ словесныхъ,
Держасте силъ небесныхъ.

Радуйся, Богомати,
Ківоте благодати,
Господь съ тобою.
Тѣмъ ты видимъ явленну,
По всемъ мирѣ славьму.

Во вся дны во вѣкъ вѣкомъ
Буди помощь человѣкомъ.
Маріе, Дѣво чистая,
Радуйся, невѣсто
Неневѣстная.

З уваги, що первісні тексти можуть віддати деяку прислугу при означуванні авторської приналежності поодиноких вірш, не від річи буде й навести ось тут богогласникову пісню св. Іванови Золотоустому Мишковського з Хоценського співа-ника Левицьких (ст. 31—32):

Мысль и разум люцкій не до-
Іоана Златоуста, іже [стиже
Христа вѣрныхъ утверждаше,
Егда на престолѣ бѣше
Посажденный.

Извыклъ добръ в мирѣ сем ра-
[зума,
Быстрѣйшаго бо достиже ума,
Нижли мудрецъ Лваніе
Люб нижли Адраганіе,
Златоустый.

Шествоваше ко богомолю,
Искланяше низу свою выю,
Когда писаніе чтяше
И сіе истолковаше
Духновенно.

Ктож не почтет ту днес Іоана,
Еже мвтра на главу му данна?
И воскреснул в царском градѣ
Як грозно во виноградѣ
Златоустый.

О ктож не даст Іоану славы,
Дерзнувшему обличити явѣ

Злост Евдоѣи царици,
Юж восхитившой вдовици
Винограды?

Велегласно воздадѣм пѣніе
Іоану, когда нам житіе
Свое на взор выставяше,
Егда твердо ся постяше
Архіерей.

Симъ пѣніем почтем его зѣло,
Іже стражда нищих ради мило.
И притецѣм, да нас к себѣ
Всѣхъ воспріймет, зане в небѣ
Обитает.

Ко образу грѣшны притѣкаем
И в Полян'ской церкви упадаем.
Призри, призри, Іоане,
И ратуй насъ, пуки стане
Сего мира.

И тебѣ ся вручаем усилиѣ
И о то ты молимо умилѣ,
Быс пред Царем всего свѣта
Был предстател' до отвѣта
Нашых дѣлов.

З „Богогласника“ звісні дві пісні Василя Тарнавського: на Воведенне „Въ Соломоновой церкви явися“ і трьом святым „Торжественно воскликните“. З позабогогласникових текстів заховалася його пісня Туринецькому Ісусови (№ 8, 6а—76):

Tra Boha wysnaho
Isusa sladkaho
 Na pisci
Fundac(i)y nowoy
Wo cerkwy preswiato(y)
 W Turyni,
lak slonce syiaet,
Wirnych proswiszaiet
Tamo pry(c)hodiasezych,
O po(mo)sc prosiasezych
 S nebese.

Ach, wirny czlowecze,
Spasytel se recze
 Ko tebi:
Pryдите ko mni wszy (!)
Ymusci hriszy (!)
 Wo sebi.

Az wy upokoju,
Pacze sniha wbilu.
Sohriszych, tokmo rezy:
Miiu zal wo serczy,
 O Chryste.

Radosly ohodyt,
Kto tilko prychodyt
 Ko chramu,
Proszyt oborony,
O(d)daiet poklony
 Wsich Panu.
Pryemlet zdrawie
Y duszspaseni(e).
Potichy wo skorby
O(d)daiet za trudy
 Spasytel.

Naywyszye trony,
Sklaniayte korony
 Pod nozi

Czarstwuiusezych Czaru (!),
Czudesnomu Panu
 W obrazi.

Yze wam derzawy,
Pobidy na wrahy
Daruiet na potom,
Wo czarstwii swiatom
 Dast prestol.

Ahnec myra, hrichy
Wzemlay dla potichy
 Dusz wirnych,
Stoiit na prestoli
Iako wo Szyoni (!)
 Lucz switlych.

Smyraiet hniwlywych,
Podwyza linywych.
Smutnych potiszaiet,
Smyrnym sluchy daiet
 Za hrichy.

Woshwalim (!) wsy Pana,
Wospoymo osana
 Wo wysnych.

Dadim Bohu chwalu,
Ze nam wirnym slawu
 Na nyznich¹⁾,
Blahodat nowuiu,
Ykonu swatuiu,
W ney lask swoich skarby²⁾
Zamknul, da wo skorby
 Spomozet.

Spomozyz, o Pane,
Wiruujem, ze stane
 Lask twoich,
Iak kropel dozdewnych,
Na zemlu sp(u)szenych
 S chmar swoich.³⁾

¹⁾ В рукоп. zinych. ²⁾ В рукоп. skorby.

³⁾ В рукоп. s hmar swioch.

Bolsza myłost twoia,
Niz nebo y zemla,
O tuiu t(i)a proszym,
Sercze, ruci znoszym
Ko tebi.
Kazdy to przyznaiet,
Kto tilko o(d)aiet
Pokłony,
Ko ykoni swiatoy
Pry(c)hodyt so wsiakoy
Storony,
Ze za nahorodu
Bere o(c)hołodu,
Bo w kazdom złom razi

Iest pry tim obrazi
Poticha.
Isuse prescedry,
Na wsich myłoserdny
Zobyłno,
Na twar upadaiem,
Slezy wylywaiem
Umyłno.
Ratu(j) nas, o Chryste,
Daruy serce czyste,
Bezhrisno prozyty,
Potom w nebi byty
Na wyku.

XX.

Новий приченок до історії „Богогласника“ приносить уривок співанька¹⁾ з якого подана висше вірша Георгія. Маю на думці отсю „пѣсн' кресту“ (146 – 15а):

¹⁾ № 26 складаєть ся з 16 карток кантичкового виду. Походить з другої половини XVIII в. Зміст його такий:

1а. Пісня на Різдво Христа без початку.

1б. Пѣснь сѣйтелю Николаю. Трійкратї влаженть. Пор. № 17, 44б.

3а. Пѣсн' ѿ смертї. Смотри в'сїакъ насмертї ѿкразь сѹхой.

4а. Пѣсн' Рождества Христова. Цвѣткъ мїсленїй. Пор. № 21, 11б.

4б. Пѣсн' Рождества Христова. Даркъ днес' пребогатїй. Пор. № 17, 30б.

5б. Пѣсн' Рождества Хрѣва. Щасливїє часї вѣка южъ нїнѣ настали.

6б. Пѣсн' крестъ. Вїждъ тїя накрестѣ. Пор. Бог. 1790, ч. 45, 1825, ч. 45, 1850, ч. 50, 1886, ст. 103; почаївська збірка кн. XVIII в. ч. 16.

7а. Пѣсн' Рождества Хрѣтва. Слава вѣдї во вїшнїхъ, Пор. № 21, 9а.

7б. Пѣсн' Благовѣщенїю П. Бцїї. Возбранной Дѣво. Пор. № 21, 42а. Акrostих: Венедикт.

8б. Пісня Камінецькій Богородиці. Пречїстай Дѣво матїї. Пор. № 25, 31б.

Крестниѣмъ древомъ Распятаго отъ невѣрѣнихъ неврей¹⁾,
Ксторве руцѣ, такъ те(ж) и нозѣ
Острыми твои пробо(до)ша сквозѣ.
Плачмося, вси християне.

О каковий страхъ и узасть, земля зѣло потрясеса,
Солнце позна Сотворителя, луна во кровь претворися.
О невѣрѣни и злосливи,
Сердца въ нихъ зѣло каменн,
Не хтѣли Творца познавати.

Родъ еврейскій тамо собрася, во тѣще себѣ вмѣняху,
Огудоша отъ Распятаго, на крестъ еще взраху.
Логина приведъше, ребра прободъше,
Кровь его свята на тварь и(з)тече,
Звѣтѣвци ему отверъзе.

Егда Матка ста подъ крестомъ, сие слова волала :
О жалю мой нестерпный, очи къ горѣ поднесла.
Ахъ, Сину, Сину, чемъ (м)я едину,
Днесь ос(т)авляешъ в умѣраешъ
На томъ д(р)евѣ високомъ?

Цару, страсти претерпѣлес', Иусъ Христе коханий,
Для народа челоувѣча, даби не билъ в отъхлани.

96. Пѣсн' Покаянію. Горѣ мнѣ грѣшникѣ сущу. Пор.
№ 23, 20а,

10а. Пѣсн' Іѡанѣ Богословѣ. Іѡана Богослова. Пор. №
23, 40б.

11а. Пѣсн' стѣой велмучни Параскевѣ. Горѣ, сладост'
искапайте. Акростих: Георгій.

12а. Пѣсн' Воскресенію Хѣвѣ. Играй. новій иерусалиме.
Пор. № 21, 68б. Акростих: Иоанъ Маври(борскій).

13а. Пѣсн' ѿ страсномъ судѣ. (Подѣ): Не плачь, Ра-
хилѣ. Расмыслийте, християне. Акростих: Романъ Т.

По 13 к. недостае карток.

14а. „Иисусе прелюбезный“ безъ початку. Пор. № 19, 10б.
Кінець акростиха: минах (!) Дмитри.

14б. Пѣсн' кресту. Крестниѣмъ древомъ распятаго. Пор.
№ 21, 49а. Акростих: Корец(кій).

15а. Пѣсн' свѣтова. Бѣдажъ мнѣ начужѣнкѣ.

16б. Пѣсн' Пресвѣтѣй Дѣвѣ Богородицѣ. Сѡ пресвѣтаѣ
Дѣво помощнице. Пор. № 22, 9а.

¹⁾ Одинъ рядокъ пропущеній.

И ми ты просимъ: змажь грѣхи наша,
Даби не била тамъ душа наша,
Ле(ч)ъ в небѣ на тронѣ.

Не зашкодить порівнати з отсым децю попсованым текстом богогласникову віршу з акростихом „Клебановка“, яка представляє вповні відмінну редакцію тексту:

Крестнымъ древомъ Распятáго, увѣчáнна тернiемъ,
Невѣрнiя Иудее приковáша гвоздiемъ.
Имже рúцѣ п вóзѣ Люгѣ прободóша,
Святiя егó сквозѣ Кóсти изочтóша.
Плачмося, христiáne.

Лóггiнъ тэмный прiвведеный Спаеу прободé рѣбра.
Истечé кровь дражайшая пáче злáга и сребрá.
Надé вáпля едiна Очi отворiла,
На тварь тэмна Лóггiна, Благодáтъ явiла
Емú спасiтельную.

Еврѣйскiй родъ, сiе вiдай, во зло себѣ вмѣняше.
Ко Иисусу умérшу яростiю дшáше.
Ахъ, якъ велмi злослiвый, Сѣрдца кáменнаго,
Дотóль неувѣривый, Яко iстиннаго
Не познá Творцá твáры.

Богъ на крестѣ умираетъ от лютѣйшой сáмвицы,
Еще средѣ лукавыя вмѣняется убiйцы.
Три бо крестiи создáша, Господь между двóма
На кóемждо распiяша, Бысть разбóйникома.
О ужáсна зрѣнiя!

Аще же в средѣ двою разбóйнику бѣ вiся,
Но крестъ твой мѣрило прáвды, Господи, явiся.
Едiнъ вхъ ты хúляше, Тѣмъ томú пáгуба,
Другiй богословляше, Семú же сугуба
Рáдость съ тобóю въ рай.

Новъ гробъ тебѣ съ Нiкодiмомъ Иóсифъ устрóвша,
Мáжуще мiромъ съ слезáми, тáмо упокóнiша;
Но и въ немъ ты хúляху, Стражéй пристáвiша,
Еврeи пáкостяху, Кáмень печатлѣша,
О долготерпѣнiя.

Како сія терпѣль еси, Ісусе любімый,
Бѣлесь воістинну въ любви ко намъ неизмѣримый,
Прізри днесъ съ крестá на ны, Не съ распинáтели
Въ царствіи си помяні, Твой рачітели,
Да пріймемъ часть на вѣки.

Так далеко відмінну редакцію тексту можна всяко пояснювати. Не виключений сильний вплив на автора вірші з акростихом „Клебановка“ вірші з акростихом „Корець(кий)“. Однак треба здогадувати ся тут ще можливійшого випадку. Припускаю, що обі редакції вірші вийшли від одного й сього самого автора Корецького, якого вірша про світську долю „Размишляю окаяній и униваю“ уже наведена в X розділі. Видно, автор був сучасником редакторів „Богогласника“ й з сеї причини скрив акростих свого імени за акростих назви, припустім, своєї парохії.

Хоч вірша в уривку сіваника № 27 з початком „Росмисляйте, християне“, дає акростих „Роман Т“, але ледво чи потрібно приписувати її авторство кому иншому, а не сьому самому Романови Корецькому? Вказувала би на се привичка починати віршу якоюсь формою дієслова „розмишляти“. Ось текст згаданої вірші:

Росмисляйте, християне,
Судъ зблизися, теперъ стане
Кара Бога. Страхъ видѣти,
Пред очима вожделѣти
Конъчнии свѣта.

О страшна¹⁾ есть кара данна,
За грѣхъ людцки веѣмъ зосланна.
Образили люде Бога,
Страсна прпела до нихъ тривога
З неба н(а) землю.

Милость и судъ но спомнѣте,
Кари з неба вже вѣднѣте.
Ужаснѣся ти, грѣшнику,
Тяжкихъ грѣховъ, такъ из вѣ(ку)
Не било в свѣтѣ.

¹⁾ В рукоп. стаєта.

Радуют(ся) пророци, же пророчество ихъ откряся,
Гди южъ Христос народися

От чистія Дѣвици.

Ирод велни засмутился, же южъ Христос народился¹⁾

И во яслехъ положился

От чистія Дѣвици.

И ми вси днес вихваляймо и с нама Богъ викрикаймо,

Рождениаго вихваля(й)мо

От чистія Дѣвици.

Любовію се поюще, честь и хвалу воздающе,

Христос раждаетъ ся, днес поюще,

От чистія Дѣвици.

Чотирох свіжих акростихових авторів виявляє співання № 21. На мелодію богогласникової пісні „Рождество славно“ співаєть ся вірша на Богоявление з акростихом „Івасенко“ (356—366):

Іорданъ рѣка течеть трепещуща,

Узрѣвши Ісуса креститыся грядуща,

Вспять возвратися

Узрѣвши Бога

И ужасеся,

Стояща нага

Во струяхъ своихъ.

Вси архангелы в небѣ торжествуютъ,

Вся силы и аггелы купно ликовствуютъ,

Ликовствующе

Христу рождшуся

И пѣснь поюще

И крещшемуся

От Іоана.

Адамъ со Еввою вѣсть нову приемлютъ,

Суще во отхланы, сице вопіють:

Се чаяніе,

На землю приїде,

Всѣхъ спасеніе

Да насъ возведе

От здѣ и сущих с нами.

Свѣдѣтелствуєть Богъ Отець небесный

Со небесе гласомъ: Сынъ мой естъ истинный,

Во мїрѣ посланный,

Днесъ омиваетъ

З Дѣвы рожденный,

И очищаетъ

Древній грѣхъ Адамовъ.

¹⁾ Перечеркнуено й написано „воплотися“ і знов перечеркнуено.

Ему предстоить пророкъ Іоанъ
И со трепетомъ простираетъ длань.
Не смѣю, рече, Да не опалюся,
Владыко Творче, Егда прикоснуся
Сѣно сій ко огню.

Нань же не смѣюгъ аггелы взирати,
Како можетъ рабъ Владыку крещаты?
Еси бо пришель, Не токмо воды,
Дабы освятылъ Мене и люди
В ты вѣрующія.

К немуж Христось отвѣща, глаголя:
Остави нынѣ крестити мя, воцїя:
На се бо прийдохъ, Падша человѣка,
Дабы возведохъ Суща всѣхъ Владыка,
Правду исполныти.

О Христе Цару, тебѣ пѣснь воздаемъ,
Слишаты твой гласъ на судѣ желаемъ:
Прийдѣте ко мнѣ Воведу бо вы
Благословеннѣ, Во дворї блага,
Где будете на вѣки.

Пахомськїй зложив отсю віршу на Вознесїнне (826):

1 Пустиннїе птыци
И вы вси горлицы,
Радостїю днесъ возлѣтайте.
Весна благодати

5 Хочеть всѣмъ¹⁾ воздати,
Роди земнїв, соберѣтесе.
Ликъ апостолскїй, хоръ архангелскїй
Днесъ ся собралы, поклонъ отдали
Вознесшемуса от насъ на небо.

10 Адаме, спѣшися,
Ему поклонися,
Которїй страсть рачиль поднати
За родъ христіанскїй,

¹⁾ Відміни тексту почерку XVIII в. на маргінесї рукописного „Пролога“ XVI в. в колекції Ант. Петрушевича ч. 79 к. 117а такі: 5. зам. „всѣмъ“ — нам. 9. от нас на небо. Рядки 12--18

- През судъ садукіскій
15 Осужденній, на смерть сказанній.
Мертвимъ даруетъ, намъ обѣцуетъ
На земномъ трону в небѣ корону,
Бисмо ся достали Сіону.
Хочеть зде послати
20 Духа пресвятаго,
В Троици святой нераздѣльнаго.
В крилъ голубинъ
Возносится нинѣ,
Сѣднѣ на престолѣ единѣ.
25 Отець возгласи: Сынъ возлюбленній
На тронѣ вишнемъ есть посаженній,
На облацѣхъ веѣмъ есть явленній.
Ми вся днесъ спѣшѣмся,
Ему поклонѣмся
30 Сокрушившему адова врата.
Ко Отцу спѣшится,
В небо возносится
Царская прекрасна палата.
Роди земнѣи, соберѣтесе,
35 На триумфѣ Христу днесъ спѣшитесе,
Которій смертію смерть поправѣ.
Скорбнихъ утѣшаетъ,
Слези отираетъ,
Сиротъ насъ не оставляетъ.
40 Облакомъ шествуетъ,
Въ небо поступаетъ,
Мертвимъ животь вѣчній даруетъ.
Взійде яко Богъ во гласъ трубнѣ
Со Отцемъ и Духомъ в славу единѣ
45 При апостолскомъ днесъ соборѣ.
Кими тя устнами
Восхваляемъ, Царице

30—36 переставлені. 12. рачил страсть. 14. садукейскій. 15. Осужденній, на крестъ распятій. 16. Христось даруетъ. 18. ся достали ко. 24. в славу единѣ. 25. возгласит. 27. облацехъ. 34. Лици земнѣи. 37. Скорбящихъ. 39. насъ зде. 43—45 = 16—18. 48. Мати Дѣво и.

Всего свѣта и Владычвце.
Призри на насъ нинѣ
50 Въ нещасной годинѣ,
Нескверная Мати Дѣвице.
Радуйся, земле неоранная,
Радуйся, ниво несѣянная,
Радуйся, невѣсто неневѣстная.

Третім свѣжим віршеницем у згаданім співанику в Руденський, що зложив віршу св. Дмитрієви (127а—128б):

Родя, вси днесъ возгласите, Мученика восхвалите, Димітріа угодника, Тройци святой поборника, Наслѣдника царя Христа. За Христа мученній, В ребра прободенній. Той прослави всему міру страст	Емпѣре, ти веселися, Святитель ти приможися Въ небѣ велій, совершенній, На земли міромъ почитеній Во страданіихъ за Христа. Вспине небесній, Даждь намъ мечъ свой крестній, Да хранимся Агаряновъ вску-
[Спасителя.	[шающих.

Устнами ты вси прославимъ, Сердцемъ к тебѣ всегда молимъ. Ти бо хрестомъ ограждаешъ, Вѣрнихъ людей заступаешъ Отъ невидимихъ шатановъ Крѣпостию явне. Димітріе славне, Даждь намъ крѣпость на вся	Наслѣдвче благодати, Хочетъ намъ днесъ излити Кровъ невинну Христа главы, Душу свою занъ заклавіи, Димітріе страсготерпче. ¹⁾
[свлы сопротывніа.	

Днесъ вся странни созиваетъ, Къ торжеству прекланяетъ, Аггелъ лвки воспѣвають, Мученики прославляютъ Украстеля своего.	Страданіемъ похвалися И во Христа облекійся, Врага мя поборивій И Нестора укрѣпивій Даннымъ креста знаменіемъ. Намъ даждь знаменіе, Вѣри храненіе, Да хранимся вс тобою во
Ми вкрикѣмо гласи: Нашъ разумъ украси, Да прославимъ вси достойно	[остатній часъ.

Ми вкрикѣмо гласи: Нашъ разумъ украси, Да прославимъ вси достойно	Кто днесъ міра благодати Хочетъ себѣ предизбрати, Благай свята Димітріа,
[Тройцу святую.	

¹⁾ Лишене далі місце для закінчення строфи не записане.

Котораго ест' велія	Би онъ, ликующе въ небѣ,
Молитва къ Троици святой.	О нашей каждой потребѣ
Святе мучениче,	Молитву къ Богу приносил.
Скорій помощниче,	Димитріе, моли,
Даждь намъ крѣпост на вся	Внемо на судъ могли,
[вѣки искущающе (sic).	Тя, стояще одесную, на вѣки
И ми купно вси почитѣмо,	[хвалили.
Димитрія умолѣмо,	

Як нічого не говорять імя Гавриїла, так рівнож і Симона, що зложив віршу св. Параскевії (126а—127а):

Свидѣтся, вси празднлюбци, восхвалимъ святую	
Преподобну Параскеву пустинножитную.	
Въ молодости лѣтъ изучися	Святу Троицу умоляше
И въ пустыню водворися,	Во соединеніе вѣрное
Купно со лви пребываше,	Православно каѳолическое.

Изливаешъ, преподобная, чудеса повсюду,
Хранишъ грѣха смертелнаго и тяжкаго блуду,
Слѣпим очи просвѣщаешъ, Кто тилко молится къ тебѣ,
Хромихъ, сухихъ исцѣляешъ Даешъ руку къ помощи,
И въ каждой тяжкой потребѣ, Разганяешъ бѣсовъ мощи.

Мощи твоя суть внесени во славній град Терновъ,
Идеже всеміъ подаеши чудесь твоихъ даровъ.
Бѣсовъ темнихъ прогоняешъ, Дѣвицамъ вѣнци даруешъ,
Недужниа исцѣляешъ, Анггеломъ сожителнице,
Вдовицамъ предстателствуешъ, Параскивіе дѣвице.

Одесную предстоиши Отца предвѣчнаго,
Со Сыномъ и Духомъ святымъ въ Троици равнаго.
Благай за вся христіани, И сподоби вся человеки
Свободи адекой отклани, Со аггели ликовате,
Захочай цѣли на вѣки Тебѣ пѣсню сію спѣвати.

Нынѣ къ тебѣ вси молимся, преподобна мати,
Сохрани вси христіани от напрасной смерти,
От потопа, труса, глада, Лѣта жити щасливіе,
Огня, меча, супостата, Но смерти въ небѣ ты зрѣти,
Дару(й) здѣ, Параскивіе, Бога въ вѣки хвалити.

З одной рукописи в приватних руках скопіював я перед кількома літами віршу Івана Мартиновича. Прізвище зраджує

акростих, а імя і прізвище разом з становищем віршеписця вичитуєть ся з надписи: Piśń Świataho Otcа Nykołaja, skomponowana S. P. Xiędza Jana Martynowicza Roku 1785. Paro(c)ha Wsi Medynic, spiewa się, iak Ioana Bohoslowa:

Myrlykiwski Czudotworcze
Nykołaje, Swiate Otcze,
Ty wo bidach potiszyltel
I wo nuždach zastupytel.

Anhely tia woschwalajut,
Lude k tebi prybihajut,
Znajut tebi zastupnyka
W nebi pred Bohom welyka.

Raduiutsia wsy swiatyi.
Na sobori wo Nykyi
Ty Aryia oblyczywy
I ot sobora otluczywy.

Troycu swiatu rawnu byty
Spodobyl sia wsich uczyty,
Boha Otcа, Bohа Synа,
Boha Duchа czest iedyна.

Izbawlaiay wojewody
I ot smerty ich swobody.
Zapril jesy wo sni caru
Darowaty tryiem karu.

Nyni starec z trema dszcze(r)my
Chwałyt tia po wsia dny welmy.
Dosyt złata w noczy dales,
Wsich ot hrichа zachowales.

Otcze swiaty Nykołaje,
Kto tia na pomoszcz wzywaie,
W bidach, nuždach i frasunku
Jestes skory wsim w ratunku.

Welyczaja twoich czudes
Ne ispowist kupno myr wweś,
Chot by mnohy mił jazyki,
Ne dospijut anhel lyki.

I my tebi sia kłaniaiem,
Na pomoszcz tia przywaiem,
Bys nas ot zła oboronył
I ot hrichа oswobodyl.

Czaiem łaski blahodaty.
Mołym tia, otcze preswiaty,
Spodoby nas w nebi byty,
Z Bohom wo wik tia chwałyty.

„Пѣснь Дружкопѣлка“ співанька колекції Ант. Петрушевича ч. 194 (За—ба) дає акростих „Герасим“:

Годъ пребогатий
Райскои полагн
Марію намъ раждаєтъ,
Матерь с небєсъ даєтъ
 Всему миру,
Матерь даєтъ всему миру.
Ктожъ противу всему вѣру
Хочєтъ мѣти нинѣ
В такъ велкомъ кринѣ,
Зраще доброту?

Ми вси приходѣмо,
Красоту уздрѣмо
В градъ в Дружкополѣ,
Вонныхъ крин(в) колѣ,
Не зраще подобной,
Звѣздами оздобной,
Царциу всего свѣта.
Елько треба
Намъ всемъ днесь неба,
Ко ней вси приходѣмо,

Тебѣ в (с)лужбу даетъ,
 Прекрасна Дѣво,
 Ращящая ниво,
 Гобзованая (sic) щедротъ.
Маріе красна,
 Врагомъ ужасна,
 Буди намъ всеѣмъ
 Приходячимъ
 Во сладосць,
 Вопѣющимъ во сладосць.
 Всеѣмъ вопѣющимъ,

Чесць, хвалу воздающимъ,
 Иже градетъ нивѣ,
 Твоя вѣрни сини.
 Под кровъ милосердя
 Прими насъ, о Мати,
 Не даждь работати
 Ада моцаревн,
 Да поетъ цареви
 Пресватую славу,
 Приклонивши главу,
 На вѣки вѣковъ. Амѣнь.

Здаеть ся, сього-ж автора вірша „Горе челоуѣку, тѣлу служащему“ в „Угроруськихъ духовнихъ віршахъ“ В. Гнатюка (ст. 76).

Віршеписця Кривицького виявляє акростих в отсій вірші на Великдень (у співанику¹⁾, присланім свіжо до бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка):

¹⁾ № 27. Співаник без початку й кінця, 27 кк., скорше кінця XVIII в., ніж початку XIX стол. Зміст його такий:

1а. Перша сторона цілком замазана.

1б. Пѣснѣ Святителю Николаю, Трѣби гласъ поднескъмъ. Пор. № 19, 33б. Акростих: Теодор.

2б. Приде година. Пор. № 22, 16б.

3б. Пѣснѣ Прѣтой Бѣи. Іграй, свѣте, ї веселиста. Пор. Бог. 1790, ч. 140, 1825, ч. 141, 1850, ч. 141, 1886, ст. 311. Акростих: Іоан Мастиборский.

5а. Пѣснѣ Стефанѣ Мученикѣ. Страданіе мученика Стефана. Пор. № 21, 26б. Акростих: Стефан Дяченко.

6а. Пѣснѣ Рождествѣ Хрѣствѣ. Нѣбо ѣ земля ннѣ ликовствѣйте. Пор. Бог. 1790, ч. 10, 1825, ч. 10. 1850, ч. 12, 1886, стор. 11.

7а. Пѣснѣ Рождествѣ Хрѣствѣ. Даръ днесъ пребогати. Пор. № 26, 4б.

8а. Пѣснѣ в страшномъ сѣдѣ. Помишляйте сегда н шнѣ днѣ страшни.

8б. Яхъ, мнѣ тенскно, жалъ немалый. Пор. № 19, 27б.

9б. Різвяна орація:

Я мали дячокъ,
 Якъ лѣтни шпачокъ,
 Полетѣвъ би я до неба.
 Чого тамъ мене потреба?
 Тамъ смер(ть) страшная,
 Бо в ей коса замашная.

Колибъ мнѣ якъ звѣ(д)тиякъ утѣкти,
 Казав би мамунѣ отакого пирога
 То я вамъ зичу н желаю, [спекти.
 А рождествомъ Хр(истовим по-
 [здоровляю).

Крикнітьте радосно, всѣхъ языковъ роди,
Христосъ бо воскресе і весь миръ свободи.
Се Адъ стивааетъ, Адамъ ливуесть
Горко ридаетъ, И торжествуетъ
Весело.

Великодна орація:

Христосъ воскресъ,	И казавъ веселитися
Намъ радостъ принесъ	И горѣлки напитися
И показавъ свою ласку	И другъ друга приняти
И казавъ ѣсти паску,	И намъ трохи подати.
С(е)вящене	То я вам (желаю).
Порося печене	

10а. Пѣснь великопостна. Црїю Хрѣте справедливи. Пор. № 21, 47а.

10б. Пѣснь Постнага Страстемъ Хрѣтовимъ. Царѣ Хрѣте, Пане милн. Пор. № 24, ст. 18.

11б. Пѣснь Великопостнага. Родъ жидо(в)ски затворени. Пор. № 19, 40а.

12а. Пѣснь воскресен'ска. Радуйтеса, нѣса, || Стритайте всѣ Іиса.

13а. Пѣснь на воскресеніе Хрѣтово. Весело крикнітьте. Пор. № 3, 41б.

13б. Пѣснь воскресенію Хрѣс. Подобенъ. Ёй да придетъ Ра. Крикнітьте радосно всѣхъ языковъ роди. Акrostих: Кри-вицквй.

15а. Пѣснь в страшномъ Свѣтѣ. Егда душа ѿ тѣла разлѣчет'ся. Пор. № 25, 33а.

16а. Утѣшит(ел)ю мирѣ. Пор. № 23, 85а.

17а. Пѣснь. Блажимъ вси мѣченикъ. Пор. Бог. 1790, ч. 152, 1825, ч. 153, 1850, ч. 154, 1886, ст. 335. Картка майже до половини віддерта; правдоподобно вірша дає акrostих: Боянс(ки).

17б. Пѣснь Прѣстой Тройци. Источникъ дѣховни. Пор. № 24, ст. 39. Останок акrostиха: Иосиф (Ре)уте.

18б. Так само майже до половини віддерта картка. З дальшого тексту входить, що се вірша св. Параскеві „Гори, сладость искапайте“. Акrostих: Георгий.

19б. Пѣснь оуспенію Прѣстой Бѣи. На: радуйтеса, ангель лики. Госпоже дѣо Црїце. Пор. II. Безсоновъ, Кал. перех. III, ст. 50—51; Пѣсенникъ, ст. 245—46.

20б. Юже декретъ подписуетъ. Пор. № 23, 85б.

21а. Конми, нѣо и з(е)мля. Пор. № 21, 34б.

22а. Паслики часи вѣка нѣ южъ настали.

22б. О горе менѣ грѣшнику ко юдолѣ плачемъ предстати. Пор. № 1, 3а і № 3, 59а.

Радость всѣмъ явися в сей день торжествени,
Праздну(и)те, людие, праздникъ божествени .
Нывѣ (с) пророци Всѣ патриархи
И со отроци В чертогъ монархи
Видоша.

Играють, спѣвають анг(г)елские хоры,
Веселѣтесе купно, архаггеловъ дворѣ.
Виде Царъ слави, Враговъ во адѣ,
Сокруши глави Вся ко отрадѣ
Возведе.

Возопи, Давиде, своя пѣсни гласно,
Се женихъ изиде от чертога красно.
Да воскреснетъ Богъ Всѣхъ людей вѣрнихъ,
И вознесетъ рогъ Сотре невѣрнихъ
Под ноги.

Изиде класъ жизни трдневно,
Сѣяный прими отраслю, бо нова истинно
Се есть манна Не во пустыиѣ,
От Бога данна Но из ясквиѣ
Каменя.

Царъ царемъ Христосъ Богъ првемъ плѣнь от Ада
И сподоби вся праотци чада,
Разриши пленци, Пѣнь побѣдную,
Да поють вся лица Избранную
Воскресшу.

Кровию іскунилъ от адовской плѣни,
Аки от сна восталъ возбуждъ і яви нетлѣна.

236. (Шивіе)желѣ до ветліеємъ пастирже. Пор. Kanty-
czki, II, ст. 61—62.

24а. Чиста сторона.

246. Пѣснь рождѣству Хр^стову. Пѣдѣ Богъ, видѣ
Творецъ. Пор. № 24, ст. 2.

256. Пѣснь Пресвятой Бѣди. Вскухъ Царице. Пор. № 17,
40а. Акростих: Васи(лїй).

266. Пѣснь Кресту Хр^стову. Воспойте вси днѣ пѣснь
нову. Акростих: Василий.

276. Пѣснь воскресенію Хр^стову. Іграй, новий Иерусалиме.
Пор. № 26, 12а. Акростих: Іоан.

Вся человекѣ,
Живша на вѣки,
Паки возводитъ
И сладость приводитъ
Первую.

Источникъ безсмертнѣ грѣхѣ отмиваетъ,
Отчужденихъ грѣховъ паки призываетъ.
Произиде Богъ,
Вся измовеннѣ
Видите в чертогъ,
И очищенѣ
Кровью.

Издѣмъ, вѣрни, воскрешшаго срѣтаймо,
Мисль і душу и тѣло согласно отдаваймо.
Смерть побидивѣ,
Жизнь даровавѣ¹⁾
Вся свободивѣ,
И вся прославѣ
На вѣки.

Живу участь велитъ брати всѣй природѣ з нагоди воскресѣннѣ Христа Григорій Кровицькѣй у піснѣ на Великденѣ (№ 15, 66, 7а):

Гори и холми, весело играйте,
Древа дубравнѣ, цвѣти испущайте.
Христосъ от гроба приходитъ,
Радость велию приносить
Живущимъ на землѣ.

Родъ еврейскѣй нинѣ посрамленнѣй,
Се бо всталъ зъ мертвихъ ко кресту пригвозденнѣй,
Егоже гвоздми прѣбиша,
Ковіемъ бокъ отвориша,
Христосъ укочаннѣй.

И ти, Аде, возридай нинѣ зѣло,
Христосъ от гроба вдетъ къ тебѣ смѣло,
Аби тебе побѣдѣти
И всѣхъ святыхъ свободѣти
Съ пекелной отхланѣ.

Граѣ весоло во гусла, Давиде,
Христосъ от гроба со трнумфомъ наїиде,
Смертію смерть южъ поправѣй,
А нам живот даровавѣй
Всѣм христїаномъ.

¹⁾ В рукоп. даровавѣи.

О Маріе, веселися нинѣ,
Христось воскресъ въ гробной яскинѣ,
Побѣдилъ бо смерть преславно,
Нинѣ съходитъ з гроба явно
Сынъ твой укоханній.

Рѣки и водѣ, нинѣ возшумѣте,
Звѣри и скоти, весело крикнѣте,
Воскрешшему хвалу дайте
И охотне превитайте
Воставша изъ мертвихъ.

И ви птвици, въ крыла ударяйте,
Въдячними гласи усѣ заспѣвайте,
Пойте, пойте велегласно,
Возсія бо солнце красно
Съ под камене тверда.

Кромъ печали буди вси створеня
И возигра на земли всяко племя,
Крини селнія, процвѣтайте,
Елементи, вси спѣвайте
Веселіе пѣсни.

Вѣтви древесъ прекраснаго сада,
Людіе вси словеснаго стада,
Другъ ко другу приникайте,
Христось воскресъ заспѣвайте
Весокими гласи.

Царя Христа усѣ привитаймо,
В џалмѣхъ и пѣснехъ чуйне прославляймо,
Котрій Ада побѣдивій,
Царство его разрушивій
Со всею силою (!).

Кій языкъ бо нинѣ не воспоетъ,
Воскрешшему Христу не воззоветъ,
Иже намъ животъ даруетъ
И царствіе всѣмъ готуетъ
На вѣки вѣчніе.

Віршеписців, відомих тільки з самого іменн, є більше.
„Пѣснь Рождеству Христову“ під мелодію „Въ яслахъ ле-
жить“ зложив „Самуилъ“ (Б. Н. Т. Ш. ч. 367, ст. 39—41):

Се славное, предивное чудо днесь исполнися,
Же во плоти между скоты Богъ правдивый явися.
З чистой Дѣвы народженный
Лежитъ в яслехъ положенный
В вифлеемскомъ вертепѣ.

Ахъ, длячого рожденного видим во яслехъ Бога?
Ижъ от вѣка челоуѣка згуба видима многа,
Юже дїавол дѣяше,
Народ люцкій утапляше
През грѣхъ прародителей.

Мати свята и зачата безъ наймен'шья амазы,
Грѣха Евы, лествъ змїевы нынѣ зѣло порази
През рождество Бога Сына,
Мати в Дѣва едина,
Пречистая Марїя.

Уклякаймо и отдаймо низкій поклонъ Марїи,
Воскликнѣймо, возгласѣймо, же главу сотре змїи,
Дїавола проклятаго,
Врага вел'мя борющаго
Челоуѣческій народъ.

И градѣймо, поспѣшѣймо до малои дѣтвны
И воскорѣмъ руцѣ горѣ возносѣмъ, дабы вины
Нашѣ рачиль отпустити,
А по смерти учивити
Участниками неба.

Лѣземъ скоки слезъ потокы, руцѣ горѣ возносимъ,
Не забуди, ласкавъ буди, тебе, Боже, мы просимъ,
Сохрани утрапленїя,
А домѣсти насъ царствїя,
Бы ты во вѣкъ хвалити.

Трѣохъ новыхъ акростиховыхъ авторѣвъ виявляє спїваникъ, описаний пїд № 23. Нема данихъ, чи приписати вїдомому вїршепиецеву Ілїї Бачинському, до якого належить і вїрша Богородицї „Буди возхваленна отъ всѣхъ родовъ земныхъ“ (№ 16, 21аб), такожъ цїсню св. Іванови Предтечї. Проти приписання промовлявъ бї акростихъ „Илняш“, не „Илня“. Ось текстъ згаданої вїрши (81аб):

Иоанъ Предтеча, пророкомъ славный,
Пострадалъ в темниці за Христа раны,
Мовиль Іоанъ Иродови,
Проклятому чесаревн:
Жену имѣешь брата своего.

Лякуеть Иоанъ (о) Божомъ Сыну,
Же Иродъ проклять есть за тую жену.
В той часъ Иродъ разгнѣвался
И на него похвалился,
Заказалъ его вязати,
В темницу дати.

Иродова (д)щеря теж ся веселить,
До своего отца Ирода молитъ:
Дажь, ми, отче, що ты прошу,
Ласку твою не(х) одношу,
Дажь ми главу Иоанову.

Якъ Иродова (д)щеря вчинила,
Святаго Иоана главу взяла,
На блюдь ей оглядаеть,
Матци своей подаеть,
Иродъ ся задумѣвъ¹⁾;
Што тое учинилъ.

Шарпали его за главу святую.
Проклятый буди за мысль такую!
Иоана Крестителя,
Исусъ Христова учителя,
Его хвалити,
Всегда славити.

Здаеть ся, що нічого спільного не має з Василем Пашковським автор вірші св. Юрієви „Во мученицехъ славне Георгие“ (416 — 43а), що сховав ся під акростихом „Василій“ з дальшим додатком „попович“ або „поп“ з прикметником від села з назвою, яка починаеть ся на: вич.

Во мученицехъ славне Георгие,
Празнують днесъ твои вѣрныи людие
За престателство, еже намъ дарова
От Христа Бога.

¹⁾ В рукоп. запумѣвъ.

Аще претерпѣлъ еси мученія,
Проси от Христа намъ избавленія,
Молимъ от сердца яко заст(у)пника
И мученика.

Свыше благодать намъ всѣмъ ниспослати,
Избавление от Бога прияти,
Се намъ умоли яко добръ храборникъ,
Великій заступникъ.

Изпусти ми умъ свыше во удеса,
Яко заповѣдъ вся твоя чюдеса,
Иже восприяхъ от Бога во мирѣ
Во святой вирѣ.

Люто страждуще при царѣ сверипомъ,
При суперници с Богомъ великомъ,
Иже ко себѣ привести повелѣ
Заклати себѣ.

И невредимый от сего оттече,
Но точию кровь из него изтече,
Зане убо в немъ копии согнѣвшей
И не вр(е)дившой.

И на колесѣ ономъ устроенъ,
Ниць привязанъ быхъ, со коима¹⁾ спущенъ.
Бѣ в раздроблен', вѣсть, паки циль бывая
Исцилевая.

По семъ явися царю все сверипу
И Магнатю его присвнику,
Жруще идоломъ, зане циль явися,
Не сокрушися.

О Христѣ во виру привлеченый быша,
По семъ во главу усѣченый быша,
Иныи, ихъ же въ градѣ изведше,
Смерть възприемше.

Приступи кресту Александрѣ,
Жена Диоклитияна, злишаго погана,
Исповида Христа Бога быги,
Ему служити.

¹⁾ В рукоп. хонма.

Вѣровавши же ниши в Христа,
Егоже рода Дѣва Пречиста,
К тому от сердца велми воскълицаймо,
Всѣ восхваляймо.

И нещадно биевъ жилами
От погановъ злых, зѣло волаеми.
И се претерпѣ яко добръ страдалецъ
И приемъ винець.

Чистии нозѣ в сапоги обувше,
Иже з гвоздня желѣзны имуще
И в нихъ страждуще.

Аще воскресить от гроба мертваго
И вѣруемъ во Бога живаго,
Рече Мазнентий (!) яко злый преступникъ
И невѣрникъ.

И Мазнентий и Гликерие тамо з нами баше,
Емуже вола святой пострадаше,
Исцеляше, возпряхъ винець
Неувядаемый свыше. Аминь.

Так само дещо попований вид мае вірша св. Михайлови
з акростихом „Постап Толстий“ (61б, 62а):

Поставь, монархо, з високого трону,
Мы прибѣгаемъ под твою оборону.
Ратуй насъ, ратуй, святой Михайле,
Проснмо ты смиле.

Оушикуй войска, небеснии духи,
Ростуви сердца небеснии, тихи,
Додай помощи, святой Михайле,
Проснмо ты смѣле.

Твою даждь пѣти ангелскую силу
Яко человекъку Иусу Навну.
Ратуй насъ, ратуй, святой Михайле¹⁾,
Проснмо ты смѣле.

¹⁾ Сей рефрен повторюеть ся по кождій дальшій строфі.

Архистратиге, п мечь твой острый
Яко пребирамъ (?) во кирви омыешъ.

Показуючи чюдо во Ерихъ,
Во своей златой стоячи корунъ.

Толстыи муры на землю упали,
Скорыи войны на смерть забивали.

Угроруський співаник № 4 заховав попсовані акростиhi: в вірші „Славни град чудесь исполнися“ (16аб) Сераф(и)на, а в вірші „Вострубѣте, трубы, гласом“ (41б, 42а) Василя (?) Гльницького. Вірша Богородиці „Архангеловъ всѣхъ радосте“ (№ 20, 23аб) має попсований акростих Александра. З самого імени відомий і віршенисець Андрей у співанику „Національного Музею“ ч. 41 Q з „Пѣсан Андрею Стратилату“:

Аггелскій радости нынѣ, Же не причащаль ся смертною О Андрее Стратилате, [винѣ, Мучениче Христовъ святе, Радуйся.	Ранѣ премногихъ приятъ, Двѣ тисящи иматъ, Сотъ призва девять, десять и три- И кровъ твою проливалє [ста ли За Христа и Бога.
---	--

На земли тя всеу мѣли, Же тя за Христа нещадно билл, А ты ся тому радуешъ, Съ аггели трюмфуешъ Въ горнем Сіонѣ.	Еще ему аггелъ возвѣстилъ, Же ся будешъ кровію крестилъ, А ты ся тому радуешъ, Съ аггели трюмфуешъ В горнемъ Сіонѣ.
---	---

Давидъ древле явѣ пропнявъ, Жесь за Христа муки приявъ, Проходитъ сквозѣ огонь и воду, Двѣ тисящи въ единомъ году Къ вѣрѣ привлекл.	И мы тѣмъ днесъ съ человекѣи Прославляймо Христа на вѣки, Абы насъ равно съ собою Вѣнчал в небѣ короною На вѣки.
---	--

Дві пісні на Різдво Христа зложив Радецький. Одна з них отся:

Радуйся, Вѣфлеемска странна, Рождествомъ Христа освящен- Днесъ ся въ тобѣ сполнило, [на, Що возвѣщенно было Пророкомъ.	Ароня лоза цвѣтъ пустила, Гды Дѣва Сына породила. Языци вѣроваша, Когда Христа узрѣша Въ яслахъ.
--	--

Давиде, въ гусли ударяй же, Царіе зъ востока прійдоша,
Адаме зъ Евовъ, возыграй же, Съ Персиди дары принесоша:
Бо Христось адъ разорылъ Злато, ливанъ и смирну,
И васъ ѡтъ узъ свободилъ¹⁾ Купно милость безмѣрну
Адовыхъ. Владыцѣ.

Едеме, дверь Богъ ѡтъверзаеть, Кровь дѣтей Иродъ розливаеть,
Ангели въ міръ послають Убити Христа намѣраеть.
Славу Богу глашати Вы тѣштесь, младенцы,
И пастирямъ вѣсть дати Пріявши въ небѣ вѣнцы
Радостну. За Христа.

Исусе, намъ днесъ нарощенный,
Въ убогихъ яслахъ положенный,
И зволь тебѣ честь дати,
Съ ангелами заспѣвати:
Съ нами Богъ.

Другий текст почивнаеть ся буквою „Г“, може початковою буквою імени автора пісні:

Готовися, Веелееме, ты граде Ісравля,
Бо до ты грядеть Маріа родити Спасителя,
Которого пророци, Же ся въ тобѣ
Святін праотцы, О той добѣ
Іесей также гласить, Іеусъ на свѣтъ народивъ.

Рекла Марія Іосифу²⁾: въ дорогу идѣмо,
На приказъ царя Августа въ книгу ся въпишѣмо.
Въ градъ Давида, Бо намъ съ того
Нашого прадѣда, И славного
Въписатися намъ годить, Граду нашъ рѡдъ походитьъ.

А пришедше въ Веелеемъ, о господу питатися,
Бы по трудахъ своей пути отпочинохъ мати.
Но не нашли мѣстця, Бо вже всюда
Спокойного кутця Много люда
Въ градъ Вефлеемъ, Было тамъ въ каждѡмъ домѣ.

¹⁾ В рукоп. свободоль.

²⁾ В рукоп. Іосуфу.

Докѣль же мы, Іосифе, будемо такъ ходити
И жвтелей Веееема о господу просити?
Пѣйдемо до оной Чей тамъ сѣна
Шопины убогой, Одробину
Тамъ собѣ возляжемъ, И сухій куць найдемо.

Еще тобѣ, Іосифе, маю я щось сказати,
Же днесь мой (и) удеса маются розвязати.
Прійшла бо година Котрый отцамъ
Для мене едина И праотцамъ
Сына на свѣтъ родити, Мае рай отворити.

Цыть, Іосифъ, не страхайся, естъ Боже дѣло,
Же слово Господа Бога во мнѣ ся вселило.
Пророцы такъ глашаше А тымъ радость,
И архангелъ вѣщаше, Міру сладость
Же Месію порожу, На всемъ свѣтъ возбужу.

Когда прійшла о пѣлночи та щаслива година
И Марія въ зертѣ породила Сына,
Небеса заяснѣли, Слава воспѣвали Богу,
Ангели ся съявили, Возвѣстили радость многу.

Иродъ теранъ съ Веееема о рождествѣ чуеъ,
На нарoжденного Христа вырскъ сый декретуеъ,
Бы згнѣло отроча Абы въ алости
Отъ острого меча, Въ окресности
Шлетъ въ Веееемъ войны, Сѣкли чада невинны.

Іосифу и Маріи ангелъ въ снѣ сказуеъ,
Же ся Иродъ съ воинами на Іесуса готуеъ.
Въ ночи выйшла Пречиста, Коли тамже
Взявши¹⁾ малого Христа Доколь враже
Въ Египтску краину, Племя взяло кончину.

Як указуе уже правопись сих двох текстів, співаник,
звідки вони взяті, новішого списання, з pp. 1878—1883.²⁾

¹⁾ В рукоп. Възявши.

²⁾ З духовних вірш є тут іще отсі: Шедше тріє цари. Пор. № 21, 4а. Що за радость на свѣтѣ повстала. Пор. М. Гр. Зап. XIV, Misc. ст. 2; Собрание колядъ, Унгвар, ст. 44—5. Згадати би й за гумористичну пісню на Ріадво „Запрягъ Юзефъ кобилу въ вѣзокъ“.

Списав його Іван Кудрик з Бутви, як був вихованцем дяківського заведення у Черемшлі. З акростихових авторів відомі ще: Юстин Кортенський, що написав віршу „Иже совершивый смотрение“ (Угроські духовні вірші, ст. 183—186), Чурпеський (о скільки добре заховав ся акростих) з віршею „Чуйте, людие, трубу Господню“ (тамже, ст. 256—57) і Савчак з віршами „Сень день свѣтлостевъ“ з співанка „Національного Музею“ з другої полов. XIX. в. і „Странное слышаніе“ (Цвітна недѣля). Перша з них отже недотепне римованнє пустих слів :

Сей день свѣтлостевъ,
Міру радостевъ.
Бога избраная
Анно святая,
Успеніе чесное
И достохвалное
Вся торжествуемъ,
Вѣривъ ликуемъ.
Христа праматери
Небесныя двери
Анг(н)ель отверзаетъ
Весело спѣваетъ.
Вѣтай, голубице,
Нескверна агнице,
Христова прамати
И всѣхъ благодати.

Архаггеловъ хоры
И святыхъ соборы
Утѣкаются,
Утѣшаются,
Видяше на лонѣ
Во горнемъ Спонѣ
Свѣтло увѣчанно
Преславную Анну.
Радуйся, взывають,
Гласомъ восклицають,
Богу избранная,
Всегда почтенная,

На земли славима,
Чесна, недвижима,
Породила еси
Царицу небеси.
Всеславимая,
Богомудрая
Райская сладости
Великой мѣлости.
Прамати Христова,
Всѣмъ вѣрнимъ готова
Будь заступнице.
Мисленная ластовице,
Богу возвѣстивы (!),
Яже породивъ
Небрачну юницу
Марію Дѣвицу,
Превнзшу всѣхъ
Ангель Царицу,
Архаггель Матерь
Истиннаго Бога
Предвѣчнаго.

Чудно и славно
Всему свѣту явно
Анни усненіе
И в небо шестіе,
Внукъ праматерь свою берет,
До покою небесной столицы
Мѣсце на правци. [даєть

Ісусъ, Богъ правдиве,
Рождени от Дѣви
Пречистой Марни,
Квѣтнушой лелѣи,
Будеть царствовати,
В небѣ пробивати.

Анно святая,
До небесъ вшедшая,
Упроси намъ внука,
Егда придетъ разлука
Души от тѣла,
Би с тобою била
При небесномъ троѣѣ
В (г)орнемъ Сионѣ.
Ти еси прамати,
Можешъ ублагати,
Бисмо в небѣ били
И с тобою жили,
Спаса вихваляль

И с нимъ царствовали
Купно съ аггели
И съ архаггели.
К тебѣ прибѣгаемъ,
Подъ ноги падаемъ,
Милостива буди,
Всѣхъ насъ не забуди.
Демонской неволи
На земномъ падоли
Крѣпко сохрани
Вся християни
Російской вѣри.
Вѣкъ спокойни в мирѣ,
А по смерти в небѣ
Би служити тебѣ,
Рачъ то ублагати,
Христова прамати
Анно всесвятая,
Всегда славимая.

Може дещо лѣнша е „пѣснь вѣханію“ з співаника „Національного Музею“ ч. 64:

Странное слышаніе,
Чудное вѣденіе,
Дѣти еврейскѣя, воію пѣснь нову,
Осана во вишнихъ Сыну Давидову.
Вчера от гроба четверодневнаго
Воскресивъ Лазара, юже смердящаго.
Марѣа и Марія, сестри Лазаревн,
Ку но(г)амъ падоша яко Господеви,
Ісуса славя, же живъ Лазаръ братъ.

Аггелское пѣніе

Вся днес поют людіе:

Благословенъ градъ, всякъ род оглашает,
Радость пожаданна ку нам привжджаєтъ
Въ градъ Іерусалимскѣ на худом жребяти
Спасеніе мѣру, Ісусъ благодати.
Множество народа видити желают,

Богатими ризи пути устрояют.
Дѣти малія владут ваия.
Вѣтви от древесъ рижуть,
Жребяти под ноги кладуть¹⁾,
Ваия финикѣ во руках держаху,
На вход Владики при пути стояху.
Сокрушеннымъ сердцемъ воскланяють глави,
Радосно вопіють: витай, Цару слави,
Здавна пожадани, нынѣ приижджаешъ²⁾,
Взякія печали от насъ отвержаешъ,
Боже правдиви и милостиви.

Чудно и странно зѣло
Явно Божіе дѣло.
Весь Іерусалим потрясень бываше,
Егда вишнихъ хоровъ Царъ в онъ приижджаше.
Невѣрни Еврей убитя желаютъ,
Дѣти же маліе весоло спѣвають.
Осана во вишнихъ Сыну Давидову,
Прекрасными гласи вопіють пѣсень нову.
Радость велія міру восия.

А ктожъ научилъ дѣти
Сію радость вопити?
Ты, пречудни Боже, уста отверзаешъ
И безумнымъ дѣтемъ мудрости додаеш.
И ми же все днесъ вѣрны(мъ) лѣкуймо,
День вѣханія радосно празнуймо.
Осана во вишнихъ, весоло співаймо,
Благословенъ гради, всегда оглашаймо.
Скланяем глави пред Царем слави.
Ктожъ днесъ не веселится,
Когда сясъ нам явится?
Дѣти безумніа Іисуса познали,
Ваія финики под ноги складали.
Ми же, вѣ(р)ніи, Іисуса витаймо,
Сокрушенна сердца под ноги складаймо.
Огче мило(с)тиви, возми своя дѣти³⁾,

¹⁾ В рукоп. кладудъ. ²⁾ В рукоп. прииждждешъ.

³⁾ В рукоп. дѣѣти.

Абисмо с тобою могли всегда быти
Во вишнімъ Свѣтѣ в небесном тронѣ.

XXII.

Богатий і цінний матеріал для історії української духовної вірші, спеціально „Богогласника“, заховав співаник свіжо подарований до „Національного Музею“ у Львові парохом у Конюхах, бережанського повіту, о. Ксенофонтом Со-сенком. Зложений він найменше з двох частин і писаний кількома почерками другої половини, а навіть останньої четвѣрти XVIII в. Записки вказують на колишніх власників співаника. На к. 49б на долі читається: „Благослови, Боже, сіє џалми я мене недостойнаго раба твоего Иоана. Све џалми Иоана Коропатницкаго“. На долі к. 49б: „Све џалми Иоана с Коропатникъ Стаха Боднарового“. На долі к. 101б: „сіє џалми Иоана родича Коропатницкаго“, „поп(а) лебединскаго“. В відверненім положенні на долі к. 115б зроблена записка: „В тенъ часъ в Козѣвцѣ на бакаларіи билъ“, правдоподібно той сам, що так часто зазначував свої права до співаника. Вказувала би на се записка на долі к. 116б у відверненім положенні: „Родича Коропатницкаго року 1711“. Знову на к. 117а є записка: „Сін џалми Иоана Навичинскаго“, а на к. 128а: „Свя џалми Іана Навичинскаго, дяка Коропатникъ“.

З досі згадуваних акростихових авторів є у співанику вірші: Луки Длонського (Лавнущи свѣте), Антона Добросинського (Ахъ, удивися; акростих попсоваий: Антоний Доб(р)о(син)скій), Василя Пашковського (Всѣхъ Царвце), Івана Матвиборського (Михаиле гетмане; Милосердний Богъ от грѣхъ насъ свободити — св. Трійці, акростих: Матвиборе; Іграй, новій Іерусалиме; Милостивій Богъ, акростих попсоваий: Матвиборскі; Миръ во свѣтѣ, акростих попсоваий: Матвиборскі; Мандатъ Божій; Майте, чловецъ; Іграй, свѣте; Источниче благодати, акростих: Иоан Мас.; Милосерднѣшій Богъ, акростих попсоваий: Матвибор); Йосифа Ревте(ького) (Источникъ духовній, акростих попсоваий: Іосіф Руете), Теодора (Трип(ѣ)твую, акростих: Теодор Ц; Тецѣте, все гради); Свентовського (Троне вишній), Дмитрія (Древо трисвятое), Івана Гещицького (Іерусалиме, свѣтися), Івана Пашковського (Хто патрона потребуєтъ; Хвалу ти хошю воздати; Іеусъ днесъ от гроба востаєтъ), Іоана (Істинній триумфъ южъ на свѣтѣ на-

ставъ); Венедикта (Возбранной Дѣво), Івана Моравського (І
ктожъ такъ запам'яталий), Йосифа (Істинное чудо явися, акро-
стих: Іосіф), Пахомьського (Пустинніе птици), Івана Вольського
(Воскресенія день) й Деміяна (Да прійдегь).

Що тикаеть ся нових даних, які можна добути з сього
співаника, передусім цікавий акростих „Антоній“ (856 – 866)
в отсій богогласниковій вірші:

Ахъ, южъ часъ приходитьъ, треба умирати,
Хочь які достатки, треба покидати.

День, година утѣкаеть,
Страшни ся судъ приближаеть,
Готуйтеся вси.

Небо крестъ покажетъ справедливимъ ясно,
А для грѣшнихъ в той часъ будетъ усѣмъ страшно,
Будутъ очи закривати,
Вяликій страхъ будутъ мати,
Якъ сице Христосъ.

Тогда вси мертвѣи разомъ ся обудять,
Якъ на штири части ангели затрубять:
Живѣ, мертвѣ, уставайте,
Добрѣ дѣла отдавайте
Пану своему.

Огненная рѣка будетъ кликотати,
Земля осквернена будетъ очищати,
Поднесеться к небеси,
Погомъ (впа)детъ со шумомъ вся
В преисподнюю.

Нещасливъ человекъ, що будетъ гадати,
Когда от правци будутъ разлучати,
Тогда крикнутьъ вси святїи:
Идїть от насъ, проклятїи,
Во вѣчну муку.

И ктожъ тебе в той часъ будетъ ратовати,
Не заступитъ тебе нѣ отецъ, нѣ мати,
Волѣлъ бимъ ся не родити,
Нѣжъ у цеклѣ ся смажвти
На вѣки вѣковъ.

Іона прежде въ чревѣ китовѣ
О востаніи з мертвихъ Христовѣ

Всѣхъ праотцовъ,	Лѣтъ четири тысящи
Богоотцовъ	Плоти Христа. Пришедши,
От мукъ уволвилъ,	Южъ днесъ видятъ
Которіи чизали,	И вси гласятъ
С темности виглядали	Тридневно воскресеніе.

В гробѣ плотію, якъ писано, былъ
З душею, с тѣломъ якъ Богъ уступилъ,
Проображаше Яко старихъ,
И знаменаше Такъ от пропасти адовихъ
Непремѣно, Вѣрующихъ,
Же имѣет(т)ъ воскреси, Визнающихъ
Всѣхъ ко себѣ привести Восресеніе его преславно.

Скиптри в руцѣ кесару даруй,
Звнтяжати враговъ всѣмъ поборствуй.
Просимъ тя бси непрестане: Потомъ в небѣ на тронѣ
[помилуй насъ. Со аггели
Даруй в мврѣ прожит(н), Архаггели
Воскрешаго хвалити Даждь намъ всѣмъ ты огля-
На земномъ намъ падолѣ, [дати.

Друга „Пѣснь Зачатію Пресвятой Богородици“ (28а—29а)
мае такой вид:

Духовно сполн днесъ ликуймо, торжествующе, вся христіани,
О преславномъ Зачатіи веселимъ ся Пречистой Панин,
Се бо днесъ зачата Предвѣчна Царпца,
Слѣчная полата Дѣва Владычица,
Насъ христіанъ всѣхъ заступница.

На радость праведной Аннѣ, такъ тежъ Панинъ чистой спѣваймо,
Со тимпани сладкогласно пѣсни красно вси восклицаймо.
Се дивніи вещи Же ся Панин(н)а стааетъ,
На радость изрещи, Анна зачинаетъ,
От суха жезла плодъ прозябаетъ.

Анна въ себѣ помишляше и вѣщаше Іоакиму,
Како вмѣщаше во чревѣ прежде вѣка стъ всѣхъ славному.
О котрой вѣщали Во ветхомъ завѣтѣ
И пророковали, Явно по всемъ свѣтѣ
Панинѣ Пречистой Богородици.

Иоакимъ со Анною праведною сполн веселятся,
Зане матька¹⁾ спасенія прозябаеть, двесь радуются,
О(б)разъ херувими Зачатой спѣвають,
Вся со серафими Гойне поздравляють,
Со родители ея вихваляють.

Воспоймо вся к ней устнами со слезами чистой
Зачатой Монархинѣ всего свѣта, по вся часи Паниѣ Пречистой.
Радуйся, Маріе, Безъ грѣха зачата
Слѣзная (лелѣ), Во рождествѣ свята,
Прибѣжище всѣхъ насъ християнъ.

Скиптръ держави в руцѣ цару, господару нашему, даруй,
Восмъ его воевати звѣтяжати враговъ поборствуй.
К тебѣ вси волаемъ, О Пречиста Мати,
До ногъ упадаемъ, Не даждь погибати,
Даждь с тобою всѣмъ царствовати.

Як у сих двох віршах є прошення до Бога о побіду для
цісаря, розуміють ся австрійського, так і в третій „Пісни свя-
тому Михаїлу“ (1466—147а):

День пресвѣтлій приспѣ днесъ,
Радуетъ ся миръ увесь
Повсюду славно.

Ми же гойне вся крикнѣмо,
Силь небеснихъ славно.
Во кимвалѣхъ со тимпани на тру(м)фѣ удараймо сладкогласно
Чистимъ сердцемъ пеймо на радость ужасно. [і прекрасно,
Михаїлу, Гаврилу, княземъ горнихъ силь.

Урипла вси почтемъ,
Рафаїла вразъ со нимъ.

Хвалу воздаймо
Яко хранител(ем)ъ нашимъ і во вѣсемъ поборникомъ
І в напастехъ діявольскихъ намъ всѣмъ заступникомъ,
А (в) часъ смерти молимъ стерти
З реестровъ вини вашей причини,
Бисмо сполне во Спонтъ Творца хвалили.

¹⁾ В рукоп. записатъку.

Началнику вишнихъ силъ,
Люцифера низложилъ

Во дно адово,

Гди помислилъ на небеса(х) равна себе бити Богу,
Тогда архангелъ Михаилъ сотвори с нимъ тривогу.

Ізгоняетъ, випхаетъ,

Со вѣсьми слугами во адъ істручаетъ,

Мечемъ острымъ проганяетъ от основаніи.

И ктожъ силній яко Богъ,

А онъ на то не возмо(гъ)

Нѣчто прорещи.

Со шумомъ бо зѣло страшнимъ со небесе летяше,

Штири десять дни и ноцій до мѣста доствзаша

Адоваго преисподняго

Со дѣволами, своими слугами,

В вогни вѣчномъ безкозничномъ, тамъ заключенимъ.

Всп начала, ангели,

Служители Господни

И вся воинства,

Молятеся за насъ Творцу, небесну Господару,

Да подасть крѣпость и помощь на врагъ нашихъ кесару

Побѣдиги, потлумити

Днесъ и на всякой часъ воюющихъ на насъ

Злихъ бесурманъ и агаранъ под ноги наша.

Коиъ сердцемъ и усти

Бога в Тройци хвалити

Грѣшнѣ возможемъ?

Воспоймо вси днесъ согласно со ангелекими лкии,

Святъ Господъ Богъ нашъ во Тройци от нинѣ на вѣки

Буди славній, прославленій

Со Матерією, чистою Дѣвою,

Со ангели, архангели на вѣки вѣкомъ.

Вірші Дунаївського цікаві своїми апокріфічними налетами й часом повстання. Правдоподібно в усіх трьох віршах просить він о побіду для австрійського цісаря Францішка.

Так само тільки апокріфічними налетами інтерна вірша самого власника співаника Навичинського, а саме „Пѣснь на воскресеніє Христово“ (140а—142б):

Нинѣ вси днесъ веселѣмся, роди вси вѣрніи, же из гроба Христосъ восня. Нинѣ свѣту помрачену-ж отвираетъ намъ правдивій Христосъ Месія. Вечеръ плачь, лямента, в пулноци южъ обляста. Жени с миромъ преспѣли, в гробъ Христа не обрѣли. На гробъ камень велий и неотваленій, кустодіями запечатаній.

Ахъ, ти Боже всемогучій, для насъ билъ расцятій, копіемъ в бокъ святій билъ пробожденій. Руцѣ твои и нозѣ гвоздями острыми тяжко до креста пригвоздили, строгѣ муки завадали. Невѣрніи бесурмани хтѣли Христа поглотити, аби его уморити. Нѣсть ли не обрѣли, цекло заробили. Христосъ воскресъ в Адомъ потрасъ.

В субботу пришли Жидове, рекутъ вси Пилату книжници и вси фарисее, жебъ гробъ за(не)печаталь зѣло и стражію поставивъ, жебъ его ученици з гроба не взяли. О Христе, з неба ступилесь, девять хоровъ опустилесь, котрѣ служатъ тебѣ предъ вѣки. Визнаемъ вѣрне вси человекѣ. Длятого на крестѣ смерть, муки претерпѣ, а насъ з отхлани вѣчной уволни.

І ви вси злослѣвѣи Жидове невѣрніи, чему Христа не позваете, с которого видите чуда дорогѣя? Кровъ его пресвятую проливаете. І ви злослѣви Логина темна привели, трость в руки дадоша, в ребра его прободоша. І тамъ чудъ явивій, кроплевъ просвѣтливій, зѣнници темноту в немъ отворивій.

Честно ми вси радуѣмся, вѣрнѣ христіани, бо южъ за насъ претерпѣлъ муки. І ви в отхлани веселѣтєся знову заprodани, бо южъ з шатанской видеръ²⁾ насъ руки. Христосъ з гроба встаетъ, в небѣ аггели спѣвактъ. Слонце, мѣсяць, звѣзди, гори, вси дубрави, скоти і звѣрата, пернати, пташата, радуѣтєся: Христосъ воскресє.

Изведе ис тми смертнїя Адама и Еву и всѣхъ святїихъ праотець нашихъ. Узѣя ихъ растирзаетъ, во рай въпровождаетъ, истинїй животъ Богъ намъ даруетъ. З гробовъ умерлии встаетъ днесъ живїи. Христосъ воскрешаетъ, радость изъявляетъ. Христе Цару Пане, прїйми насъ до хвали. Днесъ вси спѣваймо: Христосъ воскресє.

Нынѣ ми вси, христіани, приуподобѣмъ ся воскрешему Откупителю, отдаймо му честь, хвалу, нѣгди нескончану за трудї его и смерть крестную. Котрїи слѣпїихъ просвѣщаетъ,

¹⁾ В рукоп. дла. ²⁾ В рукоп. видаръ.

прокаженихъ очищаетъ. Апостоли дують ся, чудесъ его лаяють ся. О воскресій Отче, неба и земли Творче, ми согласнo вопіемъ: Христосъ воскресе.

Собрался апостоли, бяху затворени. Исусъ Христосъ посреде ихъ ста и мврѣ буди, имъ вся рекль, пробитими гвоздми руцѣ, нозѣ своя показа. Фгома не увѣривъ, доки перста не вложивъ в рани, в бокъ пробитій. Много до вѣри приведий Христосъ отвираетъ, рани показуетъ, а намъ у небѣ царство готуетъ.

Кія усти, кія пѣсни тебѣ днесъ воспоймо, воскресій нашъ Откупителю? Сохрани насъ глада, войны и наглої смерти, Христе Цару Избавителю. Ми тебе вихваля(й)мо, имя твое просл(авл)яймо, аби рачилъ даровати, лице твое оглядати, со святыми жити, завше тя хвалити, со аггелы, архаггелы всегда тя зрѣти.

З його акростяхом заховала ся у співанику в „Пѣснь святому Георгію великомученику“ (1426 - 144а):

Нинѣ весна благодати,
Начнѣмъ днесъ торжествовати.
Славній Георгій процвітаетъ,
Всѣхъ насъ к себѣ призываетъ.

Ахъ, онъ твердѣйшій над камѣнь,
В сердцу запаливій пламень,
Не восхотѣ в санѣ бити,
Токмо Христу Богу служити.

Велѣ мучитель представити,
Копіемъ в бокъ его пробити,
Жилами крѣпко тѣло бити
И в темницу его всадити.

І Дноклитіанъ здумѣвся,
Корінь острѣ согнувъ му ся,
Строго до боку летяше,
В ребра его не вредяше.

Чудесемъ тѣмъ вси удивлени,
Бога знати научени,
Аггелъ его тѣло исцѣли,
Много в Христа увѣрили.

И народъ весь бистъ удивленій,
Магнетій рече, воскресій
Святій над гробом помолвій,
Мертва от гроба воскресвій.

На Георгіа мучитель
Зосталъ велми зѣло мстителъ,
В ровъ вапленій, велѣ вринуть,
В сапуги желѣзни обути.

Славяще святій Христа Бога,
Труди на себѣ зноситъ много,
Ни вапно его не свѣде,
В сапугахъ равно иде.

Кія цара Максиміана
Въ Христа царица увѣрвала.
Гди сіе мучитель позналъ,
Со святимъ посѣщи приказалъ.

Идолъ словомъ в прахъ обративъ,
Невѣрныхъ зѣло засмутивъ,
Днесъ насъ вѣрныхъ просвѣщаетъ,
З собовъ до неба запрашаетъ.

Вонне Христовъ Георгіе,
Пресвятое имя твое.
Не допускай глада, войны,
Даждь намъ всегда лѣта споко(й)ни.

Мя ты должнѣ прославляти,
Имя твое вихваляти
И с тобою Творца хвалити
И с нимъ в небѣ на вѣки бити.

Недотепний віршеписець і якийсь Зукевч, що його „Пѣснь на Воведеніе Пресвятой Богородици“ (1086—1096) представлять ся ось як:

Зѣнца неба ведеть на себѣ (!) предивной хвали з милости данной. Прийма, священне Захаріе, скорбѣ твой в домъ твой, преосвященне.

Узримъ квѣтъ вдячній збожевѣ сердечне Дѣвою бити, Сина родити. Що то, що то ся стаеть, же Дѣвая в травѣ Духа Сина раждаеть?

Нако бв(с)тъ може, рожденій Боже, же ся такъ стаетъ,
з Дѣви раждаетъ? Ого Богъ милосердній, же ся родить Сынъ
без отца с Пречистой Пани.

Едиѣмъ словомъ Богъ ся сталъ тѣломъ в чревѣ Дѣвици
и Владчици. Дивній естъ судьбъ тайній, же ся родитъ, Сынъ
есть его еднородній.

Виша всѣхъ еси, Дѣво святѣйша, бось естъ избранна
и Матерь данна. Дерзай во м(илость) Сину; тя имѣемъ вси
грѣшнии чудесъ причину.

І ми днесъ, лики, со человекъ поймо вси пѣсни Паниѣ
Пречистой. Прійди ближняя ея на триу(м)фъ слави, хвали
дѣвства твоея.

Части годнѣша, надъ всѣхъ святѣша неба Царце и Вла-
дичице, буди на вѣки чтенна, от всѣхъ земныхъ и небесныхъ
благословенна.

Вкінці ще один виразний акростиховий віршеписець з сього
співаника, відомий тільки з імени. Акростех „Григора“ дає
„Пѣснь святому Николаю чудотворцу“ (144а – 145а):

Гори, сладость всѣмъ днесъ	Иже молишися ко Владыцѣ
І вси вѣтви, возиграйте [дайте,	[Богу,
В день святаго чудотворца	Упрашаешъ намъ милость многу
Николая, отцемъ отца	Приходящимъ к тебѣ
И хранителя.	Во всякой потребѣ.
Которій чудно всѣмъ ся являетъ,	Всегда предстаеть.
Сиротамъ, вдовамъ в помощи	Хто тѣлко тебе призываетъ,
Яко пастыръ бодрій [стаеть	Вотще от тебе ізмождаетъ (?),
И во всемъ скорій	Не токмо тѣлесное,
Всегда предстаеть.	Лечъ тежъ и душевное
Рцѣмъ купно нивѣ непрестано	Ісцѣленіе приемаеть (sic).
Чудотворцу вси ужасно:	Гордаго Арія зѣло посрамилесь
Радуйся, отче святителю,	І во тму вѣчну на вѣки съкру-
Хрвстіяномъ хранителю	Же хтѣлъ на соборѣ [шилесь,
І заступниче.	Раздѣлти вскорѣ
Радуйся, главо священная,	Тройцу святою (!).
Во Тройци свягой почтенная	В Некеи явился,
Будв. Творецъ свѣта	Зѣло проглавися,
На многіе лѣта	Же Арія тѣмъ
Всѣмъ ся обѣща.	Цог(р)ебе совсѣмъ,

Якоже вногда	Откуду то б'яше,
Прослався, тогда	И удившася.
Изчезе.	Радуйся, ввщихъ од'бяніе,
И двѣи оніе въскорѣ услиша-	Сиротамъ, вдовамъ воздвиженіе,
	[лесь, Радуйся, святителю
Злата отцу вхъ доволно пода-	И всѣхъ защитителю,
Жи вси не видяше,	[лесь, Огче Николае.

XXIII.

Деяким доказом сього, як багато знайдесть ся ще з акростихових віршенисців крім наведених, може бути й „Богогласникъ“, у якім стрічаєть ся значне число акростихових імен, не відмічених досі в рукописних співаниках. До часу появи „Богогласника“ має українська вірша свою трохи не тристалітню історію. Подати хоч менше-більше докладну історію розвою сеї вірші поки що передчасно й навіть не можливо. Дослїди в сїм напрямі проф. Пететца й його школи, дра Франка („Забутий українськвій віршописець XVII віку“ й инші праці) й нечвсленні инших дослідників далеко не обіймають ще цілости предмету. Навіть про такого визначнійшого нашого діяча, як Кирила Транквіліона Ставровецького¹⁾, нема моно-

¹⁾ Головним документом його віршенисної штуки є книжка, що вийшла першим виданнем у Чернигові 1646 р., а пізнійше другим видавцем у Могилеві 1690 р. н. з. „Перло многоцѣнное“. Про вартість віршовань сього автора дає недвозначне свідощтво отся „Епиграма“:

Если ту що нестройного поета мудрыї обачить,
 Проше, нехай ми пребачить,
 Ідыжъ теологія свята в колѣ филозофском вакуе,
 А поетами и выборными бракуе.
 Сама жне у славѣ свѣтородной,
 Тylko ся часомъ показуе души годной
 З дару бозкого знамените,
 Мудростю своею незакрите
 У свѣтлости свои славы
 Безъ поетицкой забавы.
 А то она у своей моци має,
 Же байки поганскіе розбивает
 И на вѣки до нихъ ся не знаетъ,
 А сама въ правдѣ наче солица сіяєть
 Прето поета, бы и наймудрѣйшій,
 И филозофъ, розумомъ острѣйшій,
 Мусить гордой думы роги схиляти,
 А небесной царици самъ низко ся поклонити.

графії. Сама назва його книжки „Перло многоцѣнное“ свідчить, що сам автор був високої думки про неї; а далі й присвята книжки польському королеви. Тут уважає її Ставровецький „даромъ коштовним, въ которомъ лежитъ слава не-смертелная дому“ королівського. За свою „презацную працу“ сподівав ся автор від короля панської ласки. В передмові до читача „о той презацной книзѣ“, яку видав автор не тільки „для високого богословеского разума“, але й „для сладкоглаголивого риторского язика и поетицкого художества“, пояснюєть ся, „длячого авторъ важиль ся подыймовати такъ великую и тяжкую працу около той презацной книги, реченой „Перло многоцѣнное“. З любовю повинен приймати читач його „такову працу трудную“, бо „правдиве многими трудами тая книга свята взяла свое совершенство; а зважаючи въ поетицкомъ художествѣ богословская речъ. И правда, латвійша просто писати, але под метрами божіи речі трудно и барзо трудно; тилко той тое знаєть, кто того ремесла заживаєть“, розумієть ся, з такими виспленнями й успіхами, як у Ставровецького.

Представником безвартісних віршописців треба назвати чернігівського єпископа Максимовича. Хоч віршеві зроби Семена Полоцького треба поставити вже дещо вище (прим. перевіреному псалтиру), одначе й йому відмовляють дослідники найменшої іскри поетичного хисту. І коли я ось тут згадаю про книжку Самуїла Мокрієвича, не для її літературної стійкості, а радше з причини її рідкості. Маю на думці

„Виноградъ, домовитомъ благимъ насажденный,
В немже наслѣдникъ вѣковъ всѣхъ бысть убивенный.

А що оглядаи разумныи очи нашѣ:
Ямбѣкусь, трохеусъ, спондеусъ.
Тогда тое хотѣли слуги вашѣ
Провадити межи поганскіи боги.
Але прудко поломали свои ноги,
Предъ свѣтлостію богословіи утѣкаючи
И жадного до неи приступу нѣ маючи.
Прето, що ся кому бачитъ,
Волно, яко собѣ рачитъ.
Убѣ дивинумъ пльлюмѣнацію,
Ибѣ тацет поетарумъ шконѣдацію.

Въ точилѣ крестномъ кровю ризи обагрены,
През которого всѣ роды zostали спасенны.
Певный знакъ побѣды вожем надъ врагамъ,
Покаратся язпыцы, зряще, же Богъ съ нами.
Въ новой веснѣ“.

Твір присвяченый „ясне велможному его царского пре-
свѣтлого величества неслертельной славы войскъ Запорозких
гетманови его милости пану и. Іоанну Мазепѣ, благому домо-
виту винограда малоросейскаго, милостивому своему добро-
дѣви офѣрованый от найнижшого подножка Самойла Мо-
крѣевича. Рокъ аѣчѣ“.

У передмові „къ благоразумному читателю“ заявляє ав-
тор, що хоч „на веснѣ плодъ здрѣлъ нѣды не бываетъ“,
читач має дивити ся на „грозы спасенны“ сього винограду.
Автор як „въ послѣдний часъ пришедший дѣлатель“ привосить
„малъ плод“ і „малым трудомъ“,

не хотя подъ спудомъ .

Малаго сѣта предъ людми сокрыти,
З приемшым талант едни бы не быти.
Мало трудихся, — признаеть ся, — малой естем силы,
В послѣдний часъ дне не работах цѣлый.
Далі звертаеть ся до читача з прошеннем:
И мнѣ худому дѣлнику въ сем трудѣ
Покажи ласку, да не буду въ студѣ,
Не стихов ради, въ метрах положенных,
Сладости спробуй въ одах сокращенных.
Не все й залежало від автора:
Не всегда чтити книги был час волный,
Засипалъ очи часом пѣсокъ полный
І житійская нужда докучала,
Трудитися мнѣ много збороняла.
Просить, щоби читач був оглядным:
Не будь зоплем лихой працы сея,
Прости вся вины, читай стихи миле.
Нікто не безъ грѣха. Зрештою що до автора:
Не от человекъ есмъ славы ищущий,
От тебе прошу, Боже всемогущий.
На відворотній сторони титулу в герб Мазепи й отсея
вірш на нього:

Щобъ въ гербѣ Мазепов крестъ значил роздер(тый),
Котрого явленіємъ на небѣ врагъ стертый.
На фундаментѣ крѣпкомъ сей есть утвержд(енный),
Горѣ зась на два роги зосталъ раздѣлен(ный).
(Бог)у цнотами милый, рогъ единый значит(ъ),
Другий милость отчизны, всякъ сынъ ея бач(ить).
(Зв)ѣзда якъ волхвовъ ведетъ побожностью къ (Богу),
Мѣсяць сыномъ отчизны свѣтлость явить многу.
(Крес)тъ столпъ крѣпокъ от лица врагов заступ(аетъ),
Знакомъ побѣды небо въ звѣздахъ той явля(еть).
Нехай же, поки дніе небу будетъ трвати,
(Бо)гу, стчизнѣ милый якъ солнце сѣяти.

Посвята „ясне велможному неслертелной славы гетма-
нови его царского пресвѣтлого величества войскъ запорозкихъ
его милости пану п. Іоанну Мазепѣ, милостивому добродѣви“
підписана: „велможности вашей пана моего и милостивого до-
бродѣя вѣрный слуга и найнижшій подножокъ Самовлѣ Мо-
крѣвичъ“. Далі іде заява: „Краткое собраніе Библии Иеро-
нимом до Павлина, въ предмовѣ Библии же положенное, пре-
ложихъ стихами, не хотяще праздымиъ весь день стоять, ко-
трое якимъ порядкомъ святымиъ Іеронимомъ исправленно, та-
ковимиъ въ малой сей положилахъ лихої працѣ“. Автор уневин-
нюеть ся, що хоч Аргус мав сто очий, все таки Меркурій по-
збавив його чуйности. Тому відзиваеть ся до читача:

Презри барзѣй въ помилки, читателю, щодрост;
Стихи въ метрахъ всѣ равны авторомъ изданны,
Лечъ въ прасѣ типографской стали ошуканны.

На зміст книжки Мокрѣвича складаеть ся віршована па-
рафраза Мойсеевих книг, евангелія св. Матея, „Сборничокъ
дванадесяти мѣсяцей“¹⁾ і молитва до всіх святых.²⁾

Одначе сі друквані вірші, навіть о скільки мали духов-
ний характер, були првзначені до читання і не можна їх вя-
зати з співними духовними віршами, так званими набожними
піснями.

¹⁾ Сборникъ дванадесять мѣсяцей стихами

Пою въ честь святыхъ Божихъ рабъ боримъ грѣхами,
Котрихъ молбами грѣшвыи да буду спасенный,
Даждъ, молю, въ святыхъ своихъ Боже прославленный.

²⁾ Примірникъ у колекціі старихъ друківъ Авт. Петрушевича.

Друком стали появляти ся вперше українські набожні пісні завдяки публікаціям з нагоди коронації чудесних ікон. Принайменше на основі досі відомих бібліографічних знахідок можна про се говорити. В 1734 р. вийшла без означення місця друку пісня „Пресвятой Дѣвѣ болесной чудотворной Рогозейской, совершена года 1734“; оригінальній відомий бібліографам примірник сеї пісні переходуєть ся у виленьській Публичній бібліотеці.¹⁾ Одна пісня в честь Почаївської Богородиці надрукована в книжці „Гора Почаевска стопою и образомъ чудотворным Пресвятой Богородицы почтевна“ (Почаїв, 1742) на кк. 41б, 42аб, а саме „Весело спѣвайте, чоломъ ударайте“.²⁾

У першій виданню „Пѣснь Пресвятой Дѣвѣ Богородици о побѣдѣ почаевской надъ Агаряны“³⁾ виглядає відмінно від богогласникового тексту:

1 Вѣсело спѣвайте,	Пѣлки а́нгель шкво́вала.
Чоломъ удара́йте	Въ часъ збара́зкой войны́
Предъ Ма́ткою Царесюю.	Мѣста, се́ла пѣлни
Гла́сы подносѣте.	15 Премно́гихъ войскъ бесур-
5 Стра́намъ возвѣстѣте	Форте́цы ламалъ, [манскихъ.
Сла́вное звѣтъство но́во.	Кровъ неща́дно льлял
Его́же дозна́ла,	Зъ вѣрныхъ люде́й христіан-
Поча́евска ска́ла,	О недо́ля на́ша, [скехъ.
Где Ма́тка Божая сто́яла,	20 И самъ иде́тъ па́ша
10 Проти́въ во́йскомъ мно́гимъ	Зѣло зъ вели́кими во́йска,
Аки звѣремъ сро́гимъ	Бы монасты́ръ взяли́,

¹⁾ А. И. Миловидовъ, Описание славяно-русскихъ старопечатныхъ книгъ виленьской Публичной библиотеки (1491—1800 гг.), Вильна, 1908, ст. 86.

²⁾ Примірник у музею Ставропільського інституту ч. 237. На кк. 45--51 „Житіє блаженнаго отца нашего Юва Желѣза“, а на кк. 52 і 53 „Исторія о мощехъ святой великомученицы Варвари“.

³⁾ У „Богогласнику“ має пісня зазначення свого змісту: „о преславной побѣдѣ ея надъ Турками, бывшей року Божія ху́де мѣсяца іюля ќ дня“ і такі відмінні: 1. Челомъ ударяйте. 3. Христовою. 4. возвышайте. 5. Миръ весь утѣшайте. 6. Побѣдою днесъ новою. 7. Еяже. 9. Мати Божа. 10. врагомъ многимъ. 11. срогимъ. 13. Збаражской. 14. Бяху неспокойны. 15. Гради вся от Вѣсурмановъ. 16. помлющихъ 17. ллющихъ. 18. Зъ правовѣрныхъ христіановъ. 19. Ахъ, недоле. 20. Тягнетъ и самъ баша. 21. Съ премногими

Въ неволю отдалі	Монастырь свой покрывала.
Всѣхъ людей тамо живущихъ.	Плачущихъ утѣшаетъ,
25 Вбѣска пристуили,	Слезы отираетъ,
Горы оточили,	45 Всѣхъ подь кровь свой со-
На ней же монастырь давный	А злыхъ Агаряновъ, [бираетъ.
Богомъ фундованій,	Злыхъ махOMETановъ
Почаевъ названій,	От насъ стремъ-главъ отганяетъ.
30 Где Пречистой образъ слав-	Небесные силы
Вѣрнн рыдаютъ, [ный.	50 Зѣло ся дивилы
Предъ образъ падаютъ,	Таковой чудной помощи,
Зъ неба помощи чекаютъ.	Же сама бодрствуетъ,
Руки своя зносятъ,	Своихъ слугъ ратуетъ
35 Матки Божой просятъ,	Мати по вся дни и ноци.
Слезами ся залвваютъ.	55 Кожъ въ земномъ Троицѣ
Щаслива година,	И въ полехой коровѣ
Мати Божия Сына	Щирнмъ сердцемъ не признаетъ,
На церквѣ ся показала,	Же противъ Турка штурмомъ
40 Омобромъ яснымъ,	Почаевскимъ муромъ
Бесурманомъ страшнымъ,	60 Тарчею ся Дѣва стаетъ.

Книжка мала богато виданъ. В виданню з 1774 р. в крѣм сеї піснї ще й пиша „Пречистая Дѣво Мати“. У львїевськїй брошурї з 1752 р. „Piesni o najswiętszey Maryi Pannie, ktore się spiewają przed Jej Cudownym Obrazem koronami Wa-

агаряны. 23. забрали. 24. Сущы въ немъ христїаны. 27. Идежа. 28. фундованый. 29. названый. 30. Въ немже Дѣвы образъ. 34. Руцѣ свои возносятъ. 38. Бога. 39. Верхъ церкви себе являетъ. 41. Для Турковъ ужаснымъ. 42. покрываетъ.

43—44. Слезы отираетъ,

Въ смутку потѣшаетъ.

45. Скиптромъ своимъ защищаетъ. 46. Мерзскихъ. 48. Стремглавъ от насъ прогоняетъ. 49. Небесныя. 51. Чудесной такой. 53. Слугъ своихъ. 54. Царица вся дни. 55. во земномъ троїцѣ.

58. Ижъ Дѣва Пречиста,	Свою цѣлость одержали.
Мати Бога пста,	Тѣмъ плещите въ длани,
Всѣхъ от враговъ заступаеъ.	Поюще вся страни
Почаевски мури	Сей возбранной воеводѣ,
От турецкой бури	Церковъ купво съ нами
Съ землею бы ся сровнали,	Вѣрными сынами
Аще не бы тою	Хранящей во всей пригодѣ.
Дѣвою святою	

tykanskiemi ukoronowanym od oycy s. Benedykta XIII w roku 1727 dnia 15 sierpnia u W. W. OO. Dominikanow na Swiętej Gorze Rożancowej nad miastem Podkamieniem Centurowskim“ подана як „Piesn szósta o teyże Najswiętszey Maryi Pannie Ruskim tekstem od pewnego nabożnego złożona“ дуже популярна серед українських уніятів пісня „Пречистая Дѣво Мати рускаго краю“. ¹⁾ Можна припускати, що й межи піснями, які видано з нагоди коронації чи й по коронації образу Богородиці в костелі львівських Домініканів, був якийсь церковно-славянський чи славяно-український текст, бо раз Домінікани мали спеціальні претенсії до українських земель, а далі не без впливу міг остати тут і Підкамінь. Вістку про пісні з часу коронації подав Баронч ²⁾, одначе не навів титулу.

З дальших аналогічних друків ³⁾ треба більшу увагу звернути на почаївську збірку пісень (16 карток), оправлену

1) Н. Мировичъ, ор. cit. ст. 56. Польський бібліограф Естрайхер не знає про се виданнє. Примірник є в Імператорській Публичній бібліотеці у Петербурзі.

2) Sadok Barącz, Cudowne obrazy M. N. ст. 154.

3) Не ставлю собі метою вичислити всі друки подібного роду з XVIII в. У книжечці „Obrona Polskiej Korony od granic Ukrainskich, Marya w Berdyczowskim Obrazie“ (Бердичів, 1760, примірник у бібліотеці Чарторийських у Кракові) надрукована як „Piesn Osma Czudownoy Preświatoy Bohorodycy“ пісня-переклад з польського тексту „Wzywaiet tebe ciła Ukraina“. Зазначу тут zarazom, що „Концерту Пресвятѣй Дѣвѣ Богородицѣ Бердичевскої народно увѣнчаниѣй“ з початком „Божія Матерь сіяеть“, надрукованого в „Богогласнику“ з 1790 р. під ч. 127, тут нема.

З аналогічних летучих листків згадаю ось таких. На отвертій піваркуші знаходить ся образ Розпятя Ісуса в Туривці із підписом: „Prawdziwy Wizerunek Zbawiciela Chrystusa Pana w Turynieckim Obrazie Cudami y Łaskami słynącego“, помічений „T. Korhacholski“. Далі надруковані дві пісні: „Piesn o Panu Jezusie w Turynieckim Obrazie Cudami y Łaskami słynącym od XX Missionarzow Ruskim Dyalektem wydana, na tę notę, jak: Straszliwego Majestatu Panie etc. Myłoserdny Isuse sładczayszy, || Zbawytelu nasz Nayukochańszy“ і „Piesn Druga na wzwyż wyrażoną Notę. Myrskia dneś uzyidite lyki || Pred Obrazom błahaho Władyki“. Примірники в „Національнім Музею“ і в колекції Авт. Петрушевича Др. Свенціцкий здогадуєть ся, що друк вилааний у Львові 1767 р. й вяже появу сих пісень з іменем туринець-

разом із збірником хоценського поповича Івана Левницького в колекції рукописей А. Петрушевича в бібліотеці „Вародного Дому“ у Львові ч. 224. На початку збірки пісень є дереворит Божої Матери в Почаїві з датою 1762. На восьмій картці дереворит св. Варвары, помічений L Goczemski¹⁾ - 1755. Під іконою на першій стороні титул „Піснь ѡ престѣй Бѣгородницѣ, къ Іконѣ Почаевской, чудотворной“. Зараз за титулом починаєть ся пісня:

Нынѣ прославися Почаевска скала,
Идѣже Божія Мати стопою знакъ дала,

з першою строфою під нотами. Текст пісні важний під історичним оглядом і дає вказівки що до часу написання пісні. Оповідаєть ся у ній, як

Богъ за грѣхи въ мимошедшемъ лѣтѣ
Казнилъ тяжкимъ моромъ всюду и въ здешнемъ повѣтѣ,
Подгѣря, Покутя, подолскій Камянецъ,
Околечне на Волню и мѣсто Кремьянецъ.
Тисящнаго седмсотъ седмдесята года
Бысть казнь сія смергелная, морова пригода.

Тоді не знали себе знайомі, батьки, братя і приятелі. Батько бояв ся приймати сина до хати й мати нічого не помогла бідній донці. Бездомні морили себе голодом. Богато церков і монастирів стояли пустою. Трупи нагло померших лежали непохоронені на жир звірям. Остала одинока надія на

Дѣву Богоматерь въ чудевномъ образѣ,
Аки крѣпкій щитъ противу моровой зараѣ.
И не погрѣшихомъ надежди своея, — оповідаєть ся далі —
Все живи, цѣли остахомъ молитвами ея.

кого пароха Пясецького (Бібліографічний куріоз, Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, т. LXXIX, ст. 159—160).

Наслідуванне пісні підкаменецькій Богородиці стрічаєть ся у книжці „Nabożeństwo do Matki Boskiej. Dla wygody tych, którzy Jey mieysca święte upodobane i cudami wsławione nawiedzają. Osobliwiey iednak dla wygody nawiedzających Obraz Niepokalanego Maryi Panny Poczęcia cudami w Tartakowie słynącego“. Доступне мені третє львівське видавнє з 1797 р. містить як п'яту пісню текст „Preczystaiа, preczudnaiа Diwo i Maty“.

¹⁾ Доповнення д-ра Іл. Свенціцького; пор. Рукописи львівських збірок, II (Українсько-руський архив, т. VI), ст. 211.

Богато вірних, що терпіли від зарази й постановили піти
в Почаїв до образу,

Нечаяно здрави, цѣли остали;

Первін от нихъ Подгорцы той ласки дознали.

Егда уже моромъ паде болѣе ета,

Надъ надежду въ єдину ноць сѣчь смертная преста.

Подъ Гусятиномъ весь Товстенька дознала,

Въ ней же заченшаяся сѣчь морова устала.

От за Бардичева зъ Нехворощи мѣста

Уже посредѣ зарази моровои бѣста

Зе двадесять домовъ себе въ руцѣ вдаша

Почаевской Матцѣ Божой и живи осташа,

Аще и по домахъ не заключалися

И зъ зараженными купно во всемъ общалися.

Въ веси Судобичахъ, егда моръ начался,

Самъ навѣ вельможній наслѣдникъ со всеми вручался

Въ оцку Пречистой въ чудовномъ образѣ,

Зосталъ живъ, токмо тринадцять пало въ той заразѣ.

Слуга три недѣли южъ безъ смысла болѣлъ,

Приложеніємъ до главы образа исцѣлѣлъ.

Въ мѣстѣ Ярмолнцахъ въ пресвѣтерскомъ дому

Умре двое въ той заразѣ, въ тузѣ суцѣ тому.

Усвувъ, зрить ніока, зъ Почаева суца

Съ трема печатми въ хартіи, нвсмена даюца

И по трижды рекша: не бойся умрѣти,

Аще Почаевску будешъ Патронку имѣти.

Восприанувъ пресвѣтеръ житія въ надеждѣ,

Безъ боязни Сакрамента дѣйствоваше вездѣ.

Со всемъ домомъ въ бѣдѣ моглѣ смерти избыти.

Прочинхъ чудотвореній нѣсть мощно вмѣстити.

Свідчать про нихъ люде, що приходять з численних міст
і сіл до Почаєва як „недобитки моровів“. Кінчить ся пісня
молитвою до Богородиці.

Текст пісні у збірці майже не рижнить ся від тексту
в „Богогласнику“.¹⁾ В останнім подано в надпис, що автором

¹⁾ Більшою можна би назвати рижницю тільки в однім місці.
Текст збірки говорить, що „многи церкви, монастири нинѣ пусты
быша“, а текст „Богогласника“ має замість „нынѣ“ — „тогда“.
Деталь не матоважний при означуванню дати зложення пісні.

пісні чернець-Василіянин. Зазначений і зміст „о избавленіи
помощію ея от повѣтра мороваго, бывшаго въ лѣто „аѳѣ“.
Тому, що в тексті згадується про спустошення, які робила
ся зараза „въ мимошедшемъ лѣтѣ“, пісня зложена 1771 р.

На новість пісні

Вселенная, вся стравы, земляне,
Совокуплшеса вси хрістіане,

що починається на оборотній стороні третьої картки, вказує
підложення першої строфи під ноти. Правда, в пісні спі-
вається ся, що

Царіе, князи великой славы
Скланяють своя покорне главы
Предъ образомъ Монархивъ,
Иже въ Волинской краивъ
Временми давній,
Чудами славный,

але се скорше поетичний вислів величі Божої Матери, ніж ма-
люнок дійсного поклону царів і князів перед образом в час
коронації. Пісня звеличує Богородицю за те, що уздоровлює
усяких хорих, згадує, що

Егда бѣсурманъ, кровопролитель,
Обступилъ войскомъ сію обитель,
Хотѣлъ подъ мощь свою взяти,
Надъ тиль муромъ Дѣва Мати
Ратунокъ дала,
За тарчу стала.

Та здається, для питання про час зложення пісні найваж-
нійший деталь, як Богородиця „защитила и прославила“ по-
чаївську „обитель“,

От давнихъ лѣтъ гонимую,
Въ нашихъ очахъ томимую.

Виходило бн, що пісня зложена також з самого початку 70 рр.
XVIII стол.

Дальша пісня „Пречистая Дѣво Мати Рускаго Краю“ (5а)
не підложена під ноти правдоподібно тому, що її мелодія та
сама, що й популярної уже тоді пісні Підкамінецькій Бого-
родиці. Згадується у пісні, як „первіе видѣли“ Богородицю

на верху скали
Стоящую въ столпѣ огня, яко признали
Два иноцы и присущій
Іоаннъ, чреду пасущій,
Прозвискомъ Босій.

Син тріє свидѣтеле достигше мѣста
Видѣннаго, но ничтоже болше узрѣста,
Токмо изображение,
Правой ноги знаменіе,
Полное воды.

Ся вода дає умерлим житє, слішим очи;
Суть доводомъ дѣянія
Болшъ чтырехъ вѣкъ писанія
Въ томъ монастирѣ.

Коли в часї війни „зъ цотугою прійде бѣсурманъ“, вдруге
побачили Богородицє, як була

щитомъ надъ мурами
Окруженна аггелами
Въ свѣтѣ великомъ.

В піснї є така історична вказівка:

Корона полска съ великимъ княжествомъ литовскимъ
Находящу на ны бѣду гвѣвомъ синовскимъ
Просить от насъ отвратити,
Можеш бо умолити,
Матя, Владыку.

У виданню „Бегогласника“ з 1825 р. слова „Корона полска съ великимъ княжествомъ литовскимъ“ справлені на „Скипетръ царскій со предѣломъ мало Россійскимъ“. Тут і причина хибної думки Мировича, що пісня зложена вже по розділі Польщі.¹⁾

Дальша пісня, здаєть ся, знов нового походження, бо перша строфа підложена під ноти, а саме

К тебѣ, Божія Мати, прибѣгаемъ,
Обремененни грѣхами взиваемъ.

¹⁾ Мировичъ, ор. cit. ст. 73.

Згадавши, як Почаївська Богородиця „знаменіє въ скалѣ стопы дала“ й як оборонила монастир перед турецькою навалою, оповідає автор:

Инока стара, обрѣтши на долѣ,
Посѣвъ Татарянь за садомъ на долѣ,
Взявъ свою главу неслѣ, пред образъ паде,
Благодаряща Богу, духъ предаде.
День успенія празденствомъ сіяше,
Инокъ въ неволѣ татарской стенише,
Узы на ногахъ йомуць принесенный
И въ монастирѣ въ той день поставленный.
Паде въ студенець на помощь призывый:
Ратуй, Пречиста, — обрѣтесе здоровій.
Мертвій въ вторій день вземлемій до гробу
Твоимъ могутствомъ оживе въ ту добу.
Пятнадесять лѣтъ невидѣвій свѣта
Кирилль съ Подляшша прійде въ наша лѣта,
Ста пред образомъ ввегда отворенній,
На пѣснь: Достойно — прозрѣ ослѣпленній.
Егда сѣмена пружы изядяху,
Всюду по поляхъ на здешны летяху,
Мы, тя призываше, противо изійшлы,
Узрѣвши сіе за предѣлъ отишли.
Савва зъ Россіи ослѣпленъ очима
Слыша о чудахъ своимъ ушима,
Обѣща пойти къ Чудовой въ образѣ,
Въ тую ноць уснуъ и прозрѣ въ томъ разѣ.

Як і чуда, зареєстровані в попередніх піснях, так і в сій, внесені до поодиноких видань „Гор-и Почаевск-ої“. Одначе ся обставина мало дає опори для питання про хронологію пісень. З уваги, що три згадані пісні, яких перші строфи в збірці положені під ноти, зазначені в „Богогласнику“ як продукти „Инока чину с. Васіліа В.“, можна здогадувати ся, що всі вони походять від одного й сього самого автора й хронологічно не відбігають далеко від дати пісні „Нынѣ прославися почаевска скала“. ¹⁾

¹⁾ Чотири пісні до Почаївської Богородиці надруковані в брошурі Гаврила Андрія Каспаровича п. з. „Zrodlo ogrodow, Studnia

Пісня великомучениці Варварі з поч. „Ог тернія ідолскаго“ з першою строфою під нотами (8а) має на кінці замітку, що 1714 р. була тяжка морова зараза на Поділю і Волині. Щоби переблагати Божий гнів, почаївські Василіяни завели щоденний спів до Почаївської Богородиці і до св. Варвари. Коли мьнула зараза без ніяких жертв у монастирі, постарали ся черці, що вибудувано вівтар в честь св. Варвари, а на його посвяченне запросив почаївський ігумен Гедеон Левницький луцького й острожського єпископа Йосифа Вгговського. Єпископ дарував для нового вівтаря палець великомучениці Варвари, при чім сказав: „азъ имамъ сей многоцѣявій бисерь, сі єсть мощы сія, от моего сродника Я. В. Е. М. Пана Віговскаго, Воеводи Кієвскаго и Гетмана тогда украинскаго, которій моленіємъ получи у иноковъ обители Святоміхайловскія кієвскія“.

Замітка про палець св. Варвари викликава сям місцем пісні, де говорить ся, що ласки св. Варвари

и почаевская обитель дознала,

Ог повѣтра морового цѣлая остала.

За сіє избавленіє

Стяжа перстъ твой въ храненіє,

Созда предѣль украшенный;

Въ немъ блюдомъ єсть положеній.

Кінчать збірку: пісня „от притчи євангелской о богатомъ и Лазарѣ“ з поч. „Хошу страшну притчу сказати“, яку велить ся співати на мелодію „О горе мнѣ грѣшнику сущу“, пісня „въ бѣдахъ сущему“ — діяльот туги й розваги з поч. „Возопяхъ въ печали моеї“, що співаєть ся як „Богородице Царице“, й пісня про смерть, суд, некло й небо „Помысли, чєловѣче, прєгоркій часъ смерти“, якої текст вновні відмінний від богогласникового. Тому, що на всіх вісім пісень половина

wod żywych... to iest Godzinki Nays. Maryi Pannie na Gorze iasney Poczaiowskiey... (Львів, 1765): перша на ст. 16-18 „Wesoło śpiwayte“, друга на ст. 18-20 „Panno oraz Matko Boska Ruskiego Kraiu“, третя на ст. 20-22 „Witay, cudowna Matko w Poczaiowie“, а четверта на ст. 22-23 „Naywyższa Niebieska y ziemska Ozdobo“.

призначена в збірці звеличання чудес Почаївської Богородиці, можна припускати, що збірку викликало якесь більше монастирське свято. Таким була коронація Почаївської Богородиці 1773 р. До рр. 1772—1773 треба й віднести надрукування сеї збірки.

XXIV.

До появи друком духовних вірш причинила ся і пропаганда унії при помочи місії. Брошура Шимона Майхровича¹⁾ „*Nauka zbawienna Na missyi Societatis Jesu zwyczajna. Krótko objaśniająca, co każdy powinien wiedzieć, czynić u czego się wystrzegać*“ мав попри польські і славян-українські тексти набожних пісень. „*Pisni Ruskoj*“ (sic) ідуть від соборотної сторони 21 картки: наперед „*Troyca Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Swiaty*“, потім вірша „*o Milosty Bozoy*“ „*Boze, kochaiu tia, cylym sercem kochaiu tia*“ (23a), а вкінці „*Pisn o Boharodycy Maryi*“ „*Preczystaiia Diwo Maty Ruskojho kraiu*“ (24a). Друге видання появилось ся у Львові 1767 р.²⁾, перше рівнож у Львові 1764 р.³⁾

З місійних кругів походить і дуже рідка збірка духовних вірш, яка переховуєть у бібліотеці Ягайлонського університету під ч. 4020. Завдяки охочій ввічливості директора бібліотеки Оссолиньских дра В. Кентжиньского я мав нагоду в сій бібліотеці використати сю бібліографічну рідкість. Се 8 карток 4°. З огляду на рідкість, невеличкий об'єм і мову друку позволяю собі навести його ось тут. Мова сих текстів дуже богата польонізмами. Сю велику скількість польонізмів тим лекше пояснити, що сї тексти правдоподібно представляють у цілости переклади з польської мови. Все таки богатство польонізмів рівноважать ся у деякій степені досить значною течією живої української мови. При текстах не крескую а (á), не задержую там великих букв, де вони нічим не усправедливлені, розділяю неналежні до себе слова й справляю інтерпункцію.

Збірочку зачинає:

¹⁾ Доказ ствердження, що се брошура Майхровича, містить ся на ст. 246 на долі: *Doctrina tam salutaris a Patre Simone Maychrowicz S. J. Missionario per (dioe)cesim Premisliensem, hoc libello contenta*“ і т. д.

²⁾ Примірник у бібліотеці Оссолиньских ч. 10839.

³⁾ *Józ. Brown*, op. cit. ст. 89—90.

Pisn katechizmowa.¹⁾

- 1 Troyca Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch swiaty,
W Troycy Boh odyn, tak wsim treba znaty.
Boh Otec z pred wik z sebe Syna rodyt,
Duch swiat od Otca y Syna pochodyt.
- 5 Syn Boży staw sia czolowikom, maie
Duszu y tilo. a wirnych spasaie.
Poczaw sia z Ducha swiatoho, ne z muža,
Zrodyla krasna Marya iak ruza.
Trydciat try lita żyw z ludmi na świty,
- 10 Rady spasenia na kresti zabyty.
Woskres w den treti, wstupyw na prawyciu,
Otca nebesnu dedyczyt stolyciu.
Od tuda pryde, swit sudyty maie:
Dobrym dast nebo, zlych pekłom karaie.
- 15 Bo zly czolowik prykazanie zlamaw,
W chorobi, w szkodi do czarow sia wdawaw.
A Boh persz każe: wir w Boha odnoho,
Druhe: ne bery darmo imia Joho.
Tretie: nedilu swiatkui preświatioiu,
- 20 Czetwerte: szanui otca, matku twoiu.

¹⁾ Текст „Naczatki-w zytyia Nebesnaho Na zemly“ (стор. 221—29) значно твердий, як показують відміни:

- Pisn Katechizmowa. 2. iedyn. 3. Otec pred wik. 4. ot Otca i.
- 5 Syn Boży Bohom byty ne perestal,
Chot duszu, tilo iak czolowik pryial.
Z Ducha swiatoho, ne z muža poczal sia,
Rody sia z Diwy, switu pokazal sia.
Trydesiat try lit tu na zemly (sic) zyty
- 10 Raczyl, krest i smert za nas preterpity.
Woskres w den treti, wstupil na stolycu
Otca predwiczna, w nebesnu prawycu.
I znouu pryidet na sey swit sudyty,
Prawednym nehom, zlym pekłom platyty.
- 15 Bo zly lude Boha znewažaiut,
W chorobach. w szkodach do czarow sia wdaiut.
A Boh nam nadał desiat prykazania
Pod hrychom tiaszkim wsim do zachowania.
Persze: ne szukay bohow czužych nad Mia,
- 20 Druhe: ne wzyway darmo Bože imia.
Trete: nedelu w pobožnosti swiatkuy,

- (16) Piate: ne ubyi, szoste: ne cuzołoż,
Siome: ne krady, osme: fałszu ne mnoż,
Dewiate: żony ne żadai bliźnioho,
Deset: ne żadai żadnoi ryczy ioho.
- 25 Piat prykazania cerkownych sut tyie:
Swiata swiatyty, szczo uroczystyie,
A Służby Bożey w nedylu, w deń swiaty
Sluchat prystoynne, posty odposzczaty.
Spowid czynyty blysko k welykodniu,
- 30 Pryczastie braty, tiło, krow Hospodniu.
Sim sakramentow: kreszczenye, znowa
Mirom mazanie, tiło, krow Chrystowa,
Spowid, kapłaństwo, małżeństwo mir maie,
Jeleomazanyie pred smertiu pryimaie.
- 35 Syia pryčina Bożoho karania,
Ze Boże łamlem, cerkwey prykazania.
Hto chce duszu spasty iedynuiu,
Katołyczesku wiru preświatuii
Nechai trymaie y soiedynenie
- 40 Z cerkwoiu Rymu, maty me zbawlenie.
Odyn Boh, odno kreszczenie, każe
Paweł apostoł, odna wira, także

-
- Czetwerte: otca, matku, starszych szanuy.
Piate: ne ubyi, szoste: ne cuzołoż,
Sedmoie: ne krad, osme: ne swidczy na loż:
- 25 Dewiate: żeny ne żaday cuzoi,
Desiate: ryczyey żadnych, szczo ne twoi.
Tyi prykazania społniay, czelowicze,
Aszcze żadaiesz zryty Boże lyce.
Cerkwy zaś swiatoy iest piat prykazania,
- 30 Szczyraho choszczut od nas zachowania.
Persze: swiatyty dny uroczystyi,
Druhe: sluchaty służby Bożoy w tyi.
Trete: postyty cerkownyi posty
Tilom i duchom pry wstremezlywosty.
- 35 Czetwerte: spowid czynyt k welykodniu,
Sakrament braty, tiło, krow Hospodniu.
Piate: pry chody cerkwy oddawaty
Lub desiatyny, w tom ne spereczaty.
Sedm sakramentow: perszy: kreszczenye,
- 40 Druhy: swiatyie myrom maszczenye.
Trety sakrament iest Eucharystyia,

- Cerkwi Petr hlawa y nastupcy ioho,
Sia wira dobra, inszych chotiai mnoho
45 (2a) Wiry rachuiut, w nych żaden czolowik
Spasen ne bude, tylko zhine na wik.
Boh toie ziawiw, vse wirym dla toho,
Bo Boh ne zmylit, ne zdradyt nikoho.
Straszna trywoha na sey świt nastane
50 W toi czas, w kotory tiło zmartwychwstane.
Stemniie słońce, misiac, a wsy żory (sic)
Na zemlu spadut aż z nebesney hory.
Zadryżyt zemla (sic) od anhelskiey truby,
Hrysznik z duszeiu; z tilom dojde zhubi.
55 Toi den ostatni nebes strase syły,
Odczynyt hroby, odsłonyt mohiły.
Pohnyle tiło, złamanyie kosty
Za iedno pryidut do swoiey ćilosty.
Wernet sia dusza do swoioho tiła,
60 Aby sia sprawiw hrysznik z swoho diła.
Stanut w dołyni Jozafata lude,
Tam przyiatelstwo wytaty sia bude.
Lecz ne na douho rozłuka nastane,

Czterwerty: tayna pokuty swiatyia.

Piaty: w chorobach iest masłoświatyie,

Szesty: kapłaństwo, sedmy: winczanyie.

- 45 Kto choszczet duszu wiczne spasty swoiu,
Nechay trymaiet wiroiu żywoiu
Z cerkwoiu Rymu soiedynenyie,
Bo na tom wysyt wsich nas spasenyie.
41 Iedyn... iedno kreszczenyie. 42. iedna. 43. Cerkwy... ieho.
44 Se... dobra iedna świta wseho.
45 Chotiai rachuiut jeretyki mnoho
Wir, ale tyie ne spasut nikoho.
Boh toie ziawyw czrez pysma swiatyi,
By tak trymały wsi prawowirnyi.
Strasznyi trwohy na sey swit nastanut
W toy czas, koły wsich tiła z mertwych wstanut.
51 Stemniiet... misiac i wsi zory. 52. spadut z nebesnyia.
53. zemla ot anhelskoy. 54. Hrysznyk... z tilom (sic) doynet
zhuby. 55. Toy deń... straset. 56. Otworyt... otślonyt mohiły.
57. Hnyłoie. 58. Zyidut sia w toy czas do... ćilosty. 59. swoieho.
60. sprawyl hrysznyk. 61. Iosafata. 63. A w toy hodyni rozłuka.

- Zważai, switlubcze, zważteż, chrystyane.
65 Rozluczat matku od rodnoi doni,
Doczka do pekła, a maty w koroni.
Albo też doczka poyde męž (sic) swiatyie,
A nieszczastywu (sic) matku porwut złyie.
(26) Brat z bratom, otec z synom sia rozstane,
70 Odon (sic) ku nebu, druhyy sia dostane
W chon pekelny, nieszczasny czołowik.
Y muž z žonoiu rozluczat sia na wik.
Horko slozami koli hołosyty
Lud bude, w toy czas Chrystos swit sudyty,
75 Hto złe pomyslyw, złe uczyniw komu,
Szczo złe wymowyw, skažut w oczy iemu.
Boh sprawiedliwy usich diła znaie,
Hto iak zasłužyt, tak zapłatu daie.
Reczet że iednym: do neba, swiatyie,
80 Chodte, a druhym: w ohoń, proklatyie.
Szczaslyw, hto w nebi bude wikowaty,
Proklat toi, koho bude pekło žraty.
Kai sia, hrysznyku, wday sia do pokuty,
Perestań hrychow, w nebi możesz buty.

-
64. Tut switowyy zwažte, chrystyiane.
65. Razluczat muža ot własnoi žony,
Jedno do pekła, druhe do korony.
Takže i doczku od matki razluczat,
Jedna w roskoszy, druhu złyi muczat. 69. otec.
70. Otec w propasty, a syn sia ohlanet
W nebi albo tez otec so swiatymy,
A syn zły w pekli na wik z proklatymy.
73. Koły žalosne budut... 74 Chrystos na toy czas budet
šwit. 75. Chto... chto złe mowyw.
76. Albo uczynkom zaskodyw (sic) blyžnomu. 77. sprawie
dlywy wsich nas... znaiet. 78. Kto... zasłužyw... daiet.
79. Jednych do neba budet zapraszaty,
Druhych w pekelny oheń otsyłaty. 81. chto... budet.
82. Nieszczaslyw, koho pekło budet maty.
83. Kay sia, hrysznyku, miy sia do... 84. mozesz (sic). 85.
ne karaiet. 86. Horkich slez... czekaiet. 87. Koły... ne budetez czy-
nyty. 88. Na wiki w pekli budetez hołosyty. Amiin.

„ПѢСВЬ катехизмова“ в „Народовѣщанію“ з 1768 р. має такі відміни: 1. святый. 2. Въ Тройцѣ. 3. Отець предъ вѣкъ съ себе. Дальші відміни в порівнанню з текстом нотки такі: 5. Божій...

85 Łaskawy Hospod tebe ne karaie,
Hurkich sloz twoich, spowidy czekaie.
Koli pokuty ne źmože (sic) doźdaty,
Zhynesz na wiki y budešz proklaty.

O nadeyi.

Jak bystro oreł w horu wylitaiet,
Jak szwitko woda w dołynu spływaiet,
(3a) Nech chrestyanin to dobre zwaźaie,
Ze chutniey źytie k smerty sia zbłyźaie.
Pry smerty, lubcze, ciły świt pokynesz
Y bez pokuty na wik wikow zhynesz.
Czemuź świt marny serdeczne kochaiesz,
O duszu, nebo y Boha ne dbaiesz?
Czyli tia z ohnia lub pekelnoy laźni (sic)
Wybawiat świta ciloho pryiaźni?
Syn, donia, maty szczo tomu pomože,
Koho do pekła wkyнеш na wik, Boże?
Prawdu tak iawnu koły uwaźaiu,
Pred maiestatom twym, Chryste, padaiu.
Nech o tym w kaźdoj pracy pametaiu,
A źytie moie chutny poprawlaiu.
Szczo koły uczynisz dla twoiey myłosty,
Dawnoho źytia pozabudešz zlosty.

престалъ. 6. Хочь... пріяль. 7. почався. 8. указався. 9. Тридцять
три лѣта ту на земли. 10. Рачивъ. 11. третій, вѣступивъ. 17. на-
давъ десять. 18. грѣхомъ. 21. недѣлю. 24. крадь.. свѣдчь. 26. рѣ-
чей. 27. Тѣ приказаня. 28. Если жадаешъ зрѣти. 29. пять. 30.
Щирого хочуть. 31. урочистіи. 33. церковни. 34. при встremeжли-
вости. 35. сповѣдь. 37. доходи церквѣ отдавати. 39. першій кре-
шеніе. 40. Другій.. мащеніе. 41. Третій... евхаристіа. 42. Четвертій.
43. Пятій... маслосвятіе. 44. Шестій: капланство, седмій: вѣн-
чаніе. 45. Кто 46. Нехъ то. 47. Рима соединеніе. 48. спасеніе.
46. тів. 47. святіи. 48. правовѣрніи. 49. Страшніи. 51. Стеннѣетъ
солнце. 52. съ небесной. 54. Грѣшникъ съ душею, зъ тѣломъ. 55.
Той день остатній. 60. грѣшникъ своего. 62. пріятелство. 64. свѣ-
товіи... христіане. 65. Розлучать. 67. розлучать. 69. ростанеть.
72. Въ небѣ, а сывъ злый на вѣкъ съ проклятыи. 75. Кто зле
помысливъ любь зле мовивъ кому. 76. зашкодивъ ближному. 77.
сираведливій. 78. Кто. 80. въ пекелній огонь. 81. кто. 83. грѣш-
нику. 84. грѣховъ... бугы. 85. Ласкавій Господь. 88. Конецъ,
Богу, слава.

Pred twoim carstwom nysko upadaiu,
W tobie (!), moy Chryste, wsiu nadeiu maiu,
Ze chotiam hoden, na wiki ne zhynu
Y neskończoney w pekle kary minu.
Wira nas uczyt: iesy sprawedliwy,
Y ta prydaie, żeś iest myłostywy,
Chocz sprawedlywost chce skaraty,
Łaskawost twoia bude nam maty.
(36) Pryioweś (!) syna marnotrawnoho,
Ach, ne zabudesz y mne hrysznoho.
Z Dawyda. Petra prykładu maiu,
Z nymy pod twoiu łytost prybihaiu.
Na toś krow rozływ y poranyw tilo,
Zebym ruk twoich ze zahynow (sic) dilo.
Prez krow y muku Tebe blahaiu,
W zasłuhach twoich nadiiu maiu.
Chocz na mne prydet ostatnia hodyna,
Pereblahaiesz kochanocho (sci) Syna.
Neskwerna Diwo, Preczystaiia Maty,
Pry tobi lubo bude konaty.

Pisn o miłosty Bozoy.

- 1 Boze, kochaiu tia, ćilym sercem¹⁾ kochaiu tia.
Szczo iest na zemli stworynia,
Odminiaiu w miłost pinia,
Nech tia chwalat, wysławlaiut,
- 5 A mni do uszu wołaiut: Boze, kochaiu tia &c.
Słońce, misiać y wsi żory (sic),
Rok, hodyny y czas skory,
(4a) Noc y deń nechaj tia chwalat,
Serca miłostiu zapalat. Boże &c.
- 10 Szczo sia na zemli znajduie,
Szczo nad zemlu wylituie,
Szczo w rykach, w moru plywaie,

¹⁾ Відміни тексту співаника № 1 (63а – 64а) такі: 1. серд-
цемъ. 2. земли створѣня. 3. Отмѣняю. 4. хвалят, выхваляють. 6.
Солнце, мѣсяць и вси зори. 7. скорый. 8. Нощъ. 9. Сердца мило-
стю. 10. земли внайдуеть. 11. вылѣтуеть. 12. въ рѣкахъ, въ морю

- Nechai tuiū piśn spiewaie (!). Boże &c.
Mnocho (sic) trawok sia rachue,
15 Mnocho listkow sia znayduie,
Tolko nech iazykow maiu,
Z nych koźdym z serca wołaiu. Boże &c.
Dusza, tiło y wsi syły
Tebe tylko ulubyły,
20 Y szczo sia wo mni znayduie,
Myłost twoia wse krempuie. Boże &c.
Rozum, wola, chuty, zmysły,
Sława, honor y iak stysły
Affekt serdca korrumpuie,
25 Wicznym prawom zapysuie. Boże &c
Usi tchnenia y stuplenia (sic)
Znaczat myłosty prahnenia,
Kolko razy puls wdaraiet,
W myłosty sia wymiraiet. Boże &c.
30 Chocz sia oczy zamykaiut,
Snu z potreby zażywaiut,
(46) Dusza, serdce, chuty czuiut,
W piśn presładku wylituiut. Boże &c.
Iesły chcesz mia słuchaty,
35 Boże, budu w hłas wołaty:
Woźmy, szczo iest switowoho,
Dai myni sebe samoho. Boże &c.
Marny świte, szczo iest twoho,
Woźmi, szczo iest pyszczonoho,
40 Tym sia welmi utyszaiu,
Koli tuiū piśn śpiwaiu. Boże &c.
Ani mene marnost zwede,
Ani od Boha odwede,
Wsiomu świtu iuź diakuiū,

пłyваєть. 13. спѣваєть. 14. Много. 15. Много листковъ. 16. Тилко.
17. Нимъ кождымъ зъ сердца. 18. Душа тилко и вся. 19. тилко.
22. Разумъ... смыслы 24. Афектъ... корумпуе. 26. Всѣ тхненя
и ступленя. 28. Колко раы пульсъ вѣдаряетъ. 29. вымѣряетъ. 30.
Хоць. 31. съ потребы. 36. Возми, що естъ свѣтоваго. 37. менѣ...
самаго. 38. Марный. 39. Возми... пещоного. 40. велми утѣшаю.
41. Коли тую пѣснь спѣваю. 42. марность мене. 43. от Бога от-

- 45 K tobi serdcem wylituiu. Boże &c.
Smutok y dolechlŷwosty (sic)
Ne odminiat mey myłosty,
Kłopot y preślidowanie
Zmucniat moje ukochanie. Boże &c.
- 50 Nech sia y pekło nasrożyt,
Myłosty mey ne strywożyt,
Nikomu wże ne hołduiu,
Lecz w tych słowach tryumfuiiu. Boże &c.
(5a) Nech zo mnoiu, szczo chce, stane,
- 55 Chocz mene opustysz, Pane,
Chocz wse złe na mene padne,
Wołaty budu wsiuchdy snadne:
Boże, kochaiu Tia, ciłym sercem kochaiu Tia.

Pisn o pekle

Nech sia nauczu muk boiaty.
Szczo iest pekło, chocz znaty.
Ach, nieszczasnyi hrysznych doli.
Horyt w pekli, iak w newoli,
Na wiki.

Dusza terpyt, szczo'iest muky,
Ne bude nyhdy poruky. Ach, nieszczasnyi.
Ohłedaie wraha swoho
O, iak muczat lubych ioho. Ach, nieszczasn.
Ohoń oczy pożyraie,
Horkie slozy wytyskaie. Ach, nieszczasn.
Strach słuchaty, bo wsi łaiut.
Deń, hodyny proklinaiut. Ach, nieszczas.
Otec, maty czom zrodyła,
Czom ne kamien wyronyła? Ach, nieszczas.
(56) Lypsz myni było ne żyty,
A w pekli się (sic) ne smażyty. Ach, nieszczas.
Druh na druha narykaie,
Otec syna proklinaie. Ach, nieszczas.

веде. 44. Всеу свѣту. 45. Къ тебѣ. 46. долегливости. 47. Не от-
мѣнят моей. 48. и преслѣдовае. 49. Значат мое. 50. не срожит.
51. Милости моей. 52. все не. 53. Лечъ. 54. со мною що хочъ.
55. Хочъ. 56. Хочъ. 57. всюды сладне. 58. сердцемъ.

Robak kusaie sumlenie,
Zhubyweś duszy spasenie. Ach, nieszczas.
Zamknuweś hrychami neba,
Zyty w pekle na wik treba. Ach, nieszczas.
Nieszczęśliwyi swywoli,
W iake tiahnete newoli? Ach, nieszczas.
Łychy iazyk Boha swoho
Klyne, szczo zotworyw (!) ioho. Ach, nieszczas.
Na krow Chrysta narykaie,
Bo ta muki pryczynaie (!). Ach, nieszczas.
Instyhuiut samy rany,
Aby w pekło byw posłany. Ach, nieszczas.
Odniaw Duch swiat świtło swoje,
Klyne serce proklatoie. Ach, nieszczas.
Mayteż bacznost, żywy lude,
Jaka hrysznym muka bude.
Ach, nieszczasney hrysznych doli.
Horyt w pekli iak w newoli.
(6a) Albo z hrychu powstawaty
Albo Boha proklinaty
Musysz w nieszczasnoy doli,
Zażywszy pekła newoli

Na wiki.

Szczoż Boh winien, że tia uczynyw,
Szczo tobi Chrystos zawynyw?
Y żytia ti ne żalowaw
Y nebo na wik zhotowaw.
Ey, lipsze Bohu służyty,
Nyż w pekelnym mukach wyty

Na wiki.

Ey, lipsza (!) Boha słuchaty
Nyż nieszczasnu wicznost znaty

Na wiki.

Ey, lipsza teper terpyty,
Nyż w pekelnym ohniu żyty

Na wiki.

Pisn o żalu za hrychy.

Boze, w dobrosty nikoli nezbrany,
Zadnym iazykom niewypowidany,

(66) Ześ Ty iest hoden wszelakoi myłosty,
Poszanowania; chwały, ucztywosty

Tia chocz, prahnu y ważu samoho
Nad wsi dobra, Ty u serca moho
Naybulsze dobro, Ty w naybulszey cenie,
Sam odyn w mene nad wse stworenie.

Chocz byś nikoli za hrychy, moi Boże,
Ne karaw, iednak kolko serdce zmoże,
Ach, żalował bym dla toho samoho,
Zem. Tia obrażyw (sic) Hospoda dobroho.

Otoż moi Boże, y teper żaluiu
Dla toho, że Tia nad wse myłuiu,
Y to u sebe stateczne stanowlu,
Ze hrychow moich nikoli ne znówlu.

Maiu sia wolu spowidaty szczyre
Y to z Toboiu trymaty prymire,
Szczoko koły wczyniu ia nużny czołowik,
Nadiia Tebe ohladaty na wik.

O Boże dobry, Boże łytostywy,
Bud moiey duszy hrysznoi myłostywy,
Narodom dai mir, nech maiut poprawu,
Chrystu y cerkwi Rymu skłaniat hlawu.

Вкінці на кк. 7 і 8 поданий „Katechizm krotko zebrany“.
З місяцями стоять у тісній звязи й інші летучі листки
з піснями. Бібліотека варшавського університету має рідку
брошулку, зложену з 4 карток 8°. Є тут „Pisn katechyzmowa“,
„Pisn o miłosty Bożoy“ й „O żalu za hrychy“. Вийшла „Pisn
katechyzmowa“ й осібно та знов разом із „Nauko oю z słowes
Chrystusowych (sic) ewanhelyi światej Matfeja Swiataho“.¹⁾

Зложенне катехизмової вірші „Тройца Богъ Отець“ в уніят-
ськїм дусї приписує згідно традиція Тимотеєви Щуровському.
З огляду на се, що українськвй видавничий рух XVIII в. має
йому завдячувати дещо, може не від річи буде подати ось тут
вязку житєписних данвх про нього. Уродив ся 20 листопада

¹⁾ K. Estreicher, Bibliografia Polska, т. XXIV, Краків,
1912, ст. 331.

1740 р. в Лішні на милію від Володимира. Батько був володимірським судьею. Початкову науку одержав дома, а пізніше удав ся до василіянської школи в Володимірі. Чуючи в собі покликання до духовного стану, удав ся звідси по скінченню шкільних наук в 18 р. життя до міста Битеня в новгородськiм еоевідстві дві милі від Жировць і мимо спротивлення брата Йосифа допрошував ся дуже, щоби його прийняли до василіянського новіціату. По скінченню річної проби в новіціаті і по виповненню усіх формальностей, приписаних для чину, став його членом. Тут відбув приписану науку і став учителем у Володимірі. Молодий учитель мав гарне поле відзначити ся, зеднав собі розголос доброго вчителя і провідника численної молодіжи. За гарні вклади любив його ученики, а вдячні були родичі й опікуни.

Тодішній митрополит Пилип Володкович видів працю молодого вчителя, прикликав його до себе, лишив при своїм боці і повірив йому обовязки аудітора. Тут щойно мав нагоду молодий учитель-чернець виявити свої здібности, розвинути свій талант і здобути прихильність свого наставника. Митрополит зробив йому пропозицію, щоби на його кошт удав ся до Риму й ще основнійше познайомив ся там з предметами, відповідними його станові. З великою радістю прийняв Щуровський пропозицію і вибрав ся до Риму, де погонув майже в стосах книжок. З цілою пильністю вертував їх, читав, робив витяги й осягнув ступень доктора теології. Потім став проповідником у Вільні. Память мав надзвичайну, знав сім мов і всіма говорив і писав легко. Жидівської мови навчив ся у Римі, де майже цілі ночі проводив на читанню і писанню. На його проповіді горнули ся товни, бо говорив огнисто й перрваючо. Не тільки християне, але й іновірці на вістку, що буде проповідати Щуровський, тиснули ся; не рідко можна було побачити на його вкладах навіть Жидів, Татарів і т. д. Церква й кожде місце, де промовляв, були повні слухачів усякого стану, пола й віроісповідання. По кількох літах став магістром новіціату в Битеню, а потім ігуменом монастиря в Біллії. Умер 15 цвітня 1812 р., проживши 73 літа. Перед смертю перейшов наново на латинський обряд.¹⁾

¹⁾ Pamiętnik religijno-moralny, т. XXV, Варшава, 1853, ст. 446—52 (статя Адама Бартошевича)

Полишив значне число писань релігійного змісту. Найстарше датоване його писаннє се віршованнї діяльот з 1770 р. „Głos pochwalny nieba i ziemi“. В 1772 р. вийшли в Супраслї його „Wzory doskonałości panienskiej“, між якими є й проби славяно-українських вірш. У сїм самім році видав у Почаївї писаннє п. з. „Gospodarz chrześcianski“. З 1774 р. походить його віршованнї діяльот „Widok mądrości w obrazach od rogan wyśmiany, od Leona Izauryka zdeptany, od Jana Damascena wślawionu“. В рр. 1780 - 83 вийшли в чотирох томах у Вильні проповідї „Hasło zbawienne, nauki apostolskie“. Інші його писання такі: Rozmowy zbawienne o nauce chrześcianskiej w czasie missyi (Супрасль, 1787), Missya bialska (в чотирох томах, Супрасль, 1792), Miesiąc cały przez codzienne uwagi prawd wiekui-slych Bogu poświęcony. Славяно-українські його духовні вірші приходять у „Missyi bialskiej“ і в люблинській збірці з 1801 р. п. з. „Piesni pobozne Naukę Wiary i obyczajów Chrześcianskich w sobie zamykające dla uzytku i zachęcenia Bractwa Nauki Chrześcianskiej W całej Diecezji Chełmskiej Po wszystkich Cerkwiach Parafialnych ustanowionego“. Польські духовні вірші зібрані в „Dodatku do Śpiewnik-a kościeln-oro“ з 1842 р. Мїодушевского (ст. 579—678).

Ся обставна, що в місійній збірці Ягайлонської бібліотеки приходять вірша Щуровського „Тройца Бог Отец“, дозволяє менше більше означити час друку збірки. Вірша Щуровського являєть ся і в місійній брошурі Шимона Майхровича „Nauka zbawienna“ з 1767 р., правдоподібно і в виданню з 1764. Подвійне виданнє брошурки в так короткїм часї дає свідощтво, як численні були тоді місії. До 60, найдалї 70 рр. XVIII в. треба віднести й надрукованнє ввсье передрукованої збірки. Можна припускати, що зложив її Щуровський, а що його друки від 1770 р. виходять уже з датами й зазначеннем авторства, можна й здогадувати ся, що збірка могла вийти навіть до 1770 р. Можу скріпити своє припущеннє ствердженням, що в його віршах з початку 70 рр. уже значно твердша мова, ніж у збірці, про яку мова. Як що отсе передрукована місійна збірка належить дійсно Щуровському, представляє вона ще найвартнїйші його славяно-українські вірші.

З місяцями найзнаменитших тодішніх єзуїтських місіонарів в 1776 і 1777 р., великими. 15 дневними в Станисла-

вові, Надвірній, Рожнятові і Журавні¹⁾, треба поставити у зв'язь нове видання „Nauk-w“ Майхровича з 1776 р.²⁾ Що більше він видав у Перемишлі в 1772 р. „Początki Zycia Niebieskiego Na Ziemi: Przez złączenie się z Bogiem i Świętymi Jego: Na każdy dzień w tygodniu sposobem na Missyi S. J. zwyczajnym rozłożone“.³⁾ Не дослівний переклад, а радше церковно-славянська перерібка цього молитовника мала кілька видань. Найстарше видання „Naczatk iw“, — по аналогії додання прикінці „Nauk-w“ й славяно-українських пісень —, могло вийти з бажання самого Майхровича не довго по першій польській виданню. Довершив перерібки якийсь Василянн, як свідчило би „Pięce Pochwalnoie Monachamy S. Wasylija Welykaho sprysapnoie“ на стор. 82–84 й пісня св. Онуфрієви. Тексти пісень у сім співаннику не покривають ся з текстами вірш у „Katechizm-i“, доданім до василіянського місійного „Methodus-a“ з 1772 р. Навіть не сі самі пісні приходять у молитовнику та й у „Katechizm-i“.

XXV.

Одначе так невеличкі збірнички духовних вірш, які появляля ся протягом XVIII в., далеко не заспокоювали заінтересовання сим родом духовної творчости. Повстала велика сила рукописних збірників, що їх зміст не все відповідав чи навчанню уніятського духовенства, чи навіть загалом християнської церкви. Тому й задумали почаївські Василяни виданне, яке з одного боку взяло би під увагу в головному матеріал рукописних співанків, з другого боку подало би надруковані пісні в такому виді, щоби їх можна було співати і в церкві і в часі релігійних обходів. Ціль видання означу-

¹⁾ Ks. Stan Załęski, Jezuci w Polsce, т. IV, ч. IV, Краків, 1905, ст. 1700.

²⁾ Є воно в бібліотеці Ягайлонського університету (K. Estreicher, Bibliografia Polska, т. XXII, ст. 38). Уродив ся Майхрович у Галичині 1727 р., до Єзуїтів вступив 1741 р. в Самборі, вчив там 3 роки граматики, а потім теології 23 роки аж до часу касати ордену (Енциклопедуа kościelna, Варшава, 1886, ст. 84).

³⁾ Примірник у Ягайлонській бібліотеці. Від численних пізніших видань різнить ся се виданне припискою на кінці, де просить християн помолити ся за нього й за сього, з якого „namowu jest ta książka spisana“.

вада його характер і робила з нього вибір, авторською духовної вірші, відповідно зредатовану. Редактори його прийняли навіть готовий розклад матеріалу, який знайшли в рукописних співанках, на чотири частини: Господські, Богородичві вірші, в честь святих і інші вірші, які не підходили до перших трьох. Сям способом прийшло до найціннішого вкладу в українську літературу з боку уніятів по кінець XVIII в., яким треба вважати великий збірник духовних вірш під заголовком „Богогласник“.

Повний заголовок книжки: „Богогласникъ Пѣснй Благочестивыя Праздникѣмъ Господскимъ, Богородичнымъ, и Нарочитыхъ Сѣихъ чрезъ весь годъ приключаящымся, къ симже некоторымъ Чюдотворнымъ Иконамъ служащымъ, таже различнымъ Покаяннымъ и бумилительнымъ содержащитъ. Собранъ, по силѣ исправленъ, четырьми Частми ѿпредѣленъ, Типомъ и Чертами Мѣсикійскими Напечатанъ и изобразиса. Въ сѣихъ чюдотворнѣихъ Лаврѣ Почаевской, Тщаниемъ Инокѣмъ Чинѣ С. Васіліа Великаго Лѣта ѿ Рождества Христова 1744“. На відворотній стороні титулової картки є дозвіл на друкування Валеріяна Сеницького, „Ч. С. В. В. въ діец. Луцк. в Остр. кнвѣ разсудителя“, бо книжка не тільки „ничтоже въ себѣ содержитъ противно православному святыя католическія вѣры догматомъ, ниже непорочнымъ святыя соборныя церкви нравомъ“, але й може причинити ся до направл людських обичаїв і послужити „радѣ чтенія, пѣнія и слышанія“.

„Предословіє ко благоумнымъ пѣвцемъ и слышателемъ пѣсней“ зазначає, що „многія въ честь всемогущаго Бога, Пречистыя Богоматере и святыихъ его угодниковъ отъ различныхъ стіхотворцевъ и пѣснописцевъ искони сочиненныя въ міръ изыдоша пѣсни, но многыя въ правду худо и нескусно составленныя быша, того ради весьма отринувенныя и непотребныя явишася; многыя аще искусѣ и мудрѣ составишася, но не бѣ мощно увѣдати приличнаго имъ гласа, убо и тыя къ прочтенію токмо, не къ пѣнію послужиша; многыя въ конецъ добрѣ сочиненныя и по своему гласованію увѣданныя бяху, обаче егда писменемъ отъ единого другому дѣвцу предаватися начаша, чрезъ ненаказанныхъ писцевъ тако повредишася, яко не токмо стіхи ихъ слоговъ, но ниже удобна разумѣнія своего возымѣша. За любовь труда тщаливѣйшихъ оныхъ изобрѣта-

телей п'сней треб' б'ше творенія ихъ собирать, разсмотр'вати художество, достигати нам'ренія мыслей, елико мощно исправляти, слоги ст'хомъ изобр'тати, многая нова ветхымъ прилагати; и се тыжде п'сни вамъ, благогов'ннн п'вцы и слышателие, не внако, но аки св'дъ иными смаками утворенная и на ново приурогованная, аки одежда обветшавшая, прешита же и отновленна или аки потемненное серебро, искушено же огнемъ и очищено седмерицею, предлагаются. Да не мнятъ же кто начивающихъ с'е д'ло и предлагающихъ свой гласъ сыновомъ челоув'ческимъ везд' текущій воздухъ всуе ударяти или глухому весьма п'сни п'ти; не безизв'стно бо есть коемуждо здрава сов'та и смысла мужу, яко благогов'нными п'снями украшаются праздники церковныя, воздаются сугуб'йшая неже от чтущихъ честь Богу и святымъ его, возглашаются тайны святыхъ в'ры, возсылаются гласов'бъ, собор'бъ, т'бже и благопр'ятн'ве моленія наша къ престолу Вышнему, воспоминаются и прославляются велич'я Бож'я, къ спасенію насъ гр'шныхъ сод'янная и днесъ д'йствуемая. Еще же благонадежно есть, яко п'сноп'н'я ради мнози могутъ уб'жати тщетныя праздноств' дни неделныя и святыхъ, изволяюще паче сему присутствовати, нежели еквернымъ игралц'амъ, баснемъ, см'хотвореніямъ, плясаніямъ, п'яткамъ, сваромъ и инымъ непренодобнымъ д'ломъ; отженуть тлетворное с'тованіе, тугу, скорбь, горесть опечаленнаго сердца и, что бол'е реку, негли умиленіе души, сокрушеніе сердечное и возникновеніе ко исправленію ж'г'я и истинному покаян'ю восп'р'ймуть". Коротко й просто сказавши, редактори „Богогласника“ не обмежили ся зредатованнемъ готовихъ п'сень, але й позволили собі на меншу чи більшу перерібку текстів у мові і змісті не тільки для підобрання мелодії, але ще більше тому, щоби зредатовані п'снї послужили уморальняючою і навіть богослужебною книжкою.

Корисність книжки з набожними піснями стверджують „иноцы чину святаго Васіліа Великаго“ цятатами святаго Письма, прикладомъ Давида, що „только псалмовъ благов'рному Израиллю написа и самъ я купно поеше и ударяше въ гусли“, „да удобн'е привлечеть и ко благогов'н'ю и возбудуть ко всякимъ доброд'телемъ“, — вкінці прикладами Божої Матери й церкви.

Пісні поділені на чотири частини. Перша частина обіймає „пѣсни благоговѣйныя праздникомъ Господскимъ, страстемъ Іисусъ Хрстовымъ, нѣкоторымъ недѣлямъ и чудотворнымъ иконамъ приличныя вмѣщающая“. Славяно-українських текстів є у сім відділі: на Різдво Христа 23 (з сього 9 „иныхъ пѣсень на Рождество Іисусъ Хрстово вмѣсто небогоугодныхъ обычныхъ колядъ простымъ пѣвцемъ служащихъ“), на Богоявленне 5, Стрітенне 3, неділю про блудячого сина 2, мясопусу 3, свропусу 1, на веділі великого посту 5, цвітну 1, Велику п'ятницю і суботу 2, на Великдень 9, Вознесінне 4, Зелені свята 3, св. Трійці 2, на Боже Тіло 2, Преображенне 3, Воздвиженне 3, Ісусови Боремельському 1, Зборівському 1, Зарванцькому 1, псалмова 1 й про Боже провидінне 1. У другій частині приведені „пѣсни благоговѣйныя праздникомъ Богородичнымъ и нѣкоторымъ чудотворнымъ ея иконамъ приличныя, таже нѣкія къ ней молитвенныя въ себѣ вмѣщающая“: на Різдво Богородиці 5, Покрову 4, Введенне 6, Зачате 3, Благовіщення 3, Состраданне 3, Положенне ризи 1, Успенне 5, Богородиці Почаївській 6, Піддубецькій 1, Підгорецькій 1, Тригірській 1, Зимнянській 1, Бердичівській 1, Тиврівській 1, Барській 1, Тернопільській 1, Струмилово-камінецькій 1, Буцнівській 1, Новосамбірській 1, Підкамінецькій 1, молитовних пісень 8. Закінчує сей розділ „пѣсь Пресвятѣй Дѣвѣ Богородицѣ Маріи на пренесеніе чудотворніа народно увѣнчанія ея иконы от притвора въ новую церковь, благодатнѣ наданнмъ от святаго апостолскаго престола осмодневнымъ отпustomъ почтенное, благословеніемъ же его милости господина дієцезалнаго пастыря бывшее во с. обители почаевской ч. с. В. В. дня ѣ септемврія въ лѣто „ѡѣѣ ча восѣѣта“ з початком „Изійдите, двори, со собора“ й рівнорядними текстами славяно-українським і польським. Тут же й ікона. Доказує ся пісня, вклеєна перед третьою частиною „Богогласника“, що „Богогласникъ“ вийшов щойно в 1791 р. й був аналогічною появою з огляду на монастирське свято з 1791 р., як давнійша збірка пісень з огляду на 1773 р.

Третя частина се „пѣсни благоговѣйныя праздникомъ нарочитыхъ святыхъ чрезъ годъ приключающымся приличныя, наченше от мѣсяца септемврія въ себѣ вмѣщающая“: св. Йоакимови й Анні 2, Йоасафатови (Кунцевичеви) 1, Параскеві 3,

Димитрієви 3, Козмі й Даміянови 2, Михайлови 3, Іванови Златоустому 1, Андрєєви 1, Варварі 4, Миколаєви 10 (між ними по одній Западинецькому й Олексинецькому), Стефанови 1, Василюви Великому 3, трьом святим 1, Олексієви 1, Юрієви 2, Іванови Богослову 3, Онуфрієви 3, Іванови Хрестителеви 2, Петрови й Павлови 2, Ілії 2, Мантелеймонови 1 й на Усікновенне 2. Останній розділ книжки творять „пѣсни благоговѣйныя, покайныя и умилятельныя, различнымъ нуждамъ служащыя въ себѣ вмѣщающая“ : 23. Крім цього в книжці є три латинські тексти, а 33 польських, у сїм також пісні Богородиці Ночайській, Загорівській, Кременецькій, Білостоцькій, Загаєцькій, Пугинській і Любарському Онуфрієви.

Перед поданням змісту є таке „Пристеженіє“ :

Совершіхомъ, предложіхомъ лѣтвы пѣсни дѣло,

Нѣкіими говѣйными желанное дѣло;

Въ семь вѣгхія и новія обрѣщеша себѣ

И старѣйшымъ и юнѣйшымъ угодиши трѣбѣ.

Вся суть стрѣбни въ ірмодѣбни тѣни на чертъ чтіри,

Тѣкмо сїя зрѣп'графія їмать характіри,

Сї єсть: тѣкги, полугѣкги, чвѣрти, єдиножди

Лѣманія, не їнія, да увѣри кѣждій.

Где оксіи въ соглѣсїи рѣзнствують ог черті,

Дѣлїи тѣкги на полѣгѣтв, полѣгѣтв на чвѣрти.

Їди ни тѣко, но їнако єсть ти пожеланно,

Не горѣе, но добрѣе пѣгги не возбранно.

Нѣгдѣ ївѣ во неправѣ тѣксти небреженни

Бѣгги зрѣгся, да не мнѣгся зѣло поврежденни.

Въ конѣць прѣстї, не лѣности се плодї нарѣчнї,

Злы оргѣни на неїни суть недостѣгочнї.

Остѣвшїя краснѣїшїя доволни суть зѣло,

Навершїти, улѣпшїти пѣсней нѣшихъ дѣло.

На сїя же, вїдишъ їже, не тчи похвѣль сѣгги,

Воспѣї краснѣ и соглѣсно, їмашъ слѣшавъ бѣгги.

Мимо так великої обємистости й важности „Богогласникъ“ звернув на себе досить пізно увагу дослідників. Навіть в кругах, де „Богогласникъ“ тішпв ся дуже великою популярністю, він не знайшов хоч тріхи справедливої оцінки. У „Замітках о руской літератарі“ Іван Вагилевич навіть не згадав за „Богогласникъ“, хоч є згадка навіть за катхизм

Нероновича з 1756 р. Згадавши за дві пісні Добриловського в збірнику Вацлава Залеського (Дай нам, Боже, добрий час і Станьмо, братя, в коло), писав Вагилевич: Стоїть він на переді почаївських ритмомазів, що їх твори співають сліпі лірники по празниках і ярмарках замість прегарних світських легенд. Від них також узяли початок переклади польських кантат на свята, передусім на Різдво Господне, ще гірші, ніж оригінали.¹⁾ Другий священик — історик української літератури Омелян Огоновський використав замітку І. Неймана про один з прототипів „Богогласника“, про співаник збірки Т. Кибальчича.²⁾ Хоч у замітці Неймана ставить ся співаник у відношенні до „Богогласника“, Огоновський не вважав потрібним навіть згадати за нього.

Недостача згадки за „Богогласникъ“ в першій томі Історії літератури Огоновського не усправедливлена й тому, що тоді вже було кілька відзвітів і статей, присвячених сій пам'ятці старої української літератури. Як що й уйшла уваги часописна стаття І. Котовича „Богогласникъ, его значеніє и употребленіє“ в 127 ч. „Виленскаго Вѣстника“ за 1866 р., так треба було займити якесь становище супроти вислову П. Безсонова, що „Богогласникъ“ се „енциклопедія усеї двовікової книжної творчости віршів і псалмь Білоруси й України, цінна як своїм змістом, так і мовою, методами, захованими іменами складачів, а передусім зацілілими давніми напівами“³⁾. Зрештою була й спеціальна монографія, присвячена „Богогласникови“, Н. Мировича п. з. „Библиографическое и историко-литературное изслѣдованіє о Богогласникѣ“ (Вильна, 1876).

Виходячи з становища, що межі творами так званої устної словесности дуже часто „приходить ся стрічати в народнім уживанню і вірші, в яких замітним зявляєть ся по загально прийнятому вислові книжний елемент, вірші, що завдячують своє походженню перу й артизмови складачів, що підіймали ся над народньою масою і освітою і вміннем укла-

¹⁾ И. О ни ш ке в и ч а Руска Библиотека, т. Ш, Львів, 1884, ст. 153.

²⁾ Ом. Огоновський, Исторія литературы руской, ч. I, Львів, 1887, ст. 416—417.

³⁾ П. Безсоновъ, Калѣки переходіе, Москва, 1864, ст. Ш.

дати в віршево-поетичні рамки такі чи інші сюжети“ (ст. 1), зазначив автор, що се явище спостерігаєть ся на віршах „Богогласника“. З нього присвоїв собі наш нарід немало пісень, як видно з порівняння його з новітніми збірниками пісень і стихів, записаних з уст народу. „Така популярність збірника, що ось уже коло сто літ існує і кермує релігійною свідомістю народу, не тратячи ні своєї свіжости, ні живого інтересу, з яким стрітев його нарід зразу (як можна думати про се по богато виданням „Богогласника“, з яких кожде в числі кількох тисяч примірників розходило ся скоро й розкуплювало ся радо), така популярність „Богогласника“, говоримо, дає йому повне право на нашу увагу як в ціли наукового заінтересовання, так і в ціли критичної оцінки сього, о скільки справедливо так довго й таким величезним впливом на релігійну свідомість православного народу тішить ся збірник, що вийшов згід уніятської редакції, яка, як відомо, далеко не прихильно відносила ся до православя“ (ст. 3).

З сеї причини заняв ся Миревич „Богогласником“ на основі видань з 1805 і 1825 р. З видів духовної творчости відмітив автор вірші: біблійні, євангельські, обрядові або вірші в честь святых і молитовні, покутні й подібні. Вразінне можуть викликати поперед усього пісні четвертої части „Богогласника“. „Але й тут (зрештою з невеличкими виїмками) образи, змальовані в піснях, передусім сі, що дотикають позагробового життя людини, відбивають у собі страховища, які могла сотворити середньовічна фантазія і які в силі швидше розворушити співчуте до долі бездольного людства, ніж почування сердечного жалю і каяття“ (ст. 6).

У змісті пісень „Богогласника“ стрічаєть ся усе, що й знаходимо в церковно-богослужбних співах. Окрім пісень, яких зміст уважають правдою усі християнські віроісповідання, є й такі, що зложені в душі православної церкви, в більшости в душі уніятської церкви. Згідними з навчанням православних признав Миревич пісні, в яких висловлюєть ся думку про походження св. Духа тільки від Отця, в яких називаєть ся християнську віру просто православною або східньою, а Богородицю Матерією Сходу, що її славять християне від сходу сонця і т. д. Межи піснями в честь святых є вірші, основані на агіографії православної церкви. Значна частина пісень за-

вдячує своє походження впливови західної церковно-богословської літератури. Належать тут вірші, що викладають догми про Filioque, про непорочне зачатє Анною Марії, про зверхність папи, навчання про чистилище. До таких пісень зближують ся пісні св. Василієви, св. Петрови й Павлови. „Таким способом у піснях „Богогласника“ вложеної всі точки християнської науки, що в їх розумінню розходить ся православна церква з римо-католицькою“ і вложеної в римо-католицькім дусі.

Далі перейшов Мирович до впливу апокріфічних оповідань на пісні „Богогласника“, а саме про розваленне ідолів в Єгипті, про перенесенне апостолів облаками й про пригоду з Афонієм. Вплив західної легендарної літератури слідний у численню 606.060 ран Христа, ще більше в піснях св. Онуфрієви, Йосафатови Кунцевичеви й деяким чудотворним іконам. „Таким способом попри замітний вплив православного навчання у піснях „Богогласника“ відбивають ся не менше досить яскраво й впливи західно-богословської, апокріфічної і вкінці легендарної літератури. Очевидно се все не дає „Богогласникови“ права на назву строго-православного збірника й на сю популярність, якою він користуєть ся довго вже серед наших православних братів. Одначе „Богогласникъ“ не є тільки проста репродукція впливу сеї або иншої літератури, а є противно свідома перерібка сього впливу, що вилила ся в поетичній формі, внакше говорячи „Богогласникъ“ є „збірником творів духовної творчости“ — відси його історично-літературний інтерес“ (ст. 32).

У звязи з питанням, якого роду творчість стрічаєть ся у „Богогласникови“, подав автор побіжний огляд історичного розвою духовної лірики в нас і на заході Європи. Трохи довше спинив ся Мирович на історії польської набожної пісні. Близьке сусідство й політична тісна звязь Польщі з Україною і Білорусю промостили шлях сьому впливови й на творчість останніх. „Латинське духовенство й тут по части само складало кантв, а в части брало в свої руки твори духовної творчости України й Білоруси, а деколи й Великоруси, й переробивши та й обробивши їх по своїому, пускало знов в народній ужиток під назвою кантів і псалмъ“ (ст. 40). Вихованці братських шкіл перероблювали твори світської народньої лірики на ду-

ховні вірші. Наводячи попри великоруські приклади український, зазначив автор, що мотив латинської вірші „Stabat Mater dolorosa“ узятий з української пісні „Їхав козак за Дунай“. „Зрештою псалми й канти не були тільки виключно перерібною духовних і світських вірш, що були в народнім ужитку, вони, як і набожні пісні, були часто перекладами з латинської мови, — інші писали ся у чисто польській мові. А українські й білоруські твори, що вийшли зід редакції латинського духовенства, були запестрені великою силою польонізмів“ (ст. 41).

Уладженню українських шкіл по взірцям і програмі польських відповідав і виклад риторикн й поетикн. „Снябічні стихи або вірші з релігійним змістом стрічають ся разом у давніх риторично-поетичних підручниках давньої київо-Могиланської школи як зразки поетичних творів, що називали ся так, як і в Поляків, кантами й псалмами. Складали сї взірці для поетичних підручників учителі поетикн, та канти писали й ученики як письменні вправи або задачі учеників. По більшій частн виконували сї вироби ученики перед надходячими святами й вони прикладали ся до змісту або історичного значіння останніх. Вільні від шкільних занять в часі свят ученики розносили свої твори, зредатовані вчителями, і розширювали їх у масі народу. Нарід вислухував сї плоди наукових занять бурсаків, не рідко приймав їх навіть на свою власність, винагороджуючи, розумієть ся, авторів відповідним святочним гонорарем. Пізнійше сї ходження учеників і студентів з привітними псалмами й кантами, під впливом польського звичаю стали приймати драматичний кольорит і вкінці дійшло до сього, що й вихованці українських і білоруських шкіл (юго-западнихъ школь русскихъ) пішли з вертенами, яслами, звіздами, шопками й т. п. (ст. 42—43). Так твори духовної творчостн, відомі під назвою псалм і кантів, як такі, що повстали з одного боку під впливом заходу й Польщі, з другого під впливом руського елемента й київської освіти, представляють осібну історично витворену формацію духовної лірики, так названу середню межн польсько-латинською і великоруською північно-східньою. Своім змістом псалми й канти вповні ідентичні з „набожними піснями“, себто і в псалмах так само, як і в піснях, оспівують ся і звеличують ся важнійші події

з біблійної історії, євангельської, вносять ся змісл і значінне їх в ряді Божого навчання про наше спасінне, роблять ся моральні висновки, прославляють ся житя і чуда Богородиці і святих, викладаєть ся ученне про воскресінне умерлих, про позагробову долю людия і т. д. і т. д., се все, розумієть ся, виложено в більше або менше дидактичній формі. З зверхнього боку псалми й канти відріжняють ся від так названих старших стихів тим, що в них на взір польських уведені скрізь рими й передусім строфи, що їх діленне дуже штучне, примховате й вигадливе“ (ст. 43). Обємом псалми й канти не великі, значно менші від старших великоруських стихів, але за се вони більше інтензивно розвинені, скрізь слідне стремління сказати багато в небогато словах, дійти глубини зміслу, надати змістови таємничости, нераз і дуже темної, грати словами та значіннями слів. Зверхньою ознакою псалм і кантів є також уживанне чужих слів: Люципер, емпірей, паракліт і т. д.

В приложенню до „Богогласника“ завважив автор ось що. Нема тут великоруських духовних стихів, хоч стрічають ся пісні, „зближені до великоруського складу“, за се „значно більше стрічаєть ся у сїм збірнику пісень, зложенних в українській і церковно-славянській мові“ (ст. 44). Крім сього подибуєть ся у „Богогласникови“ переклади з латинської на польську й славяно-українську мову. „Що тикаєть ся строю версифікації і загалом зверхньої обробітки пісень „Богогласника“, не знаходимо між ними поперед усього строго-сіябічних віршів з виїмкою латинських і польських пісень, хоч стрічають ся останки сияб або так названі погані сияби в кожній пісні, навіть зложеній церковно-славянською мовою. Під сим оглядом пісні являють ся, можна сказати, першими пробами увільнити ся від непривродної для русько-славянських віршів сиябічної версифікації, хоч далеко їм іще до успіху в сїм напрямі. Рим також являєть ся неминучим товаришем в кожній пісні і не рідко для заховання риму вносить ся у текст цілком зайве слово, а деколи й таке, що вповні затемнює або пеує змісл пісні“ (ст. 45). Далі вказуєть ся на велике число польонізмів і чужих слів. Одним словом „і в внутрішній і в зверхній будові пісень „Богогласника“ стрічаємо всі характеристичні прикмети „набожних пісень“ і „псалм і кантів“ України й Білоруси, які ввродили ся з них, а не подибуємо

в них тільки сього, що творить характеристичну прикмету великоруської народньої духовної творчости. Се очевидно дає „Богогласникови“ місце в ряді духовної творчої літератури, відомої під назвою псалм і кантів, літератури, що розвивала ся на окраїнах Росії і Польщі і яка зрідила ся як під впливом жерел строго православного характеру, так і під впливом взірців богословської і легендарної західної літератури“ (ст. 45—46). З виїмкою одного випадку в „Богогласнику“ термін „псалма“ замінений терміном „пѣснь“ за прикладом польських набожних пісень. Наслідювання набожних пісень видно й у компілятивнім характері збірника й позичках готового матеріалу в польській мові і перекладах з неї. „Сим робом „Богогласникъ“ являєть ся збірником передусім псалм і кантів або загалом релігійних пісень, що їх збирали, редагували і видали уніяти, наслідуючи польські набожні пісні і по їх взірцям“ (ст. 49).

Що до жерел „Богогласника“, Мирович з застереженнями згодив ся з думкою А. Хойнацького, висказаною в книзі „Западно-русская церковная унія въ ея богослуженіи и обрядахъ“, що деякі пісні взяли редактори „Богогласника“ з народнього ужитку, бо в народнім уживанню стрічаєть ся пісні безсумнівного книжного походження (Нова радість стала і т. д.). Далі вказано на надписи над піснями, в яких часто називаєть ся їх складачів. Попри рукописні збірки користали редактори „Богогласника“ і з готових друківаних збірок духовних вірш.

Як у „Богогласникови“ зібрані пісні ріжних авторів, так і ріжних часів. Про час зложення пісень „Богогласника“ не можна говорити на основі їх мови і будови, бо підпали редакційній роботі видавців. Тому набирають значіння у сім питанню останки історичних вісток, про які згадують пісні. Такими є пісні в честь деяких чудотворних ікон. Подавши деякі вістки про час, коли пісні „Богогласника“ дістали ся до рукописних збіроків, писав Мирович: „Таким способом показуєть ся, що пісні „Богогласника“, бодай сї, що про їх час походження ми говорили, не дуже давні, тільки не багато з них і то з сумнівами можна віднести до XVII століття; а більшість сих пісень треба признати творами XVIII століття і навіть останньої четвертини сього століття“ (ст. 84).

Підчеркнувши велику різницю меж рукописними текстами й богогласниковими, таку, що в „Богогласнику“ задержали ся деколи ледви дві-три стрічки рукописного тексту, зазначив автор, що редактори „Богогласника“ „бажали дати йому місце в ряді уніятської богослужебної літератури“. Межи богогласниковими піснями є немало віршових оброблень богослужебних псалм і церковних співів. Є й пісні, які тільки нерідко буквально віддають у деяких стрічках текст церковних співів і молитов. Богослужебне призначінне має ціль видання збірника. Пісні четвертої часті збірника є на думку Мировича тільки способом спопуляризувати цілий збірник поміж народом, а разом із сим спопуляризувати унію. „Популяризація унії дорогою пісень „Богогласника“ робила з одного боку не так замітним тенденційний напрям сих пісень, — народня свідомість, присвоюючи пісні з „Богогласника“, згідні по більшій часті з православно-християнським ученням, рівночасно, так сказати, незамітно для самої себе, вчила ся і римокатолицької догматики, — з другого популяризація унії дорогою пісень „Богогласника“, як не можна ліпше, підходила до смаку народу, що загалом дуже любить вивчити й повторювати в пісні все, що дороге й святе для нього“ (ст. 89).

Богата змістом і добутими даними розвідка Мировича про „Богогласникъ“ вперше підчеркнула ширше історично-літературний інтерес до сеї замітної пам'ятки старої української літератури. Не перешкодили авторови віднести ся загально об'єктивно до предмету свого досліду й його симпатії до православ'я. Деякі помилки зроблені через се, що автор не видів першого видання книжки.

Цінним доповненнем позитивних висновків Мировича була стаття Івана Франка „Наші коляди“ в фейлетонах „Дѣла“ за 1890 р. й видана окремою відбиткою (16^о, ст. 59). Зазначивши, що набожні пісні „значно різвять ся від сих церковних „пісень“ (гимнів, славословій, канонів і т. д.), які обняті церковним уставом і співають ся від віків в часі богослуження по грецькому обрядови“ (ст. 3), вказав автор на поширенне набожної пісні, з окрема коляд не тільки серед уніятів, але й в околицях, де або унія упала або ніколи не мала сильних підстав. „Безперечна поетична стійність многих набожних коляд довела до того, що в деяких околицях нарід зовсім пере-

забув стародавні світські колядки, а співає тільки сі книжні, церковні“ (ст. 4).

Набожні пісні мали також „деякий вплив і на поетичну творчість нашого Кобзаря як одні з перших взірців книжної поезії, які дійшли до відома бідного сільського школяря в дяківській школі“ (ст. 5). Доказом сього се місце з Шевченкового „послання до Козачковського“, де поет говорить, як списував у своїй маленькій книжечці, обведеної хрестами й візерунками з квітками, пісні Сковороди або „Три царі со дарв“ і сам собі в буряні виспівував та й плакав. Се місце доказом для автора, що „й сам Шевченко, будши сільським школярем, списував і співав колядки з „Богогласника“ (ст. 11). Під згаданою колядою у Шевченковій поезії видить автор відому прекрасну колядку „Радость ся нам являє“, якої друга строфа починаєть ся від слів „Тріє царі со дарв“. „Можемо отже без великої помилки приймити, — стоїть у статі, — що наші уніятські набожні пісні від самого малку полишили значний слід в пам'яті Шевченка і мали деякий вплив на його поетичну творчість“. Сей вплив слідний „в релігійній окрасці його поезій, в сій чудевій наївності і простоті, з якою привик наш поет обертати ся у всяких нагодах до Бога; ся наївність є одною з перших характерних признаков Шевченкової поезії, яка впадає в очі чужинцеві“ (ст. 6). Доказом сього слова Францо за в статі „Kleinrussische Poeten“.

Хоч уже се одно може звернути увагу історика української літератури на наші набожні пісні, заслугоють вони на пильний дослід і тому, що „становлять безперечно найцінніший вклад, який внесли в нашу літературу уніяти в XVII і XVIII віках“ (ст. 8), а ще більше для процесу повстання сих пісень, для жерел, з яких черпали свій зміст, для літературних традицій, що знаходили в них більше або менше ясний відгомін, а порівнянне їх з церковними піснями інших народів улекшить їх властиву літературну стійність. Ядерний погляд на розвій української літератури від кінця XVI століття і ролю, яку відіграли тут православні й уніяти, довів автора до думки, що „Богогласникъ“ се найважніший твір галицько-української літератури XVIII в., одинокий важний уніятський здобуток на полі нашої літератури до часів Шашкевича. „Богогласникъ“ се „збірник церковних пісень, що повстали в лоні

унії в різні часи, походили від різних авторів і писані були в різнім дусі. Се не збірна праця групи людей, але радше здобуток довгої роботи кількох поколінь“ (ст. 16). Що до авторів пісень, на думку Франка „прості братчики й монастирські послушники, світські духовні й дяки“ (ст. 18) були авторами сих пісень, загалом верства бідна, робуча, покривджена долею.

В дальшій розділі стверджуєть ся, що „в наших колядах далеко менше, ба навіть таки дуже мало є елементів, занесених із західно-європейської релігійної драми“, бо „майже одиноким незапереченим свідоцтвом сього впливу“ (ст. 25) є пісня „Не плачь, Рахили“. Також деякі польські „пасторалки“ послужили взірцем для наших коляд, але загалом „наша церковна коляда є далеко більше строгою і повздержливою, коли ходять о реалістичне мальованне деталів, ніж німецькі і польські пісні, й тільки донеде проскочить дві-три побутові рисочки“ (ст. 26). Автори пісень ретушували на думку автора кольорит своїх творів сям способом, щоби дестроїти ся до загального духа нашого богослуження, „більш строгого, більше зверненого в глуб, більше ділаючого на чутє, а менше на фантазію“ (ст. 27). Се й не давне, коли зважить ся, що сї автори мали ціле житє діло з церковними обрядами й піснями тай переняли ся наскрізь їх духом. Зрештою головним і найвидатнійшим жерелом сих пісень були церковні й богослужебні книжки. „Поетичні пераз, часто одначе тільки риторичні й догматично заострені канони, стихіри й антифони богослужебних чинів, писання отців церкви, прологи й житія, акафісти й толкування святого Письма, а вкінці апокріфічні легенди, що мимо заказів церковних властей часто користували ся такою самою повагою, як і канонічні писання, і переписували ся та й друкували ся поряд з ними, ось що мусїло давати їм канву до укладування пісень, ось що мусїло в головній вірі вплинути на їх кольорит, а в части й на їх поетичну стійність. Вплив сих жерел, переважно византійських творів з доби великого упадку смаку, мусимо назвати не дуже користним. Велика часть наших церковних коляд не здужала охоронити ся від сеї самої риторичности й догматичної хитроумности, від сих далеких і за волосє натяганих порівнань і ремінісценцій з старого завіту, які характеризують вище наведені твори. Тільки

в небагатьох випадках, де наша колядка черпала зміст просто з євангельського оповідання, а форму з народної пісні і де крім цього правдиво релігійній настрої і глибоке чуття автора здужали перетопити ці далекі від себе елементи в одну органічну цілість, там тільки ми одержали правдиво вірцеві пісні, твори високої поетичної стійкості, яких не постидала б ні одна література на світі і які сміло можуть видержати порівняння з найкращим, що є тільки на полі християнської гимнології, твори, що справедливо й по заслугі здобули собі серед народу так широку популярність і не втрачуть її досі, доки серед цього народу тривати буде тепле релігійне чуття і прив'язаність до своїх гарних і поетичних звичаїв і обрядів“ (ст. 28—29). Стверджує сю думку аналіза цих різноманітних складників, що зложили ся на утворення наших коляд.

Межі піснями „Богогласника“ переважають рефлексійні пісні. В сьім роді епічний скелет майже зовсім не існує або являється тільки в уривках. На перше місце висунений тут догматичний скелет з своїми складовими частинами: гріхом Адама й тезою, що Христос — Бог, Син Бога Отця, Слово. Автор ілюструє свої думки на колядах: „Богъ натуру“ й інших. Друга група коляд оснований на апокріфічних легендах, а третя не величка, за се найвартівіша, найвного типу. „Пісні сього типу мають в основі головню євангельське оповідання, а епічний скелет має у них перевагу, й хоч користують ся вони потрохи й пізнішими догматичними категоріями, та ніколи не ставлять їх на першій місці, але беруть їх тільки мимохід для доповнення і відповідного освітлення основної повісти. Простота композиції і тону й заразом тепле чуття — ось головні характеристики цих пісень“ (ст. 44), з яких найкращою з усіх наших набожних пісень загалом уважає автор відому коляду „Богъ предвѣчный“. З такого самого радісного настрою виплили коляди: Вселенная веселится, Радость ся намъ являє, Новая радость свѣту ся заявила й Дивная новина, уложена чисто народнім складом.

Бачучи добре й хибні наших набожних пісень: риторичність їх великої часті, надмірну штучність форми в парі з недостаткою мільодійности й граціозности їх мови, — автор дивувався, що в нас „виродила ся думка, що ці церковні пісні з погляду на зміст і форму — твори без вартости, звичайні

собі віршилища, яких не можна брати поважно¹⁾ (ст. 51). Я задержав ся довше над оцінкою „Богогласника“ одного з найліпших знавців нашої літератури раз, щоб вказати на цінність сеї розвідки, а далі й тому, щоби протиставити сю оцінку думкам таких істориків і критиків нашої літератури, яких представниками є Іван Вагплевич і Омелян Огоновський у відношенню до „Богогласника“. І в пізнійших коротких і довших оглядах та нарисі історії української літератури сприявав ся залюбки др. Франко на сій замітній її пам'ятці. „В цілій давній українській літературі до Котляревського — писав сей автор три роки пізніше — не було так популярної книжки, як „Богогласникъ“. „Був він може одиновою уніятською книжкою, що здобула собі трітвій і сильний вплив на православну Русь і з Почаїва пустила корінне аж за Дністром і аж на Лемківщині“.²⁾ В цівних вступних студіях до I, II й III тт. „Апокріфів і легенд з українських рукописів“ вказані впливи апокріфічних оповідань на богогласникові тексти.

II. Житецький користав з „Богогласника“ в праці „Мысли о народныхъ малорусскихъ думмахъ“ (Київ, 1893) і визначив йому належне місце в гарній синтезі українського літературного життя XVIII в. „Эвейда Котляревскаго в древнѣйшій списокъ ея въ связи съ обзоромъ малорусской литературы XVIII вѣка“ (Київ, 1900). Проф. М. Грушевський указав на два наукові дезидерати в відношенню до „Богогласника“. Публікуючи Зарваницький співаник у XV і XVII тт. „Зап. Н. Т. ім. Шевч.“, підніс проф. Грушевський у вступній статі потребу вистудіювати саму сю редакційну роботу укладчиків „Богогласника“, як вони користали з того літературного матеріалу, що мали в руках, в яким напрямі змінiali. „Богогласник“ як найбільш популярна, безперечно, книжка з цілої нашої старої друкованої літератури варта такої студії. З другого боку — треба вистежити історію літератури віршевої до зведення її в „Богогласник“ і поза ним“.³⁾

¹⁾ Коло сього часу, що й „Наші коляди“, написаний й вступ до студій над „Богогласником“, а опублікований в 1913 р. в 113 т. „Записок Наук. Тов. ім. Шевченка“ п. з. „Духовна й церковна поезія на Сході і на Заході“ (ст. 5—22).

²⁾ Ів. Франко, Charakterystyka literatury ruskiej XVI—XVIII wieku (Kwartalnik historyczny, 1892, зом. IV, ст. 723).

³⁾ М. Грушевський, Співаник з початку XVIII в. (Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, т. XV, ст. 6).

З 58 українських духовних вірш Зарваницького співаника ледви четверта частина увійшла в „Богогласникъ“, хоч співаник уложений в місцевости, дуже близькій до Почаїва. Всі псалми співаника змінені в „Богогласнику“, між ними деякі відміни мають характер зовсім довільної перерібки.¹⁾

В сім часі притягнув „Богогласникъ“ до себе увагу нового дослідника, що не тільки своїми цінними дослідками поклав трівкі заслуги для розроблення української літератури, але й витворив цілу школу з своїх численних учеників, — проф. В. Перетц. Частину першого тому „Историко-литературныхъ изслѣдованій и матеріаловъ“ присвятив проф. Перетц „Богогласникови“: заняв ся питанням авторства богогласникових пісень, зілюстрував редакційну роботу видавців книжки віршами: Ісусе мой пресладкій и Творче свѣта, Не плачь Рахали, Превѣчный родиль ся подъ лѣти, Насъ дѣля Распятаго Маріа видящи, Богомъ избранныя Мати Дѣво отроковице, вкінці на основі друкованих збірників виказав широку популярність богогласникових текстів на російській Україні і на Білоруси.

Спеціально питанням авторства й часу повстання частини вірш „Богогласника“ присвятив особну розвідку др. В. Щурат в 1908 р. н. з. „Із студій над почаївським „Богогласником“. „Квестіі авторства і часу повстаня деяких пісень“ (Відбитка з „Ниви“, 8^о, ст. 48). Виказавши при помочи надписей над піснями, акростихів захованих в цілости й попсованих, а відчитаних в формі здогаду (кант Юрія Кониського на основі такого здогаданого відчитування віби попсованого акростиха приписав автор якомусь Діонізієви) або при помочи співаника Миколи Гринецького з XVIII в. цілий ряд авторів богогласникових пісень, писав автор: „Замітити мушу, що з двох акростихів: Дмитрій і Іеромонах Дмитрій я не роблю двох авторів, бо оба вони можуть означати одну і ту саму особу. Ідучи ще дальше в тім напрямі, я готов припустити, що ті пісні, яких акростихи зазначають імя: Дмитрій, можуть походити від Дмитрія Левковського, а не конче від якогось иншого Дмитрія (прим. Ростовського). І таксамо готов я дивити ся на акростих: Василій, що може бути акро-

¹⁾ Тамже, ст. 7.

стихом Василя Тарнавського або й Василя Пашковського, який „Базиліємъ“ був названий в „Началъ съ Богомъ пѣсней“ списаним через Дмитра Левковського. Таксамо й акростих: Адріян може бути акростихом Адріяна Шубовича, Дионісій може бути акростихом Отця Вислоцького, Теодор — акростихом Медовського пароха, Теодора Кучинського. В такому случаю замість виказаних проф. Перетцом 19 авторів випало би прийняти їх лише 18, доповняючи те число вже не 19, але 15 авторами, що в результаті дало-б нам 33 авторів“ (ст. 11—12). Наведена виписка може показати, як місцями аргументація автора хитка. Що еромонаха Дмитрія не можна ідентифікувати з Дмитром Левковським, наведені на се докази понизше; так само Василій не Василь Тарнавський, а Василь Пашковський. За се вірші з акростихом Пашковського в „Богогласнику“ се вірші Івана Пашковського. Приписати вірші Теодора Медовському парохуви Теодорови Кучинському не дозволяє ся обставина, що богогласникові вірші Теодора з виїмкою одної мають так попсовані акростихи, що й годі їх відчитати, а вірша Кучинського заховала вповні так довжезний акростих: Теодор Кучински, парох Медовски. До чого доводить така будова не на основі давих, видно з сього, що автор не тільки що приписує кант Юрія Кониського Діонізієви, але ще й думає, що сей фікційний Діонізіє се Діонізіє Вислоцький, про якого говорять ся в Овруцькім катальозі Василяян.

На згадавім Овруцькім катальозі Василяян і на степені консервації акростиха опер автор свою хронологічну драбину віршевої діяльності богогласникових авторів. Обі підстави більше ніж хиткі. Василяяни зазначували, коли вірша яка вийшла зпід пера Василяянина. Поза сим робота Василяян (питанне, чи виключно їх?) ограничувала ся до зібрання, приготування до друку й видання матеріялу сеї антології української духовної вірші. Шуканне авторів богогласникових пісень поміж Василяянами поза сим, що зазначене в „Богогласнику“ самими видавцями, доводить автора до того, що ідентифікує Антона Добросинського з Антоном Метельським, а богогласникову віршу „Отъ небесъ посланна“ з акростихом „Отец Висл.“ зложеноу по всякій правдоподібности в останній четвертині XVIII в. (що найменше я не стрітив її ні в однім раннім співавику), при-

писує Діонізієви Вислоцькому, що вмер 1753 р. Ніякої критичної проби не видержує означування віку вірші на основі цього, в якій степені заховав ся її акростих. Можна вказати цілий ряд вірш у записях кінця XVIII або початку XIX в. з дуже добре захованими акростихами авторів перших десятиліть XVIII в. і цілий ряд вірш з попсованими акростихами, хоч вони зложені недавно перед закріпленням у співавику. На се складали ся різні обставини, що надавали такий характер степені докладности записаної вірші. В результаті метода така дала се, що в великій частині не можна помістити богогласникових авторів в сих чвертьвіках, де визначив їм місце др. Щурат.

На реальнім ґрунті опер автор означування часу повстання вірш в честь льокальних ікон. Одначе тут повідкривано багато такого, що було відоме з розвідки Мировича, яка остала невідомою авторови. Що тут і там дійшов Мирович до певніших означень, сю прогалину надоложив др. Щурат пробам означення часу піснї в кількох випадках, лишених уваги Мировичем. Окрім цього позитивними даними з розвідки д-ра Щурата є: бистроумна комбінація при приписанню авторства вірші „Троне вышній“ Свенговському, опублікування трьох рукописних текстів богогласникових вірш і введенне в українську бібліографію місійної брошури з 1768 р. з коротким катехизмом і місійними віршами.

Для різних питань, звязаних з „Богогласником“, стають у великій пригоді описи співаників, опубліковані проф. Перетцом, дром Франком, дром Іл. Свендіцким, Вол. Гнатюком, дром Юл. Яворським і иншими. Щоб при дальших описах звернути увагу на богогласникові вірші (акростихи, відміни тексту то що) й приблизити сям робом можливість одноцільної монографії про так важну памятку нашої старої літератури, подаю ось тут в догіднім для користання азбучнім порядку показчик усіх вірш „Богогласника“ з зазначенням усього того, що дотеперішніми дослідями добуго для історії кожної піснї, отже справи авторства, часу, слідів апокріфічних оповідань то що. Кожда вірша означена черговим числом, на яке покликаю ся, як що мелодія піснї ідентична. Число в скобках при черговім числі означає число піснї в „Богогласнику“ після першого видання з 1790—1791 р. Римські цифри, що мають улек-

шити орієнтацію при означуванні хронології вірш, се скорочені відсилки до таких співаників: I — Зарваницького (опублікованого проф. Грушевським), списаного до 1718 р.; II — Радимнянського, готового 1726 р.; III — співаника петербурзької Академічної бібліотеки, готового 1730 р.; IV — Камяньського, готового 1734 р.; V — Супрасльського 40 рр. XVIII в.; VI — співаника Івана Пашковського; VII — співаника Коротницького-Навичинського, готового до 1785 р. Як що на місці римських цифр стоїть арабське число з №, се означає відсилку до описаного під черговим числом співаника у моїх „Матеріялах“. Де з співаників, з яких користав я для своїх „Матеріялів“, мав я розмірно старші тексти богогласникових вірш, подаю їх також. Як що при означуванні авторства нема відсилки, се знак, що автор зазначений в самім „Богогласнику“ або вказаний у моїх „Матеріялах“.

1 (88). Архієере || Захаріе, || Прійми Дѣвицу (Воведенне) дає акростих :- Архангел пріять. Текст співаника № 3 (656—676) отсей :

1 Архієере	Радуйтєся,
Захаріе,	Веселитєся,
Прійми Дѣвицу,	15 Іоакимє и Анна,
Трилѣтнюю Агницу,	Жє Пречистая Панна
5 Привсденную, ²⁾	Въ храмъ приведенна,
Обрученную	Благословенна
Богу самому,	Рукама
Въ Тройци единому,	20 Іереовима.
Тебѣ данну	Киотъ злати
10 Пречистую Панну,	И пріятій
Во храм к тебѣ приведенную	Приведоша, воспіташа
Небесную манну.	Во святая святых.

¹⁾ Др. Юл. Яворський прислав ласкаво мені спис вірш співаників: Радимнянського (41) з 1726 р. й Дамяна Левицького (141) 1739—1740 р. і визначенне, в яких інших співаниках його збірки приходять 54 богогласникових текстів. За сю прислугу складаю йому на сім місці щирю подяку.

²⁾ У співанику з виразною датою 1760 р., який саме щойно набув „Національний Музей“ (ч. 15189), має текст сеї пісні такі відміни: 5. Приведенну. 6. Обрученну, Богу данну. 11. Во храмъ тебѣ приведенну. 13. Радуются. 14. И веселятся. 15. Іоа-

25 Храмъ Соломона
 З найвишаго трона
 Приде витать,
 О Божая Мати.
 Архїерей
 30 Аки Мойсей
 Прїят скрижали
 От гори не мали
 Не от синайскїя,
 Но от небеснїя.
 35 Пречистая Дѣва Марїя
 Вданна Захарїи.
 Архаггели
 И аггели
 Тамо служаху,
 40 Дѣви свѣщи вожягаху.
 Со веселїемъ
 И смиренїемъ,
 Во храмъ ведоша
 Краснїе юноша
 45 Трилѣтствующую
 Юницу, Пречистую
 Марїю Дѣвицу,
 Богородицу.
 На единѣ
 50 Пречистой Паняѣ
 Даша горлицу
 (Тамо и дѣвицу)
 Заключенну
 И храненну.

55 Аггеломъ
 И архаггеломъ Гавриломъ
 Питаема,
 През девять лѣтъ
 Заключаема,
 60 Въ горници пребиваема.
 Глада же тамо
 Не терпѣлас, Паино
 Марїе,
 От Троици лелѣе,
 65 Питаема,
 Называема
 Манною
 Архаггелскою
 Презъ девят лѣтъ.
 70 Преслѣчни цвѣтъ
 Не увядаетъ, но процвѣтаетъ
 Жезлъ Іесеовъ.
 Еюже
 Не возможе
 75 Родъ сей сокрыти
 И умертвити.
 Цвѣтъ Христа Бога,
 Нам радост многа.
 Плодъ сей прозябоша,
 80 (И не увядоша)
 В лѣто дванадесятое
 Изведено,
 Панно Марїе,
 З двери заключеннихъ.

кимъ и Авна. 21. златий. 22. И принятый. 24. Во свята. 27. Прий-
 деть. 33. Ни. 34. небеснїя. 35. Пречистая Панна Дѣва Марѣя. 36.
 Данна Захарїи. 40. вжягаху. 43. В храмъ. 44. Красное. 48. И Бо-
 городицу. 51. Вдаша в горници. 52. Тамо и дѣвици. 53. Заклю-
 ченную. 54. И храненную. 55. Аггелп. 56—7. И архангели питаема.
 58--59. През лѣтъ девять насищаема. 60. пребила. 61--2. Гладаж
 тамо не претерпѣлась, Паино. 64. В Троици. 70. Преслѣчний квѣтъ.
 73. Егоже. 77—8. Иста премнога. 79—80. Прозябша и не увядша.
 82—4. Изведена Панна Марѣя з дверей заключеннихъ. 85. Луна.

85 Лоно Христа,
Дѣво чиста,
Павно над павни.
От небесной манни
Христа раждает,
90 Прозябаеть
Миру на радость
Во вѣчную сладость.

Породила
Въ шопѣ в повила,
95 С персей своихъ его кормила.
Христа, всѣхъ Цара.

Гаврииль
Архаггелъ
Серафам
100 Со Духомъ святымъ
Посланни,
Избранни

Совѣтникъ
И благовѣстникъ.
105 Отче слово
Гаврииль вѣщаетъ
Духа свята, Марію приймаеть
Блаженно чрево.

Пріятъ во чревѣ
110 Обитель церквѣ
Дѣвая

Пречистая Марія
Стамну (!) злата
И пріята.

115 Манну имуца,
Христа Бога суца
Богородица
И Мати,

Рачъ нам животъ даровати
120 На вѣки вѣкомъ. Аминъ.

2 (36). — III. Ахъ, горе мнѣ грѣшнику въ юдолъ плача предстати, || Где Богъ судія будетъ всѣхъ дѣла обличати (Мясосісна неділя). Темою вірші страшный суд. У співанику № 1 (3а—4б) має вірша такий вид:

1 О, горе мнѣ грѣшному в юдолъ плачевъ предстати,
Где тамъ будутъ аггели всѣхъ злыхъ обличати.
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ, Боже Сотворителю,
Буди милостивый, всѣхъ насъ Откупителю.

5 Ахъ, рѣка огненная тамъ страшливе потече,
Грѣшныхъ людей, злосливыхъ во адъ вѣчный повлече.

87. Павна. 90. И прозябаеть. 91—92. Бога въ вертепѣ. И со бидляти. 93—4. Породила и повила. 96. Матка едина зам. Христа, всѣхъ Цара. 97—8. Архангелъ Гаврииль. 101—2. Пославъ бистъ от Бога. 104—108. От его слова Марѣя Христова благовѣщенна архангеломъ пріятъ (!) во чревѣ. 110. Дѣвѣ Царевѣ. 113. Стамца. 114. И пріята. 116. суци. 117. Богородице. 118. О Дѣво Мати. 119. в небѣ даровати. 120. Амѣнь.

¹⁾ Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 41 Q (ii заголовок тут „Пѣснь о грѣшнихъ людей“): 1. плача престати. 2. всѣхъ дѣлъ обличати. 4. милостивій. 5. страшная. 6. злосли-

- Ахъ, ах, ах, ах, како азъ отвѣщаю,
Понеже отвѣта найменшаго не маю.
Когда солнце и луна свѣтити престанутъ,
10 Когда вси человѣци на судъ наги предстанутъ,
Ахъ, ах, ах, ах, там ни слава, ни дружба,
Отець, мати не поможет, тилко якъ чія служба.
Небеса видима якоже снѣгъ растлѣютъ,
Звѣзды с тверды небесной тутъ на землю приснѣютъ.
15 Ахъ, ах, ах, ах, южь свѣтити не будутъ,
Кгды страшливе пред пеклом грѣшници загудутъ.
Судія справедливый на облацехъ славно
Прійдетъ всѣхъ судити невидимый явно.
Ахъ, ах, ах, ах, святѣйшихъ патріарховъ,
20 Царей, князей и гетманов и велможныхъ монархов.
Инокувъ, іереевъ и монаховъ препростыхъ,
Владыковъ и калѣбовъ и всѣхъ пановъ роскошныхъ.
Ахъ, ах, ах, ахъ, рецировъ знаменитыхъ,
Судіевъ земныхъ, жолнѣров и людей посполитыхъ.
25 Поставит одесную всѣхъ своихъ справедливыхъ,
Поставитъ ошую грѣшныхъ людей злосливыхъ.
Ахъ, ах, ах, ахъ, якъ пастыръ наставляеть,
Когда овци от козловъ на страну разлучаетъ.
Невѣрныи Еврее начнутъ горко плакати,
30 Горы, горы, покрыйте насъ, лицомъ к земли вдарятъ.
Ахъ, ах, ах, ах, Бога видимъ двесъ в тѣлѣ,
Той правдивый, котрого мы ко кресту гвоздами прибили.
Тамо пріймутъ вси людіе такіи декретъ правдивый,
Иже будетъ феровати судія справедливый.
35 Ахъ, ах, ах, ахъ, праведници до царства,
А грѣшници пойдутъ в міку в дѣмонскіе моцарства.

внхъ въ огонь страшній. стр. 9—12 васант. 14. небесній. стр.
15—16 = 11—12. 17. справедливый. 18. невидимо. 19. святѣй-
шихъ. 20. Царей, кролей, гетманов и пресвѣтлих. 21. іереевъ, мо-
наховъ. 23. рицеров. 24. Судій. 26. ошуюю. 28. овцы и козлов.
29. Невѣрній. 30. покрыйте... къ земли драти (!). 31. двесъ видим.
32. Сей правдивый, котрогоми на крестъ прибили. 33. Тогда прій-
мутъ. 34. Которій будетъ ферованій судія справедливый. 35. прав-
дивий до. 36. А грѣшніи... въ демонскіе. стр. 37—40 васант.

Просимо тя, Христе Пане, змилуйся над нами,
Избави насъ отъ вѣчныхъ мукъ и пекельной ямы.

Ахъ, ах, ах, ахъ, бысмо тебе хвалили

40 И с тобою, Створителю, в небѣ вѣчне жили.

3 (217). Ахъ, доколь окаянный на свѣтѣ жию? || Призри,
Боже, съ небесе, къ тебѣ волю. Звертаєть ся увагу на свѣтску
суету й закликують ся до каяття.

4 (239). — VII. Ахъ, пора приходитъ, треба умирати ||
И душѣ отъ тѣла горко отставати. Темою загальний суд умерлих.
Вірша Антонія (Добросинського?).

5 (233). Ахъ, смотри, кто живѣ, на преждный мой вѣкъ, ||
Яковъ я бывалъ въ свѣтѣ челоувѣкъ. Вірша на тему смерти
Андрієвського, якъ указує захований акростіх; кінчить ся за-
певненнемъ:

Истинно не лгу, же вси помремо,
Достатковъ съ нами не заберемо;
Красни уроки, драгія шати
Червіе будетъ послѣ насъ драти.
Мы поидемъ на судъ
И всякъ за свой блудъ
Отдамо отвѣтъ
И пріймемъ обѣтъ.

6 (132). — № 1. Ахъ, удивися, || Зрящи ужаснися (Буц-
нівській Богородиці). Авторъ Ангін Добросинський.

7 (227). Ахъ, ушлижъ моя лѣта, || Якъ вихоръ съ круга
свѣта. Надпись подає, що се „жалъ надъ злѣ иждивеннымъ
временемъ житія“. Якъ на автора сеї вірші вказав Петров на
Сковороду.¹⁾

8 (85). Благовѣствуимъ днесъ радость всему міру, || Дѣва
Пречистая во горнемъ Емпіру (Покрова). Текст співаника № 1
(55аб) о одну строфу коротший і ріжнить ся від богогласни-
кового:

1 Благовѣстите днесъ радость всему миру,
Панна Пречистая во горнемъ Емпіру

¹⁾ Н. Петровъ, Очерки изъ исторіи украинской литера-
туры XVIII вѣка. Кіевская искусственная литература XVIII вѣка,
преимущественно драматическая. Кіів, 1880, стор. 19.

Святыхъ свои руцѣ простираетъ,
Якъ Матка Сына за нами благаетъ.

5 Со всѣми святыми и аггелскимъ хоромъ
Насъ покрываетъ своимъ омофоромъ.
Паче алектра омофоръ сіяетъ,
Насъ всѣхъ вѣрныхъ людей¹⁾ покрываетъ.

Сію на воздухѣ видѣ Андрей чудный,
10 Христа молящую намъ во долготу дній.
Чудо ужасно, а невѣрнымъ страшно,
Намъ христیانомъ зѣло естъ прекрасно.

Днес, благовѣрніи, начнемъ праздновати,
Со всѣми роды весело спѣвати,
15 Молися выну ко своему Сыну,
Тя бо и мамы ко Богу причину.

Жезлъ Аароновъ цвѣтокъ изъ Иесея,
Избави насъ нужды временныя сея.
Не даждъ во скорбехъ в свѣтѣ погибати,
20 Бысмо ты могли всегда выхваляти.

Ты бо предстоиши у небесномъ трону,
От святыхъ Троицы имѣешь корону,
Тебѣ встканну от седми звѣздъ слѣчне,
По смерти жити даруй в небѣ вѣчне.

9 (152). Блажимъ двесь лѣкъ || Святыхъ мученикъ (св. Параскеві). У Черненськимъ співанку відчитавъ др. Юл. Яворськийъ попований акростихъ: Бсюнскій. Чи се не перекрученне назвища: Боянскій (№ 27)?

10 (2) — VII. Богъ натуру || Хотяй избавити (Різдо). Будову сеї піснї розглянувъ др. Франко в „Нашихъ колядахъ“ (стор. 32—33).

11 (103). Богомъ избранна || Матв и Павна. (Состраданне). Тема терпінъ Богородиці при Христовімъ хресті.

¹⁾ Відміни тексту співаника Івана Пашковського такі: 8. Насъ усѣхъ людей своихъ. 9. святи Андрей чудній. 10. за насъ во. 11. в. 12. естъ зѣло ужасно. 13. благовѣрніе начнутъ. 14. Избранно отъ всѣхъ родовъ весело. 16. Тя бо имѣемъ ко нему. 17. и квѣтъ Иесеовъ. 18. Избранна Царица отъ всѣхъ родовъ. 20. могли вси усердно пѣти. 21. въ небеснаго трону. 23. сплетенну з дванацятъ.

12 (141) — I. Богомъ избранная Мати, Отроковице, || Дѣвству похвала, Пречистая Владычице. Ся молитовна пісня до Богородиці має у співанику колекції Петрушевича ч. 169 отсей вид:

- 1 Богомъ избранная Мати, Дѣво Отроковице,
Дѣветвомъ похвала¹⁾, Пречистая Владычице.
Во молодомъ вѣку видѣш мою сваволю,
В тяжковъ (sic) впадаю грѣховъ моихъ неволю.
- 5 В небо очи мои, ах, поднести не смѣю,
Тис мое небо, на тебе я уфнось мѣю.
Вибранас над солнце, свѣтиш ми в темности,
Тис моя свѣтлость в моей телесной злости.
Тис моимъ раемъ, Христа квѣтокъ породила,
- 10 Аби насъ грѣшнихъ до раю впривадила.
Смѣлости не маю, ах, до Бога моего,
Ей, причинися, Панно, до Сына своего.
Простирай руцѣ, котриє Бога носили,
А показуй перси, котриє Бога кормили.
- 15 През тебе радость на свѣт се намъ показала,
Аби душа наша вѣди смутку не знала.
През тебе клятву самъ Богъ знесл не того свѣта,
Благослови насъ, Панно, на многие лѣта.
Архангели з мертвихъ їди востануть будити,
- 20 Ѓди Сынъ твой а Богъ нашъ будетъ насъ судити,
Нехай я на той часъ ратунку дознаю,
Всю мою надѣю в тебѣ, Панно, покладаю.
Матко лѣтости, надо мною злѣтуйся,
Матко милости, надо мною змилуйся.
- 25 Покрий насъ, покрый, Панно, твоимъ омофоромъ,
Нехай ми будемо служити под твоимъ дворомъ.

¹⁾ Відміни тексту в рукописи колекції Петрушевича ч. 181 такі: 2. похвалная. 3. видишь мене (въ) своемъ вѣку. 4. (Въ) тяжкомъ припадку грѣховъ. 6. я на тебе уфнось. стр. 7—10 васант. 11. Смѣлости. По стр. 12 стр. 17—18, потім 13—14, вкінці 25—26. 13. руки, котриє. 14. тие перса, котриє Христа кормили. 17. Черезъ... набравъ з сего свѣта. 18. Благословижъ... многия. 25—26. Покрий же насъ, Панно, своимъ чеснимъ омофоромъ, Служити ми вѣче будемъ чрезъ (sic) твоего Сина троне(м).

13 (139). Богородице Царице, || Пречистая Владычице. По-
ходить з XVII в. Стрічаєть ся у збірнику XVII в. архиву св.
Синоду ч. 3693. У співанику № 1 (56—66) має вірша такий вид:

- 1 Богородице Царице,
Пречистая Владычице,
Мати всѣхъ Царя, Царя и¹⁾ Бога,
Милость его на насъ многа.
- 5 Творца всѣхъ питала еси,
Престоль имущъ на небеси.
Молитвы внемли сущихъ на земли,
Болѣзнь душъ нашихъ отемли.
Ангели тя воспѣвають,
- 10 Пророци вси прославляют
Сущу Царицу, всѣхъ заступницу,
О всемъ мирѣ молебницу.
Рогъ возвыси христіянскій,
Побѣди полкъ агарянскій,
- 15 Брани отврати, плѣнныхъ возвраты,
Христа Спаса всѣмъ дай знати.
Заступай обидимыя,
Всегда утѣшай свиря.
Больныхъ исцѣщай, темныхъ просвѣщай
- 20 И всѣхъ вѣрныхъ насъ озаряй.
Прилѣжно вопіемъ тебѣ,
Яко да обрящем себѣ
Твоего Сына намъ милостива,
Во день судный лѣтостива.
- 25 Дажь нам твой глас услышати,
Одесную тебе стати,
Отче и Сыне премилостиве,
Душе святе незлобиве.

¹⁾ Відміни тексту співаника колекції Петрушевича ч. 169
такі: 2. Царя и Бога. 4. его ко нам. 5. Ты Творца. 11. Сущую...
и всѣхъ. 15. Храни, борони, плѣних. 20. нас сохраняй. 21. При-
лежно вопіем. 23. Твоего Сына премилостива. 24. Христа Спаса
незлобива. 27. Отца и Сына премилостива. 28. В день судный
незлобива.

Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q
отсеї: 4. ко намъ. 6. Престоль его. 11. Сущую. 15. Храни, от-

14 (222) — № 1. Боже, люблю тя, || Цѣлымъ сердцемъ люблю тя. Темою любов Бога. Переклад з польської мови для місійного ужитку.

15 (127) — VI. Божія Матерь сіяеть, людіе, грядѣте, || Благодать всѣмъ изливаєть, радостно почерпѣте (Бердичівській Богородиці). На підставі слів:

Божія Матерь сіяеть, людіе, грядѣте,
Благодать всѣмъ изливаєть, радостно почерпѣте
Въ Бердичевѣ въ Украинѣ,
Кармелѣтанской святынѣ,
Вѣчанна нынѣ —

відніс др. Щурат дату зложення пісні до 1756 р., бо тодіж 16 липня відбула ся коронація Бердичівської Богородиці, а „сам заголовок пісні, а ще більше початкові стрічки говорять, що вона була написана спеціально для звеличення коронаційного торжества“.¹⁾

Мені відомий текст сеї вірші в двох співанниках перед появою „Богогласника“ й ні в одному, ні другому нема слів: „Вѣчанна нынѣ“.²⁾ Текст співаника Коропатницького-Навичинського (16а—17б) має три строфи:

врати. 16. дай всѣм. 17. Заступи. 19. слѣсныхъ просвѣщай. 20. нас сохраняй. 21—24. васант. 25. глас твой. 28. святій.

Відміни тексту збірника колекції Петрушевича ч. 181 такі: 3. Христа и Бога. 4. к нам премнога. 6. Престолъ его на. 7. и сущих. 11. Истину Царицу и всѣмъ намъ. 13. возвѣщай християнскій. 14. Побѣждай. 15. Храпеніе преврати, плѣненіе свободы. 17—24. васант. 27. и Сыне, Сыне премилостиве. 28. святій незлобивій.

¹⁾ Др. В. Щурат, *op. cit.* ст. 30.

²⁾ На таким матеріалі, як „вѣчанна нынѣ“ в друкованім тексті, головно побудував др. Щурат свою рецензію на мої замітки „З культурного життя України XVII—XVIII вв.“ в фейлетоні „Діла“ за р. 1912 ч. 264, на яку вважаю відповідним зазначити ось що. Про молитовник „Naczatki“ я написав тільки, що вийшов уже по 1734 р., не означуючи терміну *ad quem* (відбитка, ст. 8). Пісні у сім молитовнику ані не є самі, що в місійнім катихизмі з 1768 р., ані не такі самі тексти сих вірш, що приходять і тут і там. Почаївська збірка з 1791 р. не є передруком брошури з 1773 р., бо раз брошура з 1773 р. є відома, а потім противить ся тому й поміщеніє вірші „Izydyte, dwory“ (ст. 12). В одній з дальших глав знайдець ся доказ, що віршевий матеріал „Пѣсень

- 1 Божая Матеръ сияеть, людіе, градѣте,
Благодать всѣмъ изливаєть, радостно¹⁾ почерпѣте
(Въ) обители на престолѣ
Въ Кармалѣтовъ въ Берѣдичовѣ
- 5 Акъ на тронѣ.
Градѣте въскорѣ, зраще к горѣ
Со слезами и въ покорѣ.
Есть бо Мати всѣхъ милосерднѣйша,
Принимаетъ кающихъ ся, бѣ найгрѣшнѣйша
- 10 Омофоромъ покриваетъ,
(Въ) всякихъ бѣдахъ и печалехъ утѣшаетъ,
Прокаженныхъ очыщаетъ,
Слѣпыхъ, хромыхъ в уломныхъ исцѣляетъ.
Не отвѣргаетъ.
- 15 Всякъ, кто приидеть, помощь прійметъ,
Нѣхто вотще не отидеть.
И дознати, же ти Мати
Исполнена благодати,
Даждь намъ, Панно, тя величати.
- 20 Агница и Паствра Мати, земли несѣянна,
Царскіе злат(о) и полата в слонце одѣяна,

благовѣйныхъ“ можна віднести до XVIII в., хоч у своїх замітках згадав я про се виданне з 1806 р. як про наслідуванне „Богогласника“ (ст. 13). Не можна було, не тільки не „варто було заглянути“ до почаївського молятовника з 1770 р. „умилительная нѣкая пѣсни содержащ-ого“, бо й такого нема; є тільки почаївський молятовник з 1770 р. „умилительная нѣкая пѣнія и молитвы... содержащій“, а під „пѣніями“ розуміють ся такі співи, як „Тебе Бога хвалимъ“. Про віднесенне дати зложення пісні до 1756 р. на основі слів „вѣнчанна нивѣ“ в друкованім тексті вже сказано; підчеркую ще, що я зазначив, що перших 12 карток співаника Івана Пашковського писані відмінним почерком і є уривком нашого співаника (ст. 22 і 32). Пісня Бердичівській Богородиці списана на 10 к. Про хронологічні рамки сих 12 карток може др. Щурат посперечати ся, тільки на основі якихсь даних.

¹⁾ Відміни тексту співаника Ів. Пашковського отсі: 2. радостно. 3. престолѣ. 4. Бердичевѣ. 8. Есть бо всѣхъ Мати милосерднѣйша. 9. Пріймуеть. 12. Прокаженных. 13. уловных (!) исцѣляетъ. 15. приидеть. 17. же есть Мати. 18. Исполненна. 20. Земле неоранна. 21. Царские золотне палати. 22. Римскія церкви есть

Римской церквѣ держава,
Кармалѣтовъ похвала,
Наша слава.

- 25 От четырехъ странъ повѣта
Желають тя, Цанно, зрѣти,
Сердцемъ горяще, к небеси зраще.
Сиѣшитъ скорѣ к Бердичевѣ, слезне просяще:
Не остави насъ всѣхъ, Мать,
30 Изволь Сына милостива убогати.
Смущаютъ¹⁾ насъ супостаты,
Не дай же намъ вѣрнимъ синомъ погибати,
О благодати.

- Всего свѣта есть дражайша,
35 Во болѣзняхъ Матко наша,
Матерь цета Ісусъ Христа,
Дѣво чиста и невѣста,
Споручнице всего свѣта.
Звѣздо утренна сходяща, повсюду сияешь,
40 Рѣко присто текущая, вѣрнихъ напаяешь,
Алчущихъ кормит(елнице),
Христіаномъ заступнице
Непостидная.

- Призри на мя в скорбѣ суца,
45 Услыши гласъ волающа:
Азъ рабъ твой смиренъ, в ровъ грѣха вверженъ.
Виадохъ нвзу, скаляхъ ризу, азъ билъ облаченъ.
К тебѣ руцѣ простираю,
Такъ слезами и устнами призываю:
50 Простри длани, збавъ от хлани,
Да не буду от врагъ всюду посмѣяній
Азъ окаяній.

- Яви на мнѣ твою милость
Нинѣ, да прославлю твою щодробливость,
55 Имя твое пресвятое,

держави. 23. Кармалѣтинской горѣ похвала. 24. И наша. 25. От
чтирехъ странъ повѣги. 27. Сердцемъ. 28. Сиѣшатъ скорѣ въ Бар-
дичевѣ, слезно. 29. усѣхъ. 32. памъ бѣдимъ синомъ. 35. И въ бо-
лѣзняхъ. 37. И невѣста, Дѣва чиста. 38. Споручница. стр. 39—57.
vacant. ¹⁾ В рукоп. смущаютъ.

Во чудесехъ преславное
Отъ всѣхъ родовъ славимое.

16 (173). Болша нѣсть земнымъ оборона, || Егда кто себѣ
за патрона (св. Миколаєви). Мельодія ся сама, що пісні під
87. Вказаний акростихомъ авторъ: Бардински.

17 (180). Васіліа Великаго, || Пастыря кесарійскаго (св.
Василевъ) дає акростихъ незазначений друкомъ видавцями: Ва-
сіліій.

18 (3). — VI. Весела свѣту новина, || Гди Панна повила
Сына (Різдво). Текстъ співачика Ів. Пашковського отсей:

Веселая свѣту новина,	О чудніе Божіе дѣло,
Гди Панна Сына повила.	Прійми миро и кадило,
Зъ неба ангелскіе гласи	До рукъ своихъ прійми злато,
Славятъ Бога во вся часи:	А насъ благослови за то.
Свят, свят, святъ Богъ, возиваютъ,	Иродъ тиранъ тоє чуєтъ,
Спаса своего вилчаютъ.	Декретъ даєтъ, испитуєтъ:
Убогне пастырѣ	Нехай дитина чловеча
Славят ¹⁾ Бога и нѣмѣ	Гинетъ отъ остраго меча,
Бидлята му на колѣна	Же ся маєтъ такий народити,
Впадутъ, оразъ вся звѣрина.	Же бесъ конца маєтъ жити.
Иосифъ зя старій радуєтъ,	Отъ перськй дѣтей стинаєтъ,
Же на рукахъ Христа пѣстуетъ.	Жадному не перебачаєтъ.
И Дѣва ся утѣшаєтъ,	Жалосливѣ матки плачутъ,
В сѣно Христа повиваєтъ.	Въ дѣтокъ смерть окрутнѣ бачатъ.
Волъ и ос(е)лъ загрѣваєтъ,	Вволеєме, жесъ не годенъ,
Ан(г)гелъ перѣстирѣгаєтъ.	Ого Сянъ единороденъ
Сѣно краше якъ лелѣя,	До Египта уступаєтъ,
На которомъ Бога Мар(ѣя)	Матка къ себѣ притуляєтъ.
Всему свѣту породила,	И волъ осла поганяєтъ,
Зъ неволѣ мнрѣ висвободила.	Ангелъ перестерѣгаєтъ.
Везутъ дари монархове,	О Ироде, о тиране,
Питаються, где чуда нова,	Южъ ся на твоимъ не стане,
Где Дитина спочиваєтъ,	Бо Христосъ, Царъ всего свѣта,
Его звѣзду каждый знаєтъ.	Будетъ жити во вся лѣта.
Тая звѣзда отъ неходу	Славимъ Бога безсмертнаго,
Ведет ²⁾ царей къ Господу.	Же ся родитъ для насъ наго,

¹⁾ В рукоп. слават. ²⁾ В рукоп. ведутъ.

И Матерь его святую Тебѣ приносамъ пѣсн сию,
Дѣву Марію чистую, Благослови всему миру
Же нам на свѣтѣ Цара видала, И намъ, слава ти поюще,
Нехъ ей будетъ вѣчна слава. Во вѣкъ вѣка глаголюще.

19 (108). Веселся, горній Сіоне, || Украсися, небесній троне (Успенне).¹⁾

20 (112). — V. Весело спѣвайте, || Челомъ ударяйте (Почаївській Богородиці) „о преславной побѣдѣ ея надъ Туркамъ, бывшей року Божія ~~ахѣ~~ мѣсяца іюля ~~ї~~ дня“. Друкована в 1742 р. Мировичъ висловивъ ся про часъ зложення сеї піснї, що „не маємо підстави думати, що ся пісня зложвля ся пізнїйше 1675 р.“ й що „в усякімъ разі не можемо припустити, щоби ся пісня зложила ся пізнїйше 1720 р., себто часу, якъ можна припускати, переходу почаївського монастиря в унію“. ²⁾ У піснї закликаеть ся вірнихъ звеселити цілий свѣтъ „побѣдою днесъ новою“; відповідають сї слова отсимъ із старшої редакціі: Странамъ возвѣстѣте || Славное звѣязство ново.

21 (99). — VII. Взбранная Дѣво Матв, || Пучино благодати (Благовіщенне) акростихомъ означае автора Веведикта.

22 (57). Взыде Богъ во гласъ трубнѣ, во восклицанованїи, || Предрече во божественномъ Давидъ своемъ пѣніи (Вознесїнне).

23 (60). Взыде Богъ къ Елеонстѣй горѣ, || Срѣтають ангелстїи хори (Вознесїнне) оповїдае, якъ часть ангелівъ не пізнала Ісуса. Сей мотивъ являеть ся і в отсїмъ значно довшїмъ текстї співаника № 1 (39а—40б):

Взыде Богъ ко небеси горѣ,	Царь силамъ отвѣдръ Бога Отца,
Стрѣтаютъ аггелскїе хори,	Денница предвѣчнаго солица,
Другъ ко другу вопіютъ,	Плот на земли воспрїятъ
Кто сей грядетъ, глаголютъ,	И на крестѣ былъ распятъ
Возмѣте.	За весь миръ.

Возмѣте врата, князв, ваша,	Адамле истлѣвшее естество
Грядетъ бо се утѣха наша,	Обновилъ своимъ си божествомъ,
Рязи имущъ червленны,	Во дно ада нисходилъ
Кровію окропленны	И всѣхъ вязней уволнвлъ
Царь силамъ.	З отхланїи.

¹⁾ Чи не останокъ акростиха: Вилсатоп?

²⁾ Н. Мировичъ; ор. cit. ст. 64.

Той хочеть жизнь намъ в небѣхъ Аще бо Іисус не възйде
Се грядет мѣсто готовати, [дати, На небо, Духъ святой не прійде
З дѣки святых от вѣка На землю ко створеню,
Прячтити человѣка Своему си племению
В небесехъ. Потѣха.

Апостоли скорби исполненни, Но вы вся днесъ идѣте,
На земли суще оставленни, В Іерусалимѣ Духа свята ждѣте,
Горѣ к небу взирают Который васъ освѣтитъ,
И плачевне волают • На путь правый наставит
Ко Спасу. Воскорѣ.

Не остави сиротъ своихъ, Отче, Тогда вси стали потѣшени,
Возми насъ со собою, Творче, Ангелскими словы утверждени
Пречистая, молбами З Дѣвою Пречистою,
Буди всегда со нами Маткою Божією
Земными. Радостни.

Ангели апостоломъ рѣша, Радостни такови обѣты
Егда к нимъ з неба слетѣша, З архангелскими совѣты
Выже что стоите, В Іерусалимѣ течаху,
Скорбно в небо что зрите, Славу Богу пояху
Паки прійдетъ. Солично.

Паки прійдетъ во велицей славѣ И ны днесъ бревными устнами
Царь силамъ воздати суд явѣ, Молвимъ тя: буди, Царю, с нами,
Обличити вся дѣла, Даруй намъ вѣкъ спокойный,
Что на земли содѣла Храни гладу и войны
Всяка плоть. Всѣхъ вѣрныхъ.

Шісня співаєть ся як 171.

24 (6). Видѣ Богъ, видѣ Створитель, же весь міръ поги-
баеть, || Архангела Гаврііла въ Назаретъ посилаеть (Різдво).
У співаньку № 1 (87аб) текст о дві строфи коротшій:

- 1 Видѣ Богъ, видѣ Творецъ, же миръ погибаетъ,
Архангела Гаврііла¹⁾ в Назаретъ посылаетъ,
Возвѣстити в Назаретѣ,
Слово стало во вертепѣ.
5 О прекрасный граде Вифлееме,
Отверзи врата, Едеме.

1) Відміни тексту співанька Івана Пашковського: 2. Гаврііл.
4. сталося в. 5. прекрасни. 7. сонце. 8. Идетъ. 9. восняла.

Незаходимое солнце от двѣнадцатихъ ложеснѣхъ
Грядеть восіати, просвѣтити миръ весь.

10 Звѣзда ясна возсіяла,
Путь к вертепу показала,
От Персиды тріе цари
Несуть Христу дары.

Ливань, смирну и кадило Христу принесоша,
И пришедши во храмѣну, на колѣна впадоша.

15 Иродъ велми засмутилъ ся,
Же южъ Христосъ народилъ ся,
Слуги своя посылаетъ,
Христа вбити шукаеть.

Чтыри пядесят тысящей дѣтей малыхъ забилъ
20 Иродъ проклятый, Сына не пощадѣлъ.

Малейкіе уѣ дѣти
Казалъ Иродъ погубити.
Праведные финики
Процвѣтають на вѣки.

25 Рахиль, престани по чадѣхъ рыдати.
Якъ я маю перестати, печальная мати,

Сердце мое умлѣваетъ,
Ирод дѣти побиваетъ,
Юже печальная мати

30 Мушу умирати.

Богогласниковый текст говорить про чотирнайцять тысячъ убитыхъ дѣтей. Пісня відома й на Білорусь, а свидѣствомъ її популярности одинайцять варіантівъ у 3 т. „Трудовъ“ Чубінського.

25 (45). Вижду тя на крестѣ, Ісусе, всяща, || Кая ты сердца, ахъ, мой Боже, не восплачуть ся зряця (Велика Пятница над Божиимъ гробомъ) — приходитъ у співанику Данила Соколовського.¹⁾

Зам. стр. 19—30 отся строфа:

Плачь во Вифлеемѣ во странахъ Іудейскихъ,
Дѣтокъ малыхъ забиваетъ въ предѣлахъ вифлеемскихъ.
Мечемъ острымъ истиваетъ
І о камень розбиваетъ,
Кровь невинныхъ проливаєтъ,
Христа убити шукаеть.

¹⁾ Співаникъ другої четвертини й половини XVIII в. (пор. Ю. Яворський, ор. cit. ст. 25).

26 (156). Вышнихъ хоровъ начальниче, || Міхаиле побор-
ниче (св. Михайлови).

27 (226). — III. Владыко мой и Боже мой, || Печаленъ
азъ зѣло рабъ твой (плачъ вязня у кайданахъ у темниці).

28 (162). Во всю землю произыде || Вѣщаніе, еже прійде
(св. Андрієви) мае ѿ апокріфічні мотиви про Андрієві пригоди
в краю людоежерцѣв. У первіснімъ текстї (№ 1, 66 – 676) сї мо-
тивы виступають іще виразнійше. Ось сей текст :

Во всю землю изыде	Андрей стаетъ на молитву,
Вѣщаніе твое славне,	Оставляетъ рыбъ ловитву,
Апостоле Андрее	Послѣдова стопамъ Христа,
Первозванне, прехвалне.	Надѣетъ ся в небѣ панства,
Апостолъ первѣйшій,	Где з нимъ пребывати,
Андрее прехвалнѣйшій.	Вѣчне царствовати.
Учителя оставляетъ,	Беретъ крестъ свой на рамо.
Ко Іисусу послѣшаетъ.	Идетъ съмо и тамо ¹⁾
Сороднику ознаяетъ,	Во стравы ввѣсаетскія
Пут спасенія показуетъ.	И в грады македонскія,
Ко Избавителю,	Проповѣда Христа
Всѣхъ Откупителю.	Велегласно вѣста.
Ото пришолъ пожаданнѣй,	Во Византію прихождаетъ,
От пророкъ проповѣданнѣй,	Первый Христа проповѣдаетъ,
Той то прежде вѣкъ родися,	Чермнаго моря досягаетъ,
Теперь на земли явися,	Многія страны научаетъ
Бы насъ взялъ от злаго	Во Троици еднаго
До прибытку своего.	И всѣмъ славиമാго.
О Андрее прехвалне,	Во синодѣ ²⁾ дерзновенно
Апостоле первозванне,	Ставъ противу мужественно
Познался Творца своего,	Противъ звѣрей сверѣпѣющихъ,
Послѣдова стопамъ его	А отвести лютѣйшихъ,
И еще питаешь,	Тамъ претерпѣвъ многа
Где обитель маешь.	За Христа и Бога.
Іисус тебѣ жизнь обѣцуетъ,	По земли влечаху,
Ловца челоуѣкомъ гонуетъ,	Из устъ зубы терзаху,
Оставилъ между рыбарскую,	Жилами нещадно біяху,
Обрящетъ жизнь вѣчную,	Каменіемъ нанъ метяху
Где не будетъ конца	И тамъ здравъ явися,
У моего Отца.	Отранъ нецѣлся.

¹⁾ В рукоп. ицамо. ²⁾ В рукоп. синодѣ.

Доспѣлъ страны р(о)ссійскія Ознаймуеть о благодати
И на горахъ (!) кіевскія, На горахъ кіевскихъ сіяти,
На которой крестъ поставляетъ, Радость нынѣ тамъ являетъ,
Благодать многу изявляетъ, Тебе велми прославляетъ.
Ижъ ту возсіяти .. И мы прославляемъ,
Божой благодати. Тебе величаемъ.

29 (205). — I. Возрыдай, красная пустыни, || Родяща безъ
болѣзнь сыни (Усїкновенне). Тон піснї 160.

30 (21). Возсіявый надъ солнце во вертепѣ нынѣ, || Исусъ
мой возлежитъ во яслѣхъ на сѣнѣ (Рїздво).

31 (158). Воинства небеснаго силы, Міхаиль святой вое-
вода. || Черезъ него во демонской брани совершена сталася
згода (св. Михайлови). Вірша Василя Пашковського з апокрї-
фічним мотивом стручення Люципера за гордість з неба до
пекла.

32 (25). — № 27. Вонми, небо, земле, играй славно, ||
Прїйде креститися Господь явно (Богоявленне). В піснї зга-
дуеть ся, що Ісус „грѣхи омиваетъ в главы стираеть зміевїя“.

33 (56). Воскликнѣмо, пѣснь начнѣмо, || Всю тварь въ
радость созовѣмо (Великдень) — дає акростих: Вербецка Ѡалма.

34 (69). Восплещайте, возиграйте, Ѡаворскія горы, || Во-
скликните, вострубите, аггелстїя хори (Преображїенне).

35 (67). Воспоймо Творцу всякія твари, || Давшу толики
отъ небесъ дари (Боже Тїло) — мелодїя піснї 190.

36 (84). — № 3. Воспойте согласно || Пѣснь нову пре-
красно (Покрова). Вірша Івана Вольського.

37 (234). Востани, о душе, востане, что спиши? || Грѣхми
помраченна по что не радиши (смерть).¹⁾

38 (92) — V. Вострубите, воскликните, || Матерь Цареву
прославите (Воведенне): Марїю приймає Захарїя, а в храмі
кормить її ангел:

Слѣшнть во храмъ Дѣва Марїа,
Прїемлетъ ю Захарїа
Трїлѣтствующу от Анны,
Пїтаему хлѣбомъ маннї
От руку аггель.

¹⁾ Чи не останок акростиха: Васткенб (Василя Тарнавського?).

Нема сього деталю з життя Марії у текстї співанька № 1 (14аб):

1 Вострубѣте, воскликвѣте ¹⁾ ,	Дѣвы свѣщѣ украшаху,
Матерь Божію созовѣте	Со юности воскльцаху:
Входящу во святая,	Отверзѣте ваша врата,
Приносящу нам благая,	Се бо входить царска полата
5 Солнце предвѣчное.	15 Преукрашенная.
Воводить ся ластовица,	Предитекут херувими,
Сладкопѣснивая ослица,	Злѣтають ся серафими,
Чину аггелъ Монархивня,	Даютъ в рущѣ Захарію
Неба и землв Господаривня,	Божію Матерь, Дѣву Марію,
10 Восточная Мати.	20 Пан'енку свою.

Благаймо днес со вѣрою
Во церковъ приведеную.
Со пророки выхваляймо,
Со аггели прославляймо
25 Ея на вѣки.

¹⁾ Відмінн тексту співанька „Національного Музею“ ч. 17 Q отсі: 1. воскльквѣте. 2. Цареву зовѣте. 4. Приносящую намъ вся. 5. Слонце. По стр. 5 отся строфа:

Играй, свѣте материвы,
Нехъ не будетъ сиротины,
Тебе даю чистую Панну,
Со небесе нам дарованну
От Бога Отца.

Далї ідутъ стр. 16—20. Стр. 17—20:

Чисту Панну, аггелъ Монархивъ,
Неба и земли господивъ,
Восточну Матерь.

Потім ідутъ стр. 11—15. 11. свѣщи приношаху. 12. Во юности вопияху. 13. райскія врата. 14. Царская. 15. Во святая святая святихъ. Потім ідутъ стр. 6—10. 6. Вводится. 7. Краснопѣсенна цѣвница. Стр. 8—10. Съ святими воведенна,

Съ пророкі прославленна
Восточна Матерь.

Зам. стр. 21—25 отсі три строфи:

Даютъ въ рущѣ Захаріи
Пречистую Дѣву Марію.
Иде, иде свѣтло на офѣру
С подивленем аггелъ Богу щиру
Сличная Панна.

46 (1). Вся языцы, || Купно лица (Різво) — ввійшла в „Богогласникъ“ незначно змінена. Слід апокріфічного мотиву відбив ся і в старшій тексті (№ 1, 296 — 306):

Вся языца,
Купно с лица
Аггелскія нынѣ
Младенца в яскинѣ
Днес грядѣте
И узрите,
Же во плоти
Между скоты
Возлежитъ повный,
Хочет избавити
Человѣка
Всѣхъ Владыка.
Узы грѣха смерти
Во вѣкъ будут стерти
Рождествомъ преславнымъ,
Никды неслыханнымъ.
От боку Дѣвици,
Нескверной агнѣци
Прошедшее слово
Оставитъ готово
Погнѣшу натуру.
Днес стихія
Внушатъ сія,
Хоры аггелъ гласы
Во златые часы
Возвѣщаютъ
И вавываютъ:
Приступѣте
И пріймѣте
Цвѣтушъ вѣнецъ на вы,
Миръ вѣчныя славы
От десниці,
Человѣци.
Но да сіе время

Человѣче племя
Прорастет от глави¹⁾
Предисточникъ славы,
Текушъ в яскинѣ
От Марія нынѣ,
Дождетъ параклита,
Тайна ест открыта
Живущимъ на земли.
Триє цари
Текут с дари
Рожденна витати,
Младо отроцати
Леванъ, смирну,
Злата гривну
Принесоша
И в'падоша
Пред нимъ на колѣна,
Признают єдина
Бога быти,
Примирити
Вся власти, державы,
Скиптры и булавы.
Адамъ умерщвленый,
Вторымъ исправленный,
Родится под лѣты,
Акъ красныя цвѣты,
Гды смерти держава,
Сокрушитъ ся глава
Адека исполна.
Пастыріє,
Скоро тые
Чуда услышавши,
От аггелъ пріявши,
Іже быша,

¹⁾ В рукоп. влаги.

Близъ узрѣша
Бога в плоти,
Из охоты
К вертепу бѣжали,
На радост влагали
Агицу дары,
Творцу твари.
Здѣ проображаше,

Юже вмѣяше,
На крестъ вознесенный,
За весь миръ пожренный,
Быти агнецъ Богу.
Намъ даль жизнь премногу,
Даруетъ нетлѣнну,
Во вѣкъ непремѣнну
Из ним царствовати.

47 (89). Въ Соломоновой церкви явися || Чудо преславно,
ахъ, удивися (Воведенне) — дає акростих автора Васяля Тар-
навського. По семій строфі замітка на маргінесі: Вкратцѣ мо-
жется кончити доселѣ, изволяя же до конца да поеть.

48 (202). Галаадсвій славне пророче, жителю, || Илие,
теплѣйшій Божій служителю (Ілії) — звеличує старозавітного
пророка й так:

Ангели тя въ пламень огонь повзваху
(Родитель въ снѣ видѣ) и огнемъ питаху.

А трохи далі:

И предъ вторымъ страшнымъ пришествіемъ Христа
Ты обличити лествъ прійдешъ антихриста.

Оба сї деталі, як і згадка за попалення „лестивыхъ про-
роковъ“ і розділення „рѣки (Йордану) мплотію“, взяті з апо-
крифічних оповідань.

49 (26). — № 25. Глаголь Господень на водахъ глашаетъ, ||
Пророкъ Владычню верху ся касаєть (Богоявленне). Текст
співаника Ів. Пашковського отзей:

1 Глас Господень на водахъ вопѣеть,
Пророкъ Владычній¹⁾ верху ся касаєть.
Простре длавъ, 5 Више небесъ
Зритъ Йордан. Видим тя вси днес

Радость ту.

Тв пророче, предитече не убоялся,
Исус Христосъ крестителемъ истинно стался.

10

Слава ти.

¹⁾ Відміни тексту співаника „Націон. Музею“ ч. 41 Q (49а6)
отсеї: 2. Владыцѣ. 5. Вишше. 6. Видимъ вси. 8. убояся. 9. истинно

Духъ святой сходитъ в крилъ голубинъ,
Иоанъ слышитъ глас доброй пустыни:
Сей есть синъ мой 15 Сей услышитъ
Прелюбимый, И увидитъ,
 Же есть Богъ.

Той крещаетъ, омываетъ весь грѣхъ Адамовъ
Плоти адской. Днес спѣшимся ко Иордану
20 В той рѣцѣ.

Мы же вси днес радостно пойдѣмо,
Воду сладкую во уста уймѣмо,
В которомъ весь 25 Ликъ хоровъ
Пребыль днес И соборовъ
 Трехъ особъ.

Богъ Отецъ самъ пребываетъ здѣ нераздѣлно,
Духъ же святой в трехъ особахъ есть непремѣнно,
30 Яко Синъ.

Почерпѣмъ воду со веселиемъ,
Примѣм то Божее спасение
От него 35 Которе
Самаго, (Есть) веселаго
 Зослад есть.

Сущи(хъ) во тмѣ, во оковахъ вси просвѣтимся,
Скочивъ хромий яко елень, возвеселимся
40 Отгуду.

Раздѣлишася водн сюду и туду,
Когда услышатъ духовную трубу.
От небесъ 45 Ко Сину
Зритъ Отецъ, Прелюбиму
 Зосланъ Духъ.

звался. 11. сходитъ крилъ. 12. въ доброй пустынѣ. 16. И унем-
литъ. 18. умываетъ. 19. людской днес спѣшится къ Иордану. 21.
И мы же днесъ. 22. Воду сладку въ уста примѣмо. 24. Прибыль.
25. Ликъ. 28. Богъ самъ пребываетъ здѣ нераздѣлно. 29. въ особѣ
есть неотмѣнно. 31. И почерпѣмъ съ веселиемъ. 32. Приемъ того
Боже (!) спасениемъ. 35--37. Котрій вамъ радость тую подаетъ.
38. Сущи(мъ) въ тмѣ, въ оковахъ вси просвѣтятъ ся. 39. Скочит...
аки... возвеселятся. 40. О тебѣ. 41. Растаяшася... сюду и сюду.

Синъ пречистий верхъ свой склонитъ Иоанови,
Днес сполнений радостю, слава Ливанови,
50 Видим вси.

Воспѣваймо ѱалми со славою,
Даймо поклонъ вси Сину Божию,
Аби намъ 55 Котору самъ благодать
Дароваль, К нам послалъ
Спасенну.

Слава Отцу, всегда Творцу и Синови его,
Духа свята во вѣкъ вѣки всегда славимому,
60 Да хвалимъ.

50 (59). Господь вознесся на небеса нынѣ, || Да Духъ святыи свидеть ко сіонской сѣни (Вознесѣнне) — дав акростих: Гора Елеонская. В збірнику колекції А. Петрушевича ч. 181 вінца XVIII в. акростих уже попсовааний.

51 (151). Граде Солунскій, собирай рожи, || Яже ты съеть вѣрній рабъ Божій (св. Дмитрієви).

52 (98). — IV. Да прійдетъ всему міру радость, || Отъ небесъ чрезъ Назаретъ въ сладость (Благовіщенне).

45. Къ Сину. 48. склонивъ. 49. Исполнися днес радости, слави Ливанови.

51—57 И воспѣваймо ѱалми днесъ славно,
Воздаймо поклонъ Сыновн явно,
Абы намъ самъ, Благодать
Котору даль, Ту вослалъ
Спасенну.

58. всего Творцу и его Сыну. 59. Духу святу въ вѣкъ вѣка всегда славиму. 60. Да будетъ.

Відміни тексту співаника № 25 такі: 2. Владычну ся верху коснетъ. 3. Простри. 5. Више. 6. Видим вси. 9. Христу. 11. крилѣ. 12. слышал... пустынѣ. 16. И унемлитъ. 19. люцкой. Днес сиѣшится. 21. радосно. 22. сладку в уста приймамо. 23. днес. 24. Пребудет ве(сь). 25. Ликъ днес хором. 26. И собором. 28. Отець Сынъ... zde. 29. святыи во особѣ. По стр. 30 ідутъ стр. 41—50, потім 31—40 стр. 31. Почерпѣмо... со веселіе. 32. Божіе. 33. От сего. 35. Котораго. 37. в оковах... просвѣтятся. 39. Скочитъ... возвеселится. 40. О тебѣ. 43. Из небес. 46. Прелюбимому. 48. склонилъ. 49. сполнишася радости слави. 53—57. Би намъ даль, котрую самъ благодать нам вослалъ спасенну. 58. всего Творцу, Синови. 59. вѣка всегда славимаго.

53 (215). Да прійдетъ нынѣ радость новая, || Сердцу благія мысли подая (Каятѣ) — дає акростихове означенне авторства: Достоевскв.

54 (18). — V. Даръ нынѣ пребогатый отъ небесъ прійде, || Яко капля каплющая на землю снвде (Різдво). Поширена й на території російської України.

55 (238). Два рази слѣпъ, кто вопредъ на смерть не взываетъ, || Два рази глупъ, кто по смерти встати не чаеъ (воскресіенне умерлих). Текст вірші являєть ся кантом з першого акту „Воскресенія мертвыхъ“ Юрія Кониського.¹⁾ В 1747 р. виставлено сей діяльог у квівській Академії; се заразом час повстання канту. В „Богогласникъ“ увійшов кант з незначними змінами й з додатком пятої строфи. Тѣкст у „Богогласнику“ відбігає о стільки від тексту в драмі, що там він зближений більше до великоруської мови, а тут замінили редактори великоруську закраску церковно-славянською.²⁾

56 (203). Дивенъ Богъ во святыхъ своихъ въ крѣпости силы, || Того еже бысмо пѣсньми днесъ прославили (св. Пантелеймонови). Мелодія пісні 168.

57 (133). — IV. Дивна твоя Тайна, Чистая, явися, || Новосамборская церковъ чудесъ исполнися (Новосамбірській Богородиці). У співаньку № 1 (9б, 10а) має пісня такий вид:

Дивны твоя тайны, Чистая, явися,
Новосамборская церковъ чудесъ исполнися.
Гды ікона твоя слезы исгочила,
Невидящимъ счв дала, хромыхъ исцѣлвля.
Слезы выливала до своего Сына
И плакала, чистая Павна, якъ Матка едина.
Плачемъ не пребывши, сто днѣй исполнявши,
Созываешъ, дары даешъ, Бога умоливши.
Мы тежъ приобѣгаемъ, до тебе волаемъ,
Якъ Царицв всего свѣта под ноги впадаемъ,

¹⁾ Н. Тихо правовъ, Лѣтописи Русской литературы и словесности, т. III, отдѣленіе III, ст. 41—2.

²⁾ Вказав на се вже Мирович (op. cit. ст. 58). Без найменшої підстави приписав др. Щурат кант Юрія Кониського винайдепому Діонізієви (Із студій над почаївським „Богогласником“, ст. 6).

Быс насъ боронила, от бѣдъ свободила,
Ог повѣтра, наглої смерти всѣхъ нас избавила.

Рукою своею, котрою со злою
Под час смерти плѣни враги, пойми нас з собою.

Хвалимъ Бога Отца, всего свѣта Творца,
Нынѣ, всегда и на вѣки онъ не маєть конца.

Славимъ Сына его, Бога предзвѣчнаго,
Невидимо сошедшаго, з Дѣвы рожденнаго,

И Духа святаго, Бога истиннаго,
Яко Отцу, такъ и Сыну в божествѣ равнаго.

Тройце всесвятая, спаси рабы своя,
Првзри на нас, помилуй нас, всегда славимая.

Оповіданнє про слези позволяє припускати, що пісня не зложена перед 1721 р., бо до сього року відносять просле-зійне Богородиці в хаті міщанки Олени Добрянської.¹⁾ Думка Мировича, що пісня зложена в 1769 або 1770 р., в такім разі хибна.²⁾

58 (16). — II. Дивная новина, пивѣ Панна Сына || Поро-дила въ Вифлеемѣ Марія едина (Різдво).

59 (174). Дивный во дѣлѣхъ святитель великій || Явися міру предстатель толикій (св. Николаєви) — представляє та-кий старший вид (№ 1, 2Заб):

1 Дивный во дѣлехъ святитель великій
Явися миру, предстатель толикій.

Николає святѣйшій,
Во чудесехъ славнѣйшій⁴⁾,

5 Богъ тя избравъ избравый.³⁾

От соецъ матернихъ чудотворецъ позналъ ся,
Предстатель теплѣйшій всѣмъ намъ показаль ся.

1) Фр. Рабій, Коротка исторія чудотворной иконы Преч. Дѣвы Маріи въ парохіальной церквѣ Самбѣрскѣй, Самбір, 1889, стор. 10—27.

2) Мировичъ, ор. cit. ст. 67.

4) Рефрен — повторюєть ся по кожній строфі.

3) Відміни тексту співаника Івана Пашковського отсі: 4. все-славнѣйшій. 5. тя избравий. 8. имаши. 10. просяще. 11. помощь,

- От свѣта славы имеши благая,
Тыу еретиковъ хульныхъ сокрушая.
- 10 Всякъ бо просящій на земли и в мори
Пріемлетъ помощь от тебе воскорѣ.
Дѣвы во юности, цвѣтуще прекрасно,
Поютъ непрестанно пѣснь тебѣ велегласно.
Царіе и князи, патріарховъ лики
- 15 Воспѣвають тя присно и со человекъ.
Гроздъ еси здрѣлый Христова винограда,
Сочини насъ купно духовнаго стада.
Прійми от насъ пѣніе, смиренно молимъ ся,
Да причтени стаду твоему явимъ ся.
- 20 Пастыру великій словеснаго стада,
Соблюди насъ грѣшниковъ пекелнаго ада.
Сподоби предстати свѣтлаго чертога,
Просимъ тя, святителю, моли Христа Бога.

60 (200). Днесъ вси хрістіане радостно ликують, || Востокъ со западомъ купно торжествуютъ (св. Петрови ѿ Павлови) — має акрестих імени автора: Дмитір Левковскій. Згадуєть ся тут між иншим, що „въ римскихъ вратѣхъ“ зявив ся Ісус Петрови, щоби „сообразно къ нему преставился“ за се, що приняв хрест за нього.

61 (186). Днесъ отверзєся весна благодата, || Начнѣмъ, вѣрніи, день торжествовати (св. Юрієви).

62 (96). Днесъ от корене Іессеова || Прозябаєть лѣтосель нова (Зачатє) — мелѣодія піснї 72.

63 (155). — III. Днесъ созиваетъ всю вселенную || Божія церковъ на пѣснь похвалную (св. Козмі ѿ Даміанови). Текст сеї вірші у співаньку № 1 (726—73а) має отсей вид:

Днесъ созываютъ всю вселенную
Божія церковъ ко похвалєвію.
Начнѣте, людіе, праздновати
И в день пресвѣтлый духовно спѣвати.

отче, воскорѣ. 13. непрестано. 15. Воспѣвають присно купно со. 16. еси зрѣнемъ. 17. насъ жилищемъ духовнаго. 19. причтено... твоему поклонимся. стр. 20—23. vacant.

Уаломскимъ гласомъ вси выхваляймо,
Святая дѣвойца, радуйся, волаймо.
Иже намъ дарова Богъ Спаситель,
Христосъ всещедрый, великъ дародатель,
Праведныхъ врачейъ и безсребрниковъ,
О душахъ нашихъ всегда молебниковъ,
Козму, Деміана богомудрыхъ,
Исцѣлителей хитрыхъ и премудрыхъ.
Она болящимъ здравіе дають
И безсловесныхъ скотовъ уврачуютъ.
Деміана тѣло погребѣте
И в одномъ гробѣ тамо положите.
На мѣстѣ Фермано именовано,
Мощами святыхъ барзо просвѣщенно.
Лечь вѣнча васъ Господь вѣнцемъ славы,
Сподоби и насъ в небѣ оглядати.
Хвалимъ тя, Царю всѣхъ, со человѣки,
Буди благословенъ отъ всѣхъ насъ на вѣки.

64 (144). Днесъ торжествуемъ, вси празднующе, || Іоакіма
и Анну чтуще (Іоакимови ѿ Анні). Мельодія піснѣ 8; автор
вказаній акростѣхомъ: Дімитрій Левковскій. Тутъ виводять ся
Іоакимъ зъ поколѣнія Юди, а Анна зъ поколѣнія Леві. Обое
бездѣтні, старі приносять жертву в одно свято. Але

Разгнѣванъ зѣло о неплодствіи
Архіерей реклъ къ нимъ въ безчестіи:
Не достойни суть офѣри сія
Безчадныхъ вини ради грѣховныхъ.

Засоромлений Іоакимъ вийшовъ пригнобленийъ ізъ святині,
гѣрко засумувавъ, пішовъ у пустиню, постивъ і моливъ ся. Анна
тяжко плакала в саді. Тоді зявивъ ся ангелъ, заповівъ їй зачатє
довѣки ѿ велѣвъ назвати їй Марією. Зачувши сю вість, Іоакимъ

Отиде въ церковь, отложивъ тугу,
Тамо обрѣтши свою супругу —
дякувавъ Богови. Подане в піснѣ і число лѣтъ Іоакима ѿ Анни:

Іоакимъ святъ бѣше осмдесять,
Анна праведна бѣше седмдесять

Лѣтъ всѣхъ житія и духа предаша,
Во веселіи Господу предеташа.

65 (224). — VI. Доколѣ, уме пернатый, || Доколѣ будешь лѣтати? (вибір становяща). Текст співаника Ів. Пашковського має отсей вид:

Доколѣ, уме пернати,
Доколѣ будешь лѣтати,
Доколѣ по повѣтру крилѣ
Своя простирати?

Змѣрилъ еси гради, веси,
Поля, холми и дубрави,
Не знайшолъ где приклонити
Своей бѣдной главѣ.

Час би уже, часъ перестати,
Трудно проти силѣ стати,
Богу тако изволися,
Гдѣколвекъ вселися.

Господня то вездѣ земля,
Авраамле в землѣ племня.

Силевъ бо есть сотворити,
Тя благословити.
Смотрихъ, икринъ сильный ро-
[стеть,

Бѣдна пташка въ свѣтѣ живеть.
И тую бо одѣваетъ
И о семъ про(ме)сливаетъ.

Колми паче челоуѣка
Богъ возлюбилъ есть открыти,
На избавленіе мира
Даль своего Сына.

Щадѣлъ еси акѣ птенець,
Котори любилъ первенець,
Послалъ спасти челоуѣки
На вѣчные вѣки.

66 (72). — VII. Древо трісвятное, || Бѣсомъ ужасное (Воздвиженне) — дав акростих: Дімітри. Що сього „Димитрія“ не можна вважати Дмитром Левковським, доказом сього й се, що текст сеї вірші приходить у співанику „Національного Музею“ з запискою з 1760 р. Мелодія піснї 6. У пісню, яка звелічує хрест як знаряд смерти Христа й пригадує деякі випадки, що стали ся перед його смертю, дістав ся апокріфічний налет, що Христос „три древа возлюбивый“.

67 (235). Егда душа от тѣла разлучаетъ ся, || Страхъ великій видящи, ужасаєть ся (смерть). До 1729 р. впіла здобути місце в рукописях, пор. рукопись 213 збірки Петрушевича:

Егда душа от тѣла разлучается,
Страхъ великій видячи, ужасаєть ся,
Забивает при(я)теля, отца и матку, жену, дѣти и все богатство,
Не помнитъ же о мешканю тяжкомъ и вздыханю зем-
[наго панства.

Туга велля зѣло оставит тѣло,
На воздухъ велик страх за злое дѣло.

Гонима бѣ акы птица, Ратуй, Пане, ратуй, Творче,
Волаеть як горлица Милосердній (sic) Боже Отче,
По своемъ сину: Грѣшну едину.

Тогда страшных митарства, воздушних князства
Душу грѣшную гамують, не дойде царства.

Т(а)к теж блуди и вѣ згуби Записано усѣ справ,
Душу грѣшну до пагуби Дѣла, мысли, прайдні свары
В пекло вручают. В реестрахъ мають.

Тилко зри ко аггелу, строжу своему,
Жалосне со слезами вопіеть к нему:

Преслушах тя изъ марности, Не допускай хранителю (!),
Блудить тѣлом не по дѣлом Всему злomu мучителю
Вѣчной карности. Вѣчне упасти.

Аггелъ смутне вопіет: о розкош(ив)че,
Спомни себѣ жалосне, о чловеце.

Любо вѣри не помѣри Не давалес, запыралес
Избиралес, сокрывалес Свои врата пред сироти,
Себѣ богатство. Втратилес царство.

Тогда грѣшное тѣло все почерѣло,

В земля червми снѣдено, а страдно зѣло,

Бо подѣломъ душу От всего злого, проклятаго
Разлучаетъ и вручает Намъ борони и сохрани
В пекло на вѣки. Уся чловеки.

68 (219). Ей, не рѣкъ, не два и не десятый, || Якъ той
боль грѣха на душу взятый (каятя) — переклад латвиської
вірші „Non unus, alter, decimus annus“.

69 (58). — №9. Елеонъ гора нынѣ свѣтися, || Же Богъ
отъ нея ввспрѣ возносится (Вознесінне). Акrostиховий автор
„Евстапій“ не вказаний редакторами.

70 (160). — III. Златокованну трубу || Восхвалимъ вси
свѣрѣль пастырскую (св. Іванови Золотоустому). У співаньку
№ 1 (94аб) має пісня отсей вид:

Златокованную трубу,
Восхвалимъ днес свѣрил пастырскую
И невложшаго пѣснь мусевкійскую,

Органъ чудный Духа святаго,
Іоанна Злагоустаго.

Днес позлащенная труба
Цвѣтетъ якъ финиѣ, ласкава горлица
Ждетъ во Емпѣру, коштовна столаца
Іоанна Злагоустаго,
Архіерея царигородскаго.

Вѣчной славы Царъ,
Слово превѣчное аггелскимъ чиномъ
Тебе взываетъ укоханымъ сыномъ:
Прійди, чадо, мнѣ укохане,
В чертогъ славы днес, Іоанне.

Аггели чудятся,
Зряще Іоанна, в звѣзды оболченна,
Митра на главѣ херувимомъ данна,
Крестъ побѣда пастыремъ славы
В руцѣ его на змievъ главы.

Цѣвнице духовная,
О трубо золотая, арфо елеонская,
Тымпанъ золотый, ты церковъ сионская.
Когда прійде Господь с трубою,
Не забуди стати со мною.

71 (145). — V. Злату трубу, || Словесъ губу (памяти полоцького ѿ витебскаго архиепископа Йосафата). Автор Васи-
ліявин, а мелодія піснї 122.

72 (50). Играй, Іерусалуме новый, || Піснь воскресшему
Христовы (Велвкдень). Автор Іван Мастиборскій.

73 (140). Играй, свѣте, и веселіся, || Се бо въ тебѣ Мати
явися (Молитовна пісня Богородиці) — дає акростихове озна-
ченне автора: Іоан Мастиборскій.

74 (80). — VI. Играйте, царіе, во празникъ Маріи, || Вос-
пойте, пророцы и отцы святии (Різдро Богородиці). Текст спі-
ванка Ів. Пашковскаго має отсей вид:

Днесъ грайте, царіе, на триумфъ Маріе,
Воспойте, пророцы, со святими отци

Начатокъ радости и веселія,
Се прозяблъ жезлъ неплоднїй ради спасенія
Народу.

Сей день Господень рождество Дѣвня,
От неплоднїя Анни родися Марня!
Окрестнїя странни, славѣте Анну,
Серцемъ вси вѣтайте рожденну Панну
Прекрасну.

Адаме и Ева, в радости буди,
Неплодная Анна Дѣву породи,
Крѣпко днес во гуслехъ вдарай, Давиде,
От неплодвѣ денес плодъ произйде
Прекрасно.

Отъ востокъ до западъ имя твое славно
В небеси и на земли, Пречистая Панно,
Ангели, чловеци вси ся радуютъ,
Во рождествѣ твоємъ вси ся утѣшаютъ
Царве.

О дивное чудо рождество превнше ума,
Тебе славятъ солнце, тебе славятъ луна,
Тежъ нинѣ вси роди утѣшаютъ ся,
Адъ плачетъ и бездна устрашаютъ ся
Тя, Дѣво.

Радуйся, Дѣва, радуйся, и Мати,
Даждъ рождество твое Аннѣ празновати,
Ратуй нас, Чистая, к тебѣ волаемъ,
Прйми всѣхъ нас, к тебѣ до стопъ упадаемъ
На вѣки.

75 (55). Іерусалѹме, днесъ празднуй радость велію, || Со-
вокупно спѣвайте, вси народи, пѣснь сію (Великдень) — дав
акростих з іменем автора Івана Моравського (буквально: Мо-
рявскій).

76 (49). — V. Іерусалѹме, свѣтель надъ звѣзды днесъ
буди, || Се бо Царъ твой спаслъ есть от ада вся люди (Ве-
ликдень). Ся вірша Івана Гешницкого.

77 (52). — III. Изыйдѣте, аггеловъ лики, || Во срѣгеніе
Владыки (Великдень). Текст у співанику № 1 (376—386) отсей:

Изыйдѣте, аггеловъ лики,
Во стрѣненіе Владыки,
Изыйдѣте, архаггеловъ хоры,
Готуйтеса, небесныя дворы.
Се грядетъ Спаситель,
Градетъ побѣдитель,
И ада разоритель,
Обронца.

Плѣнь сіонскій от Вавилона,
Ведет его до Сіона,
Ведет его спод земнаго края,
Во первую сладость рая
Адама со отроки,
Отцевъ со пророки,
Оттоль слезныя утоли токи.
Яже подялъ всѣхъ со собою,
Когда воевалъ сам собою
С тиранами лютѣйшими зѣло,
Мучащими душу и тѣло,
Оружіемъ крестнымъ
З діаволомъ лествымъ,
Смерть грѣха прелести
До смерти.

Изыйдѣте ко вертограду

78 (107). — № 3. Изыдите, вси архаггеловъ хоры, || Къ Геосиманіи снѣшѣтса воскорѣ (Успенне). Вірша Івана Вольскаго. Оповідаетъ ся тут ось що:

О успеніи Сынъ ю извѣщаетъ,
Прежде тріехъ дней ко ней посылаетъ
Архаггела свята,
Бы царская палата
Въ Сіонъ была взята.

На Оливній горі молятъ ся Марія, а
Всѣхъ апостоловъ облацы собрали,
Въ Геосиманіи Царицы предстали.

А далі: На воздусѣ Царь съ небесными вои
Пріятъ Матере душу въ рудѣ свон.

За потокъ Кедрскій от хладу,
Соберѣте кривые рожи,
Яже сѣет нам Сынъ Божій.
Увѣнчаемъ главы
Вѣнцемъ его славы,
Яже насъ избави
От всѣхъ бѣдъ.

Изыйдѣте и воскликнѣте,
Всю тварь к себѣ созовѣте,
Составѣте тимпанъ и лики
И вся избранныя музыки,
Воспойте Цареви
И всѣхъ Господеви,
Побѣдители
Пѣснь нову.

Ликующе и воспѣваймо
И руками восплещаймо:
Христосъ воскрес, востану во-
скресъ,
Хвала его превышше небесъ.
От нынѣ и до вѣка
Спасаетъ человекъ,
Царствующаго в адѣ во вѣкѣ
[вѣка.

Кесарійская похвало, прійди воскорѣ,
Утоляя суетіе в мятежномъ морѣ,
Да приплынетъ безмятежно
Ко обители небесной,
20 Хвалѣ безсмертной.

Буди от насъ днесъ похвалне, отче пресвятій,
Да во пѣсняхъ ты смиренно всегда прославимъ.
Но помилуй рабы своя
И введи до покоя,
25 Христе, всѣхъ Царю.

84 (48). — VII. Исусъ днесъ отъ гроба встаетъ, || Часъ горкій въ радость премѣняетъ (Великдень). Акrostях: I. Пашковски не вказаній видавцями.

85 (243). — I. Исусе мой пресладкій и Творче свѣта, ||
Еще хочъ мало моего пожди обѣта (зѣтханне до Исуса). Мельодія піснѣ 86. Автор: еродіакон Герасим Парфенович.¹⁾

86 (242). Исусе прелюбезвый, сердцу сладосте, || Едина въ скорбехъ утѣха, моя радосте (зѣтханне до Исуса) — дае акrostях: Геромонах Димитрв. Приходять у співанику Ундольського № 900, готовім до 1754 р.

87 (43). — VI. И ктожъ такъ запамяталій? || Ктожъ твердѣйшій надъ всѣ скали? (пята великопісна недѣля). Автор Иван Моравський.

номъ присносущна. 15. И равнодушна. 17. Укрочай мятеж людій (въ) суетномъ. 18. Где приплыну. 20. Славѣ безмѣрной. 21. Будижь... похвалень. 22. въ пѣсняхъ ты усердно всѣ прославимъ. 24. И доведи. 25. Христа, всѣхъ Царя.

Відміни тексту співаника Ів. Пашковського такі: 1. преславне. 2. всеизрадне. 3. Богодухновенихъ овецъ. 4. у миръ увесь. 6. Всехитрѣйшій. 7. Показался весь нараденъ. 8. похвалень. 12. в Сивѣ. 16. Кесарейская. 17. Утоляя суетіе. 18. приплинемъ. 20. Слави. 21. похвалень. 22. всуда преславимъ. 23. твоя. 24. доведи. 25. Христа, всѣхъ Царя.

¹⁾ И правдоподобно сьому самому авторови принадлежитъ „Пѣснь образу Пресвятыя Богородицы іверскія, како его украси Никонъ святѣйшій, патріархъ російскій“, яку зложивъ „іеродіаконъ Герасимъ“. На сю віршу в рукописи Імператорської Публичной Бібліотеки Q XIV, № 25 (к. 1086 і дальші) вказавъ проф. В. Черетц (Историко-литературныя изслѣдованія и матеріалы, I, 1, ст. 347).

88 (143). Іоакімъ со Анною во законѣ живяху, || Бѣста
оба престарѣла и чадѣ не имѣяху (Іоакимови ѣ Анні). Ме-
льодія піснї 103. Вірша основана на апокріфах. Перестарілі
Іоаким і Анна не мають дітнї :

Убо въ новомѣсячїи говяда приведоша,
Свѣщя даша до ківота, ниць на землю падоша,
Но съ церкви изгнаша, Свѣщы отвергають
Офѣръ не прїяша, И ихъ укаряють,
Зане бяху неплодни.

Засумований Іоаким пішов до своїх стад, щобн там знайти
яку розраду, ѣ гірко плакав, глядячи на ягнята ѣ ослята, що
гарно грали ся. Анна, молячи ся у саду, побачила, як птиці
види собі гнізда, з жалю ослабла ѣ припала до землі. І явив
ся Іоакимови ангел і сповістив його :

Надѣ надежду Анна Дщерѣ всѣхъ предизбранну,
Благодарствованна, Міру пожаданну
Зачала въ той годнѣ.

Почувши таке, Іоаким пішов скоро домів ѣ оповістив її,
що чув від ангела :

Есть намѣ обѣщанно Во дарѣ е возложимо
Чадо пожаданно, И Богу вручимо
Въ церкви въ святая святыхъ.

Далі підчеркнено в вірші, як то

Сице зачатъ праведная Анна дщерѣ богоданну,
Божію Матеръ и Дѣву, пророки обѣщанну.

89 (190). — IV. Іоанна Богослова || И ритора сладкомова
(св. Іванови Богослову). У „Богогласникъ“ увійшла вірша ціл-
ком переробленою. І в перерібі і в первіснїм текстї прихо-
дить апокріфічний мотив з позагробового життя про прихід Ан-
тихриста. Осъ старший текст вірші № 1 (65а—66а) :

1 Іоана Богослова

И риторомъ сладка¹⁾ мова

Достойно может воспѣти,

Ниже мало восхвалити.

¹⁾ Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q
такі: 2. риторомъ красна. 3. можемъ. 6. над перли яснѣйшїй. 7. Над

- 5 Чистотою той чистѣйшій,
Над свѣгъ, перлы бѣлѣйшій,
Над лелѣю и над рожн,
Чиста избра самъ Сынъ Божій.
- Премудрости сей глубина,
10 Наперстникъ Божія Сына,
Дѣвы Маріи сожитель,
Во потребахъ ей промыслитель.
- Орелъ в небо возлѣтае,
Солнца правды поглядае,
15 Пишет: в началѣ бѣ слово,
Евангеліе Христово.
- Сто и пят лѣтъ жилъ во мирѣ,
Утверди нас всѣхъ во вѣрѣ.
Сам си кажет гробъ копати,
20 Мѣстце тѣлу готовати.
- Ученици в томъ приспѣли,
Уже тѣла не обрѣли.
Знат до квитнущаго края
Живъ Іоанъ преjde рая.
- 25 Сей убо ест житель рая,
3 гроба ѣ дня мая
Прахъ яко мглу испущает,
Всякій недугъ улѣчаетъ.
- Гдыся мает судъ зачати,
30 Антвхриста обличати
Прійде святитель великихъ трохъ,
Іоанъ, Ілія и Енохъ.
- Презъ тых и през Іоана,
Боже, нех намъ будетъ дана
35 Ласка на правици быти,
Во вѣкъ вѣка тя хвалити.

лелию. 8. Чисто. 10. Божіаго. 12. Въ потребахъ. 13. подлѣтаеть. 14. Слонце правды возвѣщаетъ. 18. Утвердивый всѣхъ. 19. Самъ себѣ. 20. На смерт себе. 21. Апостоли гды приспѣли. 22. Лечъ и тѣла. 23. Взят быст от земнаго краю. 24. Вмѣсто пресвѣтлаго рая. 26. Из. 28. Всяку болѣзнь исцѣляетъ. 31. Прійдетъ святыхъ

90 (27). Іордане, уготовися, || Іоанне, скоро спѣшися (Богоявленне) — дає акростихове означенне автора: Іоан Волски. 3 нагоди хрещення Ісуса:

Вспятъ Іорданъ ся возвращаше,
Море въ бездни своя бѣжаше.

91 (28). — І. Іорданъ рѣко, уготовися, || Се бо приходитъ Богъ креститися (Богоявленне). Текст співаника № 1 (316—326) не вільний, як і богогласниковий, від апокріфічного налету:

1 Іорданъ рѣко, уготовися,
Се Богъ приходить¹⁾ креститися.
Плотію идетъ на своя струя,
От Іоана услугъ треба.

5 О Іоане, хтѣй послужити
И верхъ Владыцѣ спѣшъ ся омыти.
Іоанъ пророкъ длань простираетъ,
Се агнецъ Божій, ясно волаетъ.

Се гласъ от Отца свѣдителствуетъ:

10 Сей Сынъ мой любимый, того показует.
Духъ святой сходитъ видомъ голуба,
Показа того Отцу согуба.

Христось явился всѣмъ просвѣщеніе
И даруетъ ся во спасеніе.

15 Днес грѣхъ Адамовъ омываетъ ся,
Глава зміева сокрушаетъ ся.

Днесъ челоуѣци вси ся радуютъ,
Ангели в небѣ вси триумфуютъ.

Водная струя ужасошася,

20 Видѣвши Бога, обнажишася.

великіхъ трехъ. 32. Ілія, Енохъ. 33. тыхъ святыхъ, Іоана. 34. Благодат намъ буди. 35. Дажь нам на. 36. Во вѣкъ вѣком тебе чтити.

Відміни тексту співаника Івана Пашковського отсі: 2. риторь. 5. той бѣлѣший. 6. над перли чистѣший. 10. Наперсник. 11. Дѣвѣ Маріей служитель. 13. возлѣтает. 14. Слонце... поглядаетъ. 18. Утвердиш. 20. Мѣсце. 22. Юже. 24. Иоан прамо (г)рая. 26. дне. 28. Всякихъ недугъ. 31. святыхъ. 33. Прес. 34. Ласки Божия будетъ данна.

¹⁾ Відміни тексту співаника колекції Петрушевича ч. 169 такі: 2. Се бо приходит Богъ. 6. верхъ Владычний. 10. Сынъ мой

Море, видѣвши, пречъ уступаеъ,
Иорданъ рѣка вспят ся вертаеъ.
Мы Иордану уподобимъ ся
И чистымъ сердцемъ приуготовимъ ся

25 На рѣчныхъ струяхъ тя оглядати,
Бога во Троици единого знати
Купно со Отцемъ и святымъ Духомъ,
Тому честь, хвала на вѣки вѣкомъ.

92 (198). Искапайте, горы, днесъ сладость || И, холми,
взыграйте въ общую радость (Різдво св. Івана). Ся вірша, зло-
жена Василянномъ, як стоить у надписи, має такой старший
вид (№ 1, 21а—22а):

Искапайте, горы, днесъ сладость,
И холми, возыграйте радость.
Се ластовица и горлица,
Весна благодати, всѣмъ намъ познати,
От неплодныхъ ложеснѣ
Раждаеъ ся, являєъ ся
Предтеча и отроча
От престарѣлыхъ чреслѣ.
Захарія, днесъ возыграй,
Елисавето, сосцемъ питай.
Отято твоє поношеніе,
Не к тому ридай, но пѣснь восклицай
Богу велегласно.

возлюбленный то. Стр. 13—14 васант. 22. Иорданъ видитъ, в зад
ся. 23. уподобимъ ся. 24. Чистыми сердци приоздобимъ ся.

26. Бога и тебе миле дай вихвалати.
Во Троици единого знаймо,
Щалми и пѣсими так заспѣваймо:
Дай то нам, Боже, весело жити
И со аггели тебе хвалити
Купно...

Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q
отсі: 2. Се бо приходить Богъ. 5. хтѣй му. 6. А верхъ Владыч-
ный. 7. длани. 10. Сынь... то. 11. во видѣ. 12. Той показует Отца
бо сугуба. 13. Намъ даруется. 21. юж преч уступует. 22. Иордан
видѣ, в зад. 23. Іоану. 24. Чистыми сердци приготовимся. 25. тебе
оглядати (!). 26. И тебе миле о том витати. стр. 27—28 васант.

В тимпанѣ лвъ Царю Владыцѣ
Пой велегласно и купно красно
Богу согласно.

Свѣтилникъ свѣта предгрядетъ,
Девница солнцу сопросіяваетъ.
Іоанъ пророкъ, небесный отрокъ,
Явѣ со солнцемъ всѣмъ мира концемъ
Совозсіяваетъ.

Труба златогласна и златокованна,
Велми шумяща и всѣмъ гласяща
Радост изявляетъ

О преславному чудеси нову,
Раждаетъ ся свѣтилникъ гласъ слову,
Иже прежде связанъ языкъ весь день раздрѣшити
И всѣхъ утѣшити

Рождествомъ своимъ,
Иже прежде молчаше, а днесъ пояше:
Благословенный и препрославленный
Богъ Израилевъ.

Ангелстѣи хоры, днес ликуйте,
Человѣци, вси торжествуйте,
Ибо ангель земный, человекъ небесный,
Присходитъ днес от неплодныхъ ложеснъ
Іоанъ пророкъ.

Людіе, возыграйте, пѣснь восклицаите,
Ибо радост многа данна от Бога,
Небесный отрокъ.

Крестителю Христовъ, моли Бога о насъ,
Да не посрамимъ ся во оный часъ,
Троицу святую нераздѣлимую,
Во тріехъ лицехъ несѣкомую,
Христовъ Предтеча

Ми же имя твое на вѣки святое
Будемъ выхваляти и прославляти,
Іоане пророче.

93 (201). — I. Исполненній благодати, || О Іліе, въ небо
взятый (Іліі) — має мелодію піснї 18. Текст співанька №
1 (43а — 44а) такий:

1	Істочнице благодати, о Іліе,	15	Из мертвыхъ сына воскре-
	[взятый ¹]		Іліе славный. [сивый,
	През аггеловъ двохъ крыла-		Тысь пророковъ потлумивый,
	Іліе славный. [тыхъ,		На потоку поразивый,
	Іліе великій пророче,		Іліе славный.
5	Пред пришествіємъ второй	20	Тыє царя поразивый,
	Іліе славный. ²) [предтече,		А царвцу засмутивый,
	Аггелъ земный, челоуѣкъ Бо-		Іліе славный.
	[жій,		Тыє Іорданъ посуху перешовый,
	На земли плот воспріемый и на		Ілсея потѣшивый,
	[небо возлетѣвый,	25	Іліе славный.
	Іліе славный.		Ко Господу припадѣмо
10	Ты пред Богомъ предстон-		И ко Дѣвѣ притецѣмо,
	Со аггели лѣкуеши, [ши,		Іліе славн(ий).
	А о мирѣ Бога молиши,		А Ілію умолѣмо
	Іліе славный.	30	И ласкъ его упросѣмо,
	Ты вдовицу утѣшивый,		Іліе славн(ий).

94 (131). — № 1. Исполнися небо, земля чудесь твоихъ, Царице, || Избранная яко луна, якъ солнце свѣтла сице (Струмиловокамінецькій Богородиці). Вірша Івана Вольського.

95 (187). Истинна намъ наста весна, || Зарями солнца небсна (св. Юрієви) — має мелюдію піснї 13.

96 (73). — № 1. Истинна радость крестъ Христа, || Иже носилъ Бога иста (Воздвиженне). Се вірша Івана Вольського, яка співаєть ся на мелюдію піснї 13.

97 (86). Истинная Мати свѣта, Пречистая Панно, || Припадаемъ до ногъ твоихъ, святѣйша Діанно (Покрова). Вірша Івана Вольського.

98 (130). — VII. Истинное чудо намъ язавися, || Ласкавая Мати іди прослезися (Тернопільській Богородиці). Невказаний

¹) Відміни тексту збірника колекції Петрушевича ч. 213 такі: 1. в небо ваяте. 3. славне. 5. предотеча. 6. славне. 7. Аггелъ Божий, челоуѣкъ земный. 8. плод сотворивый. 9. славне. 10. Ты всегда пред Богом стоиши. 12. І о вѣрнихъ Бога. 15. з мертвыхъ... воскресивый, а невѣрнихъ потлумивый. Зам. стр. 17—25:

Ты рукою своею Елсея благословивый
Пророком его и цѣлебникомъ.

27. притецѣмо, а Ілію умолѣмо. стр. 30. васат.

²) Сей рефренъ повторюеть ся по кождїй строфі.

видавцями акростих дає імя автора: Йосиф. Старший вид вірші представляєть ся у співанку Коропатницького Навичинського (1066—108а) ось як:

Істинное чудо явися,
Ласкавая Мати (іди про)слезися,
Въ Тернополи на престолѣ мѣсце обираеть,
(Въ) церкви Бога Ісусъ Христа чудеси сняеть,
Всѣхъ приймаеть, не уймаеть
Ласки своен, кто ся до неѣ
Отдаеть п(о)дѣ опѣку.

О томъ презнати могутъ рожденни вси,
Же гоїне спливають в градѣ чудеси,
Образъ Дѣви істиной могутъ увѣдати,
Кто приходить, не отходитъ безъ ей благодати.
Прозящему помагаеть,
Болящему цѣлбу даеть
И всѣхъ потѣшаеть.

Сняъ на руцѣ ея на лѣвой страннѣ
Сердцемъ указуетъ ласкавой Панѣ,
Же мплетъ, то сказуетъ безъ браку важдаго,
Примовати яко Мати обіцуетъ много,
Ласкъ премногихъ для убогихъ,
О Царице, Владичице,
Воспримашъ для себе.

І ктожъ би билъ сердца каменаго,
Іжъ би не удалъ ся до жродла сего,
Видящъ, Пани ласки данни пливуть яко рѣки,
Омиваетъ, очищаеть много грѣшники.

І ми к тебѣ (своя) вия
Прокланяемъ, в(о)сприймаемъ,
Ратуй насъ от наглої смерти.

Фрасунокъ и троскость рачъ, Павно, отдалити,
В щасливой годинѣ позволь, Матко, прожити.
И шатани поторгани нехай мають сѣти,
Би своими покусамн не могли владѣти.
Твся слуги вся под ноги,
Дѣво Мати, ударати
Будеть челомъ на вѣки. Амѣнь.

99 (61). — VI. Источникъ духовный, || Радости виновный (Зелені свята). — Се вірша Йосифа Ревтсь(кого).

100 (135). — № 1. Источникъ благодати, || Пречастая Дѣво Мати (Молитовна пісня Богородиці). Авторъ Иванъ Мاستиборський.

101 (236). Кажуть люде, же я умру, а я хочу жити. || Сколько живши на семъ свѣтѣ, потреба умрѣти (смерть). У співанку колекції А. Петрушевича ч. 194 (24а—25а) має ся вірша такой вид:

Кажуть люде, що я умру, а я хочу жити,
Бо живучи на семъ свѣтѣ, треба согрѣшити.
Ище сонце не заходить, спати положуся,
До сповѣди не готуюся, Богу не молюся.
Гей, спогадай, человекѣ, на далшее часи,
Когда твое грѣшныя тѣло по(ло)жатъ на марахъ.
Дадуть тебѣ смутне трумло и темное ложе,
Не дай в грѣхахъ умерати, ахъ, мой моцни Боже.
Ой, якъ вдарать усѣ дзвони об третой годниѣ,
Поклонюся всему свѣту и своей родинѣ.
Зостане(т)ця сребро, золото, дорогѣе шати,
А вжежъ менѣ и(з) собою нѣчого не взяти.
Гей, хоць бимъ взявъ и(з) собою, тамъ того не треба,
Сажень землѣ, стирн дошки, спасенія з неба.
А якъ вкинуть грѣшнее тѣло в г(л)убокне доли
И присиплють пѣскомъ очи, не глянуть нѣколи.

102 (185). — № 3. Коханого ся остала || Мати сына и рыдала (Олексієви, чоловікови Божому). Мельодія пісні 201. Текст співаника Ів. Пашковського отсей:

Коханого, гди вмирала,	Веселя нагостовала,
Матка сына жаловала.	Сусѣдъ милыхъ избрала.
Охъ мнѣ (2), охъ, мой горкый	Гдежъ есть, мой молодой пане,
Сину (2) Алексее, квѣте. [свѣте,	Свну мой еден коханий.
Ямъ тебе, сину, кохала,	Ждетъ тебе облюбленица,
Потѣхн ся, сподѣвала.	Троскочетъ якъ горлица,
Нинѣ прес то умираю,	Плачет, слези вилвааетъ,
Втѣхо, гдиж ты не видаю.	Втѣхо, гдиж ты не видааетъ.

Если ся на насъ гнѣваешъ,
Чемъ на отца не зглядаеш,
Старець¹⁾, котрый умпраеть
За то, гди ты²⁾ не видаеть.

Не такъ ям ся сподѣвала,
Колимъ тебе колпсала.
Сину, же през тебе мати
Мушу умирати.

Теперь естемъ всѣхъ бѣднѣйша Сину, хентне ты чекаемъ,
И (и) многихъ мѣзернѣша. Миле на ты вглядаемъ.³⁾

Сину, що маю почати,
Же ты не можъ оглядати?
Пташки щебечуть, спѣвають
И здѣ так ся утѣшаютъ.
А я бѣдна умлѣваю,
Втѣхо, їдвж ты не видаю.
Плачемъ нашимъ умилися,
А до отца навернися.

103 (71). — № 26. Крестнымъ древомъ Распятого, увѣнчанна терніемъ || Невѣрніи Іудее приковаша гвоздіемъ (Воздвиженне) — дає акростих: Клебановка. З проколеного Христоваго ребра впала одна капля на лице темного Лонгина й отворила йому очн. Вірша Романа Корецького (?).

104 (114). К тебѣ, Божія Мати, прибѣгаемъ, || Обремененни грѣхамъ взываемъ (Почаївській Богородиці). Тон пісні 225 або 152. На думку Мировича пісня зложена між 1764 і 1770 р.⁴⁾

105 (208). Кто добръ свѣтъ познаеть, || Ничтоже въ немъ желаетъ (Марність свѣта). Переклад Василянна латинської вірші „Qui mundum probe poscit“.

106 (78). Кто тилко знаеть, же Господь на небѣ, || Нехай ся не журить о своей потребѣ (Боже провидінне) — вірша „простими словеса, но благоумно составленна“. Її старший вид отсей (№ 1, 44а — 45б):

- 1 Кто⁵⁾ тилко знаеть, же Господь на небѣ,
Нехъ ся не журить о своей потребѣ;
Коли Спаситель росказалъ намъ жити,
Той розгадаеть, що исти и пити,
5 Одежду дастъ грѣшному тѣлу,
Упасти не дастъ своему дѣлу.

¹⁾ В рукоп. стерець. ²⁾ В рукоп. та.

³⁾ В рукоп. вглядаемъ.

⁴⁾ Мировичъ, ор. cit. ст. 72.

⁵⁾ Відміни тексту співаника № 3 (60а—61б) так: 1. Кто... що. 2. На що ся журишъ. 3. Створитель. 4. Онъ.

Тилко всякои справы Будешъ доброй доли,
И (!) в руки ласкавы, 10 Не згнешъ нволи
При его милости.

А хоць хто прикро и на тебе глянетъ,
Вдовѣ, сиротѣ нехъ сердце не вянетъ.
Крикнешъ до Бога: ратуй мя, Господи,
15 И потѣшай мя во моей пригодѣ,
Прудкая пред нимъ летит стрѣла,
Твоего ани рушит тѣла.

В полудень и в ноци 20 Ани з своими браты
Ближшій Богъ помощи, Тужи вѣчнои страты,
Господь Богъ над нами.

Ани позваляй такъ богато губѣ,
Щобъ тилко мѣла привести ко згубѣ.
25 Перед аггелы ани кажъ нарокомъ,
Кобы Господь на тя не глядѣлъ своимъ окомъ,
Бо о тое разгнѣвавшись, бачу,
Всеико дѣло свое утрачу.

Такъ карати з неба Щобъ все было в порѣ,
30 Для рукъ его треба, Голосъ такій з горы
Дастъ тому вѣра.

А пташнина не орутъ ни сѣють,
35 Хоць бы збирали, гдешъ тое подѣють?
А нашъ Богъ Отець всеико тое живить,
Кождый своимъ окомъ нехъ ся в небо дивить.
Ясно небо облакомъ прикрываетъ,
Дробнейкямъ дождемъ землю алѣетъ.

7—8. Тил'ко вшелкіе справи

Кинь въ руцѣ ласкави.

9. волѣ. 10. нѣколи. 11. При его порадѣ. 12. На приходящихъ
милымъ окомъ глянетъ. 13. Сиротам, вдовамъ нехъ сердце. 14. Крик-
нетъ убогій. 15. Потѣху его оберни во правду. 16. Шибкая твоя
ясна стрѣла. 17. Моего анѣ. 18. В полудне и въ ноци. 19. Ближки
(sic) Богъ въ помочи.

20—22. А своими брати

Вѣчнои туги, страти

Нашъ Господь ласкавій.

стр. 23—33 васант. 34. пташенята, що нѣ... яѣ. 35. Хочби... гдежъ.
36. пашъ батенко усе. 37. Кажди ся въ небо своимъ окомъ ди-
вить. 38. Онъ небо. 39. Онъ землю дробним дощомъ злиетъ. 41.

109 (149). Ликуй днесь весело, Греція, || Имуще славна Дмитрія (св. Дмитрієви) — дає акростихове означенне авторства: Левковскій. Мельодія пісні 84.

110 (100). — Ликуй днесь, Сіоне, возиграйте, гори, || Возгласите въ трубы, аггелстїи хори (Благовіщенне).

111 (157). Ликуютъ вси на небесехъ || Умы аггелъ во словесехъ (св. Михайлови). У вірші згадуєть ся про Сатанаїла Автор відзиваєть ся до св. Михайла:

Реклесь: вонмимъ, Міхаїле,
Бѣжи въ тму, Сатанаїле!...
А далі: Хтѣлесь быти равень Богу,
Падъ якъ молнія подъ ногу.

В текстї співанька № 1 (83аб) нема назви Сатанаїла, тільки загальний іменник діявол:

Ликуютъ вси на небеси
Архаггелскіе словеси,
Собравшеся в толикое
Собраніе великое.
И мы тежъ днесь соберѣмъ ся,
Фесту сего увеселѣмъ ся,
Же попрана сила діявола
И забвена горкая неволя
Всѣмъ врагомъ.
Рекль еси, вонмѣмъ, архаггеле,
Бѣжи во тму, діяволе,
Гордестъ твоя проклятая
Есть на вѣки подножная.
Богъ рекъ на тя наступати,
Сяду твою побѣждати,
Даль власть на змію, на скоропію
И на всю силу діяволю,
Богъ Творецъ.

Хтѣлесь быти равень Богу,
Впалесь якъ молній под ногу,
Искушалесь Бога во пустынѣ,
Да будет тебѣ хлѣбомъ каменнымъ.
Алесь за то осужденный,
Жесь zostалъ житель пекелный.

Увы, увы лютѣ восклицашъ,
Горшой муки ожидаешъ
В день судный.

И мы тежъ днесъ з дожданія
Архаггелскаго собранія
Со радостію возвеселѣмъ ся,
В џалмахъ и пѣсняхъ уподобѣмъ ся,
Поюще: творя аггели своя
И слуги своя пламень огненный,
Благодать насъ осѣняетъ
И всѣхъ вѣрныхъ просвѣщаетъ
Архаггелъ Михаилъ.

112 (8). Ликующе, возиграймо днесъ, || Явися намъ благодать съ небесъ (Різдво) — мае у співанику № 25 (35аб) акростих „Ликуй“ :

Ликующе, возиграймо днес
И явися нам благодать от небесъ.
Христос народися от Дѣви,
От непорочной Цанни Маріи
Во мирѣ для нас.

Иосифе, тис нам торжествуй
И ти, Давиде, радость нам исправуй.
Днес то для нас есть подани,
Емануилъ зъ неба зосланній
По пророчеству.

Ко Вифле(е)му дари носяще
Царіе, припадающе,
Хвалу воздають умильно,
Кладуть златъто, ливанъ, смирну
Усердно ему.

У Вифлеомѣ днес положенній
Младенець, от Маріи рожденній.
Пастіріе на свѣрилъ поют,
Томужде хвалу воздаютъ
Богу рождену.

И ми ся днес спѣшѣмо,
Рождество его честно славѣмо,

Аби рачилъ нам даровати
В горнемъ Сионѣ царствовати
На вѣки вѣкомъ.

113 (125). Дѣти давну, зъ чудесъ славу вси ублажай-
мо, || Въ Зимнѣмъ нынѣ Монархинѣ поклонъ отдаймо (Зим-
нянській Богородиці). Вірша Василянна. Зимнянський мона-
стир уважаєть ся найдавнішм на Волинї. Се сей „лежачій
близь града Володимера“ монастир, „нже нарицають его свя-
тая гора“, а в якім помер в половинї XI стол. перший київо-
печерський ігумен Варлаам. Через 600 лѣт був монастир пра-
вославним. В XVIII в. навернув його луцький єпископ Зален-
ський на унїю. Також дуже давньою уважають чудотворну
ікону Богородиці в сїм монастирі. Переказ говорить, що се сей
сам образ, що ним константинопольський патріарх благосло-
вив грецьку царівну Анну на вїнчаннє з Володимиром Вели-
ким. Чудотворною уважала ся ікона від 1724 р. Тодї продав
власник Зимна князь Казимир Чарторийский своє село Чац-
кому. Новий набувець села зайшов до церкви зимнянського
монастиря і посміяв ся над старим образом. За кару осліп
і провидїв по молитві до Богородиці. Від тоді, як свідчить ін-
вентар Зимнянського монастиря, має ікона славу чудотворної.
Тому, що про виздоровленнє слїпого не згадуєть ся у піснї,
віднїс Мирович зложеннє піснї до 2 полов. XVIII стол.¹⁾

114 (87). Лучи благодати || Тщитесь прїяти (Покрова). Мельодїя піснї 6.

115 (148). Любовію и со страхомъ вси днесъ прибѣгаймо, ||
Параскеуу всечестную пѣснми прославляймо (св. Параскеві).
Автор Левковський; мельодїя піснї 103.

116 (154). Люту бывшу гоненію отъ Діоклитїана, || Обол-
гаша вѣ нему святыхъ Косму и Дамїана (св. Козмі й Дамїя-
нови). Автор Левковський; мельодїя піснї 103.

117 (138). Мати милосердія, море щедротамъ, || Буди ми-
лостива бѣднимъ сиротамъ (Молитовна пісня Богородиці).²⁾

118 (121). Мати свѣта, многопѣта небесъ оздобо, || А по
Бозѣ вѣ чести мнозѣ первша особо (Підгорецькій Богородиці

¹⁾ Мирович, ор. сїт. ст. 78—9.

²⁾ Чи не останок акростиха: Микроцдзис?

на Пліснєску). Вірша Василянина; мелодія пісні 179. На зложенне по 1770 р. вказав Мирович.¹⁾ З історичних вісток згадує пісня отєї:

Сію страну Іоанну царю їди горда
Пустошила и палила злослива орда,
Ты въ томъ болѣзновала, Потѣшая,
Мѣсяцей пять плакала, Утоляя
Гнѣвъ должній Сына.

Се водою хтѣлась тою врага згубити
И въ той тонѣ всей коронѣ цѣлѣй пребыти.
Якожь пречъ уступила Укротима,
Люгая варваръ сила Прогонима
Зъ тихъ странъ тобою.

Оттоль главу въ твою славу король скланяетъ,
Церкви твоей въ странѣ своей посагъ надаетъ,
Твоя тебѣ приносить Со сынами
И пріяти тя проситъ И со нами
Вдячность такую.

По семъ нынѣ въ сей святынѣ, юже возстави
Въ русской странѣ первша панѣ для твоей славы,
Юже сынове полскѣ Ту сіяешъ
Здобили Конецъполскѣ, И раздаешъ
Дари просящимъ.

Далі між иншим дякуєть ся Богородиці, що
въ повшехной зарафъ (1770 р.) Мы всецѣли
При семъ твоємъ образѣ Въ нашемъ тѣлѣ
Здрави zostали.

А ще в кінцевій строфі просить ся Богородицю, щоби дала „въ родѣ и родѣ булаву Ржевускимъ“, можна припустити, що пісня зложена перед прилученнем Галичини до Австрії.

119 (75). Милосерднѣйшій Богъ пресвятѣйшій въ превѣчномъ Словѣ, || Все прибѣгайте, главы скланяйте въ градѣ Зборовѣ (Зборівському Ісусови). Вірша Івана Мاستиборського. На зложенне пісні по 1755 р. вказав Мирович.²⁾

¹⁾ Мировичъ, ор. cit. ст. 66. ²⁾ Тамже, ст. 69.

120 (177). Міру всему тчши муро, || Избранная свята порфуро (св. Миколаєви в Олексинцях на Подолі). Незазначений видавцями акростих виявляє автора: Маркев(в)ча. Мельодія пісні 136.

121 (161). Мысль и разумъ земный не достиже || Іоанна Златоуста, иже... (св. Іванови Золотоустому). Вірша Мишковського.

122 (110). Многими усты || Гласи испусти (Почаївській Богородиці, „року аґоґ ватиканскими діадимами народно увѣнчаниѣ“). Вірша Василянина. Мирович припускав, що зложена між 1773 і 1780 р.¹⁾

123 (176). Море тя чудесы || Господь сый небесы (св. Миколаєви в Западнцях). Автор „М...нскі“. В пісні заховала ся ось яка згадка з історії:

Ветхими времени	Ты въ своей иконѣ
Образъ поставленный	Сущый якъ на тровѣ
Въ храмѣ твоємъ.	Невидимо
Того Агаряни	Вѣрвымъ хрїстіаномъ
От полудевной страны	Противу Агаряномъ
Прійдоша и паляху,	Велію оборону
Разорити хотяху	Съ небеснаго Сіону
Яростно.	Дароваль.

Про образ говорятъ ся, що він

естъ въ полскомъ свѣтѣ .

Въ кремьянецкомъ повѣтѣ.

124 (70). — III. На горѣ преобразися Христось Господь славно, || Со пророки бесѣдова видимо и явно (Преображінне). Співаєть ся на мельодію пісні 133.

125 (34). — V. На рѣкахъ сѣдохомъ горка Вавулона, || Внегда помянути прекрасна Сіона (Неділя блудного сына).

126 (101). — III. Насъ дѣля Распятаго Маріа видящи, || Ахъ, увы мнѣ, чадо мое, вопіетъ, слезящи (Состраданне) — являєть ся також в рукописи 213 колекції Петрушевича :

Нас дѣля Распятаго Маріа видящи,

Ахъ, уви мнѣ, чадо мое, вопія слезящи.

¹⁾ Мировичъ, ор. cit. ст. 70—71.

Тя бользнену, уединне(ну)
Зрящи на древь, ахъ, уязвлен(ну),
Сердце ми от бользни строге умлѣвает,
Ибо меч страстей твоих силне пробуждает.
Уврачуѣ рани за мир скараний,
Боз Пастыр мира, з неба зосланий.
Удѣш мя Матер свою, востани из гроба,
Да проче и мнѣ неизной не згорят утроба,
Аже во рождествѣ радост при дѣвствѣ,
Да сохранит цѣлу и по рождествѣ.
Нинѣ подаждѣ радост печелному сердцу,
Да не вянетъ лѣпота въ дѣвическомъ вѣнцу.
Прекрасний крвне, слове едине,
На радост миру воскресни, Сиву.
И мир тя, всего свѣта Создателю, славим,
Единого во Троици на земли да хвалим,
Крест претерпѣвий, во гробѣ пребивий,
Вѣрнихъ от ада и всѣхъ свободивий.

127 (10). — III. Небо и земля нынѣ ликовствуетъ, || Пророческій ликъ купно торжествуетъ (Різдво). Мельодія піснѣ 38.

128 (5). — I. Небо и земля нынѣ торжествуютъ, || Ангели людемъ весело спразднуютъ (Різдво). Належить до популярних і в російській Україні.

129 (76). Незглаголанна тайна во мирѣ явися, || На крестномъ тронѣ Царь славы всюду прославися (Зарваницькому Ісусови).¹⁾ Мельодія піснѣ 180. Текст піснѣ виглядає у співању Ів. Пашковського ось як :

Незглаголанна тайна во мирѣ познася,
На кри(ри)жовомъ тронѣ Царь слави всюду прославися.
Сему страхомъ херувими
И трепетомъ серафими
Служать вину, предстояще,
Со ангели всѣхъ гласяще :

¹⁾ В бібліотеці „Народного Дому“ у Львові переховуєть ся під ч. 11.857 летучий листок (8^о, 2 кк.) з образом Розпятя. В польськѣм підписѣ зазначено, що Зарваницький образ апробував Атанасій Шептицький 1742 р. На трьох дальших сторінках подава молитва до Зарваницького Ісуса в церковно-славянській мові.

Тецѣте, вѣрнихъ язици,
Ко мѣстечку Зарваници.

В Зарваници, миломъ градѣ, дари непребранны,
От Распята черпюте, зраче вѣрою на рани.

Бѣднихъ, вреднихъ, темнихъ, хоромихъ
И на одрехъ отнесеннихъ,
В всякихъ скорбехъ смутнихъ суще,
От духъ нечистыхъ страждуще,
Цѣлби радостно приемлюте,
Несрамотно вси глаголюте.

Востокъ, западъ, югъ и сѣверъ, окресняя страни,
Рцѣте, где Богъ возвеличилъ милость его с нами.

В худомъ градѣ Зарваници
През Сина небес Царици
Ту ласкъ море разливаеетъ,
Бѣсовъ сили потопляетъ,
Страждущимъ цѣлби даруеетъ,
Приходящимъ рай готуеетъ.

Зри со страхомъ и ужасомъ, о невзний человекѣе,
Яко Творци для милости твоя кровъ истече.

В рукахъ, в боку, в ногахъ рани,
За корону вѣнецъ даний,
Желчь и оцетъ, копие, трость,
Да загасится грѣховъ злость.
Видь со страхомъ и унемля,
Падаючи вѣцъ ко земли.

Кокошь птвици под крылѣ свои соб(и)раеетъ,
Данъ на крестѣ Творецъ неба рудъ простираеетъ.

Знакъ милости показуеетъ,
През бокъ сердцу тракт готуеетъ.
Градв, бѣдний, гради, вредний,
Градв, юний, гради, средний,
Градв, носяще сѣдину,
Милостъ обращаишъ едну.

Тецѣте на свято с нимъ, жени Самарянини,
Искапайте мѣста свята обращение нииѣ

Во мѣстечку Зарваници,
Где вси купно человекѣи

Честь, поклонъ, славу отдаютъ,
Подножию ся кланяютъ,
Славяще Христа Владыку,
Давшего благодат велику.

Царъ пророковъ исполн духа свята, зри, человекъ,
Ти и крѣтъ святи(н)я твоя и что предрече.

Се зде крѣтъ есть святиня,
Слѣчна небесъ монархиня
В чудахъ¹⁾ над слонце сияетъ,
Токи слезне изливаєтъ
О мирѣ днес и ноцъ вину,
Ко Распяту зраще едину.

И ми спѣшно вси тецѣмо ко граду Зарваници

Чест, хвалу дати Распяту и Дѣви Царици,

Да убѣгнемъ гладу, войны
И восприйдемъ вѣкъ спокойный,
Цѣлби, сердцемъ вѣрующе,
Рани Творца лобзающе,
Да спасетъ миръ и вся люди,
Милость его с нами буди.

130 (4). — I. Не плачь, Рахили, || Зря чада цѣли (Різдво)
— має під титулом поданий зміст: Въ нейже Рахиль плачетъ
о отроцатехъ от Ирода убіенныхъ, пѣзецъ ю утѣшаеть. Ся
надпись відкриває діяльову форму піснї. Не має такої фор-
ми первісний текст Зарваницького співаника. На вплив за-
хідно-европейської драми на пісню указав др. Франко²⁾, на
зв'язъ первісного тексту з українською вертепною драмою
проф. М. Грушевський³⁾ і проф. В. Перетц, що й виказав,
як сильно перероблений первісний текст увійшов у „Богоглас-
никъ“.⁴⁾

131 (24). — № 25. Нынѣ, Адаме, возвеселяся, || Ева пра-
мати отъ слезъ отрися (Різдво). Текст співаника Ів. Пашков-
ського отсей:

1) В рукоп. В судахъ.

2) Нашї коляды, ст. 25.

3) Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, т. XVII, ст. 83—4.

4) Изслѣдованія, I, 1, ст. 358—60 і 363—6.

Нынѣ, Адаме, возвеселяся,
Прамати Ева, исполнися.
Оттоль, кѣтрого жадали
И с тескностью его чекали,

Нынѣ с Панин	Гди въ Емпѣру
Предвзбрани	Радость миру,
Въ Вифлеомѣ	Своего Сына,
В Давидовѣм домѣ	Бога едина,
Родился,	Сниспослалъ,
Явился,	Даровалъ.

Вся патрiарси и вси пророци,
Воспоймо купно со Богомъ, отци.
Лякуй нынѣ и веселися,
А ти ветхий¹⁾ завѣте, сокрися.

Новий з неба,	Ему цари
Его треба	Кладутъ дари:
Било давно,	Злато, миръ
Нынѣ явно	И кадило
Снисходитъ,	З востока
Приходитъ:	Ведлугъ пророка.

Слава во вишнихъ, пѣсни спѣвають,
Богъ народилъ ся, намъ повѣдаютъ,
Которого новонарожденна
И (въ) вертепѣ ясне положенна

Звѣзда ясна	Так тежъ въ яслехъ
И прекрасна	Волъ и осель
Обясняетъ,	Гди стояли,
Просвѣщаетъ,	Тамъ позвали,
Же то Павъ	Же то Павъ
З неба дан.	З неба давъ.

Витай, малое, витай, дитятко,
Златоруное з неба пахолятко.
Пастирне прибѣгають

И со дари днес тя витають,	
Кладутъ бульку	И до того
И гамалку	Масла много,

¹⁾ В рукоп. всякий.

А ягня	На цимбали.
Пре(д) Двѣ.	Третѣ грали,
Потомъ в труби,	Спѣвали,
Другѣ в дуди,	Играли.

Лякуймо в мѣ, лякуймо зѣло,
Же Богъ на себе взялъ наше тѣло,
Котора нынѣ народилъ ся
И (въ) вертепѣ но положилъся.

Предто Богу	На високости
Хвалу многу	Забвенихъ,
Со ангели,	Мѣзернихъ.
Архангели	За що щиримъ
Воспоймо,	Сердцемъ милимъ
Воспѣваймо,	Приступѣте,
Же поступилъ,	Принесѣте
Насъ навѣстилъ	Честъ, хвалу Христу Богу
З високости	Новонарожденному.

132 (117). Нынѣ прослався почаевска скала, || Идѣже Божія Мати стопою знакъ дала (Почаївській Богородиці). Автор Василянн; про дату зложення піснї зазначив Мирович, що не скорше зложена, нїж при кінці 1771 р., бо виратуванне останнього з згаданвх у піснї стало відоме черцям 21 червня 1771 р.¹⁾

133 (22). — III. Нова радість стала, яка не бывала, || Надъ вертепомъ звѣзда ясна свѣтло возсіяла (Різдво) — приходить у текстї вертепу Галагана. Популярна на російській Україні. Текст співака № 3 отсей:

Нова радість стала яко в небѣ хвала,
Над вертепомъ звѣзда ясна Богу возсіяла.

Зде Христосъ родилъся, з Дѣвы воплотилъся,
Якъ челоуѣк пеленами убого повилъся.

Которому цари великіє дари:

Ливан и смиру, злато, дари пред нимъ покладали.

Пастушки з ягняткомъ перед тимъ Дитяткомъ
На колѣна упадають, ему ся кланяють.

¹⁾ Н. Мировичъ, *op. cit.* ст. 65.

Давидъ милюдейне выгравае гойне,
На всѣ струны удараютъ, ему ся кланяютъ.

И ми ся кланяймо, Христа оглядаймо,
Изъ Маріи нарожденной Бога вихваляймо.

134 (19). — II. Новая радость свѣту ся зъявила, || Пречистая Панна Сына породила (Різдво). Текст співаника № 1 (28а—29а) отсей:

Новая радость свѣту ся зъявила,
Панна чыстая Сына породила.

У Вифлеемѣ в мѣстѣ барзо рано
Витати Пана пастыремъ казано.

Звѣзда услугу тую отправяла,
Трехъ царей перскихъ со дары призвала.

Принесли ему ливанъ, смирну, злато,
Взяли заплату по коронѣ за то.

Ангели слава во вышнихъ спѣвають,
А на колѣна быдлата епадаютъ.

Іродъ злосливый с того засмутилъ ся,
Же Панъ предвѣчный з Дѣвы народилъ ся.

Казалъ жолнѣромъ землю сплюндровати,
Нарожденнаго в вертепѣ шукати.

Іосифъ старецъ Марію поймуеъ
И до Египту з Хрвстомъ уступуеъ.

Нехай же Іродъ вѣчне погибаетъ,
Нашъ Богъ предвѣчный вшиткихъ потѣшаетъ.

Честь Богу, хвала на високомъ тронѣ,
А на земли миръ в в каждой сторонѣ.

135 (165). — IV. О Варваро мученице, || Въ наглой смерти помощнице (св. Варварі). Мельодія піснї 89. Текст співаника № 1 (676—686) такій:

О Варваро мученице,
В наглой смерти помощнице,
Возлюбленна Хрвсту Богу,
Туруй намъ в небо дорогу.
Будучи на столпѣ жива,
Позналасъ Бога правдива,

Тамъ идола сокрушаетъ,
На небо всегда взираешъ.
Позналас Бога во Тройци,
Создалас домъ, три оконци,
Которыми солнце сіяло,
Тамъ Варвару просвѣщало.

Гды услышалъ вѣсть такую,	Главу тяжким млатомъ бити,
Чтуще Троицу пресвятую,	По граду нагу водити.
Зараз хотяше тя убити,	Потом под мечъ провадити,
Свое чадо не живити.	От отца истятой быти,
Вшедшу в каменну пещеру	Котрый меча добывает,
Узрѣ Диоскоръ дщеру,	Главу твою отсѣкаетъ.
За власы тя порываеъ	Диоскоръ тя посѣкает,
И о землю розчибаеъ.	Огнь с небеса спадаеъ,
Диоскоръ ся засмучаетъ,	Опалаетъ родителя,
Ко своей вѣрѣ примушаеъ,	Бывша тебѣ мучителя.
Отдаеъ Маѣіміяну,	Гды прійде наша кончина,
Страны тоя бывшу пану,	Проси намъ Бога едина,
Котрый тя всадил в темницу,	Бысмо могли в небѣ жити,
Суцу Христову агницу,	Бога в Троици всегда хвалити.
Назначаеъ многи раны,	Не допускай наглої смерти,
Бы тебѣ были задавы.	Вѣчному аду пожертн.
Одежду с тя кажет зняти,	Мы тя всегда выхваляем,
Перси твоя отрѣзати,	Имя твое прославляемъ.

136 (129). О всепѣтая Мати, || О Мати благодати (Барській Богородиці) — приходитъ в рукописи з 1741 р. Археологичного музею при кѣвській Духовній Академії.¹⁾

137 (47). — VII. Огнь горящій во сердцѣ моемъ не можетъ възгастн, || Помянувшн Спасителя и на его страсти (Велика Субота, при Божім гробі).

138 (33). — III. О горе мнѣ грѣшнику суцу, || Горе благихъ дѣлъ не имущу (Недѣля блудного сына). Текст вірші, списаний 1780 р. на доданих картках до „Zródła ogrodow“ Гаврила Андрія Каспаровича, виданого у Львові 1765 р., в примірнику колекціі Ант. Петрушевича 1587 отсей:

1 О горе²⁾ мнѣ грѣшнику суцу, 5 Отступих от Бога злобою,
Горе благихъ дѣлъ не имущу. Грѣхлюбивъ сам со собою,
Како пред судѣ Божій явлюся, Темность паче свѣта кохаю,
Како со святыми вселюся? В свѣтѣ благодати не маю.

¹⁾ Мировичъ, ор. cit. ст. 82.

²⁾ Відміни співаника № 26 (96, 10а) отсі: 1. Горе. 6. самъ сый (собою). 10 Грѣхлюбивъ самъ сый собою. 12. Погубляю душу

Совлекохся первой одежды, Что имамъ тогда сотворити,
10 Которой лишихся надежды. 20 Когда прійдетъ Господь су-
Се моя одежда и дѣло [двѣ?]
Убиваетъ брѣнное тѣло. Восплачуся горко з слезами,
Отдохъ далече на страну, Да не буду блудно со вами,
Ог рожецъ пвтатвся стану. Пойду пред Отцем и смирюся,
15 Се чуждъ небеснаго Вла- Да не его пвщи лишуся.
[дыкѣ 25 Пойду и реку ему смѣло:
Недостоннъ есм с челоуѣки. Согрѣшихъ ти, Отче мой, зѣло,
Временная предпочитаю, Прійми мя заблудшаго сына
А о славѣ вѣчной не дбаю. От наемникъ аки едина.

139 (102). О Дѣвице всечестная, || Мати благословенная
(Состраданнѣ). Являеть ся в рукописи Ундольскаго кінца
XVII в. № 897. Текст співаника № 1 (326—34а) має отсей вид:

1 О Дѣвице Пречистая, Луна во кровь претворися,
Мати благословенная, 15 Богъ бо на крестѣ явися.
От всѣхъ родовъ избранная.¹⁾ Ты же со плачемъ вопіаше,
Во рождествѣ Ісусъ Христа, Непрестанно рыдаеша,
5 Вшедшаго ты Бога иста, Гласъ жалосный испускаше:
Обрѣтесе Дѣва чиста. Увы мнѣ, Сыну прекрасный,
Симеонъ старецъ прорече, 20 Свѣте очій моихъ ясный,
Сердце твое мечъ протече, По что жес такъ барзо страш-
Егда с Христа кровь истече, [ный?
10 От невѣрныхъ закланнаго, Вижду ты юж окрավленна,
Убитаго, вилеваннаго Ребра твоя прободенна
Агнца преневорочнаго. От рода неумиленна.
Сзлице во тму премѣнися, 25 Что Жидомъ сотворилъ еси,

и тѣло. Далі такий порядок стрічок: 17—24, 13—16 і 25—28.
стр. 14. И от. 15. Дому чуждъ. 16. Недостоннъ жити со чело-
уѣки. 19. Чтожъ я маю бѣдний сотворити. 20. Господь Богъ. 21.
со слезами. 22. Гди не будетъ милостивъ над нами.

23—24. Чтожъ уссушу (!) и стражду на вѣки,
Ахъ, бѣда мнѣ и жаль превелика.

27. заблудшаго сына.

¹⁾ Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 65 О
такі: 3. избранная. 5. Вшелшагося. 7. Семион. 8. Твое сердце.
10. закланнаго. 11. Убита, оплюваного. 16. с илачем. 17. Непре-
станно и рылаше. 18. испущаше. Далі ідуть стрічки в таім по-
рядку: 28—30, 25—27, 19—24, 40—42, 31—39, 43—54. 21.
Чему же так. 22. Вижду тебе окрավлена. 24. неумилена. 26. По

По что на крестъ возшелъ еси, Нехай слышу слово твое,
Престоль имущъ на небеса? Вижду, же южь остатнее.
Увы мнѣ, Сыну любимый, Христос на крестъ прорече,
Оставляешь мя едину Иоана сыномъ нарече,
30 В девятую дня годину. 45 Се Мати твоя, чловѣче.
Комужъ ты мя поручаешь, Незлобивый агнче Царю,
Кому мя в опѣку даеш, Страсти твоя благодарю.
Поки еще духа маешь? На небеси Господарю.
Видишь мене убогую. Притерпѣвый за нас страсти,
35 Видишь мене мѣзерную, 50 Свободи нас от напасти,
За все миръ отпущенную. Дѣмонскія ненавѣсти.
Где приклоню главу мою, Дайся вѣрнымъ оглядати,
С ним потѣшу жалост свою, Где маешь от мертвых встати,
Чемъ мя не берешь з собою? По всемъ свѣтѣ кролевати.
40 Испусти гласъ, чадо мое,

140 (20). — II. О превѣчный Боже, || Кто изрещи може?
(Різдо).

141 (191). О прещодобне и треблаженне || Онуфріе святе,
богоявление (св. Онуфріевн). Текст співаника Ів. Пашков-
ського має отсей вид:

1 О прещодобне и триблаженне¹⁾

Онуфріе святе и преизрадне,

Ти зъ дитини

Боготруднѣ

Во пустыни

Подвизася

5 Боголюбнѣ,

И плакася,

Егда моляся.

что воздвижен еси. 28. Увы мнѣ, мой любый Сыну. 31. Кому мя
ти. 32. в опеку. 33. Покѣ. 35. мизерную. 36. отпущеную. 38. бѣду
свою. 42. Вижу. 47. Самаго тя. 49. Претерпѣвый. 51. Бѣсовскія
ненависти. 52. Дай всѣм вѣрным. 54. Посем в небѣ царствовать.

Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q
сі: 4. Въ рождествѣ. 7. Семіон. 8. Твое сердце. 10. закланого.
11. вплеваного. 12. всене(по)рочнаго. 14. премѣнися. 16. с плачем.
17. и ридаше. 18. испущаше. Далі порядок стрічок: 28 30, 25—
27, 19—24, 40—42, 31—39, 43—54. 22. Вижду тебе скривавленна.
24. неувѣревна. 28. мой любый Сыну. 31. мя ти. 33. Покый. 34.
мѣзерную. 35. убогую. 36. ввесь. 46. Царю. 47. благодарю. 48. го-
сподарю. 49. Претерпѣвый. 51. ненависти. 54. По всем небѣ кро-
ловати. Алидуя.

¹⁾ Відміни тексту „Національного Музею“ з запискою з 1760 р.
такі: 1. преблаженне. 2. и богоблаженне. 5. Боголюбно. 6. Мню-

10 Царскіе полаты оставиль еси,
(В) густую пустыню возлюбиль еси.
Царскве трони 15 И ихъ слави,
И корони, Ахъ, мой Боже,
Берло, бул(ав)и Нивочтоже
Вомѣнил еси.

Шѣздесят лѣтъ тамо живяше,
20 Человѣча образа не видяше,
3 доброй вѣри И возгласи
Дикіе звѣри, 25 Прекрасне,
Розніе птаси Возгласне
Тогда слышаше.

А гди южъ одежду в мяжку одежду,
Тогда положились Богу надежду.
30 Била молитва вслухана, По всемъ тѣлѣ
Другая брада тебѣ данна, Власи бѣлѣ
Слонцемъ киптѣли.

35 А гди южъ пршло животъ кончити,
Тогда вси звѣрие пришли служити :
Лви, медведѣ 40 Викидѣли,
В той часъ тебѣ А плачучи,
Долъ козали, Рикаючи,
Велми волали.

Анг(г)ели тебѣ со плачемъ служаху,
45 Егда душу с тѣла воздвймаху,
Сходниа пѣсни сладцѣ пояху,
Жалоснве џалми припѣваху,
А злихъ духовъ прокли(наху).
Ото я келія в той часъ подася
50 И смоковница испровержеса,
Быстрая струя не стукаша,
Ог того часу усыхаша,

готрудно. 10. Царскія. 19. Шестдесят три лѣта. 23. Дробніе. 24.
И ихъ гласи. 25. Прекрасніе. 26. Согласніе. 27. Всегда. стр.
28—34 васант. 35. прийшов час. 36. Розніе звѣри прийшли тебѣ
служити. 39. Гробъ. 41—43. Рикаючи, ховаючи, велми ридали.
стр. 44—48 васант. 49. Отож... надеса. 50. И смоковница опро-
вержеса. 51. Водная струя не течаше. 52. усыхаше. 53. И жаж-

А жаждущихъ
И прагнувшихъ
55 Не напояша.

О преподобне Онуфріе отче,
Упроси намъ Бога, чого душа хоче:
Пред судъ страшній лицемъ стати,
Бога в небѣ оглидати,

60 Со ангели,
Архангели

Всѣмъ царствовати.

Приходить у співанику Соколовського.

142 (142). — II. О пресвятая Царвце, помощнице моя, ||
Помагай намъ въ утрапленяхъ, всегда милость твоя (Моли-
товна пісня Богородиці). Текст співаника № 1 (106, 11а) отсей:

1 О Пресвятая Дѣво, помощнице моя,
Помагай нам в утрапленю¹⁾, завше милость твоя.

Ты бо во грѣсехъ первородныхъ не естесь зачата
И до неба презъ аггеловъ естес, Панно, взята.

5 А ктожъ тебе на помощь не схощетъ взывати,
Нещасливый той человекъ можетъ ся назвати.

И тебѣ ест власт надана грѣшныхъ вспомагати,
Вѣмъ бо, можешъ Христа и Пана за нас ублагати.

Ублагай же, о Царице, у престола его,

10 Створителя неба и земли, а Сына своего,

Бы намъ здарилъ на семъ свѣтѣ спокойне мешкати,
А по смерти лице его в небѣ оглядати.

Аллилуія, аллилуія, слава тебѣ, Боже,
Не забудь насъ, Владычице, чистая Госпоже.

душихъ. 55. наповаше. 56. Просимо тя, Онуфріе, святѣшший отче.
57. в Бога, елика хощемъ. 58. Пред суд Божий чистимъ стати.
59. Лице его оглядати. 62. Всегда спѣвати.

¹⁾ Відміни тексту співаника колекції Петрушеввча ч. 233
отсі: 2. въ утрапленю. 3. въ грѣху первородном. 4. Прето до неба
горнего естес. Між стр. 6 і 7:

Се бо мое упованіе на тя покладаю

И до ног ти всесвятѣйшихъ, Панно, упадаю.

5. А хто... не хошет. 6. тот. 7. дана... спомагати. 8. Христа Бога.
10. небу, землѣ. 12. его вѣчне оглядати. стр. 13—14 vacant.

143 (74). О пресладкій и всещедрый Ісусе, мой Боже, ||
Умъ повяти, языкъ изрещи чудеса твоихъ не може (Боремель-
ському Ісусови). В пісні звеличують ся Ісус „чудовный въ Бо-
ремль, въ церквѣ криво плачущій“. Між иншим стоїть та-
кож тут ось що:

От многихъ лѣтъ своихъ калѣка ползающій по землѣ
Зъ чудотворной ти благодати зосталъ здоровымъ въ Боремль.
„Historya o Ziawieniu się Cudownego Obrazu Chrystusa Pa-
na w Mieście Boremlu na Wołyniu, blisko Łucka Roku 1773.
30. Marca, według dawnego Kalendarza; z Processu Kommissar-
skiego i z Inkwizycyi Swiadków Poprzysiężonych wprowadzona“
оповідає, що сей образ на замовленнє пароха Василя Пома-
ранського намалював маляр з Кременця Семен Борант (Szy-
mont Borzant). В 1733 р. 30 марта по ст. ст. побачила в Ве-
лику Суботу парохова служниця Катерина свіжу кров на
образі і заклікала попадю, що прийшла з двома старшими
бабами. Вони признали, що кров походить від образа. Сей
образ по оповіданню брошури „між нашими чудами зівсім
уздорив каліку, що сував ся на руках і ногах по місті Бе-
рестечку. На здивованнє народу він ставув на ноги“. Не диво,
що з усіх сторін надтягають товпи народу, бо про чуда Бор-
мельського Ісуса свідчать „szczudła od wielu kalików uzdro-
wionych zostawione, wielość wotów srebrnych“. На основі сього
можна думати, що пісня до Боремельського Ісуса зложена
вже по 1773 р., а навіть по 1776 р., бо нема її і в „Nabo-
zenstwi do Pana Jezusa Boremelskiego“ з 1776 р.¹⁾

144 (175). — V. О святѣйшій отче, святителемъ славо, ||
Николае чудотворче, священная главо (св. Миколаєви). Ме-
льодія пісні 133. Текст співаника № 1. (22а – 23а) отсей:

1 О святѣйшій отче, святителемъ славо,
Николае чудотворче, священная главо.
Наслѣдникче Христовъ, пастырю всѣхъ²⁾ добрый,
Молитвенникче о душахъ христіанскихъ бодрый,

¹⁾ Мирович (op. cit. стор. 70) вказав, що пісня зложена по 1771 р.

²⁾ Відміни співаника колекції Петрушевича в бібліотекі „На-
родного Дому“ у Львові ч. 194 (6а – 76) такі: 3. пастырю всѣмъ.
4. молитвенникче. Межи стр. 4 і 5:

- 5 Благай неприступна, неприкосновенна,
Молимъ бо ты со слезами вся колѣна земна.
Узри, Николае, з високого неба,
А намъ грѣшнымъ окаяннымъ пилно тебе треба.
Узри, Николае, з високою горы,
10 Ты бо бесѣдуешъ завше з аггелскими хоры.
Узри милостиве, святой Николае,
Нехай грѣшникъ нещасливый нѣды не вмирае.
Ублагай Марію, Пречистую Павну,
Заховай цѣлу на вѣки вѣру православу.
15 Ратуй, Николае, к тебѣ прибѣгаемъ,
В день и в ноци и на всякъ час тебе призываемъ.
Скрымъ заступниче, утѣхо плачущимъ,
Буд намъ в бѣдах и во скорбех помощником сущимъ.
Мы тя будемъ выхваляти, поки стане свѣта,
20 Имя твое всечестное по вся наша лѣта.

145 (104). — VI. Отъ всея страны || Вся хрістіани (Положенне ризи). Мелодія піснї 11. Являеть ся в рукописи з 1741 р. Археологічного музею при кївській Духовній Академії.¹⁾

146 (204). От небес посланна || Благодать бѣ данна (Усікновенне). Мелодія піснї 6. Незазначенный издавцями акростих: Отец Висл.

147 (164). Отъ тернія ідолскаго Варвару дѣвицу, || Израстшую акн рожу, христомученицу (св. Варварі). Мелодія піснї 180. На зложенне піснї по 1770 р. вказав Мирович.²⁾

148 (241). Памятайте, хрістіане, || Что ся зъ вами потомъ стане (вѣчність).

Благай Христа Бога за вся хр(и)стіяви,
Подай супостать нашу и всехъ Агарановъ.

5. Благай непрестанно, неприкосновенно. 6. Моли бо. По стр. 6 ідутъ 13 і 14 стр., потім стр. 9 і 10, вкінці 7 і 8. 7. Возрѣ... з емпѣрейскаго. 8. Ахъ намъ... окаянимъ... 9. Возрѣ. 10. бесѣдуешъ вину со... 11. Возри, святителю. 12. грѣшний, окаяни нагле.

¹⁾ Н. Мировичъ, ор. cit. ст. 83.

²⁾ Тамже, ор. cit. ст. 68—68.

149 (206). — III. Память твоя, Крестителю, есть со похвалами, || Нѣсть болшаго кромѣ тебе въ рожденныхъ женами (Усїкновење). Текст співаника Ів. Пашковського такий :

Память твоя праведная есть со похвалами,
Нѣсть болшаго кромѣ тебе рожденна женами.
Тебѣ бо есть прилично правду глаголати,
Покайтесь от грѣховъ, судомъ устрашати.

Ти бо еще во чревѣ матернѣмъ познался,
Когда Ісусъ в Пречистой Дѣви возграся.
Ти же естесь, пророче, с предстарѣлихъ родися
И по рождествѣ от сосцовъ в пустыню вселся.

Испустивий на рѣку Иорданъ зближися
И от тебе Царь царемъ в той рѣцѣ крестился.
Ти же шедше во градѣхъ и в суду провѣща:
Покайтесь от грѣховъ, судъ Божий возвѣща.

Слишахъ еси Иродъ, подѣ Тиръ себѣ собравши,
Братнюю жену Филипа за жену пов(я)вѣши.
И рекълъ еси Ироду, не достоинъ (!) тебѣ
Братню жену в Филипа, све внемли себѣ.

Иродъ, тое слышавше, зѣло розярися,
Казалъ взяти пророка, пророче, подщися.
Жена бивши Филипа, дѣвицу науча:
Проси главн пророчой усѣкнути вѣща.

Дѣвица же пршедши, цару лестми рече:
Дажд ми, отче мой, молю тя, чего ся миѣ хоче.
Ирод же ей кленется: дамъ ти пол царствія. Она пакв
[вѣщаше:

Дажд ми Предвѣтечу Иоана пророка, главу ему усѣщу.

Ирод же такъ всумнися, яко клялся зѣло,
Казалъ стять пророка, обнаживши тѣло.
Спекула(ла)таръ взем главу, несет не темницѣ,
Честно прием на блюдѣ, даде плясовици.

Дѣвица же даде матери плжници,
Тогда исполнися кровъ и(з) скляници.
Ученици придоша, взяша трушю главу,
Погребоша пророка в честь и во славу.

Ирода червъ снѣдаша, дѣввицу бѣсъ бия,
Иродияду ялжицу угригнула змвѣя.
А моцъ твоя святая якъ слонце сияеть,
Крещеннем своимъ людей омиваетъ.

Молим тя, Крестителю, пречудная главо,
Сладкий мудре Иоане, пресвѣтлая славо.
Настави нас благими стезями шествовати,
А ми до(л)жни живот твой честный прославляти.

150 (93). — № 25 і V. Патріарси, торжествуйте, || Отроковицы, бодрствуйте (Воведенне). Вірша Петра Запотоцького.

151 (37). — IV. Плачи, душе, слезъ възлі море, || Помящи судищное горе (страшный суд). Мельодія піснї 138. Старший текст сеї вірші має у співаньку Коропатницького-Навичинського такой вид:

Плачи, душе, и ридай горе,
Спамятавши пекелния (sic) море,
Како іматъ избити,
Тогда придетъ Богъ судити.¹⁾

Аггели где во труби затрубятъ
И всѣхъ мертвихъ от гроба возбудятъ,
Звѣзди на землю испадутъ,
Рѣки огненния потекутъ.

Измѣнятся луна прекрасная,
Напалятся страха ужасная,
Тогда не можетъ познати,
Где царь, где князь, где владика, где нищъ, где богатій.

І плачушаго грѣшникъ где волаеть,
Отца і матеръ свою (проклинатъ):
Проклятъ той день и година,
В нюже мати мя родила.

І ми же ся того храни(мо),
Іеусъ Христа Бога умолимо:
Той намъ рачъ животь даровати,
Со аггели, архаггели, со святими в небѣ царствовати.

¹⁾ В рукоп. сидити.

152 (216). Плачте, сердца моего зѣнцы, || Внадохъ въ тяжчайшы грѣховни пленцы¹⁾ (каятте відступника від віри).

153 (232). — I. Помысли, человекѣ, прегоркій часъ смерти, || Же не на вѣки жити, но треба умерти (смерть). Текст співаника № 1 (2а—3а) такий:

Помысли, человекѣ, прегоркій часъ смерти.

Же на вѣки не жити, но треба умерти.

О горе, слезъ море от очій пзлѣймо,

Фрасунокъ за трунокъ во уста улѣймо.

Когда бовѣмъ прійдетъ смертная година.

Не дастъ помощи в той часъ жадная родина.

На мвлости дятяти угодити можетъ,

Жалѣеть, болѣеть, никто не поможетъ.

Южъ на серебромъ, ани златомъ, ни иншими дары

Не можемъ ся откупити, когда южъ на мары

Во гробъ в жалобъ смерть нас покладаеть,

А злато во блато от насъ откидаеть.

Не фолгуеть царемъ, ни славнымъ гетманомъ,

Ни премудрымъ, ни простымъ, ни духовнымъ становъ.

Всѣхъ коситъ, голосит, же умерти треба,

Караеть, питаеть: цис не стратилъ неба?

Охъ, стратилемъ небо презъ грѣшныя дѣла,

Постуй, смерти, от души не разлучай тѣла,

Бо згину, не мину пекелной муки,

Якъ вниду, а впаду в демонскіе руки.

О пресладкій Ісусе, прошу тя презъ раны,

Да не наглою смертію буду я караный.

Соблуди всѣхъ людій со мною посполу,

Да внидемъ, пзыйдемъ ко твоему престолу.

154 (119). Помози намъ, Христе Боже, || Бо нашъ разумъ самъ не може (Піддубецкій Богородиці) — дав акростих: Поддубецка. Автор Василянн. Опираючи ся на словах „Корона царска въ звиязтва да зацвितеть“, Мирович¹⁾ відніс зложенне ціснї в честь Піддубецкої Богородиці, чудотворної

1) Чи не останок акростиха: Підвки?

2) Мировичъ, op. cit. ст. 76.

вже перед 1761 р., до кінця XVIII в. Одначе в першій виданню є таке прошення:

Корона полска въ звитязтва
Да зацвитеть и вся князтва
Съ нею вѣрно совокупленн.

Переміна Польщі на царську корону в пізнійших виданнях „Богогласника“ кілька разів довела Мировича до хибних виводів.

155 (193). — М 3. Помощника кто ищещи, и маши вскорѣ, || Аще токмо рудѣ твоей вознесешъ горѣ (св. Онуфрієви). Мельодія пісні 164.

156 (237). Помяните, помолитесь во Господу || Дати свободу (чистилище) — дав незазначене видавцями акростинове авторство: Пашковскій.

157 (189). Похвалѣмо красно пѣсньми свята Богослова, || Трубу златокованную и друга Христова (св. Іванови Богослову). Оповідаетъ ся згідно з апокріфами, що св. Іван Богослов був „списатель новой благодати“, що має

предъ днемъ страшнымъ въ тѣлеси предстати
Куиво съ Ілією и Енохомъ въ мірѣ,
Предъ Антихристомъ всѣхъ утверждати въ вѣрѣ.

158 (171). Правило вѣры, образъ кротости, воздержанія учителя || Яви тя Господь стаду своему предъизбраннѣйша святителя (св. Миколаєви).

159 (188). Празднественно нынѣ почтимъ Іоанна, || От дванадцятихъ апостолъ избранна¹⁾ (св. Іванови Богослову). Найбільше улюблений ученик Ісуса

Жилъ долго на свѣтѣ,
Въ стодвадцятимъ лѣтѣ
Велить гробъ копати,
Но долгъ смерти дати
Прійдетъ въ часъ антихристовъ.

160 (17). Превѣчный родилься подъ лѣти, || Хоча земля просвѣтити (Різдво) — приходить в рукописи Ундольського ч. 897 кінця XVII в.

161 (31). Предивное торжество, || Въ тѣлѣ людскомъ Божество (Стрітенне).

¹⁾ Чи не останок акростиха: Пкрпвич?

162 (163). — V. Предстателницу Варвару святую сухымъ во смертной годинѣ, || Юну дѣвицу, образъ веѣмъ житія, въ пѣсняхъ восхвалимъ вси нынѣ (св. Варварі). Вірша Семена Пясецького.

163 (199). Пресвѣтлыя князи церковныхъ соборовъ, || Началныя вожди небесныхъ дворовъ (св. Петрови й Павлови). Автор Василянни. В описі смерти апостолів слѣдний вплив апокріфу:

Сей кресту стремглавъ бысть пригвожденный,
Той въ главу мечемъ бѣ усѣченный;
Овъ просто путемъ къ небу идяше,
Сему от выи млеко течаше.

164 (134). — IV. Пречистая Дѣво Мати рускаго краю, || На небеси и на земли тя величаю (Підкамінецькій Богородиці). На кінці брошури з 1724 р. „Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosarii apud RR. Patres Sacri Ord. praedicatorum provinciae Russiae prope civitatem“ подана польська пісня Станислава Ледуховского Підкамінецькій Богородаці. На основі сього правдоподібно витворила ся устна традиція про належність пісні „Пречистая Дѣво Мати“ перу Ледуховского.¹⁾ Докази сього не знайшли ся поки що. Текст співаника № 1 (66—76) такий:

Пречистая Дѣво Мати з рускаго краю,
На небеси и на земли тя величаю.
Ты грѣшниковъ з тяжкою муки
Черезъ твои збавляешъ руки,
Не дай пропасти.

Тебѣ вси святіи служать, Родице Бога,
Мы грѣшніи хвалимъ тебе вси яко мога.
Цѣлымъ сердцемъ нехай мило
Тебѣ служять душа и тѣло,
Мати чистая.

Кто не вдячить ласки твоей, скажи, который?
З Подкамѣня для збавлѣня идуть до горы.

¹⁾ Поширив сю думку Баронч у своїх писаннях, а не знаючи про се, відкрив сю тайну й о. мос. Застирець.

Темныхъ, хромыхъ и уломныхъ
Очищаешъ тамъ притомныхъ,
Прошу и мене.

Подай руку в тяжкой бѣдѣ и в утрапленю,
Даруй ласки просящому мнѣ ко избавленю.
Будь же намъ всѣмъ оборона,
Просить тя полска корона
Яко Царица.

Май в бачности и милости вѣрнаго слугу,
Не дай же насъ управляти в велику тугу.
Скажи теперъ, коли бы знати,
Що (з) грѣшнымъ будешъ дѣлати,
Мати чистая.

Утѣкающимъ ся до тебе в всякой потребѣ
Знаю, же утвердишь насъ всѣхъ вѣрныхъ якъ в небѣ.
Не выпускай же насъ на вѣки
З твоей пресвятой опѣки,
Мене грѣшнаго.

З Сыномъ твоимъ намъ любимимъ буди ласкава,
Которому нехъ с тобою вся честь и слава
Во вѣкъ вѣковъ не престане,
Поки сего свѣта стане
И всѣхъ слугъ твоихъ.

165 (115). Пречистая Дѣво Мати рускаго краю, || По истинѣ любящихъ тя сладостный раю (Почаївській Богородиці). Мельодія пісні 164. Автор Васяліянин. Правдоподібно се переклад пісні 240. Друкована була пісня у збірці з нагоди коронації ікони.

166 (35). — V. Прийдець часъ, приспѣець время, егда Господь славно || Имать всѣхъ людей судити видимо и явно (Мясопісна недѣля).

167 (63). Прийдите днесъ, || Новый Израиль весь (Зелені свята). Мельодія пісні 204.

168 (30). Приносить Дѣва Младенца во церковь нынѣ, || Егоже Сумеонъ старецъ срѣте въ святынѣ (Стрітенне).

169 (83). — III. Радость велія явися, || Богоматерь днесъ родися (Різдво Богородиці). Мельодія пісні 39. Текст співа ника „Національного Музею“ ч. 17 Q отсей:

Радость велія нынѣ явися,
Пречистая Панна з неплоды ро-
От Іоакіма бо и Анны [дися,
Для збавлѣня плодъ поданы
Нынѣ всему миру.

Веселися, Адаме, нынѣ,
Избавшеся грѣховной вины,
Чистая Дѣво Богородице,
Маріе, Мати Царице,
З неплодвѣ родися.

И Ева днесъ в радости буди,
Анна неплодна Дѣву породи,
Ликуй нынѣ, веселися,
Чистая Дѣва днесъ родися
Для нашего збавлѣня.

Ко Іоакіму отцу идѣте,
Во скорби бывшаго увеселите,
Нехай гойвѣ днес ликует,
Господь дщерь ему даруетъ,
Матерь и Дѣву.

Голосно в гусли вдаряй, Давиде,
Из неплодвѣ плодъ произыйде,
Из неяже без сѣмени
Произиде Панъ над паны,
Христос, Царъ и Господь.

И всему миру радост велія,
Гды ся вродила Дѣва Марія,
Измет вѣрных от напасти,
Не дастъ вѣрным в грѣхи впа-
Негасямому огню. [сти

Сподоби же насъ, чистая Панно,
Молим ти ся вси непрестанно,
Твое рождество выхваляти,
Из аггелы ти спѣвати:
Радуйся, Маріе,
На вѣки вичные.

170 (153). Радостнымъ сердцемъ возвысимъ гласъ, [Стра-
стотерпицу чтуще въ сей часъ (св. Параскеві). Текст спѣва-
нвка № 1 (256, 26а) отсей:

Радостнымъ сердцемъ возвыш- Твой женихъ вѣнчахъ ты воз-
Параскевіе, [шаемъ гласъ: Христос Спаситель, [любленный
Слѣчная лелѣе,
Красная дѣвице,
Райская ластовице,
Моли Бога о насъ. Нашъ Откупитель,
С Пречистой Панны
Нашъ пожаданный,
Богомъ вождельанный.

Ты муки всякія притерпѣла Свѣщами паляху и стручаху,
От еретиковъ, На колѣ мечали (!),
Невѣрныхъ языковъ, Біяху бичами,
А днесъ у Бога Красную дѣвицу
Краснымъ чертога Ввергоша в темницу,
Въицемъ украшенна. Перси отрѣзаху.

Ты Пречистой Пяны служеб- Того яко Бога,
Аггеломъ равна, [ница, Бы к нему дорога,
Мученице славна, За нами упроси,
Ко Христу и Богу Абы намъ дароваль спокойный
Туруй намъ дорогу, Имя его чтити, [вѣкъ
Будь намъ молебница. На вѣке хвалити,
Мы к тебѣ молимъ ся прилѣж- Бы пріяль моленіе,
Бос ты вѣнчанна [но вси, Такъ тежъ и пѣніе
От Христа и Пана. От всѣхъ насъ человекъ.

171 (44). — III. Радуйся зѣло, дщи сіоня, || Се Царь твой возсѣдый на коня (Цвітня неділя). Текст співаника лекції А. Петрушевича ч. 233 (стор. 19—20) має отсей вид:

Радуйся зѣло, дщи сіоня,
Се Царь твой воссѣдый на коня,
Софѳоня вопієть,
Захарія глаголетъ
Владѣць.

Во Ввѣанію днес' Христосъ приходить
И всѣхъ нас от бѣдъ висвободить,
Лазаря воскресити,
От уз висвободити
Умерша.

Сестры Лазаря к тебѣ прихѳждаху,
Со плачемъ сіе глаголаху,
Аще бы ты зде пребѣль,
Не бы братъ наш умерль был,
Нан' зряще.

Ста Исусъ надъ Лазаря грѳбомъ,
Возгласи умерша тым словомъ.
Рекль: Лазаре, гряди вонъ,
Испусти адъ со гнѣвомъ
З темница.

Гряди, Сіоне, и възвеселися,
В Іерусалимъ Христос днес спѣшится.
Всѣдъ на подярѣмника,
Да спасет человекъ
От грѣховъ.

Народ много тебе устрѣтаху
И вѣтви тебѣ постилаху
От ваія, финіка,
По нихъ грядет Владыка,
Всѣхъ Царь и Богъ.

Изъ усть младенецъ приялъ еси хвалу,
Скланяху низу свою главу.
Глаголаху: осанна,
Благодать тебѣ данна,
Всѣхъ Царю.

Приходятъ к волной своей страсти,
Хотящи нас от ада спасти,
Бы даль в небѣ веселие,
Душамъ нашимъ спасеніе
На вѣки.

172 (106). — V. Радуйтесь, аггеловъ лики, || Градетъ до васъ Матерь Владыки (Успеніе). Анокріфічний деталь про перенесеніе апостолів облаками задержав ся у „Богогласнику“ з первісного тексту; доказом сього текст співаника № 1 (156—166):

Радуйтесь, аггеловъ лики,	Возмѣте врата, князи, ваша,
Грядетъ до насъ Матерь Вла-	Грядет до нас втѣха наша,
	[дыки. Давно от нас пожаданна
Гавріилъ ей вѣсть принесе:	Божія Мати, чистая Панна,
Зоветь тя Сынъ твой со небесе.	Чистая Панна.
Нывѣ прійди от Ливана,	Старѣйшіе аггеловъ лица
Мати моя укохана,	Страхом вземлют душу Дѣвци.
Мати укохана.	Вселюбезно ей окружали,
Апостоли вси со слезами	Главы своя искланяли,
Восхищени сут облаками,	Другъ ко другу приникают,
До Геосиманія предстали,	Арфы своя устрояють,
О Царице, там рыдали.	Арфы устрояють.
Грядешъ от нас, Царице,	Тужь Царь грядетъ с страш-
Гряди, гряди, Голубице,	[ными вои,
Гряди, Голубице.	Самъ вземъ душу во руцѣ свои.
Егда тѣло на рамо взяли,	Чест отдаеть материну:
Аггеловъ там тмы спѣвали:	Пойди, ближняя, будешъ выну

На правица посажденна, Витаемъ тя, увелбленна,
В солнице, свѣтло оболченна, Сыномъ Богомъ посажденна,
В солнице оболченна. Во вѣкъ вѣка царетвовати,
Во триумфѣ в небо впровадилъ, За миръ Творца ублагати,
Близъ тройческа трону поса- Творца ублагати.

[двлъ. Ублагай же благословенна
Вѣнчает ей Царъ короною Преблагаго Бога рожденна,
У престола тройческою, Во твоємъ днес усепеніи
А за шату солнице само, Да будемъ вси почтенніи
Под ноги ей мѣсяць дано Пред престоломъ святѣйшаго
И такъ заволаво: Сына твого наймѣлшаго,
Витаемъ тя, Царице давна, Сына наймѣлшаго.
Воеводо и преизбранна.

173 (79). — V. Рождество славно присно Дѣвья || Восхва-
лимъ вси днесъ во гласѣхъ пѣнія (Різдво Богородиці).

174 (23). — III. Рцы намъ, о Маріе, || Что есть чудо сіе
(Різдво).

175 (212). Свѣтъ, діаволь, власне тѣло || Душу ни во что
вмѣнило¹⁾ (марність свѣта). Мельодія піснї 87.

176 (82). Свѣте, внемли || И прїемли (Різдво Богородиці).
Мельодія піснї 94. Акростих: Санкта.

177 (137). Свѣтлѣйша деннице, || Дѣво Владичице (Мсла-
товна пісня Богородиці).

178 (32). Свѣтло днесъ лѣкуймо, пѣсни восклицаймо, ||
Бога Отца Створителя сердцемъ вихваляймо (Стрїтеннѣ).

179 (81). Свѣтло небо со аггелы веселися днесъ, || Вози-
грайте, гори, холми, и ты роде весь (Різдво Богородиці) —
дав невказаннй видавцями акростих: Сопатицки.

180 (192). — V. Се бѣгая удалися, вселся въ пустыни, ||
Удаливъ ся от палаты, чая благостыни (св. Онуфріев). Текст
вірші у співанику „Національного Музею“ з запискою 1760 р.
згадує про уніятського митрополита Фльоріяна, очевидно Греб-
ницького, що був митрополитом від 1748 р. до 1762 р.:

Се бѣгая удалися, во пустыню водворися,
Удалихся от палаца царствія своего отца,

¹⁾ Чи не оставок акростиха: Степпсппбвк(ій)ок?

Не брегль еси земной слави (В) Ѡаворскія горы прииде,
Анѣ царскія держави, Возлюбихъ общежити(е),
Отъ Египта изийде, Преподобне Онуфріе.

Вси иноци тя взиваютъ себѣ яко брата,
Показуетъ имъ грамоту, жесъ раба богата,
Святу Лавру утвердивъ Антонию великому
И завѣтъ ей выполнивъ. И послужилъ еси и нравъ
Се ревнуя пустинному Великихъ скитянов.

Крестъ свой взявше зъ аггелскими на рамена крыльѣ,
Узку стезю шествуещи въ глубоку яскиню,
Зъ рукъ аггелскихъ поживалесъ, И ко Богу молитву щирю,
Тайни Христови принялесъ, Возлюбывъ общежитие,
Мѣлесъ доброту горливу Преподобне Онуфріе.

Боговоднымъ (!) источникъ тебѣ отворилсѣ,
Фяныковомъ гроздиемъ презъ свой вѣкъ живилесъ сѣ,
Риза рту южъ не стаегъ, Не видѣлесъ челоуѣка,
Брада тѣло покриваетъ, Токмо на конци житія
Многимъ лѣтемъ сего вѣка Оглядалесъ Пафнутіе.

О блаженномъ успеніи твоёмъ, Онуфріе,
На томъ мѣсцѣ мѣлъ жити блаженъ Пафнутіе.
Скоро языкъ твой умолкнетъ, И храмина раздрусилсѣ
Въ той годинѣ финикъ усхнетъ, Избраннаго и дивнаго
Воді жродло умалисѣ Гражданна пустиннаго.

При остатной южъ годинѣ сопрічасивъ смерти
Даегъ душу Богу въ руцѣ. Даждъ намъ враги стерти,
Пафнутіе. Южъ пофорне Слезне погребъ воспѣваетъ,
Приходитъ къ нему безмолвнѣ, Чинне во гр(о)бъ уставляетъ,
Ризы своя раздраетъ, Мощи твоя прославляетъ.

Ясне преосвященному архиепископу
Фліоріану, всея Россіи метрополиту,
Злату митру съ пастораломъ, Вѣру святу потверждати
Святу славу съ кардиналомъ Даруй ему каѳолицку,
На синодахъ исправляти, Благочестну, святоримску.

Даруй в обителехъ своихъ щасливе прожити
Игуменомъ зъ братією неоскудно жити,
Пріймы и поклоны и посты, Отъ неприяны соблюди,
Храни отъ всякія злости, Онуфріе, ясне слонце,
Такъ тежъ и мирскіе люди Преподобне чудотворче.

181 (91). Сквнїя Слова || Градетъ готова (Воведеннє).

182 (11). Слава буди во вышнихъ Богу, || Дающему радость премногу (Рїздво). Текст співаника № 1 (29аб) отсей:

Слава буди во вышнихъ Богу,
Дбющему благодать многу,
Рожденну, явленну,
Во яслехъ безсловесныхъ положенну.

Волъ и осель Пана витають,
Пастыріе чудо прославляють,
А цари со дари
З Персиды поклонъ дают, кладутъ дари.

Ты вертепе, возвеселися,
Се Богъ, свѣтъ намъ, в тебѣ явися.
Іграйте, спѣвайте,
Людіе, рожденного выхваляйте.

Бы златые даровалъ намъ лѣта,
А в покою заживати свѣта
Во мирѣ, во вѣрѣ,
Рожденного выхваляйте при офѣрѣ.

Будемъ вѣчне царствовати,
З Богомъ в небѣ пребывати;
Пока свѣтъ,
Поки вѣкъ, Христа рожденного славѣтъ.

183 (179). Соберитесь зъ вселенныя, вся пѣвцевъ лики, ||
Во честь Владыки (св. Василієви). Мельодія піснї 122. Автор
Василіянн.

184 (128). Согласно крикнѣте, || Хрістіане, ся свидѣте
(Тиврївській Богородиці). Текст вірші в співанику Коропат-
ницького-Навичинського заховав щось в родї акростиха „Го-
любич“ (евентуально „Голубич“) або „Г. Любич“¹⁾:

Гойне днесъ крикнѣте,	Зрѣте к горѣ, же в Тевровѣ
Во вся страны со тимпани	Съ небеси зослана чистая Панна
Грядѣте, поюще вся,	Днесъ благодать подаетъ,
Іграйте, спѣва(й)те.	На престолѣ сияетъ.

¹⁾ В „Богогласнику“ дають перші букви поодиноких строф:
Словк.

Слѣпѣ ищутъ дороги,
Зрѣти чаютъ въ Тевровѣ,
Би дознати,
Же ти Мати
Божія естесь.
Люцеперьъ трентвѣтъ,
Же такъ сили не имѣтъ.
Въжасенъ бѣ Сатанаилъ,
Же днесъ Михаилъ
С небеси предстатель,
Вишнихъ хоровъ обитатель,
Горащъ мечъ тримаеть,
Бѣси въс(т)рашаеть.
Скоро велитъ Царица,
Спѣшитъ, добилши меча,
И подъ нозѣ поверже,
Якъ съсохшій листь ист(расе)
Предъ твоимъ образомъ, о Мо-

[нархине.

Богомъ днесъ избранна
Исцѣляешь, чистая Панна,
Приходящихъ¹⁾
Слѣпихъ, хромихъ
Предъ твой образъ днесъ.
Царіе и князи, что зраще
В томъ образѣ, немолчно из-
Чудо есть чудесь. [рещи;
Скоро намъ сей явися,
Заразъ бѣсъ посрамнся,
Трепещуще ридаетъ

И самъ в бездну бѣгаетъ,
Слѣпихъ, хромихъ и уломнихъ
[здравихъ пуцаеть.

И ми днесъ к тебѣ, Дѣво,
Прибѣгаемъ в Тевровѣ (жи)во
Зрѣти тя на престолѣ
Аки на тронѣ,
Которой Домѣнѣкани
У престола чистой Панны
Служаще, моляще
За христіани.
От огня, труса, глада
Умоли намъ Господа,
Геретиковъ, бесурманъ
Сотри главы Агаранъ,
Вознеси рогъ вѣрныхъ усѣхъ
[христіанъ.

Что ти маемъ воздати,
Дражайшая Дѣво Мати,
Бисмо ты в день судній
Могли оглядати?
Ти Матко едина,
Будь за нами тогда вина,
Умоли мольбами
Своего Свна,
Сѣдящаго на тронѣ.
Даруй полской коронѣ
В покою в (щастію) прожити,
Потомъ въ небѣ ты зрѣти,
Яко Матку Царицу вѣчвехвалити.

185. (213). Согрѣшихъ, о Боже мой, отнюдъ не таюся, || Согрѣшихъ, виновенъ есмь, того не запряюся (каятѣ).

186 (53). — III. Соторжествуйте вси купно нынѣ, || Христосъ воскресе зъ гробной яскинѣ (Велкдень).

187 (13). — VI Стань, Давиде, зъ гулами, || Бряцай пѣсни со нами (Різдо). Текст спѣваника Ів. Пашковського мае такой вид:

¹⁾ В рукоп. приходящимъ.

Встань, Давиде, з гуслами, Брацай пѣсни со нами. Христу рожденному играймо И весело спѣваймо. Грай, грай, граймо, граймо, [играймо, спѣваймо Днес во рождествѣ твоємъ. ¹⁾ Народился убогий Павъ С Пречистой Панви, Же Богъ от юга придет, Суцяхъ от тми возведеть.	А Иродъ цар смутит(ся), Же Богъ с Панни родися. Послалъ до Вифлеому, Войска своего дому. Аггелъ со небесъ ступиль, Иосифу возвѣстиль, Бв Марвию поймоваль, До Египту утѣкаль. Утѣкаймо ми ко нему, Створителю своему.
---	--

188 (178). Страданіе мученика Стефана прославляймо, ||
Во кимвалѣхъ доброгласныхъ пѣснь ему восклицаймо (св. Сте-
фанови). Автор Стефан Дяченко. Текст співанька № 1 (776—
786) отсей:

- 1 Страданіе мученика Стефана прославляймо,
Во кимвалѣхъ доброгласныхъ пѣснь ему восклицаймо.
Той о фѣрѣ с фарисей²⁾ начать ся истязати,
Они ему не можаху противъ мудрости стати.
- 5 И в семь его восхитиша, приведше на сонмище,
Ложные тамо свѣдители сташа на соборище.
Фарисее, садукее, возрѣвше навъ сѣдяща,
Видѣвше же лице его якъ аггела свѣтяща.
Аще убо разоритъ мѣсто сіе Назарей,
- 10 Даждъ намъ отвѣтъ, Стефане, глаголетъ архіерей.
На високомъ мѣсцу тогда святой Стефанъ стояше,
От Авраама до Христа подробну повѣдаше.
Доколѣ ви, Іудее, слѣпи во дни ходите,
Богъ явился во плоти, вы его не видите.
- 15 Яряшесья нѣбы волци в сердца распалаху,
Нѣбы дивые звѣріе зубы навъ скрежетаху.

¹⁾ Сей рефренъ повторюеть ся по кождій дальшій строфі.

²⁾ Текст в № 21, (266—276) має такі відмінн: 3. съ фа-
рисейми. 5. Емше его. 6. тамъ свѣдителие. 7. сядяще. 8. свѣтяще.
9. разорите... Назорей. 10. Даждъ отвѣтъ. 14. воплотися. 15. Яря-

Чесо ради яритесь, нынѣ васъ упрашаю,
Се вижду небо отверто, тое вамъ повѣдаю.

Еще славно в немъ на тронѣ Бога Отца сѣдяща
20 Одесную Бога Сына, паче солнца свѣтяща.

Нань рикнувшѣ нѣбы волци и сердцы распаляху,
Нѣбы дивыя звѣріе зубы нань скрежетаху.

Ко Ісавлю юноши ризы своя складаху,
Окрутнымъ каменіемъ Стефана побываху.

25 Отпусти имъ, Боже Отче, рече архидіаконъ:
Прійми, Христе, в руцѣ духъ мой на вѣки вѣкомъ.

189 (12). — III. Страни всего свѣта, слышите, || Вся людіе
внемлите (Різдво). Текст співаника № 1 (276, 28а) такий:

Страны всего свѣта, слышите, Народилъ ся з Дѣвици,
Вси людіе, внемлѣте, З Пречистой Голубици
Щожъ то за причина? Богъ правдивый.

Днесъ ся показала в яскини, Волъ и осель пред ним стали,
Бос маткою дѣтныи, Устнами го загрѣвали,
Того не встыдайся. З Дѣвы рожденнаго.

Трудно Бога в стайни таити, Днесъ ся показала под лѣты
Со аггели пѣснь пѣти, В Вифлеемском повѣтѣ,
Весело спѣваймо. Гды родила Сына.

Народилъ ся в Вифлеомѣ Слава днес Богу рожденному,
В Давидовом домѣ И во яслехъ положенному,
Богъ предвѣчный. Аггели спѣвають.

190 (66). IV. Твоя честь, слава вѣковъ, Господи, || Да не
престанеть въ вѣчныя роди (Боже Тіло). Мельодія піснї 91.
Вірша в перекладом польської „Twoja cześć, chwala, nasz
wieczny Panie“, пор. „Piesni katolickie nowo reformowane“
(Краків, 1695). Текст співаника № 1 (416—43а) виглядає
ось як:

хуся... сердце. 17. Чесо на мя яритесь... упрошаю. 18. Се бо
вижду. 19. солнца. 21. волцы и уши затыкаху. 22. Горкимъ вѣло
каменіемъ Стефана побываху. 23. юноша... стеляху. 24. И округ-
нымъ каменіемъ на Стефава метаху. 26. Пріймы духъ мой в руцѣ
своей, Христе, на вѣки вѣковъ.

Твоя чест, хвала, нашъ вѣчный Пане,
На вѣки вѣковъ да не престане.¹⁾
Тебѣ небеса гласы давали
И возлюбленнымъ Сыномъ узнали.
Днесь земля поетъ должныя гласы,
Чест, покловъ, хвалу вѣчными часы,
Отсылающе пѣснь до столица
За той даръ зацный слезными лиця,
Жесь недостойнымъ далъ ся видѣти,
На землю с небесъ рачиль аступити.
Тѣло пріялесь милости ради,
Труд, зной терпѣлесь, варъ без отхлады.
Да от тмы во свѣтъ миръ премѣняши,
От смерти в животъ насъ преселиши,
Рогъ си крестъ понесъ от сердца болю,
Бога Отца дѣлающъ волю.
На конецъ тѣло далъ крижовати
И кровь невинну з боку проляти.
Не мѣлес фолги в ерогой жалобѣ,
За грѣхи наша уснулъ во гробѣ.
Третій день воскресль, радост явилесь,
Когда всѣмъ грѣшнымъ рай отворилесь.
Луцѣ Клеопѣ сопутшествуешъ,
Миръ заключеннымъ учнемъ даруешъ.
Пріймѣте Духъ святъ, возопилъ еси,
Молимъ, да сего и намъ подаси.
Воходящъ в небо, даждъ земли влагу,
Препосли живность от себе драгу.
Се азъ есмъ с вами, никто же на вы,
Призри на землю, Боже ласкавый.
Видимъ тя, видимъ днесь притомнаго,
В томъ сакраментѣ неотступнаго.
Плачевнымъ сердцемъ к тебѣ вздыхаемъ,
Видѣти радость с небесъ желаемъ.

¹⁾ Відміни тексту співавника „Національного Музею“ ч. 17 Q
такі: 2. На вѣчны часы нехъ не устане. Дальший текст має от-
сей вид:

Тобѣ днесъ даемъ зъ войскемъ тыхъ люди
Покловъ и пекне мы твои люде.

Корону полску цѣлу сохрани,
А намъ пожити позволъ безъ бранн,
Нерастлѣнную церковь соблюди,
Миръ людемъ вѣрнымъ даждь, не забуди.
Насъ по сей жизни воспрійми к себѣ,
Аминь, о Творче, вси зовемъ тебѣ.
Даждь по коронѣ земному роду,
По сегосвѣтныхъ нуждахъ свободу.

191 (240). Глѣть боязнь сердце, мысля и трухлѣю, ||
Гди лѣта вѣчна въ памяти имѣю (вѣчність).

192 (184). Торжественно воскликните, || Во пѣсняхъ вси
восхвалите (трѣмъ святымъ) — дає акростихъ імени автора: Тар-
навски. Мелодія пісні 38.

193 (172). — VI. Трикратъ блаженъ, пастырю, предяв-
ленный съ небеси. || Ты бесѣдовалъ со Богомъ, гди літургісаль
еси (св. Миколаєви). Вірша Теодора.

194. (90). Трѣлѣтнюю Юницу, || Нескверную Агницу (Во-
веденне) — дає акростихъ: Теодор.

195 (29). Тройце святая, Боже ласкавый, || Просвѣти
сердца яко Богъ правый (Богоявленне). Текст співаника № 1
(74а—75а) отсей:

1 Тройце святая, Боже ласкавый,
Который себе днесъ намъ показавый¹⁾

Дякуючы вельце твоей вельможности,
За тотъ даръ зацный твоей вшехмоцности,
Жесъ ся даровалъ намъ ничъ негіднымъ
В тымъ сакраментѣ тобѣ подобнымъ.
Рачылесъ зослати въ так(о)й особѣ
Для насъ грѣшниковъ, не фолѣгуючы собѣ,
Тѣло твое святое, котре крижовали,
И Кровь найсвятѣшу, котрую проляли.
Пришедлѣшы на свѣтъ Пань вѣчной хвалы,
Ужылесъ веле ненѣджды не(пъ)малей.
Далесъ ся потимъ зъ велькой милости
На муки сроги безъ твоей лѣтости.
Вступуючы засъ до хвалы вѣчнѣной,
Зоставилесъ намъ тен' то даръ зацный.
Тобѣ мы, Боже, терасъ спѣваме,
Предъ твоіовъ свѣтлостіовъ нисько падаме.

¹⁾ Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q
отсі: 2. Котрій... показуєть. 3. трех персонах. 4. Отче со. 5. Ко-

- Во тріехъ лицахъ, Божествѣ единомъ,
Отцемъ со Духомъ и Богомъ Сыномъ,
5 Которого для насъ з неба зослалесь,
Намъ людямъ твоимъ збавленя далесь.
Благодаримъ тя и воспѣваемъ,
Смотреніе ти вси прославляемъ,
Имже спаслъ еси насъ погибающъ
10 И грѣхъ потреби смерть намъ раждающъ.
Во горнемъ мѣстѣ се содѣлавый,
Сѣдящимъ во тмѣ свѣтъ восіявый,
Просвѣти и насъ тебе славящихъ,
Во вѣки вѣковъ тебе хвалящихъ.
15 От супостатныхъ враговъ видимыхъ
Успокой насъ всѣхъ в бѣдахъ гонимыхъ,
Да прославимъ тя купно во мирѣ
Соединени в той святой вѣрѣ
Безначалнаго Бога и Отца,
20 Всемогущаго всѣхъ речій Творца,
Купно со Сыномъ Откупителемъ
И святымъ Духомъ потѣшителемъ.
Рачъ же здарити, Творче небесный,
Во тріехъ лицахъ Боже единый,
25 Абысмо трвали вси непорочно
В той святой вѣрѣ единомушно,
Твоя правды слово правящихъ,
Во вѣки вѣковъ тебе хвалящихъ.

196 (166). Тройцы святой поклонъ даймо, Варвару прославляймо, || Къ ней отъ сердца взыряюще, съ слезами воздыхаймо (св. Варварі): Мельодія піснї 188. Невказаний издавцями акростихъ відкривае автора: Теодор Кучински, парох медовскн.

трого. 6. збавлене. 8. возхваляемъ. 9. еси миръ погибающ. 10. смерти. 11. И в горнем мѣстѣ се содилавый. 12. Сѣдящихъ. 14. Во вѣкѣ вѣкомъ тебе любящихъ. стр. 15—18 vacant. 20. речи. 22. утѣшителемъ. 23. Рач то здарити. 24. Во трехъ персонахъ нелестный. 25. всѣ. 26. единомушно. 28. Во вѣкѣ вѣкомъ тебе славящихъ.

197 (123). Тройцы четцы, хрістіане, грядѣте нынѣ, || Къ григорской благоговѣно тецемъ пустынѣ (Тригирській Богородиці). Твір Василянна з акростихом: Тригор.

198 (105). — Троне вышній, днесъ двигнися, || Роде земный, усумнися (Успенне). Акростих: Тростянец. Апокріфічні деталі про події, що товаришили переставленню Марії з землі на небо, стрічаєть ся і тут і в старшій текстї співаника № 3:

Троне вышъвий, днесъ двигнися,	Пожаданна
Роде земный, усумнися.	Градетъ вѣнчана.
Се Дѣва благодати	Стрѣтаются херувими,
Днесъ градетъ обитати	Окружаютъ серафими,
В горнемъ тронѣ	Радостно вси волаютъ,
Во Свонѣ	До стопъ ея упадаютъ:
Равно со Синомъ	Призри, Мати
В градѣ единомъ.	Благодати,
Воскликнѣте,	Сяди на тронѣ
Вострубѣте	В горнемъ Свонѣ,
Вси согласно днесъ.	Будъ намъ вину
Рцѣмо нынѣ вси устънами	За причину
И возовѣмъ со слезами:	Ко своему Сяну.
Царице предизбранна,	Тѣмъ днесъ небо триумфуетъ,
Богомъ Отцемъ в небо званна,	Земля горко болѣзнуетъ,
Призри нынѣ	Апостоли ридаютъ,
От святни	Со слезами волаютъ:
З гойной полати,	Не остави,
Се Дѣва Мати,	Но прослави
Даждъ намъ мирно,	Всѣхъ насъ, Царице,
Правовѣрно	Мати Дѣвице,
Тя величати.	В земномъ тронѣ,
О Диянно, всѣхъ моцвѣйша,	Даждъ на довѣ
Монарѣхине найславнѣйша,	Жити в Свонѣ.
Тебе днесъ вси собори	Явственно днесъ естъ всѣмъ явѣ,
Купно с небесными двори	Зримъ Царицу в горней славѣ
Вси витаютъ	К небеси провожденну
И взимаютъ:	И на земли прославленну,
Возмѣте врата,	Ибо нынѣ
Се бо полата	В той годинѣ
От Ливанна	Мечъ изощренни

Всѣмъ естъ явленнїи;
Посѣкаетъ,
Устрашаетъ,
Мглу отганяетъ.

Народъ тогда ужаснулъ ся,
Крѣтъ Божїй не здвигнулъ ся.

Родъ еврейскїй посрамленїй,
Аеонїй стал рук лишенїй,

Пад ниць смѣло

И всецѣло

Видѣ Царицу,

Слѣчну Дѣвицу

Проводяму,

Горѣ зриму,

Всѣми славиму.

Емпѣретъ, днес двигнися,

Роде земний, ужаснися.

Се Дѣва градетъ явѣ

На подпору твоей славы.

Предизбранно,

Пожаданно

Тщитя прїяти;

Се Дѣва Матв,

Пожаданна

Чистая Панна,

Богомъ вѣнчанна.

Цѣвница естъ благодати,

Дажь намъ ввну прославляти

Бога Отца со Сыномъ,

Духа во Тройци едномъ,

Бисмо в мирѣ

Вси во вѣри

Тя православно,

Марїе Панно,

Вси хвалили

И славили

На вѣки явно.

199 (170). Трубы гласъ поднесѣмъ, цѣсень нову составимъ, || Во святыхъ святаго согласно прославимъ (св. Миколаєви). Вірша Теодора.

200 (38). Уви, откуда отпадохъ бѣдний, || Что день, что время, то часъ послѣднїй (Сиропїсна недѣля) — має надпись „Плачь Адама праотца изъ рая изгнаннаго“. Сям реченнемъ і вичерпуєть ся зміст піснї. Поворотъ до раю загороджений на завжди Адамови. В потї чола мусить орати землю і в трудахъ прожити свїй вік. Між иншимъ насуваєть ся йому й отсе протиставленне:

Морска пучина, вода глубока

Была мнѣ вмѣсто моста широка;

Но се волни на мя встають,

Въ глубавѣ гробъ уготовляють.

Обладахъ всѣми звѣрми нѣмыми,

Царь быхъ поставленъ владѣти ими;

Но и гласа ихъ днес боюся,

Да злыхъ зубовъ ихъ сохраниюся.

Як у сї рядки вдерли ся апокріфічні налети, так закінчення вірші являєть ся звичайною парафразою апокріфічного Адамового плачу. В закінченню вірші звертаєть ся Адам до раю отсею строфою:

Раю святѣйшій, саде Владыки,
Врагъ азъ явихся Богу толикый.
Ты мнѣ убо купно споболи,
Шумомъ листвій Творца умоли.

201 (41). — I. Уже декретъ подписуєть, || Пілатъ судія всказуєть (третья великопісна неділя). Текст співаника волевії Петрушевича ч. 169 такий:

1 Юже декрет подпвсуєть,
Пялатъ вирокъ юж готуєть¹⁾:
На смерть²⁾ крижовую агнца,
Тебе²⁾, всего свѣта Творца.

5 Юж окрутне зготованно,
Крестъ и гвозди покованно,
Ланцухъ на шию вкладають,
В руки Христа катом дають.

Идетъ с крестомъ Пан нашъ смутно,
10 За нимъ Жида всѣ окрутно
Кричат: Нехай то Сынъ Божій
Рвхло свой живот положить.

Матка їди то увидѣла,
Падши на землю, умлѣла.
15 Сыну, чемъ смутне волаєшь,
Лзами землю поливаєшь?
Пан кровлю с крестомъ сплиненний,
На посмѣхъ Жидом поданний.
Не машъ, кто би поратовалъ,
20 Пана аби пожаловалъ.

²⁾ Як у сій, так і в дальших словах два перші склади третьої і четвертої стрічки в співі повторюють ся.

¹⁾ Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q такі: 2. юж сказуєт. 6. Криж... поковано. 9. с крижемъ Панъ сромотно. 10. всѣ Жида охотно. 13. їди то оглядѣла. 14. Впавши ва землю, зомлѣла. 15. як смутне. 17. Упал с крижемъ кровю сплине-

- Всѣ болести провикали,
Гди Жиди на Пана волали :
Забий, нехай болшъ юж не живет,
Гди ся Сыномъ Божиимъ зоветь.
- 25 Нехай на гору Голгоу
Крестъ свой несетъ на висоту,
Нехъ же будетъ осужденный,
На смерть цале южъ веденный.
- Идетъ с крестомъ Пан на гору,
30 Кроль архаггелскаго хору.
Вкрижуй Мариина Сына
Христа и Назарянина.
- Южъ на крестъ разтягненно,
3 Пана шати изкинено.
- 35 Нагий за нас смерть подносит,
На крестъ свои руцѣ зноситъ.
- Прагнет на крестъ висячий,
Котрый на пуци прагнучий
Народ напоѣлъ живою
- 40 3 боку кровлю и водою.
(Сво)и очи запираетъ,
А нам царство отвираетъ
Иеус (з лас)ки то своеѣ
Вмѣсто роскоши райскоѣ.

ный. 18. поданный. 19. Нѣмаш. 22. Паву Жиди. 23. болшъ не
живе. 24. Що ся... Божиимъ зове. стр. 25—28 vacant. 29. Ступил
с крижем на гору. 30 Кролю аггелскаго.

31—32. Богу Отцу офѣру отдати,
А намъ вѣчне подѣднати.
33. крижу розтягнено. 34. С Пана сукнѣ юж зомкнено. 35. Нагий...
встыдѣ. 36. Котрый словомъ всяческая носитъ.

37—40. Котрый напоил на пуци
Народъ водою прагнучи,
Теразъ ласкою своею,
3 боку кровлю свою. 41. Юже очи.
43—44. Иеус Христос з ласкѣ то своей
Даждъ радости всѣм нам небесной.

Видіни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 65 О
такі: 2. вирекъ южъ сказуеть. 5. скатованно. 8. Христа катом

202 (62). — V. Утѣшителю міру, || Храни нашу віру (Зелені свята). Текст співаника № 1 (786, 79а) такий:

Утѣшителю міру,	Дхнетъ Духъ, потекутъ воды,
Храни нашу вѣру,	Грѣховъ разбіють люди.
Духу святий, увесели,	Духу святий, увесели.
Радостію вѣрныхъ сердца на-	Вдячный з Емцѣру приходить,
Неразлучно соедини, [полни,	Весну ласки приводить.
Странными глаголы,	Духу святий, увесели.
Странными языки	Седмъ даровъ садить овоцы
Пѣснь возвѣстите Владицѣ,	В сталомъ фундаментѣ моци.
Огнь убо орошаше	Духу святий, увес.
И всѣхъ враговъ опаляше,	Нехай свѣтъ не всыхаетъ,
Единогласно славити	Ласка твоя орошаеть.
Всесвятий Духъ.	Духу святий, увесел.
Во всю землю изыдетъ,	Буди слава твоя
Когда Духъ святий прійдетъ.	Во вѣкъ нескончоная.
Духу святий, увесел.	Духу святий, увесел.

203 (77). Хвалите Господа со небесъ, || Сотворшаго свѣтъ вышше словесъ (псалмова пісня).

204 (51). Хвалу Богу || Воздати премногу (Велькдень). У вірші оброблений мотив Ісусового входу до пекла. Побідний Христос „зъ червленимъ примѣтомъ“ дарує світови спокій

Местъ врагомъ готуетъ	И грѣхъ, смерти жало,
Оружіемъ крестнымъ	Что въ адѣ держало
Дяволомъ лестнымъ,	Лучи молніеносныя
Побѣждъ ихъ державу,	От плоти божественныя,
Поразивъ на главу	Силно низводяй на тія.

Христові вороги „егоже слѣди падше персть лизаху“ ѣ за-
водили:

в руки дают. 9. с крижем Павъ еромотне. 10. всѣ Жиди охотне.
11. Божый. 15. так смутне. стр. 17—27 васант. 29. Ступает
с крижем на гору.

31—32. Богу Отцу офѣру отдати,
А вас царством даровати.

стр. 33—36 васант. 37. висячи. 38. жіючи. 39. напоивъ водою.
40. кровію своею. 41. Южей. 42. вам небо.

43—44. Вмѣсто роскошы райскои

Ісус Христос с ласки своей Панскои.

Погибе держава
И вся наша слава
От сего едина
Маріана Сына,
Сему наша рогн

Падоша подъ ноги,
Сему силній князь отхлане
Люциперъ зъ своими пани:
Пагуба (зоветъ) прійде на ны.

Він має повну власть і силу, бо е природним Божиим Сином.

Уне къ намъ онаго
Не прійти еднаго,
Не быхомъ позбвили
Царства всея сили,
Власть, нами пріята,

Не былабъ отята.
Всего вивно баше
В томъ неситство наше,
Что плѣннвыхъ душъ бысть
[от вѣкъ.

205 (40). — III. Христе Царю справедливый, || Такжешь
велми терпеливый (друга великопісна неділя). Текст співанька
№ 27 має тавий вид:

Царю Христе справедливи,
Тожъ естъ такъ барзо терпливи,
Гдиж ты моцно скатованно,
Лице без мѣри сплюванно.

Гди молился во огородцу,
Мовиль ко своему Отцу:
Отче, южъ добре знаю,
Чашу з радости приймаю.

Гди прибѣгли там Жидове,
Злие сини в катове,
Агнца в огродцу поймали,
Назадъ руцѣ завязали.

Ведуть Христа тамъ на гору,
До Пилатоваго двору.
Пилать руцѣ свои умил,
Бо барзо ся тому ізумиль.

Отожъ руцѣ умиваю,
Сина Божия не знаю.
Знаю, что онъ естъ правдиви
Исусъ, агнецъ незлобиви.

Ведуть Христа до Ганаша,
Правдивого Месняша.
Ганашъ чловекъ за фалшиви,
На Христа не милостиви.

Ведуть Христа мордовати,
В слупа рани завдавати.
Все тѣло и главу збили,
Тернови вінець наложили.

Гди до слупа привязали,
Скали впол ся разсѣдали,
Земля впол ся разсѣдала,
По всемъ свѣтѣ задрижала.

Слонце и мѣсяць все зминило,
Не такъ, якъ предтим било.
Звѣ(з)ди вси хмурни стали,
Творца на крестѣ познали.

Гди прибѣгла Матка к Сяну:
Оставля(е)шъ мя едину,
Сниди с креста ажъ (до) долу,
Умру посполу с тобою.

206 (54). Христосъ Господь воскресе, || Смерть для смерти
принесе (Великдень).

207 (14). Христосъ редися, || Богъ воплотися (Різдво).

208 (39). — I. Царю Христе незлюбивый, || Агнче долго-
терпеливый (Перша великопісна неділя). Пятистрофова поль-
ська пісня з початком „Jezu Chryste, Panie miły, || Baranku
barzo cierpliwy“ є в краківськїм виданню з 1695 р. „Piesni
katholickie poworeformowane“. Текст співаника № 1 (906—
91a) отсей:

1 Царю Христе, Пяне милый,
Тыс баранку незлюбивый.¹⁾
В четвертокъ вечеру бывшу,
Собѣ живот сотворившу,

5 Стали Жвдове гадати,
Якъ бы Христа поймати,
Же намъ законъ уставляет,
Царем ся нам называеть.

Царя не имамы инваго,

10 Токмо кесаря еднаго.

¹⁾ Відміви тексту співаника колекції Петрушевича ч. 169
такі: 4. Совѣтъ Жидом. 6. би нам. 7. уставуетъ. 8. називуетъ. 9.
инаго. 10. одинаго. 12. Прибѣгши. 13. Що. 18. серце запаливши.

- А Іуда к нимъ притече
И притекши до нихъ рече:
Что ми дасте? предамъ его,
Я естемъ ученикъ его.
- 15 Мовля: сребряки дамо,
Тилко ты нам предай его.
- А Іуда розглядѣвши,
Свое сердце запалѣвши,
За сребряки продалъ Христа,
20 Южъ ся позбылъ всего панства.
- Бывши у нихъ, прибѣгъ знову,
Якъ бы не былъ у ихъ дому,
Позналъ Христосъ з своей моци,
Же онъ Жидомъ не помочи.
- 25 Христосъ хлѣбъ преломи да яст
И всѣмъ ученикомъ подасть,
Вмочивши в соли, Юдѣ даст:
Той мя от вас Жидомъ предаст.
- Мовиль Христосъ ученику
30 Іоанну наперстнику,
Мовиль имъ: не снѣте, чуйте,
Моей муки очекуйте.
- Прискорбна душа ко смерти,
Южъ часъ приходит умерти,
35 Приспѣлъ ковецъ и пришолъ часъ,
Востанѣте, иду от вас.

209 (7). — V. Цвѣтъ мысленній днесъ ся родить, || Богъ
от небесъ zde приходять (Різдво). Мельодія пісні 198. Попу-
лярна й на російській Україні. Текст співаника Ів. Пашков-
ського має отсей вид:

19. сребряки продалъ. 20. ся он. 21. Бил теж. 22. би он. 25. пре-
ломивъ. 29. Мовил своему ученику. 30. Іоану наперстнику. 31. Мо-
вил всѣм: не... 35. Приспѣ конец и приїде. 36. южъ иду.

Відміни співаника „Національного Музею“ ч. 65 О отсі: 2. не-
злюбливый. 4. Собѣ Жидом (!) сотворившу. 6. би нам. 7. уставует.
8. називует. 9. Мы царя не имам иваго. 15. Мовлячи: сребряки.
18. запаливши 19. сребряки продал. 22. Якъ би он не былъ в их.
25. преломил хлѣб. 27. въ сол. 30. Іоану наперестнику. 31. Мо-
вил Христос всѣм: не снѣте. 33. къ смерти. 35. Приспѣ... и приїде.

Цвѣтъ мисленни днес ся родить,	Трѣе цари путешествують,
Богъ от небесъ приходитъ.	Со звѣздою послѣдуютъ,
Егоже лелѣя	Злато, ливанъ отдають,
Пречистая Мария	На колѣна впадаютъ,
Днесъ раждаетъ	Рожденому
И питаетъ	Бесмертному
Сосци своими	Владицѣ Богу
Зѣло благими	Честъ дають многу,
(Въ) подлой шопѣ	Во яскинѣ
Между скоти	Славно нинѣ
Преславно нинѣ.	Поклонъ отдають.
Пастарне тамъ приспѣли,	Тѣмъ г вертепу вси тецѣмо,
Бога в яслехъ видѣли.	Со анг(г)ели восхвалѣмо
Анг(г)ели приникають,	Рождена, воплощенна,
Согласно воспѣвають:	Днесъ в яслехъ положенна
Слава Богу	Бога в плоти
По премногу	Между скоти
Миръ просвѣтившу,	Явшеся нинѣ
Благоволывшу	Въ яслехъ на сѣнѣ,
Жити гойне	Же от вѣка
Всѣмъ спокойне	Человѣка
Людемъ ¹⁾ на земли.	Возлюбилъ ²⁾ есть Богъ.

210 (150). Что воздама Христу Богу, || Дивну въ святыхъ по премногу? (св. Дамитрієви). Мельодія пісні 198.

211 (109). Чудо преславно, || Мірови явно (Успенне). Мельодія пісні 130. Заховала апокріфічний деталь про Афонія і Фому. Есть він і в старшій текстї співаника „Національного Музею“ ч. 17 Q:

Чудо преславно,	От всякоя страны
Въ свѣтѣ явно	Всюды розеславы
От всѣхъ видѣнно,	До аггелскихъ хоровъ,
Недоумѣнно.	Събра апостоловъ,
В новой благодати,	Даде орлѣ крилѣ,
О Божая Мати,	Бы ся съзлетѣли
В небо шествуе,	На погребеніе,
Миръ всѣм даруе.	О чудо веліе.

¹⁾ В рукоп. Людемъ. ²⁾ В рукоп. Возлюбилъ.

В одной годниѣ
Събрани едины
Апостоловъ хоры,
Святыхъ соборы
Опровачати,
О Божая Мати,
В небо шествуе,
Мир всѣм даруе,
Петръ горко ридает
И опровач(а)е,
Молить съ слезами:
Будь, Матко, со нами.
Царица даруе,
Ему общуе.
Що плачешъ без мѣры,
О каменю вѣры?
Не оставляю,
Но пребываю
Въ свѣтѣ въ вѣки
И съ человекъ
Молбу къ Сыву
Принюшу вину,
Яже желаю,
Да отпѣщаю (!)
Всѣхъ от бѣды спасати,
Сиротъ заступати
Небесной ограды,
Слаткия отрады,
Всякихъ надеждъ буди,
Одержим за труды.

Тома преславный,
Въ свѣтѣ явный,
В Индїи забавился,
На погребѣ спознился
Дѣви Пречистой,
Матки Божей истой,
Слѣчной голубици,
Уснувшей Царици.
А потомъ првсѣлъ,
Въ гробѣ я урѣлъ.
Зѣло там рыдалъ,
Къ гробу припадалъ,
Жалосно волаетъ,
Слезы проливает.
А хто нивнесытый (!),
Иродъ кторый ядовити
Въскорѣ бѣжаше,
От града достизаше,
Нача хулити,
Хотя струпти
Пречистую Панну,
Слѣчну у стану.
Ангель з мечемъ стаща,
Руцѣ отсѣчаша,
Аеонїи волае,
Дѣву прославляе,
Же ест всѣхъ Царица,
Дѣва Владычица,
Мати Бога явна,
По всемъ свѣтѣ славна.

212 (68). Широ́та земная твоихъ чудесъ глаголати || Не
возмо́жетъ, Хри́сте, в честьъ воздати (Преобра́женне).

213 (168). Явныйъ всему́ міру благодѣтелю, || Православ-
ной вѣры извѣстителю (св. Миколаеви). Автора відкриває акро-
стихъ: Я(ков) Кулчицки.

214 (231). А, а, а, przyjdzie godzina (смерть). В співа-
ннєу „Національного Музею“ ч. 144 Q приходить у такім пе-
рекладі:

А, а, а, Придетъ година,
А година оплаканна,
Отъ всѣхъ жыющихъ узванна
На земли.

Е, е, е, Що въ тотъ часъ речемъ,
Умерати мнѣ люцкость каже,
Часъ щоденне кріски маже,
Часъ умерти.

И, и, и, Смерть с косою гонить,
А подобно и в той хвилѣ
На вѣки ся компасъ схылить,
Тужь, тужь смерть.

О, о, о, Страшна година,
Кого не засмутишь много
Твоею памятію або кого
Не взрушишь?

У, у, у, Часъ ити до гробу,
Не препущаютъ никому,
Выносятъ на марахъ з думу (!)
Каждаго.

И, в, в, Сыплютъ могилы
И привалитъ камень срогий,
Не откупить клейнотъ дрогий
Декрету.

215 (18a). Anioł trzody pasącym (Різдво) — на підставі латинського тексту „Angelus pastoribus dixit novo poprawiona“ вірша з мелодією пісні 161.

216 (19a). A cóż z tą dzieciną będziemy czynili? (Різдво). Автор езуїт.

217 (46). Ach, wyrłóćcie, oczy, ze łzami (Велика Пятниця). Вірша Василянна. Начислено тут шістьсот тисяч шістьдесять і більше Христових ран:

Rwą łańcuchy żyły, rwą bice,
Plwociny zeszpeciły oblicze,
Sześćset sześć tysięcy
Sześćdziesiąt i więcej
Ran okrutnych z Brygidą liczę.

218 (220). Ach, mój Boże, czyliż może być w niebie?
(каятге) — дає незазначене видавцями акростихове означенне автора: Adrian.

219 (182). Bazylego a wielkiego Boskiego sługi (св. Васи-
лієви) — „dzieło wielmożnego Grzegorza Iwaszka, wojskiego
owruckiego“ з мелодією пісні 179.

220 (167). Barbaro panno, męzcenniczko święta (св. Вар-
варі). Мелодія пісні 225.

221 (122). Boga wierni hołdownicy (Білостоцькій Богоро-
диці). Вірша Василянина з акростихом: Białystok. В пісні
говорить ся, що в Білостоці славлять Богородицю „blizko ró-
lora sta“. Дата засновання монастиря в 1636 р. луцьким пвса-
рем Семеном Гулевичем Воютинським дає в таким разі основу
віднести зложенне пісні на рік переходу монастиря в унію
1776 р. або недовго потім.¹⁾ Промовляє за сям і таке прошенне:

Miej nas wszystkich w swej obronie,
Bądź pamiętna o zakonie
I ten klasztor w twej się pieczy
Niech ubezpieczy.

222 (17a). W żłobie leży (Різдво). Ся пісня зазначена як
„najużywańsza“.

223 (15). Wzruszcie się, stworzenia (Різдво). Пісня „nowo-
napisana“.

224 (91). Witaj, Święta i poczęta niepokalanie (Зачате).
Автор езуїт; мелодія пісні 179.

225 (113). Witaj, cudowna Matko w Poczajowie (Почаїв-
ській Богородиці) — „dzieło p. x. Kasprowicza, notaryusza аро-
stolskiego“. Дату зложення пісні відніє Марович між літа
1750—70.²⁾ Одначе пісня була друкована вже 1765 р. В пісні
заявляєть ся, що Волинь і ціла Росія свідчить про се, що По-
чаївська Богородиця дає зір темним і жите умерлим. З чу-
десних вісток згадують ся отеї:

Tyś na tem miejscu widomie chodziła
I bisurmańskie zgraje odpędziła;
Gdy Michał święty stanął przy kościele
Z wojskiem anielskiem, pobił Turków wiele.

¹⁾ Мировичъ, оп. cit. ст. 76—77.

²⁾ Тамже, стор. 72.

Nazad leciały puszczone tu strzały;
Co widząc zgraје otomańskie drzały,
Kiedy się na nich broń ich obróciła
I trupeni zaraz poległo ich siła.
Ścięty na polu zakonnik żelazem
Głowę tu przyniósł, złożył przed ołtarzem,
Sam krzyżem padłszy, za twoją obronę
I za męczeńską dziękował koronę.
Tyś na powietrzu, gdy zbarazka trwała
Wojna, swym płaszczem klasztor okrywała,
Zastawując się sama w swej osobie
Za ten monaster ulubiony tobie.

226 (225). Żegnam cię, świecie, wieczne daję vale (прощання черця із світом).

227 (183). Zakonodawco, grzeszników patronie (св. Васи́лієви). Мельодія пісні 231.

228 (124). Zródło łask, wzorze snót, nieba ozdobo (Загаєцькій Богородиці). Автор Васи́ліянн; мельодія пісні 235. В пісні говорять ся про добродіів монастыря:

Tu dom Malińskich wraz z Ledochowskiemi,
Wzór urzędników tej wołyńskiej ziemi,
Mając trzy krzyże, gwiazdę w herbie Jello,
Plemię ich całe czcіć ciebie zaczęło...
Snać ci do serca dość dobrze przypadli
Cni Jarmolińscy i w nadziei zgadli,
Ze sukcesorów ich wezmiesz w opiekę.

З огляду на час зложення дарів вичисленних жертводавців дійшов др. Щурат до думки, що пісня зложена по 1770 р.¹⁾

229 (207). Qui mundum probe noscit (марність світа) — „authore quodam religioso“.

230 (120). Królowa niebios, Pani (Кременецькій Богородиці). Автор Васи́ліянн. Мирович указав, що пісня зложена по 1770 р.²⁾, бо в пісні говорять ся про заразу з 1770 р. Акростих: Krzemieniecka pieśń. Про походження ікони говорять ся ось що:

¹⁾ Др. В. Щурат, ор. cit. ст. 32.

²⁾ Мировичъ, ор. cit. ст. 67.

Z wiedeńskiej zyskał wojny Cię w najdroższej zdobyczy,
Woderadzki mąż zbrojny Którą nasz kraj dziedziczy.

Внесена в пісню і віетка про таке чудо:

Miasto twoje stołeczne Jedna część Woradczyzna
Krzemieniec jest bezpieczne Płonie, twój obraz nie gore;
Od ognia ciężkiej szkody; Odwróciłaś (kazdy przyzna)
Gdy w dwóch pożarach wprzódy Wicher z płomieniem powtóre.

231 (159). Książę niebieski, święty Michale (св. Михайлову).

232 (209). Kto dobrze świat ogląda (марність світа). Переклад вірші 229.

233 (195). Ktokolwiek w jakim utrapieniu jesteś albo będziesz zostawał (св. Онуфрієви). Мелодія пісні 31.

234 (228). Moriendum, hoc est certum, lex est immutabilis — „hymnus imus de morte“ — „rytmus illustrissimi Adami Casimiri Starzymowski, canonici Plocensis“.

235 (118). Najmilsza niebios i ziemi ozdobo (Загорівській Богородиці). Автор Василянн. У пісні стверджуєть ся, що

Dość w Zahorowskiej widzimy nizinie,
Gdzie więcej dwóch set lat obraz twój słyńie,
Umarli wstają na twe zawołanie,
Dziękują chromi za wyskakiwanie...
Przezacne domu Zahorowskich plemię
Mile przytula, całuje tę ziemię,
Gdzie na Wolicy pradziad zmartwychwstały
Zrobił z kaplicy przybytek wspaniały...
Piotr jeszcze dziecię, potem mąż księżniczki,
Na wielkich włościach Ostrogskich dziedziczki,
Zmarłe z westchnieniem życie bierze razem
Za położeniem przed twoim obrazem...

Місцевий переказ, записаний в інвентарі загорівського монастиря, свідчить, що ікона Богородиці в сїм монастирі була чудотворною на довго перед 1567 р. Переказ говорить про фундатора загорівського монастиря Петра Загорівського, що він у дитинстві вмер по тяжкій хоробі. Зажурена мати принесла вмерлого перед ікону Богородиці і помолила ся до неї, а син одержав назад житє. Про се й говорить згадка про Петра в пісні. Окрім ствердження, що ікона відома з чудотворности більше двох соток лїт, для справи часу зложення пісні інтересна остання строфа:

My teraz serca topiąc na westchnienia,
A łzy na perły, przydajem modlenia:
Matko pokoju, zrządź Polski swobodę,
Zachowaj boju, daj zbawienia zgodę.

Можна згодити ся з думкою Мировича, що таке про-
шенне „було виключно тоді можливе, коли Польща в виді
осібного політичного організму, так сказати, поволи топніла
на карті європейських держав“.¹⁾

236 (218) Non unus, alter, decimus annus (каятте).

237 (146). Nowa jutrenko w zachodzie wschodząca. (Вірша
Василіянина в честь Йосафата.

238 (196). Od Boga nam za patrona łaskawie zrzadzony
(Любарському Онуфрієви). Автор Василіянин; мелодія пісні 180.
Акростих: Onufry. Найцікавійша строфа з отсею вісткою:

Fortecę bezpieczną znalazł klasztor w twej opiece,
Zbudowany bezobronnie tuż przy Słuczy rzecze.

Dwudziesty rok dawno mija,
Gdy rabusiów kompanija,
Padłszy w miasto, rozbójniczy
Gwałt czynili dla zdobyczy:
W tę stronę który poskoczy,
Zasłania mu ciemność oczy.

239 (194). Onufry, przedziwny patronie (св. Онуфрієви).

240 (116). Panno oraz Matko Boska ruskiego kraju (По-
чаївській Богородиці). Над текстом зазначено, що се переклад
пісні 165. Акростих: Roszajowska. Була друкована в „Górze
Roszajowskiej“ 1757 р. Можна згодити ся з думкою дра Щу-
рата, що ся пісня являєть ся оригіналом для славяно-україн-
ського тексту „Пречистая Дѣво Мати рускаго краю“ Почаїв-
ській Богородиці²⁾, хоч що тикаєть ся акростиха, можна завва-
жити, що польський текст „W złobie leży“ без акростиха, а пе-
реклад дає акростих: Васялий.

241 (147). Posłuchajcie, co zrobiła || Wściekłych buntowni-
ków siła³⁾ (пісня „historyczna“ в честь Йосафата). Мелодія
пісні 208.

¹⁾ Мирович, оп. cit. ст. 75.

²⁾ Др. В. Щурат, оп. cit. ст. 43.

³⁾ В 1672 р. вийшла в Вільні брошурка: Nabożny Affekt
do Błogosławionego Iozaphata Męczennika Arcybiskupa Poło-

242 (230). Postrzeż się z rozumu obrany, co się twemu oku podoba (смерть). Мелодія пісні 31.

243 (126). Przed wieki niebios i ziemi królowa (Пугінській Богородиці). Мелодія пісні 225. Згадує про фондованне монастиря :

Jaśnie wielmożni wielbiąc ją Wilgowie,
Czcią niewygasłą nabożnie szanują,
Monaster hojnie z missyą fundują.

244 (16a). Radość wielka nam nastąpiła (Різдо).

245 (223). Tego u siebie zostają zdania (покривдження на добрій славі).

246 (229). Umrzeć trzeba, to rzecz pewna, ustawa nie wzruszona (смерть). Переклад Василянина вірші 234.

247 (210). Cóż stąd za korzyść i co za zapłata, że światu hołdujesz? (марність світа).

248 (211). Czemuż, serdca ludzkie, czemuż nierozmyślnie doczesny świat nazbyt kochacie? (марність світа). Вірша „pewnego zakonnika“.

249 (221). Czyli wodą, czy lądem (каятте).

XXVI.

Поминаючи справу авторства польських вірш у „Богогласнику“, можна вказати тут ряд акростихових авторів, що їх вірш у старших передбогослужбових текстах не стрічав я в рукописних співаниках, хіба копії з „Богогласника“. Наляжать тут: Андрієвський (Ахъ, смотри, кто живъ), Отець Всел... (От небесъ посланна), Достоєвський (Да прійдетъ нынѣ радость новая), Яків Кульчицький (Явный всему міру благодѣтелю), Медовський парох Теодор Кучинський (Троицы святой поклонъ даймо), Маркевич (Міру всему точиши мѣро), Сопатицький

skiego, Patrona Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Gorącego Promotora Jedności świętej z Kościołem Rzymskim w Ruskich krajach Przełożone z łacińskiego Officium na Polskie (Za) pozwoleniem Zwierzchności Duchowney. З друкарні Василян. Прімірник бібліотеки Осолінських (ч. 145) має деякі слова титулу заклеєві при оправі. На зміст брошури складають ся: Godzinki o Błogosławionym Iozafacie, пісня „Posłuchaycie, co zrobiła || Wściekłych odszczepieńców siła“ i Svmmarivsz Żywota y Męczeństwa Przebłogosławionego Iozafata Arcybiskupa Połockiego.

(Свѣтло небо со аггелы веселитесь днесь) і Шубович (Широта земная твоихъ чудесъ глаголати). В сѣм самім році, коли закінчався друк „Богогласника“, вийшла збірка духовних вірш латинкою у Почаїві, викликана тодішнім монастирським святом, але для історії акростихових вірш не дає вона нічого нового.

Кількох нових акростихових авторів принесли почаївські „Пѣсни благоговѣйныя“ з 1806 р. З осьмома віршами виступив тут Дроздовський: Днесь вси возиграйте (Різдво), Днесь, моря, играйте, рѣки, воспещайте (Богоявленне), Да прійдець новая радость міру днесь (Великдень), Днесь прійдите, воскликните, Дѣвы предидуще (Воведенне), Днесь прійдите, Дѣву прославите (Благовіщенне), Днесь играй, ветхій человекъ, съ нами (Обрізанне), Да гримить небо, играюще днесь, днесь (св. Василю) і Днесь возиграйте (св. Юрієви). Про час, коли складав свої вірші сей автор, нехай говорить „пѣсень Святителю Христову Василію, архієпископу Кесаріа каппадокійскія, сложенна року Божія 1786“.

Надруковані тут і три вірші Сильвѣстра чи Сяльвѣстра А...: Согласно и прекрасно поимъ пѣсни преизбранны (Стрітенне), Создателю Боже (Олексієви, чоловікови Божому) і Соторжествуйте днесь, ангеловъ хоры (св. Катерині). Незазначений у виданню акростих Івана Плісовського при вірші св. Кирова й Іванови „Играй всецѣло, вся римская страна“. „Шарох Онишковски“ зложив віршу в честь св. Івана Хрестителя „Прійдите, вси языцы“, а „перомонах“ „пѣсень святому священному-чєвику Антѣѣ, имѣющему благодать цѣлѣти зубную болѣзнь“ з початком „Избранный сосуд Христов Антѣпа“. Стрічаєть ся й такі акростихи: Плач Маріи, автор, Христос воскресє изъ мертвыхъ, пасха вѣрныхъ, пѣсень Николаю, вера, поправся. Вперше надрукована тут гарна коляда „Радость ся намъ зявляеть“.

Вже згаданий 1786 р. при вірші Дроздовського позволяє бодай деякі його вірші віднести до XVIII в. Та правдоподібно ціла збірка з 1806 р. складаєть ся з віршевої творчости XVIII в. Можна припускати, що вихід „Пѣсень благоговѣйныхъ“ в рік по другім виданню „Богогласника“ викликало се виданне, яке являло ся передруком першого, отож і лишило без уваги сех віршеницѣв, які вперше виступили в „Пѣсняхъ благоговѣйныхъ“.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

ТОМ XI.

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКИЙ АРХИВ

В И Д А Ї

ІСТОРИЧНО-ФІЛЬСОФІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА.

Т. XI.

МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

III.

У ЛЬВОВІ, 1925.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

МАТЕРІЯЛИ

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ВІРШІ

ТЕКСТИ Й ЗАМІТКИ

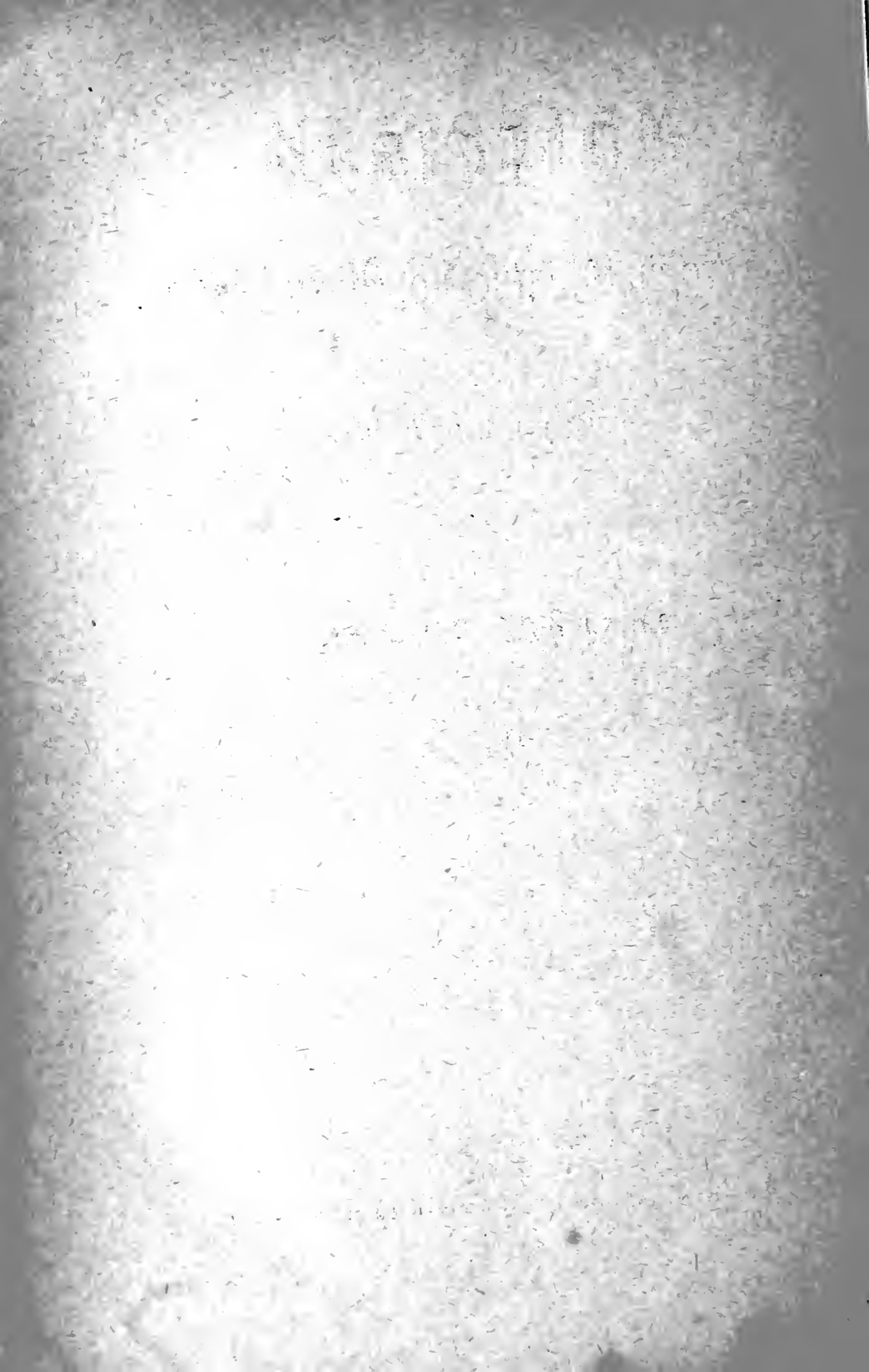
ВИДАЄ

МИХАЙЛО ВОЗНЯК

III.

У ЛЬВОВІ, 1925.

Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка.

Число духовних вірш, яких автори звісні, мале в порівнянню з числом таких вірш, що їх авторство ледви чи й вдасться коли дослідити. Декілька акростихових вірш, знайдених головню вже по зложенню відповідних розділів „Матеріялів“, подані далі по духовних віршах місцевого характеру. З інших духовних вірш вибираю ось тут тільки сї, що замітні або сяльнійшою течією народньої мови та складу або являють ся цікавими причинками для якогось літературного напрямку. З огляду на значну поправність текстів, досить рідку в найстарших співаниках, подаю також недруковані духовні вірші з співаника, описаного під № 1. До них додано кілька текстів з співаника колекції А. Петрушевича ч. 233 з сеї самої причини, а з співаників № 5 і 15 з огляду на се, що вони являють ся приватною власністю.

Значно рідші, хоч без порівняння цінніші, по рукописних старих співаниках світські вірші і пісні. Штучне й народне змішане тут, стоїть поруч себе, зближене одначе до себе не тільки правописом, але й не рідко змаганням і мову народньої пісні хоч позірно не дуже віддалити від мови штучних вірш (прим. окінченне ть в 3 ос. одн. теп. ч.). Поданий по духовних віршах ряд світських вірш і пісень се частина сього репертуару, яким жили українські цівінтелігентні і інтелігентні верстви не тільки перед народженням нової української літератури, але й ще довго потім; а й нині ще в предметом розривки.

А являють ся вони не тільки документами нашого культурного життя з загального погляду, але й спеціально подають матеріал для характеристики часу й обставин народження нової української літератури в російській і австрійській Україні. Є тут і вірші на тему „Москаля Чарівника“ Ів. Котляревського є й віршеві і пісенні впливи сирітської недолі, життєвого безталання, забійчого суму й розпуки, що мають абальогію у поетичнім дорібку Маркіяна Шашкевича. Дають також старі співаники матеріал для вдумчивого реформатора українського правопису. Подаю на разі тексти, а дослідови їх у звязи з народженням нової літератури, її манерами й характером, маю надію присвятити окрему розвідку, призбиравши богатший матеріал для неї.

1. Псалма Хрвсту Распятому Заръваницька.¹⁾

1 Златокваніе труби, днес восътрубѣте,
Распятому Хрвсту Царю пѣснь принесѣте.
Во польской коронѣ сіяетъ,
Чуда велія изъявляетъ
5 У Заръваници.

Радость нынѣ исп(ущайте), розніе гласв,
Воспѣвайте, вси людіе, соленне²⁾ гласи,
Назарета визнавайте,
Над Стрпою тамъ витайте
10 Пана своего.

Органъ чудне возглашаетъ въ повѣтѣ зѣмномъ,
Просвѣщаетъ, въздорвляетъ въ мѣстечку маломъ,
З розънихъ краевъ притѣкаютъ,
Вре(д)нихъ всюду очищаетъ
15 З милости его.

Грай, цѣвънице духовъная, въ славъной коронѣ
Хрвсту Богу распятому на крестномъ тронѣ.
Вѣрънихъ въ Сіонъ (приз)иваетъ,
Давидъ въ гусли ударяетъ,
20 Въ прекрасномъ свѣтѣ.

Арѣфи, свѣту голосѣте дивъніе тайни
Во вся струни и музичкв, присѣщѣйте, страни,
Умвленно възграйте,
Со аггели воспѣвайте
25 Чудо преславно.

Трисвятое³⁾ древо райское квѣтънетъ во славѣ
Насаждено на мѣстѣ тамъ Адама главѣ,
Море води освящаетъ,
Глави змievъ сокрушаетъ
30 И всю ихъ силу.

¹⁾ Перших шість строфъ в № 3 (786—81а), дальші в № 1 (1а—2а).

²⁾ В рукоп. сомєнне.

³⁾ В рукоп. Трисъвятую.

Израилю крестомъ Мойсей воды раздѣли,
Презъ глубины проходили, гласъ высотъ мѣли.
Фараона потопляетъ,
Войска его погружаетъ

35 И всю ихъ сплу.¹⁾

Над Стрипою являетъ ся Царъ Назарейскій,
В Зарваници всего свѣта Царъ Іудейскій
Чуда с небесъ посылаетъ,
Враговъ темныхъ проганяетъ,
40 Панство ихъ крушить.

Агнецъ Божій тамъ сіяетъ, истинна радость,
Просвѣщаетъ всѣхъ вѣрныхъ явне во сладость.
Открываетъ таемници
В подломъ мѣстѣ Зарваници
45 Его славящимъ.

Фалмы Царя прославляйте во Троици равна,
Хоры аггелъ, восклицайте, звыкlost то давна.
Выляль за нас кровь святую,
Побѣди смерть проклятую
50 И вѣчность ея.

Аггели ся ужасають, славы видяще,
Крыль лица закрывають, в небѣ гласяще.
Патріарси воспѣвають,
С плачемъ на крестъ возврають,
55 Сердцемъ палають.

Людемъ твоимъ подай сплу во мирѣ жити,
Не допускай еретникомъ вѣру хулити,
Святыи Боже милостивый,
Услыши гласъ жалосливый,
60 Кролю правдивый.

¹⁾ З дальшихъ строфъ тексту № 3 подаю тільки відміни: 31—35. васант. 37. свѣта Кроль. 40. Пекло ихъ. 42. И вѣсѣхъ вѣрныхъ призываетъ явво во славѣ. 43—45. васант. 46. Цара прославляйте. 47. звыкlostъ южь давна. 49. Побѣдилъ. 50. его. 52. Крыли лица закрываху, къ себѣ гласяще. 54. Со плачемъ... възирають. 56. своимъ... во вѣрѣ. 57. геретниковъ вѣру хранити. 58. Боже святій. 62. Сохрани нас въ тяжкихъ скорбехъ и тяжкой

Мысли наша вся просвѣти в сердца тайны,
Заступай насъ в скорбехъ тяжкихъ и всякой брани.

Змилуйся, Пане, над нами,
Упадаемъ со слезами

65

У Зарванвця.

Агаряновъ в прахъ сокруши и всю ихъ силу,
Сохрани всѣхъ в тяжкихъ бранех, прійми под крылу.

Мы тя будемъ выхваляти,
Имя твое прославляти

70

На вѣки вѣкомъ.

2. Пѣснь сладчайшему Іесусу.¹⁾

1 З емпѣровъ горныхъ Богъ ся являетъ,

У Зарваници чуды сіяетъ;

Ликуетъ миръ весь, весь, весь,

Трепещетъ адъ днесъ, днесъ, днесъ.

5 Мы вѣрне припадѣмъ,

Христу ся поклонѣмъ

Вси равно, вси, вси равно, вси.

Адамъ пред часы видѣвъ на крестѣ

Христа распята на дровѣ райстѣ;

10 Во снѣ зряще тамъ, тамъ, тамъ,

Пророковалъ самъ, самъ, самъ.

Мы вѣрне прии.

войни. 63. надъ нами, Пане. 65. Под ноги твои. 66. Агаряновъ. 67. Сохрани насъ... скорбехъ...

Відміни тексту співаника Ів. Пашковського (54а—55а) такі: 1. Златомъ кованни. 2. Предвѣчпому Цесарови пѣснь. 3. В полскої. 4. велики дѣлаетъ. 5. Людямъ у. . 6. Милость нивѣ исполнися в позвие часи. 8. Назария. 11. чудний пзавися. 14. Вредни вси ся очищаютъ. 19. в гусли виграваеъ. 20. тровѣ. 21. голосни. 22. Со вся струни. 23. Умилно вси вигравайте. 25. Чуда преславна. 27. Посаженно на мѣстѣ томъ. 29. змнемъ. 31—35. васант. 37. свѣта Кроль. 40. их пацтво. 41. истинная. 42. И всѣхъ вѣрнихъ призиваетъ. 44. градѣ. 45. Яко (sic) хвалящихъ. 46. Цара. 48. Побѣдилъ. 51. Аггелскии ся хори ужасають. 52. Крили. 53. Патриархи. 54. до него волають.

¹⁾ № 1 (606—63а). В співанику Пашковського має назву „Пѣснь Зарваницка“. Відміни сього тексту (52б, 53а) такі: 1. являетъ. 4. Трепечетъ. 5. вѣрно. 8. видѣ. 10. зраще. 15. Воз-

Роды земніи, соберѣтесе,
У Зарваници веселѣтесе;
15 Возвышаетъ Богъ, Богъ, Богъ
Христіянскій рогъ, рогъ, рогъ.
Мы вѣрне припадѣмъ.

Вышніе силы, здѣ приступѣте,
Въ мѣстечку маломъ сіе видѣте:
20 Цвѣтетъ райскій цвѣтъ, цвѣтъ, цвѣтъ,
Веселитъ ся свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ.
Мы вѣрне припадѣмъ.

Агнецъ предвѣчный во миръ посланный
З милости ко намъ возсталъ закланый.
25 Созываетъ людъ, людъ, людъ,
Показуетъ чудъ, чудъ, чудъ.
Мы вѣрне припад.

Надъ Стрипою зримъ градъ Зарванцу
В королевствѣ полскомъ аки орлицу,
30 Над водами гласъ, гласъ, гласъ,
Богъ взываетъ нас, нас, нас.
Мы вѣрне припад.

И здѣ Подгайци соленне нынѣ
В щасливой з миромъ грядутъ годниѣ.
35 Изливаетъ водъ, водъ, водъ,
Намъ великій входъ, вход, вход.
Мы вѣрне.

Царю, избави насъ гладу и войны,
Огня, повѣтря, даждъ часъ спокойный.
40 Веселитъ ся градъ, градъ, градъ,
Уступаетъ гладъ, глад, глад.
Мы вѣрне припад.

К тебѣ грядущихъ молбы услыши,
Правовѣрвья царя утѣши.

вишаетъ. 18. Вишня. 20. Квѣтнетъ. 23. Ангелъ пред часи... посланный. 24. З милости его ко намъ зосланный. 28. Зарваници. 29. аки царици. 34. гладу годни. 36. Насъ веселитъ входъ. 38. Царю, избави. 39. Огня и повѣтря. 43. градущихъ молбу. 44. цари утѣши. На 46 стр. уриваетъ ся текст.

45 Августъ в Полци царъ, царъ, царъ
Просить о той даръ, даръ, даръ.
Мы вѣрне.

Архвереп руцѣ вносятъ,
Гласы от сердца слезне приносятъ.

50 Солнце, мѣсяць, свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ
Просятъ многихъ лѣтъ, лѣтъ, лѣтъ.
Мы вѣрне припад.

Явилесь во снѣ крестъ Костантину,
Звѣтяжство далесь ты, Божій Сыну,
55 Вручилесь го в мечъ, в мечъ, в мечъ,
Прогналъ враговъ пречъ, пречъ, пречъ.
Мы вѣрне припад.

Ѵалмы и пѣснми крестъ восхваляймо,
На немъ Распяту хвалу воздаймо.

60 Идетъ в небо гласъ, гласъ, гласъ :
Крестъ заступитъ насъ, насъ, нас.
Мы вѣрне прии.

Арфы з гуслами, днесъ ударяйте,
Трубы, се свѣту оголошайте.

65 Ты, Давиде, грай, грай, грай,
Идутъ люде в рай, в рай, в рай.
Мы вѣрне прии.

Людіе тебѣ днесъ ся кланяють,
У Зарванци поклонъ отдають,

70 Приходяше днесъ, днесъ, днесъ ;
Взираетъ миръ весь, вес, вес.
Мы вѣрне прии.

Моляще всегда во дни и в ноци,
Полскому кролю подай помощи,

Текст сеї вірші в співаньку Б. Н. Т. ім. Ш. ч. 367, стор. 159—161 має заголовок „Пѣспь о чудовномъ образѣ Зарванциком“ і такі відміни: 5. вѣрно (постійно). 7. равне (в обох разях). 8. видѣ. 20. Квитнет. 23. превѣчный. 24. для нас естес закланный. 33. поган'цѣ (sic). 34. с миром. 36. Намъ щасливый. 38. збави. 40. Веселый то. 41. Уступуетъ. 50. Слонце. 53. Явилесь. 54. Звѣтяство далес. 55. Вругалесь (sic). 58. Ѵал'мы и пѣсн'ми крестъ восхва-

75 Кресѣ за сцентрумъ даждъ, даждъ, даждъ
От вшелякихъ враждъ, враждъ, враждъ.
Мы вѣрне.

Абы Агаряномъ сокрушилъ главы,
Вѣрному вручалъ скиптры в державы.

80 З высокости страхъ, страхъ, страхъ,
Врагъ сокруши в прахъ, в прахъ, в прахъ.
Мы вѣрне припадѣмъ,
Христу ся поклонѣмъ
Вси равно, вси, вси равно, вси.

Ся вірша, без сумніву галицького походження, дістала ся в ввривках на Угорщину й дала причину дрови Франкови до несправедливого здогаду, що „пісня зложена ще при кінці XVII в. під вражіннем турецьких нападів на Угорщину“.¹⁾ Що Зарваницька псалма здобула собі популярність на Угорщині, доказом сього й се, що в найповнійшій на Угорщині збірнику духовних вірш „Пѣсеннику“ є також текст сеї псалми о 10 строфах.

3. Пѣснь Зарваницка Пресвятой Богородици.²⁾

Мире окрестніє странни, сія в себѣ внемли,
Яже сіяєть Богъ в чудахъ на земли,
(Дѣвицы) В мѣстечку Зарваници
Сынъ Маріи Дѣвици,
Царъ слави.

Егда вѣстъ мощно сія намъ изрещи
Богомъ дѣемая преславніє вещи,
Токмо вси припадѣмо,
На колѣна впадѣмо,
Вѣрніє.

Даръ пребогатій на земли явися,
Врачъ бо духовній всюду прославися,

лѣмо. 59. славу дадѣмо. 68. к тебѣ. 74. Кролю (імярекъ). 79. Вѣрному царю скиптра. 80. С высокости.

¹⁾ Др. Ів. Франко, Карпаторуське письменство, ст. 111.

²⁾ № 3 (566—576).

Темнихъ, хромихъ влѣчаетъ,
Демоновъ проганяетъ
Отъ человекъ.

Земле, отъ нынѣ трепетна вся буди,
Понеже насыщена еси блюди;
Кончина приближися,
Чистая Панна прослезися
За весь миръ.

Истинно токи слези изливаешь,
Цара распята за грѣшнихъ благаешь,
Чудесно сияюще,
Ко Сину взирающе
Распята.

Царице, върни ми еси заступнице,
Славою почтенна отъ Бога Отца,
Проси ми тя, чистая Панно,
Не дай насъ Агаряномъ
Во область.

Когда приспѣетъ смертная тревога,
Будь я въ день судній причина до Бога,
Не забудь ты молящихъ,
Имя твое славящихъ
Въ Зарванци.

Избави насъ, Панно, отъ лѣвня странни,
Да не поперуть демони ногами,
Даждь одесную стати,
Поклонь тебѣ отдати
Въ Свонѣ.

4. Пѣснь Зарванцка на подобенъ Источ.¹⁾

Кто яко Богъ Избавитель,
Царь царемъ, всѣхъ Спаситель,
Со Отцемъ и Духомъ сущемъ и владѣющимъ по предвѣчному
С преспѣвшему уже лѣту смиривъ преиде къ сему свѣту, [совѣту
Преклонивъ небеса насъ ради.

¹⁾ Б. Н. Т. Ш. 370, 56а—57а.

О сладчайшій, предражайшій,
Над вся вѣки височайшій
Всѣхъ силъ Творецъ воплотися и родися, бистъ человекъ совер-
Да миръ отъ ада пожрениій пакы будетъ избавленій [шеній,
Кровью твоею, Цару.

Милостивій, незлобивій
Агнецъ Божій крестъ носивій,
Отъ нуденъ Богъ попрося и распяся, что зра слонце помрачяся,
Луна во кровь спреложися и миръ зѣлиѣ измѣнися,
Рядая: уви мнѣ, мой свѣте.

Но вечеръ плачъ вод(во)рися,
Заутра радость явися.
Воскрѣ(ъ)с, вайде во славу на небеса явѣ, остави здѣ имя
Вся царствѣя изобилно, да знаемъ ей неомилно, [силно,
Поюще: свят, свят, святъ Богъ наш.

Возмѣтъ врата, роди свѣта,
Стрѣчайте входъ здѣ Распята.
Трубнимъ гласомъ восхваляйте, вси градѣте на Голгофту в сем
Лобзати Хреста на тронѣ, на Аврамло(до)м лону. [Спонѣ
Устройте по смерти всѣхъ нас.

Святыхъ ликы в Зарваници
И домъ пресвѣтлой Царицы.
Здѣ и Сынъ Божій царствуетъ, ся болѣзнуеть, во вѣрѣ нас
Да пребудемъ уповая, прияхъ в небѣ вся благая, [утверждаая,
Во вѣки хваляще Бога.

5. Пѣснь Пресвятой Богородици Буцневской.¹⁾

1 Со горныхъ высотъ предста должнымъ
Благодать изобилна болнымъ,
Являема в Буцневѣ
Отъ Пресвѣтлой Маріи
5 Царицы.

Приемлетъ богатые дары
Человѣческой родъ и всякія твари;

¹⁾ Текстъ в № 1 (19а—20б), заголовокъ і відміни в № 25 (12а—13а): 2. изобилно. 4. Отъ Пречистой. 6. богатія. 11. Очевѣ

- Вредни здравн зостають,
Чест и хвалу воздають
10 Дѣвицѣ.
Очесь вси лишини зрятъ нынѣ,
Во нуждахъ и смертной годивѣ.
Суще, радость приємлють,
Сердцемъ и усты глаголють:
15 Радуйся.
Дѣво, всѣмъ скоро помощнице,
Зовущимъ тепла заступнице,
Яко в горнемъ Сіонѣ
Сѣдящая на тронѣ
20 Красуйся.
Гладъ тяжкій, супостатъ мечъ острый
Отвратъ, Сына гнѣвъ укроти,
Призри на християны,
Низложи бесурманы
25 Гордыя.
Агаряномъ сокрушати главы,
Вѣрнымъ даждъ скиптро во державы,
Всѣмъ бо можешъ владѣти,
Даждъ побѣды видѣти
30 Новыя.
Елика хоцемъ получитьи,
У Бога можешъ упросити.
Хваляще имя твое
Наче солнца свѣтлое
35 В Будневѣ.
Царице, радостне взираемъ
На образъ я слезе волаемъ:
Пути наша исправи,
В рай сладости призови
40 К себѣ.

вси лишени зрат. 16. скорая. 17. теплая. 19. Сидящая. 21. тяж-
кий... мечъ страшній. 22. гнѣвъ ужасній. 25. Гордія. 26. Агараном.
27. скиптра во держави. 31. Елико хоцет. 32. испросити.

33—35. Приими наша обѣти,
Злих разори совѣти
Собою.

Всяка власт, о Госпоже, тебѣ
Ест дана на земли и в небѣ;
Немоцных исцѣляешъ,
Аггеловъ превышшаешъ
45 Славою.

Егда Богъ восхоцет судити,
Рачъ насъ всѣхъ тогда избавити;
Прійми наша отвѣты,
Злыхъ разори совѣты
50 Собою.

Ликують окрестныя страны,
Видячи от Бога даны
В чудотворной іконѣ
Сѣдящаго на лонѣ
55 Царя всѣхъ.

Истинну тя зримъ Дѣву суще,
Творца всѣхъ на рукахъ вмуще;
Рачъ твоей благодати
Здѣ пришедшимъ подати
60 Всѣмъ новой.

Како днес воспоемъ Марію,
Видячи нам радост велію,
Прежде вѣкъ утаенну,
В послѣдній час явленну
65 В Буцневѣ?

Идеже бѣсы знемагают,
Во бездну далече вбѣгают,
Зряще славна чудеса,
Яже нѣ сутъ небеса
70 Зрещи тѣхъ.

36. волаем. 37. твой и. . взираемъ. 38. направи. 40. Ко себѣ. 42. данна. 44. превнишаеш.

48—50. Хвѣлящихъ имя твое
Паче солнца свѣтлое
В Буцневѣ.

51. окрестнія. 52. Видяще миръ от Бога данній. 54. Имѣюще на лонѣ. Стрѣчка 56—60 і 66—70 переставлені. 56. сущи. 57. вмущи. 59. Здѣ пришедше воздати. 62. Видяще. 64. В остатній час. 67. Во безну... бѣгають. 68. славная. 70. Зряще тѣхъ. 74. вихваляти.

Хвалу ти воздаемъ, Царице,
Прозяще слезне, о Дѣвице,
Даждь одесную стати,
Тя в небѣ оглядати

75

На вѣки.

6. Пісня Богородицѣ в Лѣнковій.¹⁾

Чудная Помощнице, Пречистая Мати,
Изобилно повсюду твоей благодати.

У Лѣнковой, малой веси, чуд всѣмъ изявляеш,
В Новгородскомъ повѣтѣ як солнце сіяешъ.

Просвѣти насъ, Владычице, от нашей темности,
Отжени от насъ грѣшныхъ всякую лѣности.

Небесная Владычице, царская полато,
Ты естесь дражайшая над щирое злато.

Ог востока до запада имя твое славно,
От юга до сѣвера усѣмъ вѣрнымъ явно.

Процвѣла еси у сѣверн, прекрасная Роже,
Болящихъ исцѣляешъ, Маріе Госпоже.

Велможн ты, Пречистая, златомъ украшаютъ,
Священници, пѣснословци молебнo спѣвають.

Должни есмы, Владычице, имя твое знати,
От нынѣ и до вѣка тебе выхваляти.

7. Пісня Тиврівській Богородицѣ.²⁾

1 Пречистая Дѣво Мати, словесныхъ раю,
А у веси у Тивровѣ, краиномъ краю,
Чуда своя показала,
Іды в палацахъ плакати стала

5

Чистая Панна.

Егомось панъ Калѣтинскій того дознаеть,
Видячи ты в палацахъ своих, главу скланяеть.

¹⁾ № 1 (10аб).

²⁾ Текст з № 1 (12б, 13а). Відміни з № 12 (21аб): 1. Словенского раю. 2. Антымъровѣ (sic) у мѣстечку во краиномъ краю. 5. Czystaia Panna. 6. Egoimość pan Kalystyyskiy. 7. A wcho-

- Жиди стали заразъ кричати,
Крещенія потребовати
10 В палацахъ его.
Потомъ казалъ священниковъ к себѣ созвати,
Пречистую Дѣву Марію до церкви взяти
И тамъ чуда (чуда) показала,
Темныхъ, хромыхъ исцѣляла
15 Чистая Панна.
И тамъ стоитъ на престолѣ в храмѣ святаго
Николая чудотворца мирликійскаго.
Людіе к ней прибѣгають,
Исцѣленія пріймаютъ
20 В потребахъ своихъ.
Нескверная, неблазная Панно едина,
Упроси намъ Бога нашего, твоего Сына,
Бы намъ рачилъ животъ даровати,
Лице его в небѣ оглядати
25 На вѣки вѣковъ.

8. Пѣснь вторая.¹⁾

Тивровъ град, гойне веселся, Ікова чудесно сіяет,
Благодать во тебѣ явися, Врачество болящимъ подаеть.
Препосланна з высоты Вредни здравнъ зостають,
От Маріи чистоты Честь и хвалу воздають
Мирови. Царци.

diaczy do pałacu, gławu. 9. Kreszczenia. 10. W pałacu eho. 11. Zaraz... k sebi prywesty. 12. diewu Maryiu. 13. czuda swoia. 14. iscielala. 16. I dneś stoit na prestolie. 18. Ludyi k ney prychozdaiu(t). 19. Iscielenyia pryumaiut. 21. Matko iedyna. 22. Ubla-hau... swoho Syna. 23. raczył darowaty. 25. Na wieki wiekow.

Відміни тексту співаника „Національного Музею“ № 41 Q такі: стр. 1—5 vacant. стр. 6. Ёгомощь пан Калитин'скій того дознае. 7. А входячи до палацу, главу склаяе. 8. Жидове заразъ стали волати. 11. заразъ... къ себѣ волати. 12. церкве. 13. тамъ заразъ. 14. Хромихъ, хорихъ. 16. И днесъ стоитъ. 19. пріймовають. 21. Матко едина. 22. Ублагай намъ Христа Бога, своего Сына. 25. вѣкомъ.

¹⁾ № 1 (846—856).

Велможност ласки доступна, Слезы очій ваших утолит,
Первіе палацъ просвѣтвля. Скорбъ и болѣзи, вражды отда-
Вторымъ раемъ называет, Умных, темных просвѣтит, [лит.
Всѣхъ вѣрныхъ впроважаетъ Сердце, мысли обратит
До неба. Ко Богу.

Радуйся, роде христіанскій, Короны увѣнчает главы,
В Тивровѣ видимъ тронъ сион- Со Сыномъ провадит до славы
Дражайшій паче злата, [скій, Чистост в свѣтъ хранящих,
Христова чест и полата Еп вѣрно служащихъ
Марія. И Богу.

Органы Дѣвѣ принесѣте, О Дѣво, всѣхъ найдостойнѣйша,
Устами и сердцемъ славѣте Глаголет, херувимъ честнѣйша,
Ченстоховску лелѣю Будь нам в небѣ спасеніе,
Днес в Тивровѣ Марію Вѣчно душам веселіе
Во церкви. На вѣки.

Вѣрніи страны, торжествуйте, Изведи грѣшниковъ изъ рова,
Во џалмахъ в пут шествуйте. Пришедшихъ к тебѣ до Тиврова,
Священници со лики Молимъ ти ся от сердца
И миръ дары велики Твоя рабы младенца
Пріймають. Маріи.

9. Пісня Тиврівеській Богородиці.¹⁾

Hojne dnes kryknite, usia strany, so tympany
Hradite, poiuszczę, wsia chrystyjany.
Ihrayte, spiwayte, zraszczę w hori, ze w Tywrowi
Z nebesy zesłanna czystaia Panna
Dnes blahodat podaiet, Slipi iszczut dorohy,
Na prestoli syiaiet. Zrity czaiut w Tywrowi
I doznaty, ześ ty Maty Bożaja iestes.
Od Boha izbranna dla nas wirnych czysta Panna
Prywodyt myr uwwes pred swoy obraz dneś.
Caryie i kniazy, zraszcze tia w tom obrazi,
Ne mohut izreszczy czudes czudesy.
Skoro ku nam iawy sia, Trepezzczuszcę rydaiet
Zaraz bis posramy sia, I tak w bezdnu bihaiet,
Slipych, chromych i ułomnych zdrowych puskaiet.

¹⁾ Відміна тексту, надрукованого на стор. 457—8, з приватної рукописи.

Lucyfer trętwijet, ze tey mocy ne mijet,
Swoju włast utaił, kohda Mychail
Z nebesy predstaiet, wysźnych chorow obytaiet,
Horaszczy mecz pryimaiet, bisow ustraszalet.
Skoro welyt Caryca, I pod nozi powerże,
Spiszyt, dobywszy mecza, Aki zsochl lyst istorże
Pred obrazom kazdom razom, o Monarchini.
Wimy tia wsy, Diwo, prybihaiem w Tywrowi żywo,
Zraszcze tia na prestoli, aki na troni.
Tyś Matko iedyna, nechay budet nasza wyna,
Uprosy molbamy w swoieho Syna,
Sydiaszcze tia na troni. W pokoju wsim prozytu,
Day cesarskoy koroni Tia Bohomater chwałyty,
Jako Diwu czystuju wsehda sławyty. Finis.

10. Пісня Теробовельській Богородиці.¹⁾

Кія страшныя пѣсни ужасныя
Пречистой Дѣвѣ воспоемъ красныя?
Радуйся, Панно, арханггелъ волает,
Радост повѣдаетъ.

Кое духовно принесемъ пѣніе
Кролевои неба, земли хваленіе?
Радуйся, Дѣво, аггеломъ Царице,
Наша заступнице.

Преславно чудо в тебѣ показася,
Милости жродло всѣмъ вѣрнымъ подася,
О Пресвятая Дѣво святѣйшая,
Аггелъ славнѣйшая.

Тебе племена славятъ, вси языци,
Низко падаемъ скорой Помощнице.
Радуйся, Матко предвѣчнаго Бога,
Тыс наша к нему дорога.

Предивна Мати, горо скалистая,
Свѣтло сіяешъ, Дѣво Пречистая,
Якоже солнце луча простпраешъ,
Вѣрныхъ озаряешъ.

¹⁾ № 1 (52а—54а).

Кто притѣкаетъ къ тебѣ, дивная горо,
Прійметъ исцѣленіе отъ тебе скоро.

Дѣво чистая, твой образъ сіяетъ,
Струя подаваетъ

Источникъ цѣлбы, о горы святныя,
Паче синайскія горы дивныя

Тамъ купна огненна горяше,
Мойсей ю видяше.

Трембвелская дивнѣйшая гора,
Мати и Дѣва помощница скоро.

Даніилъ видѣвъ гору несѣкому
Въ твоемъ святомъ дому.

Патріархъ видѣвъ лѣствицу високу,
Богъ Слово прошедъ отъ твоего боку.

Яко делѣя въ терню проквитаешь,
Болныхъ исцѣляешь.

Рошко Аарова, нынѣ квітнущая

И яко рожъ слѣтне пахнущая;

Гедеонъ видѣ руно орошено,
Со небесъ пущено.

Чертоже славный, Богу зготованный,

Маріе Дѣво, отъ звѣздъ згаеованный,

Пространнѣйшая и небесъ ширшая,
Дѣво найчистшая.

Домъ твой пресвятый нехай проквитаеть,

Во благодати всякой пребываетъ,

Прензобилна струя прегорчиста,
Мати Дѣво чиста.

Возри своимъ окомъ на всѣхъ правовѣрныхъ,

Ратуй насъ, Панно, отъ бѣдъ многозѣльныхъ.

Сохрани вцѣлѣ благовѣрныхъ пановъ

И всѣхъ христіановъ.

Прійми моленіе и поклоненіе,

Во дни и въ ноци отъ насъ хваленіе,

Тыс Молебница ко своему Сыну

Въ каждую годину.

Да постыдять ся, образъ твой хуляще,
Вси еретци, на тя рыкающе.

Мы похваляемъ, тебе величаемъ,
Поклонъ отдаваемъ.

11. Пісня Панковецькій Богородиці.¹⁾

Цвѣтъ мысленный	Бѣсовъ темныхъ проганяет.
И кривъ полный,	Бѣсы от нея утѣкают
Во Панковецкой малой веси	И во бездни забѣгаютъ.
Чудо баше от небеси.	От солнца солнце...
От солнца солнце, от луны луна,	Клейнот драгій, дарованный
Слѣчна Діянно, Пречистая Пан-	И молитвы услышанный.
[но, Цанно,	Пастырская деснице,
Чудомъ славна здавна	За фундаментъ Дѣвице,
Богородице.	Не отврати лица.
Панковецкая	От солнца солнце...
Весь славная	Не предаждь насъ ямѣ темной
Чудо веліе показуеъ,	И гееннѣ пекелной,
Царствіе вѣрнымъ всеъмъ го-	Проснмо тя со слезами,
От солнца... [туеъ.	Змилуйся, Панно, над нами.
Осанна ти вопіемъ,	От солнца солнце.
Святъ, свят, свят, вси глаго-	Не предаждь насъ Вавилону
Архаггелл, херувимм, [лемъ.	И на вѣчную неволю.
Серафимм и вся силы с нимм.	Рай правды утверди
От солнца солнце...	И до царствія всеъмъ воведи.
Страшит громомъ, устрашает,	От солнца солнце...

12. Пісня Львівському Онуфрієви.²⁾

Пойте вси согласно, дающе пѣснь красну Онуфріє днес во хвалу,
Которій з младости стяжа душу ясну, славнимъ будучи от малу;
Во огни преславно и(с)врушеній,
От неба израднѣ прославленій,
Гди в лѣтехъ дитяти
Начатъ звитяжати
Гордостъ Люциперови.

¹⁾ № 1 (836—846). ²⁾ № 3 (536—546).

Занедбавши завѣтъ, свѣтліе гонори, царскаго назван сынъ дому,
Возненавидѣвши служащее двора боку отца пресвѣтлому,
Побѣди вся нежелных темности,
Укrotи уставичніе злости,
Всприемши силу,
Богу цвоту милу
И всѣмъ аггеломъ его.

Возлюби Христа, слыша во отца зсобѣ глас влекущъ на бого-
[мысленном
И призывающи во монастыр ко себѣ на ползу. И пилности ми-
Сподобался. Хлѣб даю ти, [лостив вшедши в овъ,
Взаем теж пищу, даръ пріймати
От Христа десници,
Матки на правици,
Будущи на образѣ.

Десят дос(т)конале жилъ лѣтъ в монастырѣ, потомъ шестдесят
[во пустыни,
По сях Пафнутіе восхвален во мирѣ, погребаній во ясквиѣ,
От Троицы до неба принесевій,
От аггел зацне возвеличенній
Свѣту патронъ новій,
Во бѣдахъ готовій
Святѣйшій защититель.

Дальшого документъ веси Львовѣ образѣ, будущ бо Базилянов,
Гди всѣх утѣшаетъ в натарчивомъ разѣ скорбных, смутных хри-
Богъ всяку скорбѣ, болѣзнь погублетъ, [стиянов.
От людей бѣси самъ проганяетъ,
Фебри¹⁾ ускромляет,
Завше притѣкает
На прозбу челоуѣком.

Справляй непрестане таковіе дари, Онуфріе пре(д)израдне,
Защищай от скорбей и вѣчной кары, да врагъ над нами не
Испроси здравіе души и тѣлу, [владнет.
Соблюда души²⁾ в чистотѣ цѣлу,
Бн тя вихваляти,
Бога оглядати
В небѣ на вѣки вѣком. Амниѣ. Finis bonus.

¹⁾ В рукоп. фрбри. ²⁾ В рукоп. души.

17. Пѣснь Крылоска Пресвятой Богородици.¹⁾

Нескверная, неблазная	Все то Царици тое признати,
Дѣво Мати Пресвятая,	Бось ти Мати благодати,
Тронъ себѣ тамъ улюковала,	Же ти хорихъ вздоровляешъ,
Радость покутскимъ краемъ	Наветъ смутнихъ потѣшаешъ.
	[дала. Подай и намъ руку твою
А в Крылоской малой веси	Во утрапленю пресвятую.
Недавно билъ чудъ с небеси.	Скорбящий нехъ дозвоаетъ,
Чудышася сему людіе вси,	Же ся презъ тебе избавляетъ
Ижъ видѣли искорченнихъ,	Внелякихъ бѣдъ, так тежъ скор-
Щасливе засъ раздрѣшеннихъ,	Бос ти Матка есть свободи, [бн,
Же повстали раздрѣшенни,	Вселяешъ сердца от жалоби.
От шатановъ уволненни,	Сама всѣхъ нас потѣшаетъ,
Ко здравію приврученни	Сину своему залѣцаетъ.
На горѣ веси Крылоской	Ктожъ невдяченъ ласки такон,
От чудотворной Матки Бозкой. ²⁾	Скажи Матко, твоеи пресвятой?
Запевнес сщаслива веси,	Прійми от насъ сие пѣніе,
В тебѣ слинетъ чудъ со небеси,	Даждь оглядати твое зрѣніе.
Образъ Матки чудотворной,	А гди придемъ на судъ страш-
Людь гди стаеъ здрави боль-	[ній,
	[нимъ. Даждь услышати гласъ твой
Искорченни гди повстають,	[вдячній
На тварь свою припадають,	З Синомъ твоимъ намъ любви-
Слезн гойне вливають	[шимъ,
К тебѣ, Мати благодати,	Во щедротахъ неи(з)слѣдимимъ,
Ижесь дала здравствовати,	Во млости непостижимимъ :
Мольби завше простирають,	Прийдѣте ко мнѣ днес, вси звани,
Чуда твои вихваляють.	От Матере моеи избрани,
Ктожъ твоихъ чудовъ не при-	Жесте ей величали
	[знаеъ, И чудеса вихваляли.
Же zde больній здравъ стаеъ?	Буди тебѣ вѣчна хвала,
Искорченний право стаеъ,	Жесь обитель zde си обибрала
Тебе, Матко, вихваляетъ,	В патрїярхи чину святаго
Же с Крылоса прокаженный	Василїя, Матко, Великаго.
Отходитъ южъ свобожденний,	И сїяешъ zde чудеси,
На здравію улѣченїи.	Прїзнають то людіе вси,

¹⁾ Національний Музей, інвент. ч. 15189.

²⁾ Два останні рядки повторюють ся по кожій строфі.

Патриварховъ Царице с небеса, Хвалажъ тебѣ вѣчна буди,
Же ти хорихъ вздоровляешъ, Матко, завше от всѣхъ людий
Наветь смутныхъ потѣшаешъ. На вѣки вѣчнѣ, на вѣки вѣчнѣ.

14. Пѣснь Пресвятой Богородици (в Луцку).¹⁾

1 Пречвстая Мати Дѣво в польской корснѣ,
От повѣтра, голоду, войны насъ²⁾ оборони.

Ти грѣшниковъ покриваешъ

И отъ гнѣва ихъ уганяешъ

5 Сина своего.

Тебѣ служатъ вси святив, Богородице,

Ми грѣшнни славимъ тебе, чистая Дѣвице,

На небесехъ во вишннн

И на земли, ласкавая,

10 И въ образахъ твоихъ.

Кто взиваетъ ласки твоей въ людскомъ (sic) образѣ,

Отбираетъ, о що проситъ, в каждомъ своемъ разѣ.

Тамъ умерлихъ воскрешаешъ

И всѣмъ прочимъ помощь даешъ;

15 Пивно чудовна.

Вложи твоихъ чудовныхъ кропель води, обливающе

И людъ (sic, Луцкъ) мило, свѣдчатъ народи, тамо првхо-

Бо ти у волнской столици

[даще,

Молишь Бога по правци

20 Яко у небѣ.

Слѣвнихъ, хромихъ и уломънихъ чинишь здоровихъ,

Уменьшаешъ мукъ и огнівъ душамъ чистовимъ.

¹⁾ Національний Музей, инвент. число 15189.

²⁾ Відміни тексту співанка „Національного Музею“ ч. 61 Q
такі: 2. глада и войны всѣхъ насъ. 4. от гнѣву утоляєшь. 6. Бога
Родице. 7. И ми грѣшнн... чудва Дѣвице. 8. во вишня. 10. В обра-
захъ своихъ. 11. в луцкомъ. 12. в каждом. 14. Всѣмъ просящимъ.
16—20. Больше твоихъ чудовъ лѣчимъ нѣжъ кропель води,

Обливающе Луцкъ мѣсто, свѣдчатъ народи,

Бо ти в волнской столици

Молишь Бога по правци

Въ небѣ за насъ.

22. Уменьшаешъ мукъ и гнѣву. 24. одганяешъ. 26. Зчарованнихъ,

- Неволикъ уволняешъ,
Разбойниковъ отганяешъ,
25 Отдаешъ шькоду.
Щарованнихъ, ту згиненихъ уздоровляешъ,
Навѣженихъ от шатановъ ту уволняешъ,
Утонувшихъ, зануренихъ
И (с)под леду видобуваннихъ
30 Ставишъ на берегъ.
У пожарахъ огнистихъ людіе тебе взивають,
3 риштованя испадени здрави зостають,
Тилко: ратуй, заволати,
Помощь твою одобрати,
35 Ласкава Дѣво.
А у ночи позволилась твое лице видѣти
И твой образъ чудовный мертвимъ носити,
Поздняя сторн¹⁾ спѣвающе,
На помощь ты взивающимъ
40 Усѣмъ вѣрнимъ.
Хтожъ наконецъ чудовъ твоихъ злѣчитъ може,
О которыхъ тилко знаешъ, предвѣчный Боже.
Правда, що день, що година
Оглашаетъ с(и)я новина
45 О ласкахъ твоихъ.
Вшакъже кажетъ во всѣхъ бѣдахъ себе призвати,
Комуколвекъ що потреба, усюди благати,
Бос ти въ образѣ чудовна
И ласкисъ Божоя повна,
50 Сама признаешъ.

ти зраненихъ. 27. Навѣженихъ от шатановъ ти. 28. И тонучи. 29. Спод лоду видобуваєшъ. 30. Ставишъ на брегу. 31. Въ пожарахъ огнистихъ люде. 32. спаденіи здраво. 33. заволати. 34. одобрати. 35. Дѣво ласкава. 36. В ночи. 37. чудотворный образъ. 38—40.

По кляшторѣ спѣваючи,
На помощь ты взиваючи
Всѣмъ вѣрнимъ людемъ.

41. чуда твои. 43. Праве. 45. О, ласка твоя. 46. кажешъ... взи-
вати. 47. потреба, завше просити. 48. Босъ въ тимъ образѣ. 49.
И ласки Божія.

¹⁾ Sic, По кляшторѣ.

Допоможиж, Пречистая, слугамъ вѣрнимъ твоимъ,
Нехъ ты славимъ безпрестане зо всѣхъ силъ своихъ,
Нехай сердце уставичне
Тебе славятъ в день и в ноци
За ласки твоей.

55

51—55. Вспоможижъ насъ, Пречистая, слугъ вѣрнихъ твоихъ,
Нехъ ты славимъ безпрес(та)ничи зо всѣхъ силъ своихъ.
Нехай сердце, уста, очи
Тебе славятъ въ день и в ноци
За ласки твоя.

Май въ бачности и милости папу римскаго
Венедикта слугу твоего три(а)дцятаго,
Которій ти далъ корону,
Абись була в оборону
Корони полской.

Благослови и Францѣшка імператора,
Канцлѣра кроловей мосцѣ и сенатора,
Которій ти ствердилъ славу,
Укороновавши главу
В луцкомъ образѣ.

Твоей ся ласцѣ корона полска отдала,
Гди златою короною главу прибрала,
Бо естесь паша Царица,
От непріятелей лица
Насъ оборони.

Подай руку в тяжкой бѣдѣ и утрапленю,
Даруй ласку намъ просящимъ ко избавленю,
Буды всѣмъ намъ оборона,
Проситъ ты полска корона
Яко Царици.

Покажися ласкавая в оной годивѣ,
Коли станешъ по правци при своемъ Сылѣ;
Якъ всѣхъ засядеть судити,
Просимъ декретъ отмѣилти
Страшнои кари.

Покривай насъ, Пресвятая Богородице,
Просимъ ти цѣлимъ сердцемъ, Мати Дѣвице,
Бисмо ты всегда кохали,
З Сивомъ твоимъ вихваляли
В небѣ на вѣки.

15. Пісня Віциньській Богородиці.¹⁾

О всепѣтая Мати, Кто тя может вихваляти, По всем свѣтѣ естесѣ славна, От Бога Отца поволва, О всепѣтая Мати.	У Сына своего корону, Котрый сидит на трону; Тому служатъ херувими Со святыми серафими, О М.
О всепѣтая Мати, Рач же нас ратовати, До Свна ся причиняти, Бы(с) нас рачил боронити, О всепѣтая Мати.	О всепѣтая Мати, Дай нам тое оглядати. Будемо тя выхваляти, Поки жити будемъ, О М.
От поганъ, людей злосливихъ, Вѣри нашей нежячливых, Котрии на нас воюют, На хрестиян наступують, О всепѣтая Мати.	О всепѣтая Мати, В прозбѣ рач нас вислухати, Не допуцай на нас войны, Нехай будетъ люд спокойный, (О всепѣтая Мати).
Молимо тя со слезами, Покажи ласку свою над нами, Рач намъ тое даровати, Бысмо могли отримати, О М.	Панно Пречистая, Чудотворна вициньская, Подай руку, вси жадаем, Подай обѣ, прійми к собѣ, О М.

О всепѣтая Мати,
Со слезами²⁾ будемо волати,
Ратуй вициньская
Чудотворна Пречистая,
О всепѣтая Мати.

16. Псалмъ Богородици чудовной Лисовецкой.³⁾

Ликуйте нинѣ вси Во Лисовцех веси, Се бо Царица, Мати Владичица, На престолѣ сняет нинѣ.	Играймо, спѣваймо, Марію витаймо, С небес Дияну, Пречистую Павну Вси согласно днесъ вихваляйте.
--	---

¹⁾ Национальный Музей, 17 Q. ²⁾ В рукоп. слезами.

³⁾ № 5 (25а—26а).

Склонѣтесе вѣки	Царице пресвята,
Вси со человекѣ	Умоли Распята
В пол'скоѣ державѣ	И справѣ наша пути
В покровенцком храмѣ	На всякъ час, мѣнути
Сущей вѣрѣ во бла(го)стниѣ.	Твоему Сыну служити вину.
Ого от востока	Кто тебе не ублажит,
Заразѣ без пророка	Милости не узритъ,
Лисовецка Дѣва	А Сина твоего,
В с(б)разѣ жива	А Бога нашего
На престолѣ сльнет отголѣ.	(В) час смерти своя каждый.
В храмѣ покровенском	А ми тя хвалямо.
На тронѣ сионском	Во пѣснехъ славимо:
Нинѣшними вѣки	Радуйся, Мати,
С небесними лики	Дѣво благод(а)ги,
Изра мѣсце святое себѣ.	Невѣсто неневѣстная.
Егда молится Сину	Мати благодати,
В день и в ноци вину,	Даждѣ намѣ оглядати
Сльпимѣ дает зраки,	Сына твоего,
Бѣсом гонитѣ мраки,	А Бога нашего
Темних, хромых творит свободни.	На вѣки вѣковѣ. Аминѣ.

17. Пісня Бердичівській Богородиці.¹⁾

Wzywaiet tebe ciła Ukraina,
Diwo Caryce, nadeżdo jedyna,
Abyś podała ruku y w przyhodi,
W ogniu, powitru, woyni y hołodi
Ty nam czrez Syna zbawienie sprawyla,
Choć dusza z tилоm mnoho sohriszyla.
Ne day propasty, maiesz do nas prawo,
Otżeny sylno wsiako zło lukawo.
K tebi ot wsich stran lud sia sobyraiет,
Bo wsich przyimuiesz, kto tia przyzwaiет.
Tu w Berdyczowi kto tia o szczo prosit,
Ciło radostno blahodat²⁾ odnosyt,

¹⁾ З книжечки „Obrona Polskiey Korony od granic Ukrain-skich“ 1760 р.

²⁾ Хибно: Błochadat.

Slip, ch(o)ry, chromy buwaiet zdrowy,
W smutku ratunok odbyraiet nowy,
Syła bisowska y ta odstupalet,
Pomocz Maryi syiu prohanialet.
Ymze słuczyt sia w wodach potopaty,
Zywot darujesz, prebłahaia Maty.
Buduczy uze słozenny na mary,
Chwalat tia, Diwo, y prynosiat dary;
Swidczat tabłyci, ruk, noh połny stiny,
Mnoho łask wziały od łaskawoy siły.
Nech woiewodstwo kiiowske h(o)łosyt,
Jak mnoho darow z ruk twoich odnosyt.
Ty swawołnyie kupy prohonyła,
Ot naszestwyi ych hrad twoy chranyała,
Ty pokoy sładki dała Ukraini,
Za szo tia chwalat od wika do nyni.
Pomahay, Matko, nam w každoi potrebi
Zywusczym na zemły y spodoby w niebi (sic)
Łycem ko łycu Boha ohladaty,
S nym y z toboiu wieczne carstwowaty.

18. Пісня Тартаківській Богородиці.¹⁾

Preczystaia, preczudnaia Diwo i Maty,
Ześ łaskawa na słuch (sic) twoich, wsim daiesz znaty.
 Krwawy słyzy wyływaiesz,
 Pered Synom zastupaiesz
 Od hniwu hrysznych.
Wzywaiuszczym imia twoie skoro predstaiesz,
Utopaiuszczym wo vodi, ruku podaiesz,
 Slipym oczy otwyrasz,
 Chromym nohi iscilaiesz,
 Diwo Czystaia.
Ktoż ne znaiet, ześ czudowna w twoim obrazi?
Ktoż ne doznau łaski twoiey wo wszem (sic) złom razi?
 W Tartakowi i powsiudu
 Połno twoiey łaski, czudu,
 Diwo Czystaia.

¹⁾ З третього видання „Naboženstw-a do Matki Boskiey“.

Kto tia prosyt, kto tia sławyt, kto serce tebi
Poruczaiet i w nim maiet za Matku sebi,
Semu spomoszcz (sic) twoiu daiesz,
Od pryypadku zasłaniaiesz,
Diwo Czystaia.

Tebi dary ze wsich storon i pokłon daiut,
Pred toboiu łaski twoiey iawne wyznaiut.
K(o)toryi tia wzywały,
Czudow twoich tu doznały,
Diwo Czystaia.

Sam Tartakow nech przyznaiet, w iakoy potrebi¹⁾
Doznau łaski czudnoy twoiey, nech pomnet sebi.
Kto w nem żyiet, nech przyznaiet,
Że od tebe żytyie maiet,
Diwo Czystaia.

Ty hniw Syna umołyla w powitra czasi,
Ty płacz ludey²⁾ utołyla w tom tiazkom strasi:
Ty od smerty boronyła,
Ty powitre oddałyła,
Diwo Czystaia.

Za szczo Bohu nehay (sic) budet wiecznaia sława,
Tebi honor, cześć i pokłon, Maty łaskawa,
Wo wik wikow ne prestanet,
Poki secho (sic) świta stanet,
Diwo Czystaia.

Czuda twoi kto zrachuiet, Rodyce Boha,
Myłost twoia, kto zmirkuiet, iak iest premnoha.
Ratuy, Diwo, wopyiuszczych,
Spasay hrysznych, zde zywuszczych,
Diwo Czystaia.

Daway pomoszcz w tiazkoy bidy i utrapłeniu,
Daruy łasku rabom twoim dusz ku zbawłeniu.
My tia budem wełyczaty,
Czuda twoi wysławiaty,
Diwo Czystaia.

Moły Syna o nas hrysznych, Maty Chrystowa,
I w czas smerty ratowaty budy hotowa.

¹⁾ Хибно: potrebi. ²⁾ Хибно: ludoy.

K¹⁾ tebi nuni prybihaiem,
Pred toboiu²⁾ upadaiem,
Diwo Czystaia.

19. Пѣснь Матцѣ Божой Тартаковской.³⁾

Пѣсми похвалимъ Матерь Божию
В чудовномъ образѣ Тартаковскую.
К ней прибѣгаемъ яко Царицы,
Матери Божой и Владичицы.

Аще ты будемъ на помощь взивати,
Ратуй насъ, Дѣво, Божая Мати,
Захочай повѣтра и войны кривой,
Покрый насъ, Дѣво, своими чудами.

И ми грѣшніи, елико можеша,
Сына своего за насъ умолиши,
Аби на судѣ по правой сторонѣ
Сподоби(лъ) вѣрнихъ в небесномъ тронѣ.

О Монархине, небесна Царице,
Сподоби вѣрнихъ и, Владичице,
Ты знаешь скорбь нашу, же погибаетъ,
Токмо на тебе, Дѣво, уповаемъ.

Инии дознали подѣ часъ повѣтра,
Главу сотерла люта Голоферна.
Гди Богъ за грѣхи людей караетъ,
А Матка Сына к себѣ умоляетъ.

У Тартаковѣ стоншъ во олтари,
Божая Мати, во великой славі.
А хто хочеть чуда дознати,
Нехай же знаетъ, що Божая Мати.

Людіе волають при твоємъ образѣ:
Ратуй насъ въ бѣдахъ и в тяжкомъ разѣ,
Ты знаешь скорбь нашу, же погибаетъ,
Токмо на тебе цѣло уповаемъ.

Родъ правовѣрнихъ возвишаешь горѣ,
Же естесь чудовна Мати въ Тартаковѣ.

¹⁾ Хибно : Н. ²⁾ Хибно : teboiu. ³⁾ Національний Музей, 61 О.

А хто хочеть чуда дознати,
Нехай же знаеть, що Божая Мати.

Огнемъ палимимъ доми ратуешъ,
Хрошимъ ходити, слѣпимъ взрокъ даеш.
Из опинтаныхъ духи вигонишъ
И от подручныхъ насъ бѣдъ боронишъ.

Змій под ногами, стерши свою главу;
Прійми от насъ пѣснь сію въ похвалу,
Дабпемо били вскорѣ вислуханни,
Прійми от насъ, Сыну укоханный.

У Тартаковѣ стоишъ во олтарі,
Божая Мати, во великой сла(в)ѣ.
Отець предвѣчный над главою стоить,
Руцѣ простираеть над дочерью свою.

Милосердная Божая Мати,
Не дай намъ вѣрнимъ в свѣтѣ загибати.
Три дубки вѣтромъ били урванни,
Еднакъ през тебе были затриманни.

Внѣшла Нѣмквня, не вмѣла читати,
Заразъ научила Божая Мати.
А хто до неѣ со вѣрою прійдетъ,
То неомилно помощь заразъ прійметъ.

Сина умерлаго несла невѣста,
Даровала житіе, гди внишла до мѣста,
Же от перона зѣло зараженна,
Еднакъ прес тебе била уздоровленна.

Котрѣи приходять, не вмуть вѣри,
Огбирають ласку, не дають офѣри.
Една невѣста вѣри не вмѣла,
Же естесь чудовна, заразъ онѣмѣла.

И ми твоей ласки будемъ оглядати,
Же естесь чудовна, Божая Мати.
Будемъ вихваляти вусно со лѣки,
Ратуи дочесне, а в небѣ на вѣки.

20. Пісня Туринецькому Ісусови.¹⁾

1 Myłoserdny Isuse sładczayszy²⁾,
Zbawytelu nasz nayukochańszy,
Hrisznych zowesz do pokuty,
By wsy w nebi mohły buty
5 Yz toboju.

Ty na kresti za hrisznych wmyraeś
Y w bołesty ko Otcu wołaeś:
Prosty, Otcze, dolhy hrisznym,
By ne były ohnem wiecznym
10 Skaranyi.

Ktoż ty toie możet odsłużyty,
Žeś na kresti za wsich był zabyty?
Byś ożywył duszu naszu,
Ieszcze daiesz pyty czasu
15 Spasenya.

O dobroto wiczne neprebranna,
Z kotroho krow za wsich iest wylana,
Daiesz sia wo snid dla hrisznych,
Byś ich wezynyl synow wiecznych
20 Zyzny wiecznoy.

O Isuse, w Turynци syjajesz,
Wirnych k sebi wsich nas przyywaiesz:
Pryidit ko mni wsy, želajesz,
Łasku swoju wsim rozdaiesz
25 Prosiaszczym tia.

Człowecze, iak žeś zapamiatały,
Gdy Zbawytel ždet tia czas ne mały,
Dneś sokruszy serce szczyre,
Spowiday sia sprawedywe
30 So słezamy.

¹⁾ З згаданого вище на стор. 344 летучого листка.

²⁾ Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 61 О
отсі: 1. Милосердний Ісусе сладчайшій. 2. найукоханшій. 5. Ис.
6. умиралесь. 11. отслужити. 12. забитій. 15. спасенія. 16. вѣчна.
17. С котраго... виляна. 18. снѣдь. 20. Жизни вѣчнія. 22. всѣхъ
насъ к себѣ. 23. всѣхъ желаю. 24. Плоть .. роздаю. 25. мя. 26. за-

Myłoserdny o Hospody Boże,
Nech mni łaska twoia dopomoże,
Pred oltarem chwały twoiey
Pozbuty sia złosty moiey
35 W sey swiatyny.

Szczо dla duszy moiey gdy sia stane,
Wozlublu tia, myłostywy Pane,
Z ufnostyju budu k tebi
Prybihaty, bym y w nebi
40 Ohladał tia.

21. Пісня Турпнецькому Ісусови.¹⁾

Myrskia dneś uzyidite łyki
Pred obrazom blahaho Władyki,
Na kolina upadayte, Ze nowaja darow rika
Sercem, usty wychwalayte, Na potichu czelowika
 Jest otwerzta.

Płynет syja na wsia wraz storony
Z czudotwornoy Isusa ikony,
Kotraja dnes wozsyjala, Za meszkanie, hde by sławno
Turynecki chram obrała Udilala łask wsim rawno
 Wirnym ludem.

Hradyż tamo, człowecze mizerny,
Znaydesz pomoszcz, bo Pan myłoserdny

пам'яталій. 27. немалій. 28. сердце. 31. Милосердный. 32. Нехъ
вамъ. 37. милостивій. 38. Зъ уфвостію. 39. бимъ могль в... 40.
Оглядати тя. Дальші дві строфи такі:

Кто ся з вѣрнихъ сему не удивить,
Въ (на)дѣи жаденъ ся не утолить;
Би за грѣхн сплакаль ревне,
Южъ у небѣ будетъ певне
 Ис тобою.

А гди кому плачу недостане,
Право далесь в тмъ сакрамен(то)талне:
Би учинилъ сповѣдь щирю,
А поправу справедливу,
 Будетъ збавленимъ.

¹⁾ З сього самого летучого листка.

Y laskawy w tom obrazi Mocnu tokmo tu miy wiru,
Potiszyt tia w nahłom razi, Serdce odday na ofiru
 Sokruszenno.

Ne lakay sia tohda zloy pryhody,
Ani boy sia w domu twoiem szkody;
Choćby na tia swoja syły Ne dopustyt niczo zloho
Samy pekła poruszyły, Na tia imia sładczayszaho
 Spasytela.

Nechay skażut neduhom złożenny,
Iak od smertnoy bidy swoboždenny,
Nechay skażet bidna maty, Wydaty sył ne ymiła
Kotra na świt otroczaty Y ko smerty sia zbłyżyła
 Wydocznoy.

W takom smutku muž jey so słuhamy,
Gdy wzywiał tia wirno so slezamy:
Ach, Isuse, w utrapłeniu Iawne pomoszcz odbyraiet,
Prybud twomu sotworeniu, Bo w poł wmerła płod raždajet
 Tak czudesno.

Switłość nebes toy skarb objawyła,
W Turyneckoy sey cerkwi złożyła,
Aby wirnym newozbranno Tak na duszu, iak na tiło
Udilał sia neprestanno, Wyznaiszczym wsiudy śmilo
 Łask obfitość.

Ach, Isuse, wyżdu iuż na oko,
Że strumeń twych łask plynēt szyroko.
Ja nebaczny traczu lita W hrichach tonu okazanny,
Na marnosty seho świta, Od tak spasennoy fontanny
 Odbihaju.

Lecz (sic), w dobroty neprebranny Pane,
Póki ducha w tili moiem stane,
Poty hłas moy žalosływy Budu zawsze wozwyszaty,
K tebi, Boże dobrotływy, Bym mohł hrichow odebraty
 Proszczyenye.

Błahosłowenye wirnym daiesz,
Gdy z obraza ruku prostyraiesz,
Prahnesz wsich k sebi pryniaty, Pryimyz mene marnotrawna
W nebi wiczne lokowaty; Z zuchwałosty syna jawna,
 Nadeždo moia.

22. Пісня Перемиській Богородиці.¹⁾

Wytał, swiała i zaczęła czysta Diwyce,
W Peremysły, hradi naszym, krasna Caryce.

Tu, zacząwszy carstwowaty,
Ne prestaiesz łask dawaty
Wsim trebiuszczym.

Tebe iehda czelowicy wsim sercem prosiat,
(W) wsiakich nuždach, bidach, skorbech łasku odnosiat,
Hład, powitre, smert' uticze;
Tu uday sia, czolowicze,
Do Diwy czystoy.

Ne boymo sia hrada, mecza, ohnia i wody.
Jehda maiem zastupnycu od wsiakoy szkody
W sem obrazi Franciszkańskim,
Dwery ludem chrystyiańskim
W každy potrebi.

Syn na rukach diwyczeskych sidyt odwraszczen
Aky²⁾ od łyca maternia, ko nam obraszczzen.
Adwratyw (sic) sia, to ne dywo,
Bo na nas zryt myłostywo
Iako Spasytel.

Toiey myłosty pokazaw iuż neraz dowod,
Bo z Peremysła oddaływ powitra, hołod
Czrez pryczynu osoblywe
Matki swoiey, nam szczastywe
Hospodstwujuszczoy.

Prypomnimo Chmelnickaho owyi woyny,
W kotoryi Peremysł hynów iak bezborony,
No ne dała tuteyszaia
Zahynuty Preczystaia
Panna łaskawa.

¹⁾ Н. М. 15592, стор. 232 — 234. Збірка має заголовок: „Pieśni nabożne rozmaite, litanii, godzinki i modlitwy przepisane w Kulczycach od dnia 25-o lutego r. b. do dnia 18-o kwietnia roku Pańskiego 1832. Antoni Baraniecki“. Пісня співається на тій пісні Підкамінецькій Богородиці.

²⁾ В рукоп. аку.

Za ktoroy my łasky, Preczysta Maty,
Ne prestanemo tebe tu wychwalaty :

Raduy sia, Maty Diwyce,
Prekrasnaia Hołubyce,
Panno czudowna.

Z Synom twoim nam lubymym chwałyma budy,
Od wsich wirnych, Zastupnyce chrystyian, ludy,
Doday łaski dobre żyty,
Posem w nebi tia chwałyty
Wo wiky wikow. Amiin.

23. Пѣснь святителю Николаю в Олеѣин(ци).¹⁾

Что се ново грядуть на всѣ	Все потѣ длаляся, хотѣ стврался
Русь, Поляки, [шляхи	Под часъ разу.
Вота дають, упадають.	В седмдесятомъ року изявлен-
Предъ святою іконою	Возлюбленній [ній
Въ Олеѣинцы?	Богу мігра; в часъ повѣтра
Тѣшитя Подоля, же в том краю	Кроплѣ трвали, ажъ залляли
Съ небесъ раю	Той гнѣвъ Божій.
Сладкій патронъ улюбилъ трон.	Николае, чудесъ источниче,
О, як чуда сдннуть всюда	Чудотворче,
Нікслая!	Скажи, чие путешествіе
Не виннаго кого дѣло тое,	Билъ крокъ еденъ безнадеждентъ
Тилко твое,	Зауфанній.
Чудотворче, міроточче.	С той причини ми тя взываемъ,
Тисъ причина, же кончина	Пѣсн спѣваемъ :
Воннъ седмѣлѣтних.	Ти, владыко, насъ въ опѣку
Страхъ видѣти било образъ съ	Прійми, входи, вся исходи
В церковь взяти, [хати	Благослови.
С которого время много	

24. Пѣснь Іисусу Христу распятому въ Зборовѣ.²⁾

Под: вселенная вся.

Ахъ, якъ чудъ великій в Зборовѣ нынѣ
Видимъ на распятомъ Божомъ Сынѣ.
От предивнаго дѣла.
В день святаго Міхаила

¹⁾ № 21 (1336—134а). ²⁾ № 21 (546—556).

Образъ нескривленій
Дѣтемъ явленій.

Грѣхъ то ради нашихъ сгалося дѣло;
Взяши Богъ на себе людское тѣло,
Терпѣлъ муки, страсти, раны
И розги, крестъ, в смерть сказанній
В тридцать в три лѣта
Панъ всего свѣта.

А в тысяща в сѣмсотъ пятьдесятъ пятій
Кривавіе капльъ Христось распятій
З рамене, з колѣнъ, з рукъ, з ножныхъ ранъ,
Почилъ на крестѣ Христось Панъ,
Бокъ окривляетъ,
Дари зліваеъ.

Прибѣгайте вси днесъ ко граду Зборову,
Скланяйте главы к Божію слову,
Простеръ руцѣ васъ приймати,
Тѣломъ, кровію ветати,
Приклонивши главу
Исусъ ласкаву.

Ласкавій Богъ во дны, ласкавій в ношы,
Маеъ хромимъ ноги и слѣпимъ очи,
От бѣдъ, от врага темна
Боронитъ человека земна,
От грѣха, злости,
Врага, лютоств.

Немоцнымъ здравіе даеъ на тѣлѣ,
Грѣшнимъ спасеніе даруетъ вцѣлѣ,
Даеъ помощь въ всякой требѣ,
Готуетъ корону в небѣ
Сынъ Бога живаго
И предвѣчнаго.

О Пане ласкавій, якъ на Логіна
Излій и на мене блуднаго сына
Кровъ и воду благодати,
Не имѣю бо що дати,
Панъ на крестѣ вознесенъ,
Гвоздми пригвозденъ.

О Боже чудовній, тутъ на престолѣ
 Не даждь намъ (в) плачевномъ бити удолѣ.
 От повѣтра, труса, глада
 Борои Зборова града,
 От огня и войны
 Всѣхъ насъ сохрани.

25. **Ѣалма распятому Христу (в Зборові).**¹⁾

Зборе вѣрнихъ, соберѣтесе,	Пробиша сквозѣ.
Чудомъ велѣимъ првемо(трѣ)-	Весь страждаше,
У Зборовѣ з Божой волѣ [тесея.	Бо хотяше
В церквѣ святой на престолѣ	Грѣшника спасти.
Панѣ надъ пани	Рядай, мире оплаканий,
Вкрижованій	Же для тебе Богъ коханий
Бокъ откриваетъ,	Потъ крвавій испуцаетъ
Кровъ проливаетъ.	И кровъ свою проливаетъ.
Даеъ знати,	Даеъ знати,
Же карати	Же карати
Хочетъ грѣшника.	Войною, гладомъ,
Боже ласкавій и Творче свѣта,	Тучею, градомъ
Аггеловъ великаго свѣта,	И в неволю
Иже миръ свой возлюбилесь,	За сваволю
Гди на землю и(з)ступалесь	Отдаеъ на вѣки.
Для грѣшника	От вѣка се слышанна,
Человѣка.	Ижъ в Зборовѣ содѣланна.
Такъ улюбилесь,	Тамъ бѣсове трепещуще,
Би уволнилесь	Утѣкати не могуще,
От пропасти,	Бо не стерпѣти ²⁾
Хотай спасти	Анѣ зрѣти
Злѣ падшагося.	Икони Бога,
Охъ, якъ тяжко утерпѣлесь,	Иже чуда многа
Розніе муки имѣлесь,	Откриваетъ
От ногъ до главы пѣсть цѣло-	И раждаеъ
Изочтени биша вся кости [ств,	Всѣмъ вѣрующимъ.
Моего Пана.	Весь еси желаніе и весь сладость,
З боку рана,	Ісусе сладчайшій, и радость,
Руцѣ и нозѣ	Исцѣли сокрушенихъ,

¹⁾ Н. М. 15046. ²⁾ В рукоп. шестипѣти.

Оцѣсти ни прокаженныхъ	Ангели, архангели,
От грѣховной злости	Херувими и серафими
И с темности,	Поклонъ даютъ
Тя призываемъ	И припадаютъ,
И припадаемъ,	Всѣхъ святыхъ лики
Тя хваляще	Со челобѣки
И просяще	Торжествуютъ,
Ласки твоея.	Трву(м)фуютъ,
Самъ ти вѣси, что намъ треба	Всегда славяще.
Ласки твоея из неба.	Ахъ, я грѣшникъ мѣзерній,
Даждь во мирѣ мирне жити,	Мой Ісусе милосердній,
Чуда твоя... славити,	Сердце, главу прикланяю ²⁾ ,
Бисъ(мо) во мирѣ	Рани твоя лобизаю,
Вси во вѣрѣ	Нозѣ цѣ(лу)ю
Мирно прожили ¹⁾	И обичую
И возложили	До самой смерти
Уфность нашу	З... ни умерти,
В Месняшу,	Тя славити
Сладкомъ Ісусѣ.	И хвалити
Кто тя достойно возможе	На вѣки вѣкомъ.
Хвалити въ чудахъ, ахъ, Боже?	

26. Пѣснь пресвятѣй Богородицѣ Почаевской.³⁾

Пасли пастире овци на горѣ,
Видѣли Матерь Божу на скалѣ.
На той скалѣ стопку знати, Тамъ воду беругъ,
Где стояла Божя Матн. Всѣмъ вѣрнымъ даютъ.

О Пречистая Дѣво Маріа,
Где въ Почаевѣ ікона твоя,
Чуда твои над чудами / Бо твоя сила
Показалас над Турками, Всѣхъ побѣдила.

З града Збаража въ Почаевъ прійшли,
Много народу христіанъ знайшли.
Зачалися уганяти, Радугу складаютъ,
Якъ бы могли всѣхъ достати, Всѣ ся змовляють.

Въ вѣвторокъ рано браму облягли,
Законникови главу изтяли.

¹⁾ В рук. прожити. ²⁾ В рук. прикланію. ³⁾ № 21 (1346—136а).

Онъ взялъ, несе свою главу, Пред образ паде,
Матцѣ Божой даетъ славу, Духъ свой предаде.

А въ монастырѣ плачутъ, ридаютъ,
Руцѣ подносятъ, крижемъ падаютъ :
Змилуй же ся, Дѣво Мати, В нещасной долѣ,
Не дай же нам погибати Турковъ неволѣ.

За еденъ бо день з турецкой землѣ
Сталь в Почаевѣ чернецъ з неволѣ
Матерь Божию благати, Злихъ бѣсурмановъ,
Жебѣ схотѣла розогнати Махометановъ.

Божая Мати всѣмъ ся заявила
И омофором вѣрнихъ покрила¹⁾):
Не бойтеся, христіане, Во свои руки
Не возмут васъ бѣсурмане В тяжкой муки.

Ювъ Желѣзо предъ Марією
Сталь на повѣтру всѣмъ видимою.
Проситъ Панѣ монархинѣ: Яко Царица
Не опускай той святинѣ И Владычица.

Турки, Татары смѣло ступаютъ,
На гору стрѣлби якъ дощъ пускаютъ,
Уганяются з мечами, Ихже всѣ стрѣли
Мають стрѣлби за плечами. Назадъ летѣли.

Крикнувъ на войско турецкій баша:
Вси ми погиблы, недоле наша.
Стрѣли назадъ ся вертаютъ Що я такого
И насъ самихъ забиваютъ. Бачу дивного?

С того ся Турки всѣ дивували,
Такого чуда нѣтъ ни видали.
Знати, съ небесъ божѣ сили Насъ проганяють
Полки войска наступили, И убивають.

Вы христіане, Турокъ питаеть,
Що то за пагѣ в горѣ сіяеть?
З нею войско из мечами Не идетъ землею,
Поступае все за нами, Но облаками.

¹⁾ В рукоп покрива.

Возвищенна на вся хори въ небѣ Емпирѣ
Ту на скалѣ на висоцѣ нѣби во мирѣ

Престолъ себѣ виставила,
Чудесами освѣтила
Аки звѣздами.

Освѣт же насъ, о Царице, в нашей немощи,
Ослѣпленными марностями отри намъ очи,

Бисмо свѣтъ твой оглядали,
Чуда твоя прославляли
В небѣ на вѣки.

Главу стерла Люциперу, свѣдчимъ стопою,
Которого повидѣлъ Богъ стерти ногою.

К Почаеву приведеннй
От моци братъ свободженнй,
Всѣ то признаемъ.

Свѣтъ твой великъ съ Почаева всюду сіяетъ,
Которій слѣцъ сталъ билъ с Турками, видитъ и знаетъ.

Гди глумили бѣсурмане,
Боронили христіане,
Припомни.

Кто бо к тебѣ прибѣгаетъ (в) всякой потребѣ,
Прибѣжище невозбранно имѣетъ себѣ.

Вси ми к тебѣ прибѣгаемъ,
В руцѣ твоя поручаемъ
Душу и тѣло.

Возми, возми, о Царице, в свою опеку,
Гди розкажутъ на судъ Божій стати человеку,

Тогда душу, так тежъ тѣло,
Хочъ от страха удо млѣло,
Не дай на вѣки.

28. Пѣснь пресвятой Богородицы Гошовской.¹⁾

Обновися днесъ, гора, Гошовомъ названна,
Гди на тебѣ о Марія чудами преславна.

¹⁾ Національний Музей, 41 Q.

В мѣстѣ Дунаю взрѣли ты чудами з'явленну ;
В палацу арцибѣскупскомъ слезну вси узнавну.
Гды увидятъ слезы твоя з очій источенны,
На колѣна упадають, вси стають змѣненни.
Плачевна пребывши днѣй чотыридесять,
Хорѣ, хромѣ, утрапленнѣ о ратунокъ просятъ.
Не еденъ смертелне на одрѣ лежащій
Отдалъ уклонъ, чудомъ твоимъ сталъ онъ нѣбѣ спящій.
Истинно узнають рождество ты славно,
Утрапленнѣи отходятъ вси уразумленно.
Мы к тебѣ еднѣ подъ ноги впадаемъ :
Ратуй, Панно, ратуй, Матко, к тебѣ прибѣгаемъ.
Гору Гошовскую рачъ приоздобляти,
Чуднымъ своимъ омофоромъ всѣхъ насъ покривати.
И коронѣ пол'ской даруй звитяжати ;
На Агарявъ в бѣсурманъ рачъ имъ помощь дати.
Упроси намъ Сына, бось Матка едина,
Борони насъ наглои смерти, а ты будь намъ причина.
Чуднимъ ся образомъ рачъ насъ боронити ;
У Сына своего ласки даждъ намъ упросити.
Мы недостойнѣи подъ ноги впадаемъ,
Слезнымъ воздыханіемъ усердно волаемъ.
И тебѣ, о Маріе, Сынови твоему,
Буди слава Богу Отцу, Духови святому.
Просимо ты вси усердно, змилуйся надъ нами,
Увольни насъ отъ вѣчныхъ мукъ, пекелнѣи ями.
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ, абсемо ты на вѣки хвалили
И с тобою Створителемъ в небѣ вѣчне жили.

29. Пѣснь Пресвятой Богородици Самборской.¹⁾

1 Чистая Панно, Матко утѣшенныхъ,
Потѣшителко людей утрапленныхъ,

¹⁾ Текст з № 1 (8б, 9а), заголовок і відміни тексту співа-
ника „Національного Музею“ ч. 12454: 1. утѣшенна. 2. утрапле-

Чыстая Панно, до тебе волаемъ,
Сердечне с плачемъ слезы выливаемъ.

5 Рачъ на насъ възрѣти оком своим ласкавымъ,
Додай помощи грѣшникомъ неуравымъ.

Смутная новина южъ по свѣтѣ слынетъ,
Не единъ теразъ без сповѣди гинеетъ.

Розказаль Господь Богъ, Сынъ твой, аггелови,
10 Бы не фолговаль ани грѣшникови.

Даль му мечъ острый, стрѣлы ядовиты,
Бы людзко племя было пречъ выбито.

Лежать аки снопы брата и сестры,
Бо ихъ убиваетъ той мечъ барзо острый.

15 Зостань мн ся, Панно, прозбею до Сына,
Бы мя не караль грѣшника една,

Гды бы мя не караль из запалчивости,
Бы мнѣ отпустиль з ласки своей злости.

Исусе сладчайшій, Пане укрѣжованный,
20 Кролю над кролями, а Пане над паны,

Оборони насъ, Панно, от повѣтра злаго,
От наглої смерти, огня пекельнаго.

30. Пісня Самбірській Богородиці.¹⁾

Возграйте, дубровы,	Да отвѣщает нимфа морска,
Яви бо ся Самборови	Що ест катедра самборска.
Источникъ воды живия,	Ест оцян благодати
Мати Христова Марія,	Плачущая Дѣва Мати,
Приносяще здравіе.	Изливающе дари.

ніхъ. 5. узрѣти. 6. Додай намъ ласки. 8. терась... згинетъ. 9. Розказуеъ, Панно, Сынъ. 10. Аби не фолговаль ані. 11. ему мечъ острый... ядовити. 12. людское... вибити (!). 13. яко снопки брата, такъ и... 14. Гди... баръдзо острый. Між стр. 14 і 15:

А еще до того погребовъ не мають,
Яко бидлята в полю ся ховають.

15. Застався за нами, упреси намъ Сына. 16. Би віе(и)ци не... 17. Би его не. 18. Би ему отпустиль з ласки его злости. 19. слачайшій... крижованій. 21. Боронь... повѣтра. 22. пекельнаго.

¹⁾ Б. Н. Т. 367, стор. 207—208.

Гербовный елень жаждаше, Аще кто жаждет, да прійдет,
Ко источнику вхождаше, Ко источнику да ввійдет
Нынѣ скачет, выгравает, Во святыи дом чпстой Дѣвы,
Егда воды много мает Дом чудесы исполнивый,
В новосамборской церкви. Той получит здравіе.

31. Пісня Рогозенській Богородиці.¹⁾

Побудила до скрухы сердечной, кто ты видѣвъ болесну
В рогозен'скомъ образѣ Царицу чудотворну, небесну.

Слугою не можется звати,
Который бы(м) слез изліати
С тобою, Панно, не хтѣлъ.

Очи твои над муками Сына ще не усхли слезныи,
Обмывают нечистыи души з грѣховъ слезныи, любезныи,
Точащыхъ на насъ призираютъ,
В потребахъ всяку помощь даютъ
Слѣзымъ, хромымъ, страшеннымъ.

Серце седмъ мечовъ проникает болесную утробу,
Страшили безсѣменной Дѣвѣ, когда Сынъ ей ко гробу
Положенъ; очи закаменѣлы,
Чловече, грѣшно твое тѣло,
Же мечъ жалю не пройдетъ.

А на тое есть сила доводо(въ), же без змазы зачата
Первородной, Пречистая Дѣво, злости, тежъ и грѣху проклята.
Учнику Маріинамъ (?) мѣста
Не мает, а за що невѣста
Со Сыномъ же состраждетъ?

Затягненый на насъ первородный грѣхъ праотець Адама
Учниковый, который приводятъ тѣло, свѣтъ и злост сама
Шатан'ска, абы былъ змазанный,
На смерть Сынъ Маріи сказанный,
Мати же с нимъ состраждетъ.

Крижуетъ в грѣхахъ затвердѣлыхъ каждый Божого Сына,
Пофторне над кровію его плаче Матка една.

¹⁾ Б. Н. Т. 367, стор. 162—164.

Ей, хоц' бы сердце з скалы было,
Юж бы ся от слез искрушило;
Мы в грѣхахъ твердѣмо.

Прійми слезы мои, Дѣвице, и сподоби угодно
Пріймати ми тѣло Христово со страхомъ достойно.
Справъ, прошу, абы Христосъ во мнѣ,
А я в немъ щасливѣ жилъ згоднѣ
По глаголу Господню.

32. Пѣси святому Іоану Сочавскому.¹⁾

Граде, встани,
Воспой на вся страны,
Коего имѣеть,
В себѣ ниѣ крветъ
Свята Іоана,
Сочавскаго званна.
Не довлѣет
Бѣльгород, что пѣеть
В мартирской порфирѣ,
Окпянскомъ мирѣ,
Коль умереть сей явна чудеси
Для Христовой храбъ мужъ
Мучень, дая самъ прѣмѣр(ѣ)и
Во отвѣтъ своемъ.
Фрагъ коварствомъ,
А демонъ тиранствомъ
Предаеть на муки
Персияномъ в руки,
Даби били зѣло
Всесвятое тѣло
Пусть аж до кости.
Бють тиранамъ злости,
Тѣло отлѣтаеть,
Персъ ожесточаеть
Гнѣвомъ распаленнѣи,

Адамъ зараженнѣи.
Обаче мужъ здравъ на тѣло,
Отвѣтъ даеть Персу смѣло,
Цоира кумирѣ его.
Пребиваеть,
В мукахъ не устаеть
Тиранъ злостовати,
До коня вязати
Велтъ главу свята
От Жида оттята.
На коемъ мѣстѣ
В ноци отвѣтнѣ
[вѣри Жиловъ тамо было,
Егда ся явило,
Сталъ столпъ огненнѣи
От облакъ до землѣ.
Ангели округъ стояще,
Согласно воспѣвающе
При мощехъ святыхъ.
Древле к Сочавѣ
Взять билъ к большой славѣ,
Потомъ Іоаномъ
Королемъ вѣнчаномъ
Зде пренесеннѣи,
В церквѣ сохраненнѣи.
Кто о що просеть,

¹⁾ Б. Н. Т. Ш. 370 (57а—58а).

Помощь относигь, Здравія болящимъ, Зракъ невидящимъ, Во всѣхъ нуждахъ дѣлний ¹⁾	Ходатай презѣлний ²⁾ , Ужаснимъ врагомъ биваетъ, Прокаженныхъ ищѣляетъ. Богу честь, слава.
---	--

33.³⁾

Архангеловъ всѣхъ радости, Херувимовъ всѣхъ сладости, Моли за ны Иусе Христа, Спасителя, Бога уста. Ласку твою ожидаемъ, Серцемъ бодро воспѣваемъ: Покрый же насъ, Дѣво чиста, Отъ всѣхъ враговъ и злодѣйства. Егда къ тебѣ прибѣгаемъ, На колѣна упадаемъ, Велегласно вся воспоемъ, Сердцемъ, усты възхваляемъ. Квѣтомъ краснымъ украшена, Ко небеснымъ возглашена,	Се Дѣва Богомати Исполненна благодати. Свѣтишьъ красно, о зорнице, Небесныхъ ликъ о денице, Вышнихъ жилищъ селеніе, Грѣшныхъ рабовъ веселіе. Славно Христа породила, Безъ скверны и нерушена, Гавриломъ возвѣщенна, Духомъ святымъ исполненна. Нынѣ насъ, Дѣво Мати, Не остави благодати, Не лиши насъ и милости, Сохрани насъ до вѣчности.
---	--

34. Пѣснь на воскресеніе Христова.⁴⁾

Агнецъ Божій, Сынъ отчъ, от гроба воскресе, Іже з Дѣви родился, жизнь намъ привнесе. Весело крикнѣмо, Ісуса славимо:	Христось воскресе, Жизнь намъ привнесе, Воскресе от гроба. ⁵⁾
---	--

Новый Іерусалиме, нынѣ свѣтися,
Торжествуй, Счоне, демоне, смутися.

Да будетъ и тебѣ, Дѣво всепѣтая,
Родице Бога, честь и слава вѣчная.

Радость велня вселенная празнуеть,
Воставъ з гроба, Адамъ и Ева ликуеть.

¹⁾ В рукоп. дѣлнихъ. ²⁾ В рукоп. презѣлнихъ.
³⁾ № 20 (23аб). ⁴⁾ Н. М. 14937. ⁵⁾ Рефрен.

Еси побѣдитель, Ісусе, крпосте,
Надеждо наша, душевная свѣтлосте.

Имуще людие Спасителя в небѣ,
Ахъ, к нему прибѣгаемъ въ каждой потребѣ.

35.²⁾

1 Буди возхвалена от всѣх родовъ земныхъ
И возвеличена от хоров аггелскихъ,
Богородице, небесъ Царице,
Чистая Панно, ласкавая горлице.¹⁾

5 Архангелом сладость, херувимомъ радость,
Безъ сѣмена красото, выше всѣх славима.

Чистотою, дѣвствомъ выше всѣхъ славнѣйша.

Избрала от грѣхов Адама и Еву,
От первородныхъ избавила клятвы.

10 Надъ солнце и луну выше всѣхъ славнѣйша,
Пресвѣтлый гласъ.. будетъ надъ нами.

Силою святаго Духа была осѣнена,
Престоль Царицевъ, на тронъ посажденна.

Которого во своемъ животѣ зачала,

15 Просящимъ намъ буди ласкава.

И испроси по смерти блаженну годину,
Уготовай намъ в небѣ корону.

¹⁾ Рефрен.

²⁾ Текст з № 16 (21аб); відміни в № 20 (38аб) такі: 1. восхвалена. 2. хоровъ земныхъ. 5. сладосте.. радосте. 6. Всесвятая красото, всѣмъ грѣшникомъ жалостъ. 7. Чисто(то)ю дѣвства вышше всѣхъ славима. Межи 7 і 8. Богу предвѣчному прежде вѣкъ любима.

8—9. Изъ боку своего Христа породила,
Адама и Еву дѣ(в)ствомъ свободила.

10—11. Надъ сонце(мъ) и луну красота избрана,
Близъ пресвѣтлой Тройци во трону посажденна.

12—13. васант. 14. Котораго у... почала. 15. Проси ихъ, намъ
будеть ласка(ва) его данна. 16—17. васант. За то е ще така
строфа: Смертнующу не дай намъ лихую годину,
Але дай намъ во небѣ вѣчную корону.

36. Пѣснь святому Николаю.¹⁾

Великий чудотворче
Николае, святителю отче,
Радуйся, Николае,
Скорій помощникче,
Теплый заступникче
И молитвенникче
О душахъ нашихъ.

Ария²⁾ ти посрамивій,
Аки бѣси облачивій,
Во Никіи преславномъ
На соборѣ седмомъ
Вѣру утвердивлесь
И всѣхъ научилесь
Пѣти Троицу святую.

Сили тебе усѣ хвалятъ,
Небесніи превозносятъ,
Сироти волають,
Помощи желаютъ,
Би око святое
Глянуло на тое
Во печали ихъ.

Ликуетъ мврскій (?) ввесь,
Триу(м)фуетъ и миръ увесь
Же
.
Же ся о то стараль,
Би ся человекъ досталь
До вѣчности святой.

И Мирликіи градъ бѣлъ явній,
Где Николай чудотворецъ славній,
Якъ онъ в немъ зоставаль,
Усѣмъ сладость даваль,
Би ся всѣ собрали,
Богу хвалу давали
На вѣки вѣчнїе.

37. Пѣснь страстемъ Христовымъ.³⁾

Древо пресвятое,
Бѣсомъ ужасное
Предивно.
И демони прогоняють,
Христіяни бороняють,
Самъ Панъ Избавитель,
Простеръ руцѣ Откупитель
На тебѣ.
Исусе любимий,
Тожеє мелостивий
Усердно.

Три древа возлюби,
Кров и воду испусти
Из боку святаго,
От Ирода проклятаго,
Умилно.
Мойсея пророка
Послав для вирока
Ко Израїлю,
Котораго возлюбилъ,
Манну з неба испусти.
Они то отдавали,

¹⁾ Н. М. Співаник Коропатницького-Навичинського.

²⁾ В рукоп. Азия. ³⁾ Н. М. 15189 (16а—176).

Желцемъ, одгомъ наповали
За манну.

Иуда ильстивий,
Ученикъ любимый
Найпершый
И той ся усумнѣ,
Продав Христа без цѣни,
Самъ ся об(в)ѣснвй
И небо опустивий
На вѣки.

Терновъ вѣнецъ, Цару,
Склали на твою главу
Еврси.
И земля ся потрасла,
Луна, слонце изгасла (sic),
Тьма бистъ по всемъ свѣтѣ,

Павъ на крестѣ прибитый
Окрутне.

Реторъ и Богословъ,
Наперсникъ и другъ Христовъ
Стояше.
При крестѣ стоячи,
На Марію глядячи,
Слезн изливаєтъ,
Матерь свою потѣшаетъ.

И ми мѣзернѣи,
В свѣтѣ облуднѣи
Окрутне,
Ми к тебѣ прибѣгаемъ,
Поклон кресту отдаемъ,
Бо (sic, Бы) онъ нас заступилъ
От сатановъ окрутнихъ
На судѣ.

38.¹⁾

Истинній триумфъ южъ на свѣ-
[тѣ наставъ,
Же Іеусъ Христосъ от гроба
Южъ адъ плѣнися, [воставъ.
А смерть умертвися.
Пречистая Панно, возвеселися
О воскресенію.
Тв, Адаме, днесъ не сумнися,
Южъ со Евою возвеселися,
Христосъ тѣи примаетъ,
Рай (ихъ) не отвергаетъ
В радость первую.
О веселіе,
Где ти миліе
Нинѣ согласно
Спѣвайте прекрасно
Творца всего свѣта.

На многіе лѣта
Триумфъ не престане,
Поки свѣта стане,
О воскресеніе (!).
Нинѣ вси старци
Со младенци
І вси старици
Со дѣввици,
Христу воспѣвайте,
Честъ Богу воздайте,
Христосъ воскресъ, заспѣвайте.
Адъ днесъ ридаетъ,
Вся душа отдаетъ
С темници подземно(но)й,
Зъ отхлани пекелной;
Оразъ пророци
Со святыми отци

¹⁾ Н. М. Співачк Навичинського-Коропатницького.

В темности видѣли,	Всѣмъ челоуѣкомъ грѣхи отпу-
Бога не видѣли	[щаетъ.
О воскресеніи.	Нехай же будетъ Богъ нашъ
Ты Давиде, днесъ у гусли вда-	[похваленій
	[рай І от вс(ѣ)хъ родовъ всегда про-
І что прекрасно на три(м)ѣ	На вѣки буди. [славлений
Сотворителеви,	[заграй Христе воскресій, даждь до-
Откупителеви :	[ждати,
Христось воскресъ, заспѣвай.	На страшномъ судѣ одесну ста-
	Во Троици зрѣти [ти,
Нивѣ союжъ (sic) весь Хри-	І всегда хвалити
	[стось растирзаетъ, На вѣки вѣком. Амин

39. Пѣснь святому Георгію.¹⁾

Непрестанно Господа о насъ моли,
Призывающихъ тя всѣхъ насъ сохрани,
Воине Христовъ, мучениче²⁾,
Вѣнцемъ славимъ вѣнчѣносъче
Георгіе, скорій помощъниче.

Избавляй насъ всякихъ напастей,
Не даждь всѣмъ вѣрнымъ в грѣхи впасти.

Ко храму твоему вси прибѣгаемъ
И усердно тя вси прославляемъ³⁾.

О семъ идоли смятошася
И падоша, сокрушишася.

Любовию горящею владичнею
Упразднивий прелестъ идолъскую.

А з гроба мертвия воскресывий
И многихъ ко вѣрѣ пригласывий.

И ми Георгия вси хвалѣмо
И со слезамы к нему припадѣмо.

¹⁾ Співаник „Національного Музею“ ч. 15189.

²⁾ Рефрен. ³⁾ В рукоп. прославляемъ.

40. Пѣсн на рождество Христово.¹⁾

Херовими святъ, архаггели зрятъ
Чудъ невидимій, вельми славимій.
Ахъ, ахъ, зѣло вельми цѣло удившася.
Прійдѣмъ, прійдѣмъ до шопи,
Узримъ Бога во плоти
И Матерь его святу
Дѣву Марію чисту,
Которая Сына Матка една в ясла вкладаетъ.
Иже невмѣстимій вельми вмѣстися,
З утроби Дѣввчой Христось родися.
О глубина всѣмъ разумна недовѣдима.
Витай, Пане и Кролю,
Витай, нашъ Спасителю,
Витай, скарбе предрагій,
Никогда же пребраній.
О радости и сладости, явилъ ся всѣмъ намъ днесъ.
Предвѣчній Монархо, щожесь то вчинилъ,
Же в яслахъ скотияхъ ниско ся зложилъ?
Ахъ, ахъ, Пане, нехъ ся стане воля твоя.
Чемъ аггели не служатъ,
Чемъ воля з ослом там дрижать?
Познали Бога в плоти,
Хочяжъ вѣміе скоти,
На колѣна упадають, Творцу своему хвалу воздают.
Шукаеть Іродъ, якъ написался²⁾,
В которой страни Христось родился,
Воспрашаеть и взиваеть книжники своя.
Они же ему рѣша:
(В) Вифлеемъ родися.
В той часъ зѣло заричалъ,
Власц своя потаргалъ,
Убити Христа рожденна барзо ся рихло готовалъ.

¹⁾ Н. М. 12454.

²⁾ Ся строфа має йти щойно по найблищій. В уривку спі-
ваника „Національного Музею“ під ч. 15290 є текст в яким захо-
ваний здогаданий порядок (по А — Ш).

А може звѣзда идетъ предъ цари,
Котріе несуть велики дари:
Злато и смирно и ливанъ предивно Пану своему.
Барзо нѣско кланяше,
Подарунки даяше,
Познали найвишаго
Спаса, Цара своего,
И тако во страни своя со веселіемъ возвратишася.

Кушается царъ Иродъ безъ ума,
Шлетъ войско свое до Вифлеема:
Идѣте, бійте, кровь пролевайте всѣхъ дѣтей малыхъ.
Десять тысящъ четири
Дѣтей малыхъ побили,
Безневѣрныхъ нев(инн)ятокъ,
Ревне плачущихъ матокъ
Кровъ невину пролевали аки воду во Вифлеомѣ.

О Вифлееме, азъ днесъ не драхлюй
И ти, Рахиле, благодумствуй,
Не плачте, мати, ваши дѣти взяти есть до неба.
Кролевати тамъ будутъ,
Васъ матокъ не забудутъ
И ублагаетъ Христа
Рожденнаго Пречиста,
Бисъте слезы своя ревне утолили и в небѣ били.

Волх то Валаамъ все пророковалъ,
Лечъ вбѣити Христа нѣхто не досталъ;
Южъ кролюеть, обѣцуетъ в небѣ бити.
Тилько ми ся згаджаймо,
Щири его кохаймо,
Би намъ грѣхи отпустилъ,
Мукъ пекельныхъ уволнилъ,
Ударовалъ вся благая, в небѣ всѣмъ кролевати.

Скиптре во руцѣ кесару даруй,
Звѣтяжати всюди враговъ поборствуй,
Просимъ тя, Пане, всѣ непрестанне: допоможи намъ.
Даруй в мирѣ прожити,
Тя Рожденна хвалити,

Где на зе(мно)мъ падолѣ,
Потомъ в небѣ на тронѣ,
Со аггели, архаггели даждь намъ всѣмъ тя оглядати.

41. Пѣснь святой Тройцы.¹⁾

Прійдите днесъ,	Утѣшителя ученикомъ дати,
Новій Израиль весь,	Гдѣ совокупленн
(В) церковъ украшенну,	Язyki огненни
Духомъ просвѣщенну,	Раздѣленн стали
Воспой пѣсны красно,	И проглаголали
Да узриши ясно.	Бога в Тройцы биты,
Слава Творца Бога,	Научиша пѣти
Се бо милость многа	Отца, Сына равна
Будеть тебѣ данна,	И Духа исходна,
С висоти посланна	Апостоломъ строителя,
От Духа пресвята,	Всего міра Створителя
Діядіма злата.	И невидимо зиждителя.
Имѣяше щедроты Богъ,	Три поють лица
Да вознесеть горѣ свой рогъ,	Предвѣчнаго Отца,
Подаетъ міру толикъ даръ	Рожденнаго Сына,
[многъ.	Прежде вѣкъ една,
Очистивше крещеніе славно	Духа исходяща,
Духа исходяща со небесе явно	Намъ вѣримъ свѣтяща,
И от паракліта	Сынъ бо есть во Отцы,
Тайна есть открита,	А Духъ святъ во Тройцы
Да потекутъ воды	В существѣ единомъ,
Во вся земна роди.	Во вѣкъ нераздѣльномъ,
Пія усладимся	Да подасть всѣмъ славу
И возвеселимся.	И грѣховъ избаву.
Огненнія духа рѣки	Не остави насъ, Владыко,
Текутъ злати во вся вѣки	Пѣние тебѣ велико:
Просвѣтиты вся челоуѣки.	Святъ еси во вѣкъ, буди, буди.
Егда обѣща Богъ Духа послати,	

42. Пѣснь на рождество Ісус Христово.²⁾

Безконечной благостины	Богъ днес во плоти явіся.
И незмѣрной милостины	Послѣдних вѣков

¹⁾ № 21, 87а—88а.

²⁾ Коллекція А. Петрушевича, 233, стор. 15—17.

Стал человекъ.
Всѣ ся утѣшайте,
Его витайте
Пожаданнаго,
З неба нам даннаго.
Аггели вдячне спѣвають,
Хвалу ему воздаютъ,
Яко своему Пану и Богу.
Слава во вышнихъ,
А мир на нижнихъ,
Воспѣваютъ,
Возвѣщаютъ
Вдячну новину,
Пѣснь Божию Сыну.
Пастырие услышали,
Же то аггелы спѣвали
Над вертепомъ на повѣтру.
Вся повергоша,
За то придоша,
Удивишас(я),
Поклонишася

Вся содержащу,
Во яслех лежащу.
От Персиды трие цари
Тамо придоша со дары,
Где Богъ во плоти явися.
Поклон отдаютъ,
Христа вытѣютъ,
Ливан и злато,
Абы првнято,
Мы тежъ кадило,
Бы Богъ привялъ мило.
Христе Цару народженный
И во яслех положенный,
Тебѣ Богу и Творцу молимся:
Укрѣпи царей,
Соблуди людей,
Агарянскую,
Всю поганскую
Дерзост их сотри,
А вѣрнымъ покори.

43. Пѣснь на рождество Христово.¹⁾

Новый триумфъ явися,
Спасъ миру народися.
Во пѣснехъ, вси вѣрнии, ликуйте,
Днесъ духовно торжествуйте
О рождествѣ его.
Миръ во мирѣ слышати
О Божой благодати,
Горняя со земными начала
Божая мудрость собрала
Во единой мысли.

Емпфремъ вертепъ сталъ ся,
Богъ бо в немъ показался.
Южъ земля небеснымъ есть
Держитъ неодолима [видима,
На себѣ Христа.
Царіе, ся зближайте,
Царю дары давайте,
Пастырие, крикните, возыграйте,
Велегласно воспѣвайте
Царю рожденному.

Все аггеловъ множество,
Составѣте торжество,
Слава во вышнихъ Богу, крикните,
Рожденнаго славѣте
Днесъ на земли Христа.

¹⁾ № 1, 866—87а.

44. Пѣснь на недѣлю Крестопоклонную.¹⁾

Владыка твари и Господь славы
На крест пригвожденъ, Панъ вшелякой хвалы
Вѣнцемъ от терня укоронованный,
Оцтомъ напоенный.

На крестъ висеть Христось пригвожденный,
Копіемъ з ребра своя прободенный,
Заушенія приѣмлет и раны,
Молить ся за намь.

Дѣвая Мати, на крестъ ты зрящи,
Увы мнѣ, чадо, вопіет, стѣнѣящи,
Оружіе сердце мое проходитъ
И утроба горитъ.

Радуйся, кресте, намъ похваленіе,
Бѣсомъ побѣда и прогнаніе,
Днесъ кланяемъ ся
Всѣмъ, похваляюще
И лобзающе.

Прійдѣмъ, вѣрніи, Христу поклонѣмъ ся
И чистымъ сердцемъ вси приготѣмъ ся,
Абысмо его всегда выхваляли
И з нимъ царствовали.

Поклонъ отдаймо днесъ кресту Христову,
Бысмо оглядали вси благодать нову.
Умилно с плачемъ к кресту припадѣмо,
Слезы принесѣмо.

О Христе Царю, змилуйся над нами,
Не даждь воевати невѣрнымъ над нами,
Сохранѣй вѣру и всѣхъ христіановъ
От рукъ бесурмяновъ.

А мы ты будемъ всегда выхваляти,
Воскресшаго ты всѣмъ проповѣдати.
Даруй здравіе и всѣмъ пожитіе
И спасеніе.

¹⁾ № 1 (856—86а).

45.¹⁾

Радость на свѣтѣ пануетъ, Кды Пилатъ декретъ феруетъ Срогій на Сына Божего, Творца всего свѣта того.	Нехай будет осужденный, На смерть цѣле поданный, Вкрижуй Маріина Сына Христа Назарянина.
Дисциплѣны зготовано, Крест и гвозды поковано, Жиди на того совѣтують, Христа, бы умеръ, воюють.	Потом с крестом поднесенный, Желчи з оцтом напоенный. Тое Матка кды узрѣла, Падши на землю, умлѣла.
Всѣ ся на то уложили, Бы Христа на крест приблѣли, Прето Пилату отдають, Злые свѣтки поставляютъ.	Лзы з очій выливаючи, Же южъ умеръ, волаючи, (Зъ) жалю такъ ляментовала, За нимъ умерти жадала.
Терновъ вѣнецъ уплетенно И в препруду облеченно Христа, Агнца невиннаго, Царя Емпѣру горняго.	Матку учневи злѣцает, А в томъ духъ Отцу отдает. Тростію бокъ ему пробито, Текла кровь з водою обфито.
Идет с крестом Панъ смутне, Збитый от Жидовъ окрутне, Змѣнилъ всю свою доброту. Жиди волають к Пилату:	Мы тежъ вси днес поклонѣмъ ся И смвренно помолѣмся: Христе Іисусе преблагій, Всѣхъ насъ помилуй, всемогій.

46. Пѣснь кресту.²⁾

Древо райское ново процвѣтаетъ,
Во мѣсто смерти юность намъ раждаетъ.
Адамъ от древа вкусн овоць смерти,
Сынъ Божій древомъ рачилъ врага стерти.

Оружіемъ крестнимъ спасетъ чловѣка,
Порази Мойсей Ада амалѣка.
Константин, царь великъ, а втомъ знаменитій,
Идоли враговъ порази на вѣки.

Макарій Спаситель крестъ воздвизаетъ,
Радостію сердца вѣрнихъ наполняетъ.

¹⁾ № 1 (356—366). ²⁾ № 15 (6аб).

Господи, помилуй, согласно волають,
Распятого Пана усѣ прославляють.

Гди судія прійдетъ судити вселенну,
Добрихъ до неба, а злихъ во геенну,
Крестъ прокаженнимъ есть знакъ триумфалній,
Посрами Жидов и всѣхъ безсурманов.

Устрашатся слави креста пресвятаго,
Устыдятся Пана, на немъ распятаго.
Будуть волати: падѣтъ на насъ, гори,
Не стерпим муки, строгой Бозкой кари.

Крестомъ спасетса, зійдетъ изъ гроба тѣло,
А душам дарует оздобу цѣло.
На томъ падолѣ и на вѣки вѣковъ
Крестъ христіаномъ завше гербнимъ знакомъ.

Презъ крестъ твой, Христе, и невинниі страсти
Дайся намъ вѣрним по смерти спасти;
Посрами враги креста пресвятаго,
Вѣрнихъ сподоби житія вѣчнаго.

47. Пѣснь на воскресеніе Христово.¹⁾

Христосъ Панъ зъ мертвихъ	Кто слѣпін просвѣти
И звязство отримал [всталъ	И прокаженнїя очисти?
И житіе намъ направиль	Христос нинѣ зъ мертвихъ
И грѣховъ ²⁾ насъ избавиль.	[всталъ,
Кирие, кирие, кирие, елейсонъ.	Мертвим живот дароваль.
[Аллилуя. ³⁾	

Истлѣвшее естество	Аггели ся думѣють,
Обнови своимъ божествомъ	На Творца зрѣти не смѣють,
Новій Адамъ Христос Панъ,	Престолъ сили дивятся
Которій умеръ для насъ самъ.	И херувими чудятся.

Кто Лазаря воскреси,	Архаггели спѣвають,
Верия вѣчнїя сокруши?	Кто сей красенъ, волають,
Сокруши ада Вавилонъ,	Котрій зъ Емпѣру зійшолъ,
Соборъ его во Сіонъ.	А от востода ⁴⁾ днесъ прійшолъ.

1) № 15 (156—16а). 2) В рукоп. хрѣховъ.

3) Повторяеть ся по кождїй строфі. 4) В рукоп. восора.

Князи, врата отверзѣтъ	Воспѣем ти устнами
И, херувими, воззовѣтъ,	И радуемся душами.
Возопѣйте: святъ, святъ, святъ,	Все согласно воспоемъ,
Человѣческимъ умомъ не пой-	Единѣмъ гласомъ глаголемъ:
[нять.	Слава Отцу и Сину,
О воскресшій Отче нашъ,	Воскрешшему днесь вину,
Возвшаемъ къ тебѣ гласъ,	Такъ тежъ и Духу святому,
Живому Богу воспоемъ,	Во Троицѣ святой единому.
Единѣмъ гласомъ глаголемъ.	

48. Пѣснь на вознесеніе Господне.¹⁾

Вся языци, купно с лици	Ангели трепещуще,
Вострубѣте и воскликнѣте,	Возмѣте врата, глаголюще.
Царю Богу принесѣте:	Апостоли вопіяху,
Вознесися, Боже,	Со слезами глас испущаху,
Возмѣте врата, князи ваша,	Не остави нас, глаголаху.
Возыйде Царъ славы. ²⁾	
Услышите я внушите,	Отвѣща Царъ, глагола самъ:
Восплещайте руками	Пребудѣте время мало сами,
И возглагольте устнами.	Азъ параклита пошлю на вы.

Вознесися, воцарися
На престолѣ Бога Отца.
Царствію его не будетъ конца.

49. Пѣснь рождеству Пречистѣй Дѣвѣ Маріи
Богородици.³⁾

На седми дарѣхъ Духа свята основанна
Царская дщи Марія, Пречистая Панна,
Родися, явися во кончину вѣкомъ
И спасе, принесе радость человѣкомъ.

Она с тѣломъ, з душею велце оболченна,
Без тмы грѣха во миръ сей от Анны рожденна.

¹⁾ № 1 (386—39а).

²⁾ Останні три рядки повторяють ся.

³⁾ № 1 (13а—14а)...

Величай и витай, душе моя, Дѣву,
Царскую златую сего свѣта ниву.

На нейже сѣмя Богъ Царь хоцетъ ся всѣяти,
Егда с Пречистой крове будетъ ся раждати.
И тогда от ада свободитъ Адама,
Егоже смерть ложе и пекелна яма.

Слезами ся омыю, Дѣво чиста, нынѣ,
Бымы у водѣ грѣховной не втонуль (в) семъ мирѣ.
Подаждь ми на волн будущаго вѣка,
Созиди приплыти якъ быстрая рѣка.

Во градъ нашемъ храмъ твой, Дѣво, маешъ,
Егда к нему на молбу всегда прибѣгаешъ.
Где молимъ и просимъ: рачь насъ заховати
От муки и руки адскаго княжати.

А кто ти услугуетъ, той и вѣнторствуетъ,
Нехай с нами во мирѣ долго жителствуетъ.
Дай намъ, Дѣво, премирно всѣмъ многая лѣта,
А в небѣ при тебѣ зрѣти Бога свѣта.

50. Пѣснь вторая.¹⁾

Достойно есть Дѣву величати,	Со страхом аггели спѣвають,
От небесъ хвалу возвѣщати.	Превышше хоровъ возвѣщают.
Гди аггелъ вѣсть принесе,	Днес бо о насъ умоли,
Успенію взрече	На земли всѣхъ соблюди
Гавріиль,	В покою.

Готова буди, Богомати,	Нескверна Дѣво Голубице,
Сынови душу днес воздати.	Уснулас в Гепсманстей (sic) сто-
Потом с тѣлом злученна,	Апостоли вси бяху, [лиця.
До неба вознесенна	Тридневно пѣснь пояху
Будеши.	Согласно.

Возмѣте врата небесная,	Блажимъ тя послѣдняя ²⁾ роди,
Воходит Дѣва Пречистая.	Даруй нам со небесе плод(и).
Одесную престола	Запад врагомъ принеси,
Сѣдит Дѣва почтенна	Христіяновъ возгласи,
От Тройци.	О Дѣво.

¹⁾ № 1. (166—176). ²⁾ В рукоп. послѣдняя.

На всякъ день храни своя птенца,
Моли намъ своего Первенца.
Посли покровъ на миръ свой,
Воведи насъ во дворъ свой
На вѣки.

51. Пѣси на рождество Пресвятой Богородици.¹⁾

Под: О Пресвятая Дѣво, пом.

1 О любимая Дѣво от царьскаго рода,
Величаемъ ти родины от истаго плода.

Тисъ виноградъ преслѣчный на горѣ Ливанской,
Продвигаетъ рождествомъ си во полатѣ царьской.

5 Ты лелѣя пахнучая в смердящемъ юдолѣ,
Даси запаху душамъ нашимъ вознестися горѣ.

Ты солнце пресвѣтлое з Анниного неба,
Во темности вѣка свѣтишь, чого было треба.

Ты звѣзда пресвѣтлая на востоцѣ свѣта,
10 Восходишь рано пред сим солнцемъ, что сотвори лѣта.

О сладкая ластовице, зготованна Богу,
Якоже твои родины славити возмогу?

Небо и земля из аггелы страхомъ упадаютъ,
Новорождѣшую тя, Дѣво, пѣснями величаютъ.

15 Езекия царь тебе нарече стѣною
Для крѣпости всѣхъ вѣрныхъ и обороною.

Давидъ засъ праотець твой гды восхотѣ пити,
З выфлеомской кирницѣ жажду си утолити,

Теды тебе видѣ в рунѣ окропленномъ

20 И росою Духа святаго в Сионѣ змоченномъ.

¹⁾ Колекція А. П. 233, стор. 70—72.

²⁾ Відміни тексту в сѣм самім співанику на стор. 53—55 такі: 2. родины от чистаго. 5. Ты лѣлѣя пахвуча. 6. запах. 7. з Анниного. 9. звѣзда преслѣчная. 12. Якоже азъ... славит. 13. Небо, земля з аггелы. 18. З выфлеемьской. 19. тебе предвидѣ.

Дай же и нам тую росу на своих родинах
И напои нас ввном свѣта в земних сих краинах.

Мы же тебѣ воспоем, воспоемъ на земли пѣснь нову,
Быс нам дала чути в небѣ глас аггелского трону.

52. Пѣснь покрову Пресвятѣй Богородици.¹⁾

О Пресвятая Царице, миру покрове,
Избавляй насъ от вѣчных мукъ пекелна рова.
Покрове, миру святѣйшій,
Над всѣхъ аггеловъ честнѣйшій,
Всегда славиѣйшій.

Царице небесная, покрове миру,
От еретиковъ невѣрныхъ сохраняй вѣру.
Сохраняй насъ отъ напасти,
Не дай же намъ в грѣхъ впасти
Во адской власти.

Андрей ввдѣ на воздухѣ ты стоящую,
За християнъ Христа Бога всѣхъ молящую.
Сохраняй насъ, соблюдай насъ,
Защищай насъ, не давай насъ
В руки грѣшникомъ.

Святителіе во церкви поклоняють ся,
Апостоли со пророки вси радуютъ ся,
Гды молиши Христа Пана,
Бы намъ была жизнь подана
На семъ падолѣ.

Бысмо тебе, Панно чиста, на вѣки хвалили,
Поки стане всего свѣта, во царствѣ жили,
Просимъ тебе, о Царице,
Моли Бога, Владычице,
Всѣхъ Помощнице.

20. свята. 23. тебѣ воспоемъ на земли. 24. в небѣ чути глас аггелска тону.

¹⁾ № 1 (176—18а).

53.¹⁾

Устомъ мовьмъ, Матко, твоимъ чудомъ хвалу не лѣтъ воздати,
Гды допѣро дражу зѣло языкъ пѣнїямъ утверждати.

Но кролева сія нова внемли глаголи, понуди, возбуди болша-
[ковъ себѣ.

Правда, же той Паввы святой годне нѣкт не выславиль, о ве-
[лебна и хвалебна,

Створеня вайзацнѣйша, твоя цнота даръ живота, бос выбран-
[на и вызванна,

Спокори, водвори святыхъ многихъ, серафимъ славнѣйша.

Намъ Еуина першая вина райскїя врата затворила,

В²⁾ иншой мѣрѣ, слушной вѣрѣ тыс нам небо отворила;

С першой матки вся отроки в одхлани во длани предани бы-
[ша в руцѣ демономъ.

А с той второй Матки драгой народ взялся збавленя,

Хвалу дати, не устати, то всѣмъ бы нам належало,

С которой Богъ нашъ взялъ на себе тѣло.

Воламъ к тебѣ (в) всякой требѣ: позволи, бымъ воилль,

Сына едина твоего пвлноваль.

Барзо прошу, нехъ отношу, даждъ памяти таковой,

Бымъ ты годне в пристойне славиль сердцемъ и словеси.

А змазаня и связаня вижду, тверджу быти збудити устомъ
[мовимъ.

Еднакъ требѣ, бы ко небѣ, зносимъ хвалу ко тебѣ.

Хвалы вшелкой, цти великой годна речъ быти весола,

Чти Дѣвица и Родица, призри на насъ, помилуй насъ,

Даждъ помощь Вышнему на сихъ людехъ и пребуди воскорѣ
[всецѣло.

54. (Пісня) Богородици.³⁾

О пресвятая Дѣвице, к тебѣ прибѣгаю,

А на помощ тебѣ всегда к себѣ призываю,

До ног ти впадаю, слезы проливаю,

Спамятавши грѣхї свой, сердечне вздыхаю.

¹⁾ М 1 (18а — 19а).

²⁾ В рукоп. З.

³⁾ Колекція А. П. 233, стор. 45—46.

Майстат Божій образілем, распустне живучи,
Грѣхї свой безчисленны ув себѣ чуючи,
Былем злости склонный, а грѣху повольный,
Бо мя на то побужает умысль мой свавольный.

Причинися, Дѣво Мати, до Сына своего,
Бы мнѣ даровал поправу жїтїя моего,
Бы мнѣ мыслил о небѣ, а прибѣгаль к тебѣ,
А по смерти рачѣ мя принять до царства к себѣ.

А я всегда аллилуя тебѣ воспѣваю,
Бога в Троици единого быти визнаваю
И тебѣ Царїцу и Богородицу
Со всеми святыми поемъ Владычицу. Finis.

55. Пѣснь Пресвятой Богородици.¹⁾

Усыхающимъ с прагненя
От чистцоваго спаленя,
Маріе,

Вшитких вѣрныхъ з вѣзерунку
Додай душам ратунку,
Маріе.

И терпящим тяжку муку
Подай лѣтостиву руку,
М.

Тыи в небѣ волност мают,
Нехай помощи дознают,
Маріе.

Тыс на жажду кривницею,
Возри ока зривницею,
Мар.

Черезъ твою причину
Грѣшных людей всяку выну,
Маріе,

А з твоего злѣтованя
Выбавъ грѣшных от караня,
Мар.

Богъ отпустит из геенны,
Нехай будут освобождены,
Маріе.

Ключу Давидовъ до неба,
Помочи душамъ потреба,
Мар.

Подай добра человкомъ,
Не гордвшъ грѣшникомъ,
Маріе,

Нехъ будут з муки вырваны
И на волност отдани,
Маріе.

Вырви ихъ судїи руки,
Нех не терпят тяжкой муки,
М.

¹⁾ № 1 (77а6).

Тыс для ова Предвѣчнаго,
Которому нѣсть равнаго,
Маріе,

Да будет твоя причина
До твоего, Панно, Сына,
Маріе.

Май нас в своей оборонѣ
При остатнем вѣка згонѣ,
Маріе.

Мати Исуса ласкава,
Котрого повсюду хвала,
Маріе,

Когда будет Богъ судити,
Рачь ся, Панно, причинити,
Мар.

Все прибѣгаемъ ко тебѣ,
Бысмо были с тобою в небѣ,
Маріе.

56. Пѣснь Пресвятѣй Богородици.¹⁾

Днесъ хоць вмираетъ Исусова Мати,
Радость являетъ, не треба плакати.

Бо и, умерши, по смерти есть жива,
Тая заченши породила Сына.

Слѣчная Панна смерти не причастна,
Зоря заранна по заходѣ ясна.

Престоль щирокій и облакъ без хмуры
Берутъ облаки сіонскими цари.

Служать аггели и главы скланяють
И ликъ весело апостоль спѣвають.

Внїйди, Царице, внїйди до Сїону,
Осядь, Дѣвице, на сыновскомъ трону.

Роже слѣчная небеснаго поля,
Завше красная неоранна роля,

Котрая стерла и змієви главу,
В грѣсехъ не умерла, мѣй же вѣчне славу.

Справъ такъ намъ земнымъ в грѣхахъ не умврати,
В небо от земля преставленна Мати.

57. Пѣснь преподобному отцу Онуфрію.²⁾

Онуфрій святой в старости рожденный,
От него шатанъ з млада посрамленный.

¹⁾ № 1 (92а6). ²⁾ № 1 (696—70а).

Гды зрадилъ огонь, оттоль го вмѣтаеть,
Невредим зостаеть.

Стондъ слуга Бозскій Онуфрій названный,
Гды былъ во огни цѣлый захованный,
Прето го родичъ не собѣ ховаеть,
Но Богу отдаеть.

Провадить сына яко царъ достойный,
Даеть в монастырь убогій, пристойный:
Пріймѣте чадо, речеть царъ, не мое,
Але южъ Боское.

Королю перскій, что чинишь такого,
Мѣвши дѣдича токмо единого,
Дашь на службу в Троици единому
Богу предвѣчному?

Тамъ в монастыру ланя го питаеть,
Опатрность Боска о немъ памятаеть.
Самъ Христос Господь дает в свимъ образѣ
Хлѣбъ ему в злом разѣ.

Давшися святой в Боску оборону,
Мечеть южъ берло и перску корону,
Не хдет достатковъ на том свѣтѣ мѣти,
Но Богу служити.

Провадить аггелъ дитя збыть малое
На пуцу, тилко шест лѣтъ маючое.
Аггелскимъ хлѣбомъ тамъ его питаеть,
Аггеломъ го знаеть.

Такъ лѣтъ шестдесятъ повосилъ тѣсноту,
Упалъ солнечный, зиму и наготу,
А Богъ одѣваеть якъ слугу своего
Патрона нашего.

В лѣтъ го шестдесятъ на пуци знайдуеть
Пафнугій святой и з нимъ бесѣдуеть:
Яко ту живешь, хошу цѣле знати,
Всѣмъ проповѣдати.

Онуфрій святой виннымъ для прикладу
Житіе свое повѣдати по ряду,

Ижъ былъ королевичъ, на пушу зась младый
Шоль з Босков рады.

Онуфрій святой рекъ Пафнутіевъ:
Южъ мнѣ часъ смерти приходитъ при тебѣ.
Отдаетъ душу в руцѣ Бога жива,
Гды южъ справедлива.

Душу самъ Христосъ провадитъ до неба,
Старцевъ тѣло кдыжъ погребсти треба,
Лвы теды сами гробъ ему копаютъ,
Честно погрѣбаютъ.

О всемъ Онуфрій и ту памятаеть,
При смерти вшиткыхъ Богу залѣцаеть,
Кто бы ся ему в опѣку поручиль,
Бы вшитко получилъ.

Естес в нещастю, естес в утрапленю,
Естес в хоробѣ, естес у вязеню,
Удайся заразь до того патрона,
Отголь оборона.

Ратуи насъ завше, теразъ и на вѣки,
А кды по смерти замкнутъ ся повѣки,
Справъ, бысмо Бога в небѣ оглядали
И з нимъ королевали.

58. Пѣснь священному Савѣ.¹⁾

Возвеселися, пустыни, цвѣтущи,
Играй, Иорданъ, струями текущи.
Мужа святаго житіе сіяеть,
Вѣрныхъ озаряеть.

Ливуй радостно, преподобне отче,
Святая Троица великій угодниче,
О преблаженне, о священный Саво,
Ангелская славо.

Мужу желанный, пустынный жителю,
Слуго Господень, вѣрный служителю,
Прійми малое от насъ хваленіе,
Дай отпущеніе.

¹⁾ № 1 (706—716).

Тебе согласно вси днесъ восхваляемъ,
Красныя пѣсни, отче, воспѣваемъ.
Всесвятый отче, молися за нами,
Своими слугами.

Ангеле земный, человеѣче небесный,
Пастырю стада паствы своея словесный,
Умножил еси собранная стада,
Духовная чада.

Церкви Христовы учителю красный
И всѣмъ безплотнымъ дѣмономъ ужасный,
В подвизѣ своемъ пчела трудолюбна,
Словесныхъ премудра.

Чистымъ житіемъ преподобнымъ слава,
Ангель во плоти, постникомъ похвала,
Нектар небесный, ангелская сладость,
Каападокомъ радость.

Саво блаженне, великій чудотворче,
О насъ молися, преподобне отче;
Ясное солнце, пресвѣтло сіяешь,
Вѣрныхъ озаряешь.

Церковъ ликуеть праздественну память,
Твой день пресвѣтлый вси вѣрныи славятъ.
Рач умолити, Царя упросити
Со святыми жити.

Пѣснь ти приносимъ, ратунку жадаемъ,
Твою святую память почитаемъ.
Саво прехвалне, тебе величаемъ,
Поклонъ отдаваемъ.

59. Пѣснь тремъ святителемъ.¹⁾

Восхвалимъ пѣснями днесъ торжественно
И восклиценію купно пѣсенно
Трехъ свѣтилъ толякихъ,
Пастырей великихъ,
Согласно.

¹⁾ № 1 (81а—82а).

Иже во мирѣ ясно свѣтяше,
Егда на земли тѣломъ живяше,
А днесь на лонѣ
Видят южъ в Сионѣ
Сидяща

Во тріехъ лицехъ единаго Бога;
Тамъ имъ есть радостъ велика премнога,
Где ангелъ хоръ в лицѣ
Поюще Владыцѣ:
Святъ, святъ, святъ.

Василій бѣше на земли стоящъ,
Отъ земля главою небеси досягающъ,
Во столпѣ огненнѣ
Видящъ южъ явленнѣ
Чудесе.

Григорій риторъ бѣ предизрященъ
Въ словесехъ рѣчи и прееспрящревъ,
Догмата храняше
И вѣру втверждаше
Дерзостно.

Златымъ языкомъ вѣща Іоанъ,
Когда умоленъ преити отъ Комавъ,
На престолъ возвращенъ
И на немъ посаженъ
Рекъ: миръ всѣмъ.

Сія же вина праздника бѣше,
Егда велику распрю имяше
Въ тыхъ тріехъ велицѣхъ
Пастырехъ толицѣхъ
Неравни.

Внезаапу же явѣ предсташа,
Мужу премудру се глаголаша,
Да распру укротятъ,
Въ единъ день сочинятъ
Праздникъ ихъ.

Мы равни есмы у Бога, рекшихъ,
По семъ до неба видящъ ихъ вшедшихъ,

Ужасен зѣло бѣ,
Помысли во себѣ,
Чудъ зрящи.

Тогда отверзе умъ разумѣти,
Щалмы и пѣснми днесь обновити;
Когда се видяше
И распру имяше,
Предстануть.

И мы тожде днесь вси воззовѣмо,
В тройци святыхъ купно почтѣмо,
О помощь просящимъ
И всѣмъ намъ славящимъ
Память ихъ.

60. Пѣснь святому апостолу и еваггелисту
Христову Луцѣ.¹⁾

Что ты нареку, апостоле святой,
Служителю тайнъ, босъ ты ест пречестный
Сосуд святаго Духа божественна,
В сей церкви славна.

Луко блаженне, столпе премудрости,
Свѣте пресвѣтлый Божіей свѣтлости,
Просвѣти сердца людей ту стоящихъ,
Тя днесь славящихъ.

Ей, причинися до всѣхъ Зиждителя
И упроси намъ своего Створителя,
Ижъ бы насъ вѣчне за грѣхи не караль,
Ласкою дароваль.

Еваггелисте, душамъ нашимъ врачу,
Днесь ся мнѣ покажь, нехъ ты южъ обачу
Во помощь себѣ и всѣмъ христіаномъ
В храмѣ твоємъ славномъ.

Прійдижъ в триумфѣ, свѣтозарвый Луко,
Прійми молбу от насъ твоихъ слуговъ
И донеси я небесному Отцу,
Нашему Творцу,

¹⁾ № 1 (79а—80а).

Ижъ бы насъ грѣшныхъ в ласцѣ своей заховалъ,
По смерти нашей царство намъ даровалъ,
Котрого, святой, рачъ намъ упрости
Со ангели жити.

61. Пѣсн' великомученици святой Варварѣ.¹⁾

Плачися, душе, жалю неизмѣрна,
Зрѣщи на дщер гнѣвъ отца невѣрна,
Како Диоскор дщер власну,
Видяй ея зѣло красну,
Поневѣрствія сѣльно навращаетъ,
Поклѣнъ ідоломъ дати примушает.
Страждетъ Варвара святая
От Диоскора вся злая.

Отца и Сына и Духа святаго,
Вѣруетъ быти в Троицѣ единого
И Сына з Дѣвы рожденна,
Христа Бога воплощенна.

За то от отцѣ на тѣлѣ мучима,
От Диоскора за власы влачима,
А за власную Христа славу
Усѣченна бысть во главу.

Горе ти, отче, убивши дщеръ, горе,
О какѣвъ еси дерзокъ, Диоскоре,
Убивши дщеръ свою власну,
Невѣсту, Богу прекрасну.

Лечъ милосердный всея видеѣ справы
Вѣнчал Варвару вѣчным вѣнцемъ славы.
Мзда твоѣ, Варваро, многа,
Моли за нас Христа Бога.

62. Пѣснь о блудномъ сыну.²⁾

Нѣсм' достоинъ нарецися сыномъ твоимъ,
Сотвори мя хоч единаго рабомъ своимъ.

¹⁾ Колекція А. П. 233, стор. 3—5.

²⁾ *ibid.* стор. 96—99.

Егда поверзаю себѣ,
Прошу, прошу пилно тебе:
Пощадѣ мене.

Злѣ расточихъ богатство, живучи блудно,
А вишого собирати южъ бързо трѣбно.
Но азъ поверзаю себѣ,
Прошу, прошу пилно тебе:
Пощадѣ мене.

Поки в глѣдѣ спрѣсныхъ грѣховъ гинути буду,
Поки в тяжелой нѣмощи, поки пребуду?
Но азъ поверзаю себѣ,
Прошу, прошу пилно тебе:
Пощади мене.

Наемникомъ колико хлѣба избиваетъ,
А мнѣ крупиць падающихъ столу недостаетъ.
Но азъ поверзаю себѣ,
Прошу, прошу пилно тебе:
Пощадѣ мене.

Охъ мнѣ, лють временными прелщену сластии
И отвѣду уязвлену плотскими страстии.
Но азъ поверзаю себѣ,
Прошу, прошу пилно тебе:
Пощади (мене).

Кѣмо пойду, что сотворю трюкаянный,
Стративши даръ крещенія, от Бога данный.
Но азъ поверзаю себѣ,
Прошу, прошу пилно тебе:
Пощадѣ мене.

И обѣти южъ преступныхъ невоздержаніемъ
Побуджаемъ плотскихъ страстей желаніемъ.
Но азъ поверзаю себѣ,
Прошу, прошу пилно тебе:
Пощадѣ мене.

Южъ не имашъ в моихъ скорбехъ, ахъ, несчастливій,
Тылко звати к тебѣ уже, мой добротливій.
Егда поверзаю себѣ,
Прошу пилно тебе:
Пощади мене.

63. Дума тѣла.¹⁾

Знаю, ижъ я естемъ яко паучіна,
Порох, земля и пепел и слашна гліна.
Знаю, ижъ всѣ мой лѣта сутъ яко цвѣтъ
И прудко мивяютъ якъ в полю п'єякный квѣтъ.
Предц'я само себѣ и своего пана,
То естъ душу невѣлю, своего гетмана,
Ведучі до грѣхов и вишой злѣсти,
Що не естъ анѣ будетъ безъ тяжкой жалости.
Бо такъ я, якъ душа, в купѣ ся тѣшимо,
Во купѣ тежъ вѣчной муки ся боїмо.
И хочъ я, умерши, в зѣмлю ся оберну,
Лечъ по судѣ мушу взяти трвалостъ нескажен(ну).
То мя барзо трапитъ и безъ стрѣгой муки,
Ижъ южъ трудно умерти на вѣчній вѣки.
Не будетъ тамъ концá анѣ в тѣсячу лѣтъ,
Поки Богъ будетъ Богомъ и его твари свѣтъ.
Поти я з душею буду вѣковати,
Во пламени огністомъ согаряти,
Если не престанемъ Бога ображати,
А за грѣхы брідкіе сердечне плакати.
Теразъ, теразъ, душе, Бога познаймо,
А себѣ роскошами болше не прелщаймо.
Додай намъ ратунку, Христе, Божій Сыне,
Бысмо ты препросили слезами умилне.
И ты, чиста Панно, додай ми чистости,
Скрѣпности, тихости и встremeзливости.
Не допускай ми ся спрѣсене растилати,
Нечистоты злымъ огнемъ душу поджегати.
Але мое сердце возбужай до покути,
Би для грѣховъ не влало в пекелній нурти.

¹⁾ Колекція А. II. 233, стор. 93—95.

64. Пѣснь покаянная.¹⁾

З болестию сердца вопію до Бога,
Наступуетъ на мя нынѣ смертная тривога.
Обачилемъ, жемъ учиненъ из земнаго гною,
Кровь, кости и все тѣло Божскою рукою.
И знову тежъ нендзный в землю обернуса,
Не хотячи, мушу умерти, а суда боюся.
Ровно бо всѣмъ треба пред суд страшный стати,
Трудно наймудрѣйшему тамъ ся вымавляти.
Аггели кди во трубы страшливе затрубятъ
И всѣхъ мертвыхъ голосом от гробовъ возбудят,
Судія справедливый сядетъ на престолъ
И осудитъ всѣхъ насъ бывших на земном падолѣ.
Ахъ, якъ же мнѣ грѣшному пред судъ страшный стати,
Поневажъ мя во грѣсехъ породила мати.
А щожъ менѣ за утѣха, жемъ уживаль свѣта,
Роскошне мешкаючи, утратилемъ лѣта.
Фолговалемъ тѣлу у марностей земныхъ,
Южъ естемъ негоденъ роскошей небесныхъ.
Надѣю тилко имѣю на Бога и Творца,
Онъ Богъ мой, живот мой и вѣчный обронца.
Владичествію его слава нескончона,
На вѣки вѣковъ нехай будет хвала розмножона
Архаггелскому Цареви на вѣчные лѣта,
Слава церквамъ строителеви широкого свѣта.

65. Пѣснь о страшномъ судѣ Христовомъ.²⁾

Испомни, не спи, сердцемъ затвердѣлый,
Еще не плачешъ, такъ закаменѣлый.
Рад бымъ плакати за грѣхъ, слезъ не маю,
Омыти грѣхъ мой не знаю, якъ маю.
Мешкаю въ грѣхахъ и смерти боюся,
Ахъ, слезъ не маю, не вѣмъ, якъ спасуся.

¹⁾ № 1 (80аб). ²⁾ № 1 (75аб).

Недзны́й азъ не вѣмъ, якъ умерти маю,
О страшномъ судѣ бынами́й не дбаю.

Ктожъ такъ согрѣшилъ якъ (я) на семъ свѣтѣ,
Моему Творцу, не вѣмъ, якъ ся явити.

Естемъ грѣхамъ бездна, не можъ изчитати,
Рад бымъ слезы мѣль, бы ихъ сполокати.

Кроль, павъ и нищій в купѣ мусятъ умирати;
В чомъ смерть застанеть, в томъ пред Богомъ стати.

Рѣки от очій треба источити,
Кто хочеть с Христомъ в небѣ вѣчне жити.

66. Пѣснь Сладчайшему Іисусу.¹⁾

Ты еси, Іисусе, ты моя радости,
Ты ми веселіе, ты моя сладости.

Іисусе, радости твоихъ насыти мя,
Одежду веселія, тлѣннаго покрый мя.

Богатство земное нѣвощо вомѣняю,
Егда, зря на небо, Бога ты всѣхъ знаю.

Аще бы вся моя погубилъ во мирѣ,
Тя паче, Боже мой, вмамъ все во вѣрѣ.

Аще бы людіе тя Христа познали,
Никогда бы гнѣвомъ тебе прогнѣвали,

Іисусе, Боже мой, Владыко владѣющихъ,
Іисусе, надеждо моя, утѣхо плачущихъ.

Хвалю тя, Боже мой, над всѣхъ святѣйшаго,
Славлю тя, Царю мой, над всѣхъ досгойнѣйшаго.

Дверъ сердца нашего сокруши каменю,
Положи любовь в насъ к себѣ пламеню.

Ты сердцу моему подаждъ веселіе,
По смерти животъ и утвержденіе.

Ты, хлѣбе животный, насыти мя алчущаго,
Разума источниче, напои мя жаждущаго.

Нищимъ одѣяніе, сиротамъ защитниче,
Іисусе, утѣхо моя и мнѣ помощниче.

¹⁾ № 1 (81а6).

Иисусе, теплото, грѣшнаго огрѣи мя,
Солнце праведное, свѣтомъ освѣти мя.

Аще ты познаемъ в молвѣ херувимской,
Тогда ты прославимъ в славѣ серафимскоѣ.

Хощемъ ты вси, Христе, усердно познати,
Лицемъ насъ ко лицу сподоби взирати.

67. Пѣснь о Адамѣ и о Евѣ, коли в раю были.¹⁾

Пожен же, Ево, было
До бору²⁾ на кадило.

Не пожену я сама,
Бо ся бою Адама.

Не бойся мене, Ево,
Я естемъ Божое древо.

Указалъ Адамъ Евѣ
Пару яблочъ на деревѣ.

Ева его питала,
Если ихъ исти мала.

Мовилъ Адамъ: ой, Ево, Ево,
Заказано то древо.

Ева то не слухала,
Овоцу заживала,
Адамови давала.

З раю, слѣчнаго мѣста,
Вигнана естъ невѣста

За яблоку вкушеное,
През венѣжа поданное.

Вандруй же³⁾, Ево, з раю,
Южъ ты ту добре знаю.

Мовилъ Адамъ: Ево, Ево,
Щоже есь учинила,
Жес мя з раю збавила?

Добре намъ было в раю,
В томъ зеленомъ гаю.

Пгашкове намъ спѣвали,
Звѣрятка насъ слухали.

Адамъ рекъ: Ево, Ево,
Минути было то древо.

Не слухати было венѣжа,
Малась Адама мужа.

Вандруючи Адамъ з раю,
Станулъ си⁴⁾ в земномъ краю.

Сидѣлъ потомъ на деревѣ
Та шылъ бочкоры Евѣ.

Ох, ту бѣда на свѣтѣ
Якъ в зимѣ, такъ и в лѣтѣ.

Пусты краивы оралъ,
На волю гейкалъ, волалъ.

Охъ, ту бѣда невзному
Чловеку страшенному.

Трафиць до рая не могу⁵⁾,
Стратилъ емъ безъ грѣхъ дорогу.

Слава Богу вишнему,
Во Троици единому. Конецъ.

1) № 7 (16а—176). 2) В рукоп. вору.

3) В рукоп. вандруежъ. 4) В рукоп. ся. 5) В рукоп. могутъ.

68. Пѣснь рождеству Христову.¹⁾

Виолееме граде, гойне веселися,
Цару славы миле своему поклонися:

Витай, Цару народжений,
И въ яслехъ положений.²⁾

Сказуй царемъ земнимъ скоро посѣшати,
Берла и корони Кролеви воздати.

Прійми, Цару...

Сказуй потентатомъ и звязцомъ свѣта
Лаври приносити звязкаго квѣта.

Гурмовъ привжджайте, вожди воевъ славы,
Новому Гетману даруйте булави.

(З) златими лѣсками, маршалки, спѣшѣте,
Маршалкови вѣковъ лѣски отдадѣте.

Звивайте хоронѣви, бо южъ не до бою
Хоронжій приходитъ, але до покою.

Витай, Цару...

Зо всѣхъ сторонъ свѣта, вон, ся зижджайте,
Небеснаго Вожда себѣ обврайте.

Зносѣте богатства, скарбы золотіе,
Пурпури и шати Пану дорогіе.

Прійми...

И вв, пастиріе, с пастирми спѣшѣте,
Агнца Агнцу Христу новому дадѣте.

Пѣвци, гучно, вдячве пѣсни зачинайте,
Височайшимъ гласомъ Пана привитайте.

Витай..

Оразъ все створеня до Творца спѣшися,
Единому Пану слушне поклонися.

69.³⁾

Возвеселѣмся вси купно нинѣ,
Хригось родися в подлой ясквиѣ,

¹⁾ Співаник „Націон. Музею“, 41 Q.

²⁾ Повторюєть ся по кожій дальшій строфі з початком „Витай“ або „Прійми“, доки не зазначена зміна.

³⁾ Співаник Ів. Пашковського. Надрукована з змінами в львівськiм „Богогласнику“ з 1850 р.

В побѣднхъ вѣковъ
Сталъ (сталъ) человѣком,
Всѣмъ на земли вѣдаймо.
Всѣмъ вѣдайте на земли гойне,
Хвалу воздати ему пристойне,
Пожаданному,
З неба даному,
Который ввѣс свѣтъ откупилъ.
Который ввѣс свѣтъ откупилъ з аду,
Учинилъ вѣчно всѣмъ вѣрнимъ раду.
За тое ему,
Пану своему,
Пѣсни спѣвають согласно.
Пѣсни спѣвайте согласно миле,
Соторжествуйте абѣ щире.
Слава во вишнихъ
И миръ на нижнихъ,
Веселя свѣту гласѣте.
Веселя свѣту гласѣте явно.
Но прочъ еще пр(о)роки давно
Пророковали
И повѣдали,
Же ся народилъ Царъ вѣковъ,
Же ся народилъ Царъ вѣка слави
И сотраслъ многимъ на земъли главы,
Которому царя
Пришли со дари,
Поклонъ отдали валечне.
Поклонъ отдали валечне нынѣ
Яко малому Христу дитятку,
Ливанъ и злато,
Аби принято,
Такъ тежъ кадило со страхомъ.
Со страхомъ ему пастырне спѣвають,
Где воля і осель Пана загрѣвають.
Ан(г)гели в небѣ
В его потребѣ
Умилне пѣсни спѣвають.

Спѣвають пѣсни нарожде(н)ному,
Во яслехъ нынѣ положенному.

И ми спѣваймо

И вихваляймо,

Его на вѣки величаймо,

Аби насъ здарилъ здѣ долго жити,

Цар(ст)вѣя его всемъ доступити.

Покори враги

Всемъ намъ под ноги,

Даждъ намъ в покою прожити,

Прожити в мирѣ долгоденствѣя

Служащимъ ему восхваления.

Чистая Панно,

Тя непрестанно

Хвалимъ со Синомъ на вѣки.

70. Пѣснь на рождество Хрвстово.¹⁾

Соберѣтесе, вси человекѣци,

На триумфѣ нынѣ, аггели лики,

Спѣвающе весело,

Вискакуйте навколо:

Гоц, гоц, гоц, гоц, гоц, гоц, гоц, гоц, гоц.

Бо намъ Марія Дѣва Пречиста

В убогой шопѣ зродила Христа,

Которому хотъ (в) будѣ

Граетъ Грвцко на дудѣ:

Гу, гу, гу, гу, гу, гу, гу, гу.

Зобачевшиа то пастухъ Давило,

Скочивъ до шопи, бо му не мило

При вочечка(х) застати,

На пѣщалку заграти:

Фю, фю, фю, фю, фю, фю, фю, фю.

Гаврило старій зловилъ барана,

Взявше на плечѣ, занѣсь до Пана,

На коляду даруетъ

И в ноги цѣлуеъ:

Цмок, цмок, цмок, цмок, цмов, цмок, цмок, цмок.

¹⁾ Н. М. ч. інв. 12454.

Стахъ порвалъ за лобъ брата Бориса

И питається, где овца лиса.

Встанъ, ходѣмо, пѣймаймо

И Дятятку отдаймо:

На, на, на, на, на, на, на, на.

Фетько Маѣйма стиснувъ за ногу:

Вставай, втѣкаймо, видишь тривогу,

Бачишь, щосьмо¹⁾ заспали,

Братя поутѣкали.²⁾

Охъ, ох, ох, ох, ох, ох, ох, ох.

Зійшовшися, въ порога вси стали,

Ведлугъ можности коляду дали,

Вигравали, спѣвали,

На колѣна вклякали:

Дя, дя, дя, дя, дя, дя, дя, дя.

Иосифъ старій вдячне пріймаеть,

Би оглядали, Дитя вкриваеть.

Оттутъ лежить Спаситель,

Всего мира кормитель:

От, от, от, от, тут, тут, тут, тут.

Марія Дѣва ся притуляеть,

Аби не змерзло, Дитя вкриваеть,

Притискаеть, притуляеть,

Пилюшками обвивает:

Лю, лю, лю, лю, лю, лю, лю, лю.

(А у) бидлятокъ осел из воломъ

(Стояли) в яслехъ, хухали сполом,

Огрѣвали Дятятко,

Невинное Ягнятко:

Ху, ху, ху, ху, ху, ху, ху, ху.

Триє крелеве с перси(д)ской страны

Прійшли витати Пана над пани,

Дари офѣровали

И внико ся кланяли:

Такъ, так, так, такъ, так, так, такъ.

Ангели з неба втомъ поспѣшають,

Слава во вишнихъ, пѣснь возглашають

¹⁾ В рукоп. щожмо. ²⁾ В рукоп. поутѣкали.

Нарожденному Пану,
Аггелскихъ войскъ гетману:
Святъ, свят, свят, святъ, свят, свят, святъ.
И ми до шопи днесъ прибѣгаймо,
Нарожденному хвалу отдаймо,
Спѣвающе: га, га, га,
Давающе: на, на, на.
Прійми то, Христе,
Намъ до вкррсте.

71. Пѣснь рождеству Христову.¹⁾

Во яслехъ лежитъ,	Савка з Іакимомъ,
Квѣт в рукахъ держитъ,	З своимъ побратимомъ
Непостижимій	Скоро прибѣгали,
И недвижимій.	Заразъ заспѣвали.
Богъ намъ родился	
И пеленами повился. ²⁾	Туш (?) из Хомою
Треба то знати,	Полониною,
Же из бидляти	А Стах з Борисомъ
Створител нынѣ	Прибѣгли лѣсомъ.
Лежит на сѣнѣ.	
Въ полунощной нынѣ	Яремко доломъ
Стало ся годинѣ.	Купно з Антономъ
Туди пастирѣ	У одной лудѣ
Бѣгли як звѣрѣ.	Заплили тудѣ.
Аггели святіи	Іосифови
Днесъ даютъ знати,	По перогови
Бы ишли пастирѣ	З уклономъ дали,
Бога витати.	Бы оглядали.
Козма з Демяномъ	
Предъ Христомъ Паномъ	Крамарѣ стали
Подъ однимъ дахомъ	И продавали
Стали съ страхомъ.	Близен'ко дверецѣ
	Ладанъ и перецѣ.
Туди Микита,	
Самъ Бога вита,	Богу пхъ доли,
При яслехъ ставши,	Рѣзники з воли
Шапочку знявши.	Рѣжутъ телята
	У сіе свята.

¹⁾ Нац. Музей, 41 Q. ²⁾ Повторяеться по кождей строфѣ.

Марѳа в Дося
Спекли поросѳа;
Нѳмъ Бога узрѳли,
Поросѳа з'зѳли.

Супругъ и Мина
Привезли вина
Тоей години
Ажъ до храмини.

Данило по морозѳ
(В) драбничастом возѳ
Привѳз горѳлки
Чтири барилки.

А Марко ледом
Прибѳглъ из медом,
Прудко ступает
И всѳхъ витаает.

А берегами
Касіян ланями
Вѳзъ пива бочку
Тому Отрочку.

Всѳ вли, пили,
Бога хвалили,
З святаго рождества
Весели били.

Граѳ же ти мило
В дуткѳ, Курило,
А ти, Матвѳю,
Граѳ в жоломѳю.

Тебе, Кириче,
Самъ тя Богъ вличе.
И ти, Сеню, здурми (?)
Та бери сурми.

Кость у холоду
Поддеръ бороду,
Макаръ же упрѳв,
Нѳмъ Бога узрѳв.

Петро съ Стефаномъ
Пред Христом Паном
Пиля горѳвку,
Грали в ссиѳвку.

Сядъ же ти в ножок,
Заграѳ у рожокъ,
Климе, тихен'ко,
Тил'ко красненко.

Другихъ два гостей
Андрѳѳ из Костем,
Чого жадали,
И дочекали.

Илко из Грицем
Еднимъ лицем
Христу припали
И заспѳвали.

Через муравку
Вчинили лавку
Лазаръ з Карпою
Под храмниою.

Гаврило в вѳчку
Ослови сѳчку,
Остап волови
Привѳс полови.

Маѳимъ из Стехом
А третим Лехом
Прудко бѳгали,
Аж полягали.

Усѳ Івани
Яко подданѳ
Робят мосточок
Черезъ поточок.

Туди рыбаки
Бѳгли на раки
И по плотицѳ
Дали Владыцѳ.

Усѣ орачѣ
Несли колачѣ,
Мѣрку ишеницѣ
Дали Владыцѣ.

Остап и Мѣкрѣй
А третій Купрѣй
Козла вхопили
И там несли.

Пилипъ з Макарѣм
Прійшол съ дарѣм,
Пред Богом стали
И курку дали.

Павел изъ Стахом,
А третимъ Яцкомъ
Несли барана
До Христа Пана.

Дмитеръ хитрен'ко
Прибѣгъ рвхлен'ко;
Ставши в порога,
Обачивъ Бога.

А единъ Лучка,
Мудрая стучка,
Видѣвъ здалека
Бога чловека.

Усѣ пекарѣ,
Молодѣ, старѣ,
Бѣжут з орачѣ,
Несут колачѣ.

Василь же, сѣвши,
Руками плеще,

Грайте, пастырѣ,
Пѣснь тую еще.

Там же Лях з лукомъ
Принхал з фукомъ,
Там на залогу
Втисъ ся къ Богу.

Велможніе паны,
Греки з Римлявы
Честно входили
И навѣдали.

Венгрии и Нѣмцѣ
Яко отмѣвцѣ
Здалека стали
И не довѣряли.

Тилко Волохи
Вѣрили трѣхи,
З Мулгяви стали
И заспѣвали.

Серби з Болгарии
И тріе цари
Падают до ногъ,
Глаголют: то Богъ.

Москва з Калмуки
Принесли муки,
Пероги варили,
Бога хвалили.

И мы идѣмо
И отнесѣмо
Богу офѣру,
Любов и вѣру.

Дай же, о Боже, всѣмъ тебе знати
И на небеси близъ тебе стати,
Жесъ намъ родился
И пеленами повилъ ся.

72.¹⁾

Збирал(и)ся, взивався, якъ би оглядати,
Христа твари, Царя слави, чим би привитати:
Ходѣм, озмѣм хочъ по козвняти.

А одному ся ни дало споймати козлятко;
Бѣгаючи, лапаючи, да споймал ягнятко.
Идет, несет, витаєт Двѣятко.

Прійми, Цару народженій, и мое убозтво,
Которе ся приводило²⁾, и мое хендоство;
Прійми, озми аки свое Бозтво.

На дарунках ни достало, стали пригравати
На пищалках и на дудкахъ, скочне зативати:
Трай нам, дай нам тебе оглядати.

Иосифе старесенкій, прошу, не лѣнуйся,
Поколясуи паходлятко, а болшъ не фрасуйся.
Гай, гай, люляй, от плачу гамуйся.

Нехай будет Богу слава в Троици едному,
Богу Отцу, его Сыну, Духови святому,
Во вѣкъ вѣка всегда славимому.

73.³⁾

1 Nuty⁶⁾, nuty, bratia susidy,
Poкуńmo⁴⁾ lycha, zabud'mo bidy;
Nech sia pomnożyt nasza poticha,
Kłopot i bida propaść do lycha.

5 Treba, treba, bratia kamraty.
Roźdszu sia Bohu pokłon otdaty.⁵⁾

Czy czułyście, Mysku, Wasylyi,
Jak na powitru anhelу pily?

1) № 5 (1а6). Недостає початку. 2) В рукоп. пришло.

3) Н. М. 15592, стор. 298—299. 4) В рукоп. Рокуńмо.

5) По кожній строфі повторять ся.

6) Ся „пѣсьнь на Рождество Христово“ приходитъ у № 10 (32а—34б) в такім вѣдмѣнам: 1. Нуте, нуте. 2. нужли. 4. и нужли згиветь. 5. камраты. 6. Нарожденому поклонъ. 7. Чи

- Sława wo wysznych Bohu nech bude,
10 A wam na zemły myr dobryi, lude.
A znaiesz że, Ołexa, Hnatku,
De treba nesty pokłon Dytiatku?
Ot ieho Maty złożyła w iaslech,
Z kotorych osel i woł sia pasły.
15 Wse to wynna bidnaia Ewa,
Szczoz zziła iablka z rayskaho drewa;
W (w) newolu wwela wsi swoi dity,
Pryiszow Spasytel oswobodyty¹).
A znaiesz, Ołexa, Hnatku.
20 Iakyi to nesut pokłon Dytiatku?
Powidaw toie staryi Danyło,
Że iemu nesut złoto, kadyło.
Ływan, smyrnu, złato try cary
Prynesły iemu ot sebe dary.
25 A my bidnyi wsi z sela chłopky,
Szczoz chatka maie, nesim do szopky.
Szczoz chto maie, z dobroy ochoty
Daymo, a pryime Pan nasz zolotyi,
A wreści daymo Isusu Chrystu
30 Duszu i tiło i sowiśt' czystu.
Pryimy, pryimy, nasz myłyi Pane,
Oto ty daiem, na szczoz nas stane. Amiin.

чулистя, паны Василій. 9. (буде). 10. Намъ миръ на земли, добръи люди. Далі стр. 15—18. 15. Всежъ то намъ тоє зробила Ева. 16. Вкусила ябѣка. 17. Ввела в неволю насъ своя дѣти. 18. Прийшолъ Збавитель, хоцетъ збавити. Потім така строфа:

Казавъ намъ тоє нашъ мудрѣй Лука,
Же до ра(до)сти южъ естъ прынука;
Богъ ся народилъ, Спасъ во ясквиѣ
Повитъ въ целенахъ лежитъ на сѣнѣ.

Далі стр. 11—14. 11. Чи знаешъ ти, свати Игнати. 12. Же... Дитяти. 13. Бо его Мати вложила в ясли. 14. В которихъ воľь в осломъ ся пасли. Потім стр. 19—22. 19. Треба также и тоє знати. 20. Якій то нести поклонъ Дитяти. 21. Казавъ намъ тоє. 22. дають злато и. 23. Злато, ливанъ и смирну цари. 24. от себи. 25. всѣ самѣ хлопи. 26. хата... шони. 27. А хто що. 28. Нехъ даеть, а прий(ме)тъ той нашъ Панъ злотій. 29. А врештѣ. 31. милій Паны. 32. То ти даемо... стани. ¹) В рукоп. uswobodyty.

74.¹⁾

Запрягъ Юзефъ кобилу въ вѣзокъ
Тай похавъ подъ одеемъ до Вефлеемъ
До Дитяти малого утоляти плачь его.
Я(къ) ихавъ, тай упавъ
Въ велике багно.

Юзефъ бачитъ, мало не плаче,
Же кобыла не зблудила
Та упала у багно, застрягла по стегно;
Се стоятъ, се держитъ,
А далѣ лягла.

Юзефъ иде и гроши несе,
Жебы всѣхъ подѣлнѣти, невпроснѣти,
Щобъ готови всѣ були вытягати кобылу:
Хто за хвѣсть, тому грѣшь,
А тымъ всѣмъ по два.

Всѣ гукнули и кривнули:
Еще, еще вытягати кобылице,
Бо якъ нѣ, то въ багнѣ
Она процаде.

Всѣ гукнули и рухнули:
Где кто знавъ, заповавъ;
Одень за хвѣсть, тай ървавъ.
Кобыла рушила
Сама на сух(і)е.

Юзыфъ зраднѣвъ, кобылу запрягъ
Тай зобачивъ, що нема у кобыли огона.
Засвиставъ, зарыдавъ:
Кротъ бы его мать.

Юзефъ гукнувъ, вѣзокъ завернулъ
Тай ставъ поганяти, доганяти
Шельму того мужика, що увѣрвавъ²⁾ хвостика.
Якъ дѣгнавъ, такъ злапавъ
Зъ заду за гиру.

¹⁾ З співанка в моїх руках. ²⁾ В рукоп. ѡвѣрвавъ.

Що вы, дурнѣ, изъробили?
Мою шкапу такъ ошпигили,
Мою шкапу молодую, я вамъ того не дарую.
Заплатѣтъ одного, бо якъ нѣ, то въ дарѣ
По сто возьмете.

75. Пѣснь страстемъ Христовимъ.¹⁾

Ахъ, якъ жаль тяжкій невинно умерти,
Тяжко терпѣти безъвиной смерти.
Если хочеть хто дознати, Въ тяжкой такъ муцѣ,
Царя Христа испитати Простерши руцѣ.

Ахъ, якъ спомнути о его муцѣ
Волею шедшого безъ жадной руцѣ.
Ахъ, Иродомъ поруганна, Ахъ, поруганна,
Злимъ людьми насмѣянна, И(з)смѣянна.

Терновій вѣнецъ кладуть на главу,
Укороновали предвѣчну славу,
Честуючи горкоестямъ По твари того
И плюючи чесночками Сына Божого.

Сами вложили ланцухъ на швию,
Каменемъ митали на его колю,
Зряще, сами мостомъ, У воду ихали
А Ісуса вели просто, И понуралн.

А гдн южъ прійшли на гору Гол(о)гоу,
Во шестомъ часѣ на крестъ вознесли,
Ризи ему раздираху, Бокъ прободоша
Оцтомъ его наповаху, И отидоша.

А гдн кжъ прійдетъ (!) судити свѣта,
Не остави насъ во остатнїи лѣта,
Страсти твоя памятати На вѣки вѣковъ
И с тобою царствовати Всѣмъ челоукомъ.

76. Пѣсн' о распятїю Христовомъ.²⁾

Скажи мѣнѣ, соловїю, правду,
Где я своего Збавителя знайду,

¹⁾ № 15 (106—116). ²⁾ № 2 (266—276).

Ци на горѣ, ци лѣ на долгнѣ,
Ци лѣ на крижовой виситъ деревниѣ?

С хоръ небеснихъ на землю и гору
Ступил Христосъ на нашу подпору.

Всѣ пташата жалосне спѣвають,
Божая Мати от жалю умлѣваетъ.

Петръ трикратне Христу послюбивъти,
В домъ Каяфовъ поступивши.

Алекторъ скоро возгласивши,
Петръ спотнѣвъ, слезами ся вмивши.

Не вѣмъ, не вѣмъ того человека,
Не дам о немъ жаднаго отвѣта.

Жа(й)воронки в гору ся подносятъ,
Гробъ Творцу своему голосятъ.

Соловѣи цѣлую ношъ спѣваетъ,
Же южъ Христос на крестѣ умираетъ.

Пречистая Панна под крестом стояла,
Глядячися, от жалю умлѣвала.

Чемъ не спознешъ на то, человекче,
Же для тебе Пап(и)ъ умирает велице?

И ми з плачем до Христа волаемъ,
Воскресшаго тя оглядаемъ,

Аби дал намъ на свѣтъ бити,
В царствѣ своемъ на вѣки вѣковъ жити

Пор. В. Гнатюк, Угроруські духовні вірші, ст. 167—8.

77.¹⁾

- 1 Вшелка моя потѣха и цѣла²⁾ радости,
Ани я ся бою лиха, тилко з высокоости.
Стурцажъ мой батко, мати,
На щож мѣ ся клопотати,
5 А щожъ по журбѣ?

¹⁾ № 1 (456—46а).

²⁾ У співаньку колекції Петрушевича ч. 194 (76—9а) має вірша заголовок „Пѣснь старосвѣпка набожна“ й такі відмінні:

Лѣпшеи онъ то самъ знае, чога мнѣ потреба,
А онъ о мнѣ печаль мае з високого неба.

Людзка пріязнь часомъ минет,
Спасителя з вѣка слынетъ

10 Истная правда.

Ещежъ бо той не згнууль, кто ся боить Бога,
И всѣ зрады погнули лихого ворога.

Предвѣчная слава з вѣка
На своихъ власныхъ чловѣка

15 Рукахъ пѣтуеть.

Богъ на крестѣ распятый терпѣль за насъ раны,
Щобы мене позыскаль Спаситель коханий.

Черезъ твои, Христе, муки
Не выпускай з своей руки,

20 Крѣпко ты прошу.

А коли ся такъ дѣе, вы братя грѣшныи,
Вшелкажъ наша надѣя з словахъ кровавыхъ лие.

В руцѣ Спаса поручаю,
Под твою ся стражъ отдаю,

25 Душу и тѣло.

1. А вся(к)жъ моя потѣха цѣлон. 2. Анѣ ся я. 3. Творецъ Богъ мой отецъ 4. На що ся мнѣ. 5. А що. 6. Лѣпше онъ тое знае. 7. Он бо о мнѣ... з високаго. 8. Люцка пріязнь оmine. 9. Сотворитель мой от вѣка слыне. 10. Неомилна правла. Між стр. 10 і 11:

Нѣхтожъ бо такъ не впенень, якъ я нещасливи,
Грѣшачи на семъ свѣтѣ, ахъ, Боже мой (милий).

Предвѣчное Слово, от вѣка
На своихъ власныхъ чловѣка
Рукахъ пѣтуешь.

11—15. Ещежъ нѣхто не згнуувъ, хто ся здавъ на Бога.

Враги погнули во свѣтѣ вороги.

Пречистая Дѣво Мати,
Не дай же мнѣ загпбати.

Упроси Сява.

16. На крестѣ онъ распятый поднесль смерть и рани. 17. Аби мене поткаль... 18. През твои то муки. 19. Не спускай мя. 20. Крѣпко. 21. Еслись поднесь смерть и рани для мене грѣшнаго. 22. Пр(о)шужъ тебе, ахъ, Боже мой, самага единого. 23. В святии руцѣ поручаю. 24. Под твою опеку отдаю.

78. Пѣснь набожная.¹⁾

1 Не сплюжъ я цѣлу¹⁾ ношъ, да встану ранейко.
На Бога моего раны погляну смутнейко.

Ручейки его, нозѣ прибви
И кровъ свягую з боку пустили.

5 Лѣйтеся, слезойки.

А якажъ то бѣда, логра за сусѣда
Близко себе маеть, еще поглядаетъ

Очейками милейкыми,
Словейками ширейкими,

10 Рай му обѣцуетъ.

Возрѣвши болезно Мати Распятого
На Бога и Сына наукоханшаго,

Анѣ вспомнѣти от жалю може,
Якую бользвъ на крестѣ, Боже,

15 От Жидовъ терпѣлес.

Кто бы не заплакалъ на такую утрату?

Остатнюю кроплю вылялесъ Пилату,

Еще за тое за нами просишъ,

До Бога Отца супливку вносишъ:

20 Отпусти им, Отче.

Не знаютъ, что творятъ, безумне жидовство,
Выполнить ся в той часъ все мое Божество,

И пекло само все затрясетъ ся,

И народъ весь и зад вернетъ ся

25 До роскоши небесной.

Востань, грѣшна душе, рыданію, плача,

Пришолъ Царъ небесный из горвыхъ палацовъ

1) № 1 (73а - 74а).

2) Відміни тексту співаника „Національного Музею“ ч. 12454
отсі: Не спав же я цѣлую. 3. ноги пробии. 4. И кровъ з водою
з боку сточили. 6. О, якаж... сосѣда. 7. Блиско. 8. милими. 9. ши-
рими. 11. Узрѣвши болести. 12. Тя Бога. 13. спомнити. 14. бо-
лезнь. 15. Ктож би не заплакавъ на такую втрату? 16. Тисъ
остатну кроплю крви вилялес(и). 17. за нами за тое. 18. суплівку.
22. все мое пророцтво. 23. затрѣсется. 24. народъ Христовъ. 26.

И тебе з собою обѣцалъ взяти;
Тялко потреба грѣховъ престати,
Вѣчне з нимъ жити будешъ.

30

79. Пѣснь набожная.¹⁾

Гвалтомъ знята
Земля свята,
Кровію алита,
За роскошь свѣта.
Богъ ласкавій
Для поправки
Хрістіаномъ
Даєть кары.
Збурилъ царства вси,
Гради и веси,
Велможніе пани,
Вся хрістіани.
Остатная страта,
Повсталъ братъ на брата,
Бьетъ отецъ сына,
Страшна руина.
Въ всемъ мірѣ
Злость безъ мѣри
Разрєнна.
Якъ люти звѣри,
Свѣтъ злосливый,
Сребролюбивъ,
Заздросливый,
А немилостивъ,
Людѣ такъ зүфалый,
Же церкви и хвалы
Божой руйнують
И не респектують.
Ахъ, страхъ, вянуть власи,
Южъ время и часи,
Зближаются лѣта,
Кончина свѣта.

Нетерпимы
Намъ новины
Днесъ настали,
Же неслиханны
Уся царства
И моцарства
Точать войны;
Дни неспокойны.
Здвигнувь ся весь свѣтъ,
Же милости нѣтъ,
Шумяць дубравн.
Рѣки кривави
Текуть от народу:
Лют, шот кров як воду,
Не щадить и мати
Свого дятати.

Шедша брани,
Движутъ страны,
Вся вселенна
Жалю споленна.
Мовиль Творецъ всѣхъ:
Престан'те от грѣхъ,
Богъ градет до вас.
(Въ) то время и час
Будете гоними
И ненавидими,
Оставьте двори,
Пойдете въ горы.
Вѣчный Царю,
Міръ намъ даруй,
Втоли свой гнѣвъ,

Устань... рѣдавію, плачу. 27. Виіде Царъ небесвій до горнихъ палапу. 28. обѣцалъ. 29. грѣху. 30. будешъ жити. ¹⁾ Н. М. 41 Q.

Боже милостивъ.
Твсь, Христе, самъ
Реклъ еси намъ:
Толцѣте, просѣте
И дасть ся вамъ:
Христіани вси
Вразъ подъ небеси

Руцѣ под'носятъ,
О покой просятъ:
Даждъ мѣръ вѣрнимъ паномъ,
Пощади христіаномъ,
Покори вся врагъ
Вѣрнимъ подъ ногъ.

80. Пѣснь покаяню.¹⁾

Вострубѣте, судия градеть,
Воскликнѣте, при²⁾ дверѣхъ идетъ.
Безъ отвѣту вставайте, Жнючи в мирѣ,
Рахунки отдавайте; Грѣшили смѣле.

Царіе, князи, вразъ и калѣки,
Со патрїярхи днес и владки,
Господь градеть судити Вострубѣте,
И всѣхъ разлучити, Насъ свободѣте.

Вел'ми княщи, огненна рѣка
Идетъ отмстити днес сего вѣка;
Которѣ грѣшили, Днес: спаси мя,
Покаяня не имѣли, Уже не времения.

Священници со судїями,
Мужіе, челоуѣци всѣ со женами,
С(в)ященници о людехъ, Каждїй отвѣ(с)тъ
Челоуѣци о чадехъ, В новомъ завѣтѣ.

Воеводе, рицери, гетманн,
Оставляй(те) своя булави,
Войска важуть ступати, Гори возвращайте,
Пред судїю ставати, Насъ покрывайте.

Отдаймося Дѣви Царици,
Христіанской всѣхъ поручници.
Она Сына умолитъ Предъ судомъ страшнымъ
И нас грѣшнихъ свободитъ. Голосомъ вдичнымъ.

Мѣймо безпече в с(в)ятихъ надѣю,
А не согрѣшаймо в тую недѣлю³⁾;
Горе, горе, ридаймо, Трубивмъ страхомъ вси пред ча-
Покаяніе⁴⁾ приймаймо Жалоснымъ гласомъ. [сомъ

¹⁾ М 9 (436—446).

²⁾ В рукоп. пре.

³⁾ В рукоп. надѣю.

⁴⁾ В рукоп. покаянію.

81. Пѣснь свѣтовая.¹⁾

Возри всякъ на смерти²⁾ образъ сухой
И ти, человѣче, будешь такой.

Нынѣ смерти не вспоминаешь,
Всегда в роскошахъ гуляешь
На сѣмъ свѣтѣ.

Смотри, чел(о)вѣче, и ужасайся,
Каждой години смерти сподѣвайся,
Ходитъ бо тайно, наглядаетъ
И дѣлъ твоихъ разсмотраетъ,
Какъ би еще жилъ.

Аще застанетъ (в) недобрихъ дѣлехъ,
Не ра(з)суждаетъ, в каковихъ лѣтєхъ,
Велитъ ступати в дорогу,
Хочъ в богату, хочъ убогу
На той свѣтѣ скоро.

Радъ би ти тогда хочай годну
Прожить на свѣтѣ хоча едну.
Нема ласки и милости,
Годѣ, рече, до ситости
Грѣшитъ на свѣтѣ.

Не зритъ на прозбу анѣ на дари,
Якъ тя, чел(о)вѣче, озмутъ на мари.
Мвнутъ мвели в роскоши,
Маеть носити многіе гроши,
Что еси збралъ.

Простите мнѣ, братіе и миліе друзи,
Поля, холми и дубрави и зеленіе луги;
Та вже мнѣ по васъ не гуляти,
Приходитъ часъ умирати,
Прошу, простите и Бога молитє.

82. Пѣснь о страшномъ судѣ.³⁾

Помишляю день и часъ страшній,
Егда услышу гласъ преужасній.

¹⁾ № 9 (32а—33а). ²⁾ В рукоп. смерть. ³⁾ № 9 (23а—24а).

Гди вострубятъ аггели в труби, Ахъ, треба встати,
Отворатся мертвихъ гробв, Отвѣтъ воздати.

Ахъ, уви, уви, кий воздамъ отвѣтъ,
В марности жию през увесь вѣкъ,
Анѣ спомню о вѣчности, Вѣгаждаю тѣлу,
Завше жию во лѣности, Кождому дѣлу.

Путь zde широкий сласти творити,
Но горко будетъ треба сполнити;
Когда вийдетъ душа с тѣла, Вкупѣ в тѣло
Страхомъ будетъ одержима, За злое дѣло.

Соравняюся сину блудному,
Горе минѣ, горе, в егудному битву!
Грѣховъ тяжкихъ валяюся, Горе минѣ, горе,
Прелѣчнихъ благъ лишаюся, Ждетъ некед(н)ое море.

И чтожъ я бѣдней чинати буду,
Когда представу к страшному суду?
Злая дѣла обличат мя, Вся сотворенна
Скверна, нага тамъ язлят мя, Будуть явлена.

Ей, Боже, Оче святий, пресвятий,
Прошу тя, будь миѣ премилосивий,
Вся отпусти моя вини, З Маріи Пан(н)и
Для ейя пр(е)святой причини Будуть ублагани.

83а. Пѣснь о смерти.¹⁾

1 Бѣдажъ моей головойцѣ, гой, гой,
Що година коротится вѣкъ мой.
Що моментъ мине, вѣкъ плине,
Смерт на бре у²⁾ ждегъ мене.

5 Устану я с постелѣ ранейко,
Спомну я собѣ, ажъ менѣ смутне(й)ко.
Сонъ мя зрадилъ, ошукаль³⁾,
Вѣ години укравъ.

²⁾ В рукоп. брего. ³⁾ В рукоп. ушукаль.

¹⁾ Текст співаника „Національного Музею“ ч. 12454. Від-
мінн тексту № 8 (76—8а) отсі: 1. оу, оу. 2. Sczo. 3. мене. 6.
Spomnu sobi, az mini. 8. Dwanauciat... ukral. Далі і те така строфа:

- Не знаю я, що тому чинити,
10 Ажеби ся вѣрди не старѣти.
Нѣ докторъ, нѣ зѣля,
Не поможе мнѣ доля.
А хочай бим жилъ и сетіе лѣта,
Прійде той часъ. же пѣти с того свѣта.
15 Все ся кончить и нече,
Смерть на брегу трионфуесть.
Такъ житіе на свѣтѣ не трвале;
Ах, змилуйся надо мнов, Пане,
Даруй безгрѣшне житв,
20 В доброй вѣчности бити.
Такъ житіе чловече на сѣѣтѣ;
Поки здоровъ, здаешся, якъ в кѣѣтѣ,
В нещастю схнеъ, убиваеъ,
А по смерти согниваеъ.
25 Пресвятая Госпоже една,
Упроси намъ ласки в свого Сина,
Бисмо¹⁾ жили, не грѣшили,
Бога в Троици прославили.

Czym sia dali w zytyie wprawlaini,
Tym sia barzi ko smer(ty) zblyzaiu,
Czy lahu, czy wstaniu,
Spolna lit ne zastanu.

Потім ідуть стр. 13 16. стр. 13 А (с)hoc bym зыл у сотныіе lit(a).
14. Prydet toy czas, ze treba yty. 15. Ws(z)e... psuet. 16. Sama
smert tryunfuiet. Далі знов нова строфа:

Reczeno e: czlowek iako trawa,
Net(r)walaia iak cwit ieho slawa.
Zrania rastet y cwytet,
O za(c)hodi iuz y s(c)hnet

стр. 23. zdaie sia. 23. W nesczasciu s(c)hnet, umyraiет. 3 черги
наступають стр. 9—12. стр. 9. szo maiu c(z)unyty. 12. Ne po-
moze ni dola. Далі знов нова строфа:

A ponewaz zytyie ne trwale,
O(c)h, zmyluy sia nado mnoiu, Pane,
Daruy be(z)hrisne zyty,
Smert dobru zasluzyty.

стр. 25. Preswiata. 26. Upros(z)u... lasky swoho. 28. Smert
dobru zasluzyly.

¹⁾ В рукоп. Бизмо.

До угѣхи, радости.	И близко Бога сѣдати.
К милому Богу любо(в) велію	Поють музыци
	[стяжите. Рознимн язци
Вкупѣ с богатъ веселіся,	Пѣсьнь Богу Сяну
А богатый насладися	Презъ зѣло вину
Тоя трапези тамо витати	Во час веселую годину.

85.¹⁾

Ach, ty wiecznoscы dol(c)ha, szeroka,
ach, dolha, szeroka.
Ktoż tia zgruntuie, kolys hlyboka,
ach, kolys hlyboka?
Do tey dnes no ty yty rozkażut,
ach, yty rozkażut.
Hde sia zlyi diła okażut,
ach, diła okażut.
Stratywsze nebo, hde sia podiesz,
ach, hde sia podiesz?
Sudu sia ny boisz, choczay zle żyiesz,
ach, choczay zle żyiesz.
A zle żyucznych smert zła czykaet,
ach, smert zła czykaiet.
A t-be, hrisznyku. nit ny lakaiet,
ach, nit ny lakaiet.
Nohoiu iednoiu nad pekłom stoisz,
ach, nad pekłom stoisz.
A sudu Bożaho w umi ny maiesz,
ach, w umi ny maiesz.
Kudy ydesz, wyrny sia do neba,
ach, wyrny sia do neba.
Wyrny sia, hrisznyku, wyrny sia do Boha,
ach, wyrny sia do Boha.
Hde twoie życie, tam twoia d(o)roha,
ach, tam twoia doroha.

¹⁾ Н. М. 15594.

86.¹⁾

Послухайте, грішні люди, о страшливім суді,
Як Бог сеньдзя злих і добрих судити нас буде.

Бо перед кончанієм світа страшні чуда будут,
Страшно гори і облаки розходитсьь будут.

А в той час гора в гору розбиватсьь будут,
Где найбільшая долина, всюда рівно буде.

Потім огонь спаде з неба та усе поналіт,
Що Бог створил і що люди на світі встарали.

Святіі Михайл затрубит трубов гласу свого:
Встаньте, душі, о, ставтєся перед сеньдзя свого.

Ой, піде душа до гробу та по своє тіло,
А будет го ся пвтати, яке єго діло.

О, витай же, мов тіло, котре з гробу ідеш,
Як єсь си ту заслужило, нарікати будеш.

Бо там тіла справедливі будут очищені,
Грішних, чорних і брудливих, як вугле смолені.²⁾

Видасть Христос для праведних вирок справедливіі
І вічне царствованє в небі со святими.

Ідіт, добрі, царствовати до Отца моего,
Утримайте хвалу Божу без конца жадного.

Утішатєся праведницє, як неба дістанут,
Тішвтьєся і втати з собов не пр(е)станут.

А грішникам видастьє вирок і єваже до того:
Ідіть в пропаєцьє ви от мене, Господа вашого.

Не хотілисьєте слухати приказаня моего,
Чинилсьєте в перекорѣ мене, Отца моего.

Горділисьєте моїм домом, душнастирем моїм,
Надаремно клонотали до вас глави своѣ.

Законяк з до(му) вашого з нічим отправленіій,
Жебрак вбогні не прийнятий, посміхом випхневний.

¹⁾ Ся вірша та найбільша з співанька в моїх руках.

²⁾ В рукоп. смолених.

Ой, ідіт же ви од мене так Бога доброго,
Майте чорта в огни вічном за пана свого.
В той час лемент, рук ламане учинят грішнвци,
Коли уведят сездю свого на правой столце.
В т(ой) час лемент, рук ламане і лементоване,
На отца тиж і на матку страшне нарікане.
Нещаслива моя матко, котрас мя зродила,
І ти земле нещасная, котрась мя носила
Проклятіє усі річи, котрі ям уживавь.
Буду грішник я на віки в пеклі отпочиваль.
О, ми усі, христіяне, гріхов ся хранимо,
На Ісуса Христа рани всегда спомянімо.
Як будемо ми Христові рани споминати,
То будем з ним на віки в небі царствовати.

87.

Ой, горе, горе, як на світі жити,
Брунь, Боже, хоробв, буде Бог судити.
Поки человек здоров, кожді его кохає,
Брунь, Боже, хоробв, род го (ся) цурає.
Поки человек здоров, его кождей любить,
В великім нещасцю родина одступит.
Бо як ташко, гірко камени вглотати.
Так ще гірше, та(ж)ше діти згодувати.
Бо діти згодуюш, на тоє не дбают,
Свого отца і матку ні за що не мают.
Нещаслива мати слези проливала,
На тебе, мой сину, всю надію мала.
Яж тебе кормила своїма перстами,
Ти мя прокльнаеш лхими словами.
Бо кого Бог любить, того навідзає,
За отца і матку син Божій карає.
Сам Пан Бѡг пркказав отца і матку чтити,
Боже приказанє на віки хранити.¹⁾

¹⁾ В рукоп. хвалити.

Бо котрая цурка матку зневажає,
С плачу умліває, дорібку не має.

Котрий син отца свого шанує,
Бог му дає щастє, коруну готує.

А хто отца і матку свого не шанує,
Щезає як слина, марне погибає.

Бо по горах, горах, в по горах скали,
Ой, ні села, зела, ані в полю трави.

Бо вдарут посухи так бардзо сухії,
Так висхнут ріки хоць які бистріѣ.

Бо як вдарут дзвони о смерт(н)ой годніі,
Поклонюся світу, всіі своѣй родинѣ.

Бо зірвутся вітри і будут буяти,
Хоць де які мури, не будут ст(о)яти.

Бо зідет анцихрест і будет ходити,
А грішних людей пеклом голосити.

Рече Христос сам: не слухайт(е) его,
Бо не он сам Господь, світ не земля его.

Бо зідет анцихрист на сей свѣт з смолою,
(В той) час не будет жадного напою.

Тільки сребло, злато буде ся блищати,
Неодная душа буде омлѣвати.

Бо на Іосафата долині там страшній¹⁾ суд буде,
Всяке пріятельство витати ся буде.

Там рідн(в)ій брат брата буде пізнавати,
Шлюбний муж з женою будет ся витати.

Ой, Ісусе Христе, царю Назарейскіі,
Умелосердиє на мир христіянській.

Ой, Ісусе Христе, царю крижованіі²⁾,
Та не прогнівайє на мир православніі.

О Матко Божя, о Матко єдина,
Ублагай ласкі у свого Сяна!

¹⁾ В рукоп. страшній. ²⁾ В рукоп. крижованіі.

Увага.

Надруковану оце частину XI т. »Архиву« до стор. 577 включно вискладано в друкарні ще перед приходом російських військ до Галичини в 1914 р. Дальший скрипт, іще яких 20 аркушів друку, лишив я перед своїм виїздом зо Львова в канцелярії друкарні. Він містив головно пародії набожних пісень, сатири, дальші нові тексти різдвяних і великодніх вірш-ораций, збірку української світської лірики XVII—XVIII вв., головно любовної, й найдавніші записи традиційних пісень у давніх збірниках віршів. Частина з них подавала повніші або поправніші варіанти відомих текстів, а головна маса приносила нові, досі невідомі тексти. На жаль вислід моєї дволітньої сливе в цілости на це присвяченої праці змарнувала воєнна заверюха: увесь рукопис запропастився; досі не стверджено навіть, чи його спалено, чи вивезено. Ніякої копії зібраного матеріялу я не лишив собі. Для виготовлення згаданої збірки я переглянув усі доступні львівські збірки рукописів і записи на стародруках, а крім того мав можливість користати також із деяких приватних збірок чи поодиноких рукописів. Тому, що відбудова первісно приготованого тому в цілости належить до неможливостей, випускається надрукована в 1914 р. частина тому, а свіжо додається тільки орієнтаційний покажчик.

Покажчик.

акафістник збірки А. Петруше-
вича ч. 180, 174—176
акафістник стародубський 1571 р.,
176
акростих, пор. віршописці акро-
стихові
Беринди Памви Вірні, 45
Богогласник, 86—163, 168, 173,
180, 194—197, 199—202,
203—205, 208—219, 221—223,
225, 227, 245—246, 249,
262—264, 269—271, 276—279,
289, 294—295, 298, 300,
302—303, 328—329, 338,
342—344, 346, 348—349,
364—480
Бонковський Іван, 87
Брікнер Ол. 2, 3, 5, 8—9
Вагилевич Іван, 368—369, 379
Варлаам і Йоасаф збірки Ан. Пе-
трушевича ч. 7, 185
Виноградъ домовитый, 339—341
Вислоцький Діонісій, 381—382
вірші-орації різдвяні й великодні,
47—84; наголовки поодиноких
вірш: Ангел то показує во
своєй оздобі, 80; Великий і не-
зносний плач во Вифлеємі
стался, 50; Веселись юж днесь,
пророче Іоане і Крестителю,
83—84; Веселится світ увес,
52; Вітай, Адаме, отче всего
світа, 56—57; Вітай, Хри-
сте і Пане, воскресний із
мертвих, 78; Вітай, Христе
наш, вітай, утіхо наша, 80—81;
Вітай, Христе наш, нині на-

рожденний, 62—63; Во пре-
світлую одєжду слонце ся
убрало, 76; В пяток обмеш-
кал плач і жалость, 82;
Вшистко праве створення три-
умфує, 171; Глибокіє моря,
нині ся смирайте, 79; Гой,
гой, подпилем собі горілкою
нині добре, 72—73; Днесь ве-
селя нам радость наступила,
84; Звичаї тії з давних шко-
ляров бували, 50—51; Знач-
ное веселя днесь ся показало,
64; І я ту маленький до всіх
волаю, 63; Каміня з жалю
вчора ся роспадало, 75; Ко-
торії смутні, веселітесь при-
стойне, 58—59; Кроль новий
на світ юж ся випроважаєт,
59; Любо то я мало що вмю,
51; Невимовная радость днесь
світу приходить, 64; Невимов-
ная радость світу ся зявила,
60—61; Нині нам радость ся
зявила, 171; Нині ся родит
Спаситель, 52; О витайтеж,
панове, вижу вас немало,
66—68; О світе наш прекрас-
ний, Кроль всего світа, 61;
Осей же я студєнт зе Львова,
65; Ось юж і я, студєнтик
маленький, 63; От юж і я, ван-
дровний пахолєк, 69—70; От
юж і я, пан Івах, 47; От юж
і я, панове, щом ся бил заба-
вил, 48—49; О, як Бог день
неделний улюбил, 82—83;

Пане отче і пань-матусю, 51; Пане отче, родичу мой зацний, 52; Пасха священная — ми найбільше співали, 73—74; Помагай Бог вам, панове міщане, 68—69; Помагай Бог, вашмосці, албо вечер добрий, 47—48; Посполитіє віщкове великих панов, 61—62; Потежность вижу преславную, 50; При веселом дни гойне весело заживайте, 81—82; Радуйтеся, діти, в малых літех, 59—60; Рицер то я добрий, бо палаш маю, 65—66; Співаймо красную піснь: світися, світися, 81; Спод земних краєв слонце виникаєт, 78—79; Тепер тиж і я витаю, пречистая Діво, 79; Христос воскрес, ба, правда, народився, 54—55; Христос воскрес, || Нам радость принес, 314; Христос воскрес, о том знайте, 74—75; Христос воскрес... чи то, правда, народився, 83; Христос воскрес, щаслива година, 55—56; Христос народився, ба, правда, воскрес, 70—72; Христос нині воскрес, до ада вступил, 77; Христос нині от гроба воскрес, 84; Христос раждаєтся, 52; Христос раждаєтся, я вам колядую, 52—54; Христос Спаситель, 165—166; Чловеколюбец Господь умилосердися, 60; Що за монарха Вифлеом нині резидує, 64; Юж, діти маленькіє, юж ся собирайте, 172; Юж днесь пророк Давид радостно іграєт, 76—77; Я естем пахолок небеснаго двору, 75—76; Я мали дячок, 313; Я малий пахолок, 171; Я отрок маленький, 63—64. віршописці акростихові: Adrian, 381, 475; Александер, 322,

524; Андрей, 322, 524—525; Андрієвський, 387, 479; Антоній, 329—330, 381, 387; Базилій, 239—240, 275—276, 381; Бардійський, 252, 293; Бардинський, 249, 252—253, 278, 394; Бачинський Ілля, 235—236, 255, 289, 318, 525; Боянський (?), 388; Буховецький Іван, 197—199; Василій, 239—240, 270—276, 380—381, 394, 401, 478, 526; Василій поп(ович), 319—321; Васіян Бро... 279—281; Венедикт, 297—298, 329, 395; Вислоцький, 445, 479; Вольський Іван, 89, 210—221, 249, 257, 278, 294, 399, 401, 414, 422; Гавриїл, 305—306, 310; Георгій, 290—293, 300; Герасим, 311—313; Герасим Парфенович еродіякон, 193—195, 416; Голубич (?), Голюбич (?), 457; Григорій, 337—338; Гешницький Іван, 249—252, 278, 289, 328, 413; Демян, 208—209; Димитрій, 195, 296—297, 328, 380—381, 410, 526—527; Димитрій еромонах, 295—296, 416; Длонський Лука, 246—248, 328, 427; Добросинський Антін, 203—204, 328, 381, 387; Достоевський, 406, 479; Дроздовський, 480; Дуйковський, 294; Дунаївський, 330—333; Дяченко Стефан, 209, 257, 294, 459—460; Евстапій, 289—290, 411; Запотоцький Павло, 206—208; Запотоцький Петро, 195—197, 447; Зукевич, 336—337; Іван (Іоан), 254, 328, 527—528; Івасенко, 306—307; Ілляш, 318—319; Ільницький Василь, 322; Іосиф, 210, 329, 423; Кастевич Хведір, 244; Корецький Роман, 239, 289, 300—304, 425; Кортенський

- Юстин, 325; Костецький, 279; Кривицький, 313—316; Кровицький Григорій, 316—317; Кульчицький Яків, 473, 479; Кучинський Теодор, 381, 463, 279; Левицький, 234—235, 279; Левковський Дмитро, 88, 202, 209, 221, 227, 239, 252, 274, 293—295, 380—381, 408—410, 428, 430; Любич Г. (?), 457; М...нський, 432; Малишевч Семен, 305; Маркевич, 432, 479; Мартинович Іван, 310—311; Матиборський Іван, 221—230, 294, 328, 412, 424, 431; Мед(з)ицький, 487—488; Миколай (Николай), 257—258, 528; Мишковський, 294, 298, 432; Моравський Іван, 276—278, 294, 329, 413, 415, 416; Муравський Іван, 277; Навичинський Іван, 328, 333—336; Падальський Олександр, 230—234, 289, 294; Пазій Гедеон, 257, 259—260; Пахомський, 307—309, 329; Пашковський Василь, 239—240, 270—276, 289, 294, 319, 328, 381, 399; Пашковський Іван, 262, 276, 281—289, 294, 328, 381, 416, 449; Плісовський Іван, 480; Прокопій, 255—257; Пясецький Семен, 199—202, 289, 294, 450; Радецький, 322—324; Ревтський Йосиф, 209—210, 257, 289, 328, 424; Рійницький Дмитро, 197, 294; Роман, 303—305; Руденський, 309—310; Савчак, 325—328; Самуїл, 317—318; Серафим, 322; Сильвестер, 480; Симон, 310—311; Сопатицький, 455, 479; Тарнавський Василь, 294, 298—300, 304, 381, 403, 462; Твардіевич Дмитро, 199; Теодор, 262—269, 328, 381, 462, 465; Тимофій, 260—261; Толстий Потап, 321—322; Трофим, 257—259; Туровський Іван, 245, 415; Чурпеський (?), 325; Шубович, 480; Якимович, 294; Яков Я. (П. ?), 192—193.
- Вольський Іван єзуїт, 278, 329
Гнатюк В., 8, 228, 382
Гоголь Микола, 7
Головацький Яків, 7—8, 294
Гора Почаєвська, 342—343, 349
Григоровський Микола, 199, 208, 380
Грушевський М., 8, 190, 219, 289, 379—380, 435
Góra Poczajowska, 478
Дзюновського Івана „Sejm“ (1625), 1—3, 5
Діонісій, 380—381, 406
Добриловський, 369
Драгоманів М., 8
Duma kozacka o Beresteckiem zwyciestwie, 9
Євангеліє бібл. Народного Дому ч. 71, 176—178
Євангеліє Учительне бібл. Народного Дому ч. 62, 176
Житецький П., 8, 379
Життя святих збірки Ан. Петрушевича ч. 2, 173—174
Залеський В., 7, 369
Zbiór pieśni czyli Lutnia, 6
збірник тухлянський бібл. Осолінських ч. 2189, 230—231
Івановський (Геленіюш) Євген, 5—6
Івашко Григорій, 475
Лькевич Гр., 7—8
Кантики или пѣсни — пор. співанки Національного Музею
Карський Е., 4
Каспаровича Гаврила Андрія »Zródło ogrodów«, 349—350, 439—440
Каспрович, 475
Katechizm (1772), 364

- Клим Василь, 90
 Кониський Юрій, 380—381, 406
 Коропатницький Іван, 328
 Котляревський, 379, 481
 Котович І., 369
 Książka do nabożeństwa (1654),
 190
 Кудрик Іван, 325
 Левицький Дам'ян, 383
 Лонгинов А., 269
 Ледуховський Станислав, 450
 Lutnia zgodna (1740), 5—7
 Майхровича Шимона „Наука zba-
 wienna“, 351
 Майхрович, 364
 Максимович Іван, 339
 Мاستило Михайло, 89
 Мацейовський В., 2—3
 Метельський Антін, 381
 Mięsopest, 2—3
 Милиневич Григорій, 195
 Мирович, 195, 210, 213, 278,
 369—375, 382, 395, 406—407,
 425, 431—432, 437, 444—445,
 448—449, 475—476, 478
 Мокрієвич Самійло, 339—341
 Молебное п'єніє при нашествіи
 татарь (1681), 190
 Моравського Івана »Ambona Du-
 cha świętego«, »Namowi Du-
 cha świętego«, 278
 Nabożeństwo do Matki Boskiej,
 345, 505—507
 Nabożny Affekt, 478—479
 Народовіщаніє (1768), 355—356
 Nauka z słowes Chrystusowych,
 361
 Науменко В., 8
 Начало съ Богомъ п'єней, 202,
 221, 227, 239, 252, 274,
 293—294, 381
 Naczatki zytyia nebesnaho na
 zemly, 352—355, 391
 Нейман І., 8, 369
 Нероновича катихизм (1756),
 368—369
 Никити »псалми«, 87
 Nowe pieśni dworskie, 4
 Obrona Polskiej korony (1760),
 344, 504—505
 Огоновський Омелян, 369, 379
 Павлі Жегота, 7
 Павлович Олександр, 294
 Перетц В., 8—10, 163, 170, 180,
 338, 380—381, 416, 435
 Петров М., 387
 Петрушевич Антін, 202, 227,
 239—240, 252, 274, 294
 Piękna i wesola uciecha, 3—4
 Pieśni nabożne rozmaite, 512—513
 Pieśni o najświętszej Maryi Pannie
 (1752), 343—344
 Pieśni, tańce i radwany, 4—5
 Pieśń kozaka Płachty, 2
 П'єсенникъ, 487
 П'єсни благогов'їиныхъ, 391—392,
 480
 збірка місійних пісень, 351—361,
 пнша, 361
 пісні українські з »Lutni zgod-
 nej«, 6
 пісні українські з »Nowych pieśni
 dworskich«, 4
 пісні українські з »Pięknej i we-
 solej uciechy«, 3—4
 збірка пісень почаївській Богоро-
 дичі, 345—351
 пісні туринецькому Ісусові, 344—
 345
 пісні Богогласника в поазбучнім
 ладі, 383—479
 пісні чудотворним іконам Бого-
 родиці, Ісуса й святих: бер-
 личівській 392—394, 504—505;
 буцнівській 203—206, 489—
 492; віциньській 503; гошів-
 ській 519—520; дружкопіль-
 ській 311—313; зарваницьким
 226, 433—435, 482—489; збо-
 рівській 224—225, 513—516;
 крпоській 499—500; лпсо-
 вецькій 503—504; лінківській
 492; луцькій 500—502; львів-
 ській 497—8; новосамбірській

406—407; олексинецькій 513; панковецькій 497; перемиській 512—513; підкаменецькій 450—451; повчанській 258—259; полянській 298; поповецькій 266—267; почаївській 342—349, 516—519; рогозенській 342, 522—523; руднянській 188; самбірській 520—522; струмиловокамянецькій 211—212; тартаківській 505—508; теребовельській 495—497; тернопільській 423; тиврівській 267—269, 457—458, 492—495; туринецькій 299—300, 344—345, 509—511

пісні набожні, моралізуючі, сирітські, про бездолюність і трагедії: А, а, а! Придет година, 474; Агнець Божий, Син Отч, от гроба воскресє, 524—525; А хто на світі без долі вродиться, 231—234; Ангели, співайте, 170—171; Ангел хори воспівайте, 279; Ангельські радості нині, 322; Архангелов всіх радостє, 524; Архиперє Захаріє, 383—385; Ах, мні тесно, жаль немалий, 235—236; Ах, ти вічності долга, широка, 574; А хтож ся на світі без долі уродит, 234—235; Ах, удивися, 203—206; Ах, юж час приходит, треба умрати, 329—330; Ах, як жаль тяжкий невинно умерти, 564; Ах, як чуд великий в Зборові нині, 513, 515; А що в світі за зрада великая стала, 237; Безконечної благостини, 531—532; Бідаж мні на чужині бідной сиротонці, 238—239; Бідаж моеї головоїці, гой, гой, 571—573; Благаго Царя Мати, 184—185; Благовістите днесь радость всему миру, 387—388; Благодарим тя, Создателю всего

світа, 275—276; Богом ізбранная Мати, Діво Отроковице, 389; Богородице Царице, 390; Боже, в добрости ніколи незбранный, 360—361; Боже, кохаю тя, цілим серцем кохаю тя, 357—359; Большаго ність на землі трона, 252—253; Буди восхваленна от всіх родов земних, 525; Велиім гласом і ужасом днесь, Давиде, викрикай, 280—281; Великий мой жалю, по что мя смущаєш, 240; Великий чудотворче, 526; Веселая світу новина, 394—395; Весело співайте, 342—343; Веселя нам всім настало, 179—180; Взиваєт тебе ціла Україна, 504—505; Взийде Бог ко небеси горі, 396; Виді Бог, виді Творец, же мир погибает, 396—397; Витаї, свята і зачата чиста Дівце, 512—513; Вифлеєме граде, гойне веселся, 554; Владика твари і Господь слави, 533; Во всю землю ізийде, 398—399; Возбранной Діво Мати, 297—298; Возвеселімся вси купно нині, 554—556; Возвеселся, пустині, цвітущи, 544—545; Возіграйте, дуброви, 521—522; Возри всяк на смерти образ сухой, 570; Воїнства небеснаго сили Михаїл святий воевода, 270—271; Во мученицех славне Георгіє, 319—321; Воскрєсєнїя день просвітїмся нині, 219—220; Воскрєс Христос днесь, 273—274; Воспойте вси днесь піснь нову, 272—273; Воспойте согласно, 217—218; Вострубїте, воскликніте, 400; Вострубїте, судія градєт, 569; Восхвалїм піснями днесь торжественно, 545—547; Во яслєх лежит, 558—560; Всємїрнїя

радості церков ісполнися, 271—272; Всі язици купно слици, 402—403; Всі язици, купно слици вострубіте, 536; Встань, Давиде, з гуслами, 459; Вшелка моя потіха і ціла радости, 565—566; Гей, доколі нещасливий во світі жыву, 291; Глас Господень на водах вошіет, 403—405; Год пребогатий, 311—313; Гой, гой, сядьмо вколо, а весело, 57—58; Гой, не днесь крикніте, 457—458, 494—495; Горі, горі, душе моя, ко Творцу своему, 259—260; Гори і холми, весело іграйте, 316—317; Горі, сладость іскапайте, 292—293; Готовися, Вифлеєме, ти граде Ізраїля, 322—324; Граде, встань, 523—524; Граде славний Вифлеєме, ликуй нині і веселися, 305—306; Івалтом знята земля свята, 568—569; Да прийдедтє всему миру радость, 208—209; День пресвітлий приспі днесь, 332—333; Діва днесь Христа раждаєт, 166—167; Дивний во ділах святи-тель великий, 407—408; Дивни твоя тайни, Чистая, явися, 406—407; Днесь благодать явися, 165; Днесь грайте, царіє, на триумф Маріє, 412—413; Днесь созивают всю вселенную, 408—409; Днесь солнце правди з гробной яскни, 330—331; Днесь хоць вмираєт Ісусова Матц, 542; Доколі, уме пернатц, 410; Достойно ест Діву величатц, 537—538; Древо пресвятое, 526—527; Древо райское ново процвітаєт, 534—535; Духовно споля днесь ликуймо, торжествующе, вся хрїстіанц, 331—332; Душе, не знаєш, кому ся достанеш 296—

297; Єгда душа от тіла разлучаєтєся, 410—411; Єлеон гора нині світїтєся, 289—290; Єрусалиме, прими Христа, 197—199; Єрусалиме, світїтєся нині над звїзди, 249—252; Запряг Юзеф кобплу в візок, 563—564; З болестію сердца вопію до Бога, 551; Зборе вірних, соберїтєся, 515—516; З емпіров горних Бог ся являєт, 484—487; Златокованіє труби, днесь вострубіте, 482—484; Златокованную трубу, 411—412; Знаю, іж я естем яко паучина, 550; Іграй, новий Єрусалиме, 222—223; Ізбранная естєся, Панно, от всіх родов земних, 192—193; Ізїйдїте, ангелов лики, 414; Ізїйдїте, архангелскїє хори, 214—215; Ізливаєши чудеса миру, 276—277; Ізлий мні, Боже, со небесе росу, 245; Ізлияєся от уст твоїх, отче прехвалне, 415—416; І ктож так запамяталїй, 277—278; Іоана Богослова, 417—418; Іоан предїтеча, пророком славний, 319; Іордан ріка течєт трепещуца, 306—307; Іордан ріко, уготовися, 419—420; Іскапайте, гори, днесь сладость, 420—421; Ісполнися небо і земля чудес твоїх, Царице, 211—213; Іспомни, не спи, сердцем затверділий, 551—552; Істинна радость крест Христов, 213—214; Істинная двоїце, во мірі ізавися, 254; Істинний триумф юж на світі настав, 527—528; Істинно Давид псалміста, 287—289; Істинное чудо явися, 423; Істочник духовний, 209—210; Істочнице благодати, о Іліє взятїй, 422; Істочнице благодати, 225; Ісусе мой пре-

любезний, сердцу сладосте, 295—296; Ісусе мой пренай-сладший і Творче світа, 193—195; Ісусе, Цару, распятій на кресті древяном, 220—221; Кажут люде, що я умру, а я хочу жити, 424; Кія страш-ния пісни ужасния, 495—497; Коханого їди втерляла matka сина, 424—425; Красная діво, кров тя украшает, 177—178; Крестним дровом Распятаго от невірних еврей, 301—303; Крикните радостно, всіх язи-ков роди, 314—316; Кроль з Емпіру к нам приходит, 164; Кто не хвалит, кто не славит рожества пречиста, 187; Кто тилко знает, же Господь на небі, 425—427; Кто яко Бог Избавитель, 488—489; Ликуйте нині вси, 503—504; Ликують вси на небеси, 428—429; Ли-кующе, возіграймо днесь, 429—430; Майте, чловецц, віру не-сумінну, 226; Мрамуровіє і ка-мянїє опокы падутся, 227—228; Милосердний Ісусе сладчай-ший, 509—510; Милосердній-ший Бог пресвятійший в еди-ном слові, 224—225; Мило-стивий Бог і чоловік, 228; Мире окрестніє страни, сія в собі внемли, 487—488; Мир-ликійский чудотворче, 311; Мирскія днесь ізийдіте лики, 510—511; Мисль і разум люц-кий не достиже, 298; Михаїле, гетмане ужасний, 228—230; Мізерія на сем світі мене спо-ганила, 237—238; Нас діля Распятаго Марія видяци, 432—433; На седмь даріх Духа свята основанна, 536—537; На торжество вси мирно со-тецімся, 257—258; Неізгла-голанна тайна во мирі познася,

433—435; Непрестанно Го-спода о нас моли, 528; Не-скверная, неблазная, 499; Не сплюж я цілу нош, да встану ранейко, 567—568; Нех ся научу мук бояти, 359—360; Нині, Адаме, возвеселся, 435 437; Нині весна благодати, 335—336; Нині вси днесь ве-селімся, роди вси вірнії, же із гроба Христос восія, 334—335; Нісм достоїн нарецися сином твоім, 548—549; Нова радість стала яко в небі хвала, 437—438; Нова утренняя в Россах восіяла, 188; Новая радість світу ся зявила, 438; Новий триумф явися, 532; Нути, нути, братя сусіди, 561—562; Обно-вися днесь гора, Гошовом на-званна, 519—520; О Варваро мученице, 438—439; О все-пітая Мати, 503; О всесует-наго світа, 243; О горе мні грішнику суцц, 439—440; О горе мні грішному в юдол плачев предстати, 385—387; О Дівице пречистая, 440—441; О Діво преізбранная, 173; Ой, горе, горе, як на світі жити, 576—577; О любимая Діво от царскаго рода, 538—539; О Мати, Діво чистая, 172; О Николае чудотворче, 178—179; Онуфрій святий в ста-рости рожденний, 542—544; О преподобне і триблаженне, 441—443; О пресвятая Дівице, к тебі прибігаю, 540—541; О пресвятая Діво, помощнице моя, 443; О пресвятая Царице, миру покрове, 539; О святий-ший отче, святителем славо, 444—445; От утробы дівия Бог произде, 167; Память твоя праведная ест со похва-ламь, 446—447; Пасли на-

стире овци на горі, 516—518; Пастиріє в ночі гди пасли в темности, 168; Патріарси, триумфуйте, 195—197; Піс(н)ми похвалим Матер Божую, 507—508; Плачи, душе, і ридай горе, 447; Плачися, душе, жалю неізмїрна, 548; Побудила до скрухи сердечной, кто тя видів болесну, 522—523; Пожень же, Єво, бидло, 553; Пойте вси согласно, дающе піснь красну, 497—498; Показая над вертепом світлая денница, 256—257; Помисли, чоловіче, прегоркий час смерти, 448; Помилляю день і час страшный, 570—571; Послушайте, грїшні люди, о страшливїм судї, 575—576; Постань, монархо, з високого трону, 321—322; Похвалу принесем бую, 175—176; Предвїчний родися пред літц, 169—170; Предстательницу о смертной годнї Варвару святу восхвалим, 200—202; Предста Царица на високом тронї, 183—184; Преподобная Маріє святая, 255—256; Пречистая Дїво Мати в волинском краю, 518—519; Пречистая Дїво Мати в польской коронї, 500—502; Пречистая Дїво Мати з руского краю, 450—451; Пречистая Дїво Мати, словесних раю, 492—493; Пречистая, пречудная Дїво і Мати, 505—507; Приїдите днесь, 531; Приїдите, крикните на триумф согласно, 206—208; Приїми, всеблагая Панно пречистая, 180—182; Пустинніє птици, 307—309; Радостним сердцем возвишаєм глас, 452—453; Радостно вси днесь воскликїте, 304—305; Радость велїя нинї явїся, 452;

Радость на свїті панует, 534; Радуйся, вефлеемска страна, 322—323; Радуйся зіло, дщи сионя, 453—454; Радуйтеся, ангелов лики, 454—455; Рай прекрасний сотворений, 173—174; Ратуй, Маріє, ратуй, погибаем, 182—183; Роди, вси днесь возгласите, 309—310; Розмисляйте, христїяне, 303—304; Розмишляю окаяний і униваю, 239; Світліє в небї полати, 573—574; Се бігая удалися, во пустиню водворися, 455—456; Сей день світлостен, 325—326; Се славное, предивное чудо днесь ісполнїся, 318; Скажи міні, соловію, правду, 564—565; Слава буди во вишних Богу, 457; Сви́дїтся, вси празднолюбци, восхвалим святую, 310; Соберїтеся, вся чоловіци, 556—558; Со горних висот предста долним, 489—492; Страданїє мученика Стефана прославляймо, 459—460; Страни всего свїта, слышите, 460; Странное слышанїє, 326—328; Творче і Боже, Пане ласкавий, 189—190; Твоя честь хвала, наш вїчний Пане, 461—462; Теціте, вси гради і веси, 267—269; Теціте, царїє і князи, патріарси со владыки, 266—267; Тивров град, гоїне веселися, 493—494; Ти еси, Ісусе, ти моя радости, 552—553; Ти на крестї, Творче мой, барзо уранений, 260—261; Ти, Повче, гоїне веселися, 258—259; Тисоломска (sic) свігоч украсїся, 265—266; Тройца Бог Отец, Бог Син, Бог Дух святий, 352—356; Тройце святая, Боже ласкавий, 175, 189, 462—463; Трон Бога вишняго, 299—300; Троне

вишний, днесь двигнися, 464—465; Труби глас подіймим, піснь нову воскликнім, 262—264; Тя піснями почтим, немолчними гласи, о неізреченна Діво Маріє, 265; Усихаючим с прагнення, 541—542; Устом моїм, Матко, твоїм чудом хвалу не літ воздати, 540; Утішителю миру, 468; Фалшивая юность, зрадлива фортуно, 244; Хвалу ти хошу воздати, 281—284; Херовими свят, архангели зрят, 529—531; Христос Пан з мертвих встал, 535—536; Христос ся з Панны рождаєт, 167—168; Хто патрона потребуєт, 284—287; Царица неба Сина предвічнаго, 185—187; Царице небу і землі Госпоже, 184; Царю Христе, Пане милий, 470—471; Царю Христе справедливий, 469—470; Цвіт мисленний днесь ся родит, 472; Цвіт мисленний і крин полний, 497; Чистая Діво, Царице, 190—192; Чистая Панно, Матко утісненних, 520—521; Что се ново грядут на всі шляхи, 513; Что тя нареку, апостоле святий, 547—548; Чудная помощнице, пречистая Мати, 492; Чудо преславно, 472—473; Щасливіє часи віков нині юж настали (без початку, від: Збиралися, взивалися, як би оглядати), 561; Юже декрет подписуєт, 466—467; Як бистро орел в гору вилітаєт, 356—357; пісні світські: Аннусю серденько, мое ти кохане, 16; Аннусю серденько, палиш мою душу, 35—36; А щож за жите, коли не любо, 41; Булож мене сперва не любити, 17—18; Вспоможи, Боже, моє серденько,

12. 22—23, 38; Вчора була суботонька, 26—27; Гей, пасла дівка качку, 20; Да немаш мого хомута, 44; Дівча мое молодое, 25; Дівчинонько, голубонько, біле личко маєш, 42; Доленькож моя лихая, 19, 31—32; Же мій миленький, мій хорошенький коника сідлає, 40—41; Жовнір іде на Україну, дівчинонці поклоняєся, 27; Заблудив біл молодець у теменькім лісі, 32; Зора заходить, вечір близенько, 25—26; Казала мні дівчинонька до себе прийти, 37—38; Котиться криштал по сіножати, 26; Красна в пані урода, 41—42; Люби мене, дівчинонько, 14—15; На береженьку стояла, 42—43; Неволенькаж моя з вами, || З хорошенькими оченьками, 11; Неволенькаж моя з вами || Із людськими мовоньками, 11—12; Неволяж моя вельми тяженька, чом я долі не маю, 37; Ніхто мя не погадає, 13—14, 24—25; Ой, взялаж мене великая туга, 28; Ой, добраніч, тай чи чуєш, 40; Ой, еше кардаш не урадився, 19—20; Ой, ішов жовнір од обозонька, 18—19; Ой, ішов я мимо твій двір, тай дівчинонько моя, 39—40; Ой, коли я тобі да нелюба була, 29—30; Ой, летіла голубонька з України, 15—16; Ой, листоньком дороженька запала, 34—35; Ой, любив же я Марину дай і всю зиму, 28—29; Ой, люблю я хорошую дівоньку, 16—17; Ой, малаж бо я товаришенька, тепер його не маю, 37; Ой, на ріці на Самарох, 10; Ой, не кажиж ти, дівчино, на мене, 35; Ой, не стою під окном,

23—24: Ой, піду я у ліс тужачи між гори і долини, 14; Ой, розв'язався мій черевичок на носі, 33; Ой, стояла калинонька в лузі, 32—33; Ой, ти лісе, ой, ти лісе недоборе, 40; Ой, улиці, ой, студниці, мні по тобі не ходити, 30; Ой, учинила дівонька, учинила, 17; Ой, ходила дівчинонька по береженькови, 43; Ой, хожуж я над берегом, травонька ся зеленіє, 42; Ой, хтож буде в моім жалю тишити, 10—11; Ой, чогож ти, дівчино, думаєш, 22; Ой, щож я маю бідная ділати, 33—34; Ой, я молодая, де розум поділа, 32; Ох, его ма. Не велика сума, та не зійде з ума, 13; Послухайте пильно, прошу, 37; Послухайте, що вас живо, 20—22; Постій, прошу, голубонько, розмовлю з тобою, 31; Прийшов до мене любий товариш, 39; Сам я не знаю, що ділати маю, що милої не вижу, 12—13; Сидить козак на конику дай в кобзеньку грає, 31; Текуть річеньки, шумлять дуброви, 39; Ходить дівчина по покойови, 18; Чи я тобі не казала, чи не говорила, 43; Чого мое серденько тяженько вдихає, 28, 36; Чом, чом, чом, чому босо ходиш, 5; Щасливая доріженька, куди милий приїзджає, 19, 36

пісня про козака й Кулину, 1—2
пісня про попа-паницю, 9
пісня українська з »Pieśni, tańców i radwanów«, 4—5
Prażonka (1640), 2—3
Продан Василь, 88
Пролог збірки Ан. Петрушевича ч. 79, 307—308
Ріжнів Гриць, 89

Руднів Петро, 88
Ружилович Хведір, 88—89
Рясновський Хведір, 164
Свентовський, 202, 294, 328, 382
Свенціцький Іл. 172, 382
Свідзінський Павло, 174
Сковорода Гр., 387
Соколовський Данило, 397
Сперанський, 7
співаник бібл. Оссолінських ч. 3586, 90, 161—163, 234—235, 279, 305—306, 405, 429—430
співаник бібліотеки Чарторийських ч. 2337, 9—44
співаник Домініка Рудницького, 10
співаник зарваницький в збірці Ан. Петрушевича
співаник кам'янський, 197, 383
співаник супрасльський, 199, 249, 383
співаники бібліотеки Наук. Товариства ім. Шевченка, 86—90, 98—102, 106—110, 112—126, 128—161, 200—202, 209—210, 213—214, 217, 221—225, 229—230, 238—239, 246—254, 256—260, 262, 265—269, 271—273, 276—289, 292—293, 296—304, 306—310, 313—322, 383, 388, 392—397, 403—405, 407—408, 410, 412—413, 416, 419, 424—425, 427, 433—437, 439—443, 446—447, 458—460, 469—472, 484—489, 492—493, 513—518, 521—523, 531, 553—556, 561—562, 571—572
співаники бібліотеки Народного Дому у Львові, сліве виключно з збірки Ан. Петрушевича, 46, 178—184, 187—190, 193—194, 243, 250, 252—256, 262—265, 295—296, 304—305, 311—313, 383, 389—391, 410—411, 419—420, 422, 424, 432—433, 443—445, 453—454, 466—467, 470—471, 531—532, 538—539,

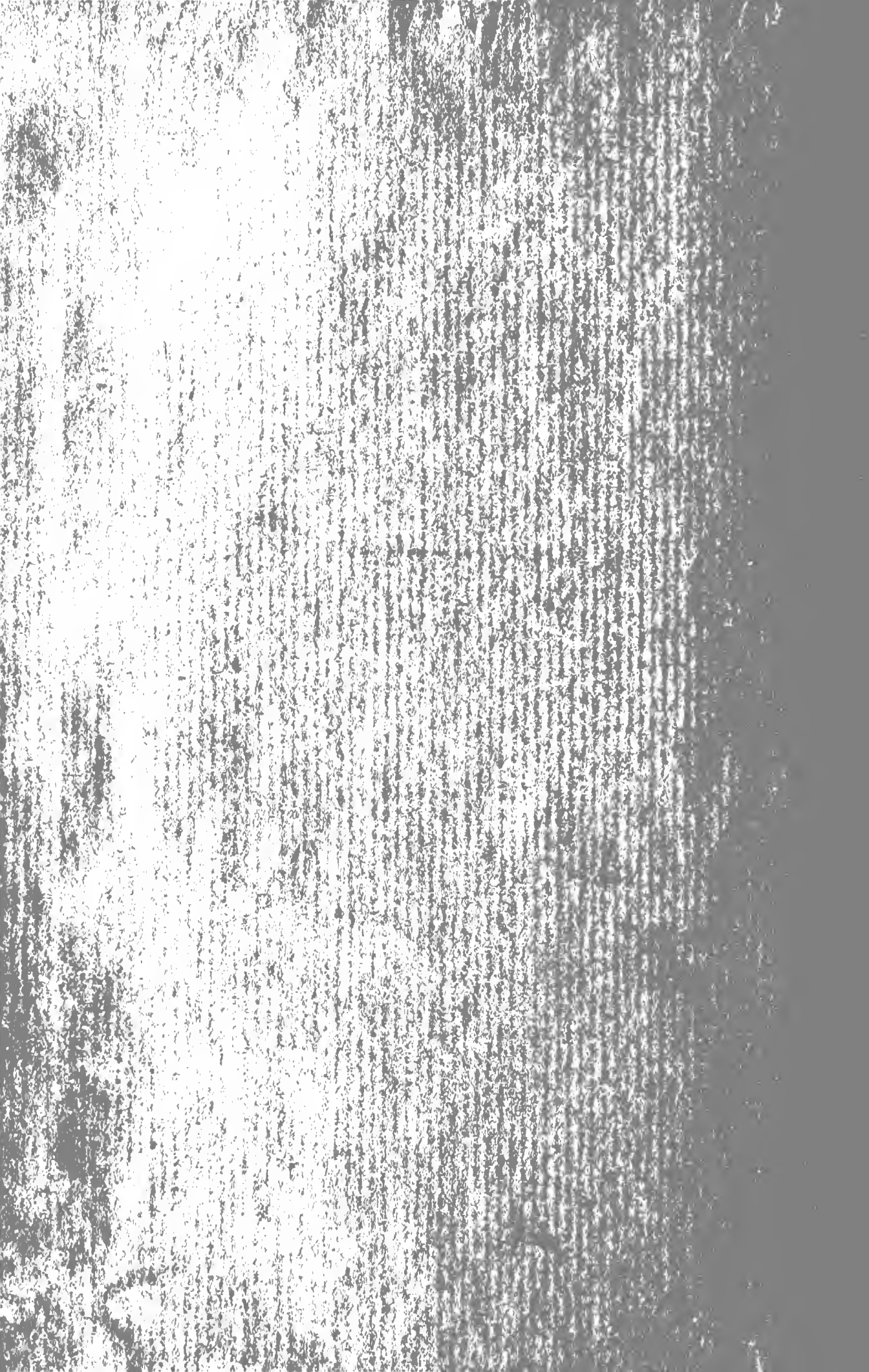
- 540—541, 548—550, 565—566,
573—574
- співаники Національного Музею,
87, 179—180, 184—187, 189—
192, 195—196, 214—215, 217
—220, 260—261, 270—271,
273—274, 322, 325—338, 383
—386, 390—394, 400—401,
403—405, 410, 415—420, 423,
425—427, 437—438, 440—443,
447, 451—452, 455—458,
461—468, 471—473, 482—484,
487—488, 493, 497—503, 507
—510, 515—516, 518—521,
524—531, 554, 556—560,
567—569, 571—574
- співаники збірки Ом. Калужняць-
кого, 86—88, 90—98, 110—112,
126—128, 192—193, 203—216,
227, 357—359, 385—388, 395
—400, 402, 406—409, 411—
422, 425—429, 438—441, 443
—445, 448, 450—455, 457,
459—463, 468, 470—471, 483
—487, 489—497, 503—504,
520—521, 532—548, 551—553,
561, 564—568
- співаники збірки Юл. Яворського,
383, 388
- Стажимовський Адам Казимир, 477
- Сумовський Хведір, 87
- Теодор, попович гухлянський,
230—231
- Типик бібл. Народного Дому ч. 5,
172—173
- Транквіліона Ставровецького Ки-
рила Перло многоцінне, 241—
243, 338—339
- Тріодь Національного Музею ч. 333,
164—172
- Тупталенко Дмитро, 195, 380
- Франко Ів., 2, 7, 8, 170, 176, 197,
230—231, 259, 338, 375—379,
382, 388, 435, 487
- Церкунник Гнат, 89
- Чернявського Трохима »псалми«,
87
- Шашкевич Маркіян, 7, 481
- Шубович Адріян, 381
- Шумлянського Осипа вірша, 7—8,
10, 20—22
- Щурат В., 9, 199, 208—209, 276,
380—382, 391—392, 406, 476,
478
- Щуровський Тимофій, 361—364
- Яворський Михайло, 88
- Яворський Юл., 7, 245, 382, 388
- Янош Гнат, 89
- Янчук, 8.
-

З м і с т.

	Стор.
Українські пісні збірника бібл. Чарторийських ч. 2337	1—44
Нові тексти різдвяних і великодніх вірш-орацій . . .	45—84
З культурного життя старої України	85—480
Додатки	481—577
Увага	578
Показчик	579—589

PG
3926
V69

Vozniak, Mykhailo S.
Materiialy do istorii
ukrains'koi pisni i virshi

LIBRARY

DATE

NOV - 3 1988

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 26 08 06 024 9